

*Załącznik nr 1 do Uchwały
z dnia .....
Nr .....
Sejmiku
Województwa
Podkarpackiego*

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
NA LATA 2017-2019 Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.**

Rzeszów, 2017 r.

Sporządzający:

Zarząd Województwa Podkarpackiego

Wykonawca:

Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

Dyrektor: Jerzy Rodzeń

Z-ca Dyrektora: Renata Drążek

Zespół autorski:

Małgorzata Słupczyńska - Kierownik Zespołu

Marcin Czarnota

Jolanta Drwięga

Dariusz Gierlak

Anna Hawaj

Anna Matyka

Piotr Moroń

Anna Pleskacz

Grzegorz Rajdek

Lucyna Zymyn

Opracowanie graficzne:

Paweł Przybyła

Współpraca:

Departament Ochrony Środowiska

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego

SPIS TREŚCI:

SPIS TREŚCI:.....	5
WYKAZ SKRÓTÓW:.....	6
1. WSTĘP	8
2. STRESZCZENIE	8
3. PODSTAWA PRAWNA I POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	13
4. METODYKA OPRACOWANIA	15
5. EFEKTY REALIZACJI POŚ WP 2012-2015	16
6. OCENA STANU ŚRODOWISKA	29
6.1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	29
6.2. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	45
6.2.1. Gospodarowanie wodami.....	45
6.2.2. Gospodarka wodno-ściekowa	55
6.2.2.1 Stan wód powierzchniowych	59
6.2.2.2 Stan wód podziemnych	63
6.2.3. Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	74
6.2.4. Zagrożenie hałasem	89
6.2.5. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	93
6.2.6. Zasoby przyrodnicze	97
6.2.6.1. Ochrona przyrody	97
6.2.6.2. Lasy.....	101
6.2.7. Zagrożenia poważnymi awariami i transport substancji niebezpiecznych.....	107
6.2.8. Gleby.....	111
6.2.9. Zasoby geologiczne	121
6.2.10. Pola elektromagnetyczne	125
7. ANALIZA SWOT.....	128
8. PROBLEMY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	134
9. PROGNOZA STANU ŚRODOWISKA DO 2023 R.....	137
10. CELE I KIERUNKI INTERWENCJI.....	141
11. FINANSOWANIE REALIZACJI POŚ WP 2017-2019	160
12. SYSTEM REALIZACJI POŚ WP 2017-2019	180
13. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	188
14. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA POWIATOWYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	188
WYKAZ TABEL.....	191
WYKAZ RYSUNKÓW.....	192
WYKAZ WYKRESÓW	193
WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH	194
Załącznik nr 1. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w POŚ WP 2017-2019	199
Załącznik nr 2. Wykaz planowanych inwestycji w zakresie gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej według przyjętych kierunków interwencji	242
Załącznik nr 3. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Zagrożenie hałasem	312
Załącznik nr 4. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	313

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	- Aktualizacja Krajowego Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BULiGL	- Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
DGLP	- Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych
EFRR	- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	- Europejski Fundusz Społeczny
EU ETS	- The European Union Emission Trading System - System handlu uprawnieniami do emisji
FS	- Fundusze Strukturalne
GDDKiA	- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GHS	- System Klasyfikacji Chemikaliów
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
GZWP	- Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IJHARS	- Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
IUNG-PIB	- Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy
IMGW-PIB	- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy
JCWP	- Jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd	- Jednolita część wód podziemnych
JST	- jednostki samorządu terytorialnego
KPOŚK	- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych
KSRG	- Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
LP	- Lasy Państwowe
MRP	- mapa ryzyka powodziowego
MSWiA	- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MZP	- mapa zagrożenia powodziowego
MZD	- Miejski Zarząd Dróg
NFOŚiGW	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
nPOP	- naprawczy Program Ochrony Powietrza
ODR	- Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OSChR	- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSP	- Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	- odnawialne źródła energii
PEM	- pola elektromagnetyczne
PGN	- plan gospodarki niskoemisyjnej
PK	- Park Krajobrazowy
PMS	- Państwowy Monitoring Środowiska
PN	- Park Narodowy
POIiŚ	- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	- Program ograniczania niskiej emisji
POŚ WP	- Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego

PROW	-	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSP	-	Państwowa Straż Pożarna
PSPA	-	potencjalni sprawcy poważnych awarii
PSZOK	-	punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
PZDW	-	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich
PZMiUW	-	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
PEM	-	Pole elektromagnetyczne
PIG-PIB	-	Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy
PIG PSH	-	Państwowy Instytut Geologiczny Państwowa Służba Hydrogeologiczna
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RIPOK	-	Regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych
RLM	-	Równoważna liczba mieszkańców
ROT	-	Regionalne Obserwatorium Terytorialne
RPO WP	-	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SC	-	Służba Celna RP
SG	-	Straż Graniczna. Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej
SOPO	-	System Ochrony Przeciwosuwiskowej
TSP	-	toksyczne środki przemysłowe
UM	-	Urząd Marszałkowski
URE	-	Urząd Regulacji Energetyki
US	-	Urząd Statystyczny
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie
WITD	-	Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Rzeszowie
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WPGO	-	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WPMS	-	Wojewódzkie Programy Monitoringu Środowiska
WPOŚ	-	Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
WSO	-	wojewódzki system odpadowy
ZDR	-	zakład dużego ryzyka
ZZR	-	zakład zwiększonego ryzyka

1. WSTĘP

Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2017-2019, z perspektywą do 2023 r. (zwany dalej POŚ WP 2017-2019) jest jednym z podstawowych dokumentów określających politykę środowiskową regionu. Wyznacza najważniejsze cele i zadania, które odnoszą się do kluczowych obszarów aktywności środowiskowej województwa. Wymiernym efektem opracowanego dokumentu powinna być istotna poprawa stanu środowiska naturalnego m.in. poprzez zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, ochronę i kształtowanie jego walorów, racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska, a także umożliwienie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację najważniejszych zamierzeń wspierających osiągnięcie przyjętych w POŚ WP 2017-2019 celów, w ramach wyznaczonych obszarów interwencji.

2. STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. (POŚ WP 2017-2019) sporządzony został na podstawie art. 17 ust 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, w celu realizacji polityki ochrony środowiska zbieżnej z celami określonymi w strategiach i programach rozwoju, oraz programach operacyjno-wdrożeniowych, o których mowa w ustawie *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*¹. Został on sporządzony według *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, opublikowanych przez Ministerstwo Środowiska w 2015 r.

W dokumencie wykorzystano informacje przekazane przez organy i instytucje ochrony środowiska, odnoszące się do działań planowanych na obszarze województwa podkarpackiego w latach 2017-2019, a także raporty o stanie środowiska w województwie podkarpackim (corocznie publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie) i dane statystyczne dotyczące lat 2014-2015.

Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2017-2019, z perspektywą do 2023 r. zawiera ocenę aktualnego stanu środowiska w 10 obszarach interwencji takich jak: gospodarka wodna, gospodarka wodno-ściekowa, ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenie poważnymi awariami, gleby, zasoby geologiczne, pola elektromagnetyczne. Dla poszczególnych obszarów interwencji, na podstawie analizy

---

¹ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 383 z późn. zm.)

aktualnego stanu środowiska, zidentyfikowane zostały problemy i zagrożenia środowiska, m.in.:

- powódzie i lokalne podtopienia obejmujące znaczne obszary województwa, a także małe zasoby dyspozycyjne wód, oraz niewystarczająca retencja zbiornikowa w stosunku do potrzeb ludności i gospodarki;
- niezadowalający stan wód powierzchniowych, a także dysproporcja w wyposażeniu w urządzenia gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich oraz pomiędzy obszarami wiejskimi a miastami;
- sezonowe utrzymywanie się przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10, wysokich stężeń pyłu PM2.5 i benzo(a)pirenu na terenach intensywnej urbanizacji oraz ponadnormatywne zanieczyszczenie ozonem troposferycznym;
- nadmierna emisja hałasu komunikacyjnego;
- nieosiągnięcie przez samorządy gminne, wymaganych prawem, poziomów w zakresie zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji i niektórych surowców wtórnych, brak składowisk odpadów o statusie RIPOK w Centralnym i Południowym Regionie Gospodarki Odpadami oraz powstawanie nielegalnych składowisk odpadów (*dzikich wysypisk*);
- presja urbanistyczna i turystyczna na obszary cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, fragmentacja siedlisk przyrodniczych i zagrożenie ciągłości korytarzy ekologicznych oraz pożary lasów;
- występowanie na obszarze województwa obiektów związanych z niewłaściwym zagospodarowaniem odpadów poprodukcyjnych tzw. „bomb ekologicznych” zakładów zaliczonych do grupy dużego i zwiększonego ryzyka, w tym zakładów zlokalizowanych w sposób zwiększający ryzyko *efektu domina* oraz zagrożenia związane z transportem substancji niebezpiecznych;
- znaczne obszary województwa objęte procesami osuwiskowymi, erozją i zakwaszeniem gleb oraz zmniejszenie liczby i powierzchni gospodarstw ekologicznych;
- nielegalne wydobycie kopalin, zwłaszcza surowców skalnych eksploatowanych metodą odkrywkową (skala tego zjawiska nie jest szczegółowo rozpoznana);
- wzrost ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego w środowisku i nie do końca rozpoznany jego wpływ na środowisko i zdrowie człowieka.

Postępujące zmiany klimatyczne wpływają na zwiększenie częstotliwości występowania zjawisk ekstremalnych powodujących straty gospodarcze i społeczne (m.in. powodzi, suszy, silnych wiatrów, osuwisk).

W opracowaniu wskazano ponadto elementy przestrzeni i problemy środowiskowe o charakterze transgranicznym oraz wspólne z województwami sąsiednimi. Przeprowadzono również analizę SWOT i sporządzono prognozę stanu środowiska do 2023 r. Prognoza przewiduje m.in. sukcesywną poprawę jakości wód, powietrza i klimatu akustycznego, realizację polityki klimatycznej, ochronę cennych zasobów przyrodniczych i zwiększenie

efektywności gospodarowania odpadami, rekultywację gleb i sukcesywne rozpoznawanie zasobów geologicznych województwa podkarpackiego.

Efekty realizacji dotychczas obowiązującego *Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r.* ocenione zostały przy pomocy wybranych wskaźników. Cele środowiskowe założone w tym Programie realizowano przede wszystkim w oparciu o programy operacyjno-wdrożeniowe, finansowane z udziałem funduszy krajowych i zagranicznych. Działania inwestycyjne wskazane w ww. Programie przyczyniły się m.in. do poprawy jakości powietrza i wód powierzchniowych.

Podstawę do wyznaczenia w POŚ WP 2017-2019 celów i kierunków interwencji, oraz przypisanych im zadań stanowiły zdiagnozowane problemy i zagrożenia środowiska, analiza efektów realizacji celów przyjętych w poprzedniej edycji wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz spodziewane pozytywne efekty w zakresie ochrony, poprawy stanu i kształtowania środowiska. Uwzględnione zostały również cele i kierunki interwencji, przyjęte w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i programowych oraz zagadnienia horyzontalne takie jak; adaptacja do zmian klimatu, działania edukacyjne i monitoring środowiska.

Cele, kierunki i zadania, jakie zostały określone w niniejszym dokumencie zorientowane są na:

- a) minimalizowanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego, zwłaszcza poprzez:
  - zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz suszy, a także ograniczanie zasięgu i niekorzystnych następstw tych zjawisk;
  - wzrost retencji wodnej;
- b) osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych, przede wszystkim poprzez:
  - ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł osadniczych i przemysłowych;
  - rozwój systemów oczyszczania i odprowadzania ścieków, systemów zaopatrzenia w wodę;
  - ochronę zasobów wodnych i ich monitoring;
- c) poprawę i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza (dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia dla pyłu PM 2.5 do roku 2020) i przeciwdziałanie zmianom klimatu, m.in. poprzez:
  - monitoring i zarządzanie jakością powietrza (programy ochrony powietrza);
  - redukcję punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych;
  - poprawę efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego;

- wpieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną (niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego);
- d) poprawę klimatu akustycznego poprzez:
  - opracowanie instrumentów do zarządzania hałasem (mapy akustyczne i programy ochrony środowiska przed hałasem);
  - minimalizowanie ponadnormatywnego oddziaływania hałasu w sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich;
  - wprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy;
- e) zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału odzysku surowców wtórnych i energii z odpadów, poprzez:
  - realizację i sukcesywną aktualizację wojewódzkiego planu gospodarki odpadami (WPGO);
  - budowę infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów;
- f) zachowanie, ochronę i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochronę zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej poprzez:
  - opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów. (m.in. plany ochrony lub zadań ochronnych, plany urządzenia lasów, plany zalesienia, audyt krajobrazowy);
  - zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych;
  - budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów;
  - rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych (m.in. rozwój terenów zieleni w miastach i w miejskich obszarach funkcjonalnych, poprawa drożności korytarzy ekologicznych);
  - prowadzenie trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
  - ochronę lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki) i zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach;
  - opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych w przeszłości na kanały melioracyjne;
- g) zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków, poprzez:
  - przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń;
  - minimalizację negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych;
- h) ochronę i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywację terenów

zdegradowanych, poprzez:

- zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb;
  - remediację zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywację gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych;
  - minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych;
- i) ochronę i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych poprzez:
- kompleksową ochronę zasobów złóż kopalin;
  - eliminację nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin;
  - minimalizację presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą;
  - ochronę georóżnorodności;
- j) ochronę ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

Określone w niniejszym dokumencie zadania adresowane są do podmiotów, których działania zmierzają do ochrony i poprawy stanu środowiska województwa podkarpackiego, w tym m.in. organów ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. zawiera ponadto zasady jego wdrażania i monitorowania, harmonogram rzeczowo-finansowy zadań planowanych do realizacji w latach 2017-2023 (z podziałem na zadania własne i zadania monitorowane). Dokument uzupełniają tabele, wykresy i rysunki ilustrujące stan środowiska.

Monitoring realizacji POŚ WP 2017-2019 prowadzony będzie w zakresie:

- zmian stanu środowiska (na podstawie raportów o stanie środowiska w województwie podkarpackim, corocznie sporządzanych przez WIOŚ w Rzeszowie);
- stopnia realizacji przyjętych celów interwencji wg przypisanych im wskaźników;
- realizacji przyjętych działań/zadań;
- zmiany uwarunkowań realizacji POŚ WP 2017-2019.

Zadania podejmowane na szczeblu wojewódzkim przyczynią się do osiągnięcia celów krajowych przyjętych w dokumentach strategicznych i programowych. Analogicznie cele wskazane w powiatowych programach ochrony środowiska powinny uwzględniać cele interwencji przyjęte w POŚ WP 2017-2019. Porównanie efektów realizacji tego dokumentu, na szczeblu powiatowym, możliwe jest dzięki rekomendowanym wskaźnikom, zawartym w rozdziale Wytyczne do powiatowych programów ochrony środowiska. Lista rekomendowanych wskaźników winna być stosowana w kolejnych aktualizacjach powiatowych programów ochrony środowiska.

Integralną częścią POŚ WP 2017-2019 są załączniki: nr 1, w którym przeanalizowano stopień powiązania celów i kierunków określonych w POŚ WP 2017-2019 z dokumentami strategicznymi, programowymi i operacyjno-wdrożeniowymi oraz załączniki nr: 2, 3, 4 odnoszące się do inwestycji planowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed hałasem i gospodarki odpadami.

3. PODSTAWA PRAWNA I POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Konieczność opracowania *Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2017-2019, z perspektywą do 2023 r.* wynika przede wszystkim z art. 17 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska* nakładającego na zarządy województw obowiązek sporządzenia wojewódzkich programów ochrony środowiska². POŚ WP 2017-2019 uwzględnia podstawowe cele zawarte w strategiach i programach rozwoju, oraz programach operacyjno-wdrożeniowych, o których mowa w ustawie *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*³, a także w dokumentach sektorowych tj.:

Nadrzędne dokumenty strategiczne:

- ❖ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.
- ❖ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
- ❖ Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie.
- ❖ Polityka energetyczna Polski do roku 2030.
- ❖ Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.
- ❖ Strategia Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.
- ❖ Strategia Rozwoju Kraju 2020.
- ❖ Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.
- ❖ Strategia rozwoju transportu do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku).
- ❖ Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020.
- ❖ Strategia „Sprawne Państwo 2020”.

Strategie ponadregionalne:

- ❖ Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja 2013).

Krajowe programy operacyjne:

- ❖ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.
- ❖ Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020.
- ❖ Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.
- ❖ Program Operacyjny „Rybactwo i morze” –PO RYBY 2014-2020.

Programy europejskiej współpracy terytorialnej:

- ❖ Region Morza Bałtyckiego 2014-2020.
- ❖ Program Współpracy Interreg Europa.
- ❖ Program Współpracy INTERREG Europa Środkowa.
- ❖ Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020.
- ❖ Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014-2020.

² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519).

³ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 383 z późn. zm.)

Dokumenty sektorowe:

- ❖ Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
- ❖ Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru.
- ❖ Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
- ❖ Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju.
- ❖ Krajowy plan gospodarki odpadami 2022.
- ❖ Krajowa polityka miejska 2023.
- ❖ Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030).
- ❖ Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru.
- ❖ Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły.
- ❖ Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły (projekt).
- ❖ Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025).
- ❖ Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020.
- ❖ Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.
- ❖ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.
- ❖ Program wodno-środowiskowy kraju.
- ❖ Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

Wojewódzkie dokumenty strategiczne, programowe i wdrożeniowe:

- ❖ Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022.
- ❖ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego.
- ❖ Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych.
- ❖ Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych.
- ❖ Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie.
- ❖ Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie.
- ❖ Program Strategiczny „Błękitny San”.
- ❖ Program Strategiczny Rozwoju Bieszczad.
- ❖ Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023.
- ❖ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.
- ❖ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3). Aktualizacja, 2016.
- ❖ Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2020.
- ❖ Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego.

Powiązania celów środowiskowych, priorytetów i kierunków interwencji, kierunków działań ujętych w krajowych i wojewódzkich dokumentach strategicznych, programowych i planistycznych zestawiono z odpowiadającymi im celami i kierunkami interwencji określonymi w POŚ WP 2017-2019 w Załączniku nr 1.

4. METODYKA OPRACOWANIA

Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2017-2019, z perspektywą do 2023 r. przygotowany został na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska* i przy uwzględnieniu *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*⁴.

Założono, że dane zawarte w dokumencie powinny być łatwe do zweryfikowania i będą pochodzić z ogólnodostępnych źródeł i publikacji. Przyjęto, że głównym źródłem informacji o stanie środowiska będą dane dotyczące roku 2015, publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Urząd Statystyczny w Rzeszowie i Główny Urząd Statystyczny. Uwzględniono również informacje przekazane przez organy i instytucje ochrony środowiska. Uaktualniono granice administracyjne gmin i powiatów na rysunkach zawartych w tekście, wg stanu na dzień 1 stycznia 2017 r.⁵

Dokonano analizy i oceny aktualnego stanu środowiska, w wyniku której zidentyfikowano zagrożenia i problemy środowiska w 10 obszarach interwencji. W każdym z nich określono cele i kierunki interwencji oraz zadania, jakie wynikają ze strategii i programów rozwoju, dokumentów operacyjno-wdrożeniowych, spodziewanych pozytywnych efektów realizacji POŚ WP 2012-2015 i z raportów z jego wykonania oraz informacji, wniosków i uwag zebranych na etapie opracowywania dokumentu. Określono również harmonogram rzeczowo-finansowego realizowania zadań z podziałem na zadania własne i zadania monitorowane, wskaźniki realizacji celów, a także instrumenty i narzędzia realizacji POŚ WP 2017-2019⁶.

Projekt *Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2017-2019, z perspektywą do 2023 r.* poddany został strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, w ramach której poddany został konsultacjom społecznym⁷.

---

⁴ *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2 września 2015 r.

⁵ Uaktualnienie granic administracyjnych nie dotyczy rysunków, których treść oparta jest o dane statystyczne.

⁶ Zadania własne – zadania finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych w dyspozycji województwa.

Zadania monitorowane – zadania, które finansowane są ze środków przedsiębiorstw oraz środków zewnętrznych – będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego) bądź instytucji działających na terenie województwa podlegających bezpośrednio organom centralnym.

⁷ Art. 46 ust. 3, art. 53 i art. 54 ust. 1 i ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 4 ustawy *Prawo ochrony środowiska*

5. EFEKTY REALIZACJI POŚ WP 2012-2015

Efekty realizacji *Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019* (POŚ WP 2012-2015) ocenione zostały według zawartych w nim wskaźników realizacji celów oraz wskaźników określonych w *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*.

W Tabeli 1 wyszczególniono działania jakie realizowano w okresie obowiązywania POŚ WP 2012-2015, wskaźniki realizacji celów określonych w 10 priorytetach ekologicznych w roku bazowym, ostatnim roku raportowania tj. 2014 oraz ostatnim roku obowiązywania tego programu tj. 2015, ocenę trendów (↑ pozytywny, ↓ negatywny lub bez zmian - b.z.) oraz krótką ocenę efektów realizacji działań zapisanych w POŚ WP 2012-2015.

Realizacja celów środowiskowych województwa oparta była o strategię i programy realizowane z wykorzystaniem funduszy zagranicznych i krajowych. Projekty z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2007-2013 zamknięte zostały w 2015 r., a wszystkie zaplanowane działania osiągnęły pełny zakres rzeczowy i efekt ekologiczny. Do najważniejszych sukcesów polityki ochrony środowiska w województwie należy zaliczyć działania dotyczące:

- a) gospodarki wodno-ściekowej, wg sprawozdania z realizacji KPOŚK z lat 2014-2015⁸:
  - wybudowano sieć kanalizacyjną o długości 849 km osiągając na koniec 2015 r. 15 951 km, uzyskując tym samym długość o 1123 km większą od zakładanej wartości dla roku 2015;
  - zmodernizowano 23 km sieci kanalizacyjnej;
  - wzrosła liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej do stanu 1 519 153 osób na koniec 2015 r., co stanowiło 87,5% liczby rzeczywistych mieszkańców aglomeracji (w stosunku do 2011 r. nastąpił przyrost ponad 94 tys. osób);
  - funkcjonowało (na koniec 2015 r.), 149 komunalnych oczyszczalni ścieków, w tym 137 spełniało wymagania określone w przepisach prawnych, z czego 28 oczyszczalni przystosowanych było do podwyższonego usuwania biogenów, a 109 było oczyszczalniami biologicznymi;
- b) ochrony przeciwpowodziowej, w tym:
  - wyremontowano, zmodernizowano i dokonano zabezpieczenia przeciw-filtracyjnego wałów przeciwpowodziowych oraz wybudowano nowe obwałowania rzek: Wisłoka, Ropa, Nowy Breń, San, Trześniówka, Łęg, przez PZMiUW;
  - w latach 2013–2014 wybudowanych zostało 20,0 km obwałowań przeciwpowodziowych, a zmodernizowanych 7,994 km);
  - wybudowano zbiorniki retencyjne w miejscowości Borowa Góra i Rzeczyca Długa;

---

⁸ *Sprawozdanie z wykonania krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w latach 2014-2015 zatwierdzone przez Radę Ministrów w dniu 20.12.2016 r.*

- wybudowano suchy zbiornik przeciwpowodziowy pn. Kańczuga na rzece Mleczka Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga;
- c) ochrony klimatu i powietrza m.in.:
- realizacja w latach 2012-2016 projektu Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki -20 gmin, w tym 18 gmin na terenie województwa podkarpackiego, którego efektem będą systemy kolektorów słonecznych służących podgrzewaniu wody użytkowej na 4266 budynkach mieszkalnych i 117 obiektach użyteczności publicznej oraz systemów fotowoltaicznych na 4 obiektach sportowych;
  - uchwalenie Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych i Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych;
  - uchwalenie aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy Rzeszów w postaci opracowania Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z Planem Działań Krótkoterminowych;
  - uruchomienie aplikacji pn. Krótkoterminowa e-prognoza stanu jakości powietrza w województwie podkarpackim pozwalającej śledzić pogładową trzydniową prognozę w zakresie zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym, głównymi zanieczyszczeniami gazowymi oraz ozonem dla województwa oraz siedmiu miast regionu, która ponadto zawiera ocenę prognozy wraz z zaleceniami dla mieszkańców;
  - opracowanie i uruchomienie internetowej platformy e-sprawozdawczości z działań naprawczych w zakresie ochrony powietrza, za pośrednictwem której są przekazywane i gromadzone, ujednolicone roczne sprawozdania samorządów lokalnych na potrzeby przygotowania sprawozdań z realizacji nPOP⁹;
  - realizacja zadań wynikających z POP, dotyczących ograniczania emisji z sektora komunalno-bytowego i emisji komunikacyjnej, polegających na zmianie sposobu ogrzewania i czynnika grzewczego (ponad 2000 szt. wymienionych kotłów), podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej (260 budynków) wraz z jej rozbudową, inwestycjach termomodernizacji budynków (1041 budynków użyteczności publicznej) oraz modernizacji nawierzchni dróg i ulic (ponad 1000 km), budowie nowych odcinków dróg lokalnych (ok. 80 km), wymianie taboru komunikacji miejskiej, budowie ścieżek rowerowych (ok. 67 km) oraz czyszczeniu ulic na mokro, czego efektem jest poprawa jakości powietrza przede wszystkim w zakresie spadku

---

⁹ Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* Zarząd Województwa co 3 lata opracowuje i przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdania z realizacji nPOP. Termin opracowania sprawozdań z obowiązujących na terenie województwa POP przypada na rok 2016 i obejmuje lata 2013-2015.

- poziomów stężeń i zmniejszenia się obszarów przekroczeń norm pyłów PM10 i PM2,5¹⁰;
- d) ochrony przed hałasem, m.in.:
- opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie;
- e) gospodarki odpadami, realizowano projekty o znaczeniu ponadregionalnymi m.in.:
- wybudowano Zakład Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Stalowej Woli;
  - rozbudowano Zakład Segregacji Odpadów Stałych w Paszcznie;
  - wybudowano punkt selektywnego zbierania odpadów w gminie Padew Narodowa;
  - wybudowano sortownie odpadów w Giedlarowej i rozbudowano sortownię odpadów komunalnych w Wolicy;
- f) ochrony przyrody i lasów m.in.:
- realizacja projektów związanych z opracowaniem planów zadań ochronnych dla 11. obszarów Natura 2000 (do lipca 2016 r. plany zadań ochronnych opracowano dla 20. obszarów Natura 2000) oraz projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Bieszczady PLC 180001;
  - rozpoznanie ciągów migracyjnych zwierząt w południowej części województwa podkarpackiego w ramach projektu *Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej - korytarze migracyjne*;
  - zwiększenie retencji w lasach w ramach projektu *Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach na terenach górskich i nizinnych*;
  - ochrona zasobów m.in. w ramach projektów *Ochrona in situ żubra w Polsce- część południowa*, *Ochrona leśnych zasobów genowych, w tym pielęgnacja zasobów baz nasiennych i ochrona gatunków zagrożonych wyginięciem*, *Program ochrony i restytucji cisa pospolitego na terenie RDLP w Krośnie*, *Odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków w MPN i Ostoi Magurskiej etap I*;
  - edukacja ekologiczna, w tym m.in. modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-turystycznej i dofinansowanie programów edukacji ekologicznej, konkursów i olimpiad, realizacja projektu *Infrastruktura przyjazna Karpatom* i projektu *Zielone Podkarpacie - popularyzacja różnorodności biologicznej w wymiarze ekosystemowym*;
- g) przeciwdziałania poważnym awariom, m.in.:
- doposażono jednostki PSP na terenie województwa podkarpackiego w specjalistyczny sprzęt ratowniczy(zakupiono sprzęt do ratownictwa technicznego, ekologicznego,

---

¹⁰ Dane dotyczące emisji z sektora komunalno-bytowego i emisji komunikacyjnej za lata 2013-2014 tj. dwa pierwsze lata obowiązywania POP - wg raportów lokalnych organów samorządowych, złożonych w ramach platformy e-sprawozdawczości przygotowanej na potrzeby opracowania sprawozdania z wykonania POP uchwalonych na terenie województwa.

- ratowniczo-gaśniczy i usprawniający ratownictwo na drogach, a także odzież specjalną, środki ochrony indywidualnej i ekwipunek osobisty);
- rozwijano współpracę transgraniczną i między instytucjonalną m.in. w zakresie wspólnych ćwiczeń, realizacji wspólnych projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich, udziału PSP w akcjach ratowniczych i humanitarnych kontroli przemieszczania się materiałów niebezpiecznych;
  - realizowano m.in. projekty pn. Projekt i wykonanie systemu monitoringu. Systemy monitoringu w wybranych zakładach przemysłowych podłączonych do wojewódzkich stanowisk koordynacji ratownictwa i pn. Wzmocnienie relacji i wymiany doświadczeń pomiędzy słowackimi i polskimi służbami ratowniczymi;
- h) ochrony powierzchni ziemi i przywrócenia wartości użytkowych gleb, m.in. zrealizowano projekty takie jak:
- finalizacja rekultywacji terenów zdegradowanych kopalnictwem siarki: Kopalnia Siarki Machów w skojarzeniu z wyrobiskiem Piaseczno (woj. świętokrzyskie) i Kopalnia Siarki Jeziórko;
  - utworzenie Kresowej Osady oraz nadanie nowych funkcji turystycznych i edukacyjnych szansą dla obszaru poprzemysłowego i popegeerowskiego Gminy Lubaczów;
  - przywrócenie przyrodzie terenów po byłych składowiskach odpadów lub ich części w województwie podkarpackim;
- i) ochrony i racjonalnego wykorzystania kopalin m.in:
- rozbudowa Podziemnego Magazynu Gazu Strachocina oraz Podziemnego Magazynu Gazu Husów;
  - opracowanie dokumentacji Geopark *Kamienny Las* na Roztoczu - Koncepcja geochrony wraz z wykonaniem dokumentacji i Badań naukowych niezbędnych dla funkcjonowania tej formy ochrony oraz dokumentacji Geopark *Dolina Wisłoka - Polski Teksas*.

Tabela 1. Efekty realizacji POŚ WP 2012-2015 według oceny wskaźnikowej

Realizowane zadania	Wskaźniki monitorowania realizacji zadań*	Rok bazowy 2011	Rok oceny		Trend ↑↓	Ocena	
			2014	2015			
Priorytet 1 - Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych							
<ul style="list-style-type: none"> stosowanie najlepszych technologii w zakładach przemysłowych ograniczające pobór i zużycie wody (obiegi zamknięte redukujące zużycie wody, oddzielne oczyszczanie poszczególnych strumieni zanieczyszczeń), oraz ustanawianie i respektowanie stref ochrony komunalnych ujęć wód powierzchniowych; realizacja działań ograniczających emisje ścieków komunalnych i przemysłowych w tym m.in. budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych na obszarach, na których prowadzenie zbiorczych systemów kanalizacyjnych jest ekonomicznie lub technicznie nieuzasadnione (obszary górskie, obszary z rozproszoną zabudową); rozbudowa, modernizacja oraz budowa nowych oczyszczalni ścieków spełniających wymogi prawne w zakresie oczyszczanych ścieków; budowa i modernizacja zbiorczych systemów kanalizacyjnych; 	pobór wody ogółem (bez rolnictwa i leśnictwa), w tym na cele produkcyjne z ujęć własnych [hm ³ i %]	306,8 hm ³ (100%) 173,6 hm ³ (56,6%)	271,4 hm ³ (100%) 146,6 hm ³ (54,%)	292,7 hm ³ (100%) 172,1 hm ³ (58,8%)	↑ ↑	zmniejszenie poboru wody ogółem o 4,6% oraz na cele produkcyjne o 0,8%;	
	ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód i ziemi, w tym: wymagające oczyszczenia [hm ³ i %];	227,6 hm ³ (100%) 75,5 hm ³ (33%)	190,1 hm ³ (100%) 69,5 hm ³ (36,5%)	217,3 hm ³ (100%) 69,2 hm ³ 31,8%)	↑ ↑	zmniejszenie ilości odprowadzanych ścieków do wód i ziemi o 4,5% oraz ścieków wymagających oczyszczenia o 8,3%;	
	jakość wód powierzchniowych [%]**						odsetek wód o dobrym i powyżej dobrego stanu/ potencjału ekologicznego zmniejszył się o 14,8% w stosunku do roku 2011, oraz o 3,2 % w stosunku do roku 2014;
	jakość wód podziemnych [%]***						w latach 2014-2015 nieznaczne pogorszenie jakości wód podziemnych, o 5,5 %;
	klasa I klasa II klasa III klasa IV klasa V	14,3 31,4 37,2 17,1 0	4,4 29,7 42,8 20,9 2,2	3,2 27,7 45,7 20,2 3,2	↓		
	klasa I klasa II klasa III klasa IV klasa V	2,5 17,5 50 27,5 2,5	11,1 11,1 33,3 33,3 11,2	0 30 20 30 20	↓		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Realizowane zadania	Wskaźniki monitorowania realizacji zadań*	Rok bazowy 2011	Rok oceny		Trend ↑↓	Ocena
			2014	2015		
<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, ujęć wód oraz stacji uzdatniania wody zgodnie z przepisami unijnymi; • prowadzenie systemu monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, oraz realizacja działań przewidzianych w dokumentach planistycznych tj. planach gospodarowania wodami i programie wodno-środowiskowym kraju, zmierzających do poprawy i utrzymania dobrego stanu wód; 	ilość oczyszczalni ścieków komunalnych ogółem [szt.], w tym <ul style="list-style-type: none"> - biologicznych, - z podwyższonym usuwaniem biogenów; 	226	288	228	↑	zauważalny niewielki wzrost ilości oczyszczalni ścieków o 0,9%;
	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [%], w tym: <ul style="list-style-type: none"> - w miastach, - na wsi; 	66,2	71,5	72,4	↑	wzrost liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków o 6,2%;
	długość sieci kanalizacyjnej [km];	13780	15679,2	16238,4	↑	wzrost długości sieci kanalizacyjnej, o 2458,4 km;
	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [w %], w tym: <ul style="list-style-type: none"> - w miastach, - na wsi; 	60,7	69,3	69,3	↑	wzrost liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej o 8,6 %;
	długość sieci wodociągowej [km];	13460,9	14409,2	14765,1	↑	wzrost długości sieci wodociągowej, o 1304,2 km;
	ludność korzystająca z sieci wodociągowej [w %], w tym: <ul style="list-style-type: none"> - w miastach, - na wsi; 	75,9	80,2	80,7	↑	wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej o 4,8 %;
			91,8	94,1	94,2	↑
		64,8	70,5	71,2		
Priorytet 2 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska						
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja zadań w zakresie zarządzania ryzykiem, w tym przygotowania planów i programów zmniejszających ryzyko wystąpienia poważnych awarii; 	liczba ludności zabezpieczonej/chronionej przed powodzią, z terenów narażonych na występowanie tego zjawiska [szt.];	170 000	178 200	204 590	↑	zwiększenie liczby osób objętych ochroną przed powodzią, o 34 590 osób;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Realizowane zadania	Wskaźniki monitorowania realizacji zadań*	Rok bazowy 2011	Rok oceny		Trend ↑↓	Ocena
			2014	2015		
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” m.in. przedsięwzięcia dotyczące powiększania przepustowości koryta rzeki, budowę kanałów, modernizacja i rozbudowa systemu obwałowań, zabudowa i lokalne umocnienia łożysk rzek oraz potoków, prace ograniczające powódzie przez retencjonowanie wód w zbiornikach retencyjnych i polderach oraz przywracanie retencji naturalnej; • zakup sprzętu do ratownictwa technicznego, ekologicznego, ratowniczo-gaśniczego i usprawniającego ratownictwo na drogach, a także odzieży specjalnej, oraz środków ochrony indywidualnej i ekwipunków osobistych dla jednostek PSP; 	efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km];	35,6	11	37,6	↑	w latach 2014-2015 oddano do użytku 48,6 km wałów przeciwpowodziowych;
	pojemność obiektów małej retencji [dam ³];	8867	10823	14 198	↑	wzrost pojemności obiektów małej retencji, o 5331 dam ³ ;
	długość obwałowań przeciwpowodziowych [km]; *****	634,72	632,626	635,414	↑	wzrost długości wałów;
	liczba opracowanych/ zmienionych zewnętrznych planów operacyjno - ratowniczych [szt.];	9	9	9	↑	sukcesywna aktualizacja zewnętrznych planów operacyjno - ratowniczych i innych dokumentów zarządzania ryzykiem;
	liczba podjętych interwencji w zakresie ratownictwa chemiczno-ekologicznego [szt.];	32	-	-	↓	zmniejszenie liczby ogółem interwencji jednostek PSP, w tym akcji związanych z ratownictwem chemiczno-ekologicznym;
	liczba poważnych awarii przemysłowych lub zdarzeń o charakterze awarii przemysłowych [szt.];	0	0	0	↑	niedopuszczanie do wystąpienia poważnych awarii i zdarzeń o charakterze poważnych awarii;
Priorytet 3 - Gospodarka odpadami						
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami; 	procent mieszkańców województwa objętych zorganizowanym systemem zbierania i odbierania odpadów komunalnych [%];	81	100	100	↑	100% mieszkańców województwa;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Realizowane zadania	Wskaźniki monitorowania realizacji zadań*	Rok bazowy 2011	Rok oceny		Trend ↑↓	Ocena
			2014	2015		
<ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowe organizowanie przez gminy systemu odbierania i zbierania odpadów komunalnych; • wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach ich termicznego i biochemicznego przekształcania; • modernizacja i budowa instalacji do zagospodarowania odpadów realizujących cele planu gospodarki odpadami województwa podkarpackiego; • budowa, rozbudowa i przebudowa zakładów zagospodarowania odpadów, budowa stacji przeładunkowych i punktów selektywnego gromadzenia odpadów; 	<p>procent redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do wytworzonych w 1995 r. [%];</p>	69	81	-	↑	wzrost wskaźnika o 19%;
Priorytet 4 -Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu						
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja zadań w ramach uchwalonych na terenie województwa Programów Ochrony Powietrza, w tym w szczególności realizacja przedsięwzięć skutkujących ograniczeniem lub uniknięciem (prace termomodernizacyjne budynków) emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego i ograniczeniem emisji komunikacyjnej; 	<p>emisja poszczególnych zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych [tys. Mg/rok]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dwutlenek siarki, - tlenki azotu, - tlenek węgla, - dwutlenek węgla; 	9,8 6,1 4,0 3681,2	5,5 4,4 3,7 2511,0	6,9 5,4 5,0 3034,2	↑	spadek wielkości emisji przemysłowej: dwutlenku siarki o ok. 44%; tlenków azotu o ok. 28%; dwutlenku węgla o ok. 32%; w roku 2014

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Realizowane zadania	Wskaźniki monitorowania realizacji zadań*	Rok bazowy 2011	Rok oceny		Trend ↑↓	Ocena
			2014	2015		
<ul style="list-style-type: none"> realizacja przedsięwzięć w zakresie ograniczania emisji z przemysłu i energetyki; 	emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych [tys. Mg/rok];	1,95	1,42	1,4	↑	spadek wielkości emisji przemysłowej pyłów o ok. 27%;
	liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: <ul style="list-style-type: none"> – pył PM10, – pył PM2,5, – benzo(a)piren; 	2 2 2	2 2 2	2 1 2	↑	poprawa w zakresie pyłu PM2,5 w odniesieniu do strefy miasto Rzeszów;
Priorytet 5 - Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność*						
<ul style="list-style-type: none"> budowa i modernizacja obiektów oraz instalacji wytwarzających energię z OZE; 	liczba elektrowni wiatrowych [szt.];	25	25	25	b.z.	systematyczny, wzrost mocy z instalacji wykorzystujących OZE;
	moc zainstalowanych elektrowni wiatrowych [MW];	61,98	84,41	152,915	↑	
	liczba instalacji wytwarzających energię elektryczną z biogazu [szt.];	11	15	16	↑	
	moc zainstalowana w instalacjach wytwarzających energię elektryczną z biogazu [MW];	4,326	6,558	8,029	↑	
	liczba elektrowni wodnych [szt.];	14	16	16	↑	
	moc zainstalowana elektrowni wodnych [MW];	209,111	209,169	209,168	↓	
Priorytet 6 - Ochrona przyrody						
<ul style="list-style-type: none"> realizacja zadań wynikających z planów ochrony lub zadań ochrony, 	ilość powołanych rezerwatów przyrody [szt.];	94	96	96	↑	zwiększenie o 3579,88 ha powierzchni obszarów objętych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Realizowane zadania	Wskaźniki monitorowania realizacji zadań*	Rok bazowy 2011	Rok oceny		Trend ↑↓	Ocena
			2014	2015		
<ul style="list-style-type: none"> sporządzone dla parków narodowych, krajobrazowych i rezerwatów; opracowanie projektów zadań ochronnych dla obszarów NATURA 2000; zalesianie gruntów, w tym prywatnych; przebudowa, ochrona i pielęgnacja drzewostanów oraz ekosystemów nieleśnych; zwiększeniem retencji w lasach; modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-turystycznej; budowa przejść dla zwierząt wzdłuż autostrady A4; inwentaryzacja korytarzy migracyjnych zwierząt fauny puszczańskiej w południowej części województwa; 	ilość utworzonych obszarów chronionego krajobrazu o unormowanej sytuacji prawnej [szt.];	13	13	13	↑	prawną ochroną przyrody m.in. w wyniku wykupu terenów przez parki narodowe, aktualizacje granic parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, ustanowienie nowych obszarów objętych ochroną przyrody;
	ilość opracowanych planów ochrony dla obszarów NATURA 2000 [szt.];	0	11	13	↑	sukcesywne opracowanie planów zadań ochronnych lub planów ochrony dla obszarów NATURA 2000 (ogółem 20 w lipcu 2016 r.);
	ilość opracowanych planów ochrony dla parków krajobrazowych [szt.];	5	5	5	↑	
	powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem [ha];	797648,3	800703,6	801228,2	↑	zwiększenie powierzchni lasów, w tym ochronnych;
	powierzchnia lasów [w ha];	671 607,1	677 965,9	679 568,5	↑	
	odnowienia i zalesienie w lasach publicznych i prywatnych [ha/rok]	3755,5	4980,7	4103,4	↑	
	powierzchnia lasów ochronnych [%];	58,9	59,9	-	↑	
	lesistość [%];	37,6	38,0	38,1	↑	
	Priorytet 7 - Ochrona przed hałasem					
<ul style="list-style-type: none"> liczba skontrolowanych zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy hałasu; 	długość wybudowanych ekranów akustycznych w [km];	25 924	b.d.	b.d.	↑	zwiększenie długości wybudowanych ekranów akustycznych;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Realizowane zadania	Wskaźniki monitorowania realizacji zadań*	Rok bazowy 2011	Rok oceny		Trend ↑↓	Ocena
			2014	2015		
<ul style="list-style-type: none"> budowa ekranów akustycznych wzdłuż realizowanych odcinków dróg szybkiego ruchu, oraz dróg obwodowych w Jarosławiu, Leżajsku, Mielcu, Brzozowie oraz w miejscowościach Gawłuszowice i Humniska; 	procent zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy hałasu w stosunku do zakładów skontrolowanych [%]	13,6	9,5	b.d.	↑	zmniejszenie liczby zakładów (skontrolowanych) przekraczających dopuszczalne poziomu hałasu, o 4,1%;
Priorytet 8 - Ochrona zasobów kopalin						
<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu województwa; 	udokumentowane zasoby surowców o największym znaczeniu gospodarczym: <ul style="list-style-type: none"> – gaz ziemny [mln m³ i % zasobów krajowych], – wody lecznicze [mln/h i % zasobów krajowych], – wody termalne [mln/h i % zasobów krajowych]; 	32 576 [22,8]	29 486 [23,1]	28 504 [23,2]	↓ ↑ b.z.	przyrost zasobów udokumentowanych wód leczniczych o ok. 15% w stosunku do roku bazowego oraz ubytek zasobów gazu o ok. 12,5%, spowodowany wzrostem eksploatacji;
	liczba udokumentowanych w województwie złóż kopalin [szt.];	1130	1144	1136	↑↓	wahania ogólnej liczby udokumentowanych złóż powodowane głównie zmianami liczby eksploatowanych złóż piasków i żwirów o niewielkich, szybko wyczerpujących się zasobach;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Priorytet 9 - Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

<ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowywanie terenów poeksploatacyjnych i rewitalizacja terenów/obiektów przemysłowych; • wspieranie rolnictwa i przedsięwzięć rolno-środowiskowych oraz poprawa dobrostanu zwierząt, w tym realizacja programów rolno środowiskowych; • rekultywacji terenów zdegradowanych kopalnictwem siarki: <ul style="list-style-type: none"> – Kopalnia Siarki <i>Machów</i> w skojarzeniu z wyrobiskiem <i>Piaseczno</i> – Kopalnia Siarki <i>Jeziórko</i>; • bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych; • sukcesywna likwidacja i rekultywacja zamkniętych przemysłowych i komunalnych składowisk odpadów; • promocja rolnictwa ekologicznego; 	grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji [ha];	1 762,0	1539,0	1444,0	↑	systematyczne zmniejszanie się powierzchni gruntów wymagających rekultywacji, o ok. 12,6% w roku 2014 i o 18% w roku 2015;
	powierzchnia gruntów ornych niezagospodarowanych (odłogów i ugorów) [tys. ha];	48,2	27,3	11,3	↑	znaczące zmniejszenie powierzchni odłogów i ugorów, o 42,3% w stosunku do roku 2014 i 76,6% w stosunku do roku 2015;
	grunty zdewastowane i zdegradowane zrehabilitowane w ciągu roku [ha/rok];	251,0	245,0	297,0	↑	zmniejszenie powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, zrehabilitowanych w ciągu roku 2014, o 2,4 %, oraz wzrost o 18,3% w roku 2015;
	grunty zdewastowane i zdegradowane zagospodarowane w ciągu roku [ha/rok];	216,0	154,0	258,0	↓	zmniejszenie powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych zagospodarowanych w ciągu roku, o 28,7% w 2014 roku, oraz znaczny wzrost wskaźnika w 2015 roku o 19,4%;
	liczba producentów ekologicznych [szt.];	2079	1511	1305	↓	znaczące zmniejszenie liczby producentów ekologicznych, o 27,3% w roku 2014 i o 37,2% w 2015;
	liczba przetwórci ekologicznych oraz produkcji pasz i/lub drożdży [szt.];	20	30	36	↑	zwiększenie liczby przetwórci ekologicznych, o 33% w 2014 roku i o 45% w roku 2015;

Priorytet 10 - Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym						
• monitoring i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych [szt.];	0	0	0	↑	utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM ¹¹ na wyznaczonych w WPMS ¹² obszarach województwa
	liczba obszarów objętych badaniami poziomu pól elektromagnetycznych;	45	45	45	↑	

*Przyjęte wskaźniki służą do monitorowania realizacji przyjętych zadań. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że efekty realizacji poszczególnych zadań mogą być oceniane za pomocą kilku wymienionych wskaźników.

** W roku 2011 ocena jakości wód powierzchniowych obejmowała 35 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), w roku 2014 91, a w roku 2015 94 JCWP. Klasa I i II oznacza wody o dobrym i powyżej dobrego stanu/potencjału ekologicznego, klasa III, IV, V charakteryzuje wody poniżej dobrego stanu/potencjału ekologicznego.

*** Dane z 2012 r. uzyskane w wyniku przeprowadzonej oceny stanu dla wydzielonych JCWPd (ocena przeprowadzona została dla 8 JCWPd, od grudnia 2016 roku obowiązuje nowy podział JCWPd) wykonana w oparciu o wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego oraz dane Państwowej Służby Hydrogeologicznej w zakresie stanu ilościowego. Przeprowadzona ocena wykazała słaby stan wód w jednej JCWPd o numerze 126, stan pozostałych JCWPd oceniono jako dobry. Wykazanie słabego stanu wód skutkuje objęciem zagrożonej JCWPd monitoringiem operacyjnym stanu chemicznego wód podziemnych. W przypadku obszaru JCWP nr 126 monitoring ten realizowany był w latach 2013-2014 w 9 punktach pomiarowych oraz w roku 2015 w 10 punktach.

**** Różnica w długości obwałowań w latach 2011-2015 wynika z wprowadzenia nowej metody pomiaru. W roku 2013 PZMiUW utworzył elektroniczną wersję ewidencji wód, urządzeń wodnych i zmeliorowanych gruntów opartą na danych referencyjnych m.in. ortofotomapach oraz na pomiarach GPS. W związku z tym nastąpiły znaczne różnice w stanie ewidencyjnym wałów przeciwpowodziowych.

¹¹ PEM - pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz, stanowiące promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące;

¹² WPMS - Wojewódzkie Programy Monitoringu Środowiska;

6. OCENA STANU ŚRODOWISKA

6.1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Województwo podkarpackie graniczy ze Słowacją na odcinku 134 km. Sąsiaduje bezpośrednio z krajem preszowskim ze stolicą w Preszowie. Granica biegnie wododziałem Karpat (oddzielającym od siebie zlewiska Morza Bałtyckiego i Morza Czarnego), przez tereny górskie słabo zurbanizowane i o dużej lesistości. Czynniki te nie sprzyjają rozwojowi powiązań funkcjonalnych oraz wspólnych elementów infrastruktury technicznej po obu stronach granicy.

Z Ukrainą województwo graniczy na odcinku 239 km, przy czym od wschodu sąsiaduje z obwodem lwowskim ze stolicą we Lwowie, a od południowego wschodu z obwodem zakarpackim ze stolicą w Użgorodzie. Granica polsko-ukraińska, będąca jednocześnie granicą Unii Europejskiej i strefy Schengen, z uwagi na znaczne ograniczenie swobody przepływu osób, towarów i kapitału oraz brak swobodnego świadczenia usług, stanowi istotną barierę dla rozwoju transgranicznych kontaktów i współpracy. Granica wschodnia nie ma charakteru naturalnego. Część rzek województwa (Szkło, Wisznia, Wiar, Lubaczówka i Strwiąż) ma swoje źródła na terytorium Ukrainy, gdzie rzeki przepływając przez tereny osadnicze i przemysłowe, narażone są na oddziaływanie zanieczyszczeń. Obwód Zakarpacki, w tym jego stolica - Użgorod, ma słabe powiązanie funkcjonalne z terenem województwa podkarpackiego.

Współpraca transgraniczna, prowadzona jest zarówno na poziomie rządowym, jak i samorządowym. Współpraca międzyregionalna realizowana jest w ramach Polsko-Słowackiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej, działającej na mocy Porozumienia między rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej o współpracy transgranicznej z dnia 18 sierpnia 1994 r.

Kluczowe kwestie polsko-ukraińskiej współpracy międzyregionalnej rozwiązywane są w ramach prac Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Międzyregionalnej, powołanej na mocy Porozumienia między rządem Rzeczypospolitej Polskiej, a Rządem Ukrainy o współpracy międzyregionalnej¹³. Samorządy wszystkich szczebli realizują projekty współpracy ze swoimi transgranicznymi partnerami. Szczególną formą współpracy transgranicznej jest Euroregion Karpacki, w ramach którego organizowane i koordynowane są działania mające na celu rozwój współpracy w takich dziedzinach jak: gospodarka, ekologia, kultura, nauka, edukacja oraz rozwój dobrosąsiedzkich stosunków między członkami Euroregionu¹⁴.

---

¹³ Dane za stroną internetową: <https://mswia.gov.pl/> (data dostępu: 2.11.2016 r.).

¹⁴ Euroregion Karpacki powstał 14 lutego 1993 roku, kiedy to w Debreczynie przedstawiciele władz regionalnych przygranicznych obszarów Polski, Słowacji, Węgier i Ukrainy podpisali *Porozumienie o utworzeniu Związku Międzyregionalnego Euroregion Karpacki* informacja na podstawie strony internetowej Euroregionu Karpackiego (<http://www.karpacki.pl/euroregion-karpacki/>).

Współpraca z Ukrainą w dziedzinie ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom odbywa się na mocy Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych¹⁵ oraz współpraca na mocy protokołów z posiedzeń Polsko-Ukraińskiej Komisji do spraw Wód Granicznych realizowana jest głównie poprzez monitoring stanu środowiska i jego zagrożeń oraz ochronę zasobów przyrodniczo-kulturowych.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, objęte różnymi formami ochrony oraz wspólne dziedzictwo kulturowe Karpat i Roztocza, stanowią podstawę rozwoju współpracy w zakresie transgranicznej ochrony zasobów oraz rozwoju turystyki. Działania takie jak: utworzenie Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery *Karpaty Wschodnie*, prace związane z utworzeniem Transgranicznego Rezerwatu Biosfery *Roztocze*, a także funkcjonowanie transgranicznych szlaków kulturowych i turystycznych, świadczą o faktycznym rozwoju współpracy w tym zakresie. Współpraca międzynarodowa i polityka zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego odbywa się na podstawie Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (Konwencji Karpackiej)¹⁶. Konwencja m.in. stanowi prawną podstawę współpracy państw karpackich na rzecz ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych Karpat oraz dziedzictwa kulturowego regionu i daje możliwość opracowania i wdrażania wspólnych strategii zrównoważonego rozwoju w skali lokalnej i regionalnej.

Czynnikami niesprzyjającymi rozwojowi powiązań funkcjonalnych oraz wspólnych elementów infrastruktury technicznej województwa podkarpackiego i Słowacji po obu stronach granicy są: tereny górskie, tereny o dużej lesistości, słabe zaludnienie, słabe powiązania infrastruktury kolejowej oraz drogowej. Podstawowe powiązanie komunikacyjne stanowi droga międzynarodowa E371, pozostałe połączenia drogowe mają znaczenie lokalne. Szansę dla rozwoju powiązań funkcjonalnych regionów, w tym ich stolic (Rzeszowa, Preszowa i Koszyc), stwarza planowana budowa dróg ekspresowych S19 i R4.

Najważniejsze elementy przestrzeni i problemy wspólne dla państw sąsiadujących z województwem podkarpackim zebrano w Tabeli 2. i Tabeli 3., a elementy, istotne z punktu widzenia uwarunkowań międzyregionalnych w Tabeli 4.

Tabela 2. Elementy przestrzeni i problemy o charakterze transgranicznym - Słowacja

Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
SŁOWACJA	
Gospodarka wodna	<ul style="list-style-type: none"> granica Europejskiego Działu Wodnego stanowiąca jednocześnie granicę państwową;

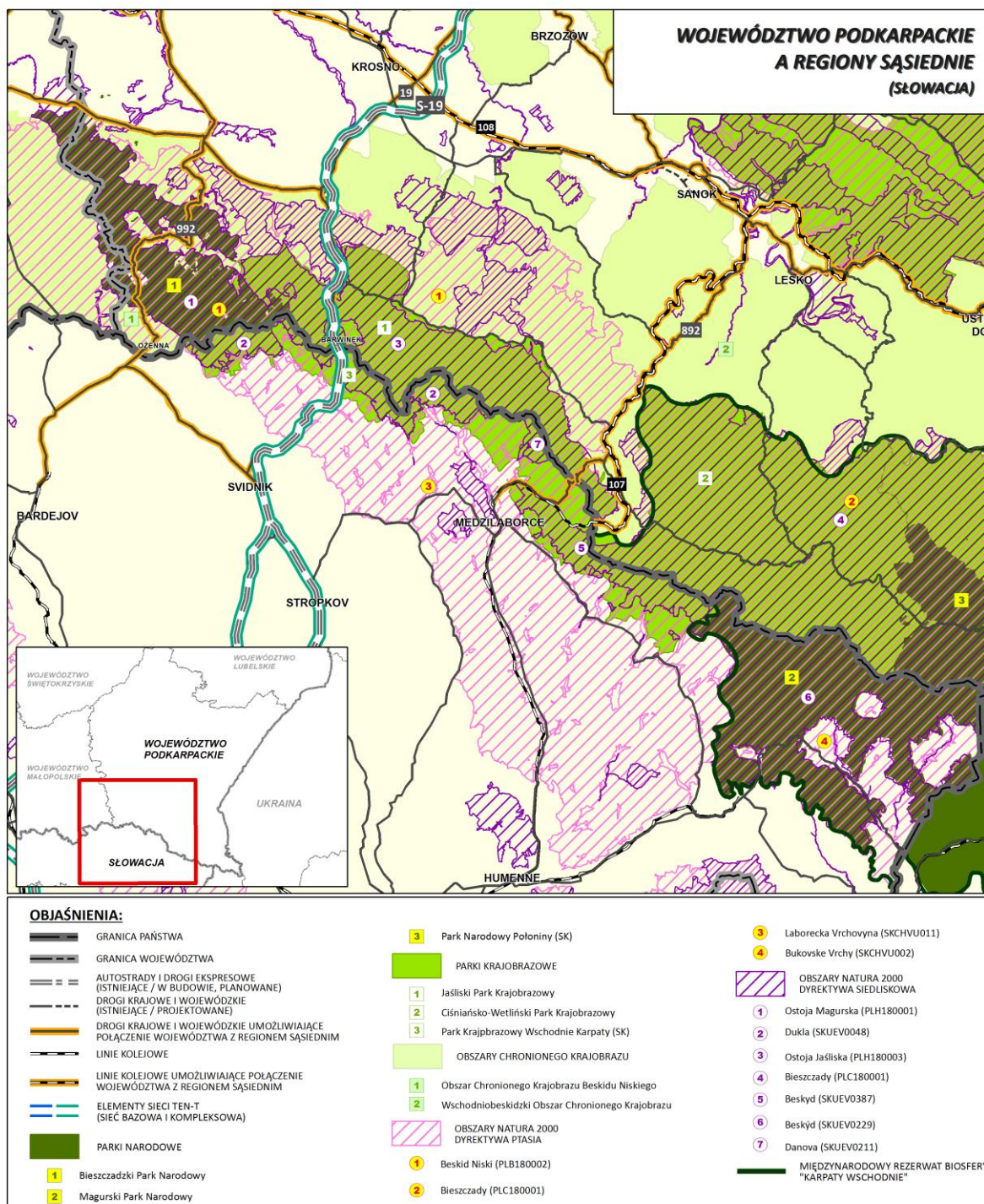
¹⁵ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych z dnia 10 października 1996 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 30, poz. 282).

¹⁶ Konwencja Karpacka została przyjęta dnia 22 maja 2003 r. w Kijowie i weszła w życie dnia 4 stycznia 2006 r., a jej stronami jest siedem państw regionu karpackiego: Czechy, Polska, Rumunia, Serbia, Słowacja, Ukraina i Węgry.

Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów i problemów, gdyż granica państwowa w znacznej mierze biegnie Europejskim Działem Wodnym;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu i adaptacja do zmian klimatycznych; • monitoring zanieczyszczeń powietrza na obszarach transgranicznych;
Zagrożenie hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie hałasem o charakterze lokalnym (wzdłuż tras komunikacyjnych); • droga międzynarodowa E371 oraz drogi wojewódzkie prowadzące do dawnych przejść granicznych w Ożennej DW 992 i Radoszycach DW 892, na których duże natężenie ruchu jest źródłem uciążliwego hałasu;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów i problemów;
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca transgraniczna w zakresie ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych na pograniczu polsko-słowackim oraz w zakresie rozwoju turystyki, jako istotnej gałęzi gospodarki województwa podkarpackiego i kraju preszowskiego, obejmujące w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – prawną ochronę zasobów i powiązań przyrodniczych (Rysunek 1.), – współdziałanie na obszarach Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery <i>Karpaty Wschodnie</i>, – zwiększanie skuteczności ochrony dużych ssaków drapieżnych, – ochronę i udrażnianie korytarzy ekologicznych, w tym paneuropejskiego korytarza ekologicznego biegnącego przez Karpaty, – współpracę w dziedzinie ochrony lasów bukowych Karpat i lasów bukowo-jodłowych o charakterze naturalnym oraz fragmentów lasów bukowych o charakterze pierwotnym, – współdziałanie podczas klęsk żywiołowych i nagłych katastrof, m.in. pożarów lasów; – współpracę odnośnie gatunków inwazyjnych;
Zagrożenie poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia występujące wzdłuż dróg i linii kolejowych, po których przemieszczane są materiały niebezpieczne tj. <ul style="list-style-type: none"> – drogi międzynarodowej E371, – planowanej drogi ekspresowej S-19, znajdującej się w sieci kompleksowej TNT-T, – linii kolejowej nr 107; • potencjalne zagrożenie stwarzane przez elektrownie atomowe na Słowacji w strefie 300 km od granicy z Polską: 2 elektrownie atomowe: Bohunice i Mochovce; • współdziałanie, wymiana doświadczeń oraz rozszerzanie płaszczyzn współpracy w celu skuteczniejszego przeciwdziałania skutkom poważnych zdarzeń, awarii przemysłowych oraz kompleksowej ochrony ludności, zwłaszcza w obszarze przygranicznym;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów i problemów do rozwiązania;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów i problemów do rozwiązania;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • dwutorowa linia energetyczna 400 kV Krosno (Iskrzynia) -Lemešany, o oddziaływaniu lokalnym, wzdłuż jej przebiegu.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 1. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze ze Słowacją

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Tabela 3. Elementy przestrzeni i problemy o charakterze transgranicznym - Ukraina

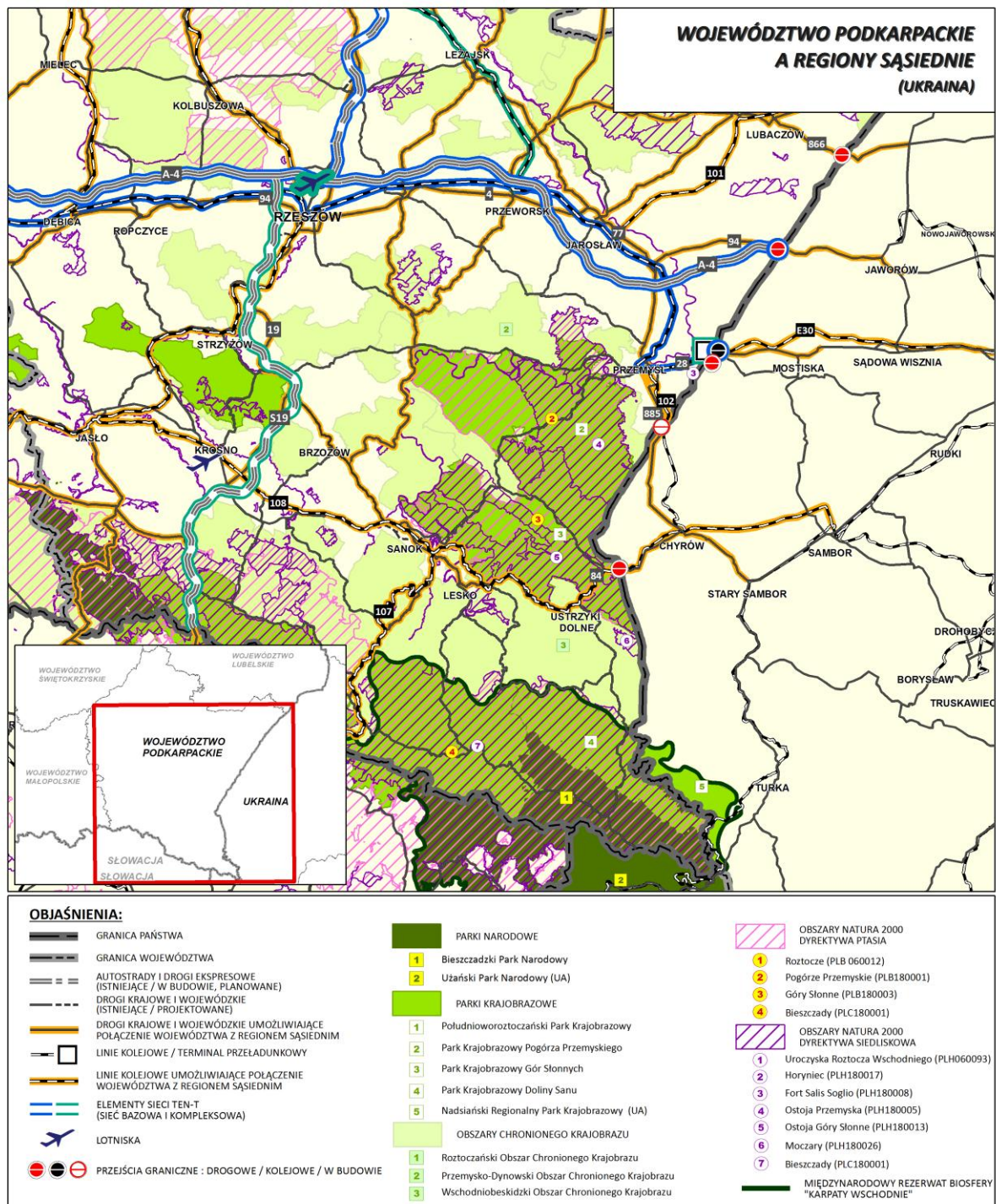
Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
UKRAINA	
Gospodarka wodna	<ul style="list-style-type: none"> • rzeki transgraniczne: <ul style="list-style-type: none"> – Strwiąż, Mszaniec, Lechnawa wypływające z terytorium Polski, stanowią część dorzecza Dniestru, w zlewisku Morza Czarnego, – Wisznia, Szkoło, Lubaczówka (dopływy Sanu), Sołotwa (dopływ Lubaczówki), wypływające z terytorium Ukrainy, stanowią część dorzecza Wisły w zlewisku Morza Bałtyckiego, – Wiar, dopływ Sanu, posiada odcinek źródłowy i ujście w województwie podkarpackim, – Rata, rzeka na terenie Ukrainy wpada do Bugu, prawego dopływu Wisły (ze źródłami na Roztoczu w pobliżu Werchraty), • współpraca w ramach Polsko-Ukraińskiej Komisji do spraw Wód Granicznych związana z ochroną przeciwpowodziową i utrzymaniem koryt rzek granicznych; • główne zbiorniki wód podziemnych: GZWP nr 407 Niecka Lubelska (Chełm -Zamość),
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca dotycząca ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem (w tym monitoring) i zwalczania nadzwyczajnych zanieczyszczeń w ramach Polsko-Ukraińskiej Komisji do spraw Wód Granicznych, obejmująca wody graniczne zlewni rzek Wiszni i Szkoła;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring jakości powietrza atmosferycznego w strefie przygranicznej z Ukrainą; • przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu i adaptacja do zmian klimatycznych;
Zagrożenie hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie hałasem o charakterze lokalnym (wzdłuż tras komunikacyjnych); • hałas emitowany przez ruch na autostradzie A4, drogach krajowych Nr 28 i nr 94 i przez linię kolejową E30;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie spowodowane przenikaniem do zbiornika wód podziemnych: GZWP nr 407 Niecka Lubelska (Chełm-Zamość), substancji niebezpiecznych pochodzących z zamkniętych składowisk odpadów w Smolniku, Lipiu, Lesku i Sanoku;
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca transgraniczna w zakresie ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych, w tym wspólnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz wspólnej historii, stanowiące szansę rozwoju turystyki jako istotnej gałęzi gospodarki, obejmująca w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – prawną ochronę zasobów i powiązań przyrodniczych (Rysunek 2.), – współdziałanie na obszarach Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery <i>Karpaty Wschodnie</i>, – utworzenie <i>Transgranicznego Rezerwatu Biosfery Roztocze</i>, – zwiększanie skuteczności ochrony dużych ssaków drapieżnych, – ochronę i udrażnianie korytarzy ekologicznych, w tym paneuropejskiego korytarza ekologicznego biegnącego przez Karpaty, – współpracę w dziedzinie ochrony lasów bukowych Karpat i lasów bukowo-jodłowych o charakterze naturalnym oraz fragmentów lasów bukowych o charakterze pierwotnym, – współdziałanie podczas klęsk żywiołowych i nagłych katastrof m.in. pożarów lasów, – współpracę odnośnie gatunków inwazyjnych;
Zagrożenie poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia występujące wzdłuż dróg i linii kolejowych, po których przemieszczane są materiały niebezpieczne, tj. autostradą A4, drogą

Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
	<p>międzynarodową E40, drogami krajowymi: DK 94, DK 28, DK 84, linią kolejową nr E30, znajdującą się w sieci bazowej TNT-T;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przejścia graniczne, którymi realizowane jest międzynarodowe przemieszczanie odpadów, tj. drogowe w Korczowej, kolejowe w Przemysłu (Medyce), lotnicze w Rzeszowie (Jasionce); • potencjalne zagrożenie stwarzane przez elektrownie atomowe na Ukrainie, w strefie 300 km od granicy z Polską, tj. 2. elektrownie atomowe Równe i Chmielnicki; • zagrożenie w skali lokalnej wzdłuż trasy przebiegu gazociągów wysokiego ciśnienia o znaczeniu krajowym tj. <ul style="list-style-type: none"> – DN 700 relacji Ukraina - granica państwa (Hermanowice) - Jarosław, – DN 600 relacji Ukraina - granica państwa (Hermanowice) - Jarosław, – DN 500 relacji Ukraina - granica państwa (Hermanowice) - Jarosław, zagrożenie o charakterze lokalnym wzdłuż trasy przebiegu gazociągu; • współdziałanie, wymiana doświadczeń oraz rozszerzanie płaszczyzn współpracy w celu skuteczniejszego przeciwdziałania skutkom poważnych zdarzeń, awarii przemysłowych oraz kompleksowej ochrony ludności, zwłaszcza w obszarze przygranicznym;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów i problemów do rozwiązania;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów i problemów do rozwiązania;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • potencjalne lokalne zagrożenie wzdłuż przebiegu linii 750 kV relacji Rzeszów (stacja Widelka) - Chmielnicka Elektrownia Atomowa - obecnie linia jest nieużytkowana.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 2. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z Ukrainą

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Województwo podkarpackie od strony zachodniej sąsiaduje z województwem małopolskim (na odcinku 186 km), od strony północno-zachodniej ze świętokrzyskim (na odcinku 82 km), a od strony północnej z lubelskim (na odcinku 317 km). Granica południowo-wschodnia i północna województwa biegnie przez tereny znacznie zalesione i słabo zurbanizowane. Tereny te objęte są różnymi formami ochrony przyrody. Niektóre z nich obejmują zarówno teren województwa podkarpackiego jak i małopolskiego (np. Magurski Park Narodowy, Park Krajobrazowy Pasma Brzanki, obszary Natura 2000: m.in. Beskid Niski PLB180002, Wisłoka z dopływami PLH180052), czy podkarpackiego i lubelskiego (np. Park Krajobrazowy Lasy Janowskie, Południoworoztoczański Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej, obszary Natura 2000 m.in. Lasy Janowskie PLB060005, Puszcza Solska PLB060008, Roztocze PLB060012, Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031, Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, Dolina Dolnej Tanwi PLH060097). Na styku województwa podkarpackiego i świętokrzyskiego znajduje się tylko jeden obszar Natura 2000, tj. Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049.

Rozwojowi powiązań funkcjonalnych województwa podkarpackiego sprzyjają różne elementy infrastruktury technicznej przebiegające z kierunku północnego na południe (np. drogi krajowe) oraz kierunku zachodniego na wschód (autostrada A4, drogi krajowe, linie kolejowe).

Współpraca z województwami sąsiednimi prowadzona jest na wielu płaszczyznach, w szczególności w zakresie ochrony zasobów przyrodniczo-krajobrazowych (prace związane z tworzeniem Transgranicznego Rezerwatu Biosfery *Roztocze*, współpraca dot. opracowywania planu ochrony Magurskiego Parku Narodowego, czy planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000), kulturowych, monitoringu środowiska, minimalizowaniu zagrożeń środowiska czy zwalczaniu skutków np. powodzi.

Powiązania przyrodnicze i infrastrukturalne województwa podkarpackiego z województwami: małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim zostały pokazane na Rysunkach 3-5. Natomiast najważniejsze elementy przestrzeni i problemy wspólne dla województw sąsiadujących z województwem podkarpackim, a także inne elementy, istotne z punktu widzenia uwarunkowań międzyregionalnych, zebrano w Tabeli 4.

Tabela 4. Elementy przestrzeni i problemy wspólne dla województwa podkarpackiego i województw sąsiednich

Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
LUBELSKIE	
Gospodarka wodna	<ul style="list-style-type: none"> • rzeki i ciekі wodne: Wisła, Tanew, Paucza, Wirowa, Dopływ spod Dobropola, Złota I, Złota II, Luchówka, Dopływ spod Krzeszowa Dolnego, Dopływ spod Podolszynki Ordynackiej, Dopływ w Harasiukach, Dopływ z Lasu Wrzosu, Łada, Borowina, Rzumiłka, Bicz, Bukowa, Dopływ spod Kiszek, Dębowiec, Złodziejka, Łukawica, Sanna, Karasiówka, Kurzynka, Dopływ z Ireny, Dopływ z Chwałowic; • Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: <ul style="list-style-type: none"> – GZWP nr 407 Niecka Lubelska (Chełm - Zamość), – GZWP nr 428 Dolina Kopalna Biłgoraj - Lubaczów, – GZWP nr 406 Zbiornik Niecka Lubelska (Lublin); • obszary zagrożone powodzią, tj. doliny rzek: Wisła, Tanew, Wirowa, Łada, Złota, Bukowa;
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • wspólny system wodny determinujący współpracę w zakresie monitoringu i ochrony wód powierzchniowych i podziemnych;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • problem ponadnormatywnego zanieczyszczenia ozonem troposferycznym i prawdopodobieństwo nieosiągnięcia poziomu celu długoterminowego ozonu w ustalonym terminie - rok 2020 (problem ogólnokrajowy);
Zagrożenie hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • uciążliwość hałasowa spowodowana natężeniem ruchu na drogach wojewódzkich o niezadawalającym stanie technicznym: DW 835, DW 854, DW 855, DW 858, DW 863, DW 865, DW 872, łączących obydwie województwa;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów;
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • obszary objęte prawną ochroną przyrody wspólne dla obydwu województw, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – 3 parki krajobrazowe: Lasy Janowskie, Puszczy Solskiej, Południoworoztoczański, – 2 rezerваты przyrody Wisła pod Zawichostem i Imielty Ług, – 3 obszary Natura 2000 wyznaczone na podstawie <i>Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa</i>, zwanej dalej Dyrektywą Ptasią: Lasy Janowskie PLB060005, Puszcza Solska PLB060008, Roztocze PLB060012, – 6 obszarów Natura 2000 mające znaczenie dla Wspólnoty: Dolina Dolnej Tanwi PLH060097, Minokąt PLH060089, Szczecyn PLH060083, Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031, Uroczyska Puszczy Solskiej PLH060034, Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093; • obszary objęte prawną ochroną przyrody, położone na styku z woj. lubelskim (na terenie woj. podkarpackiego): 2 rezerваты przyrody: Łęka i Bukowy Las oraz 3 obszary chronionego krajobrazu: Kuryłowski, Roztoczański, Sieniawski, a na terenie woj. lubelskiego na styku z woj. podkarpackim 1 rezerwat przyrody Nad Tanwią); • korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadregionalnym: biegnący przez Roztocze i doliną rzeki Tanwi; • duże, wspólne kompleksy leśne: Lasów Janowskich, Puszczy

Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
	<p>Solskiej i Roztocza, z przewagą lasów o statusie lasów ochronnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • lasy zarządzane przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Lublinie; • Leśny Kompleks Promocyjny Lasy Janowskie;
Zagrożenie poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia występujące wzdłuż dróg i linii kolejowych, po których przemieszczane są materiały niebezpieczne tj. na uruchomionych odcinkach drogi ekspresowej S19 oraz DK 19, linią kolejową nr 68, LHS - nr 65; • zagrożenie w skali lokalnej wzdłuż trasy przebiegu gazociągów wysokiego ciśnienia o znaczeniu krajowym i regionalnym tj. <ul style="list-style-type: none"> – DN 700 relacji granica państwa (Hermanowice) - Jarosław - Rozwadów - granica województwa - Puławy, – DN 200 relacji Lubaczów - Zamość; • potencjalne zagrożenie dla zbiorników wód podziemnych spowodowane nieodpowiednim zabezpieczeniem składowisk odpadów oraz transportem substancji niebezpiecznych przez tereny głównych zbiorników wód podziemnych: <ul style="list-style-type: none"> – GZWP nr 407 Niecka Lubelska (Chełm - Zamość), – GZWP nr 428 Dolina Kopalna Biłgoraj - Lubaczów- w zasięgu zbiornika znajduje się zamknięte składowisko odpadów w Lubaczowie, – GZWP nr 406 Zbiornik Niecka Lubelska;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • udokumentowane, na styku województw, złoża surowców o znaczeniu strategicznym tj. złoża gazu ziemnego: Wola Obszańska, Tarnogród - Wola Różaniecka, Lubliniec - Cieszanów; • występowanie na styku województw zasobów dziedzictwa geologicznego o predyspozycjach do utworzenia Geoparku <i>Kamienny Las</i> na Roztoczu;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • potencjalnie, lokalne zagrożenie wzdłuż przebiegu linii energetycznej 110 kV i w sąsiedztwie sieci stacji bazowych telefonii i nadajników radiowych;
MAŁOPOLSKIE	
Gospodarka wodna	<ul style="list-style-type: none"> • rzeki i ciekii wodne: Wisła, Breń, Dopływ z Zalesia, Rybnica, Upust, Łoś, Dęba, Jastrząbka, Grabinka, Chotowski Potok, Dulcza, Dopływ z Lubczy, Dopływ spod Budynia, Dopływ ze Słotowej Lubczy, Wolanka, Jodłówka, Jabłonka, Czermianka, Dopływ z Pasterników, Olszynka, Dopływ z Polesia Szerzyńskiego, Ropa, Dopływ z Głębokiej, Dopływ spod Łysej Góry, Dopływ z Pogorzyny, Dopływ spod Bednarskich, Bednarka, Wisłoka, Potok Krokowy; • Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 433 Dolina rzeki Wisłoka; • obszary zagrożone powodzią, doliny rzek: Wisła, Ropa, Breń, Grabinka, Dulcza, Jodłówka, Bednarka, Olszynka;
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności konieczność uporządkowania gospodarki ściekowej i promowanie zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego, realizowane w ramach Związku Dorzecza Gmin Wisłoki, tworzonego przez 19 gmin z terenu województwa podkarpackiego i 3 gminy z terenu województwa małopolskiego;

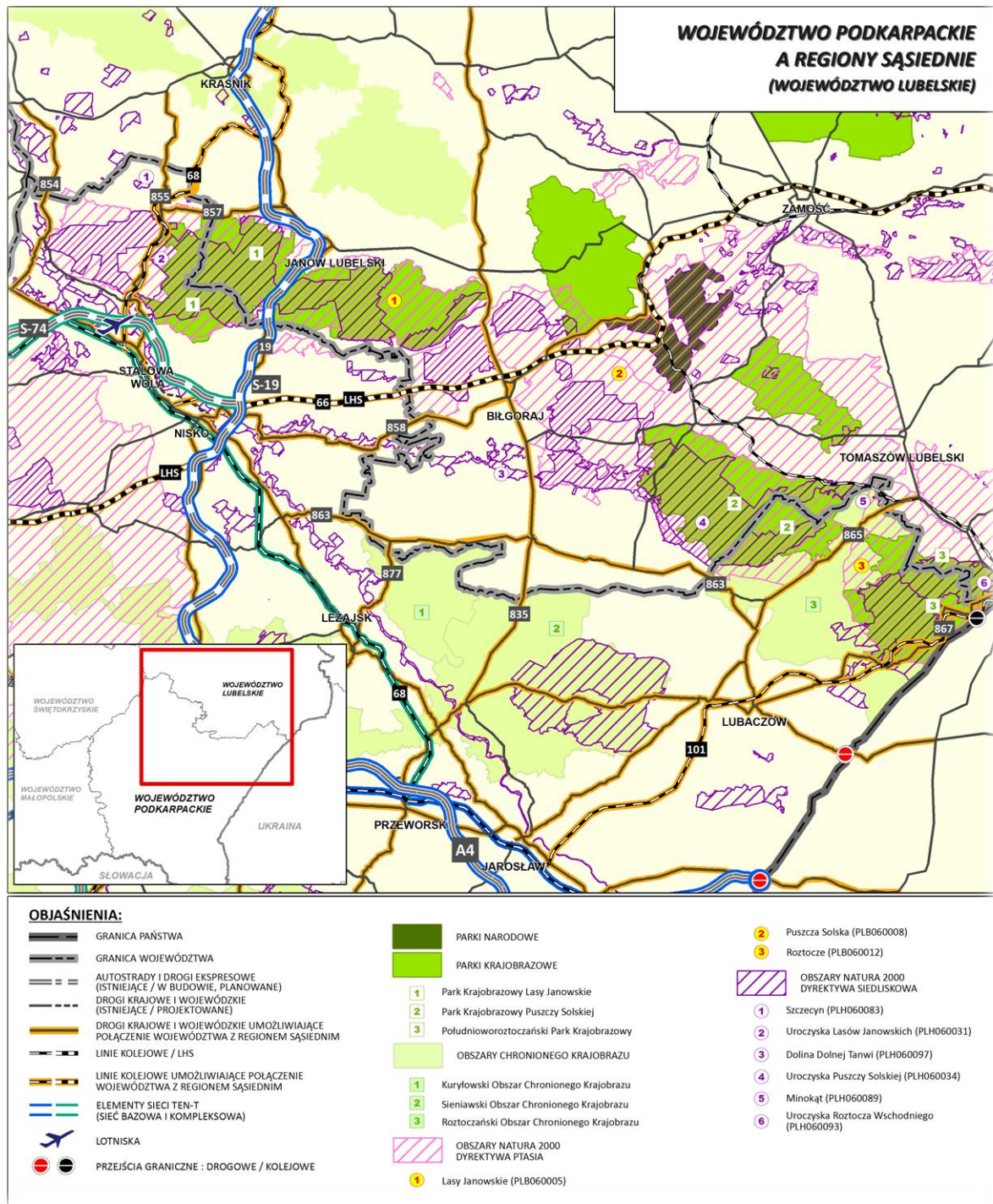
Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • problem ponadnormatywnego zanieczyszczenia ozonem troposferycznym i prawdopodobieństwo nieosiągnięcia poziomu celu długoterminowego ozonu w ustalonym terminie - rok 2020 (problem ogólnokrajowy);
Zagrożenie hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • uciążliwość hałasowa pojawiająca się wzdłuż autostrady A4, dróg krajowych: DK 94, DK 28 i dróg wojewódzkich: DW 962, DW 984, DW 993 i linii kolejowej E30;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • potencjalne lokalne zagrożenie wzdłuż tras transportu substancji niebezpiecznych tj. autostradą A4, DK 94, DK 28, linią kolejową E30; • potencjalne zagrożenie spowodowane przenikaniem substancji niebezpiecznych do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 433 Dolina rzeki Wisłoka (na terenie zbiornika znajdują się zamknięte składowiska odpadów w Jaśle, Niegłowicach);
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • obszary objęte prawną ochroną przyrody wspólne dla obydwu województw, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – 1 park narodowy: Magurski Park Narodowy, – 1 park krajobrazowy: Park Krajobrazowy Pasma Brzanki, – 1 obszar Natura 2000 wyznaczony na podstawie Dyrektywy Ptasiej Beskid Niski PLB180002, – 4 obszary Natura 2000 mające znaczenie dla Wspólnoty: Bednarka PLH120033, Liwocz PLH180046, Ostoja Magurska PLH180001, Wisłoka z dopływami PLH180052; • obszary objęte prawną ochroną przyrody położone na styku z woj. małopolskim (na terenie woj. podkarpackiego: Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego, a na terenie woj. małopolskiego 4 obszary chronionego krajobrazu: Dolina Wisły Jastrzębsko - Żdżarski, Południowomałopolski Pogórza Ciężkowickiego; • korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadregionalnym, w tym paneuropejski korytarz ekologiczny biegnący przez Karpaty; • lasy w zachodniej i południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego pod zarządem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie;
Zagrożenie poważnymi awariami i transport substancji niebezpiecznych	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia występujące wzdłuż dróg i linii kolejowych, po których przemieszczane są materiały niebezpieczne tj. autostradą A4, drogą krajową DK 94 i DK 28, oraz międzynarodową linią kolejową E40; • zagrożenie w skali lokalnej wzdłuż trasy przebiegu gazociągów wysokiego ciśnienia o znaczeniu krajowym i regionalnym: <ul style="list-style-type: none"> – DN 700 relacji Jarosław-Sędziszów Małopolski-granica województwa-Pogórska Wola, – DN 700 relacji Głuchów-Sędziszów Małopolski-Wygoda - granica województwa-Pogórska Wola, – DN 700 relacji Głuchów-Sędziszów Małopolski-Wygoda - granica województwa-Pogórska Wola, – DN 200 relacji Lubaczów-Zamość, – DN 400 relacji Jarosław-Sędziszów Małopolski-granica województwa-Pogórska Wola, – DN 250/200 relacji Wygoda-Grybów-Nowy Sącz, – DN 250/150 relacji Warzyce – Gorlice-Grybów; • potencjalne zagrożenie spowodowane przenikaniem substancji niebezpiecznych do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 433 Dolina rzeki Wisłoka (na terenie zbiornika znajdują się

Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
	zamknięte składowiska odpadów w miejscowościach: Jasło, Niegłowice);
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> • brak wspólnych elementów i problemów do rozwiązania;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • udokumentowane na styku województw złoża surowców o znaczeniu strategicznym tj. złoża gazu ziemnego Żukowice;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie lokalne, wzdłuż przebiegu linii energetycznych: 400 kV: Połaniec - Tarnów, Widełka - Tarnów, Krosno - Tarnów, 220 kV Połaniec - Tarnów, 110 kV oraz w sąsiedztwie sieci stacji bazowych telefonii nadajników radiowych;
ŚWIĘTOKRZYSKIE	
Gospodarka wodna	<ul style="list-style-type: none"> • rzeka Wisła; • Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 425 Zbiornik Dębica Stalowa Wola -Rzeszów; • obszary zagrożone powodzią - rozległe obszary powodziowe doliny Wisły;
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • wspólny system wodny determinujący współpracę w zakresie monitoringu i ochrony wód powierzchniowych i podziemnych;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • wspólny problem ponadnormatywnego zanieczyszczenia ozonem troposferycznym i prawdopodobieństwo nieosiągnięcia poziomu celu długoterminowego ozonu w ustalonym terminie - rok 2020 (problem ogólnokrajowy);
Zagrożenie hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • uciążliwość hałasowa wzdłuż spowodowana dużym natężeniem ruchu na drodze międzynarodowej E371 (DK9), krajowej DK77 i wzdłuż dróg wojewódzkich łączących obszar obu województw: DW 764, DW758 DW872;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • potencjalne lokalne zagrożenie wzdłuż tras transportu substancji niebezpiecznych tj. E371 i DK77; • potencjalne zagrożenie spowodowane przenikaniem substancji niebezpiecznych do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Zbiornik Dębica Stalowa Wola -Rzeszów (w granicach zbiornika znajdują się zamknięte składowiska odpadów: w Rudnej Małej, Rogoźnicy, cztery składowiska w Stalowej Woli, Nisku, Rudniku, Krzeszowie, Kuryłówce, Czarnej Łańcuckiej, Sieniawie, Cyganach, Jeziórku, Stalach);
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • obszary objęte prawną ochroną przyrody wspólne dla obydwu województw, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – rezerwat przyrody Wisła pod Zawichostem, – obszar Natura 2000 mające znaczenie dla Wspólnoty: Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049; • korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadregionalnym;
Zagrożenie poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie w skali lokalnej, pojawiające się wzdłuż dróg i linii kolejowych, po których przemieszczane są materiały niebezpieczne tj. drogi międzynarodowej E371 (DK9), drogi krajowej DK 77 oraz linii kolejowej nr 25; • zagrożenie w skali lokalnej, wzdłuż trasy przebiegu gazociągów wysokiego ciśnienia o znaczeniu regionalnym tj. <ul style="list-style-type: none"> – gazociąg wysokiego ciśnienia o znaczeniu regionalnym DN 500 relacji Rozwadów - Sandomierz, – gazociąg wysokiego ciśnienia o znaczeniu regionalnym DN 400/500 relacji Rozwadów - Sandomierz,

Obszar interwencji	Elementy lub problemy wspólne
	<ul style="list-style-type: none"> - gazociąg wysokiego ciśnienia o znaczeniu regionalnym DN 300/250 relacji Jarosław - Stalowa Wola - Sandomierz, - gazociąg wysokiego ciśnienia o znaczeniu regionalnym DN 250/200 relacji Sędziszów Małopolski - Komorów - Sandomierz; • zagrożenie spowodowane przenikaniem substancji niebezpiecznych do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Zbiornik Dębica - Stalowa Wola-Rzeszów („bomba ekologiczna”) i potencjalne zagrożenie przez składowiska odpadów znajdujące się w granicy zbiornika;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> • tereny po eksploatacji siarki, z możliwością rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej na bazie zbiornika Jezioro Tarnobrzęskie, powstałego w wyrobisku kopalni Machów (woj. podkarpackie) oraz rekultywowanej w kierunku wodnym kopalni siarki Piaseczno (województwo świętokrzyskie);
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • złoża siarki rodzimej udokumentowane na styku z sąsiednim województwem: <ul style="list-style-type: none"> - po stronie województwa podkarpackiego: złoża Baranów Sandomierski - Skopanie, Machów I i Machów II, - po stronie województwa świętokrzyskiego: złoża Osieki Piaseczno;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie lokalne, wzdłuż przebiegu linii energetycznych: 400 kV Połaniec - Rzeszów (stacja Widełka), 220 kV Stalowa Wola - stacja Chmielów - stacja Boguchwała koło Rzeszowa oraz w sąsiedztwie sieci stacji bazowych telefonii i nadajników radiowych.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

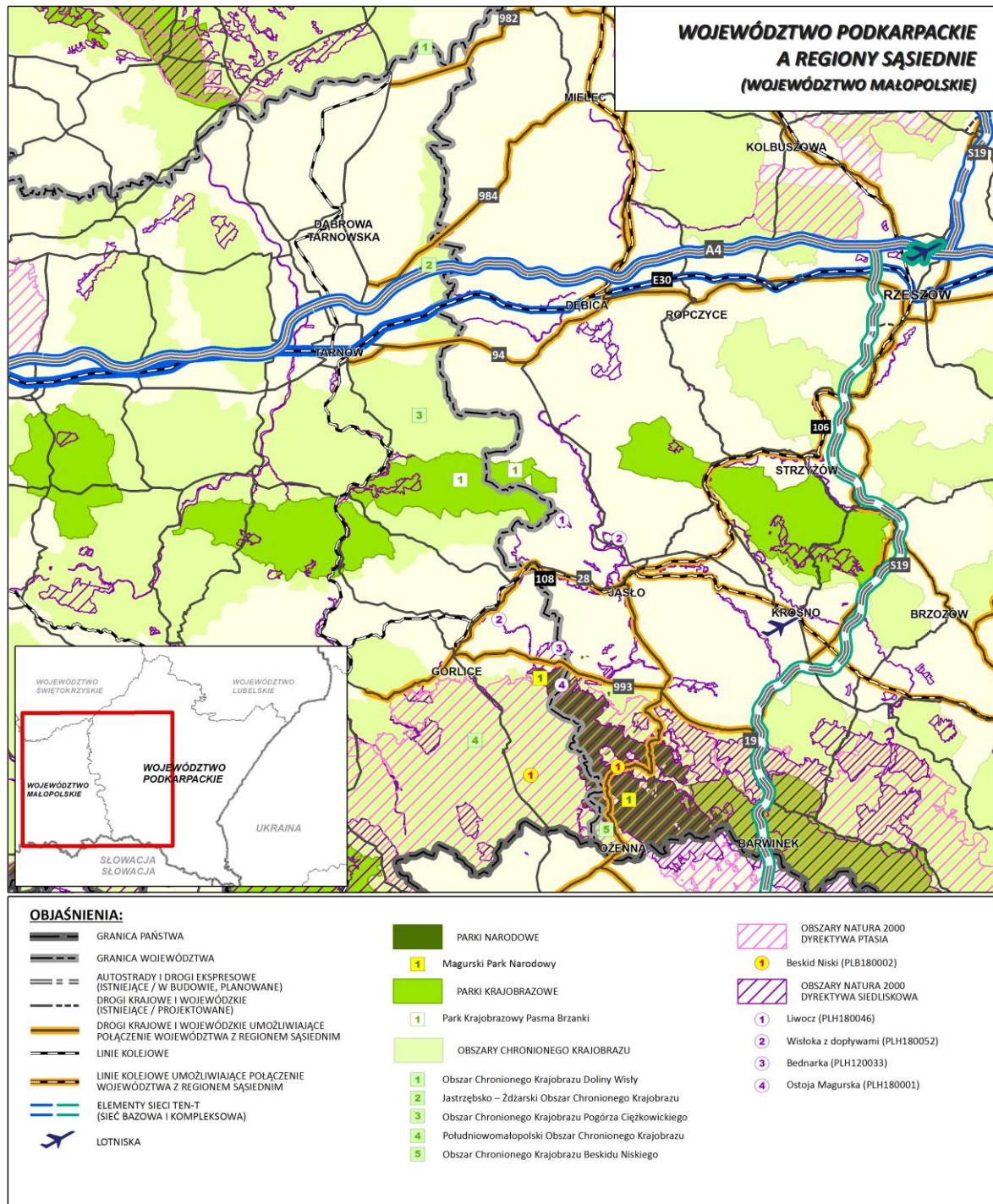
Rysunek 3. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z województwem lubelskim

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

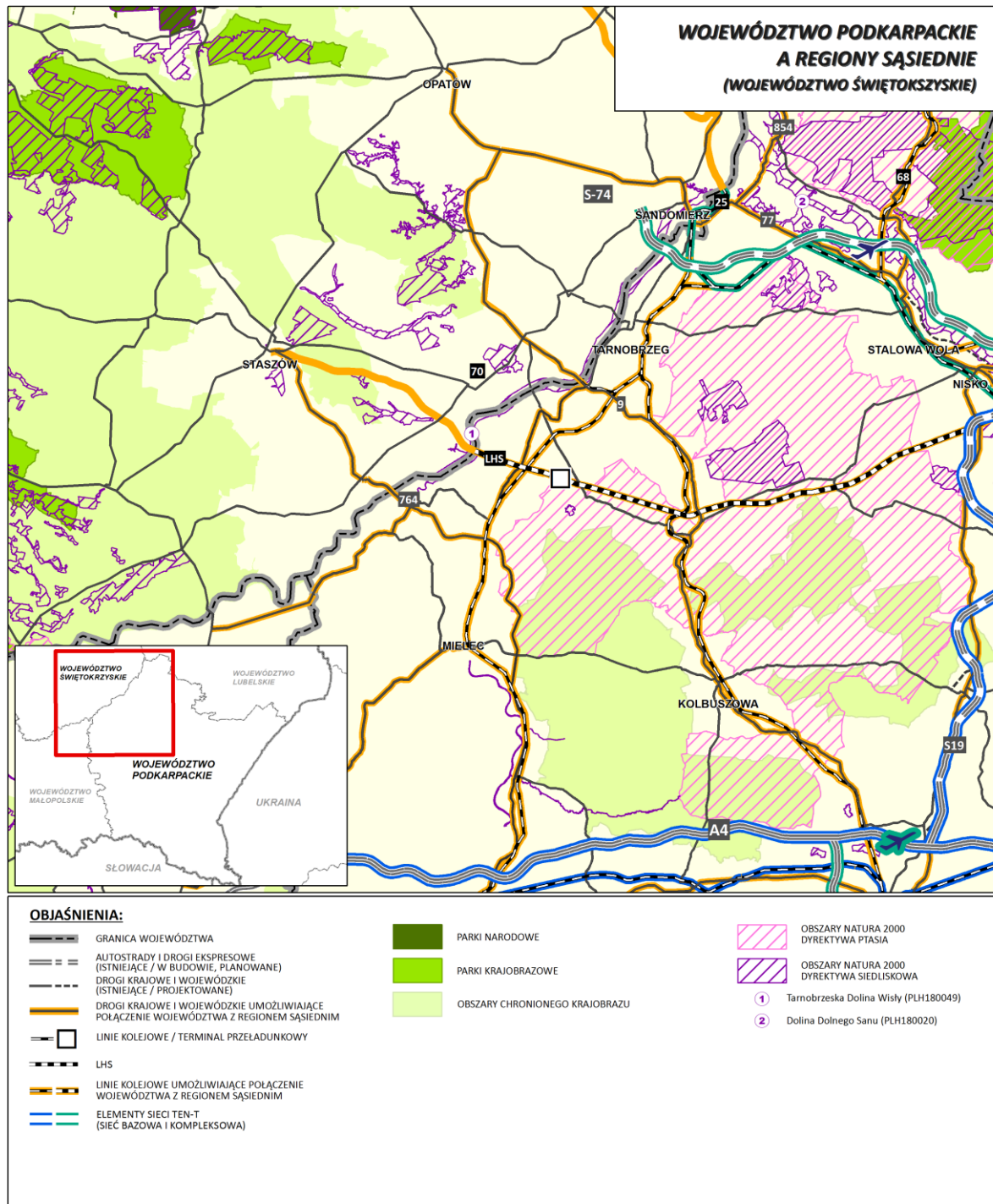

Rysunek 4. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z województwem małopolskim

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 5. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z województwem świętokrzyskim

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

6.2. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

6.2.1. Gospodarowanie wodami

Najważniejsze regulacje prawne odnoszące się do zagadnień gospodarki wodnej i ochrony wód zawarte są w ustawie *Prawo wodne*¹⁷ i ustawie *Prawo ochrony środowiska* oraz w aktach wykonawczych do tych ustaw. Ustawy te wdrażają dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie gospodarowania wodami tj.

- ❖ Dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. *ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej* tzw. *Ramowa Dyrektywa Wodna*,
- ❖ Dyrektywę 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. *w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu*,
- ❖ Dyrektywę 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. *w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim* tzw. *Dyrektywa powodziowa*.

Ramowa Dyrektywa Wodna zobowiązała Polskę do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych do 2015 roku. Dopuszczono jednak odstępstwa od założonych celów środowiskowych tj. odstępstwo czasowe (dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub 2027), ustalenie celów mniej rygorystycznych, czasowe pogorszenie stanu wód i nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji (art.4.) .

Gospodarka wodami prowadzana jest w oparciu o dokumenty planistyczne określone w art. 113 ust. 1 ustawy *Prawo wodne* tj.

- program wodno-środowiskowy kraju;
- plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza;
- plan zarządzania ryzykiem powodziowym;
- plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze dorzecza;
- plan utrzymania wód;
- warunki korzystania z wód regionu wodnego;
- warunki korzystania z wód zlewni, sporządzane w miarę potrzeb.

Zasoby wód powierzchniowych województwa podkarpackiego należą głównie do zlewni Wisły obejmującej łącznie ponad 90% powierzchni województwa. Niewielki obszar we wschodniej części województwa odwadniany jest do zlewni Dniestru, m.in. przez rzeki: Strwiąż, Mszaniec i Lechnawę. Ważniejsze rzeki województwa podkarpackiego przedstawiono w Tabeli 5.

Tabela 5. Większe rzeki województwa podkarpackiego

Nazwa rzeki	Odbiornik	Długość rzeki na terenie woj. podkarpackiego	
		[km]	[%]
Wisła	Morze Bałtyckie	78	7,5

¹⁷ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U 2017 r., poz. 1122).

San	Wisła	443	100
Wisłok	San	205	100
Wisłoka	Wisła	153	100
Tanew	San	44	40,4
Lubaczówka	San	67	76,1
Łęg	Wisła	82	100
Ropa	Wisłoka	18	23,1
Jasiołka	Wisłoka	76	100
Wiar	San	60	88,2
Oslawa	San	62	100
Trześniówka - Jamnica	Wisła	57	100
Solinka	San	47	100
Stobnica	Wisłok	47	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznika statystycznego województwa podkarpackiego, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2015 r.

W skali kraju wielkość zasobów wodnych województwa jest stosunkowo duża. Rzeki wpływające z obszaru województwa (bez Wisły) średnio prowadzą 8% zasobów krajowych. Wielkość ta jest jednak niestabilna (wahania wynoszą od 3,9 mld m³ w latach suchych do 5,0 mld m³ w latach mokrych), a zasoby wodne są nierównomiernie rozmieszczone (większe w północnozachodniej części województwa). Wody powierzchniowe cechuje duża zmienność przepływów w czasie, wynikająca ze zróżnicowania warunków hydrologicznych w poszczególnych latach oraz górskiego charakteru większości rzek województwa podkarpackiego. Maksymalny odpływ w rzekach województwa występuje w miesiącach marzec - kwiecień, natomiast minimum odpływu obserwowane jest najczęściej we wrześniu. Małą dostępnością zasobów dyspozycyjnych wody cechuje się górską i podgórska część województwa. Duża część zasobów wodnych nie może być wykorzystana ze względu na niedostateczną zabudowę hydrotechniczną (zbiorniki retencyjne). Aktualnie większość wód powierzchniowych jest retencjonowana w 3 dużych zbiornikach zaporowych:

- ❖ *Zbiornik Solina* na Sanie, o powierzchni 21,1 km² i pojemności 472 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu,
- ❖ *Zbiornik Myczkowce* na Sanie, o powierzchni 2,0 km² i pojemności 10,9 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu,
- ❖ *Zbiornik Besko* na Wisłoku, o powierzchni 1,5 km² i pojemności 15,5 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu¹⁸.

W województwie funkcjonuje również kilkadziesiąt innych zbiorników wodnych, w tym 35 małych zbiorników wodnych, o łącznej pojemności 14,2 mln m³ (w tym dwa

¹⁸ Dane dotyczące zbiorników wodnych Solina, Myczkowce i Besko – *Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2015 r.

zbiorniki suche o łącznej pojemności 5,69 mln m³), administrowanych przez Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych¹⁹. Większość z nich jest zlokalizowana w środkowej i północnej części województwa na terenie Kotliny Sandomierskiej. Głównie spełniają one funkcje retencyjne, a wykorzystywane są do nawodnień, w gospodarce rybackiej, a także do celów przeciwpożarowych, przeciwpowodziowych i rekreacyjnych.

Zasoby wód podziemnych województwa rozmieszczone są nierównomiernie (aż 80% występuje w północnej części województwa) i w porównaniu z zasobami innych regionów kraju należą do niewielkich. Zasoby te występują głównie w utworach czwartorzędowych, w niewielkich ilościach w utworach trzeciorzędowych i kredowych, a śladowo w utworach starszych. Na terenie województwa podkarpackiego większość zasobów wodnych rozmieszczona jest w 10 Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP) i w jednym Lokalnym Zbiorniku Wód Podziemnych (LZWP). Podstawowe dane dotyczące zbiorników wód podziemnych i ich rozmieszczenie na obszarze województwa przedstawia (Tabela 6. i Rysunek 6.). Żaden GZWP nie posiada ustanowionych obszarów ochronnych wód podziemnych.

Tabela 6. Podstawowe dane zbiorników wód podziemnych województwa podkarpackiego

Nr	Nazwa zbiornika	Powierzchnia		Głębokość [m p.p.t] od - do	Średnia głębokość [m]	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	Proponowany obszar ochronny [km ²]
		całkowita [km ²]	w woj. podkarp. [%]				
GZWP							
406	Zbiornik Niecka lubelska (Lublin)	7476,66	0,6	40-100	b.d.	1 052 700	6751,52
407	Niecka Lubelska (Chełm-Zamość)	9051	1,9	60-120	b.d.	1 099 600	7458
424	Dolina Borowa	39,4	100,0	2-29	14	6900	47,5
425	Zbiornik Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów	1933,66	100,0	10-60	20	508 000	2035,36
426	Dolina kopalna Kolbuszowa	60,0	100,0	18-70	b.d.	16 804,8	135
428	Dolina kopalna Biłgoraj-Lubaczów	313,0	24,9	10-65	35	82 210	466
429	Dolina Przemyśl	137	100,0	10-30	b.d.	38 596	236,5
430	Dolina rzeki San	83,15	100,0	b.d.	10	5497,8	845,5
432	Dolina rzeki Wisłok	173,5	100,0	2-8	5	10 080	406,5
433	Dolina rzeki	98,1	86,6	2-10	8	59 800	286,5

¹⁹ Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, stan na 31.12.2015 r.

	Wisłoka						
LZWP							
431	Zbiornik warstw krośnieńskich (Sanok Lesko)	147	100	5-60	30	25 581,0	202,4

Źródło: dane PIG-PIB w Warszawie <http://pgi.gov.pl>

Suma zasobów dyspozycyjnych i perspektywicznych wód podziemnych dla województwa podkarpackiego, wg danych Państwowego Instytutu Geologicznego, wynosi $2647,5\text{m}^3/24\text{h}/\text{km}^2$.

Największe zasoby (powyżej $140\text{m}^3/24\text{h}/\text{km}^2$) znajdują się w powiatach: leżajskim, lubaczowskim, nizańskim, leskim oraz w Tarnobrzegu, najmniejsze (poniżej $30\text{m}^3/24\text{h}/\text{km}^2$) w powiatach: brzozowskim, strzyżowskim oraz w mieście Krosno (Rysunek 7.).

W 2015 roku zasoby eksploatacyjne możliwe do wykorzystania dla celów gospodarczych szacowane były na $512,0\text{hm}^3$, co stanowiło ok. 2,9% zasobów krajowych²⁰. W skali kraju mniejsze zasoby odnotowano jedynie w województwie opolskim. Według wskaźnika stanu zasobów wód podziemnych, aktualny pobór wód w stosunku do zasobów dostępnych do zagospodarowania wynosi poniżej 15%, co stanowi bardzo niski stopień wykorzystania tych zasobów. Rezerwy zasobów wód podziemnych województwa ocenione zostały jako bardzo wysokie²¹.

Dominującym źródłem zaopatrzenia w wodę obszaru województwa podkarpackiego są wody powierzchniowe Wisły i jej dopływów: Wisłoki oraz Sanu i Wisłoka. W roku 2015 ogólny pobór wody w województwie wyniósł $292,7\text{hm}^3$, z czego $245,1\text{hm}^3$ (83,7%) pobrano z wód powierzchniowych, a $47,6\text{hm}^3$ (16,3%) z wód podziemnych²². W stosunku do roku 2011 pobór wód zmniejszył się o 4,6%²³. Najwięcej wody pobrano na cele produkcyjne, tj. $172,1\text{hm}^3$ i eksploatacji wodociągów $84,8\text{hm}^3$. Pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych wyniósł $35,8\text{hm}^3$. Rzeki Wisłoka (miasta Jasło, Dębica, Mielec), Wisłok (miasta Krosno, Rzeszów) i San (miasta Sanok, Ustrzyki Dolne, Przemyśl, Jarosław) stanowią największe źródło poboru wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów komunalnych. Największe pobory wód podziemnych notowane są w rejonie miast: Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Przeworsk, Łańcut, Nowa Sarzyna, Głogów Małopolski, Sędziszów Małopolski i Ropczyce. Na cele przemysłowe najczęściej pobiera się wody z rzek: San, Wisłoka, Wisła, Trzebośnica i Wiar.

Województwo podkarpackie położone jest w Regionie Wodnym Górnej Wisły i w znacznym stopniu narażone na występowanie powodzi. Wskaźniki opadu i odpływu dla

²⁰ *Ochrona środowiska*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014 r.

²¹ *Plan gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Wisły* będący załącznikiem do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1911).

²² *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, Urząd Statystyczny w Rzeszowie 2015 r.*

²³ Rok 2011 w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 przyjęty został za rok bazowy.

tego regionu przewyższają średnie wartości dla obszaru Polski, odpowiednio o 15% i 50%. Determinuje to wyższy, o co najmniej 15%, poziom zagrożenia powodziowego od przeciętnego zagrożenia powodziowego w Polsce. Obszary zagrożenia powodziowego, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują aż 7,9% powierzchni województwa podkarpackiego (ok. 1414 km²)²⁴. Największe zagrożenie powodziowe stwarzają rzeki: Wisła, Wisłoka, Wisłok i San. Przyczyną lokalnych powodzi i podtopień są potoki górskie i mniejsze rzeki m. in. Ropa, Jasiołka, Mleczka, Wisznia, Szkło, Lubaczówka i Tanew (Rysunek 8.).

Badania Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie wykazały, że na ok. 14% powierzchni województwa podkarpackiego, nie można wykluczyć podtopień, jakie pojawiają się na skutek wysokiego stanu przepływających wód powierzchniowych. Zdarzenia te w pierwszej kolejności obejmują doliny rzek i starorzeczy, obszary bagien, mokradeł i ich najbliższego sąsiedztwa, a także niecki i tarasy rzeczne, gdzie jest to naturalne zjawisko przyrodnicze. Obok przyczyn naturalnych wysoki poziom zagrożenia powodziowego stwarza zabudowa w terenach narażonych na zalewanie i presja osadnicza na zajmowanie kolejnych terenów tego typu. Dodatkowym czynnikiem zwiększającym zagrożenie powodziowe jest niski poziom retencji wód powierzchniowych i gruntowych oraz niewystarczająca ilość zbiorników retencyjnych, polderów, suchych zbiorników czy zbiorników z rezerwą powodziową. Zmiany klimatyczne jakie zaobserwowano w ostatnich kilkunastu latach, są powodem nasilenia się zjawisk ekstremalnych, w tym powodzi.

Do podstawowych środków ograniczających zasięg powodzi w województwie należą wały przeciwpowodziowe (zlokalizowane przede wszystkim wzdłuż głównych rzek i ich dopływów), a także środki ograniczające skutki powodzi na terenach przybrzeżnych (zabudowa koryt rzeki potoków). Stan techniczny infrastruktury przeciwpowodziowej w województwie od wielu lat oceniany jest jako niezadowalający. Według danych PZMiUW na koniec 2015 r. długość wałów przeciwpowodziowych wyniosła 635,414 km, co pozwoliło na ochronę obszaru o powierzchni 74 286 ha. Stan techniczny obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej, mających wpływ na bezpieczeństwo ludności, jest jednak niezadowalający, a ponad połowa wałów przeciwpowodziowych (376,092 km) wymaga modernizacji. Sytuację pogarsza brak finansowania wszystkich zaplanowanych inwestycji, w tym prac konserwacyjnych istniejącej infrastruktury. Ważne pięcioletnie oceny stanu technicznego posiada 610,549 km istniejących obwałowań oraz 27 zbiorników wodnych (stan na dzień 31.12.2015 r.)²⁵.

---

²⁴ Obszary zagrożenia powodziowego - należy przez to rozumieć obszary, o których mowa w art. 88 d ust. 2 ustawy *Prawo wodne*, Obszary szczególnego zagrożenia powodzią - należy przez to rozumieć obszary określone w art. 9 ust. 1 pkt 6 lit c ustawy *Prawo wodne*, wyznaczone na mapach zagrożenia powodziowego przez Prezesa KZGW (art. 88f ust. 1) oraz obszary bezpośredniego zagrożenia powodziowego, wyznaczone w studiach ochrony przeciwpowodziowej przez Dyrektora RZGW w Krakowie (na podstawie art. 17 pkt. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2011 r., Nr 32, poz. 159).

²⁵ W latach 2014-2015 zrealizowano 3 zbiorniki wodne, a ocena ich stanu technicznego wykonana zostanie po upływie 5 lat. Ocena nie jest wymagana dla 5 nieeksploatowanych zbiorników.

Ważnymi urządzeniami technicznymi służącymi ochronie przeciwpowodziowej, szczególnie do ograniczania wielkości wezbrania, są zbiorniki dużej retencji („Solina” i „Myczkowce” na rzece San, zbiornik „Besko” na rzece Wisłok), polder „Flora” na rzece Morwawa, polder „Kańczuga” na rzece Mlecza Kańczudzka oraz zbiorniki małej retencji. W roku 2015 liczba ludności zabezpieczonej/chronionej przed powodzią, z terenów narażonych na występowanie tego zjawiska, wynosiła 204,59 tys. osób i wzrosła o 34,59 tys. osób w porównaniu do roku 2011.

Nierównomierne rozłożenie naturalnych zasobów wodnych i niewystarczająca retencja zbiornikowa w stosunku do potrzeb ludności i gospodarki, powodują zwiększenie negatywnych skutków zjawiska suszy. Zjawisko to na przestrzeni ostatnich lat, w różnym stopniu dotknęło większość gmin województwa podkarpackiego. Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły i regionu wodnego Dniestru, przeprowadzona przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie wykazała, że niemal na całym obszarze województwa podkarpackiego nastąpiło znaczne obniżenie poziomu wody w ciekach, zanikły mniejsze cieki oraz obniżył się poziom zwierciadła wód gruntowych²⁶. Dotkliwie susze wystąpiły w latach: 2003, 2006 i 2013.

Liczba niżówek występujących w danym roku wskazuje na podatność zlewni bilansowej jej cieków na zjawisko suszy hydrologicznej. W województwie podkarpackim największa intensywność niżówek w roku występuje w części w południowej i południowo-wschodniej, na co wskazuje rozkład średniej liczby niżówek w roku w regionie wodnym Górnej Wisły. Gminami najbardziej zagrożonymi suszą rolniczą są: Jarocin, Harasiuki, Rakszawa, Majdan Królewski i Cmolas (Rysunek 9.).

Według raportów, publikowanych przez IUNG-PIB w ramach Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej, w 2013 r., w okresie od 21 czerwca do 10 września, susza dotknęła 143 gminy, a dwa lata później w okresie od 21 czerwca do 20 września, straty związane z wystąpieniem suszy rolniczej, w mniejszym lub większym stopniu, dotknęły wszystkie gminy (za wyjątkiem obszaru miejskiego w Gminie Błażowa)²⁷.

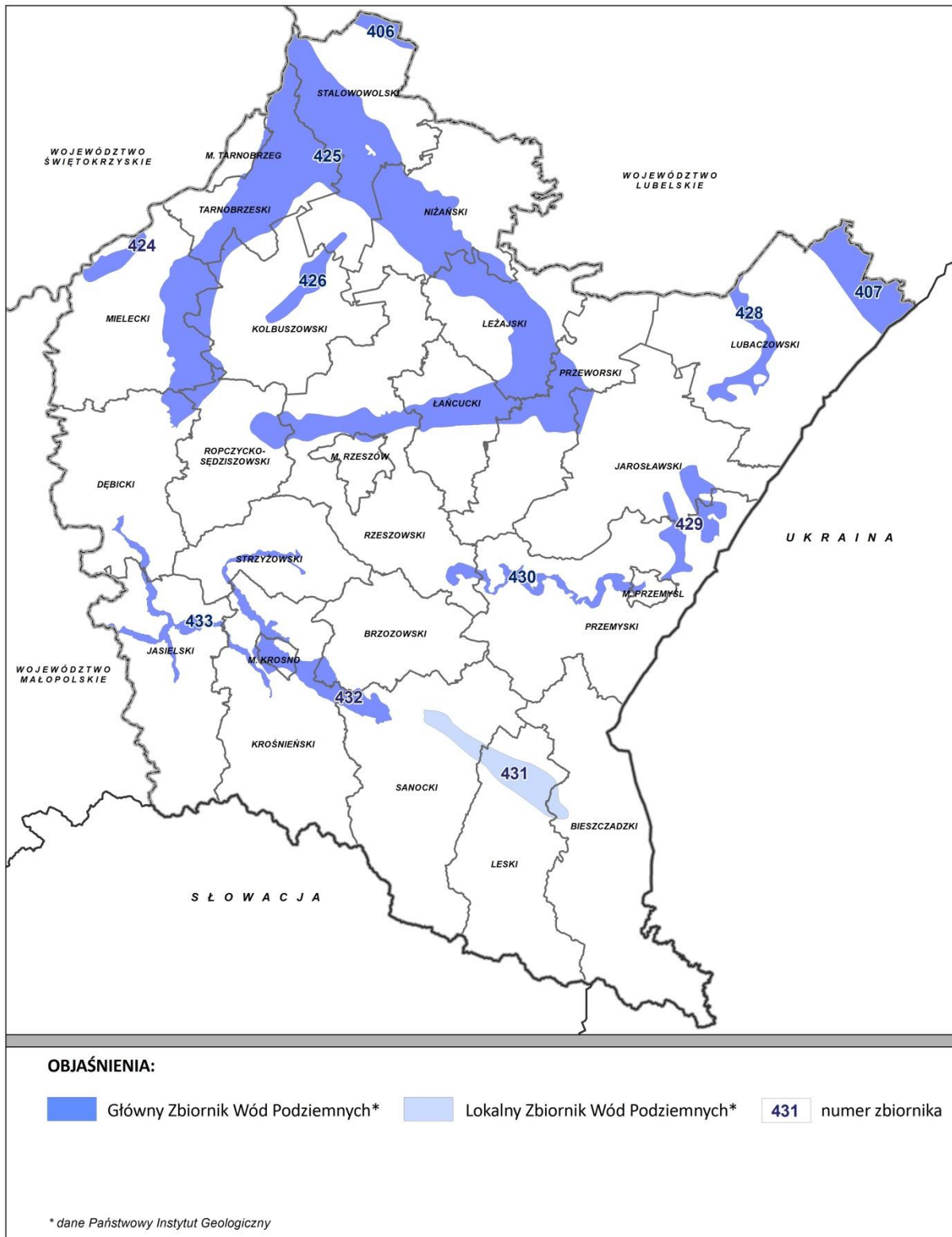
---

²⁶ Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły i Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Dniestru, RZGW, Kraków 2015 r. - sporządzona w ramach opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych w obszarze działania RZGW w Krakowie.

²⁷ Oceny zagrożenia suszą rolniczą dokonuje się wg czterostopniowej skali, według wskaźnika glebowego i wskaźnika średniego progowego KBW, uwzględniając typy gleb i strukturę upraw.

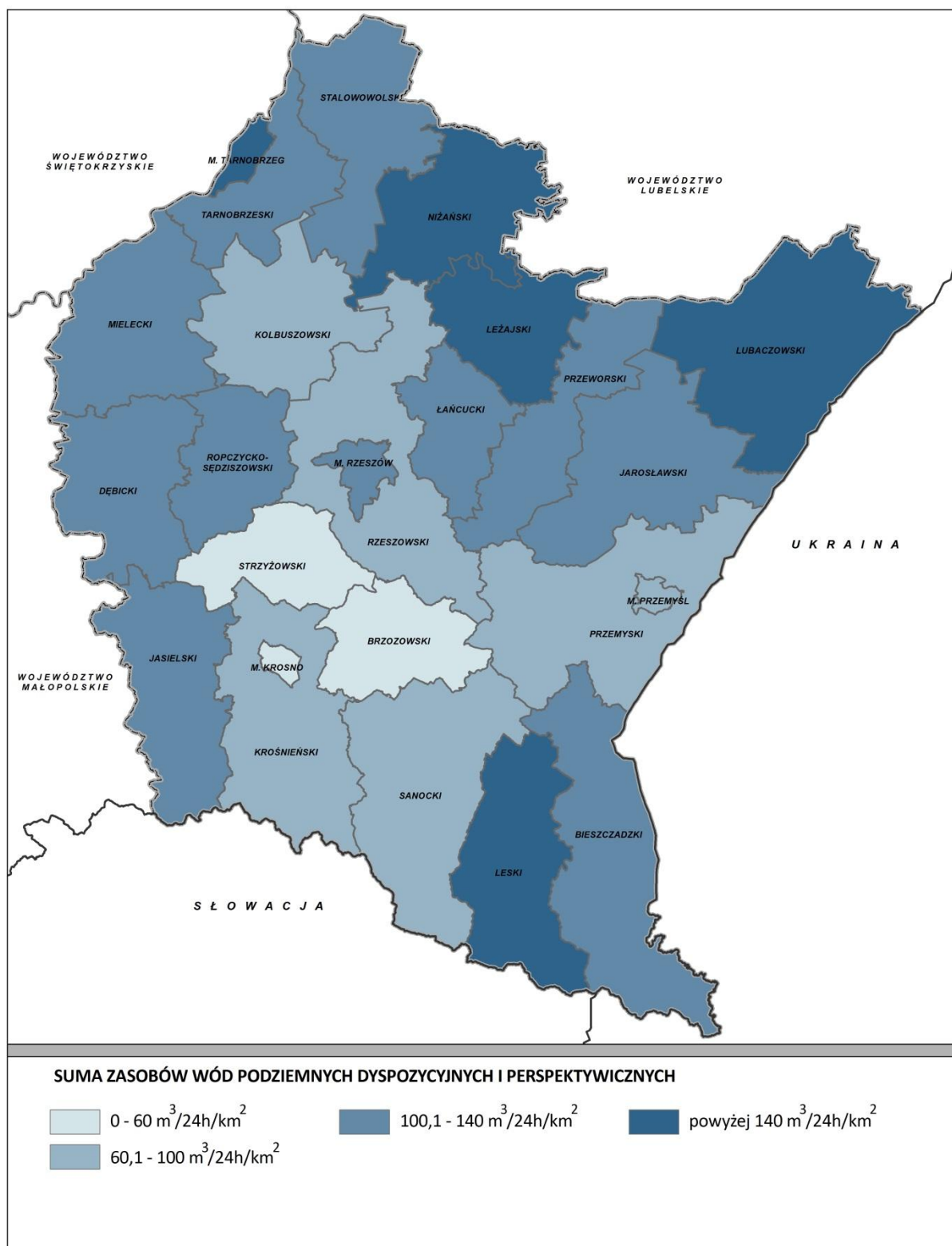

Rysunek 6. Zbiorniki wód podziemnych

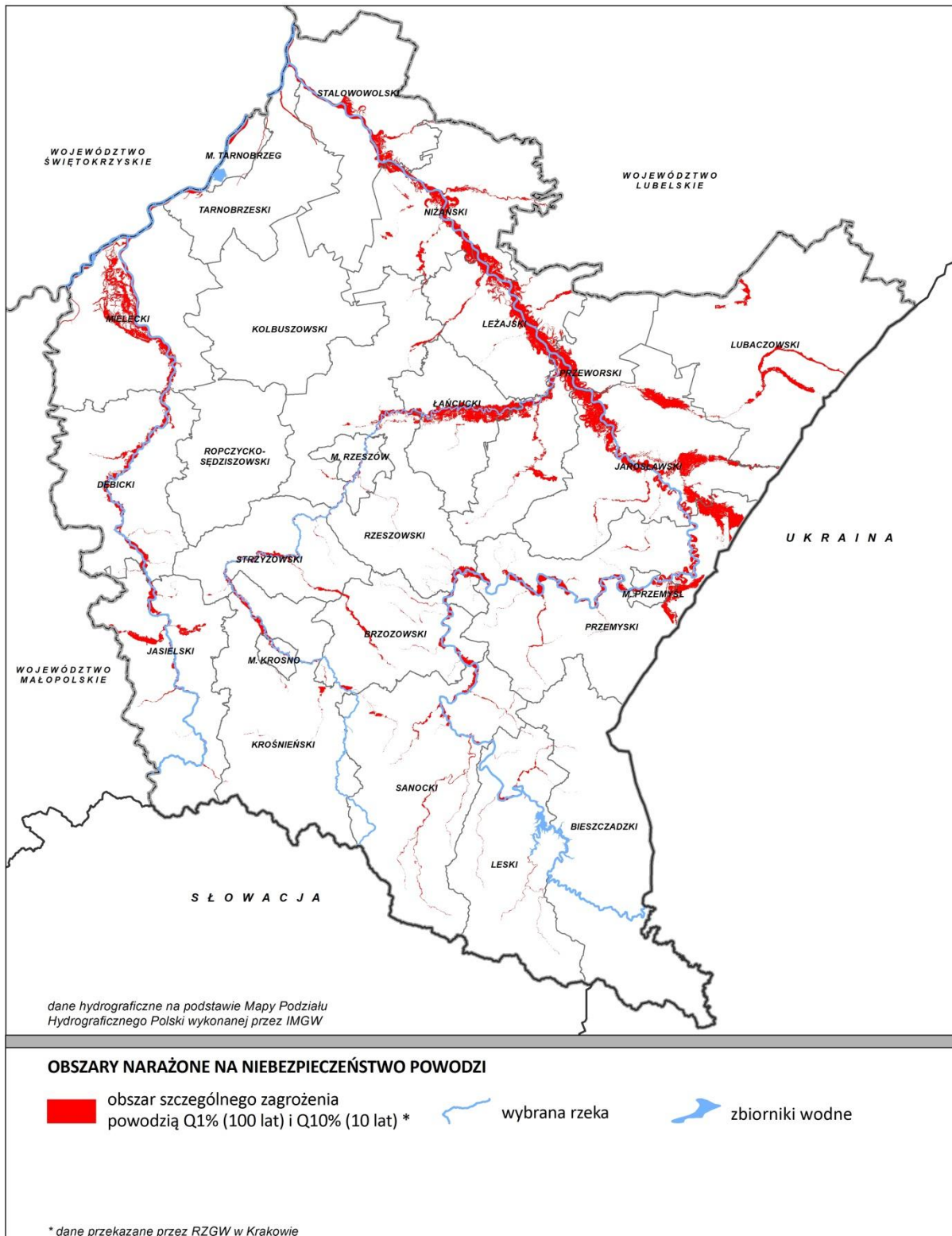
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG-PIB i WIOŚ w Rzeszowie

Rysunek 7. Suma zasobów wód podziemnych dyspozycyjnych i perspektywicznych

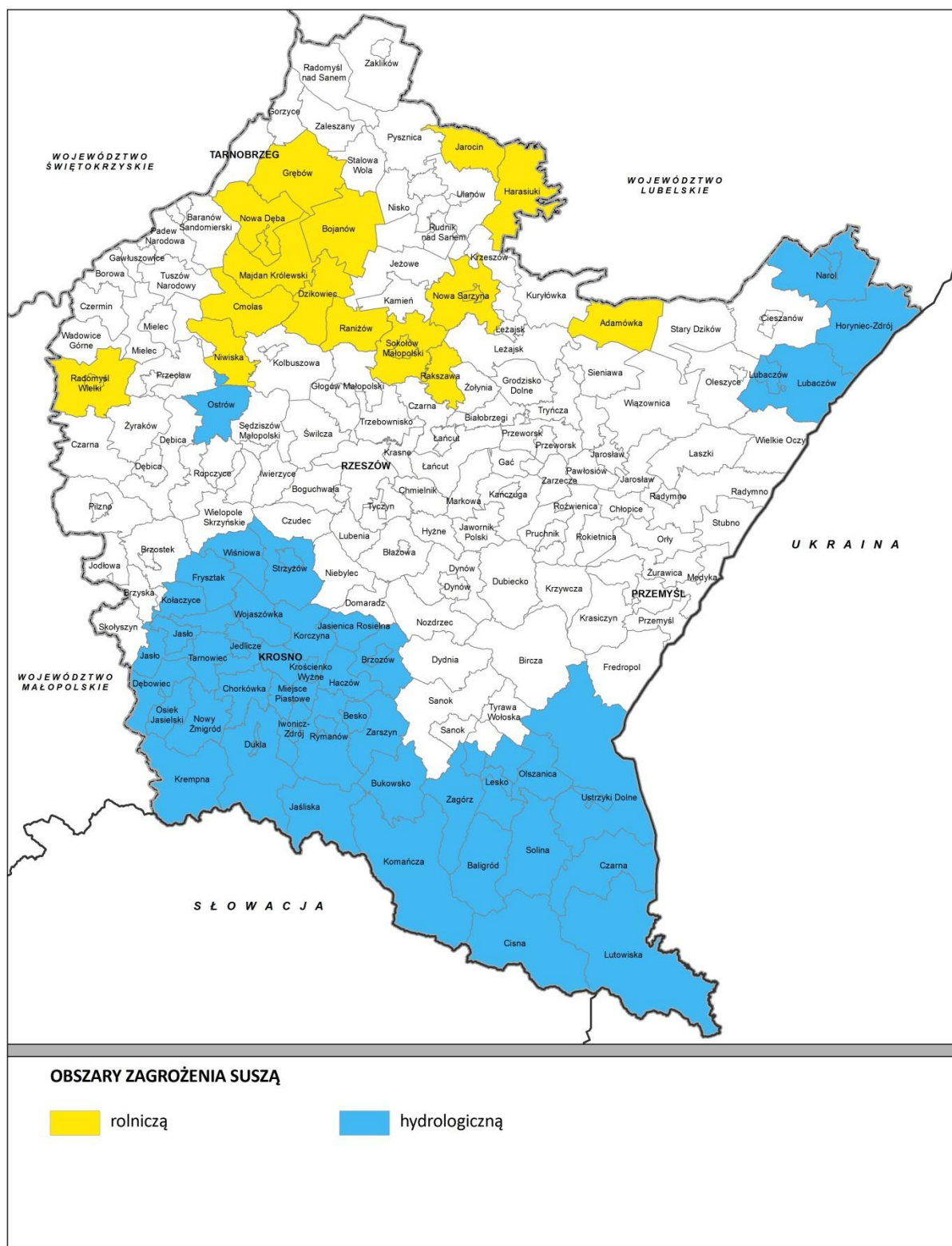
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z bazy PIG-PIB w Warszawie

Rysunek 8. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RZGW w Krakowie

Rysunek 9. Obszary zagrożenia suszą hydrologiczną i rolniczą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opracowań „Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły” oraz „Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Dniestru”, RZGW w Krakowie, 2015

6.2.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Najważniejsze regulacje prawne odnoszące się do zagadnień gospodarki wodnej i ochrony wód zawarte są w ustawie: *Prawo wodne* i ustawie *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*²⁸ oraz w aktach wykonawczych do tych ustaw. Ustawy te wdrażają dyrektywy Unii Europejskiej w zakresie gospodarowania wodami m.in.

- ❖ Dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej tzw. *Ramowa Dyrektywa Wodna*,
- ❖ Dyrektywę 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych,
- ❖ Dyrektywę 98/83/WE z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK). Program ten ma na celu identyfikację faktycznych potrzeb w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregowanie ich realizacji w taki sposób, aby Polska wywiązała się ze zobowiązań traktatowych wynikających z wdrażania przepisów wspólnotowych dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych. KPOŚK poddany został pięciu aktualizacjom, które polegały na weryfikacji i aktualizowaniu potrzeb, aglomeracji ujętych w KPOŚK oraz aglomeracji nowoutworzonych, w zakresie inwestycyjnym i finansowym. W roku 2011 Komisja Europejska poinformowała o niewłaściwej transpozycji do polskiego prawa postanowień dyrektywy 91/271/EWG, wynikającej z braku stosowania art. 5.2. Oznaczało to jednocześnie niewłaściwe wdrażanie dyrektywy, bowiem służący realizacji postanowień KPOŚK opracowany został w oparciu o założenia art. 5.4. Polska w latach 2012-2014 prowadziła prace legislacyjne, których celem była korekta implementacji i doprowadzenie do pełnej zgodności z Traktatem akcesyjnym. Ostatnia aktualizacja KPOŚK (AKPOŚK 2017) uwzględniła założenia dyrektywy 91/271/EWG zgodnie z art. 5 ust. 2.

Warunki konieczne do spełnienia postanowień dyrektywy 91/271/EWG określone dla aglomeracji²⁹:

- I. **Wydajność oczyszczalni** ścieków w aglomeracjach odpowiada przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze.
- II. **Standardy oczyszczania** ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami *Prawa wodnego* i rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1800). W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów.

²⁸ Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2017 r., poz. 139)

²⁹ Warunki podano za AKPOŚK 2017.

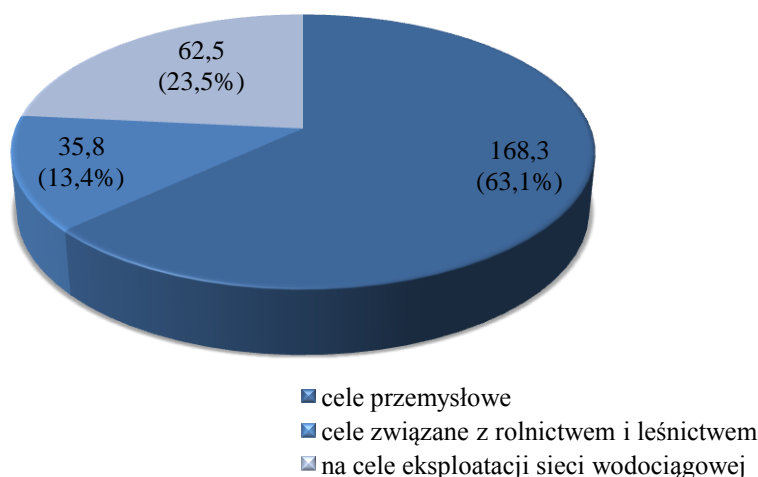
III. **Wyposażenie aglomeracji** w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi. Oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000,
- 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000.

AKPOŚK 2017 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków w latach 2016-2021 (stan na dzień 30 września 2016 r.). W przypadku uzyskania dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej, jest możliwe zakończenie inwestycji do 2023 r. zgodnie z zasadą n+3. Biorąc jednak pod uwagę spójność dokumentów planistycznych, wszystkie planowane inwestycje powinny zostać zrealizowane w perspektywie do 2021 r., tzn. do zakończenia kolejnego cyklu realizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru, oraz programu wodno-środowiskowego kraju.

Źródłem zaopatrzenia mieszkańców województwa w wodę do spożycia są zarówno wody powierzchniowe jak i podziemne. Wody powierzchniowe stanowią gorsze źródło zaopatrzenia w wodę dla celów konsumpcyjnych niż wody podziemne, z racji występujących w nich zanieczyszczeń. Największą dostępność do wody posiada północno-zachodnia część województwa, gdyż oprócz wód powierzchniowych dostępne są również wody podziemne. Natomiast w południowej części województwa występują okresowe niedobory w zaopatrzeniu w wodę. W 2015 r. na cele eksploatacji sieci wodociągowej, z wód powierzchniowych pobrano 41,9 hm³, natomiast z podziemnych 42,9 hm³. Stanowiło to w sumie 29 % ogólnego poboru wody. Większe ujęcia wód powierzchniowych dla celów komunalnych posiadają miasta: Przemyśl (na rzece San), Jarosław (na rzece San), Ustrzyki Dolne (zbiornik Solina), Sanok (na rzece San), Krosno (zbiornik Besko oraz ujęcie na rzece Wisłok i Jasiołka), Jasło (na rzece Wisłoka), Mielec (na rzece Wisłoka), Rzeszów (na rzece Wisłok) i Dębica (na rzece Wisłoka). Większe ujęcia wód podziemnych posiadają miasta i gminy: Baranów Sandomierski, Cmolas, Dzikowiec, Głogów Małopolski, Kolbuszowa, Leżajsk, Lubaczów, Łańcut, Mielec, Nisko, Nowa Dęba, Nowa Sarzyna, Ropczyce, Sędziszów Młp., Stalowa Wola, Strzyżów i Tarnobrzeg. Tylko nieliczne ustanowione ujęcia wód mają strefy ochronne, w obrębie których określone są zakazy, nakazy i ograniczenia dotyczące użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. W ostatnich latach zauważalne jest znaczne zmniejszenie zużycia wody, co należy uznać za zjawisko pozytywne. Ogólne zużycie wody na terenie województwa podkarpackiego w 2015 r. wynosiło 266,6 hm³, a zużycie wody na poszczególne cele przedstawia Wykres 1.

Wykres 1. Ogólne zużycie wody na terenie województwa podkarpackiego w 2015 r. [hm³]

Źródło: Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w 2015 r., Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016 r.

Od kilkunastu lat obserwuje się systematyczny wzrost długości sieci wodociągowej rozdzielczej. Na koniec 2015 r. jej długość wynosiła 14765,1 km i korzystało z niej 80,7% ludności województwa (94,2% w miastach, a 71,2% na wsi)³⁰. Wskaźnik procentowy udziału mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej był najniższy spośród wszystkich województw i znacznie niższy od wskaźnika krajowego (91,8%). Najwyższy wskaźnik zwodociągowania (100%) odnotowano w miastach: Brzostek, Głogów Młp., Lubaczów, Nowa Dęba, Sieniawa, na obszarze miejskim gminy Przeclaw oraz obszarze wiejskim gminy Oleszyce³¹. Najniższe wskaźniki zwodociągowania (poniżej 5%) stwierdzono w gminach: Haczów, Dynów, Tyrawa Wołoska i na obszarze wiejskim gminy Brzozów. Gminy Brzyska i Jodłowa nadal nie zrealizowały żadnej inwestycji wodociągowej. Zaopatrzenie ludności województwa w wodę z wodociągów według gmin przedstawia Rysunek 10.

W ostatnich latach zauważalny jest spadek ilości odprowadzanych ścieków zarówno komunalnych, jak i przemysłowych. Według danych GUS, w roku 2015 r. do wód lub ziemi odprowadzono 217,3 hm³ ścieków, z czego 159,1 hm³ stanowiły ścieki przemysłowe, a 58,2 hm³ ścieki komunalne. Oczyszczenia wymagało 69,2 hm³ ścieków, z których procesowi oczyszczania poddano ponad 98,4% (68,1 hm³), z czego 63,2% (43,0 hm³) poprzez podwyższone usuwanie biogenów. Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 r. wzrosła do 16238,4 km, a odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosił 69,3% (w miastach - 89,2%, na wsi - 55,3 %). Najwyższym wskaźnikiem skanalizowania charakteryzowały się obszary miejskie³². W roku 2015 w trzech gminach tj. Sieniawa (obszar miejski), Przeclaw (obszar miejski) oraz Iwonicz-Zdrój (obszar miejski) wskaźnik ten

³⁰ Bank Danych Lokalnych, Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

³¹ Wskaźnik zwodociągowania gminy – należy przez to rozumieć stosunek liczby mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej do ogólnej liczby mieszkańców, wyrażony w [%].

³² Wskaźnik skanalizowania gminy - należy przez to rozumieć stosunek liczby mieszkańców podłączonych do systemu kanalizacji do ogólnej liczby mieszkańców, wyrażony w [%].

wyniósł 100%, tzn., że wszyscy mieszkańcy tych miast byli podłączeni do systemu kanalizacji. Równie wysokim wskaźnikiem skanalizowania bliskim 100% charakteryzowały się miasta: Sanok (99,9%), Oleszyce (99,9%), Głogów Młp. (99,0%). Najniższe wartości wskaźnika (poniżej 10%), odnotowano w gminach: Bukowsko, Dynów, Gawłuszowice, Jaśliska, Olszanica, Ustrzyki Dolne (obszar wiejski), Błazowa (obszar wiejski), Strzyżów (obszar wiejski). Do tej pory nie zrealizowano żadnej inwestycji kanalizacyjnej w gminach: Brzyska, Wielkie Oczy i Wielopole Skrzyńskie. Gospodarkę ściekową gmin wg stanu na 2015 r. przedstawia Rysunek 11.

Warunki hydrauliczne transportu ścieków sprawiają, że na obszarze województwa najczęściej stosowana jest kanalizacja typu grawitacyjnego. Niekiedy jednak, z uwagi na ukształtowanie terenu lub rozproszoną zabudowę, stosowanie zbiorczych sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadnione i tam preferowanym rozwiązaniem są małe przydomowe oczyszczalnie ścieków. Pozytywnym trendem jaki zaobserwowano od 2011 r., jest większy wzrost długości sieci kanalizacyjnej niż wodociągowej, a różnica ta na koniec 2015, wyniosła 914 km.

W województwie podkarpackim, na koniec 2015 r., funkcjonowało 228 oczyszczalni ścieków komunalnych (w tym 188 biologicznych i 40 z podwyższonym usuwaniem biogenów) i 51 oczyszczalni przemysłowych (w tym 16 mechanicznych, 7 chemicznych, 26 biologicznych i 2 z podwyższonym usuwaniem biogenów)³³. Większość oczyszczalni komunalnych posiada znaczne rezerwy przepustowości, jednak część z nich nie spełnia wymagań przepisów prawnych i powinna być zmodernizowana³⁴. Oczyszczalnie ścieków o największych parametrach przepustowości (w większości oczyszczające ścieki z podwyższonym usuwaniem biogenów), zlokalizowane są w dużych miastach takich jak: Rzeszów, Krosno, Przemyśl, Stalowa Wola, Jarosław, Sanok, Leżajsk, Nowa Sarzyna, Dębica, Jasło i Tarnobrzeg. Największą ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia (ok. 90% wszystkich ścieków wymagających oczyszczenia) wytwarzają zakłady przemysłowe zlokalizowane w powiatach: stalowowolskim, dębickim, mieleckim, krośnieńskim, rzeszowskim, ropczycko-sędziszowskim oraz w miastach: Rzeszów i Tarnobrzeg. Na obszarze województwa podkarpackiego istnieją 32 zakłady przemysłowe posiadające oczyszczalnie ścieków i odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód powierzchniowych własnymi systemami kanalizacyjnymi³⁵.

Duże zróżnicowanie pod względem poziomu rozwoju infrastruktury technicznej występuje pomiędzy terenami miejskimi, a wiejskimi. W 2015 r. ponad 1,5 mln mieszkańców województwa (72,4%) korzystało z 228 działających oczyszczalni komunalnych pracujących na sieci kanalizacyjnej. Z 41 oczyszczalni ścieków korzystało 96,1% mieszkańców miast

---

³³ Dane GUS.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U z 2014 r., poz. 1800).

³⁵ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego a strategia rozwoju województwa – podkarpackie 2020*, Departament Rozwoju Regionalnego- Regionalne Obserwatorium Terytorialne, Rzeszów 2015.

(844 tys. osób), przy czym aż 91,3% z nowoczesnych oczyszczalni ścieków o podwyższonej redukcji związków azotu i fosforu, a tylko 8,7% z oczyszczalni biologicznych. Znacznie mniejszy był odsetek mieszkańców wsi obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków (55,8%). Mieszkańcy wsi (677,8 tys. osób) obsługiwało 191 oczyszczalni ścieków, w tym 171 biologicznych i 20 o podwyższonym usuwaniu biogenów³⁶. Procentowy udział ludności korzystających z oczyszczalni ścieków wg gmin zobrazowano na Rysunku 12.

6.2.2.1 Stan wód powierzchniowych

Stan wód powierzchniowych określa się dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które są jednostkami hydrograficznymi wydzielonymi na potrzeby gospodarowania wodami, jako oddzielne i znaczące elementy wód powierzchniowych. Na terenie województwa wyznaczono w całości lub w części 345 JCWP. Określono dla nich 11 typów cieków, przy czym dla sztucznych zbiorników zaporowych, nie wyznaczono typologii (typ nieokreślony 0).

Tabela 7 zawiera charakterystykę typologii JCWP występujących w województwie podkarpackim, ich nazwy, liczbę oraz wskaźnik procentowy w odniesieniu do wszystkich JCWP w województwie. Najwięcej JCWP zostało przyporządkowanych do typu „potok fliszowy (12)” – 119 JCWP oraz „potok nizinny piaszczysty (17)” – 103 JCWP. Ich udział w województwie wyniósł odpowiednio ok. 34,5 % i 30 %. Najmniej liczne typy to: „potok wyżynny węglanowy z substratem gruboziarnistym (7)” i „mała rzeka wyżynna węglanowa (9)” – odpowiednio 3 i 2 JCWP, „średnia rzeka wyżynna wschodnia (15)” i „cieki w dolinach wielkich rzek nizinnych (26)” – po 5 JCWP oraz „wielka rzeka nizinna (21)” – 6 JCWP, łącznie 6% ogółu występujących w województwie podkarpackim.

Tabela 7. Typy jednolitych części wód powierzchniowych występujących w województwie podkarpackim

Lp.	Typ (nazwa, nr)	Liczba JCWP danego typu w województwie	Udział we wszystkich JCWP województwa
1.	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	18	5,2 %
2.	Potok wyżynny węglanowy z substratem gruboziarnistym (7)	3	0,9 %
3.	Mała rzeka wyżynna węglanowa (9)	2	0,6 %
4.	Potok fliszowy (12)	119	34,5 %
5.	Mała rzeka fliszowa (14)	14	4,2%
6.	Średnia rzeka wyżynna wschodnia (15)	5	1,4 %
7.	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	42	12 %
8.	Potok nizinny piaszczysty (17)	103	30 %

³⁶ *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w 2015 r.*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016 r.

9.	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	25	7,2 %
10.	Wielka rzeka nizinna (21)	6	1,7%
11.	Cieki w dolinach wielkich rzek nizinnych (26)	5	1,4 %
12.	Typ nieokreślony (0)	3	0,9 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1911) oraz *Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1917)

Spośród wszystkich JCWP występujących w województwie, większość (78,3%) posiada status naturalnych części wód. W grupie tej znajdują się również części wód dorzecza Dniestru z terenu Polski. Silnie zmieniona oraz sztuczna część wód stanowią odpowiednio 19,1 % i 2,6% ogólnym bilansie dla województwa podkarpackiego.

Stan wód w jednolitej części wód powierzchniowych ocenia się przez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Dodatkowo na końcowy stan wód wpływ ma także ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych. Ostateczna ocena stanu jednolitej części wód determinowana jest zawsze przez gorszy z uzyskanych stanów.

Według danych przedstawionych w aktualizacjach planów gospodarowania wodami (aPGW) dla obszaru dorzecza Wisły oraz dla obszaru dorzecza Dniestru, 166 (48%) JCWP było w stanie dobrym a 179 (52%) w stanie złym. Ocena stanu wód przedstawiona w ww. dokumentach dotyczyła lat 2010–2012. Dodatkowo w trakcie oceny uwzględniono wyniki oceny stanu oraz dane monitoringowe z 2013 r.

Natomiast ocena stanu wód powierzchniowych przeprowadzona w roku 2015 przez WIOŚ w Rzeszowie, wykazała zły stan wód dla większości badanych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)³⁷. Badaniami objęto 94 JCWP, w tym 46 naturalnych, 45 silnie zmienionych i 3 silnie zmienione, będące zbiornikami zaporowymi. Stan/potencjał ekologiczny dobry i powyżej dobrego stwierdzono w 31,9% przebadanych JCWP w województwie, natomiast niezadowolający (poniżej dobrego) w 68,1% poddanych ocenie JCWP (Rysunek 13.).

³⁷ Ocena stanu wód powierzchniowych sporządzona została przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (aktualnie podstawę do oceny stanu JCWP jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji), a także zgodnie z wytycznymi Państwowego Monitoringu Środowiska. Ocena objęto jednolite części wód rzecznych badane w latach 2013-2015. W wybranych jednolitych częściach wód do oceny stanu wykorzystane zostały aktualne wyniki monitoringu diagnostycznego z lat 2011-2012.

Stan chemiczny określono dla 55. JCWP, tym w 2. częściach wód będących zbiornikami zaporowymi (zbiornik Solina na Sanie i Besko na Wisłoku). W 51. JCWP stwierdzono dobry stan chemiczny (92,7%). W pozostałych 4 stan chemiczny określono jako poniżej dobrego (7,3%), ze względu na przekroczenie środowiskowych norm jakości przez wybrane substancje z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Dotyczy to następujących części wód: Wisłoka od Dębownicy do Ropy, Jasiołka od Panny do Chlebianki, Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów, Strwiąż do granicy państwa (Rysunek 14.).

Stan wód został określony dla 84 jednolitych części wód powierzchniowych. W 10. jednolitych częściach wód rzecznych nie określono stanu ze względu na brak oceny wskaźników chemicznych przy jednoczesnym bardzo dobrym stanie ekologicznym lub dobrym stanie/potencjale ekologicznym. Zły stan wód stwierdzono w 65. JCWP, co stanowiło 77,4% ogółu przebadanych wód powierzchniowych. W pozostałych 19. odnotowano dobry stan wód (22,6%). Stan jednolitych części wód powierzchniowych w województwie podkarpackim w 2015 r. przedstawiono na Rysunku 15.

Zgodnie z zapisami art. 6 Ramowej Dyrektywy Wodnej, Państwa Członkowskie zobligowane są do utworzenia rejestru wszystkich obszarów wymagających szczególnej ochrony, w celu zachowania dobrego stanu znajdujących się tam wód powierzchniowych i podziemnych oraz dla utrzymania siedlisk i gatunków bezpośrednio uzależnionych od wody tzw. obszarów chronionych.³⁸

Zgodnie z danymi zawartymi w aPGW dla obszaru dorzecza Wisły i Dniestru na terenie województwa w całości lub w części znajduje się:

- 100 obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie w tym: 40 rezerwatów przyrody, 2 parki narodowe, 10 parków krajobrazowych, 40 obszarów NATURA 2000,
- 44 JCWP oraz 17 JCWPd przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- 2 JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych.

Na terenie województwa podkarpackiego nie zostały wyznaczone obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym.

---

³⁸ Rejestr wykazów obszarów chronionych sporządzany dla każdego obszaru dorzecza, obejmuje wykazy:

- jednolitych części wód, przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- jednolitych części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych,
- obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,
- obszarów wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
- obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym,
- obszarów narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Ze względu na położenie w 99,7% w zlewisku Morza Bałtyckiego, całe terytorium Polski w tym także obszar województwa podkarpackiego zostało uznane za obszar wrażliwy na eutrofizację.

Jakość wód powierzchniowych w obszarze chronionym oceniana jest pozytywnie na podstawie spełnienia wymagań dla co najmniej dobrego stanu lub dobrego i powyżej dobrego potencjału ekologicznego JCWP oraz innych wymagań określonych w przepisach odrębnych, obowiązujących dla danego obszaru. Monitorowaniem objęto 97. jednolitych części wód rzecznych, z tego tylko 33% ocenianych JCWP stanowiących obszar chroniony lub występujących w obszarach chronionych spełniło wymagania określone odpowiednio dla obszarów chronionych³⁹. Najwięcej JCWP spełniających wymagania znajduje się w zlewni Sanu i Wisłoki. Wyniki oceny spełnienia wymagań w punktach monitorowania obszarów chronionych w badanych JCWP za 2015 r. przedstawia Tabela 8.

Tabela 8. Wyniki oceny spełnienia wymagań w punktach monitorowania obszarów chronionych w badanych jednolitych częściach wód rzecznych za 2015 r.

Obszar chroniony		JCWP oceniane	Ocena spełnienia wymagań	
			wymagania spełnione	wymagania niespełnione
Obszary chronione będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia	liczba JCWP [%]	17	12	5
		100	70,6	29,4
Obszary ochrony siedlisk lub gatunków Natura 2000 dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	liczba JCWP [%]	33	12	21
		100	36,4	63,6
Obszary chronione będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	liczba JCWP [%]	2	2	-
		100	100	-
Obszary chronione wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	liczba JCWP [%]	88	24	64
		100	27,3	72,7
Obszary chronione narażone na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych	liczba JCWP [%]	brak	-	-
		-	-	-
Razem	liczba JCWP [%]	97	32	65
		100	33,0	67,0

Źródło: Ocena stanu wód powierzchniowych za 2015 r., WIOŚ w Rzeszowie, 2016 r.

Monitorowaniem obszarów chronionych przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia objęto 17. jednolitych części wód rzecznych

³⁹ Monitoring obejmował obszary chronione wyznaczone w planach gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły (M.P. Nr 49 poz. 549) i Dniestru (M.P. Nr 38 poz. 425),

dostarczających wodę pitną, w ilości średnio powyżej 100 m³/dobę, z czego 29,4% nie spełniło wymagań określonych dla tych obszarów. Wśród przebadanych JCWP znalazły się m.in. wody zbiorników zaporowych Solina i Besko oraz jednolite części wód na rzekach zaopatrujących w wodę miasta: Rzeszów, Przemyśl, Krosno, Mielec, Jasło, Dębicę, Jarosław i Brzozów. Dwie przebadane JCWP tj. Lubaczówka od Łukawca do ujścia i Brusienka, spełniły wymagania dodatkowe dla obszarów chronionych przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych. Dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, nie zostały określone dodatkowe szczegółowe wymagania. Tymczasowo, do czasu ich ukazania się, przyjęto spełnienie wymagań dla jednolitych części wód, które osiągnęły dobry stan wód.

Obszar całego kraju, zgodnie z przyjętymi kryteriami, został uznany za zagrożony eutrofizacją ze źródeł komunalnych, tym samym wszystkie jednolite części wód województwa podkarpackiego stanowią obszar chroniony i wymagają dodatkowych ocen spełniania wymagań określonych dla tych obszarów. W przeprowadzonej ocenie jakości wód w 2015 r. spośród 88. badanych JCWP wymagań dla obszarów ochronnych wrażliwych na eutrofizację nie spełniała ponad połowa (64 JCWP).

6.2.2.2 Stan wód podziemnych

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (JCWPd) prze które należy rozumieć określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Według obecnie obowiązującego podziału obszaru Polski na 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd) w granicach administracyjnych województwa podkarpackiego zlokalizowanych jest (w całości lub w części) szesnaście JCWPd o numerach: 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 133, 134, 135, 136, 151, 152, 153, 154, 168, które znajdują się w obszarze dorzecza Wisły oraz jedna JCWPd o numerze 169, która znajduje się w obszarze dorzecza Dniestru. Do dnia wejścia w życie aktualizacji planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy (grudzień 2016) obowiązywał podział na 161 JCWPd z czego w obszarze województwa podkarpackiego znajdowało się 7 JCWPd w obszarze dorzecza Wisły o numerach 109, 126, 127, 139, 157, 158, 160 oraz 1 w obszarze dorzecza Dniestru nr o numerze 159.

Ocena stanu wód podziemnych sporządzona w 2015 r., obejmowała jedną część wód podziemnych o numerze 126 (według podziału obowiązującego w 2015 r.), dla której w oparciu o wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego z 2012 r. oraz dane Państwowej Służby Hydrogeologicznej w zakresie stanu ilościowego, stwierdzono słaby stan wód. Wykazanie słabego stanu wód skutkuje objęciem zagrożonej JCWPd monitoringiem operacyjnym stanu chemicznego wód podziemnych. W przypadku obszaru JCWPd nr 126

monitoring ten realizowany był w latach 2013-2015⁴⁰. Na obszarze JCWPd, w 2013 r. monitoring przeprowadzono dwukrotnie (wiosną i jesienią) w dziewięciu punktach pomiarowych: Mielec (84), Nowa Dęba (115), Kolbuszowa (139), Cmolas (1059), Turza (1219), Przybyszów (1220), Stany (1221), Jeziórko (1526) i Grębów (1527). W tych samych punktach pomiarowych powtórzono badania w 2014 r. Z analizy wyników badań można wywnioskować niewielką poprawę jakości badanych wód podziemnych w stosunku do roku 2013, gdyż odnotowano I klasę w punkcie pomiarowym Stany oraz II klasę w punkcie pomiarowym Przyszów. Ponadto w III klasie znalazły się wody z punktu pomiarowego Cmolas, które rok wcześniej oceniono na klasę IV. W pozostałych punktach pomiarowych nie stwierdzono różnic. Badania przeprowadzone w 2015 r. wykazały niewielkie pogorszenie jakości wód w stosunku do roku 2014. Stan wód pogorszył się w punktach pomiarowych Turza (z klasy III na V) oraz Stany (z klasy I na II). Klasyfikacja wód poprawiła się natomiast w punktach Cmolas (z klasy III na II) i Mielec (z klasy IV na III). Wyniki monitoringu operacyjnego stanu chemicznego JCPWd w 2015 r. przedstawiono na Rysunku 16.

Zły stan wód powierzchniowych spowodowany jest przede wszystkim emisją z punktowych źródeł zanieczyszczeń (oczyszczalnie komunalne i przemysłowe), a także znaczącymi poborami wód (przemysł, gospodarka komunalna). Znaczące obciążenie rzek zanieczyszczeniami pochodzenia komunalnego jest przyczyną wzbogacania się wód w substancje biogenne (zwłaszcza azotu i fosforu), co prowadzi do zjawiska eutrofizacji wód i w konsekwencji do pogorszenia ich stanu (Rysunek 17.). Najwięcej ścieków emituje sektor komunalny. Duże rzeki tj. San, Wisłok i Wisłoka są odbiorcami ścieków z licznych ośrodków miejsko-przemysłowych województwa. Należą do nich takie miasta jak: Rzeszów, Leżajsk, Jarosław, Krosno, Mielec, Dębica, Stalowa Wola, Jasło, Sanok, Tarnobrzeg czy Łańcut. Emisja ścieków przemysłowych nie ma istotnego wpływu na stan wód powierzchniowych województwa, jednak zrzut substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska, w tym substancji priorytetowych z wybranych zakładów przemysłowych, stwarza konieczność stałego monitorowania JCWP, do których te substancje są odprowadzane. Rzeki objęte monitoringiem substancji szczególnie szkodliwych to m.in.: Wisłok, San, Wisłoka, Babulówka, Jasiołka, Łęg i Lubaczówka. Wpływ przemysłu na jakość wód szczególnie widoczny jest w zlewniach rzek: Jasiołki, Wisłoki, Strwiąża i Trzebošnicy. Znaczące oddziaływanie na środowisko wodne mogą mieć obiekty zaliczone do „bomb

---

⁴⁰ Podstawę oceny jakości wód podziemnych, przeprowadzonej w latach 2013-2015, stanowiło rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych, które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.
- Klasyfikacja jakości wód podziemnych na poziomie klas I, II i III oznacza dobry stan chemiczny wód w JCWPd, natomiast klasyfikacja na poziomie klasy IV i V oznacza słaby stan chemiczny wód w JCWPd.

Aktualnie podstawę do oceny jakości wód podziemnych stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych.

ekologicznych”⁴¹. Na terenie województwa podkarpackiego w tej grupie znalazły się 2 obiekty stanowiące potencjalne zagrożenie wód Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów:

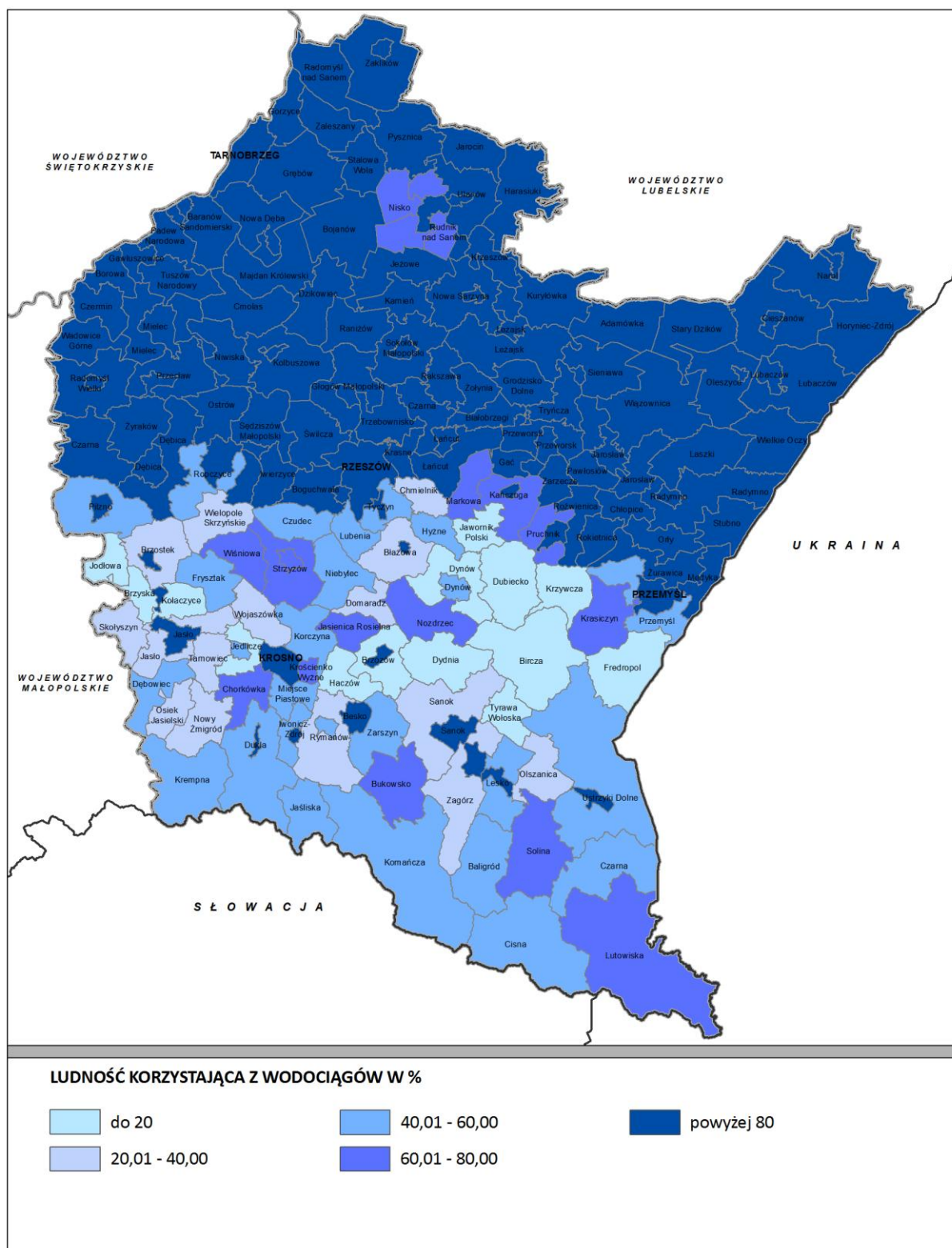
- ❖ składowisko odpadów poprodukcyjnych (6 stawów osadowych) Huty Stalowa Wola S.A. usytuowane w terenach nadzalewowych Sanu, na przepuszczalnych piaskach, w obszarze wód podziemnych Stalowej Woli, w odległości 2 km od dwóch ujęć wody - przystąpiono do prac rekultywacyjnych w ramach projektu „Rekultywacja stawów osadowych 1-6 na terenie Huty Stalowa Wola S.A. oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne”,
- ❖ zanieczyszczenia chemiczne migrujące z nierozpoznanego źródła do wód podziemnych, stanowiących zasoby wody pitnej dla ludności miasta i gminy Nowa Dęba, w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody⁴².

---

⁴¹ Termin „bomba ekologiczna” dotyczy obiektów stwarzających zagrożenie dla środowiska o dużej skali potencjalnego oddziaływania i przewidzianych do likwidacji jeżeli właściciele tych obiektów nie można ustalić lub gdy właścicielami są Skarb Państwa lub przedsiębiorcy, których możliwości finansowe nie pozwalają na rozwiązanie problemu ekologicznego o tak dużej skali.

⁴² Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2009 r., WIOŚ w Rzeszowie.

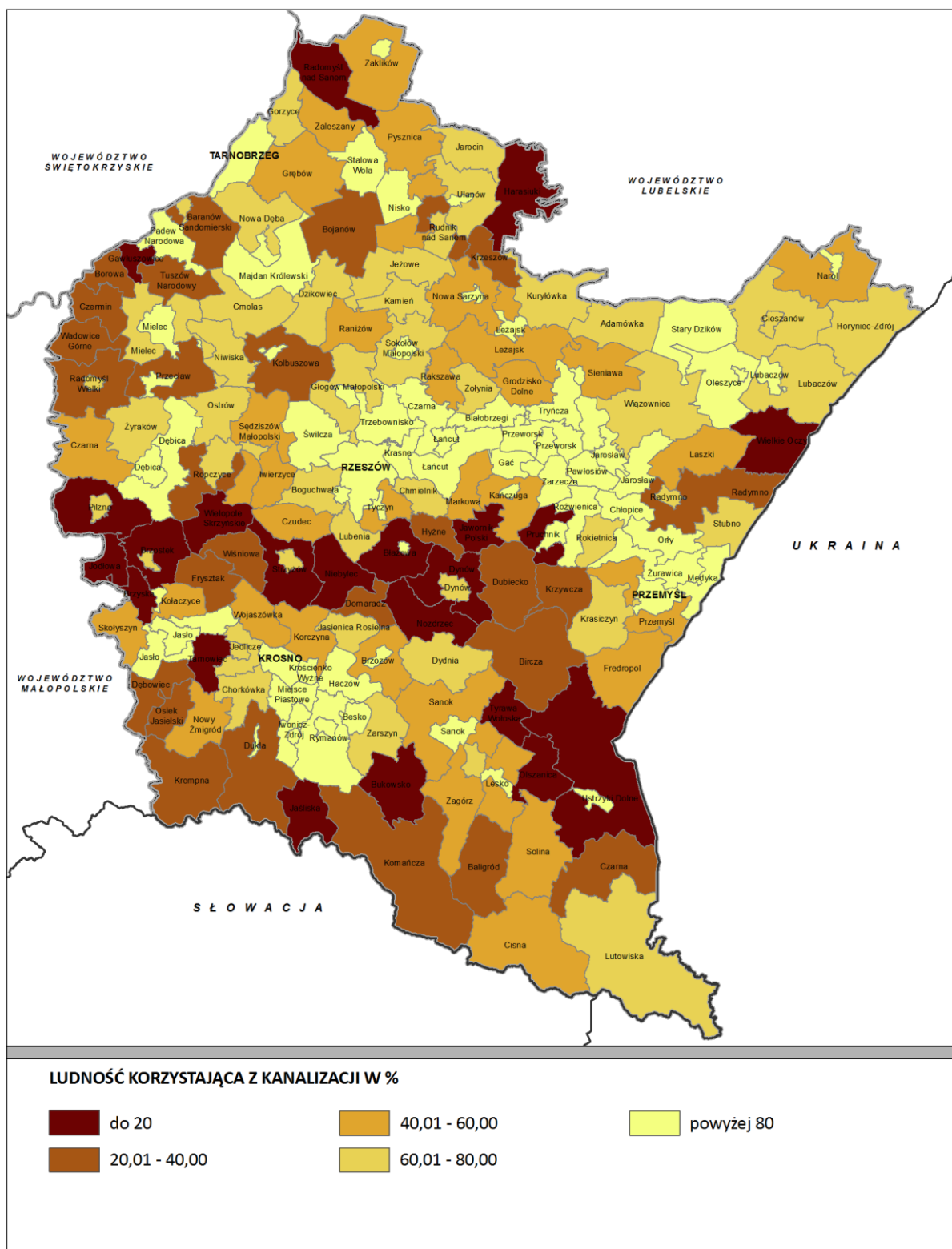
Rysunek 10. Zaopatrzenie w wodę wg gmin w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

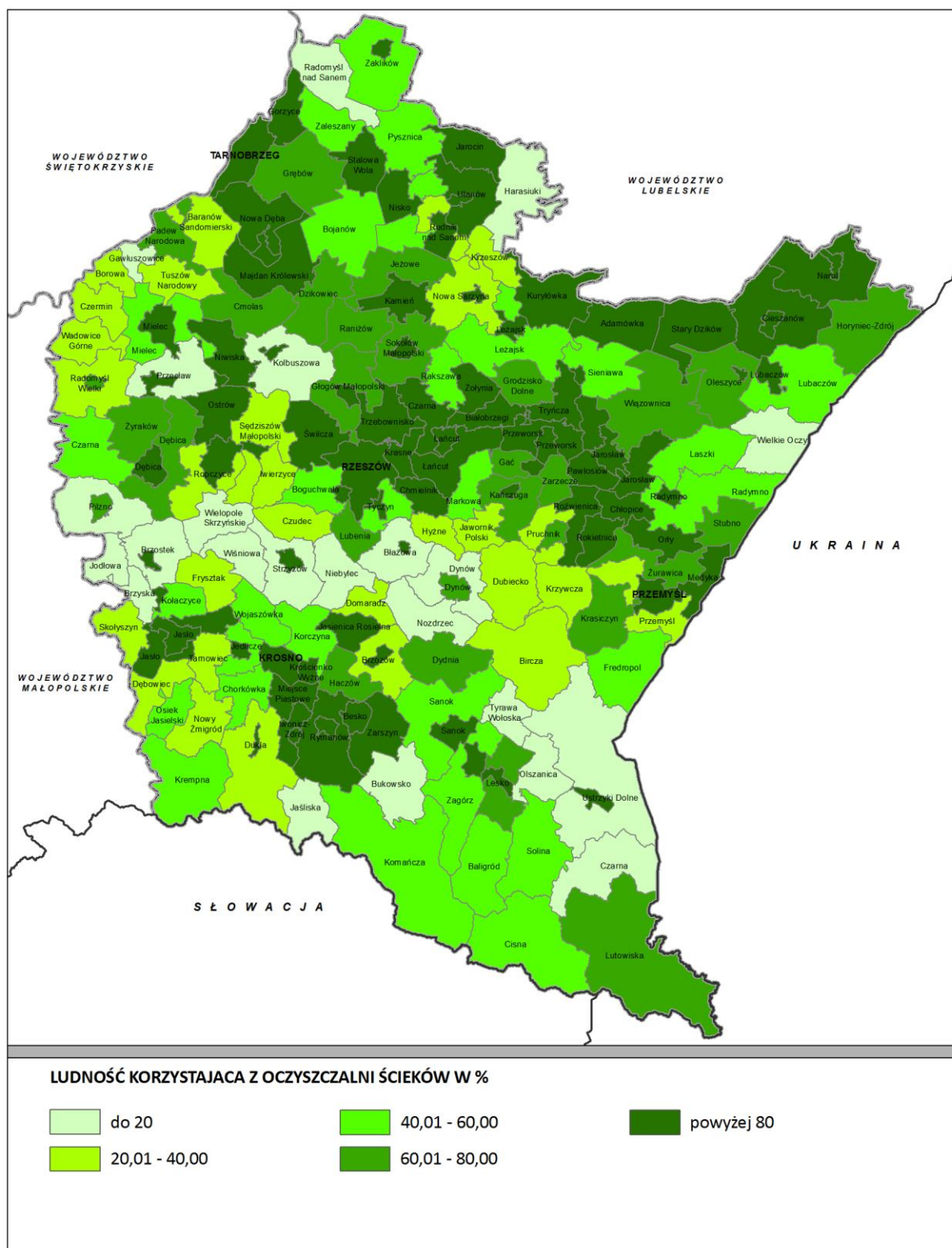

Rysunek 11. Gospodarka ściekowa wg gmin w 2015 r.

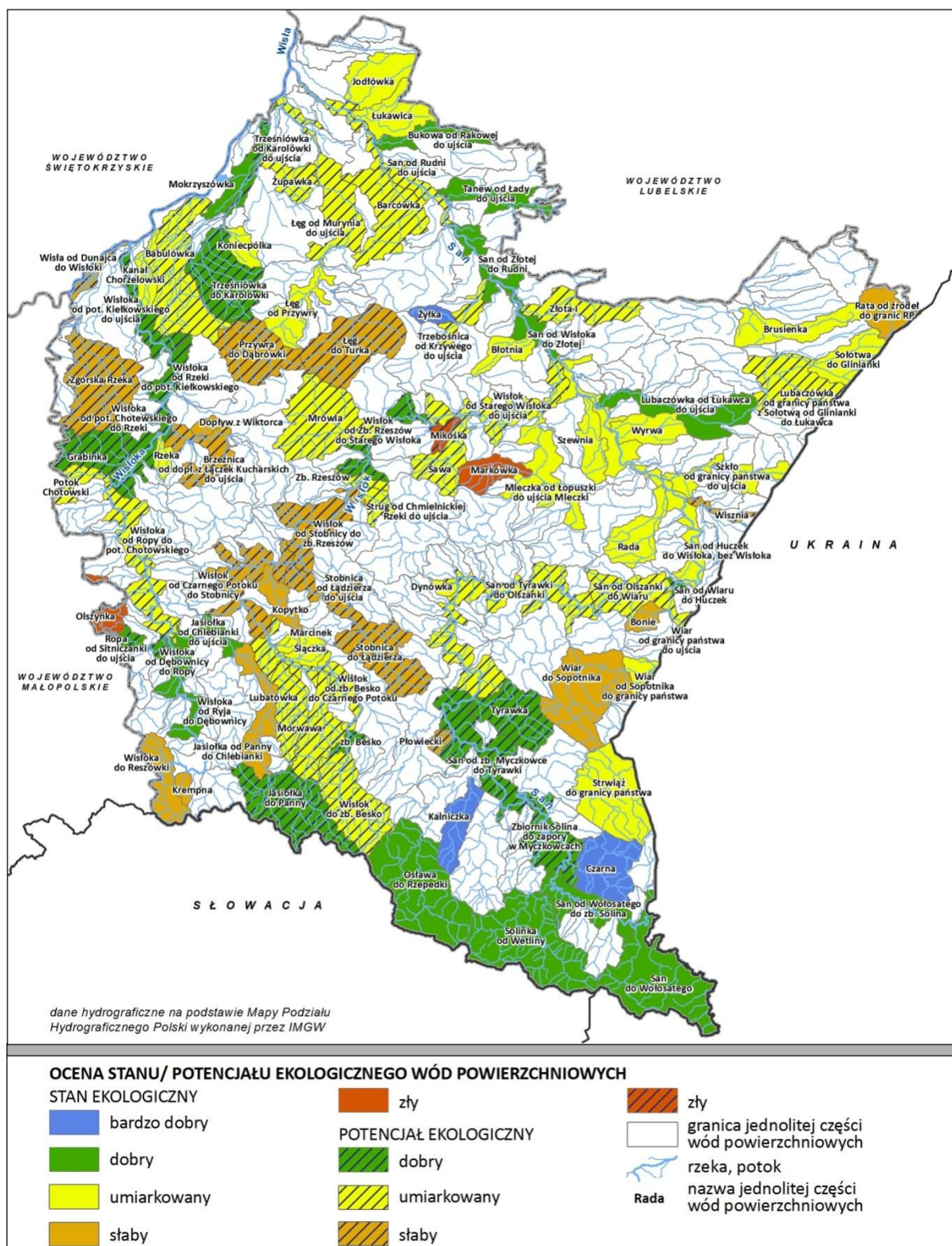
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 12. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2015 r.

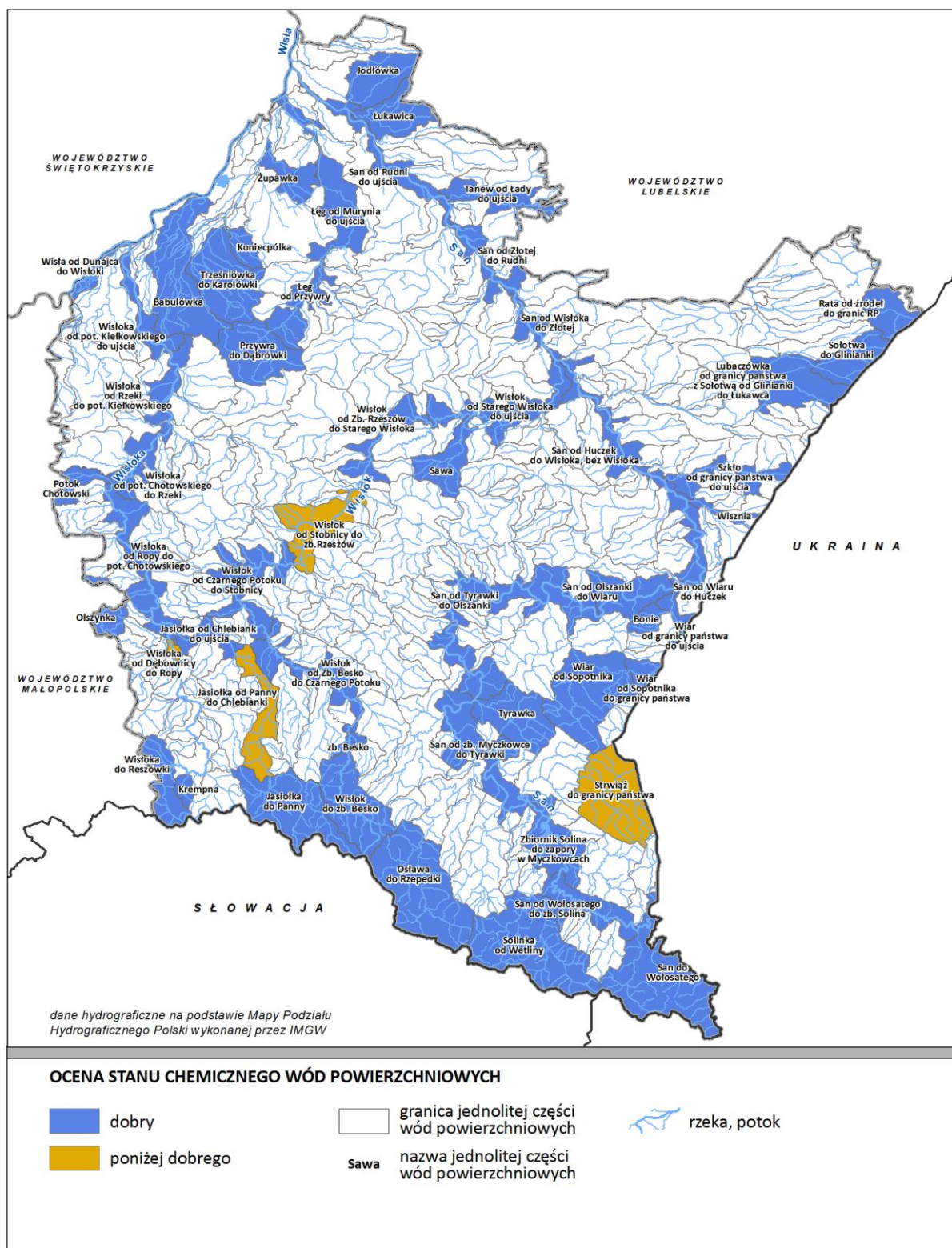
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 13. Stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych w 2015 r.

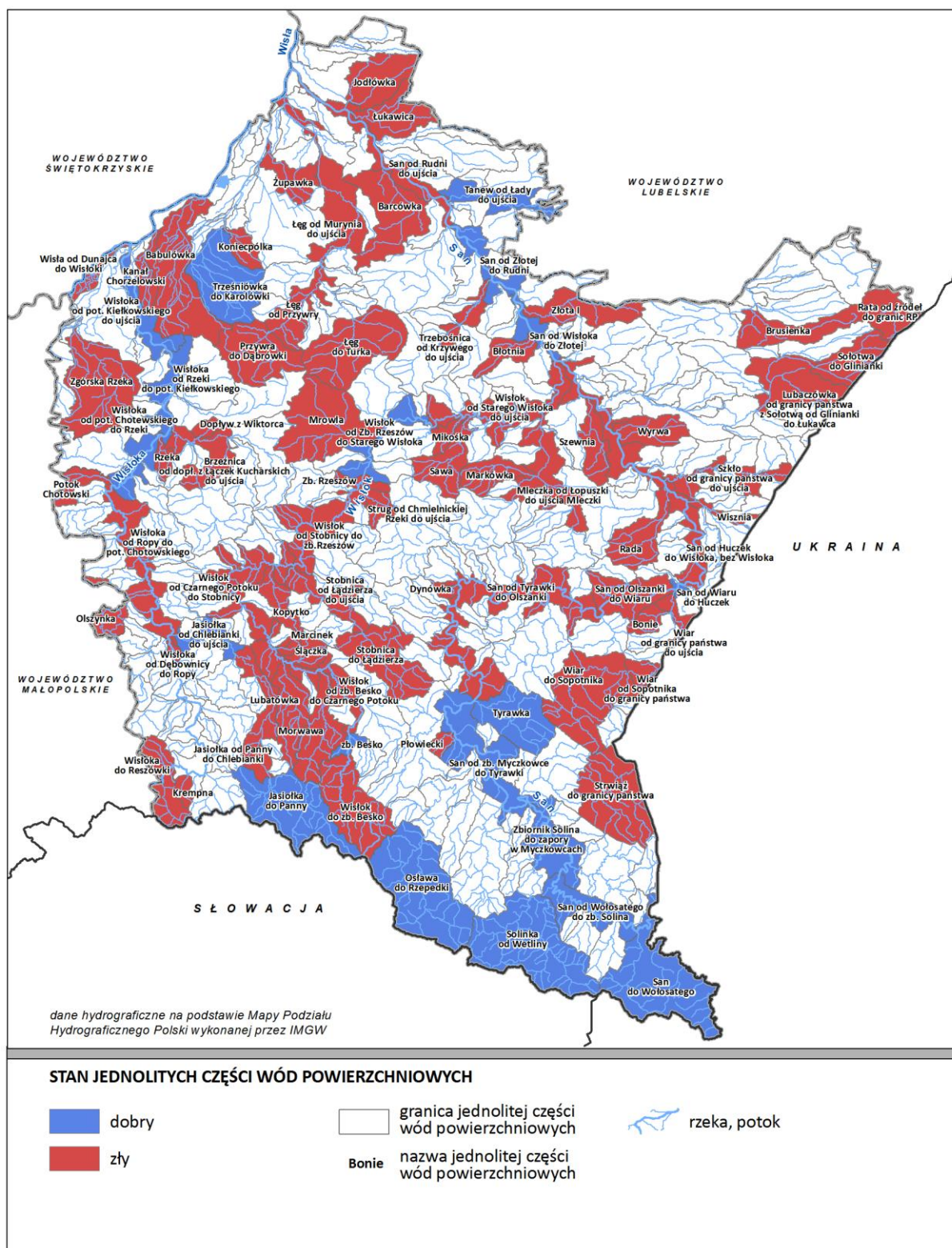
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

Rysunek 14. Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych w 2015 r.

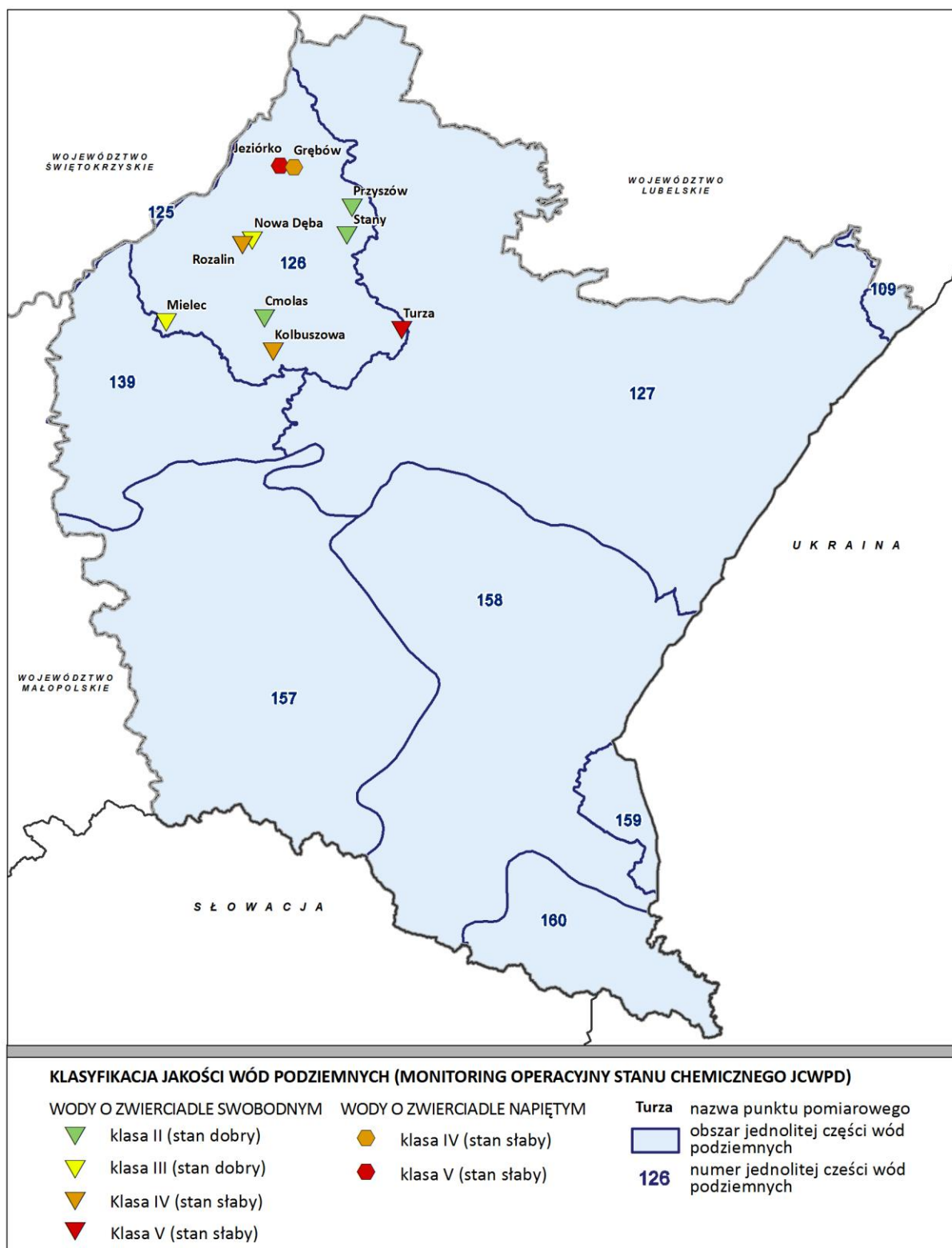
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

Rysunek 15. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w 2015 r.

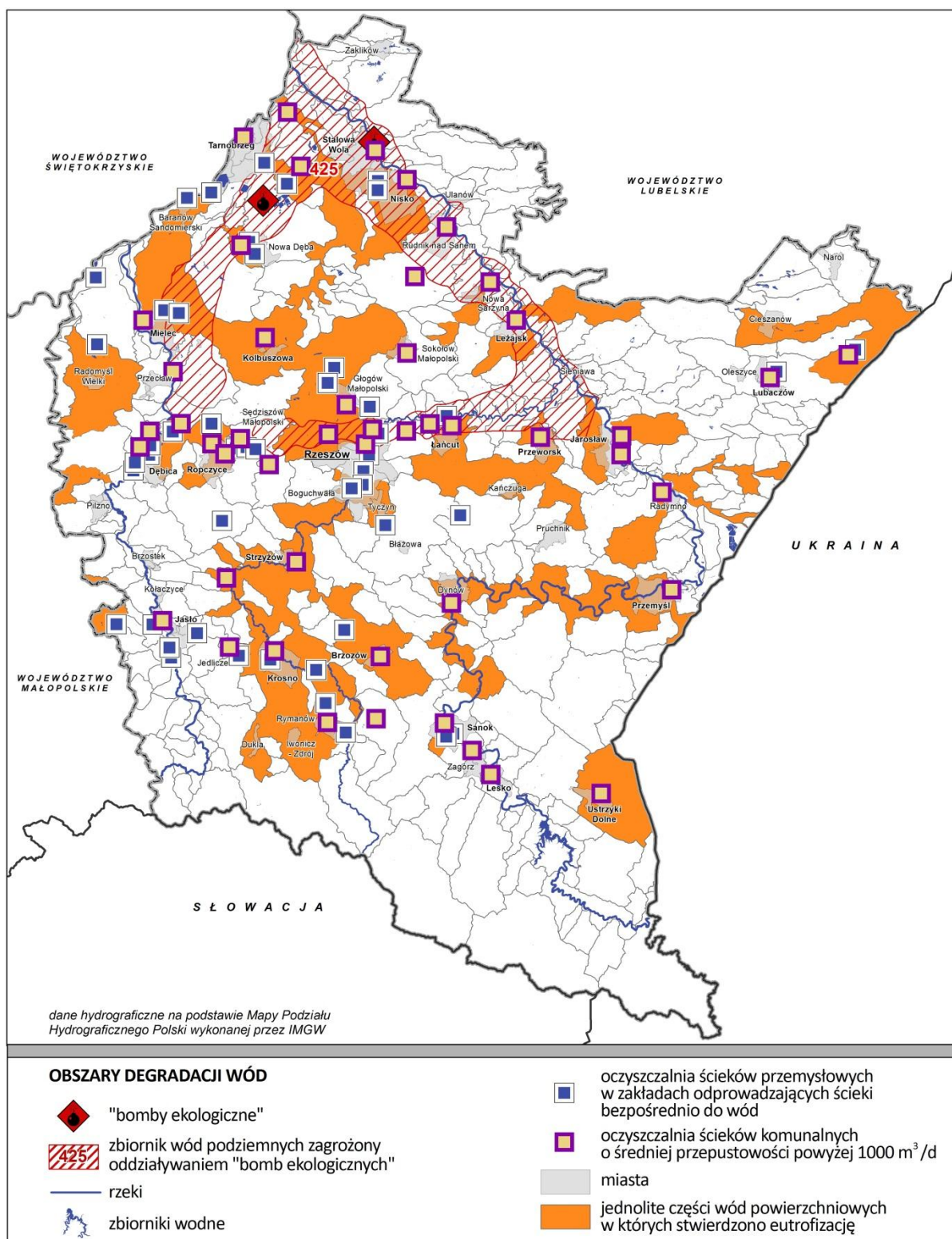
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

Rysunek 16. Jakość wód podziemnych, w punktach pomiarowych monitoringu w 2015r.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

Rysunek 17. Obszary i główne źródła degradacji wód

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

6.2.3. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Kryteria jakości powietrza, zasady i mechanizmy jego ochrony oraz zasady prowadzenia monitoringu i ocen jakości powietrza regulują przepisy ustawy *Prawo ochrony środowiska* wraz z przepisami wykonawczymi. Do najistotniejszych przepisów wykonawczych dotyczących jakości powietrza należą:

- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031), które określa dopuszczalne i docelowe poziomy niektórych substancji w powietrzu, stanowiące o jego jakości wraz z terminami ich osiągnięcia, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Ponadto określa poziomy informowania i poziomy alarmowe dla niektórych substancji w powietrzu oraz poziomy celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu i pułap stężenia ekspozycji, dotyczący pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz terminy ich osiągnięcia,
- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2012 r. w sprawie krajowego celu redukcji narażenia (Dz. U. poz. 1030), w którym został określony krajowy cel redukcji narażenia dla pyłu zawieszonego PM 2.5 wraz z terminem jego osiągnięcia, dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców, w związku z przekroczeniem pułapu stężenia ekspozycji.
- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie, stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914),
- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1546), ważne narzędzie ochrony klimatu i jakości powietrza wdrażające od 1 stycznia 2016 roku Dyrektywę nr 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) tzw. dyrektywę IED.

Polska zobligowana jest do przestrzegania zobowiązań międzynarodowych wynikających z ratyfikacji Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu i Protokołu z Kioto oraz unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego przyjętego na lata 2013-2020. W związku z tym, ustalenia ww. dokumentów przełożone zostały na krajowe cele strategiczne, a dotyczą m. in.:

- ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do roku 2020 o 20% w stosunku do poziomu z roku 1990, w tym o 21% w stosunku do poziomu z roku 2005 w sektorze przemysłowym, objętym systemem handlu uprawnieniami do emisji EU ETS,
- osiągnięcia 15% udziału energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020,
- zwiększenia udziału biopaliw w ogólnej konsumpcji paliw transportowych, co najmniej do 10% do roku 2020,
- wzrostu efektywności energetycznej docelowo o 20% do roku 2020, przy czym zgodnie z ustaleniami UE, ustawą w sprawie o efektywności energetycznej⁴³ jako pierwszy etap ustalony został krajowy cel w zakresie oszczędnego gospodarowania energią, wyznaczający uzyskanie do roku 2016 oszczędności energii finalnej w ilości nie mniej niż 9% średniego krajowego zużycia tej energii z lat 2001-2005.

⁴³ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2011 r. Nr 94, poz. 551 z późn. zm.), z dniem 1 października 2016 roku zastąpiona ustawą z dnia 20 maja 2016 roku o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 831).

Do zadań organów administracji samorządowej szczebla wojewódzkiego należy zarządzanie jakością powietrza na terenie województwa, w zakresie określonym przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska⁴⁴. W myśl przepisów tej ustawy do zadań Marszałka, jako organu ochrony środowiska, należy przeciwdziałanie zanieczyszczeniom m.in. poprzez udzielanie pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza (zgodnie z właściwością), a także poprzez kontrole podmiotów korzystających ze środowiska.

Na obszarze województwa podkarpackiego stan powietrza atmosferycznego kształtowany jest pod wpływem emisji antropogenicznej, której źródłami są:

- procesy energetycznego spalania paliw oraz przemysłowe procesy technologiczne (tzw. emisja punktowa),
- komunikacja (tzw. emisja liniowa), sektor komunalno-bytowy (tzw. emisja powierzchniowa),
- emisja z rolnictwa.

Udział emisji z poszczególnych źródeł w rocznej emisji głównych zanieczyszczeń jest zróżnicowany, a zdecydowanie najmniejszy ma rolnictwo. Emisja powierzchniowa jest dominującym źródłem emisji pyłów, benzo(a)pirenu i tlenku węgla, a także istotnym źródłem dwutlenku siarki. Głównym źródłem emisji dwutlenku azotu i benzenu jest emisja liniowa, a dwutlenku siarki oraz dwutlenku azotu emisja punktowa. Niewielki odsetek pyłów PM10 i PM2,5 pochodzi z emisji z rolnictwa.

Za ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza w województwie odpowiada głównie emisja niska tj. pyły i benzo(a)piren, pochodzące z indywidualnych i komunalnych systemów grzewczych, zwłaszcza w sezonie zimowym. Kumulacja emisji powierzchniowej i liniowej ma miejsce głównie w miastach, z dużym natężeniem ruchu komunikacyjnego i tworzącymi się korkami ulicznymi, szczególnie, gdy zimowe warunki meteorologiczne nie sprzyjają dyspersji zanieczyszczeń. Największa kumulacja emisji występuje w Rzeszowie, z uwagi na intensywny ruch uliczny w centrum miasta. Generalnie, na przestrzeni ostatnich kilku lat, widoczna jest tendencja spadkowa w ilości emitowanych zanieczyszczeń.

W zakresie zanieczyszczeń problemowych wyraźnie zmniejsza się wielkość emisji benzo(a)pirenu ze wszystkich rodzajów źródeł emisji. Niemniej stężenia benzo(a)pirenu we wszystkich punktach pomiarowych nadal utrzymują się na wysokim poziomie. Na zbliżonym poziomie pozostaje wielkość całkowita emisji pyłów, w tym pochodzącej z sektora komunalno-bytowego (Tabela 9.) zawiera zestawienie wielkości całkowitej emisji zanieczyszczeń wg źródeł emisji, w tym zanieczyszczeń problemowych z terenu województwa podkarpackiego w latach 2011-2015. Istotny wpływ na poprawę jakości powietrza w województwie w latach 2014-2015, w szczególności w roku 2014, miały warunki meteorologiczne tj. stosunkowo wysokie temperatury w sezonie grzewczym oraz warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń (lepsze przewietrzanie, mała ilość okresów z warunkami inwersyjnymi).

---

⁴⁴ Kompetencje i zadania przydzielone zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku *o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej* (Dz. U. z 2005 r., nr 175, poz. 1462 z późn. zm.).

Tabela 9. Całkowita emisja pyłów i głównych zanieczyszczeń gazowych z terenu województwa podkarpackiego w latach 2011-2015 *

Rodzaj emisji wg źródeł	Pył PM10		Pył PM2,5		Benzo(a)piren B(a)P		Dwutlenek siarki (SO ₂)		Dwutlenek azotu (NO ₂)		Tlenek węgla (CO)	
	emisja [Mg/rok]	% sumy emisji	emisja [Mg/rok]	% sumy emisji	emisja [kg/rok]	% sumy emisji	emisja [Mg/rok]	% sumy emisji	emisja [Mg/rok]	% sumy emisji	emisja [Mg/rok]	% sumy emisji
2011												
punktowa	4514,04	11,00	2479,14	11,52	39,29	0,64	27198,44	69,14	14856,94	39,73	b.d.	-
liniowa	6345,63	15,48	1517,43	7,04	131,52	2,16	1176,85	2,99	16398,87	43,84	b.d.	-
powierzchniowa	28262,81	68,94	17171,72	79,98	5922,86	97,20	10965,45	27,87	6143,36	16,43	b.d.	-
rolnictwo	1881,39	4,58	355,34	1,64	-	-	-	-	-	-	b.d.	-
suma emisji	41003,87	100	21523,63	100	6093,67	100	39340,74	100	37399,17	100	-	-
2013												
punktowa	4497,19	11,03	2473,16	9,33	39,31	1,10	27198,44	69,41	14856,94	39,29	21854,33	14,72
liniowa	6388,17	15,68	1527,60	5,76	121,57	3,53	1230,15	3,13	16938,35	44,78	21154,80	14,25
powierzchniowa	27978,32	68,66	22168,45	83,57	3382,82	95,37	10757,37	27,46	6026,65	15,93	105364,31	71,03
rolnictwo	1881,39	4,63	355,34	1,34	-	-	-	-	-	-	-	-
suma emisji	40745,07	100	26524,55	100	3543,70	100	39185,96	100	37821,94	100	148373,44	100
2014												
punktowa	3350,90	8,16	1767,90	6,54	5,2	0,14	19157,00	59,06	12043,30	33,08	12157,97	14,73
liniowa	6618,20	16,12	1582,60	5,86	125,90	3,45	1274,40	3,92	17548,10	48,21	21916,37	14,25
powierzchniowa	29427,80	71,70	23264,10	86,12	3522,30	96,41	12015,00	37,02	6814,60	18,71	112004,13	71,02

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

rolnictwo	1650,20	4,02	399,90	1,48	-	-	-	-	-	-	-	-
suma emisji	41047,10	100	27014,50	100	3653,40	100	32446,40	100	36406,0	100	146078,47	100
2015												
punktowa	2456,67	6,57	1663,89	6,37	20,50	0,62	8139,54	38,95	13183,66	37,15	11356,16	7,90
liniowa	3973,75	10,62	950,24	3,64	74,0	2,26	742,63	3,55	15484,18	43,63	20258,89	14,10
powierzchniowa	29427,89	78,72	23264,09	89,22	3170,06	97,12	12015,04	57,50	6814,66	19,22	112004,13	78,0
rolnictwo	1530,19	4,09	201,79	0,77	-	-	-	-	-	-	-	-
suma emisji	37388,50	100	26080,01	100	3264,56	100	20897,21	100	35482,50	100	143619,18	100

* brak danych dla roku 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Inwentaryzacji emisji za rok 2011 sporządzonej na potrzeby opracowania Programów Ochrony Powietrza - Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego oraz prac wykonanych na zlecenie WIOŚ w Rzeszowie przez Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych „EKOMETRIA” Sp. z o. o.: *Modelowanie jakości powietrza w województwie podkarpackim dla 2013 roku na potrzeby oceny jakości powietrza, Modelowanie jakości powietrza w województwie podkarpackim dla 2014 roku na potrzeby oceny jakości powietrza i Modelowanie jakości powietrza w województwie podkarpackim dla roku 2015 na potrzeby oceny jakości powietrza.*

Analiza ocen jakości powietrza z ostatnich kilku lat, sporządzanych corocznie przez WIOŚ w Rzeszowie, wykazuje tendencję do poprawy jakości powietrza w województwie. Poziom niektórych zanieczyszczeń odbiega jednak od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom i wg danych z 2015 r. przedstawia się następująco:

- stężenia zanieczyszczeń gazowych, podlegających obowiązkowej ocenie tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu i ozonu (poziom docelowy) w kryterium ochrony zdrowia oraz dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i ozonu (poziom docelowy) w kryterium ochrony roślin, nie przekraczały obowiązujących wartości kryterialnych, w wyniku czego strefy: miasta Rzeszów i podkarpacką zaliczono do klasy A pod względem zanieczyszczenia tymi substancjami (podobnie jak w latach poprzednich)⁴⁵;
- nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego ustalony dla ozonu, co skutkowało zaliczeniem strefy podkarpackiej i strefy miasta Rzeszów do klasy D2 (podobnie jak w latach poprzednich)⁴⁶;
- na obszarze całego województwa dotrzymane zostały wartości odniesienia dla metali w pyłe PM10 (arsen, kadm, nikiel, ołów), przy czym zarówno strefę podkarpacką jak i strefę miasta Rzeszów, w zakresie tych zanieczyszczeń, zaliczono do klasy A (podobnie jak w latach poprzednich);
- wyniki badań oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń, pomimo tendencji do poprawy, wykazały ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10 (Rysunek 18.), więc podobnie jak w latach poprzednich obydwie strefy zostały zakwalifikowane do klasy C, przy czym w zakresie:
  - normy średniodobowej wyznaczono 44 obszary przekroczeń obejmujące ok. 1,2% obszaru województwa (w 2014 r. było to 18 obszarów przekroczeń obejmujących 1% terenu województwa, a w 2013 r. były to 24 obszary przekroczeń, lecz obejmujące 4,9% województwa),
  - normy średniorocznej wyznaczono 8 obszarów przekroczeń, obejmujących 0,02% województwa (w 2014 r. był to 1 obszar przekroczeń stanowiący 0,01% powierzchni województwa, a w 2013 r. 13 obszarów obejmujących 0,3% obszaru województwa)⁴⁷;
- wyniki badań i wyniki modelowania rozkładu stężeń zanieczyszczeń, pomimo poprawy odnotowanej w szczególności na obszarze Rzeszowa, wskazywały na utrzymywanie się ponadnormatywnego zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM2,5 (Rysunek 19.) i tak na terenie:
  - strefy podkarpackiej, zaliczanej corocznie do klasy C, wytypowano 11 obszarów przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego PM2,5, które zajmowały 0,1% obszaru województwa (w 2013 r. 0,6%, a w 2014 r. 0,07%),

---

⁴⁵ Zaliczenie do klasy A oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza w zakresie tych zanieczyszczeń na tym samym lub lepszym poziomie.

⁴⁶ Zaliczenie do klasy D2 oznacza konieczność dążenia do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu do roku 2020 poprzez podjęcie w ramach wojewódzkiego programu ochrony środowiska ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych.

⁴⁷ Zaliczenie do klasy C oznacza konieczność opracowania i wdrażania naprawczych Programów Ochrony Powietrza.

- strefy miasta Rzeszów, którą zaliczono do klasy A (w odróżnieniu do lat ubiegłych), ze względu na dotrzymanie dopuszczalnego poziomu stężenia średniorocznego, brak jest obszarów z przekroczeniami obowiązującej normy (obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego PM_{2,5} obejmowały w 2013 r. 15,0% obszaru miasta, a 2014 r. już tylko 2,05%);
- stwierdzono utrzymywanie się wysokiego przekroczenia wartości docelowej benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (Rysunek 19.), co skutkowało zaliczeniem strefy podkarpackiej i strefy miasta Rzeszów do klasy C (podobnie jak w ubiegłych latach), przy czym wytypowano 65 obszarów przekroczeń obejmujących ok. 9,4% obszaru województwa (zwiększenie w stosunku do 2014 r. o 3% i zdecydowane zmniejszenie w stosunku do 2013 r., w którym odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów na ok. 36% obszaru województwa).

W latach 2012-2015, na terenie miasta Rzeszów, wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} przekraczała pułap stężenia ekspozycji, który jest dodatkowym standardem jakości powietrza, ustalonym od roku 2012 dla aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Kluczowe znaczenie z punktu widzenia redukcji emisji gazów cieplarnianych ma emisja punktowa, której wpływ na jakość powietrza w województwie podkarpackim, w ostatnich latach zmniejszył się zdecydowanie. Tabela 10. zawiera zestawienie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym dwutlenku węgla z zakładów szczególnie uciążliwych, z terenu województwa podkarpackiego, objętych statystyką GUS.

W latach 2006-2014 odnotowuje się wyraźną tendencję spadkową (o ok. 20% do 50%) wielkości emisji poszczególnych zanieczyszczeń, w tym emisji CO₂. Pod względem emisji pochodzącej ze źródeł przemysłowych, województwo podkarpackie corocznie plasuje się na jednym z ostatnich miejsc w kraju. W 2014 r., tak jak w latach poprzednich, zajmowało ono 13. miejsce pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych, jak i pyłowych. Emisja zanieczyszczeń pyłowych stanowiła 2,99% krajowej emisji pyłów (w tym ze spalania paliw 3,46%), natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych 1,2% emisji krajowej (w tym emisja dwutlenku siarki 1,36%, tlenków azotu 1,56%, tlenku węgla 1,06% i dwutlenku węgla 1,21%). Rozkład przestrzenny emisji punktowej jest nierównomierny, a w roku 2014, podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej zanieczyszczeń gazowych wytworzono i wyemitowano do atmosfery z zakładów szczególnie uciążliwych, zlokalizowanych w powiatach: stalowowolskim, mieleckim, jarosławskim i mieście Rzeszów, natomiast zanieczyszczeń pyłowych w powiatach: mieleckim, jasielskim, rzeszowskim, stalowowolskim, ropczycko-śędziszowskim i mieście Rzeszów.

Najbardziej istotny wpływ na całociowy bilans emisji przemysłowej w województwie, ma trzynaście zakładów energetyki zawodowej oraz przemysłu energetycznego obejmującego ciepłownictwo w gospodarce komunalnej i przemysłowej wskazanych na Rysunku 20.

Tabela 10. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w latach 2006-2015

Rok	Emisja pyłów [tys. Mg]			Emisja gazów [tys. Mg]					
	ogółem	ze spalania paliw	Pozostałe źródła (branże)	ogółem	dwutlenek siarki	tlenki azotu*	tlenek węgla	dwutlenek węgla	pozostałe substancje
2006	3,20	2,63	0,57	3593,52	14,12	6,51	4,07	3567,68	1,14
2007	2,70	2,26	0,44	3545,93	11,79	6,32	4,13	3522,57	1,12
2008	2,31	1,91	0,40	3432,34	10,36	6,02	3,41	3411,51	1,04
2009	1,95	1,62	0,33	3402,18	8,78	5,46	3,57	3383,68	0,69
2010	2,00	1,63	0,37	3767,80	10,30	6,30	3,90	3746,70	0,60
2011	1,95	1,59	0,36	3701,70	9,80	6,10	4,00	3681,20	0,60
2012	1,70	1,38	0,32	3360,40	8,30	5,30	3,50	3342,40	1,00
2013	1,70	1,38	0,32	3244,40	9,20	5,90	3,40	3224,60	1,30
2014	1,42	1,06	0,36	2525,60	5,50	4,40	3,70	2510,00	1,00
2015	1,4	1,0	0,4	3053,4	6,9	5,4	5,0	3034,2	1,5

* w przeliczeniu na dwutlenek azotu (NO₂)

Źródło: *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w latach 2010-2012* oraz na lata 2013-2015 i opracowania dotyczące lat wcześniejszych 2004-2006 oraz 2007-2009, sporządzone przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie, a także *Ochrona środowiska 2015* i opracowania dotyczące lat wcześniejszych tj. z lat 2007, 2010, 2013 i 2014 sporządzone przez GUS.

Narzędziami (instrumentami) służącymi ochronie i poprawie jakości powietrza oraz ochronie klimatu są:

- ❖ naprawcze programy ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych (nPOP),
- ❖ programy ograniczania niskiej emisji (PONE),
- ❖ plany gospodarki niskoemisyjnej (PGN),
- ❖ założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
- ❖ plany adaptacji do zmian klimatu (MPA).

Naprawcze programy ochrony powietrza

Z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłów PM₁₀ i PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu na obszarze województwa podkarpackiego, dla strefy podkarpackiej i strefy miasto Rzeszów w 2013 r. uchwalono i wdrażano programy ochrony powietrza (nPOP)⁴⁸. Z uwagi na utrzymujące się w kolejnych latach przekroczenia standardów jakości powietrza, zgodnie z obowiązującymi przepisami,

⁴⁸ Programy ochrony powietrza opracowywane i uchwalane są na podstawie art. 91 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (t. j. Dz. U. z 2017 poz. 519)

nPOP zostały zaktualizowane⁴⁹ i uchwalone. Od roku 2017 na terenie województwa obowiązują aktualizacje 2 nPOP tj.

- *Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych - uchwalonego Uchwałą Nr XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r.;*
- *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych - uchwalonego Uchwałą Nr XXX/543/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r.*

Wymienione nPOP stanowią aktualizację kierunków i działań naprawczych wyznaczonych w dotychczasowych nPOP oraz wprowadzają nowe działania naprawcze, których realizacja ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza.

Programy ograniczania niskiej emisji

Jednym z działań przyjętych w wyżej przywołanych nPOP jest opracowanie i realizacja programów ograniczania niskiej emisji (PONE), przede wszystkim na terenach większych miast województwa. W okresie obowiązywania nPOP tj. w latach 2013-2015, zostały opracowane PONE dla siedmiu miast: Brzozów, Jarosław, Jasło, Krosno, Przemyśl, Rzeszów i Sędziszów Małopolski (Rysunek 21.).

Plany gospodarki niskoemisyjnej

Plany gospodarki niskoemisyjnej (PGN) są dokumentami strategicznymi, wyznaczającymi kierunki działań służących poprawie jakości powietrza oraz ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych. Na koniec 2015 r., spośród 160. gmin w województwie, ponad połowa (84 gminy) posiadała opracowane i uchwalone PGN, w tym część gmin w ramach PGN Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosna, PGN Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz PGN Związku Gmin Dorzecza Wisłoki. W trakcie opracowywania PGN są kolejne gminy (Rysunek 21.).

Założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe są narzędziem realizacji polityki energetycznej państwa, a obowiązek ich opracowania wynika z przepisów ustawy *Prawo energetyczne*⁵⁰. Według stanu na koniec lipca 2016 r., założenia uchwaliło 73 gminy z terenu województwa, co stanowiło ok. 45,6% ogółu gmin.

---

⁴⁹ Art. 91 ust. 9 lit. c ww. ustawy prawo ochrony środowiska

⁵⁰ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne* (t.j. Dz. U. z 2017, poz. 220).

Największe efekty w zakresie ograniczania emisji szkodliwych substancji do powietrza, w tym emisji gazów cieplarnianych, daje pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych. Struktura pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych wynika z charakterystycznych warunków geograficznych i możliwych do zagospodarowania zasobów. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie województwa podkarpackiego wzrasta, lecz w skali kraju nie jest zadowalające. Wynika to w dużej mierze z konfliktów przestrzennych i społecznych, jakie pojawiają się przy lokalizacji inwestycji OZE. Niemal połowa województwa objęta jest różnymi formami ochrony przyrody, co ogranicza rodzaj lokalizowanych inwestycji. W województwie podkarpackim, w 2013 r. udział energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii ogółem wynosił 16,1%, a w ciągu roku 2014 wzrósł do 23,4%⁵¹. W roku 2014 produkcja energii z odnawialnych źródeł energii na terenie województwa, wzrosła o ok. 16,5% w stosunku do produkcji w roku poprzednim⁵². Łączna moc elektrowni (instalacji) wytwarzających prąd z wiatru stanowiła 2% tej mocy w Polsce, z wody 21,3%, z biomasy 3,3%, z biogazu 3,4% i z energii słonecznej 6,4%⁵³. Ilość i rozmieszczenie przestrzenne instalacji wg powiatów i rodzajów instalacji zawiera Tabela 11.

Projekt MPA - Miejskie Plany Adaptacji do zmian klimatu

Projekt jest realizacją wskazań Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu (SPA 2020), pierwszego rządowego dokumentu będącego odpowiedzią na wyzwania w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Projekt skierowany jest do największych miast Polski. Jego celem jest stworzenie planów adaptacyjnych zawierających propozycje rozwiązań zwiększających odporność na zmiany klimatu. W województwie podkarpackim Program adaptacji do zmian klimatu dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców zostanie opracowany tylko dla Rzeszowa.

Tabela 11. Rozmieszczenie przestrzenne odnawialnych źródeł energii powiatów i rodzajów instalacji z określeniem mocy technologicznej

Rodzaj instalacji	Powiat	Liczba instalacji	Zainstalowana łączna moc [MW]
Elektrownie wiatrowe	jarosławski	1	0,300
	jasielski	2	0,825
	kolbuszowski	2	0,290
	krośnieński	7	41,470
	mielecki	5	2,800
	przemyski	4	18,600
	przeworski	1	1,200
	rzeszowski	1	0,250

⁵¹ Bank Danych Lokalnych, GUS.

⁵² *Ibidem.*

⁵³ Urząd Regulacji Energetyki - <http://www.ure.gov.pl/uremapaoze/mapa.html>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

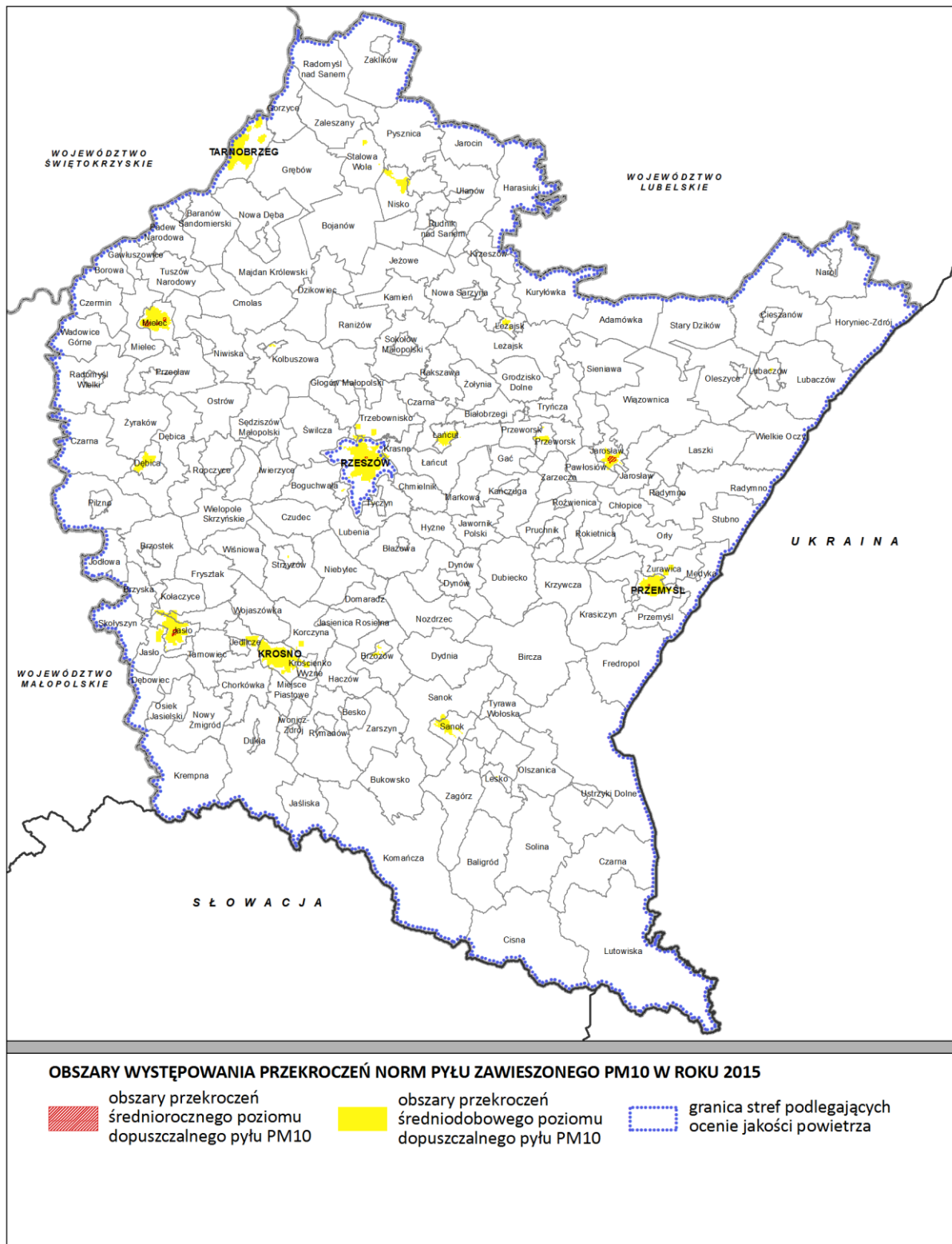
	sanocki	1	18,000
	stalowowolski	1	0,675
razem		25	84,410
Elektrownie wodne przepływowe	brzozowski	1	0,010
	dębicki	1	0,825
	jarosławski	2	0,190
	jasielski	1	0,045
	kolbuszowski	1	0,052
	krośnieński	4	0,177
	leski	2	8,50
	leżajski	1	0,030
	przeworski	1	0,097
	m. Rzeszów	1	0,660
	stalowowolski	1	0,040
razem		16	10,625
Elektrownie wodne szczytowo-pompowe	leski	1	198,6
razem		1	198,6
Elektrownie wykorzystujące energię z biogazu składowiskowego	m. Krosno	1	0,374
	krośnieński	1	0,055
	ropczycko-sędziszowski	1	1,377
razem		3	1,806
Elektrownie wykorzystujące energię z biogazu z oczyszczalni ścieków	dębicki	1	0,192
	m. Krosno	1	0,384
	m. Rzeszów	1	1,010
	m. Przemyśl	1	0,34
	jarosławski	1	0,129
	jasielski	2	0,428
	mielecki	2	0,562
	stalowowolski	1	0,208
razem		10	3,253

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Rodzaj instalacji	Powiat	Ilość instalacji	Zainstalowana łączna moc [MW]
Elektrownie wykorzystujące energię z biogazu rolniczego	leżajski	1	0,999
	sanocki	1	0,500
razem		2	1,499
Elektrownie wytwarzające prąd z biomasy z odpadów leśnych, rolniczych, ogrodowych	bieszczadzki	1	1,400
	kolbuszowski	1	0,580
	m. Krosno	1	1,400
razem		3	3,380
Elektrownie wytwarzające prąd z biomasy mieszanej	stalowowolski	1	30,000
razem		1	30,000
Elektrownie wytwarzające prąd z promieniowania słonecznego	jasielski	1	0,010
	krośnieński	5	0,184
	lubaczowski	2	2,009
	łańcucki	1	0,010
	ropczycko-sędziszowski	1	0,002
	m. Rzeszów	1	0,040
	sanocki	1	0,013
	strzyżowski	2	0,013
razem		14	2,281
Elektrownie realizujące technologie współspalania (kopaliny i biomasa)	stalowowolski	2	dla instalacji współspalania nie można określić mocy

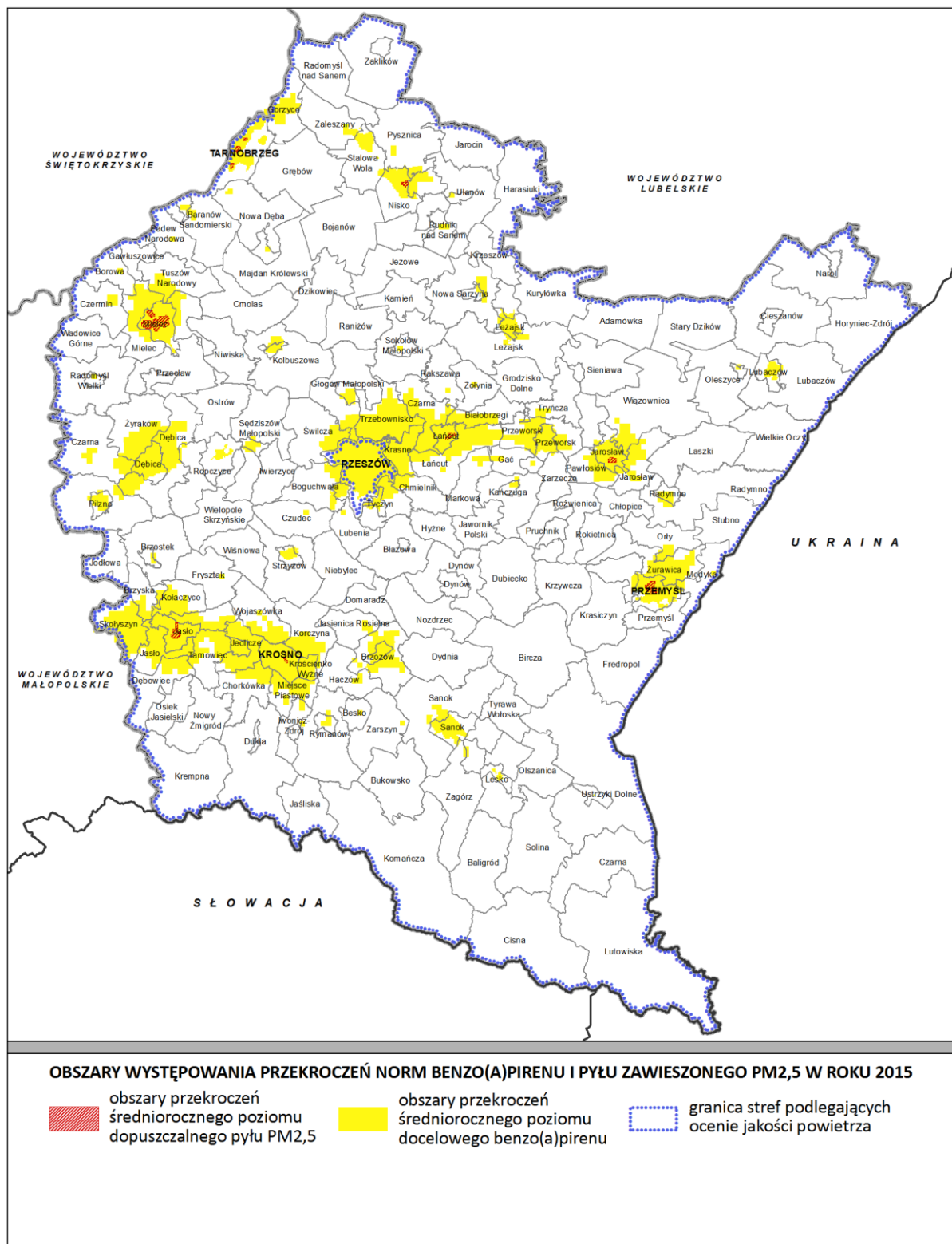
Źródło: Urząd Regulacji Energetyki <http://www.ure.gov.pl/uremapaoze/mapa.html>- (stan na 30.06.2015 r.).

Rysunek 18. Obszary przekroczeń norm pyłu zawieszonego PM10 w roku 2015

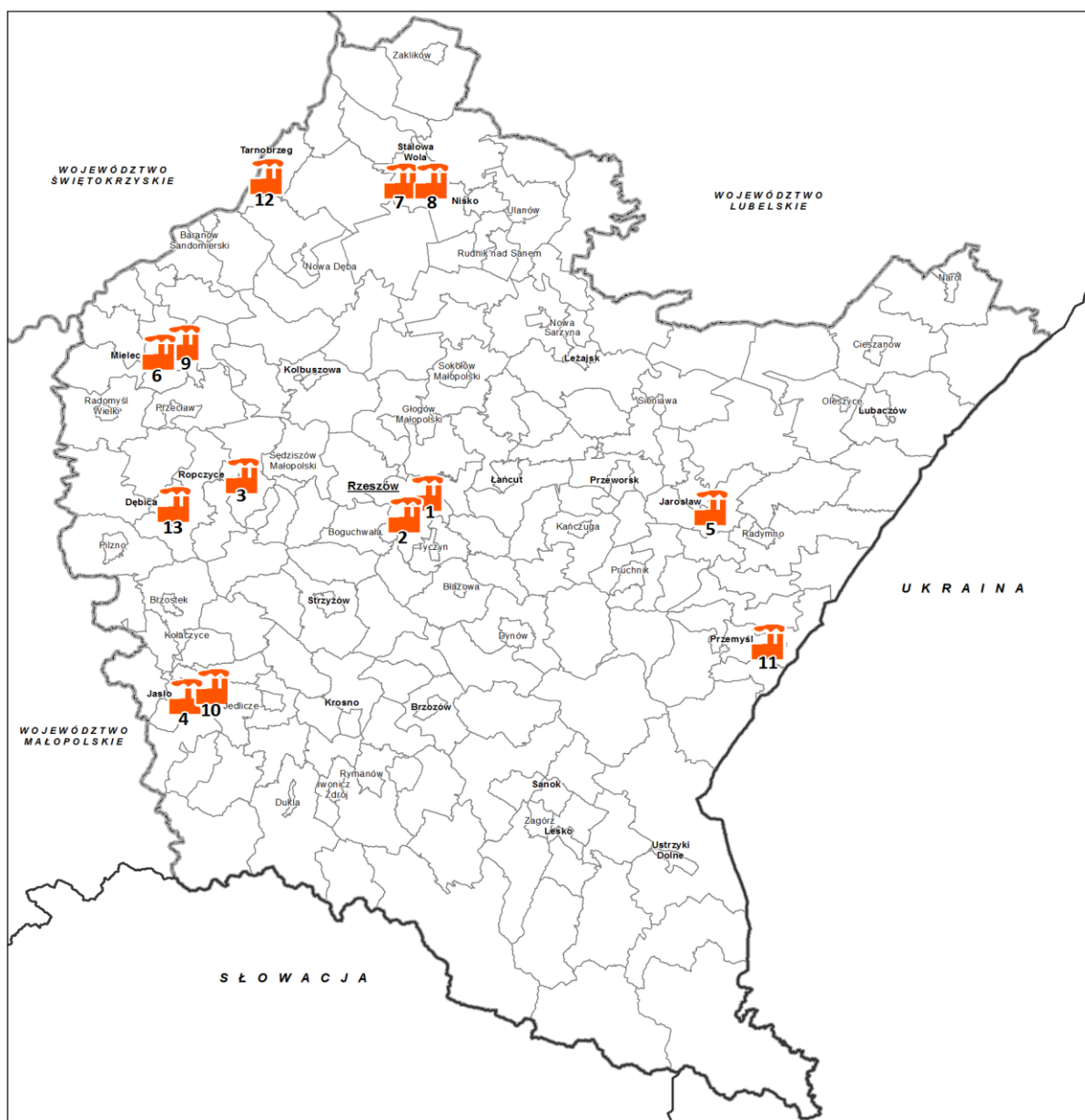
Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2015”. - WIOŚ Rzeszów, kwiecień 2016.

Rysunek 19. Obszary przekroczeń norm benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2015”. - WIOŚ Rzeszów, kwiecień 2016.

Rysunek 20. Lokalizacja największych punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych

LOKALIZACJA NAJWIĘKSZYCH PUNKTOWYCH ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH I PYŁOWYCH

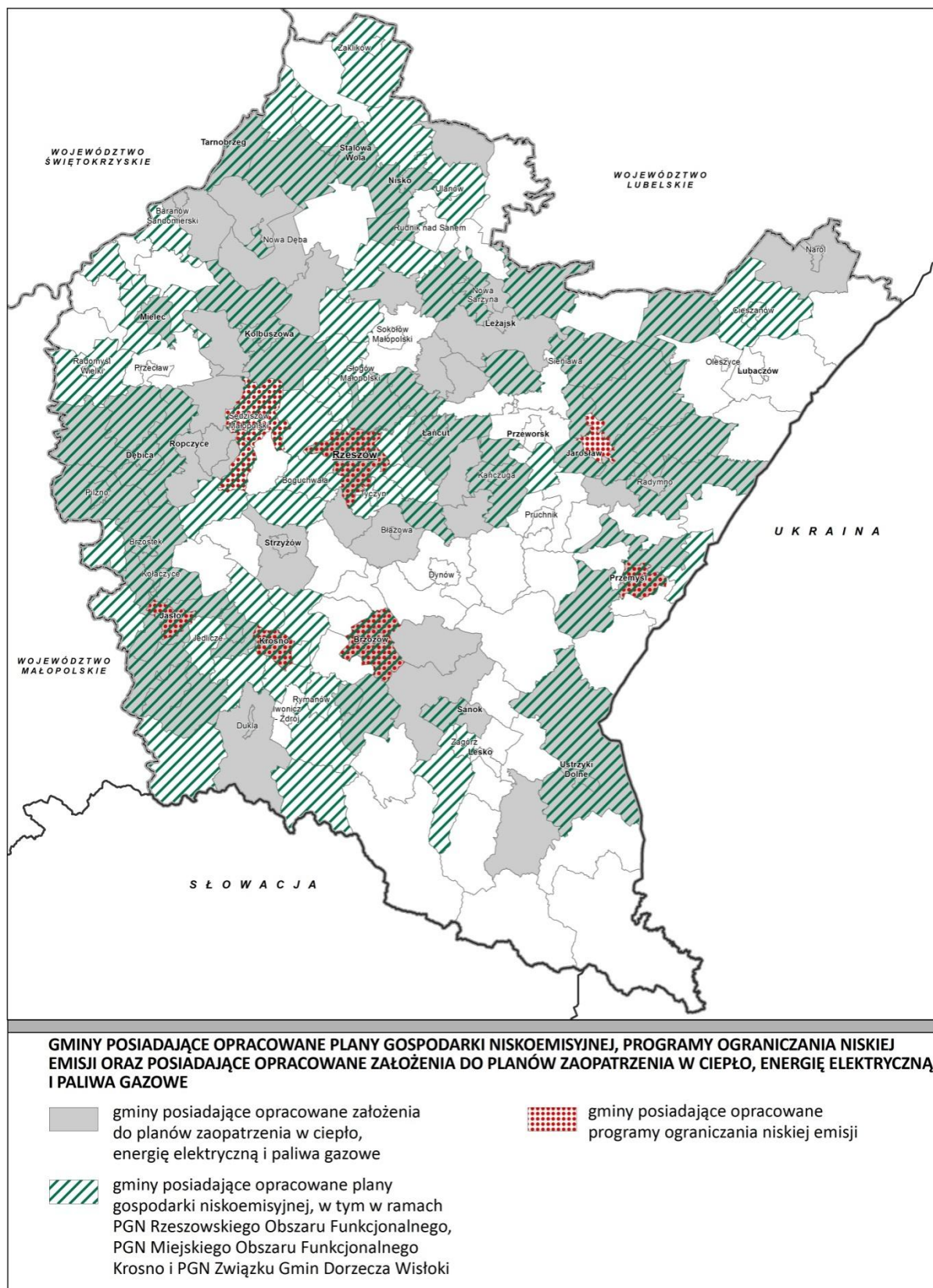

główne punktowe źródło emisji gazów i pyłów

1. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Elektrociepłownia Rzeszów 2. „Fenice Poland” Sp. z o.o. Jednostka Operatywna Rzeszów 3. Südzucker Polska S.A. Zakład Produkcyjny Cukrownia Ropczyce S.A. 4. Orion Engineered Carbons Sp. z o.o. w Jasło 5. O-I Produkcja Polska S.A. Zakład Produkcyjny Jarosław	6. Elektrociepłownia Mielec Spółka z o.o.; 7. UNIWHEELS Production Poland Sp. z o.o. w Stalowej Woli 8. Tauron Wytwarzanie Oddział Elektrownia Stalowa Wola S.A. 9. Kronospan Mielec Sp. z o.o. 10. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Jasło Sp. z o.o. 11. Fibris S.A. w Przemyślu 12. ECO Tarnobrzeg Sp. z o.o.. 13. Firma Oponiarska Dębica S.A..

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie - Departament Ochrony Środowiska.

Rysunek 21. Gminy posiadające opracowane plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczania niskiej emisji i założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie m.in. na podstawie raportów lokalnych organów samorządowych, za lata 2013-2015, złożonych w ramach platformy e-sprawozdawczości na potrzeby sporządzenia nPOP, sprawozdania z wykonania nPOP.

6.2.4. Zagrożenie hałasem

Ochrona przed hałasem prowadzona jest zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie *Prawo ochrony środowiska* oraz w aktach wykonawczych do tej ustawy. W ustawie wdrożona została Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny zarządzania poziomem hałasu w środowisku. Zgodnie z art. 112 ww. ustawy *ochrona przed hałasem* polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu. Oceny dokonuje się obowiązkowo dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i dla terenów poza aglomeracjami, na których eksploatacja obiektów takich jak drogi, linie kolejowe lub lotniska, może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Dla potrzeb tej oceny opracowuje się mapy akustyczne. Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego⁵⁴. Podstawę do opracowania tych programów stanowią mapy akustyczne⁵⁵. Ocena stanu środowiska może być dokonywana na innych terenach niż wymienione powyżej tereny, określonych w powiatowych POŚ. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje oceny na terenach nieobjętych procesem opracowania map akustycznych (Rysunek 23).

Na terenie województwa podkarpackiego najbardziej istotnym czynnikiem kształtującym klimat akustyczny jest hałas komunikacyjny, a największe zagrożenie hałasem występuje wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu, czyli dróg krajowych, wojewódzkich i na przejściach granicznych. Niewielkie znaczenie w skali województwa ma hałas kolejowy i hałas lotniczy. Ograniczenie ilości przejeżdżających pociągów, oraz położenie linii kolejowych, najczęściej z dala od terenów przeznaczonych na miejsce zamieszkania sprawia, że nie występują długotrwałe oddziaływania akustyczne, na znacznych obszarach. Hałas lotniczy ma charakter lokalny, a jego uciążliwość związana jest z pojedynczymi przelotami samolotów. Problem hałasu lotniczego na terenie województwa nie występuje, co można stwierdzić na podstawie analizy stopnia wykorzystania lotnisk. Lotnisko międzynarodowe Rzeszów-Jasionka w 2014 r. zarejestrowało jedynie 10 656 operacji lotniczych. Według dyrektywy 2002/49/WE mapy akustyczne winny być sporządzone jeżeli stwierdzono 50 tysięcy przemieszczeń samolotów rocznie.

---

⁵⁴ Art. 117 ust. 1 i ust.2., art. 119, oraz art. 179 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

⁵⁵ Art. 118a ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

Badaniami hałasu drogowego, prowadzonymi dla potrzeb oceny stanu akustycznego środowiska na mocy art. 117 ust.2 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, objęto teren miasta Rzeszowa (jedyna aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy), odcinki dróg krajowych, po których przejeżdżało ponad 6 mln pojazdów rocznie oraz dróg krajowych i wojewódzkich, o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie.

Mapy akustyczne powstały dla dróg krajowych, wojewódzkich, miasta Rzeszowa i niektórych odcinków dróg miasta Krosna. Z map akustycznych wynika, że:

- na terenie miasta Rzeszowa na hałas w zakresie poziomów $L_{DWN} \geq 55$ dB na narażonych jest ok. 89,5 tys. osób, natomiast na hałas w zakresie poziomów $L_N \geq 50$ dB eksponowanych jest ok. 41,4 tys. osób;
- w sąsiedztwie dróg krajowych, przez które rocznie przejeżdża ponad 3 mln pojazdów, na hałas emitowany przez te pojazdy w zakresie poziomów L_{DWN} 55-60 dB narażonych jest ok. 45 tys. osób, natomiast w zakresie L_N 50-55 dB eksponowanych jest 36,9 tys. osób;
- w sąsiedztwie dróg wojewódzkich, którymi rocznie przejeżdża ponad 3 mln pojazdów, na hałas o mocy 50-55 dB, w zakresie poziomów L_{DWN} narażonych jest ok. 24,2 tys. osób i ok. 51 tys. osób, w zakresie poziomów L_N ;
- W sąsiedztwie dróg krajowych o natężeniu ruchu powyżej 6 mln przejazdów w rocznie hałas emitowany przez pojazdy poruszające się po analizowanych odcinkach dróg krajowych narażonych jest około 24,4 tys. osób (L_{DWN})⁵⁶.

W oparciu o sporządzone mapy akustyczne dla ww. terenów, opracowano i uchwalono 3 programy ochrony przed hałasem:

- *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie*⁵⁷,
- *Program ochrony przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów*⁵⁸,
- *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie*⁵⁹ i obejmujący swym zasięgiem tereny położone w sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich.

Tereny jakie objęto ww. programami przedstawia Rysunek 22.

⁵⁶ Źródło: *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie*, uchwalony przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 30 stycznia 2012 r. Uchwałą nr VIII/284/12.

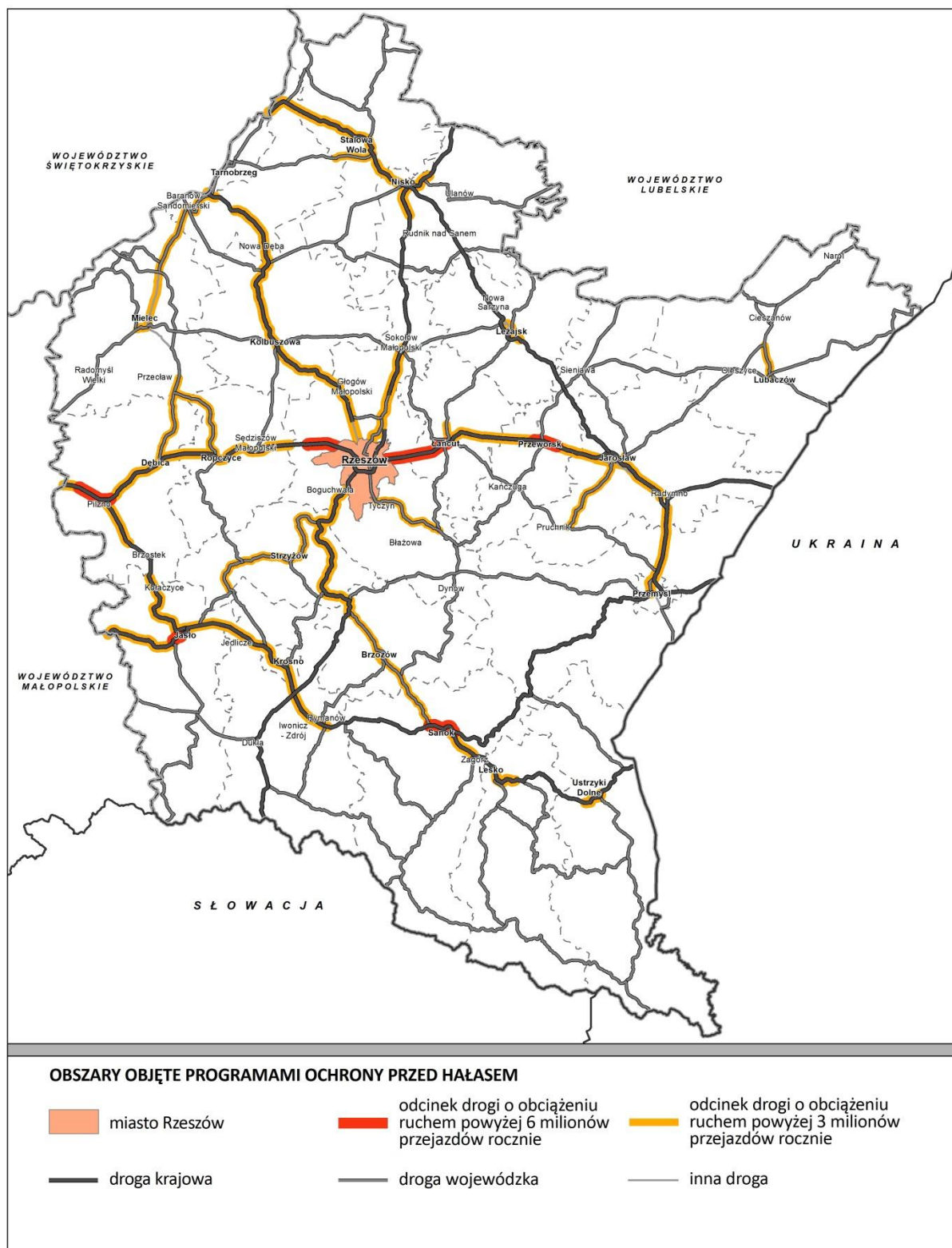
⁵⁷ *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie*, uchwalony przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 30 stycznia 2012 r. Uchwałą nr VIII/284/12.

⁵⁸ *Program ochrony przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów*, uchwalony przez Radę Miasta Rzeszowa w dniu 23.04.2013 r. Uchwałą nr LI/976/2013.

⁵⁹ *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie*, uchwalony przez Sejmik Województwa Podkarpackiego z dnia 27 października 2014 r. Uchwałą nr LVIII/1096/14.

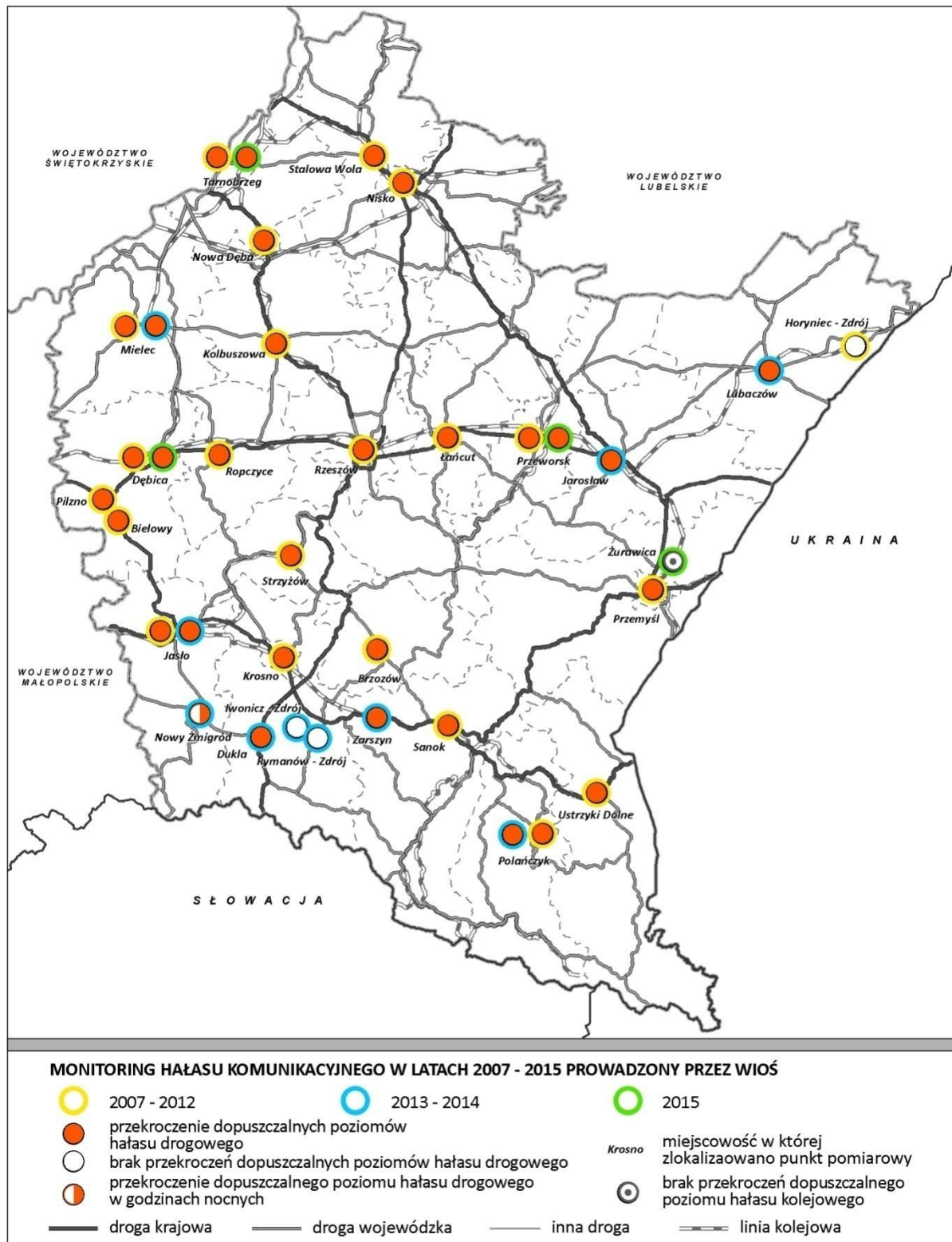

Rysunek 22. Klimat akustyczny - obszary objęte programami ochrony środowiska przed hałasem

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 23. Klimat akustyczny - monitoring hałasu komunikacyjnego w latach 2007-2015

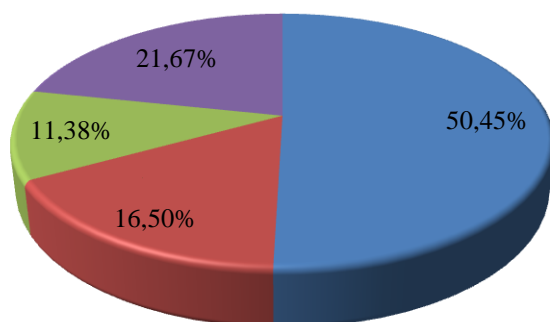
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publikowanych przez WIOŚ w Rzeszowie

6.2.5. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami w województwie podkarpackim prowadzona jest zgodnie z *Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)* i w oparciu o przepisy regulujące gospodarkę odpadami, a w szczególności ustawę *o odpadach*⁶⁰. Wojewódzki plan gospodarki odpadami opracowuje Zarząd Województwa, uchwała Sejmik Województwa, a aktualizowany jest nie rzadziej, niż co 6 lat⁶¹.

Wojewódzki System Odpadowy (WSO) gromadzi dane dotyczące wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz rejestruje udzielone zezwolenia w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami. Według danych WSO, w 2013 r. w województwie wytworzono około 3,3 mln Mg odpadów przemysłowych, z czego 2,17% ich masy stanowiły odpady niebezpieczne. Unieszkodliwieniu poddano 5,6% odpadów, w tym 0,5% składowaniu, a odzyskowi 94,4% wytworzonych odpadów.

Wykres 2. Odpady przemysłowe wytworzone na terenie województwa

- Odpady powstające w wyniku prowadzenia prac remontowo budowlanych
- Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych
- Odpady z procesów termicznych
- Pozostałe odpady

Źródło: *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022*, 2017 r.

Unieszkodliwianie odpadów przemysłowych poprzez składowanie w województwie podkarpackim w 2013 r. odbywało się na:

- 25 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, gdzie składowano odpady komunalne,
- 4 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, gdzie nie składowano odpadów komunalnych,

⁶⁰ Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 uchwalony przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwała nr XXXI/551/17 w dn. 5 stycznia 2017 oraz ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1987 z późn. zm.).

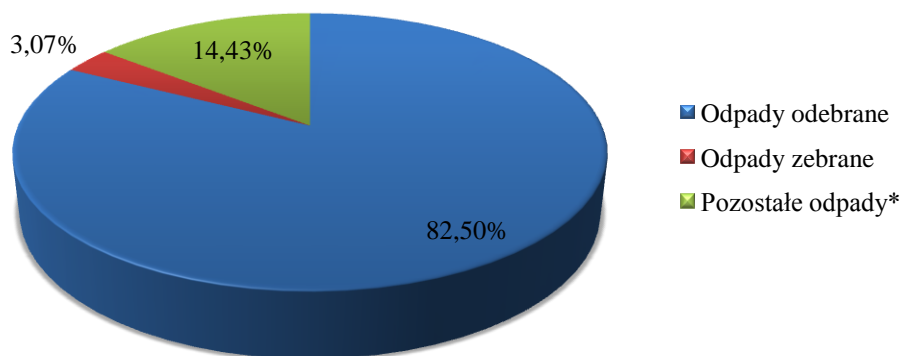
⁶¹ Art. 36 ust.2 i art. art.37 ust. 1 ustawy *o odpadach*.

- 1 składowisko odpadów niebezpiecznych.

W 2015 r. zamknięto 2 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, gdzie składowano odpady komunalne⁶².

Według WPGO, w 2014 r. na terenie województwa podkarpackiego wytworzono ponad 525,2 tys. Mg odpadów komunalnych, z czego zebrano i odebrano ogółem 449,4 tys. Mg. Masa odpadów zebranych i odebranych w sposób selektywny wyniosła 174,5 tys. Mg, natomiast odpadów zmieszanych 274,9 tys. Mg. Nadal problemem są składowiska odpadów powstające nielegalnie. (w 2014 r. zidentyfikowano 436 *dzikich wysypisk*, z czego 356 zlikwidowano).

Wykres 3. Sposób zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie województwa podkarpackiego w 2014 r.

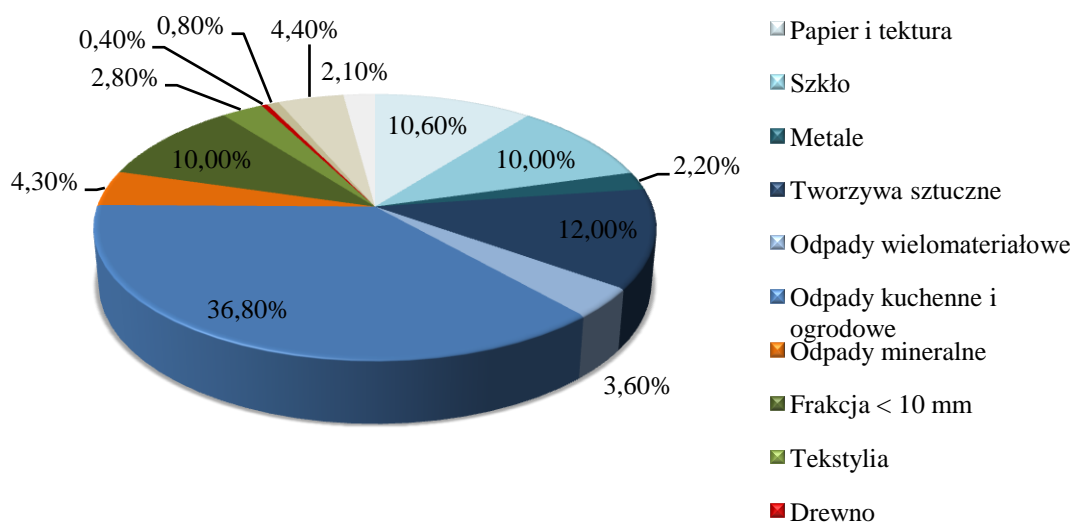
* odpady zagospodarowywane przez ich posiadaczy we własnym zakresie (kompostowanie, karmienie zwierząt, spalanie) oraz porzucane na tzw. dzikich wysypiskach

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych zawartych w WPGO 2017 r.

W gminach województwa podkarpackiego w 2014 r. selektywnie odebrano 15 tys. Mg odpadów ulegających biodegradacji, z czego odzyskowi poddano 14,561 tys. Mg, a unieszkodliwieniu (przez składowanie) 439 Mg. Nie wszystkie gminy osiągnęły w 2014 r. wymagane prawem poziomy zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji i niektórych surowców wtórnych. Niski odsetek odpadów pozyskanych w sposób selektywny, nieosiągnięcie wymaganych poziomów zagospodarowania odpadów, nielegalne składowiska i inne problemy w zakresie gospodarki odpadami skutkują negatywnym wpływem na środowisko. Przyczynami takiego stanu są m.in.: brak punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w części gmin województwa, niedostateczna ilość instalacji przetwarzania odpadów zielonych, niska świadomość społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prawidłowego z nimi postępowania.

⁶² Według stanu na dzień 31.12.2015

Wykres 4. Skład morfologiczny wytworzonej masy odpadów komunalnych

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022, 2017 r.

W 2014 r. na terenie województwa podkarpackiego odpady komunalne zagospodarowywano w 4 regionalnych instalacjach przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i w 11 zastępczych instalacjach przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych o łącznej mocy przerobowej 536,3 tys. Mg. Selektownie zebrane odpady zielone oraz inne bioodpady, zagospodarowywano w 3. regionalnych instalacjach o łącznej mocy przerobowej 13,2 tys. Mg, zlokalizowanych w Krośnie, Paszczynie i Leżajsku.

Odpady komunalne unieszkodliwiane były na 16. składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, gdzie składowano pozostałości z przetwarzania odpadów komunalnych i niektóre odpady komunalne. Trzy spośród nich posiadały status instalacji regionalnej (składowiska w Przemyślu, Stalowej Woli i Kozodrzy).

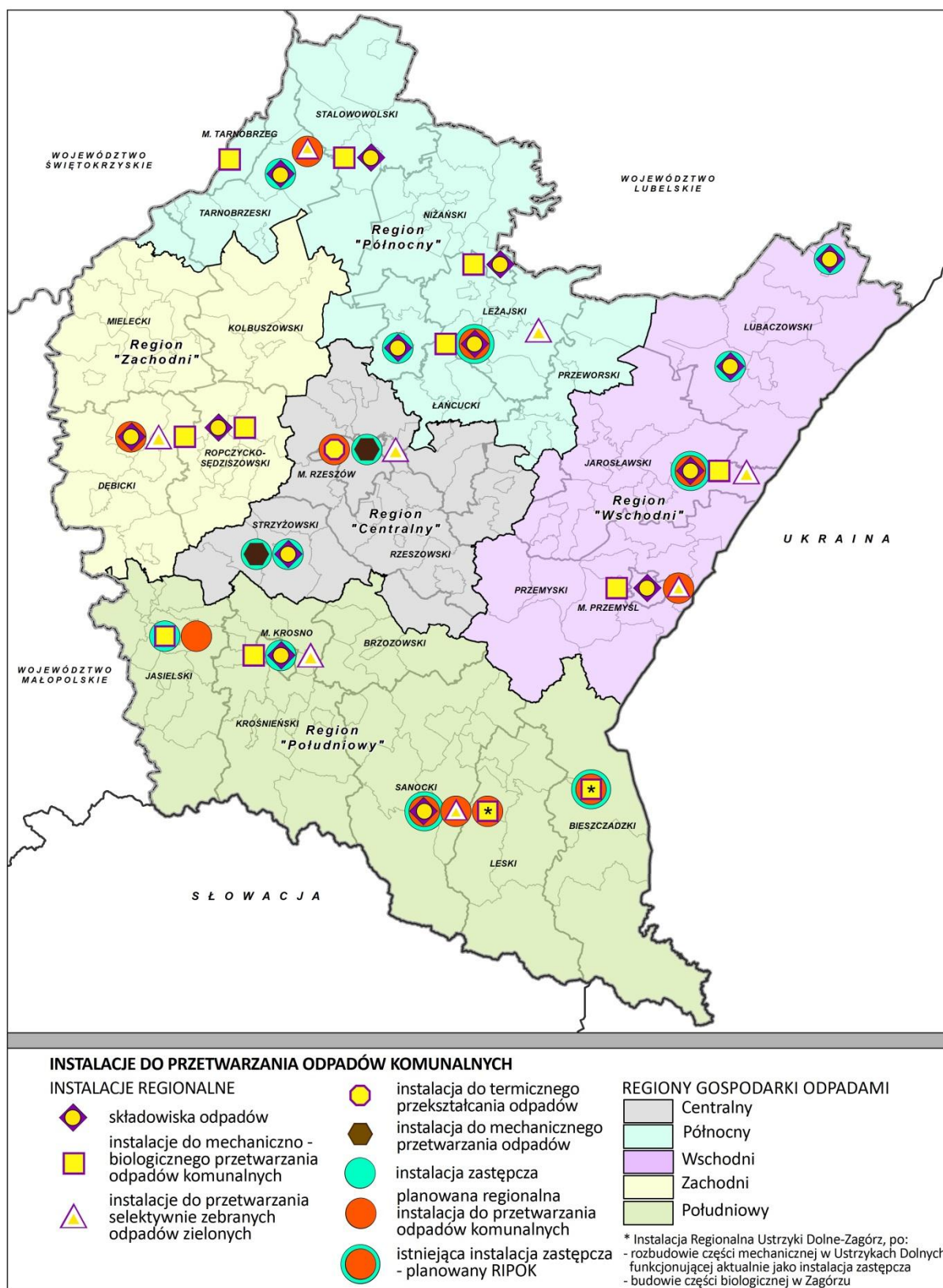
W 2015 r. dwa składowiska zastępcze zostały zamknięte⁶³.

Regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim i instalacje do ich przetwarzania, funkcjonujące w 2017 r. przedstawiono na Rysunku 24.

Powyższe dane w ograniczonym zakresie obrazują stan gospodarki odpadami w województwie. Szczegółowe informacje dotyczące tego obszaru są przedstawione w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022.

⁶³ Według stanu na dzień 31.12.2015 r.

Rysunek 24. Regiony gospodarki odpadami wraz z instalacjami przetwarzania odpadów komunalnych w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych zawartych w WPGO 2022.

6.2.6. Zasoby przyrodnicze

6.2.6.1. Ochrona przyrody

Najważniejsze regulacje prawne odnoszące się do zagadnień ochrony przyrody zawarte są w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody*⁶⁴ oraz w przepisach wykonawczych tj.

- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r., poz. 133, z późn. zm.),
- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 poz. 2183),
- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408).

Na obszarze województwa podkarpackiego zachowały się liczne obszary o wyjątkowych walorach przyrodniczo-krajobrazowych stanowiące ważny element sieci ekologicznych ustanowionych na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. Obszary te połączone są siecią korytarzy ekologicznych, w tym o znaczeniu ponadregionalnym, m.in. paneuropejskim Korytarzem Karpackim, korytarzem ekologicznym biegnącym przez Roztocze, oraz korytarzami rzeczными Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka wraz z korytarzami rzeczными dopływów tych rzek. Doliny tych rzek, również stanowią ważne elementy systemu ekologicznego województwa.

Znaczna część województwa objęta została wielkopowierzchniową ochroną przyrody i krajobrazu w postaci:

- 2. parków narodowych (Bieszczadzki Park Narodowy o powierzchni 29200,48 ha i Magurski Park Narodowy o powierzchni 17 435,20 ha⁶⁵),
- 96. rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 11119,32 ha⁶⁶,
- 10. parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 283747,00 ha⁶⁷,
- 13. obszarów chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 468660,00 ha⁶⁸.

Szczególnie cenne obszary zostały włączone do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000:

⁶⁴ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*⁶⁴ (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134)

⁶⁵ Powierzchnia Bieszczadzkiego Parku Narodowego podana została wg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 listopada 1996 r. w sprawie *Bieszczadzkiego Parku Narodowego* (Dz. U. z 1996 r. Nr 144, poz. 664 z późn. zm.). Powierzchnia Magurskiego Parku Narodowego podana została wg danych ze strony internetowej <http://www.magurskipn.pl/index.php?d=artykul&kat=58&art=74> (data dostępu: 20.10.2016 r.) tj. oficjalnej strony internetowej Magurskiego Parku Narodowego i dotyczy tylko terenu Parku położonego w województwie podkarpackim).

⁶⁶ Regionalna Dyrekcja ochrony Środowiska w Rzeszowie – Rejestr rezerwatów przyrody województwa podkarpackiego - dane za stroną internetową <http://bip.rzeszow.rdos.gov.pl/rejstry-form-ochrony-przyrody-w-woj-podkarpackim> (data dostępu 20.10.2016 r.)

⁶⁷ Powierzchnia parków krajobrazowych została wyliczona zgodnie z rozporządzeniami w sprawie poszczególnych parków krajobrazowych – stan prawny na dzień 12.04.2015 r.

⁶⁸ Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu została wyliczona zgodnie z rozporządzeniami w sprawie poszczególnych obszarów chronionego krajobrazu – stan prawny na dzień 12.04.2015 r.

- 1. obszaru, który jest zarówno obszarem ptasim jak i obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty: Bieszczady PLC180001 o pow. 111 519,50 ha,
- 7. obszarów wyznaczonych na podstawie Dyrektywy Ptasiej o łącznej powierzchni 396 253,9 ha⁶⁹,
- 55. obszarów Natura 2000 mających znaczenie dla Wspólnoty o łącznej powierzchni 307 719,70 ha⁷⁰.

Ponadto na terenie województwa podkarpackiego, występuje wiele innych obszarów i obiektów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w tym:

- 1517⁷¹ pomników przyrody,
- 28⁷² stanowisk dokumentacyjnych,
- 352⁷³ użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 1869,28 ha,
- 9⁷⁴ zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Obszary objęte ochroną przyrody zajmują łącznie 44,9% powierzchni województwa, a ich rozmieszczenie przedstawia Rysunek 25. Największą różnorodnością gatunków i siedlisk przyrodniczych charakteryzują się Bieszczady, Beskid Niski oraz rejon pogórzy. Obszarem przyrody o charakterze transgranicznym, jest położony na pograniczu Polski, Słowacji i Ukrainy Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie” (polską część rezerwatu tworzą: Bieszczadzki Park Narodowy, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, po stronie słowackiej: Park Narodowy Połoniny, a po stronie ukraińskiej: Użański Park Narodowy i Nadsiański Regionalny Park Krajobrazowy). Trwają prace związane z utworzeniem Transgranicznego Rezerwatu Biosfery *Roztocze*. Podejmowane są inicjatywy mające na celu utworzenia 2. geoparków: Geopark Kamienny Las na Roztoczu oraz Geopark Dolina Wisłoka „Polski Teksas”.

Bogactwo przyrodnicze województwa stanowi zróżnicowana flora i fauna, z pełną gamą drapieżników i roślinożerców, stąd też ważną rolę w ochronie przyrody odgrywa ochrona gatunkowa roślin, zwierząt, grzybów, a także ich siedlisk. W obrębie województwa występują gatunki roślin rzadkich i chronionych. Stwierdzono występowanie, co najmniej 74. gatunków roślin ujętych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin, z czego 14. gatunków, które mają tu naturalne stanowiska⁷⁵. Spośród 130. gatunków kręgowców jakie zostały

⁶⁹ Powierzchnia podana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r., Nr 25, poz. 133, z późn. zm.).

⁷⁰ Regionalna Dyrekcja ochrony Środowiska w Rzeszowie – Rejestr obszarów Natura 2000 województwa podkarpackiego - dane za stroną internetową <http://bip.rzeszow.rdos.gov.pl/rejestry-form-ochrony-przyrody-w-woj-podkarpackim> (data dostępu 20.10.2016 r.).

⁷¹ Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 roku., WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r.

⁷² Regionalna Dyrekcja ochrony Środowiska w Rzeszowie – Rejestr stanowisk dokumentacyjnych w województwie podkarpackim - dane za stroną internetową <http://bip.rzeszow.rdos.gov.pl/rejestry-form-ochrony-przyrody-w-woj-podkarpackim> (data dostępu 20.10.2016 r.).

⁷³ Regionalna Dyrekcja ochrony Środowiska w Rzeszowie – Rejestr użytków ekologicznych w województwie podkarpackim - dane za stroną internetową <http://bip.rzeszow.rdos.gov.pl/rejestry-form-ochrony-przyrody-w-woj-podkarpackim> (rejestr w weryfikacji - data dostępu 20.10.2016 r.).

⁷⁴ Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie – Rejestr zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w województwie podkarpackim- dane za stroną internetową <http://bip.rzeszow.rdos.gov.pl/rejestry-form-ochrony-przyrody-w-woj-podkarpackim> (data dostępu 20.10.2016 r.).

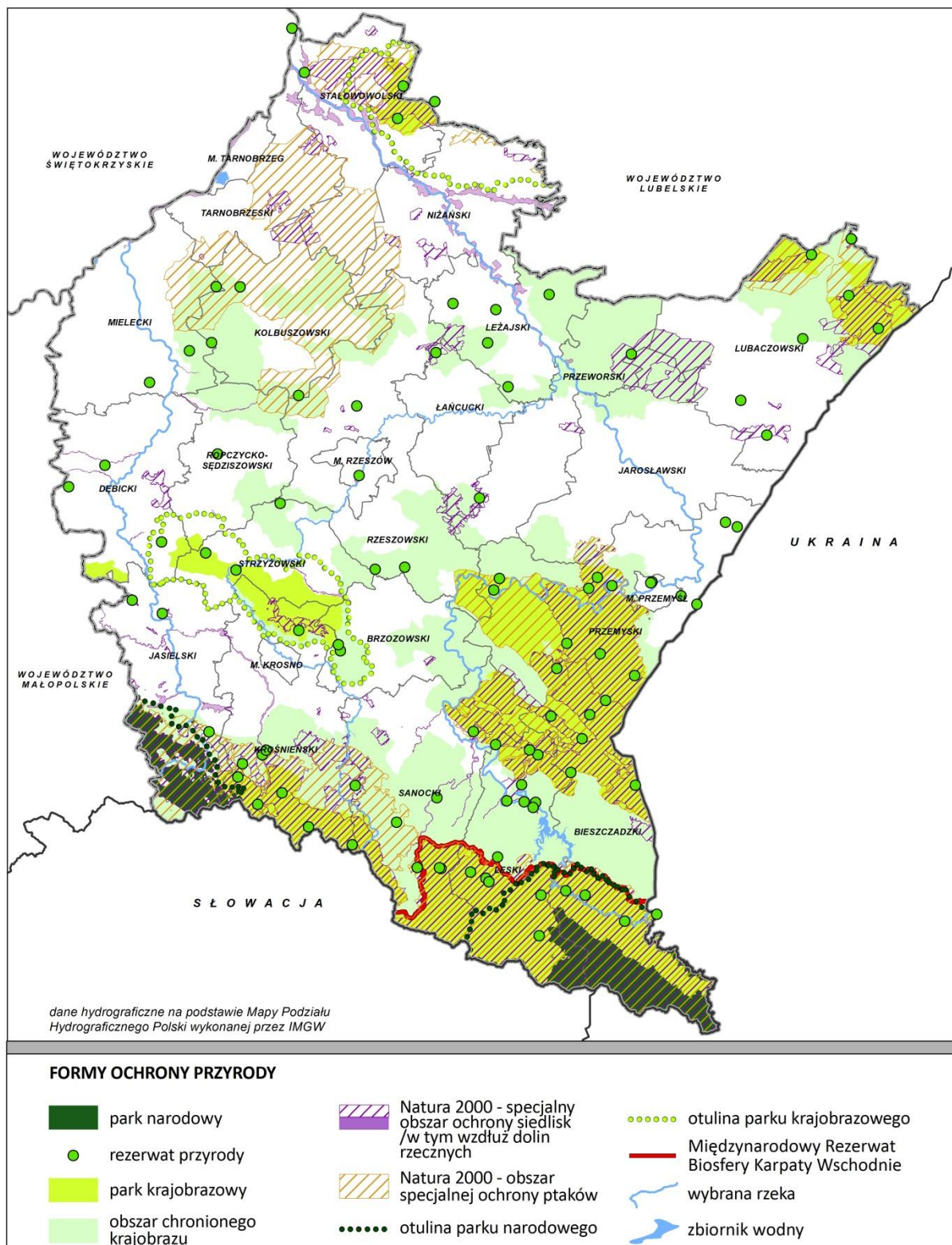
⁷⁵ *Polska Czerwona Księga Roślin*, Polska Akademia Nauk Instytut Ochrony Przyrody, Kraków 2014 r.

wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt, ponad 60. gatunków występuje w województwie podkarpackim, natomiast spośród 236. gatunków bezkręgowców, w województwie notowanych jest ponad 50. Stwierdzono występowanie gatunków puszczańskich i drapieżników. Do najbardziej cennych należą: żbik, żubr, niedźwiedź, ryś, wilk.

W celu prowadzenia właściwej ochrony, określenia zasad gospodarowania i zarządzania obszarami chronionymi takimi jak: parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000 sporządza się plany ochrony, przy czym w przypadku obszarów Natura 2000, mogą być sporządzane plany zadań ochronnych. W kolejnych latach obowiązywania wojewódzkiego programu ochrony środowiska kontynuowane będzie zadanie związane z opracowaniem ww. planów.

Rysunek 25. Istniejący system ochrony przyrody

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

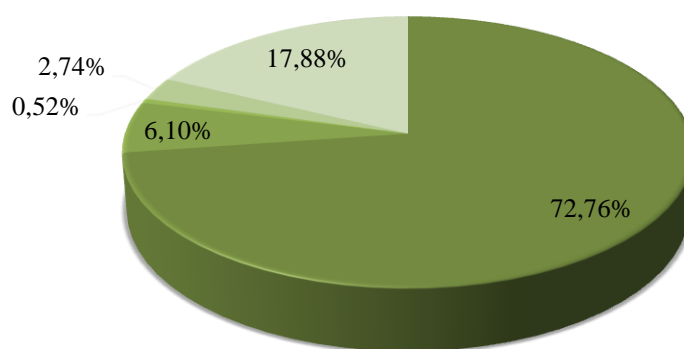
6.2.6.2. Lasy

Gospodarka leśna regulowana jest głównie przez ustawę *o lasach*⁷⁶ wraz z przepisami wykonawczymi oraz przez ustawy powiązane m.in. z ustawą *o ochronie przyrody*.

Województwo podkarpackie jest regionem o dużej (38,1%) i nierównomiernej lesistości (Rysunek 26.)⁷⁷. Największe kompleksy lasów znajdują się na południu, południowym - wschodzie i północy województwa. Powiatami o najwyższej lesistości są powiaty bieszczadzki - 70% i leski - 68,1%, natomiast powiatami o najniższym wskaźniku są powiaty łańcucki - 20,8% i jarosławski - 22,3%. Gminami o najwyższym wskaźniku lesistości w województwie są: Cisna (87,5%), Lutowiska (81,9%) i Krempna (74,8%), a o najniższej gminy: Gać (0,1%), Borowa (1,5%) i Przeworsk (1,5%)⁷⁸.

W 2015 r. grunty leśne obejmowały powierzchnię 689 704,08 ha (38,1% pow. województwa), z tego lasy zajmowały powierzchnię 679 568,47 ha⁷⁹. Większość lasów w województwie jest własnością Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (71,9%). Procentowy udział własności lasów przedstawia Wykres 5. Województwo podkarpackie objęte jest zakresem działania trzech Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych: RDLP w Krośnie (centralna, południowa i wschodnia część woj.), RDLP w Krakowie (zachodnia część woj.) i RDLP w Lubinie (część północna).

Wykres 5. Struktura własności lasów w 2015 r.

- Lasy Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe
- Lasy Skarbu Państwa w zarządzie parków narodowych
- Pozostałe lasy własności Skarbu Państwa
- Lasy gminne i pozostałe lasy własności publicznej
- Lasy prywatne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, stan w 2015 r.

⁷⁶ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* (t.j. Dz. U. 2015 r., poz. 2100 z późn. zm.).

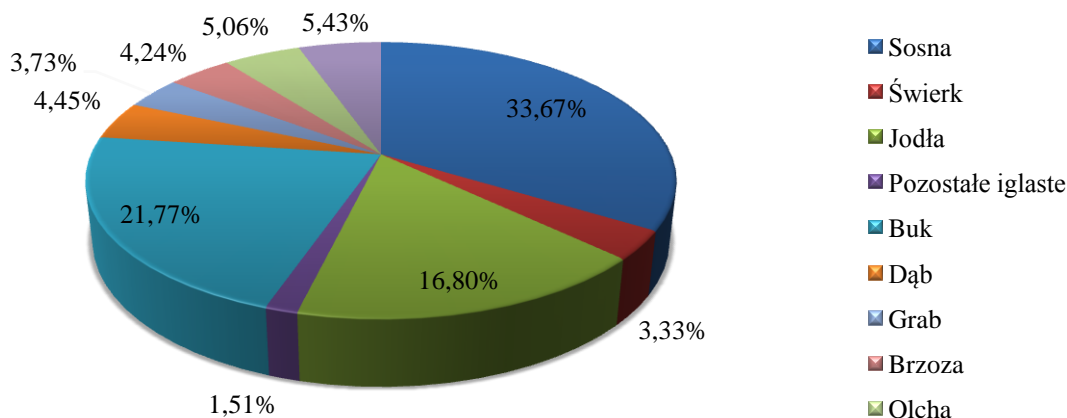
⁷⁷ Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

⁷⁸ Województwo podkarpackie – podregiony, powiaty, gminy, GUS, Rzeszów 2015.

⁷⁹ *Ibidem*.

W lasach przeważają siedliska buczyny karpackiej, dolnoreglowe bory jodłowe i grądy. Dominującymi gatunkami drzew w lasach województwa podkarpackiego są: sosna, buk i jodła. Procentowy udział gatunków panujących w lasach województwa podkarpackiego przedstawiono na Wykresie 6.

Wykres 6. Grupy gatunków panujących w lasach województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w opracowaniu „Wielkoobszarowa inwentaryzacja lasów w Polsce. Wyniki za okres 2011-2015”, BULiGL, Sękocin Stary, marzec 2016 r.

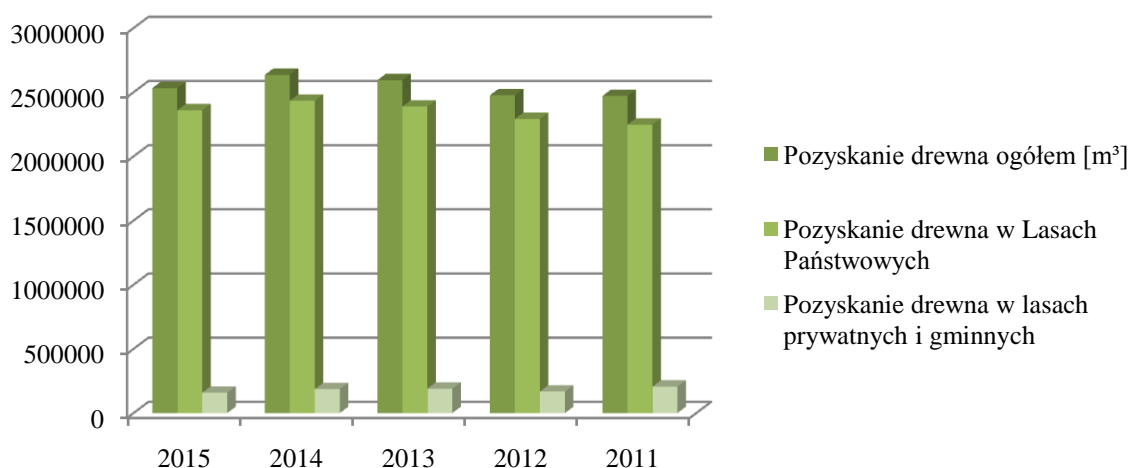
Duża część obszarów leśnych województwa została objęta różnymi formami ochrony przyrody lub krajobrazu. Ponadto utworzono trzy Leśne Kompleksy Promocyjne: LKP Lasy Janowskie (założony w 1994 r.), LKP Lasy Birczańskie (2001 r.) i Lasy Bieszczadzkie (2011 r.). Znaczną część lasów pozostających w zarządzie PGL Lasy Państwowe stanowią lasy ochronne (81,4%). Pełnią one funkcje głównie wodochronne (54,2%), uszkodzone przez przemysł (8,1%), podmiejskie (6,7%), glebochronne (6,3%), obronne (3,3%), ostoje zwierząt (1%), cenne przyrodniczo (0,8%), na stałych powierzchniach badawczych (0,4%), uzdrowiskowe (0,5%) i nasienne (0,1%)⁸⁰. Rozmieszczenie lasów ochronnych i Leśnych Kompleksów Promocyjnych na terenie województwa podkarpackiego przedstawiono na Rysunku 27.

Lasy województwa charakteryzują się dużą zasobnością, która ciągle wzrasta. W ostatnich latach odnotowano wzrost średniej zasobności drzewostanów od 220 m³/ha w 2003 r. do 310 m³/ha na koniec 2015 r. W lasach dominuje przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania (60%). Jest to najczęstszy sposób gospodarowania lasami w zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz w zarządzie Lasów Państwowych i w lasach gminnych. Specjalny sposób zagospodarowania lasów stosowany jest na 11,4% powierzchni leśnej województwa, głównie w parkach narodowych⁸¹. W ciągu ostatnich 5 lat pozyskanie drewna wzrosło o 7,6%, ale jednocześnie o 10,8% wrosła powierzchnia objęta odnowieniami (Wykres 7.).

⁸⁰ *Leśnictwo 2015*, GUS, Warszawa 2015.

⁸¹ *Wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasów. Wyniki za okres 2011-2015* - opracowanie sporządzone przez BULiGL na zamówienie DGLP, Sękocin Stary 2015 r.

Wykres 7. Pozyskanie drewna w latach 2011-2015

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS, 2015 r.

W 2015 r. zalesiono 288,73 ha gruntów nieleśnych, głównie prywatnych. Dobrym i bardzo dobrym sposobem pielęgnacji objęto 75,9% drzewostanów województwa, natomiast niewłaściwy sposób pielęgnacji zastosowano w stosunku do 4% drzewostanów⁸².

W 2015 r. pożary lasów na terenie województwa podkarpackiego objęły powierzchnię 698,38 ha (12,7% powierzchni lasów objętych pożarami w Polsce)⁸³.

Uszkodzenia drzewostanów województwa podkarpackiego zaliczono do klasy ostrzegawczej i w 2015 r. obejmowały one 27% powierzchni wszystkich drzewostanów, jednak w stosunku do roku poprzedniego obszar drzewostanów uszkodzonych zwiększył się o blisko 7%⁸⁴. Wzrosła powierzchnia drzewostanów uszkodzonych przez owady, grzyby i bakterie, wiatr i inne czynniki, w tym nieustalone. Poziom uszkodzeń w lasach państwowych jest porównywalny do uszkodzeń w lasach prywatnych.

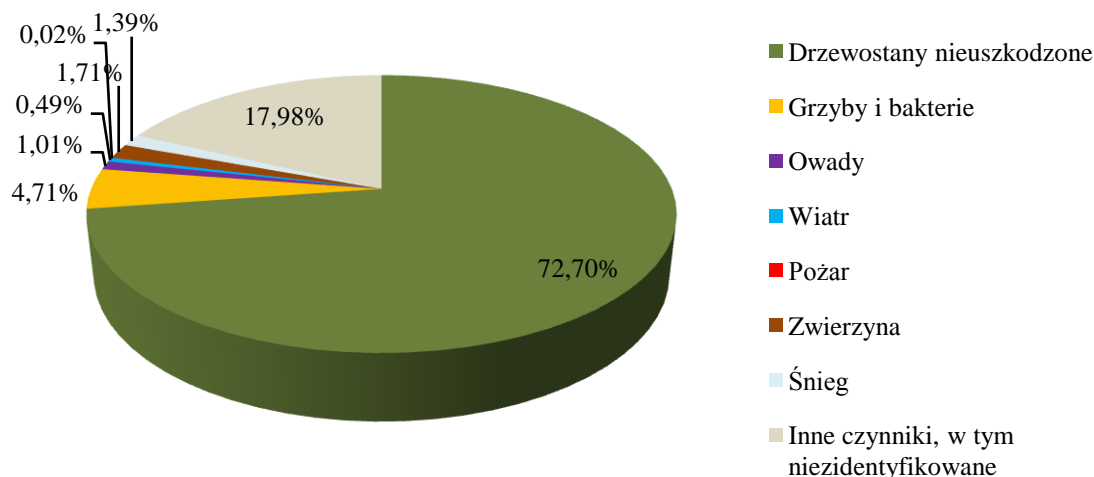
Przyczyny uszkodzenia drzewostanów w województwie podkarpackim obrazuje Wykres 8.

⁸² *Ibidem.*

⁸³ Ochrona środowiska 2016, GUS, Warszawa 2016

⁸⁴ Klasy uszkodzeń drzewostanów: 0 – klasa bez uszkodzeń, 1 – klasa ostrzegawcza, 2 – klasa lekkich i średnich uszkodzeń, 3 – klasa dużych uszkodzeń, 4 – drzewa martwe.

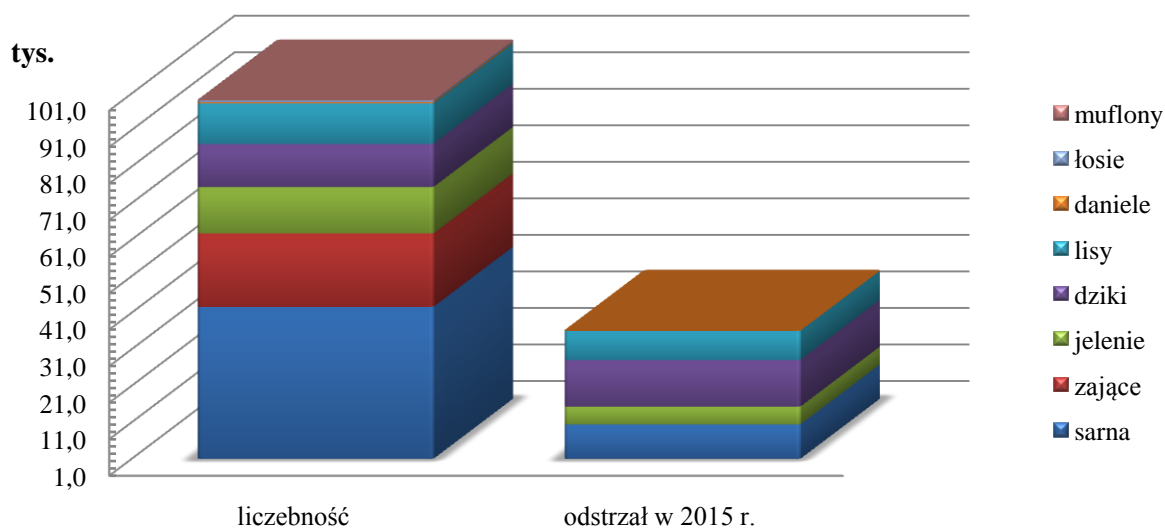
Wykres 8. Przyczyny uszkodzenia drzewostanów w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne PBPP na podstawie „Wielkoobszarowej inwentaryzacji lasów w Polsce. Wyniki za okres 2011-2015”, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Sękocin Stary, marzec 2016 r.

Na terenie województwa podkarpackiego, w roku gospodarczym 2014/2015, działało 118 kół łowieckich zrzeszających 7 193 myśliwych⁸⁵. Liczebność i odstrzały zwierzyny łownej w 2015 r., wg wybranych gatunków przedstawia Wykres 9.

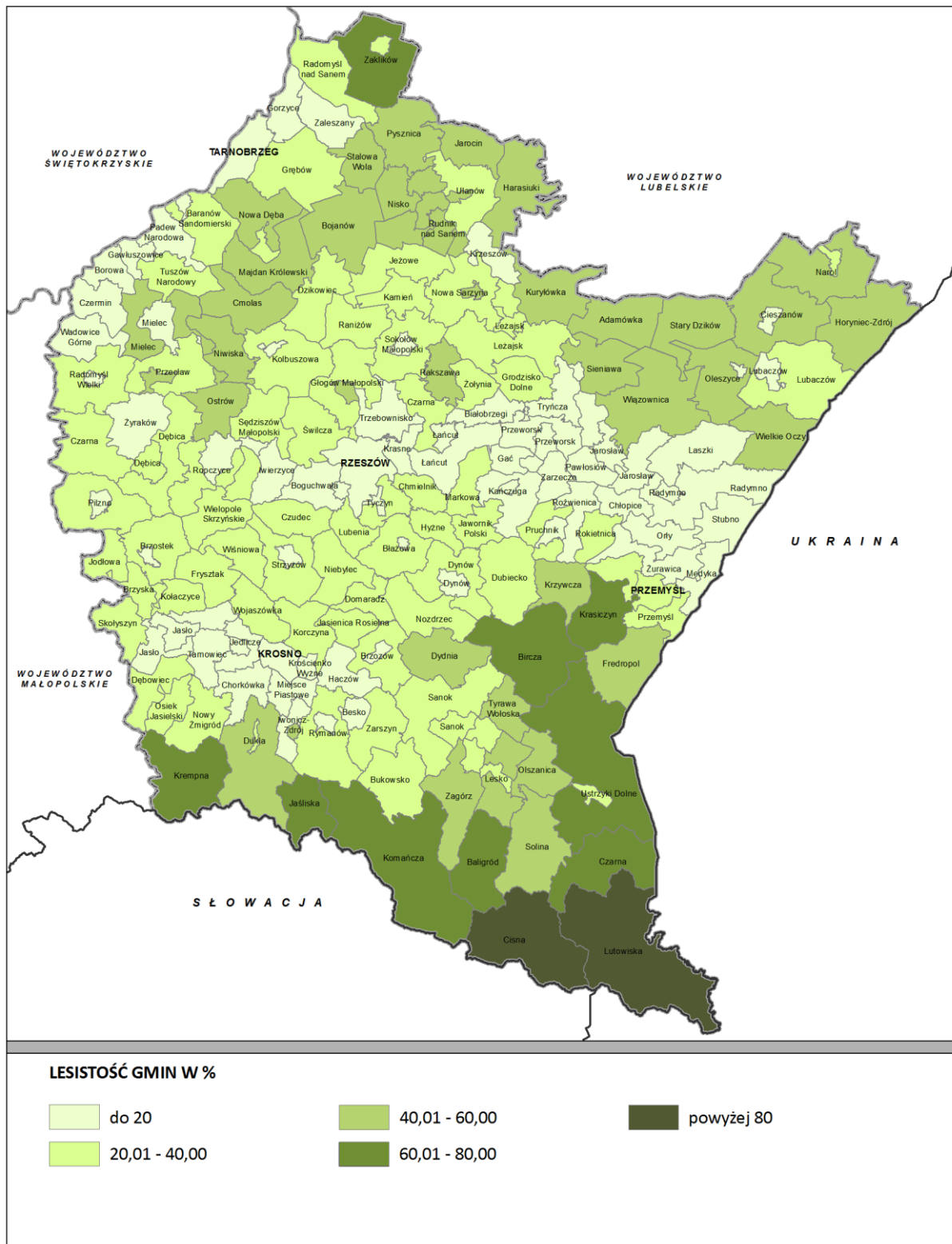
Wykres 9. Liczebność i odstrzały zwierzyny łownej w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne PBPP na podstawie Banku Danych Lokalnych, 2015 r.

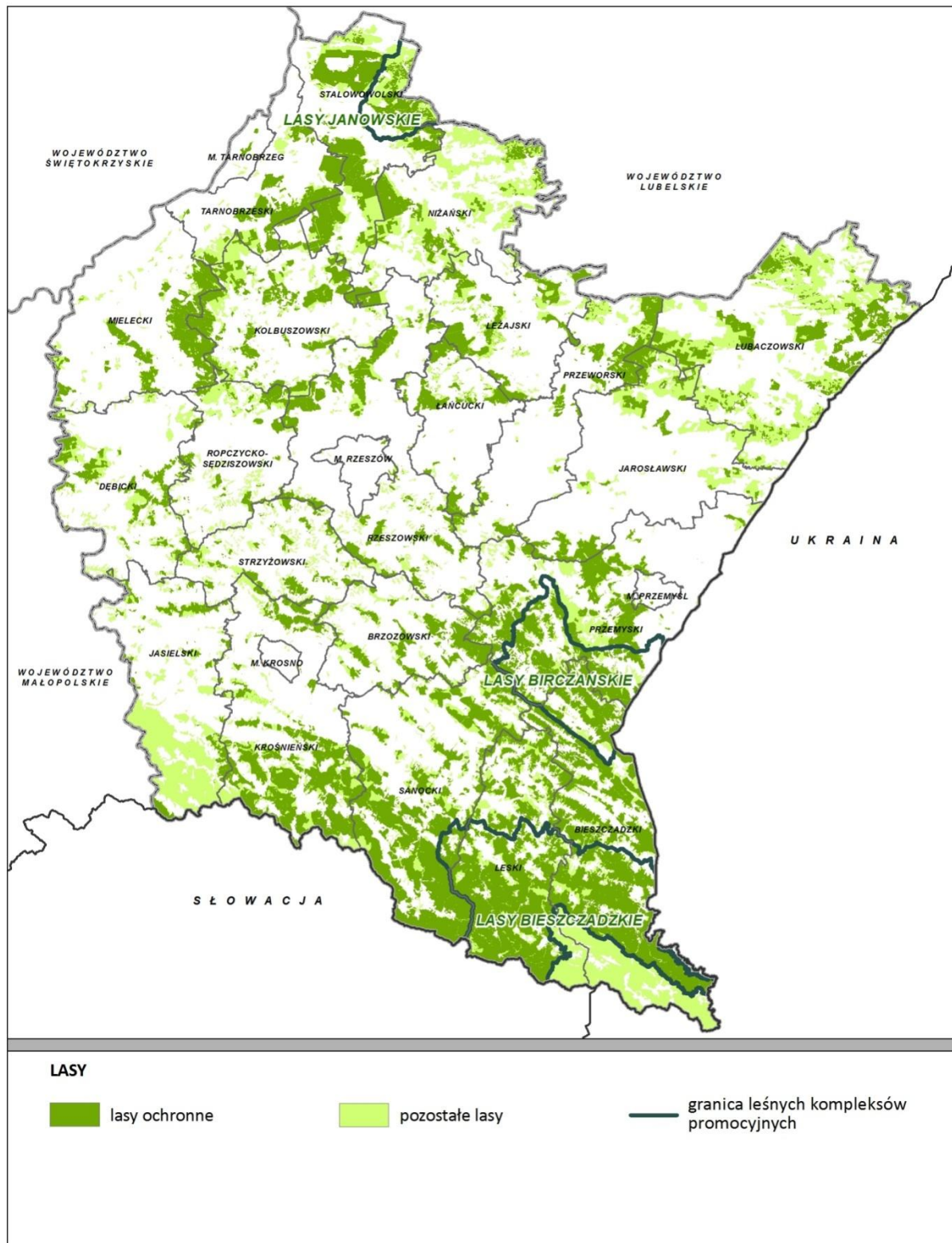
⁸⁵ *Leśnictwo 2015*, GUS, Warszawa 2015

Rysunek 26. Lesistość gmin

Źródło: Opracowanie własne wg informacji Banku Danych Lokalnych, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, (stan na dzień 1 styczeń 2015 r.).

Rysunek 27. Lasy ochronne i Leśne Kompleksy Promocyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych DGLP, 2015 r.

6.2.7. Zagrożenia poważnymi awariami i transport substancji niebezpiecznych

Rozwój gospodarczy i postępujący za tym rozwój technologii przemysłowych sprawia, że wzrasta zagrożenie chemiczne, pożarowe, techniczne czy ekologiczne. Corocznie zwiększa się zarówno ilość niebezpiecznych substancji chemicznych przechowywanych i wytwarzanych w zakładach, jak również transportowanych po drogach i trasach kolejowych. Zagadnienia przeciwdziałania poważnym awariom regulują dyrektywy Rady Unii Europejskiej i przepisy ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Od Państw Członkowskich wymaga się, by sporządzane przez nie strategie i plany zagospodarowania przestrzennego, uwzględniały zapobieganie poważnym awariom i ograniczanie ich skutków. Celem Dyrektywy *Seveso III* jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska, m.in. poprzez ujednoczenie i zharmonizowanie systemu klasyfikacji i oznakowania chemikaliów - GHS, ograniczanie zbędnych obciążeń administracyjnych, doprowadzenia do spójności i klarowności nowych przepisów, wymianę informacji pomiędzy prowadzącymi zakłady i informowanie społeczeństwa, a także udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji⁸⁶. Ponadto duży nacisk kładzie się na zagadnienia zagospodarowania przestrzennego, w tym zmniejszenia ryzyka efektu domina. Ustawa *Prawo ochrony środowiska* nie zalicza transportu materiałów niebezpiecznych i ich czasowego magazynowania poza zakładami, poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin ze złóż, do działań stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii.

Potencjalne źródło zagrożenia poważnymi awariami na terenie województwa podkarpackiego, stanowią zakłady przemysłowe oraz obiekty przerabiające i magazynujące Toksyczne Środki Przemysłowe (TSP). W 2016 r. na terenie województwa zlokalizowanych było 10 zakładów z grupy o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej i 20 zakładów z grupy o zwiększonym ryzyku⁸⁷. Część z tych zakładów należy do grupy zakładów, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie, może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki. Są to: 3 zakłady w Nowej Sarzynie, 2 zakłady w Jaśle, 2 zakłady w Pustkowie⁸⁸ (Rysunek 28).

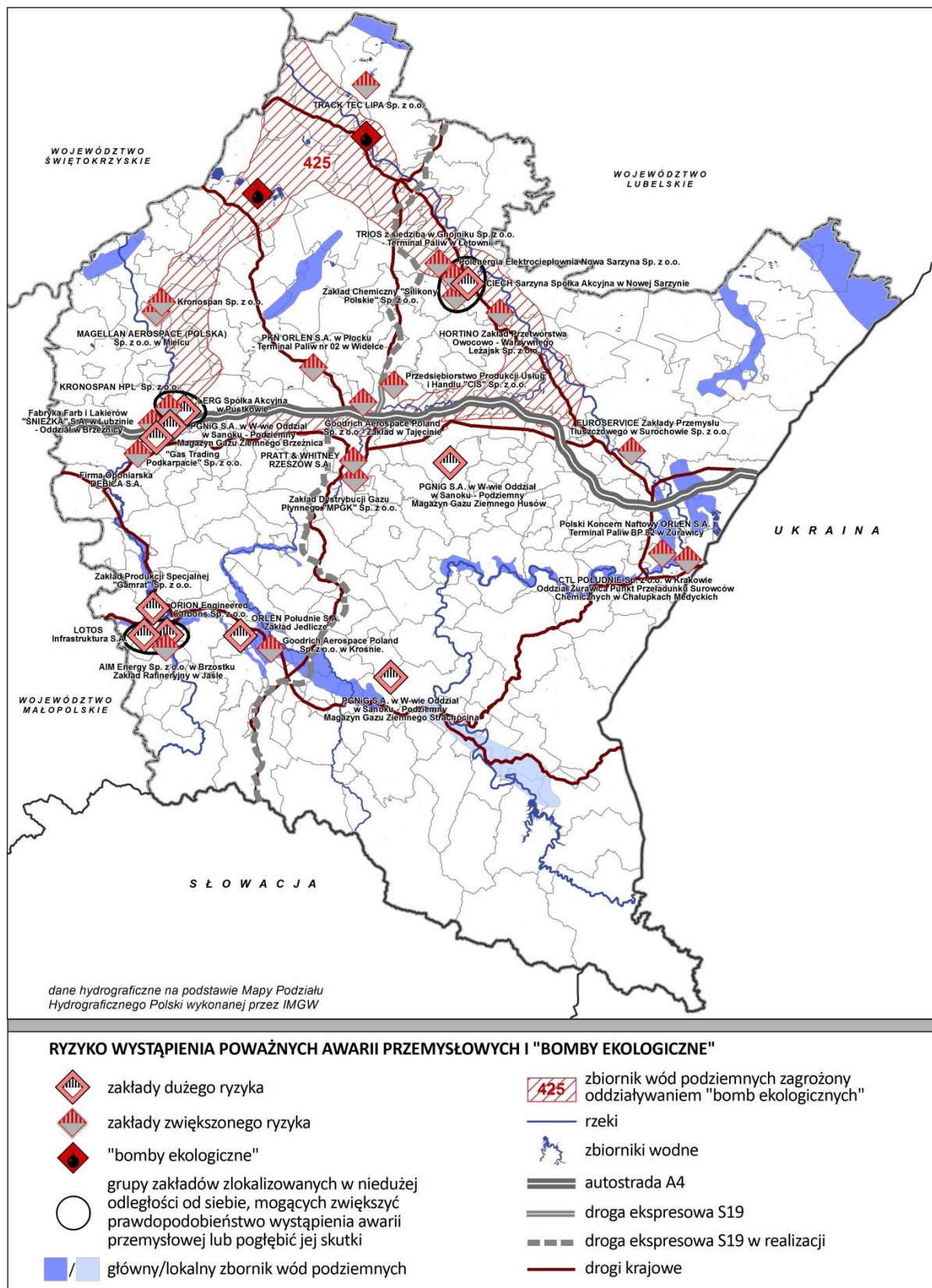
---

⁸⁶ Seveso III - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca Dyrektywę Rady 96/82/WE.

⁸⁷ Rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii prowadzony przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie wg stanu na dzień 25 lipca 2016 r.

⁸⁸ Podkarpacki Komendant Wojewódzki PSP w Rzeszowie, wg informacji o grupach zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku oraz innych zakładów niebędących zakładami o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowej, których zlokalizowanie względem siebie może spowodować efekt domina, z dnia 17.08.2016 r.

Rysunek 28. Potencjalni sprawcy poważnych awarii i bomby ekologiczne

Źródło: Opracowanie własne PBPP na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie i danych Podkarpackiego Wojewódzkiego Komendanta PSP w Rzeszowie, 2016 r.

W ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska, na terenie województwa podkarpackiego, znajduje się 51 zakładów zaliczanych do kategorii Potencjalnych Sprawców Poważnych Awarii (PSPA). W zakładach dużego i zwiększonego ryzyka utrzymywane są wysokie standardy bezpieczeństwa, dlatego od 2003 r. na terenie województwa podkarpackiego nie było przypadku poważnej awarii. W ubiegłych latach odnotowywano jednak przypadki zdarzeń o znamionach poważnych awarii, głównie związane z transportem substancji niebezpiecznych, transportowanymi najczęściej drogami krajowymi i wojewódzkimi, a także międzynarodową magistralą kolejową E30.

Materiały jądrowe, źródła promieniowania i urządzenia zawierające takie źródła, odpady promieniotwórcze i wypalone paliwo jądrowe, mogą być wwożone na terytorium województwa przez 3 przejścia graniczne z Ukrainą: drogowe w Korczowej i Medyce oraz kolejowe w Przemyślu⁸⁹. Na wszystkich przejściach granicznych wprowadzono kontrolę chemiczno-radiometryczną (ekologiczną) osób i towarów.

Krajowy system ratowniczo-gaśniczy (KSRG) na poziomie wojewódzkim tworzą Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie i Podkarpacka Brygada Odwodowa. Jednostki te na podstawie podpisanych porozumień, współpracują z innymi jednostkami wojewódzkimi, odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo lub monitorującymi stan środowiska tj.:

- Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie;
- Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym woj. podkarpackiego;
- Bieszczadzkim Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym;
- Bieszczadzkim Oddziałem Straży Granicznej w Przemyślu,
- Wojewódzkim Sztabem Wojskowym w Rzeszowie;
- Grupą Bieszczadzką Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego;
- Komendą Wojewódzką Policji w Rzeszowie;
- Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Lotnicze Pogotowie Ratunkowe Region Południe, Filia w Sanoku;
- Stowarzyszeniem Cywilnych Zespołów Ratowniczych z Psami STORAT w Rzeszowie.

Ponadto, w dniu 25 września 2015 r. w Rzeszowie zawarte zostało porozumienie pomiędzy Podkarpackim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej a Samodzielnym Publicznym Zespołem Opieki Zdrowotnej w Leżajsku, w sprawie zasad współdziałania specjalistycznych grup ratownictwa chemiczno-ekologicznego PSP i Szpitalnego Oddziału Ratunkowego SP ZOZ w Leżajsku. Celem porozumienia było ustalenie zasad i zakresu współdziałania podczas działań ratowniczych z udziałem substancji niebezpiecznych (chemicznych, biologicznych i radiacyjnych), prowadzonych przez specjalistyczne grupy ratownictwa chemiczno-ekologicznego funkcjonujące na terenie

---

⁸⁹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 kwietnia 2011 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, przez które mogą być wwożone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wywożone z tego terytorium materiały jądrowe, źródła promieniotwórcze, urządzenia zawierające takie źródła, odpady promieniotwórcze i wypalone paliwo jądrowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 89, poz.513).

województwa podkarpackiego oraz wymagających wykorzystania zespołu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

Na poziomie powiatowym, system ratowniczo - gaśniczy wg stanu z dnia 31 grudnia 2015 r. tworzą 4 komendy miejskie, 17 komend powiatowych PSP w strukturach, w których funkcjonowało 27 jednostek ratowniczo - gaśniczych oraz jeden posterunek PSP, a także 303 jednostki OSP włączone do KSRG⁹⁰. W przypadku zdarzenia znacznych rozmiarów, wymagającego użycia większej ilości sprzętu specjalistycznego oraz w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym, działania ratownicze prowadzone są przez specjalistyczne grupy ratownicze tj.:

- 3 grupy ratownictwa wodno-nurkowego jednostek KM PSP w Przemyślu, Tarnobrzegu i Sanoku;
- 2 grupy ratownictwa chemiczno-ekologicznego KM PSP w Rzeszowie i Leżajsku;
- 1 grupę ratownictwa wysokościowego KM PSP w Rzeszowie.

W 2015 roku na terenie województwa podkarpackiego odnotowano 23 000 zdarzeń, w tym 9 219 pożarów, 13 124 miejscowych zagrożeń, 657 fałszywych alarmów, najwięcej w powiatach:

- rzeszowskim - 2 492;
- krośnieńskim - 2 301;
- przemyskim - 1 608;
- dębickim - 1 515;
- tarnobrzeskim - 1 409.

Znaczące oddziaływanie na środowisko i mogą mieć składowiska odpadów zwłaszcza poprodukcyjnych, które nie zostały jeszcze zrehabilitowane lub zrehabilitowane w sposób nieprawidłowy. Na terenie województwa podkarpackiego zidentyfikowano 2 obiekty zaliczone do *bomb ekologicznych*, stanowiące zagrożenie dla wód Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 425 Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów:

- składowisko odpadów poprodukcyjnych (6 stawów osadowych) Huty Stalowa Wola S.A. usytuowane w terenach nad zalewowymi Sanu, na przepuszczalnych piaskach, w obszarze wód podziemnych Stalowej Woli, w odległości 2 km od dwóch ujęć wody⁹¹;
- nierozpoznane źródło zanieczyszczeń chemicznych migrujących do wód podziemnych, stanowiących zasoby wody pitnej dla ludności miasta i gminy Nowa Dęba, w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody (Rysunku 28)⁹².

---

⁹⁰ Sprawozdania z realizacji zadań Podkarpackiego Komendanta PSP za 2015 r., Rzeszów, styczeń 2016 r.

⁹¹ Planowana jest realizacja przedsięwzięcia pn. „Rehabilitacja stawów osadowych 1-6 na terenie Huty Stalowa Wola S.A. oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne”.

⁹² Na podstawie informacji uzyskanych z WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r. („bomby ekologiczne” - to obiekty stwarzające poważne zagrożenie dla środowiska w sytuacji, gdy właścicielem jest Skarb Państwa lub właściciel nie został ustalony, a także gdy właścicielem jest przedsiębiorca, z problemami ekologicznymi o dużej skali potencjalnego oddziaływania na środowisko, których rozwiązanie przekracza jego możliwości finansowe).

⁹² Planowana jest realizacja przedsięwzięcia pn. „Rehabilitacja stawów osadowych 1-6 na terenie Huty Stalowa Wola S.A. oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne”.

6.2.8. Gleby

Kwestie związane z ochroną, rekultywacją i remediacją gleb regulowane są w kilku aktach prawnych. Za najważniejsze należy uznać:

- ❖ Ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o *ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2015 r., poz. 909 z późn. zm.), która określająca zasady prowadzenia spraw ochrony gleb użytkowanych w celach rolnych i leśnych, w tym rekultywacji oraz poprawy ich wartości użytkowej,
- ❖ Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519), która określa na czym polega ochrona powierzchni ziemi oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze, w szczególności rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r., poz. 1395),
- ❖ Ustawę z dnia 13 kwietnia 2007 r. o *zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1789) oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych, stosowaną w przypadku bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku spowodowanej przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska stwarzającą ryzyko szkody w środowisku.

Przyczyny zanieczyszczenia gleb

Zanieczyszczenia ziemi są powiązane ze stanem całego środowiska, wpływają na nie pośrednio zanieczyszczenia wód i powietrza. Podobnie jak w przypadku pozostałych zanieczyszczeń, do zanieczyszczenia ziemi przyczynia się rozwój przemysłu i urbanizacja, ale także komunikacja i rolnictwo. Źródłem zanieczyszczeń ziemi jest nie tylko działalność człowieka związana z produkcją przemysłową czy rolniczą, ale także wszelkie przekształcenia krajobrazu. Niszczenie siedlisk, przeznaczenie kolejnych terenów pod zabudowę, czy też przekształcenia w krajobrazie rolniczym (melioracja, intensyfikacja produkcji, wypalanie traw) powodują daleko idące zmiany. W efekcie dochodzi do zmian mikroklimatu, a w dalszej kolejności do stepowienia, wyjaławiania gleb, wyginięcia niektórych gatunków roślin i zwierząt.

Rodzaje, użytkowanie i stan gleb

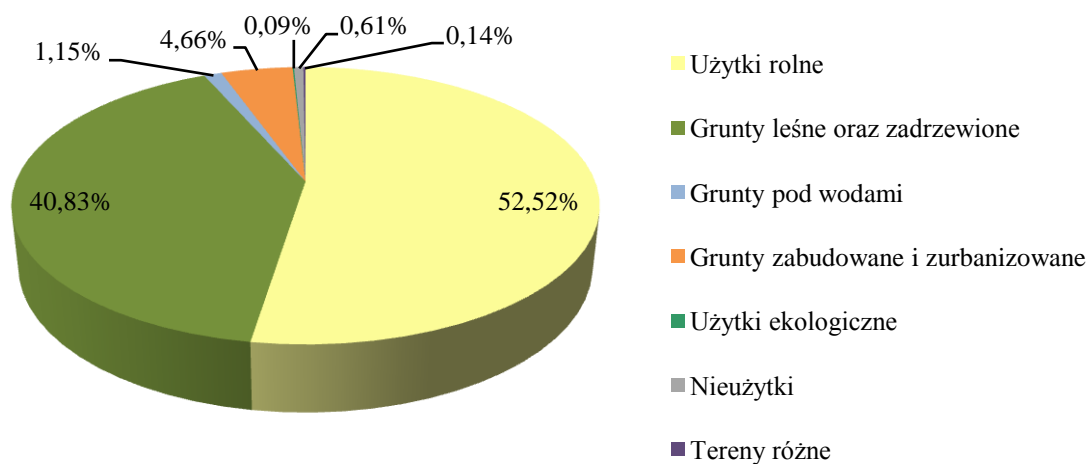
Gleby na obszarze województwa podkarpackiego charakteryzuje duża zmienność typologiczna uwarunkowana budową geologiczną, mocno zróżnicowaną rzeźbą terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka (Rysunek 29). Na terenach nizinnych województwa dominują gleby płowe i brunatne, wytworzone z piasków, glin, iłów i utworów pyłowych. Część północno-wschodnią województwa - Płaskowyż Tarnogrodzki, część Równiny Biłgorajskiej oraz Roztocze, pokrywają gleby brunatne i bielice. W obniżeniach terenu występują gleby rdzawe i bielicowe. W dolinach rzek: Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka oraz ich dopływów wytworzyły się mady - gleby pyłowe gliniaste i pyłowe, zaliczane są do III klasy bonitacyjnej, lecz ich znaczenie gospodarcze jest znikome z uwagi na ich niewielką ilość. W rejonie Jarosławia, Przemyśla i Przeworska występują czarnoziemy, gleby zaliczane do najlepszych w województwie

(pomimo, iż często są zdegradowane i częściowo zakwaszone). Na obszarach wyżynnych i górskich przeważają gleby brunatne wytworzone ze skał fliszowych.

Województwo posiada ogólnie korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolniczej. Uśredniony wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (uwzględniający jakość gleb, warunki klimatyczne i wodne oraz rzeźbę terenu) wynosi 70,4 pkt (Polska - 66,6 pkt). Jakość gleb pod względem przydatności do produkcji rolniczej określają klasy bonitacyjne od I do VI, przy czym klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI - najniższą. Największą powierzchnię użytków rolnych zajmują gleby IV, III i V klasy bonitacyjnej (łącznie ok. 87% użytków rolnych). Udział gleb bardzo słabych (VI klasa) nadających się pod zalesienia, wynosi 7%, natomiast udział gleb najlepszych (klasa I) i bardzo dobrych (klasa II) jest niewielki. Gleby te zajmują łącznie 5% powierzchni użytków rolnych⁹³. Utrzymujące się od wielu lat nadmierne zakwaszenie gleb, obniża ich jakość i produktywność, przy czym większość gleb województwa wymaga wapnowania. Problemem jest również zjawisko erozji, często o znacznej intensywności.

Struktura użytkowania gruntów, w wyniku rozwoju gospodarczego województwa, zmienia się. Zmniejsza i różnicuje się areał upraw, natomiast wzrasta powierzchnia zajmowana przez tereny zabudowane, drogi, lasy i pastwiska. W 2015 r. w strukturze użytkowania gruntów województwa dominowały użytki rolne (937 196 ha) oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione (728 701 ha) - (Wykres 10.)⁹⁴.

Wykres 10. Struktura użytkowania gruntów w województwie podkarpackim w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne PBPP na podstawie publikacji GUS „Ochrona Środowiska 2015”

Ogólna powierzchnia zasiewów w 2015 r. wyniosła 320 200 ha i była wyższa o 0,3% niż w roku 2014. W strukturze zasiewów dominowały zboża, stanowiące 73% powierzchni wszystkich upraw. W 2015 r. w posiadaniu gospodarstw rolnych znajdowało się ok. 37,6% powierzchni województwa (670,2 ha)⁹⁵. Większość stanowiły użytki rolne w dobrej kulturze

⁹³ *Rolnictwo w województwie podkarpackim w 2015 r.*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016 r.

⁹⁴ *Rocznik Statystyczny województwa podkarpackiego. 2015 r.*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie - stan na dzień 1 stycznia 2015 r.

⁹⁵ *Rolnictwo w województwie podkarpackim w 2015 r.*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016 r.

(96,8%). Największy odsetek (44,5%) stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni 2-5 ha. Udział gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha wynosił zaledwie 3,1%. Dominujący sposób użytkowania gruntów rolnych przedstawiono na Rysunku 30.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna w województwie stwarza dobre warunki do rozwoju zdrowej żywności oraz przetwórstwa rolno - spożywczego. Pozytywnym zjawiskiem ostatnich lat jest znaczne zmniejszenie powierzchni gruntów ugorowanych. W dużej mierze jest to wynik wsparcia rolnictwa środkami finansowymi.

Stan gleb

Według danych Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych(IJHARS),w roku 2015 zmniejszyła się liczba producentów rolnych na terenie województwa podkarpackiego (o 13,6%). W grudniu 2015 r. działalność ekologiczną prowadziło 1305 producentów ekologicznych, na powierzchni 16 655,56 ha. W stosunku do roku poprzedniego powierzchnia gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 29,1%. Wśród producentów ekologicznych przeważają producenci posiadający gospodarstwa rolne (96,6%)⁹⁶.

Z uwagi na klimat, budowę geologiczną i urozmaiconą rzeźbę terenu (silne sfałdowania, poprzecinane licznymi dolinami), cały obszar województwa, w szczególności jego południowa część, narażony jest na występowanie procesów erozyjnych. W województwie podkarpackim 36,3% powierzchni gruntów rolnych i leśnych zagrożonych jest erozją wodną powierzchniową, z tego 17,1% w stopniu silnym. Nieco mniejszego obszaru, bo 24% powierzchni gruntów rolnych i leśnych, dotyczy zagrożenia erozją wodną wąwozową. Sporym problemem jest również erozja wietrzna, obejmująca 12,5% powierzchni ogólnej gleb użytkowanych rolniczo. Jednym z najpoważniejszych problemów rolnictwa i ochrony środowiska, jest degradacja chemiczna gleb. Jej najczęstszym i bezpośrednim następstwem jest nadmierne zakwaszenie oraz skażenie powierzchniowej warstwy ziemi. Źródłami tych zanieczyszczeń są: przemysł, transport, gospodarka komunalna oraz rolnictwo. W celu określenia charakteru zmian, ich nasilenia oraz zasięgu czynników substancji chemicznych, prowadzone są badania w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Badania stanu gleb prowadzone są w cyklach wieloletnich. Badania Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Rzeszowie, wykonywane są w cyklach 4. letnich i dotyczą odczynu gleb oraz zasobności w makroelementy (fosfor, potas, magnez) w procentach użytków rolnych. Badania chemizmu gleb ornych przeprowadzane są w cyklach 5. letnich przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska).

Najważniejszymi elementami oceny jakości gleb na danym obszarze jest ich odczyn, zawartość próchnicy, zasobność w podstawowe makroskładniki (fosfor, potas, magnez i azot), a także zawartość metali ciężkich.

---

⁹⁶ IJHARS – publikacje: *Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2013-2014*.

O właściwościach użytkowych gleb decyduje ich odczyn. Nadmierne zakwaszenie może prowadzić do zmniejszenia produktywności i żyzności gleby oraz ograniczenia dostępności mineralnych składników pokarmowych dla roślin i obniżenia odporności gleby na procesy degradacyjne. Ponad 57% gleb użytkowanych rolniczo na terenie województwa, to gleby kwaśne i bardzo kwaśne wymagające niemal natychmiastowego wapnowania. Bez względu na rodzaj skały macierzystej i skład granulometryczny, poziom zakwaszenia zarówno w północnej, jak i południowej części województwa jest wysoki i osiąga zbliżone wartości. W 2014 r. najbardziej zakwaszone były gleby powiatów: bieszczadzkiego (100%), kolbuszowskiego (77%), niżańskiego (75%), zaś najmniejszy udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych odnotowano w powiatach: przeworskim (47%), lubaczowskim i łańcuckim (49%)⁹⁷. Poziom zakwaszenia gleb na terenie województwa przedstawia Rysunek 31. Głównym zabiegiem agrotechnicznym, który może zniwelować nadmierne zakwaszenie gleby, a tym samym poprawić jej właściwości i zwiększyć produktywność, jest wapnowanie. Badania gleb wykonane w 2014 r. przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Rzeszowie wykazały, że wapnowanie jest konieczne i potrzebne na 61% powierzchni badanych gruntów, wskazane dla 12% powierzchni, zaś ograniczone i zbędne w stosunku do 27% przebadanego obszaru.

O potencjale produkcyjnym gleb, oprócz odczynu, decyduje również zasobność w próchnicę i makroelementy (fosfor, potas, magnez i azot) oraz dostępność mikroelementów dla roślin. Zawartość próchnicy oscyluje na poziomie średnich wartości uznawanych za charakterystyczne dla dominujących typów gleb w poszczególnych regionach województwa.

Pod względem zasobności w fosfor i potas, gleby województwa są zróżnicowane. Niedobór przyswajalnego potasu i fosforu stwierdzono na 45-52% badanych użytków rolnych. Niedobór tych pierwiastków wciąż się pogłębia i od kilku lat utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. W 2014 r. największe niedobory podstawowych makroskładników stwierdzono w powiatach:

- bieszczadzkiem, sanockim, jasielskim, krośnieńskim, leskim, tarnobrzeskim, stalowowolskim (96-74% użytków rolnych w zakresie fosforu);
- kolbuszowskim, niżańskim, dębickim, leskim, ropczycko-sędziszowskim, strzyżowskim (71-57% użytków rolnych w zakresie potasu);
- strzyżowskim, leżajskim, kolbuszowskim, dębickim, bieszczadzkiem, rzeszowskim (41-35% użytków rolnych w zakresie magnezu).

Badania prowadzone na potrzeby monitoringu i doradztwa wykazały, że w 2014 r.:

- gleby nie były zanieczyszczone metalami ciężkimi;
- zawartość azotu mineralnego zbliżona była do zawartości niestwarzających zagrożenia dla środowiska i wód gruntowych;
- wystąpił deficyt boru i miedzi;
- zawartość cynku, manganu i żelaza w glebie oscylowała wokół wartości średniej i wysokiej.

---

⁹⁷ Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r., WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r.

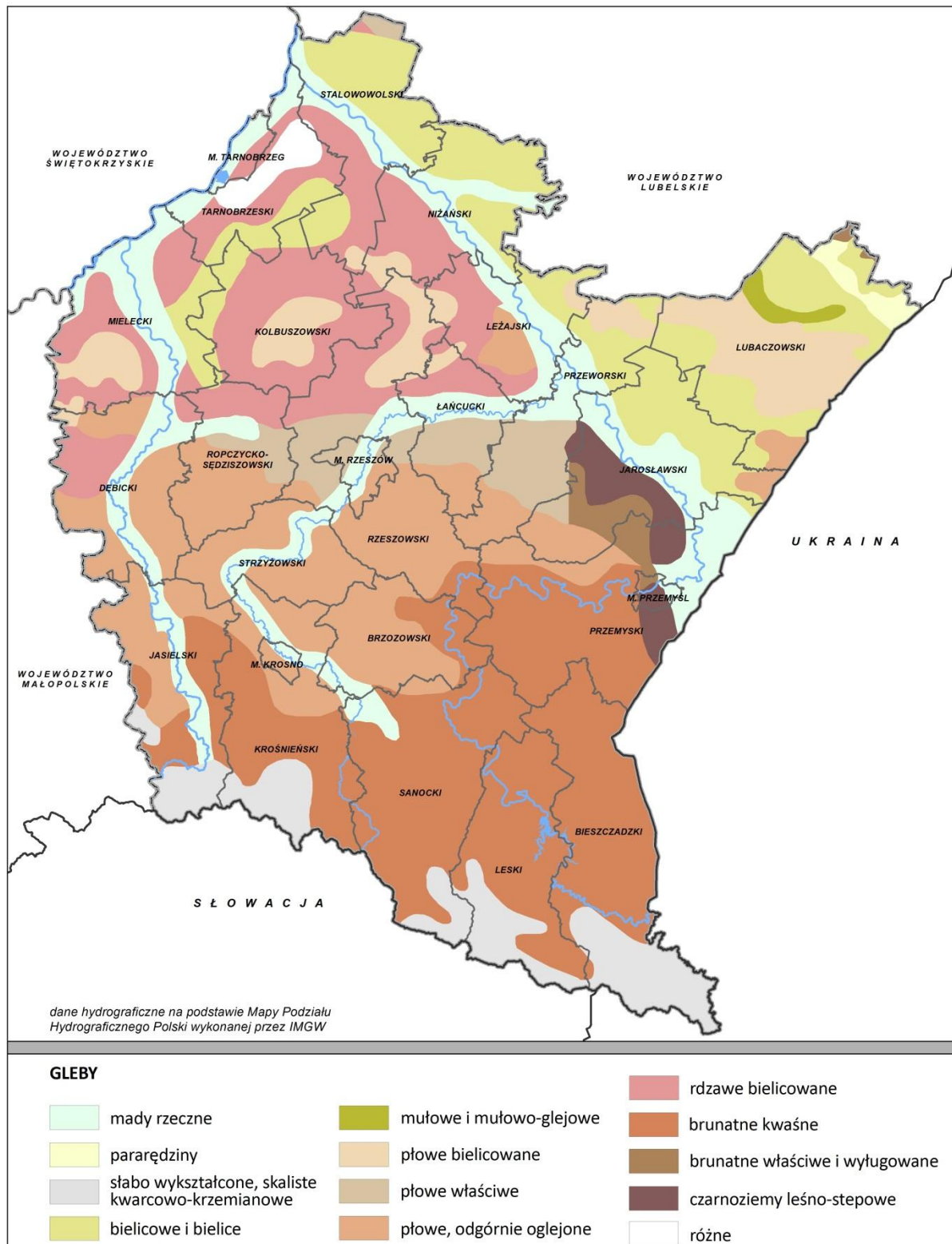
Udział gleb województwa podkarpackiego o niskiej, średniej i wysokiej zasobności w mikroelementy, w 2014 r. przedstawiono w Tabeli 12.

Tabela 12. Zasobność gleb w mikroelementy w roku 2014

Mikroelement	[%] Udział gleb o zawartości					
	niskiej		średniej		wysokiej	
	2014	2011-2014	2014	2011-2014	2014	2011-2014
bor	79	75	221	21	0	1
mangan	11	5	83	89	6	6
miedź	63	34	23	54	14	12
cynk	37	23	63	70	0	7
żelazo	5	6	68	82	27	12

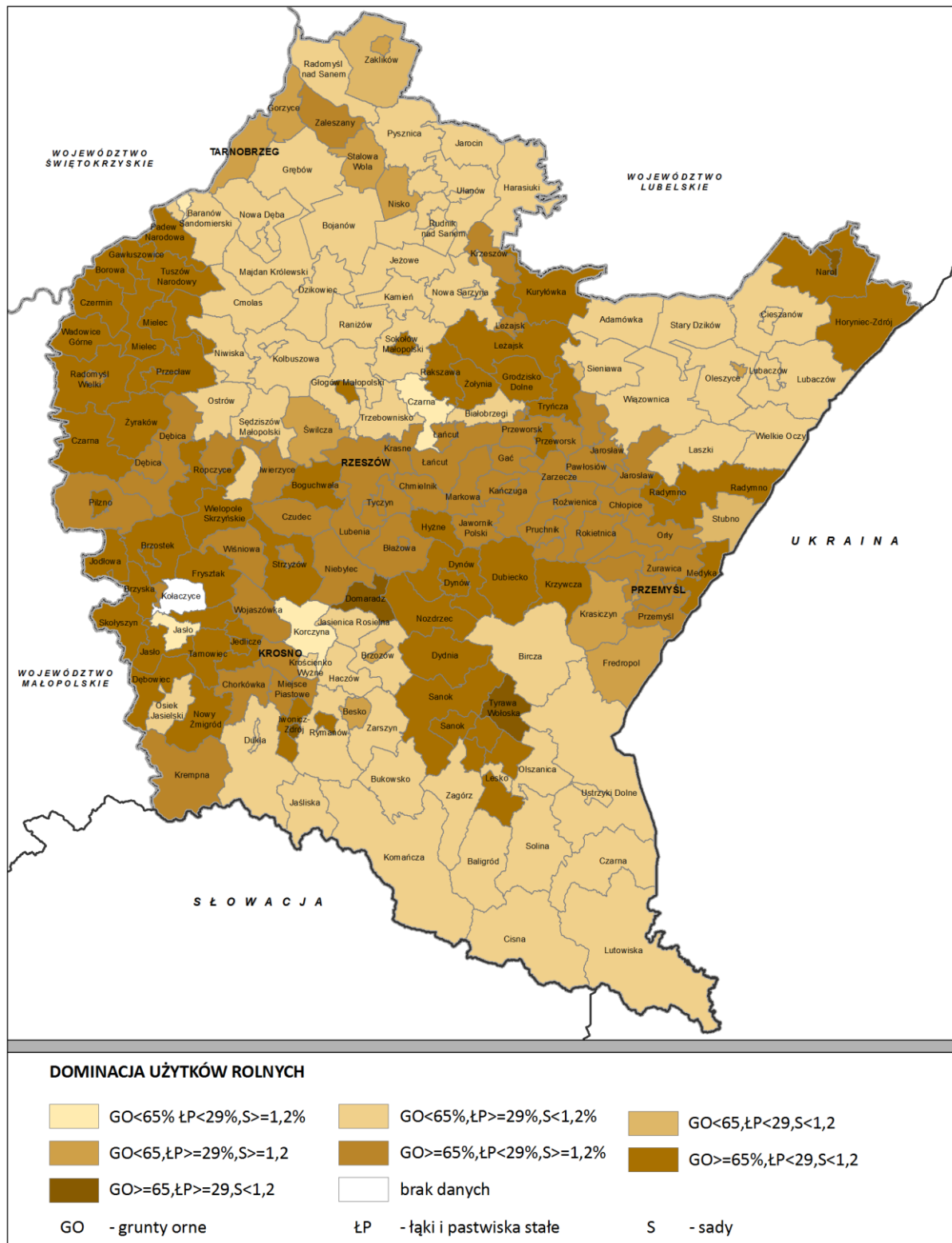
Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r. , WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r.

Rysunek 29. Typy gleb w województwie podkarpackim

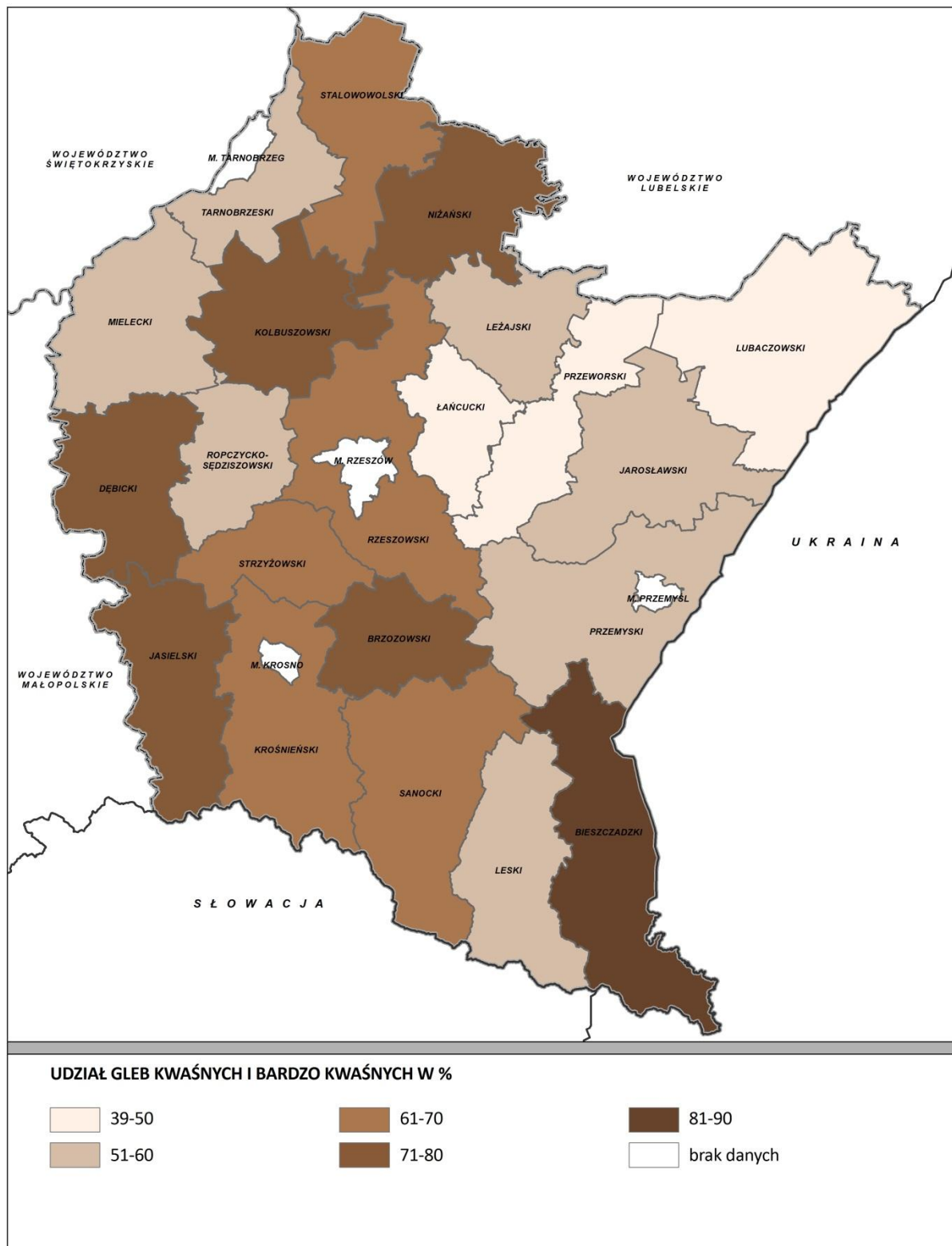
Źródło: Opracowanie własne na podstawie opracowania „Kryteria wyróżniania i przestrzenne ujęcie gleb wg klasyfikacji FAO”, 1984 r.

Rysunek 30. Dominancja poszczególnych użytków rolnych - stan 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie publikacji „Województwo podkarpackie 2015. Podregiony powiaty, gminy” GUS, 2015 r.

Rysunek 31. Poziom zakwaszenia gleb

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r., WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r.

Osuwiska

Osuwiska i zjawiska im podobne (obrywanie, odpadanie, spływanie, spływy itp.) w dużym stopniu zależą od rzeźby terenu i podłoża geologicznego oraz naturalnych zjawisk przyrodniczych takich jak: długotrwałe, intensywne opady atmosferyczne, roztopy wiosenne, procesy erozyjne itp. Do powstawania ruchów masowych może przyczyniać się również niewłaściwe zagospodarowanie danego terenu, np. usunięcie szaty roślinnej ze stoków, mechaniczne podcięcia zboczy, obciążenie podłoża różnego typu budowlami (budynki, nasypy), intensywny ruch komunikacyjny czy zmiana warunków hydrogeologicznych. Najbardziej narażone na tego typu zjawiska są zbocza o kącie nachylenia 9–25°, szczególnie w przedziale 9–14°. Znacznie mniejsze natężenie tych procesów zaobserwowano na zboczach nachylonych pod kątem powyżej 25°, a sporadycznie na zboczach poniżej 9°⁹⁸.

W karpackiej części województwa zlokalizowane są liczne osuwiska w formie uśpionej(nieczynne). Osuwiska czynne najczęściej występują w paśmie pogórzy, zwłaszcza na Pogórzu Strzyżowskim, Dynowskim i Przemyskim, a gminami, gdzie występuje duże nasilenie procesów osuwiskowych są gminy: Dubiecko, Krzywca, Bircza i Niebylec. Na obszarze Beskidu Niskiego i Bieszczadów zagrożone osuwiskami są gminy: Dukla, Lutowska i Sanok. Osuwiska o największej powierzchni zlokalizowano na terenie gmin Łańcut i Lubenia.

Procesy osuwania i odpadania spotykane są również w dolinach rzek lub w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych. W strefach brzegowych zbiorników Solina i Myczkowce, w wyniku spiętrzenia i falowania wody, dochodzi do podcinania i obrywania stoków.

W północnej części województwa podkarpackiego (obszar Kotliny Sandomierskiej), ze względu na niewielkie deniwelacje terenu, zjawiska osuwiskowe należą do rzadkości. Występują głównie w obrębie teras dużych rzek, np. osuwisko w Tarnobrzegu, powstałe na obszarze starorzecza Wisły lub osuwiska w pobliżu Krzeszowa, na terasach utworzonych przez rzekę San. Rozmieszczenie obszarów osuwiskowych województwa przedstawia Rysunek 32.

---

⁹⁸ J. Dziwiałski, K. Czajka, *Analiza zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego*, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków, 2001 r.

Rysunek 32. Obszary osuwiskowe

Źródło: Opracowanie własne PBPP na podstawie opracowania Analiza zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN (2001 r.).

Tereny zdegradowane i zdewastowane

Na terenie województwa podkarpackiego stosunkowo mało jest gruntów zdegradowanych i zdewastowanych⁹⁹. Wg danych GUS na koniec 2015 r., grunty te zajmowały ogółem 1 444 ha, a ich powierzchnia zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o ok. 6%. W ogólnej powierzchni tego rodzaju gruntów w 2015 r. przeważały grunty zdewastowane ok. 87%, zdewastowane głównie w wyniku eksploatacji surowców innych, niż energetyczne. Grunty zdegradowane i zdewastowane w województwie, stanowiły zaledwie 2,27% gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kraju. W ciągu roku 2015 zrehabilitowano 555 ha gruntów, z tego na cele leśne 7 ha, a pozostałe 538 ha na cele rolnicze. Województwo podkarpackie pod względem powierzchni gruntów wymagających rekultywacji, stale zajmuje jedno z ostatnich miejsc w Polsce. Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogólnej wynosił zaledwie 0,1%.

6.2.9. Zasoby geologiczne

Kwestie ochrony i racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi regulują:

- ❖ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519).
- ❖ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku *Prawo geologiczne i górnicze* (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1131).

Zadania z zakresu geologii wykonywane są przez organy administracji geologicznej, którymi są minister właściwy do spraw środowiska działający przy pomocy Głównego Geologa Kraju, a na poziomie województw marszałek i starostowie realizujący zadania odpowiednio poprzez geologa wojewódzkiego i powiatowego. Do kompetencji ww. organów geologicznych należą, w szczególności zatwierdzanie dokumentacji geologicznych, projektów prac geologicznych, udzielanie koncesji oraz nadzór i kontrola nad działalnością regulowaną ustawą, zgodnie z kompetencjami określonymi art. 22 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*. Zadania m.in. z zakresu rozpoznawania budowy geologicznej kraju, prowadzenia bazy danych geologicznych, bilansowania zasobów oraz koordynacji zadań w sferze ochrony georóżnorodności, wykonuje Państwowa Służba Geologiczna - Państwowy Instytut Geologiczny (art. 162-163 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*).

Budowa geologiczna obszaru województwa podkarpackiego jest bardzo urozmaicona i została stosunkowo dobrze rozpoznana. Udokumentowano tu zasoby:

- surowców energetycznych: ropy i gazu ziemnego;
- surowców skalnych: kruszyw i surowców zwięzłych;
- surowców chemicznych;
- wód podziemnych, w tym leczniczych;
- zasoby dziedzictwa geologicznego, ważne dla zachowania georóżnorodności.

Zestawienie udokumentowanych złóż wg stanu na koniec 2015 r. oraz dane dotyczące wydobywania zawiera Tabela 13., a ich rozmieszczenie przestrzenne Rysunek 33.

⁹⁹ Bank Danych Lokalnych, 2015 r.

Tabela 13. Zasoby udokumentowanych złóż kopalin oraz wielkości ich wydobycia wg stanu na dzień 31.12.2015 r.

Rodzaj kopaliny	Liczba złóż		Zasoby geologiczne	% zasobów krajowych	Wydobycie	% wydobycia krajowego
	razem	eksploatowane				
Gaz ziemny [mln m ³]	93**	82	28 504,54	23,2	1325,74	25,42
Ropa naftowa [tys. Mg]	28	25	700,50	3,06	28,92	3,21
Siarka [mln Mg]	8	0	427,4	84,56	0	0
Diatomyty [tys. Mg]	4	1	10 017,51	100	0,60	100
Gipsy [tys. Mg]	2	0	4120,0	1,59	0	0
Piaski szklarskie [tys. Mg]	1	0	2474,0	0,39	0	0
Piaski i żwiry [mln Mg]	746	328	1 282,60	6,88	8,99	5,35
Piaski kwarcowe [tys. m ³]	9	1	19 715,79	4,75	12,87	1,30
Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m ³]	160	104	149 912,0	7,35	190	11,39
Surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego [mln m ³]	3	0	19,11	11,33	0	0
Surowce ilaste do produkcji cementu [tys. Mg]	3	0	71 576,0	25,88	0	0
Piaski formierskie [mln Mg]	1	0	15,5	5,37	0	0
Wapienie dla przemysłu cementowego i wapienniczego [mln Mg]	8	0	430,37	2,33	0	0
Piaskowce [tys. Mg]	44	8	554 810,0	5,23*	1710,0	2,67*
Wapienie [tys. Mg]	4	1	8187,0		5,0	
Łupki menilitowe [tys. Mg]	5	2	2238,0		4,0	
Torfy [tys.m ³]	4	1	243,0	0,27	1,0	0,07
Torfy lecznicze [tys.m ³]	1	1	368,0	7,0	1,0	13,0
Wody lecznicze [m ³ /h], pobór[m ³ /rok]	12	4	96,93	1,66	44 663,66	0,36
Ogółem	1136	558				

*udział procentowy dotyczy grupy surowców: kamienie łamane i bloczne obejmującej szereg rodzajów surowców skalnych, zwięzłych, do której na terenie województwa zaliczają się: piaskowce, wapienie, łupki menilitowe

** w tym 3 Podziemne zbiorniki gazu ziemnego PMG (Strachocina GZ 4653, Husów GZ 6453, Brzeźnica GZ 4623)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce - stan na 31.12.2015 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2016 r.

Główny Geolog Kraju wyznaczył złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym, który powinny podlegać szczególnej ochronie, są to:

- złoża gazu ziemnego: Lipnica – Dzikowiec (GZ 4643), Rudołowice (GZ 4641), Rokietnica (GZ 4634);
- siarki rodzimej: Basznia (SR 64), Grębów (SR 10232), Jamnica (SR 65) i Jamnica – Grębów – Wydrza (SR 73),

a także złoża niezagospodarowane o znaczeniu regionalnym, których ochrona powinna być dodatkowo rozpatrywana:

- złoża kamieni blocznych i łamanych (piaskowce): Iwła (KD 5444), Komańcza (KD 931), Komańcza III (KD 930), Moszczaniec (KD 5443), Moszczaniec II (KD 17466), Polana (KD 14694);
- złoża wapieni do przemysłu wapienniczego: Łysaków (WW 2537);
- złoża wapieni i margli dla przemysłu cementowego: Płazów (WC 1865), Potok (WC 1881);
- złoża piasków szklarskich: Koziejówka (PS 1239);
- złoża piasków kwarcowych: Dziewięcierz (PC 2746), Zaklików - Irena (PC 2770);
- złoża piasków i żwirów: Babice (KN 1605), Babice-Pole B (KN 1608), Bachórz (KN 1606), Bolestraszyce (KN 1604), Bystre – Łazy (KN 1697), Dzierdziówka (1697) Gorzyce (KN 5734), Kłopotnica A,B,C (KN 7050, 7051, 7052), Koziarnia (KN 1696), Ostrowy Tuszowskie (KN 1637), Podlesie-Krzaki (KN 1698), Przemyśl-Zakęcie (KN 1818), Radawa (KN 5210), Smoczka II (KN 5208), Świerzowa (KN 5701), Ubieszyn (KN 5731), Wólka Ogryzkowa (KN 5732), Wyszatyce (KN 1607);
- złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej: Basznia (IB 2359), Kamień (IB 2382), Łuczyce (IB 2363), Dynów (IB 2358), Kolbuszowa Dolna (IB 2384), Przeworsk (IB 2364), Podlesie (IB 2380), Radymno-Przymiarki (IK 1276);
- złoża surowców ilastych do produkcji cementu: Cieszanów (IC 2624), Ruda (IK 1287), Zaklików (IC 2627), Zaklików II (IB 2504), Żuków Dolny (IC 2623)¹⁰⁰.

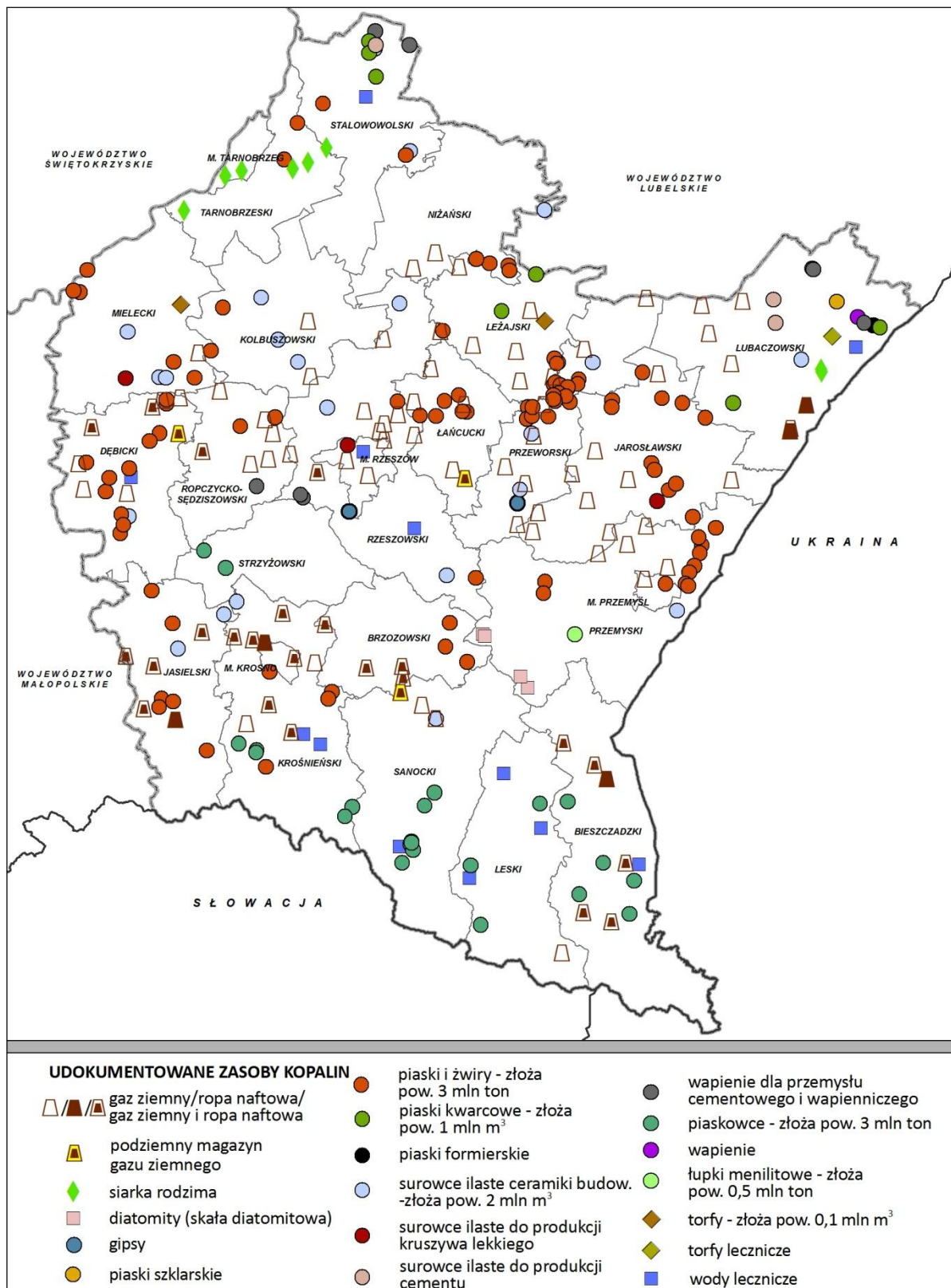
Znaczna część złóż surowców energetycznych oraz piasków i żwirów została zagospodarowana i podlega koncesjonowanej eksploatacji. Odnotowano wzrost dokumentowania niewielkich złóż piasków i żwirów na potrzeby eksploatacji oraz wzrost ich wydobywania. Wynikało to z rynkowego zapotrzebowania na ten surowiec, spowodowanego intensyfikacją rozwoju drogownictwa w ostatnich latach, w tym związanego z budową autostrady A4 i drogi ekspresowej S19.

Odnotowywane są ponadto przypadki nielegalnej eksploatacji przede wszystkim kruszyw oraz kamieni łamanych i blocznych (piaskowców), jednak skala tego zjawiska nie jest szczegółowo rozpoznana.

---

¹⁰⁰ Na podstawie pisma Głównego Geologa Kraju Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska z dnia 22.12.2016 r. znak: DSA-LO.075.20.2016.KD

Rysunek 33. Złóża kopalin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce - stan na dzień 31.XII.2015 r., Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2016 r.

6.2.10. Pola elektromagnetyczne

W Unii Europejskiej podstawowym dokumentem dotyczącym ochrony ludności przed polami elektromagnetycznymi, jest przyjęta w dniu 12 lipca 1999 r. Rekomendacja Rady Europejskiej w sprawie ograniczenia ekspozycji pól elektromagnetycznych o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz na ludność. Ochrona środowiska przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym w Polsce, realizowana jest wg ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Zgodnie z tą ustawą, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz na zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Do przepisów wykonawczych dotyczących ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym należą:

- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645),
- ❖ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

Na terenie województwa podkarpackiego potencjalnym źródłem ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są głównie:

- stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 400 KV i 700 kV,
- stacje nadawcze radiowe i telewizyjne,
- stacje bazowe telefonii komórkowej (niemal 1700 obiektów).¹⁰¹

Państwowy Monitoring Środowiska, dostarcza informacji o poziomach pól elektromagnetycznych w środowisku, a ocena tych poziomów dokonywana jest na podstawie pomiarów i określonych ustawowo kryteriów. *Prawo ochrony środowiska* obowiązuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz aktualizowania corocznego rejestru, zawierającego informacje o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Monitoring prowadzony jest w miejscach dostępnych dla ludności, terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i nie jest on ukierunkowany na badanie oddziaływania konkretnego źródła promieniowania¹⁰².

Podstawowym celem badań monitoringowych PEM jest śledzenie zmian poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, w odniesieniu do wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów dotrzymania tych poziomów (Dz. U. poz. 1883).

---

¹⁰¹ Dane w oparciu o stronę internetową *btsearch.pl* (data dostępu 10.04.2017 r.).

¹⁰² Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645).

Cykl badawczy prowadzony jest w okresie trzyletnim. Oceny poziomu promieniowania dokonano dla trzech rodzajów terenów:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.;
- w pozostałych miastach;
- na terenach wiejskich.

Średnie poziomy pól elektromagnetycznych, w latach 2013-2015, na poszczególnych rodzajach obszarów województwa podkarpackiego przedstawiono w Tabeli 14.

Tabela 14. Średnie poziomy pól elektromagnetycznych na terenie województwa podkarpackiego w latach 2013-2015

Obszar badań	Średni poziom pól elektromagnetycznych		
	2013	2014	2015
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców większej od 50 tys.	0,288 [V/m] +/- 0,06 [V/m]	0,297 [V/m]	0,231 [V/m]
Pozostałe miasta	0,304 [V/m] +/- 0,064 V/m)	0,241 [V/m],	0,218 [v/m]
Tereny wiejskie	< 0,4 [V/m] - „poniżej progu czułości sondy pomiarowej”).	0,2 [V/m]	0,2 [V/m] ¹⁰³

Źródło: Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2015 r. oraz raporty WIOŚ w Rzeszowie o stanie środowiska w województwie podkarpackim za rok 2013 i 2014 r.

W latach 2013-2015 r. badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzone były w 135. punktach pomiarowych (45 punktów rocznie) przez WIOŚ w Rzeszowie w ramach *Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2013-2015*. Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku na wyznaczonych obszarach województwa. Wyniki badań w 2015 r. oraz lokalizację punktów pomiarowych przedstawiono na Rysunku 34.

W 2015 r. najwyższe poziomy pól elektromagnetycznych zarejestrowano na następujących obszarach województwa \:

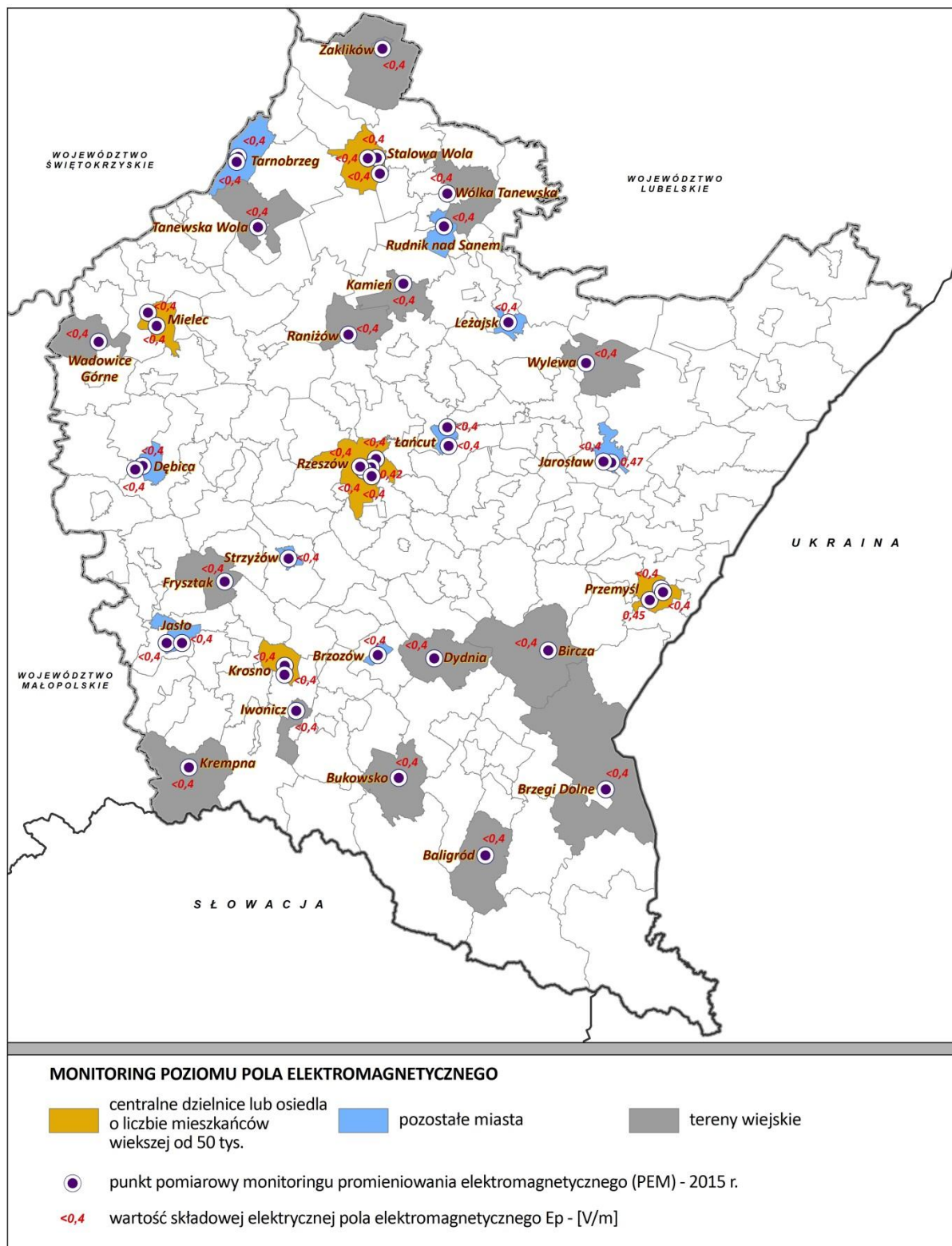
1. Miasto Jarosław, osiedle Jagiellonów, ul. Jagiellonów (0,47 [V/m] +/- 0,26 [V/m]),
2. Miasto Przemyśl, osiedle Zniesienie, ul. Pasteura (0,45 [V/m] +/- 0,25 [V/m]),
3. Miasto Rzeszów, osiedle Paderewskiego, ul. Paderewskiego (0,42 [V/m] +/- 0,23 [V/m]).

Największe średnie poziomy pól elektromagnetycznych odnotowywane są w dużych aglomeracjach, gdzie wiele źródeł promieniowania jest jednocześnie aktywnych.

¹⁰³ Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na potrzeby obliczenia średnich poziomów pól elektromagnetycznych w danej kategorii obszarów, w przypadku wartości mniejszych od wartości progu czułości sondy pomiarowej (<0,4 [V/m]), jako wynik przyjęto połowę wartości progu czułości sondy, to jest wartość 0,2 [V/m].

Na pozostałych obszarach województwa poziomy pól elektromagnetycznych były niższe od progu czułości sondy pomiarowej tj. od wartości 0,4 V/m.

Rysunek 34. Rozmieszczenie punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych oraz wyniki badań poziomów pól elektromagnetycznych w województwie podkarpackim w 2015 r.

Źródło: Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2015 r., WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r.

7. ANALIZA SWOT

Na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska, uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego województwa i jego tendencji rozwojowych opartych na Strategii Rozwoju Województwa i innych dokumentach strategicznych, dla poszczególnych obszarów przyszłej interwencji, opracowano analizę SWOT, tj. określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, w zakresie ochrony środowiska w województwie podkarpackim (Tabela 15.).

Tabela 15. Analiza SWOT- ochrona środowiska w województwie podkarpackim

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • stosunkowo duże zasoby wód powierzchniowych; • sprzyjające warunki geograficzne do budowy zbiorników retencyjnych; • systematyczny spadek poboru wody; • stosunkowo dobry stan środowiska naturalnego województwa w porównaniu z innymi regionami kraju; 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielkie zasoby wód podziemnych, duże wahania przepływu wody w sieci hydrograficznej w ciągu roku; • niski poziom retencji wód powierzchniowych, niewystarczająca ilość dużych i małych zbiorników retencyjnych oraz polderów, zły stan zabudowy regulacyjnej rzek; • stosunkowo duży procent powierzchni narażonej na występowanie powodzi determinowany uwarunkowaniami fizjograficzno-hydrologicznymi; • słaby stan techniczny infrastruktury przeciwpowodziowej; • zbyt mały obszar województwa objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego uwzględniającymi tereny zagrożone powodzią;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja inwestycji wskazanych w dokumentach planistycznych ograniczających zagrożenie powodziowe i skutki działania suszy; • zwiększenie retencji wodnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie powodziowe obejmujące znaczne obszary, stwarzane przez rzeki: Wisła, Wisłoka, Wisłok i San, oraz lokalne powodzie i podtopienia stwarzane przez potoki górskie i mniejsze rzeki m.in. Ropę, Jasiołkę, Mleczkę, Wisznię, Szkło, Lubaczówkę i Tanew; • postępujące zmiany klimatyczne, które mogą wpływać na zwiększoną częstotliwość zjawisk ekstremalnych (powodzie, susze); • presja osadnicza na tereny narażone na zalewanie; • brak odpowiednich środków finansowych dla realizacji inwestycji w gospodarce wodnej;

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • sukcesywny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, i systematyczny spadek emisji ścieków przemysłowych i komunalnych; • dobrze rozwinięta sieć kanalizacyjna w miastach; • systematyczny spadek zużycia wody; • niski stopień wykorzystania dostępnych zasobów wód podziemnych o stosunkowo dobrej jakości; 	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowane ukształtowanie terenu i rozproszona zabudowa ograniczające rozwój sieci kanalizacyjnych; • mała dostępność do zasobów dyspozycyjnych wody w południowej górskiej i podgórskiej części województwa; • niedostateczny stopień skanalizowania terenów wiejskich i niski poziom zbiorowego zaopatrzenia w wodę, zwłaszcza na terenach wiejskich; • niezadowalający stan wód powierzchniowych, spowodowany głównie emisją ścieków komunalnych; • dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja zapisanych w KPOŚK inwestycji z zakresu budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej; • realizacja działań zawartych w dokumentach planistycznych m.in. w aktualizacjach planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; • tendencja do działań „prośrodowiskowych” wśród mieszkańców województwa; 	<ul style="list-style-type: none"> • niekontrolowane zrzuty ścieków, zwłaszcza na obszarach o niskim współczynniku skanalizowania; • obniżający się poziom wód, spowodowany zmianami klimatycznymi, stwarzający problemy z zaopatrzeniem w wodę na terenach niezwodociągowanych;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • tendencja poprawy w zakresie zmniejszania się obszarów występowania przekroczeń norm zanieczyszczeń problemowych tj. pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, jak i pomierzonych wartości stężeń pyłów; • uchwalone Programy Ochrony Powietrza określające zakres działań naprawczych; • działania samorządów na rzecz ograniczenia emisji i zwiększenia efektywności energetycznej poprzez opracowywanie planów gospodarki niskoemisyjnej, programów ograniczania niskiej emisji oraz założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe; • korzystne warunki naturalne dla rozwoju energetyki wykorzystującej źródła odnawialne; • działania edukacyjne samorządów wszystkich szczebli dotyczące szkodliwości zanieczyszczeń oraz ochrony powietrza; 	<ul style="list-style-type: none"> • sezonowe utrzymywanie się przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10, wysokich stężeń pyłu PM 2.5 i benzo(a)pirenu na terenach intensywnej urbanizacji oraz ponadnormatywne zanieczyszczenie ozonem troposferycznym; • ponadnormatywne zanieczyszczenie ozonem troposferycznym - niedotrzymywanie poziomu celu długoterminowego; • stosunkowo niski odsetek gmin posiadających opracowane plany gospodarki niskoemisyjnej oraz założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, stanowiących podstawę do pozyskania środków na inwestycje z zakresu ochrony klimatu i poprawy jakości powietrza; • niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i klimatu;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania środków krajowych oraz unijnych za pośrednictwem programów operacyjnych perspektywy finansowej 2014-2020, na cele związane z ochroną klimatu i poprawą jakości powietrza; • instrumenty prawne i finansowe dające podstawę do rozwoju energetyki rozproszonej, opartej na lokalnie dostępnych surowcach odnawialnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • emisja napływowa ozonu troposferycznego, będącego zanieczyszczeniem o charakterze transgranicznym; • niepewność w zakresie inwestowania w rozwój energetyki odnawialnej wynikająca z braku stabilności regulacji prawnych i mechanizmów wsparcia; • konflikty przestrzenne, w tym społeczne i przyrodnicze związane z realizacją inwestycji z zakresu OZE;
Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie map akustycznych identyfikujących obszary najbardziej zagrożone hałasem i programów ochrony środowiska przed hałasem wskazujących działania na rzecz poprawy klimatu akustycznego; 	<ul style="list-style-type: none"> • przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w większości punktów pomiarowo-kontrolnych i zły klimat akustyczny w sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich oraz w miastach;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • sukcesywna poprawa systemu komunikacyjnego i eliminacja z miast ruchu tranzytowego (realizacja autostrady A4, odcinków drogi S19 i dróg obwodowych w miastach) oraz podejmowanie innych działań zmniejszających hałas komunikacyjny m.in. poprawa stanu technicznego nawierzchni, w tym stosowanie „cichych nawierzchni”, stosowanie dźwiękoszczelnych okien; • rozwój systemów transportu zbiorowego oraz wspieranie ekologicznych form transportu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca ilość pojazdów, w tym o złym stanie technicznym;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie systemu segregacji i odzysku odpadów, w tym organizowanie w gminach punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, a także modernizacja zakładów przetwarzania odpadów oraz budowa nowych; • sukcesywny rozwój infrastruktury służącej zagospodarowaniu odpadów; • wysoki poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych na składowiska; 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom odpadów odebranych w sposób selektywny; • nieosiągnięcie przez samorzady gminne wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów komunalnych, takich jak papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, szkło oraz poziomu odzysku w przypadku odpadów budowlanych i rozbiórkowych; • brak wystarczającej liczby instalacji o odpowiednim poziomie technologicznym do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji, niektórych surowców wtórnych, energetycznego wykorzystania odpadów w kogeneracji;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie nowoczesnych, efektywnych ekologicznie i ekonomicznie technologii przetwarzania odpadów, w tym zagospodarowanie odpadów na cele energetyczne; wzrost efektywności w sortowaniu odpadów surowcowych oraz doczyszczaniu odpadów wysegregowanych u źródła; promowanie kompostowania przydomowego oraz budowa i rozbudowa zakładów do przetwarzania odpadów biodegradowalnych; wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez działania edukacyjno-informacyjne promujące właściwe postępowanie z odpadami; 	<ul style="list-style-type: none"> składowanie dużej ilości surowców wtórnych na składowiskach odpadów, skracając tym czas ich eksploatacji; powstawanie „dzikich” wysypisk odpadów; nielegalny wwóz odpadów na teren województwa podkarpackiego z krajów i województw ościennych;
Ochrona przyrody	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> duża różnorodność biologiczna i cenne zasoby przyrodniczo-kulturowe i krajobrazowe, objęte różnymi formami ochrony i stanowiące część dziedzictwa europejskiego; znaczna część terenu województwa objęta systemem obszarów chronionych, w tym m.in. obszarami Natura 2000 oraz Międzynarodowym Rezerwatem Biosfery „Karpaty Wschodnie”; duża lesistość województwa - lasy o dużej różnorodności biologicznej i zasobności, w dobrym stanie zdrowotnym; duże kompleksy leśne i przestrzenie otwarte, stanowiące ostoje lub bazę żerową wielu zwierząt, w tym objętych ochroną gatunkową; ponad połowa obszarów leśnych pełniąc rolę lasów ochronnych; 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczająca współpraca województw oraz regionów państw sąsiednich z województwem podkarpackim w zakresie ochrony środowiska, w tym ochrony zasobów przyrody; niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację działań z zakresu ochrony przyrody; brak zatwierdzonych i wdrażanych planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla wielu obszarów objętych prawną ochroną przyrody i krajobrazu; niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> rozwój zielonej infrastruktury; działania prewencyjne na etapie planowania przestrzennego; duży potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i usług rolniczych związanych z czynną ochroną przyrody; rozwijające się techniki monitorowania lasu dotyczące ochrony przeciwpożarowej; dostępność środków pomocowych i funduszy UE na działania w zakresie ochrony przyrody; 	<ul style="list-style-type: none"> silna presja urbanistyczna, zwłaszcza na tereny zieleni w miastach i tereny atrakcyjne pod względem krajobrazowym; fragmentacja przestrzeni i siedlisk przyrodniczych oraz ograniczanie drożności i funkcjonalności korytarzy ekologicznych; rosnąca presja turystyczno-rekreacyjna na obszarach chronionych i w lasach; zagrożenie pożarowe oraz zagrożenie życia biologicznego w rzekach, zbiornikach wodnych i siedliskach zależnych od wody, wywołane suszą i niskim stanem wód gruntowych; ekspansja gatunków inwazyjnych oraz szkodników w lasach;

Zagrożenie poważnymi awariami	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • istniejący i funkcjonujący system ratownictwa oraz system interwencyjny na wypadek wystąpienia klęsk żywiołowych lub innych zagrożeń, oraz doświadczona kadra kierująca jednostkami tworzącymi ww. systemami; 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zakładów z grupy dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnych awarii zlokalizowanych w bliskiej odległości od siebie, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębiającej jej skutki;
<ul style="list-style-type: none"> • brak poważnych awarii i mała liczba zdarzeń o charakterze poważnych awarii; • szkolenia i ćwiczenia z przeciwdziałania powstawaniu i usuwania skutków poważnych awarii, w tym z jednostkami ratowniczymi z państw ościennych, a także doposażenie służb ratowniczych w nowoczesny sprzęt ratowniczy; • rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, zwiększającej bezpieczeństwo transportu substancji niebezpiecznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dróg obwodowych mniejszych miast, wyprowadzających transport substancji niebezpiecznych poza obszary zurbanizowane oraz brak wyznaczonych miejsc postojowych dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne; • niezadawalający stan dróg wojewódzkich i powiatowych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca służb ratowniczych w rejonie przygranicznym w celu wspólnego zapobiegania i zwalczania skutków różnego rodzaju zagrożeń ekologicznych; • wdrażanie nowoczesnych norm, systemów i technologii zwiększających bezpieczeństwo w zakładach ryzyka; • sukcesywne szkolenie i doposażenie jednostek ratowniczych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wwożenie na teren województwa i transport substancji i towarów niebezpiecznych; • ataki terrorystyczne na terenie zakładów o dużym, zwiększonym i potencjalnym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, oraz wykorzystanie transportów z materiałami niebezpiecznymi do przeprowadzenia ataków terrorystycznych; • skażenia i zanieczyszczenia przenoszone na duże odległości, których źródłem są poważne awarie w krajach lub województwach sąsiednich;
Gleby	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • znaczny udział gruntów rolnych w powierzchni województwa, oraz korzystne warunki rozwoju produkcji rolnej, zwłaszcza rolnictwa ekologicznego i specjalistycznej produkcji rolniczej; • małe zanieczyszczenie chemiczne gleb; • mała powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych; 	<ul style="list-style-type: none"> • niski udział gleb najwyższych klas bonitacyjnych (I - III klasy); • wysoki poziom zakwaszenia gleb (ponad 60% gleb wymaga wapnowania); • znaczne obszary objęte erozją i występowaniem osuwisk oraz narażone na występowanie ruchów masowych;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> wapniowanie gleb zakwaszonych; rozpoznanie i udokumentowanie, w ramach Systemu Osłony Przeciwoświatowej, wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi znajdujących się na terenie województwa; tworzenie warunków, w tym prawnych i finansowych, do wzrostu produkcji żywności wysokiej jakości (ekologicznej, tradycyjnej i regionalnej); wspieranie przedsięwzięć dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych; 	<ul style="list-style-type: none"> intensywnie postępująca urbanizacja i antropogenizacja środowiska naturalnego; zmiany klimatyczne i zjawiska pogodowe powodujące szkody w rolnictwie; intensyfikacja produkcji rolniczej i wprowadzanie upraw monokulturowych na znacznych arealach;
Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> występowanie zasobów gazu ziemnego, których eksploatacja zaspokaja potrzeby województwa w tym zakresie z możliwością zwiększenia wydobycia i udokumentowanie kolejnych złóż; występowanie bogatych zasobów piasków i żwirów, zaspokajających wzmożone, regionalne zapotrzebowanie na ten surowiec; występowanie złóż wód mineralnych i leczniczych; 	<ul style="list-style-type: none"> występowanie zjawiska nielegalnej eksploatacji, zwłaszcza kruszyw naturalnych; brak dokumentacji hydrogeologicznych dla wód termalnych, których występowanie zostało stwierdzone w trakcie poszukiwań i wydobycia węglowodorów;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> znowelizowane prawo w zakresie wzmocnienia ochrony planistycznej niezagospodarowanych złóż kopalin w procesach planowania przestrzennego; 	<ul style="list-style-type: none"> brak krajowej polityki surowcowej; brak unormowań prawnych jednoznacznie określających sposób i zakres zabezpieczenia planistycznego niezagospodarowanych obszarów złóżowych; brak, rekomendowanego w <i>KPZK 2030</i>, aktu prawnego wskazującego niezagospodarowane, krajowe złoża strategiczne, wymagające wyłączenia z zainwestowania przestrzeni nad złożami lub stosowania ograniczeń w zainwestowaniu; negatywne oddziaływanie eksploatacji na środowisko, a zwłaszcza eksploatacji surowców skalnych metodą odkrywkową;
Promieniowanie elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; 	<ul style="list-style-type: none"> duża liczba źródeł emisji pól elektromagnetycznych i ich koncentracja na terenach miejskich;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> kontynuacja badań pozwalających na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania; wprowadzanie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczeń w użytkowaniu terenów położonych w zasięgu ewentualnego ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego; 	<ul style="list-style-type: none"> nie do końca rozpoznany wpływ pól elektromagnetycznych na środowisko i zdrowie człowieka; wzrost zapotrzebowania na media emitujące promieniowanie elektromagnetyczne (np. internet, smartfony);

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

8. PROBLEMY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Szczegółowa analiza stanu środowiska pozwoliła zdiagnozować główne problemy i zagrożenia środowiska występujące w województwie podkarpackim, a najważniejsze z nich to m.in. zagrożenie powodziowe na znacznych obszarach województwa, występowanie obiektów zaliczanych do „bomb ekologicznych”, występowanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu na terenach dużych skupisk ludności, niezadawalający stan wód powierzchniowych (spowodowany głównie emisją ścieków komunalnych), powstawanie nielegalnych składowisk odpadów (tzw. dzikie wysypiska), zakłady zaliczone do grupy dużego i zwiększonego ryzyka, zmiany klimatyczne i zjawiska pogodowe powodujące szkody w rolnictwie. Identyfikacja problemów i zagrożeń środowiska pozwoliła na określenie celów, które mają być osiągnięte w wyniku realizacji POŚ WP i wytyczenie kierunków interwencji. W Tabeli 16. zestawiono najważniejsze problemy, zagrożenia i spodziewane pozytywne efekty realizacji POŚ WP 2017-2019 możliwe do osiągnięcia w poszczególnych obszarach interwencji.

Tabela 16. Problemy i zagrożenia środowiska na terenie województwa podkarpackiego

Obszar interwencji	Problem/zagrożenie	Spodziewane pozytywne efekty realizacji POŚ WP 2017-2019
Gospodarowanie wodami	<ul style="list-style-type: none"> zagrożenie powodziowe na znacznych obszarach województwa, determinowane uwarunkowaniami przyrodniczymi i brakiem odpowiedniej infrastruktury przeciwpowodziowej (niewystarczająca długość i słaby stan techniczny wałów przeciwpowodziowych, zbyt mała ilość polderów, suchych zbiorników i zbiorników z rezerwą powodziową); 	<ul style="list-style-type: none"> minimalizacja ryzyka powodziowego;
	<ul style="list-style-type: none"> małe zasoby dyspozycyjne wód, oraz niewystarczająca retencja zbiornikowa w stosunku do potrzeb ludności i gospodarki, sprzyjające zwiększeniu negatywnych skutków suszy; 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód i łagodzenie skutków suszy;
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> niezadawalający stan wód powierzchniowych; 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości wód,

	<ul style="list-style-type: none"> • brak zbiorowych systemów odprowadzania ścieków komunalnych na terenach zabudowy rozproszonej i na terenach o zróżnicowanym ukształtowaniu terenu (obszary górskie); • dysproporcja pomiędzy stopniem skanalizowania terenów wiejskich i miejskich oraz pomiędzy poziomem zwodociągowania i skanalizowania terenów wiejskich; 	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie możliwości odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz ograniczenie emisji ścieków do wód i gruntów z terenów nieskanalizowanych; • zwiększenie liczby ludności korzystającej z systemów kanalizacyjnych;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • sezonowe przekroczenia wartości kryterialnych pyłów PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu i poziomu celu długoterminowego, ustalonego dla ozonu oraz niedotrzymanie pułapu stężenia ekspozycji ustalonego dla pyłu PM2,5 w obszarze tła miejskiego Rzeszowa; • występowanie zagrożeń w postaci ekstremalnych zjawisk pogodowych będących skutkiem globalnych zmian klimatycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcie i utrzymanie określonej standardami, dobrej jakości powietrza; – • przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez ograniczanie emisji gazów cieplarnianych oraz łagodzenie skutków tych zmian;
Zagrożenie hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • nadmierna emisja hałasu komunikacyjnego; 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa klimatu akustycznego na obszarach zurbanizowanych;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • nieosiągnięcie przez samorządy gminne, wymaganych prawem, poziomów w zakresie zagospodarowania odpadów biodegradowalnych i niektórych surowców wtórnych; • powstawanie nielegalnych składowisk odpadów (tzw. dzikie wysypiska); • brak składowisk odpadów o statusie RIPOK w niektórych regionach gospodarki odpadami komunalnymi; 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczanie ilości odpadów przekazywanych do składowania; • likwidacja zjawiska nielegalnego składowania odpadów; • osiągnięcie wymaganego prawem poziomu: <ul style="list-style-type: none"> 1) recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów z papieru i tektury, metalu, tworzyw sztucznych i szkła (min. 50% wagowo do 2020 roku) 2) recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (min. 70% wagowo do 2020 roku) • rozwinięta sieć instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji; • wzrost masy odpadów selektywnie odbieranych;
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • presja urbanistyczna i turystyczna na obszary cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym; • pożary lasów i lasy monokulturowe; 	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach miejskich; • zachowanie zasobów leśnych w dobrym stanie;

	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa i szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne oraz gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową (żubr, wilk, ryś, bóbr, niedźwiedź); nierównomierna lesistość; susze i mała retencja w lasach; fragmentacja siedlisk przyrodniczych i zagrożenie ciągłości korytarzy ekologicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie konfliktów społecznych związanych z ochroną przyrody i wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa; wzrost lesistości na terenach nieprzydatnych dla rolnictwa; wzrost poziomu wód gruntowych; zachowanie drożności korytarzy ekologicznych;
Zagrożenie poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> duża ilość zakładów zaliczonych do grupy dużego i zwiększonego ryzyka (31), potencjalnych sprawców poważnych awarii (51) oraz zlokalizowanych w sposób zwiększający ryzyko wystąpienia <i>efektu domina</i>; wzrost zagrożenia związanego z transportem substancji niebezpiecznych; występowanie obiektów związanych z niewłaściwym zagospodarowaniem odpadów poprodukcyjnych tzw. „bomb ekologicznych”; 	<ul style="list-style-type: none"> brak awarii i zdarzeń o znamionach poważnych awarii; brak zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu chemiczno-ekologicznemu podczas transportu substancji niebezpiecznych likwidacja zagrożeń związanych z występowaniem „bomb ekologicznych”;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> zagrożenia naturalne w postaci: zakwaszenia gleb, erozji, osuwisk oraz intensyfikacja i chemizacja rolnictwa; zmniejszenie liczby gospodarstw ekologicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> dobry stan gleb oraz minimalizowanie negatywnych skutków zagrożeń naturalnych i antropogenicznych; rozwój rolnictwa ekologicznego oraz produkcja żywności dobrej jakości;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> negatywne oddziaływanie eksploatacji na środowisko, a zwłaszcza eksploatacji surowców skalnych metodą odkrywkową; nielegalne wydobywanie kopalin; 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych, a także rekultywacja i nadawanie wartości użytkowych terenom poeksploatacyjnym; racjonalizacja gospodarowania surowcami jako zasobami nieodnawialnymi;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> wzrost ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego w środowisku i ograniczanie monitoringu do miejsc, gdzie zlokalizowane są stacje: radiowe, telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej; 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymanie stanu, w którym poziomy pól elektromagnetycznych nie przekroczy poziomów dopuszczalnych, określonych przepisami prawnymi.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

9. PROGNOZA STANU ŚRODOWISKA DO 2023 R.

Wizja rozwoju województwa podkarpackiego w 2020 r., określona w *Strategii Rozwoju Województwa- Podkarpackie 2020 r.*, zakłada poprawę stanu środowiska naturalnego, w tym cennych zasobów przyrodniczych, wody, powietrza (zmniejszenie poziomu emisji CO₂), obniżenie poziomu hałasu oraz poprawę gospodarki odpadami. Ponadto na szeroką skalę będą rozwijane odnawialne źródła energii. Poniżej, w Tabeli 17. przedstawiono stan środowiska prognozowany do 2023 r., w odniesieniu do obszarów interwencji, określonych w POŚ WP 2017-2019.

Tabela 17. Prognozowany stan środowiska w województwie podkarpackim

Obszar interwencji	Prognoza stanu środowiska do 2023 r.
Gospodarowanie wodami	<ul style="list-style-type: none"> • postępujące zmiany klimatyczne będą powodować wzrost częstotliwości i zasięgu suszy w okresach letnich, a także wzrost częstotliwości i nasilania się ekstremalnych zdarzeń powodziowych; • przewiduje się, że dzięki realizacji działań zawartych m.in. w planie zarządzania ryzykiem powodziowym (m.in. modernizacja i budowa nowych obwałowań przeciwpowodziowych, budowa zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników, polderów) oraz w planie przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. odtwarzanie naturalnej retencji, rozwój dużej i małej retencji, udrażnianie koryt rzek i potoków), negatywne oddziaływanie tych zjawisk zostanie w istotny sposób ograniczone, a liczba ludności zabezpieczonej/chronionej przed powodzią zwiększy się w 2020 r. do 250 000; • zakładany rozwój infrastruktury w zakresie małej i dużej retencji poprawi bezpieczeństwo powodziowe oraz pozwoli na przeciwdziałanie deficytowi wody;
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • dzięki realizacji dokumentów planistycznych tj. aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu wodno środowiskowego kraju, w znacznej mierze poprawiony zostanie stan środowiska wodnego a większość JCWP (94%) i JCWPd (94%) zakładane cele środowiskowe osiągnięte w roku 2021 a pozostałe do roku 2027; • realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, wynikających przede wszystkim z krajowego programu oczyszczalnia ścieków komunalnych (budowa nowych i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków oraz budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych), przyczyni się do osiągnięcia dobrego stanu wód poprzez ograniczenie niekontrolowanych zrzutów ścieków komunalnych oraz uzyskanie, wymaganych prawem, parametrów oczyszczanych ścieków; • systematyczny wzrost infrastruktury kanalizacyjnej pozwoli na zmniejszenie niekorzystnej dysproporcji w długości sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz zwiększenie wskaźnika ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków do poziomu 80% w roku 2023; • systematyczna rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych oraz ujęć i stacji uzdatniania wody zapewni wzrost dostępu ludności do czystej i spełniającej wymogi prawne wody, co pozytywnie wpłynie na jakość życia mieszkańców regionu; • zakładany spadek zużycia wody w szczególności na cele przemysłowe przyczyni się do poprawy stanu środowiska wodnego i osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych dla wód;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • w perspektywie do roku 2023, w wyniku realizacji strategicznych celów środowiskowych z wykorzystaniem instrumentów prawnych służących redukcji

Obszar interwencji	Prognoza stanu środowiska do 2023 r.
	<p>emisji zanieczyszczeń powietrza, w tym obowiązujących naprawczych programów ochrony powietrza, przewiduje się poprawę jakości powietrza w województwie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zostanie utrzymany stan dobrej jakości powietrza na terenach, gdzie normy są aktualnie dotrzymane, a na obszarach występowania przekroczeń wartości kryterialnych pyłów PM10 i PM2,5 nastąpi spadek ich stężeń do poziomów normatywnych, która to tendencja jest aktualnie obserwowana, jednak w przypadku problemowego zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem na terenach zurbanizowanych, osiągnięcie wartości poniżej poziomu docelowego w perspektywie roku 2023, pomimo tendencji spadkowej, może być utrudnione, ze względu na odnotowywane lokalnie, wysokie przekroczenia wartości normatywnych tej substancji; • ochrona klimatu oraz poprawa jakości powietrza będzie efektem realizacji polityki klimatycznej poprzez prognozowane wypełnienie zobowiązań międzynarodowych i unijnych do roku 2020, a dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych o 20%, poprawy efektywności energetycznej o 20% i osiągnięcia 15% udziału energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii;
<p>Zagrożenie hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje się zmniejszanie poziomu hałasu, do poziomu co najmniej dopuszczalnego; • nastąpi integracja problemu zagrożenia emisją hałasu z aspektami planowania przestrzennego przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmianach; • wzrośnie ruch samochodowy generujący hałas komunikacyjny, ale jednocześnie realizowane będą inwestycje ograniczające jego poziom, tj. <ul style="list-style-type: none"> - budowa dróg obwodowych w miastach i w ciągach dróg krajowych, - modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej i kolejowej, - budowa ekranów akustycznych, - nasadzenia zieleni izolacyjnej, - prowadzone będą działania naprawcze, wynikające z przyjętych przez Sejmik Województwa Podkarpackiego programów ochrony środowiska przed hałasem; • w zakładach przemysłowych nadal realizowane będą inwestycje związane z ograniczaniem hałasu tj. modernizacje linii technologicznych oraz stosowanie obudów dźwiękochłonnnych;
<p>Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzrośnie ilość wytwarzanych odpadów (rocznie o 1%), ale jednocześnie zmniejszy się ilość odpadów składowanych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do ponownego użycia i recykling, co najmniej 50% masy materiałów odpadowych, zwłaszcza takich jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych, do 2020 r., - przygotowanie do ponownego użycia, recykling lub inne sposoby odzysku, co najmniej 70% masy odpadów budowlanych i rozbiórkowych, do 2020 r., - ograniczenia w składowaniu odpadów o właściwościach palnych i zawierających frakcje organiczne od 2016 r.; • w 2020 r. masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania zmniejszy się do 35% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.; • przyśpieszone zostaną działania w zakresie tworzenia regionalnych systemów odzysku i unieszkodliwienia odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów biodegradowalnych; • zwiększy się ilość odpadów zbieranych i odzyskiwanych w sposób selektywny,

Obszar interwencji	Prognoza stanu środowiska do 2023 r.
	<p>a także częstotliwość odbioru odpadów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbieranie odpadów zielonych i innych bioodpadów prowadzone będzie w sposób umożliwiający przetworzenie tych odpadów w celu uzyskania materiału kompostowego; • dzięki działalności edukacyjnej wzrośnie świadomość konsumentów i akceptacja dla bardziej rozwiniętych systemów gospodarki odpadami;
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • zachowana zostanie różnorodność biologiczna i krajobrazowa, m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie procesów i działań zachowujących różnorodność biologiczną, - opracowanie, ustanowienie i realizację planów ochrony lub planów zadań ochronnych, - prowadzenie trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, - utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych; • lasy poprzez stosowanie zabiegów ochronnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej gospodarki leśnej, będą w dobrym stanie zdrowotnym i zwiększać się będzie ich różnorodność gatunkowa; • wzrośnie retencja i poziom wód gruntowych w lasach m.in. dzięki budowie zbiorników małej retencji, co przyczyni się do ograniczania skutków suszy i zmniejszenia ryzyka wystąpienia pożarów; • poprawa monitoringu oraz wyposażenie służb w nowoczesny sprzęt gaśniczy przyczynią się do zwiększenia wykrywalności ognisk pożarów i szybszej reakcji w sytuacjach alarmowych; • wzrośnie lesistość i zmniejszy się rozdrobnienie i rozczłonkowanie lasów województwa podkarpackiego dzięki nowym nasadzeniom, przekształcaniu nieużytków w lasy oraz naturalnej ekspansji lasów na tereny rolne nieużytkowane rolniczo, zwłaszcza na tereny w bezpośrednim sąsiedztwie lasów; • zwiększą się zasoby drzewne województwa (wg PLP o około 15% do roku 2020 i 20% do 2050 w skali kraju) i nastąpi zwiększenie możliwości rocznego pozyskania drewna (grubizny) z lasów wszystkich własności; • dzięki zwiększeniu powierzchni lasów i jego zasobów nastąpi zwiększenie wielkości wiązania i akumulacji dwutlenku węgla (wg PLP o około 10% do roku 2020 i 20% w perspektywie drugiej połowy XXI wieku, tj. o 4,5 mln Mg do 2020 roku i 9 mln Mg do 2050 roku w Polsce), co przyczyni się do przeciwdziałania efektowi cieplarnianemu; • zwiększy się powierzchnia wyłączonych drzewostanów nasiennych oraz zwiększy się liczba drzew doborowych (matecznych) i zakładanych plantacji nasiennych, co przyczyni się do ochrony leśnych zasobów genowych; • wzrośnie ruch turystyczny i rekreacyjny w lasach, poprawi się zagospodarowanie turystyczne i stan bazy turystycznej i tras, a także wzrośnie ilość i długość szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz ścieżek przyrodniczych; • wzrośnie świadomość ekologiczna konsumentów; • rozwijana będzie ekstensywna gospodarka pasterska, wykorzystywana do czynnej ochrony przyrodniczo cennych terenów łąkowo - pastwiskowych; • rozwijać się będzie współpraca z krajami sąsiednimi;
Zagrożenie poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> • realizowane będą zadania określone w krajowych i wojewódzkich strategicznych dokumentach planistycznych, w latach 2017-2023 przewiduje się realizację następujących projektów: <ul style="list-style-type: none"> - zakończenie budowy drogi ekspresowej S19 na odcinku „Granica woj.

Obszar interwencji	Prognoza stanu środowiska do 2023 r.
	<p>Podkarpackiego - Węzeł Rzeszów Południe”,</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa drogi ekspresowej S19 na odcinku „Rzeszów Południe - Barwinek”, - osiągnięcie do 2020 roku poziomu 80% jednostek ratowniczych PSP - spełniających minimalny standard wyposażenia, - osiągnięcie do 2020 roku poziomu 60% jednostek ratowniczych OSP włączonych do KSRG - spełniających minimalny standard wyposażenia; <ul style="list-style-type: none"> • sukcesywnie aktualizowane będą dokumenty związane z przeciwdziałaniem poważnym awariom, w tym programy zapobiegania poważnym awariom, zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze, wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze i inne; • wzrośnie bezpieczeństwo na trasach przewozu substancji niebezpiecznych;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> • nastąpi rozwój rolnictwa ekologicznego, w tym form specjalistycznej produkcji rolniczej (zielarstwo, winiarstwo, pszczelarstwo), z zachowaniem wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, a rolnictwo ekologiczne, zwłaszcza połączone z turystyką stanie się szansą dla rolników indywidualnych; • do roku 2020 wzrośnie wskaźnik udziału powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem, o wartość do 5%; • realizacja kolejnych etapów Systemu Ochrony Przeciwośmiskowej w skali województwa (SOPO) przyczyni się do znacznej poprawy poziomu bezpieczeństwa ludności i istniejącej infrastruktury, a obszar całego kraju objęty mapami zagrożenia osuwiskowego wzrośnie z 30% do 100%; • sukcesywnie rekultywowane będą tereny zdegradowane, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - nieczynne wyrobiska poeksploatacyjne, przyjmując, tam gdzie to możliwe, wodny lub leśny kierunek rekultywacji; - gleby zdegradowane na obszarach rolniczych będą zalesiane lub zagospodarowywane; • poprawi się stan gleb, m.in. poprzez popularyzowanie dobrych praktyk rolniczych, wapnowanie oraz odpowiednie stosowanie środków ochrony roślin i nawozów; • zmniejszy się powierzchnia odłogów i ugorów;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • nie prognozuje się istotnych zmian w zakresie zasobów geologicznych, jednak ze względów koniunkturalnych (zwiększone zapotrzebowanie związane z realizacją inwestycji komunikacyjnych, zwłaszcza budową drogi ekspresowej S19), przewiduje się zwiększenie liczby udokumentowanych na potrzeby eksploatacji złóż kruszyw naturalnych i surowców skalnych związanych oraz zwiększenie ich wydobywania; • usprawnienie systemu kontroli i racjonalna polityka koncesyjna przyczynią się do zwiększenia poziomu ochrony zasobów, minimalizacji negatywnego oddziaływania eksploatacji na środowisko oraz eliminacji nielegalnej eksploatacji kopalni;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • sprawny system ostrzegania i monitorowania źródeł pól elektromagnetycznych przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców województwa, a liczba stwierdzonych przekroczeń pól elektromagnetycznych dla województwa do roku 2023 będzie oscylowała na poziomie braku przekroczeń normatywnych.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

10. CELE I KIERUNKI INTERWENCJI

Aktualny stan środowiska, zdefiniowane problemy i zagrożenia oraz spodziewane pozytywne efekty w zakresie ochrony, poprawy stanu i kształtowania środowiska stanowiły podstawę do wyznaczenia 10 celów interwencji, uwzględniających również zagadnienia horyzontalne (adaptację do zmian klimatu, działania edukacyjne i monitoring środowiska) i cele zawarte w strategiach i programach rozwoju, oraz programach operacyjno-wdrożeniowych, o których mowa w ustawie *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*.¹⁰⁴

W ramach poszczególnych celów interwencji wyznaczono kierunki interwencji, którym przypisano typy zadań i podmiot odpowiedzialny za ich realizację (Tabela 18.).

Realizacja celów w założonym czasie może być zagrożona, głównie poprzez czynniki takie jak:

- niewystarczające środki finansowe, w tym m.in. ze środków zewnętrznych;
- nadmierne zadłużenie jednostek samorządowych;
- długotrwałe procedury przetargowe oraz tryb decyzyjny,
- odstąpienie od umów lub bankructwo firmy realizującej inwestycję;
- zmiana przepisów prawnych w trakcie realizacji zadań;
- brak kompromisu i zgody społeczeństwa na realizację określonych inwestycji lub zadań;
- nieefektywne wdrażanie programów lub realizowanych inwestycji uwarunkowane różnorodnymi przyczynami, w tym przypadkami losowymi i nieprzewidzianymi zdarzeniami.

---

¹⁰⁴ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 383 z późn. zm.)

Tabela 18. Cele i kierunki interwencji

Cel interwencji ¹⁰⁵	Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
Gospodarowanie wodami¹⁰⁶			
<p>I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego</p>	<p>1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego*; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej*; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków*; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową*; • odtwarzanie retencji dolin rzek*; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek*; 	<ul style="list-style-type: none"> • PZMiUW • RZGW Kraków
		<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły**; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa
		<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
		<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • IMGW-PIB • RZGW

¹⁰⁵ Wskaźniki realizacji celów interwencji zawiera Tabela 21.

¹⁰⁶ Załącznik 2. zawiera wykaz inwestycji w zakresie gospodarowania wodami wg kierunków interwencji.

Cel interwencji ¹⁰⁵	Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
	2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	<ul style="list-style-type: none"> • administracja rządowa i samorządowa
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 			
<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 		<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa 	
<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 		<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	
Gospodarka wodno-ściekowa¹⁰⁷			
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo- gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych	1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • przedsiębiorstwa komunalne • osoby prywatne

¹⁰⁷ Załącznik 2. zawiera wykaz inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wg kierunków interwencji.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Cel interwencji ¹⁰⁵	Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
		<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	<ul style="list-style-type: none"> •
		<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
	2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • WIOŚ
		<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru ****; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa
		<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru ****; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
		<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	<ul style="list-style-type: none"> • administracja rządowa i samorządowa • podmioty prywatne • przedsiębiorcy, inwestorzy • przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne
		<ul style="list-style-type: none"> • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • RZGW Kraków • właściciele ujęć

Cel interwencji ¹⁰⁵	Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
	3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
Ochrona klimatu i jakości powietrza			
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych¹⁰⁸	1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016 - 2020</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • WIOŚ
		<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej- z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych</i>; – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów- z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji i narażenia i uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz Planem Działań Krótkoterminowych</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa

¹⁰⁸ Krajowy cel redukcji narażenia - rozumie się przez to procentowe zmniejszenie krajowego wskaźnika średniego narażenia dla roku odniesienia, w celu ograniczenia szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi, który ma być osiągnięty w określonym terminie (art. 8 lit. b ustawy *Prawo ochrony środowiska*).

Cel interwencji ¹⁰⁵	Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
	<p>2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczenie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany nisko sprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
	<p>3. Wpieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego*****</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • zarządzający drogami
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa • gminy 	

Cel interwencji ¹⁰⁵	Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
		<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	<ul style="list-style-type: none"> • GDDKiA • PZDW • miasta grodzkie
		<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Związek Gmin Podkarpacka Komunikacja • Samochodowa
	<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa • przedsiębiorstwa
	<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa • przedsiębiorstwa
	<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa • starostwa • gminy
	<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	<ul style="list-style-type: none"> • koordynator Ministerstwo Środowiska • samorząd województwa

Zagrożenie hałasem¹⁰⁹			
IV. Poprawa klimatu akustycznego	1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów w rocznie, Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa
		<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Rzeszowa
		<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	<ul style="list-style-type: none"> powiaty
		<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nieobjętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> WIOŚ
		<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	<ul style="list-style-type: none"> GDDKiA
		<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	<ul style="list-style-type: none"> PZDW w Rzeszowie
		<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Rzeszowa
		<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Krosna

¹⁰⁹ Załącznik nr 3 zawiera rozmieszczenie planowanych inwestycji.

		<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Przemyśla
	2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej S19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie - Sokołów Małopolski, Sokołów Małopolski - Stobierna, Świlcza - węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe - Babica, Babica - Barwinek; budowa drogi ekspresowej S74 na odcinku Opatów - Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	<ul style="list-style-type: none"> GDDKiA
		<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	<ul style="list-style-type: none"> PZDW w Rzeszowie
		<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Miejska Tarnobrzeg Gmina Miejska Przemyśl i ZDM w Przemyślu Gmina Miejska Krosno

	<p>3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu: <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu dla inwestycji pn.: likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	<ul style="list-style-type: none"> • PZDW w Rzeszowie • GDDKiA • PZDW w Rzeszowie • gminy • powiaty
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów¹¹⁰			
<p>V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>	<p>1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa
	<p>2. Zapobieganie powstawaniu odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko - projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • eko innowacje, 	<ul style="list-style-type: none"> • administracja rządowa i samorządowa • przedsiębiorstwa
	<p>3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
	<p>4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy

¹¹⁰ Załącznik nr 4 zawiera rozmieszczenie planowanych zadań.

	5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
		<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
	6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • zarządzający składowiskami odpadów
	7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling.	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu. 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • samorząd województwa
Zasoby przyrodnicze			
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody¹⁾ parków krajobrazowych²⁾ oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000¹⁾ • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> - ww. dokumentów, - nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektor RDOŚ w Rzeszowie¹⁾ • dyrektorzy parków krajobrazowych²⁾ • jednostki samorządu terytorialnego

		<p>krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	
		<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • Samorząd Województwa Podkarpackiego
		<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	<ul style="list-style-type: none"> • nadleśnictwa
	<p>2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), - ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych, charakterystycznych dla danego terenu³⁾, - ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, - niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, - rozpoznawania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi zwierząt, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektor RDOŚ w Rzeszowie¹⁾ • dyrektorzy parków krajobrazowych²⁾ • gminy³⁾ • związki gmin
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in. banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa 	

		<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	
	<p>3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektorzy parków narodowych i parków krajobrazowych; • nadleśnictwa • samorząd województwa • powiaty • gminy
	<p>4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych *****</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektorzy zespołów parków krajobrazowych i parków narodowych • gminy • zarządcy dróg • zarządcy cieków wodnych • nadleśnictwa • RDOŚ
		<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • RDOŚ • gminy • związki gmin

	5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	<ul style="list-style-type: none"> nadleśnictwa
	6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	
		<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego; zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyzną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	
	7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	
		<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne¹¹¹	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	

¹¹¹ Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020 (Monitor Polski z 2015 r., poz. 1207)

Zagrożenie poważnymi awariami			
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków	1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy
	2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. „bomb ekologicznych”); 	<ul style="list-style-type: none"> jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki podmioty publiczne działające w imieniu Skarbu Państwa przedsiębiorstwa państwowe lub spółki prawa handlowego
Gleby			
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	<ul style="list-style-type: none"> OSCHR IUNG WIOŚ jednostki ratownictwa chemiczno-ekologicznego PSP
		<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy ODR
		<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa gminy ODR
	2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	<ul style="list-style-type: none"> jednostki samorządu terytorialnego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

	i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	<ul style="list-style-type: none"> • starostowie
		<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne*****; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • starostowie • dyrektor RDLP na gruntach leśnych
		<ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojaskowych i pokolejowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy
		<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • samorząd województwa
	3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO - etap III - kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	<ul style="list-style-type: none"> • PIG-PIB
		<ul style="list-style-type: none"> • prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	<ul style="list-style-type: none"> • starostowie
		<ul style="list-style-type: none"> • właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • starostowie
Zasoby geologiczne			
	1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorstwa • jednostki naukowo-badawcze, w tym PIG-PIB

IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych		<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy wojewoda organy administracji geologicznej szczebla wojewódzkiego
	2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmoczenie systemu kontroli; 	<ul style="list-style-type: none"> organy administracji geologicznej wg kompetencji i organy nadzoru górniczego
	3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy organy administracji geologicznej wszystkich szczebli wg kompetencji
		<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	<ul style="list-style-type: none"> przedsiębiorstwa
	4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	<ul style="list-style-type: none"> jednostki naukowo-badawcze, w tym PIG-PIB, gminy
Promieniowanie elektromagnetyczne			
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> WIOŚ starosta gminy
		<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> gminy

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie, na podstawie strategii rozwoju, oraz programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 1376 z późn. zm.), informacji uzyskanych od organów ochrony środowiska i przyrody oraz innych instytucji m.in. RDLP w Krośnie, RDLP w Krakowie, RDLP w Lublinie, RZGW w Krakowie, KW PSP w Rzeszowie..

*Wszelkie działania ograniczające ryzyko powodziowe realizowane będą zgodnie z planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który obejmuje kluczowe i strategiczne dla Polski inwestycje, z punktu widzenia ochrony przeciwpowodziowej. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 18 października 2016 r. (Dz. U z 2016 r., poz. 1841). Dla inwestycji których realizacja może wpłynąć na pogorszenie stanu wód i nieosiągnięcie celów środowiskowych konieczne może być uzyskanie derogacji zgodnie z zapisami Ramowej dyrektywy Wodnej (art. 4 ust. 7) oraz ustawy prawo wodne (art. 39 j). Art. 4 ust. 7 RDW dopuszcza możliwość nieosiągnięcia zakładanych celów środowiskowych jeśli jest to wynikiem nowych zmian w charakterystyce fizycznej części wód powierzchniowych lub zmian poziomu części wód podziemnych lub w wyniku realizacji nowych form zrównoważonej działalności gospodarczej człowieka (m.in. inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej) i spełnione są wszystkie wymagane warunki m.in.: przyczyny tych modyfikacji lub zmian są szczegółowo określone i wyjaśnione w planie gospodarowania wodami.

**Ochronę przed powodzią, zgodnie z art 88a ust.3 Ustawy z dnia 18 lipca 2011 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121), prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego(MZP), map ryzyka powodziowego(MRP) oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Dla odcinków rzek, dla których nie wykonano tych map, studia ochrony przeciwpowodziowej zachowują ważność do czasu sporządzenia i przekazania właściwym organom administracji MZP i MRP opracowanych w kolejnych cyklach planistycznych. Obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią określone w ww. studiach należy traktować jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią (art. 14 i 17 Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw*). Przedstawione na MZP i MRP granice obszarów zagrożenia powodziowego można uwzględnić w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (art. 88f ust. 5 ustawy *Prawo wodne*). Natomiast zgodnie z ustawą *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz.U. z 2017- r., poz. 1073 z późn. zm.) w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 39 ust. 3 pkt 6), studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (art. 10 ust. 2 pkt 11) oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin (art. 15 ust. 2 pkt 7) uwzględnia się obszary szczególnego zagrożenia powodziowego, na których zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe. Natomiast ustalenia planów zarządzania ryzykiem powodziowym zgodnie z art. 118 ustawy *Prawo wodne* uwzględnia się planie zagospodarowania przestrzennego województwa, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

***Zgodnie z art. 88 r ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121.), ochrona przed suszą jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej. Ochronę przed suszą prowadzi się zgodnie z planami przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy oraz planami przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych. Plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Górnej Wisły i Dniestru zostały przygotowane (przyjęte) dnia 10 sierpnia 2017 r. i będą stanowić podstawę do przygotowania planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy, których przyjęcie planowane jest na rok 2020. Ustalenia planu przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze dorzecza, uwzględnia się w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 118 ustawy *Prawo wodne*).

**** Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy: Wisły i Dniestru są dokumentami strategicznymi, które m.in. opisują stan wód powierzchniowych i podziemnych, określają cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych oraz wskazują zadania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód. Zawierają również listę inwestycji mogących pogorszyć stan wód, których realizacja jest niezbędna dla rozwoju gospodarki. Ustalenia planów gospodarowania wodami uwzględnia się w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin raz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin (art. 118 ustawy *Prawo wodne*).

*****Inwestycje ograniczające emisję komunikacyjną będą również służyć realizacji dążenia do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego ustalonego dla ozonu w wyniku ograniczania emisji jego prekursorów, powstających w procesach spalania paliw w silnikach samochodowych.

***** Zielona infrastruktura - strategicznie zaplanowana sieć obszarów naturalnych i półnaturalnych z innymi cechami środowiskowymi, zaprojektowana i zarządzana w sposób mający zapewnić szeroką gamę usług ekosystemowych (definicja zawarta w KOMUNIKACIE KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,

EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Zielona infrastruktura — zwiększanie kapitału naturalnego Europy /* COM/2013/0249 final */).

***** Rekultywacji gleb zdewastowanych lub zdegradowanych przez nieustalone osoby, na cele rolnicze i inne oraz w wyniku klęsk żywiołowych lub ruchów masowych ziemi dokonują organy wymienione w art. 5 ustawy dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*, starosta jako organ właściwy w sprawach ochrony gruntów rolnych, gruntów leśnych - dyrektor RDLP za wyjątkiem parków narodowych, gdzie organem właściwym jest dyrektor parku. W każdym innym przypadku osoba powodująca utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów jest obowiązana do ich rekultywacji na własny koszt (art. 20 ust. 1 ustawy *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*).

11. FINANSOWANIE REALIZACJI POŚ WP 2017-2019

Finansowanie zadań określonych w POŚ WP 2017-2019 spoczywa na jednostkach uczestniczących w jego realizacji. Źródła finansowania POŚ WP 2017-2019 są zróżnicowane i uzależnione od rodzaju i okresu przewidywanego zadania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Istotnymi czynnikami, od których zależeć będzie realizacja dokumentu, jest zdolność finansowa instytucji i poziom zaangażowania środków własnych oraz warunki udzielania środków zewnętrznych. W Polsce funkcjonuje synergiczny system finansowania przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, oparty na źródłach krajowych (opłaty i kary) oraz źródłach zagranicznych (środki pochodzące z programów operacyjnych w ramach polityk UE lub środki przekazywane na mocy porozumień międzynarodowych). Inwestycje w ochronie środowiska realizowane są głównie przez samorządy, państwowe jednostki budżetowe, parki narodowe, przedsiębiorców i osoby prywatne. Filarem systemu są fundusze ekologiczne tj. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), będący państwową osobą prawną i 16 Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW), będących samorządowymi osobami prawnymi¹¹².

Głównymi źródłami finansowania zadań zapisanych w POŚ WP 2017-2019 będą:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020),
- Program Operacyjny „Rybnictwo i morze” - PO RYBY 2014-2020,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Program LIFE - program działań na rzecz środowiska i klimatu (2014-2020),
- fundusze „norweskie” (Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań określonych w POŚ WP 2017-2019 sporządzony został na podstawie informacji przekazanych przez instytucje odpowiedzialne za ochronę środowiska w województwie oraz powiaty. Uwzględniono w nim również zadania, dla których planowane jest udzielenie finansowania przez WFOŚiGW lub NFOŚiGW oraz typy projektów z listy wniosków zakwalifikowanych do udzielenia dofinansowania w ramach programów operacyjnych (RPO WP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, PROW). Zadania podzielono na zadania własne (Tabela 19.) oraz zadania monitorowane (Tabela 20.). Należy podkreślić, że trwają nabory wniosków do ww. programów, więc lista zadań wskazanych w harmonogramie nie jest pełna i nie zamyka możliwości realizacji innych działań, jeżeli mieszczą one się w celach i kierunkach interwencji określonych lub ww. programach lub w POŚ WP 2017-2019.

---

¹¹² Informacja na temat źródeł finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska w Polsce, roli NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz stanu wykorzystania środków finansowych na ochronę środowiska, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 4 marca 2016 r.

Tabela 19. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań własnych

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
Gospodarowanie wodami				
<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	zadanie ciągłe	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
Gospodarka wodno-ściekowa				
<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	zadanie ciągłe	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji i narażenia i uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz Planem Działań Krótkoterminowych; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2017-2023	50,0	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2017-2023	250,0	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne WFOŚiGW NFOŚiGW RPO WP inne
Zagrożenie hałasem				
<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2017	10,0 <i>(koszty zależne od wyników procedury przetargowej)</i>	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2018	20,0 <i>(koszty zależne od wyników procedury przetargowej)</i>	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2022	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW
Zasoby przyrodnicze				
<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2017-2020	9 000,0*	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in. banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2016-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2016-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 				
Gleby				
<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rekultywacji/rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki samorządu województwa WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	<ul style="list-style-type: none"> samorząd województwa 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
Zasoby geologiczne				
<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna złóż udokumentowanych na obszarze województwa z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	<ul style="list-style-type: none"> organ administracji geologicznej szczebla woj. 	zadanie ciągłe	beznakładowo	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia w województwie poprzez wzmożenie systemu kontroli; 	<ul style="list-style-type: none"> organ administracji geologicznej szczebla woj. 	zadanie ciągłe	beznakładowo	<ul style="list-style-type: none"> środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> • pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa; 	<ul style="list-style-type: none"> • organ administracji geologicznej szczebla woj. 	zadanie ciągłe	beznakładowo	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne

* Koszty szacunkowe przyjęte na podstawie „Opracowania eksperckiego dotyczącego skutków wdrożenia tzw. ustawy krajobrazowej” sporządzonego przez Instytut Jagielloński w Warszawie

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

Tabela 20. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań monitorowanych

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
Gospodarowanie wodami				
<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej • odcinkowa regulacja rzek i potoków (zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków); • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	<ul style="list-style-type: none"> • PZMiUW • RZGW Kraków 	2017-2022	1 980 248,00	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP • Bank Światowy • budżet państwa • Bank Rozwoju Rady Europy
<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	zadania ciągłe	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne
<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	<ul style="list-style-type: none"> • IMGW-PIB • Gminy • RZGW 	b.d.	b.d.	b.d.
<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	<ul style="list-style-type: none"> • administracja rządowa i samorządowa 	2017-2020	4090,00	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • POIiŚ 2014-2020
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom; 	<ul style="list-style-type: none"> • administracja rządowa i samorządowa 	b.d.	b.d.	b.d.
<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	zadania ciągłe	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
Gospodarka wodno-ściekowa				
<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; • likwidacja obiektów zaliczanych do „bomb ekologicznych”; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • przedsiębiorstwa komunalne • podmioty prywatne 	2017-2020	1 873 959,8* 185997,67**	<ul style="list-style-type: none"> • POIiŚ 2014-2020 • WFOŚiGW • NFOŚiGW • środki własne
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania tym zanieczyszczeniom; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	zadania ciągłe	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020; 	<ul style="list-style-type: none"> • WIOŚ 	2017-2020	6 540	<ul style="list-style-type: none"> • budżet państwa • WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	zadanie ciągłe	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	<ul style="list-style-type: none"> • administracja rządowa i samorządowa • podmioty prywatne • przedsiębiorcy, 	<ul style="list-style-type: none"> • zadania ciągłe 2017-2021 r 	1627450,95***	<ul style="list-style-type: none"> • Środki własne • POIiŚ • NFOŚiGW • WFOŚiGW • Budżet Państwa • PROW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
	<ul style="list-style-type: none"> inwestorzy przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne 			<ul style="list-style-type: none"> RPOWP
<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	<ul style="list-style-type: none"> RZGW Kraków właściciele ujęć 	zadania ciągłe	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> budżet państwa środki własne
<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy 	2017-2023	76083,391	<ul style="list-style-type: none"> środki własne POIiŚ 2014-2020 WFOŚiGW NFOŚiGW
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów, zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> WIOŚ 	2016-2020	5 573,0	<ul style="list-style-type: none"> budżet państwa WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania emisji niskiej; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmian czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy 	2017-2023*	466 512,0****	<ul style="list-style-type: none"> środki własne WFOŚiGW NFOŚiGW RPO WP inne
<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców dla miasta Rzeszowa; 	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstwo Środowiska Miasto Rzeszów 	2017-2019	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> budżet państwa POIiŚ EFS

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy • zarządzający drogami 	2017-2023	wg indywidualnych kosztorysów 0,2-0,8 PLN/km	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • WFOŚiGW • NFOŚiGW • RPO WP • inne
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	2017-2023	wg indywidualnych kosztorysów	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • WFOŚiGW • NFOŚiGW • RPO WP • inne
<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	<ul style="list-style-type: none"> • GDDKiA, • PZDW • miasta grodzkie 	2017-2023	wg indywidualnych kosztorysów	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • WFOŚiGW • NFOŚiGW • RPO WP • inne
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Związek Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa 	2016-2023	103 399,16	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP • środki własne
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	2017-2023	wg indywidualnych kosztorysów	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • WFOŚiGW • NFOŚiGW • POIiŚ • inne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> budowa instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	<ul style="list-style-type: none"> przedsiębiorstwa gminy 	2017-2023	wg indywidualnych kosztorysów	<ul style="list-style-type: none"> środki własne WFOŚiGW NFOŚiGW RPO WP POIiŚ inne
<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> starostwa gminy 	2016-2023	250,0	<ul style="list-style-type: none"> środki własne WFOŚiGW
Zagrożenie hałasem				
<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Rzeszowa 	2018	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln przejazdów rocznie; 	<ul style="list-style-type: none"> GDDKiA 	2017	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln przejazdów rocznie; 	<ul style="list-style-type: none"> PZDW w Rzeszowie 	2017	90,00	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Rzeszowa 	2017	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln przejazdów rocznie (aktualizacja); 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Krosna 	2017-2017	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> RPO WP środki własne
<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Przemyśla 	2017	159,00	<ul style="list-style-type: none"> Prezydent Miasta Przemyśla
<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nieobjętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> WIOŚ w Rzeszowie 	2017-2020	832,00	<ul style="list-style-type: none"> budżet państwa

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu: <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln przejazdów; – przeprowadzenie monitoringu dla inwestycji pn.: likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	<ul style="list-style-type: none"> • PZDW w Rzeszowie 	2016-2018	328,0	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne województwa podkarpackiego oraz województwa świętokrzyskiego
<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej S19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie - Sokół Małopolski; – Sokół Małopolski - Stobierno; – Świlcza - węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe Babica, – Babica - Barwinek; • budowa drogi ekspresowej S74 na odcinku Opatów Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Sanok, Stalowa Wola i Nisko, Łańcut; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	<ul style="list-style-type: none"> • GDDKiA 	2016-2024	2858 554,90 brak wyliczeń wszystkich kosztów	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie współfinansowane ze środków UE • budżet państwa
<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	<ul style="list-style-type: none"> • GDDKiA, • PZDW w Rzeszowie, • gminy • powiaty 	2017-2019	b.d.	b.d.
<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, północnej obwodnicy miasta Sokół Małopolskiego, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce i Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	<ul style="list-style-type: none"> • PZDW w Rzeszowie 	2016-2019	967 583,66 brak wyliczeń wszystkich kosztów	<ul style="list-style-type: none"> • EFRR, • BW, • JST

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	• Gmina Miejska Tarnobrzeg	2016-2019	50 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Tarnobrzeg RPO WP 2014-2020 • RPO WP 2014 - 2020, środki własne • budżet miasta
	• Gmina Miejska Przemyśl i ZDM w Przemyślu	2017-2019	170 276,43	
	• Gmina Miejska Krosno	2016-2018	91 729,00	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadu powstającego z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>Zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • ekoinnowacje, 	<ul style="list-style-type: none"> • administracja rządowa i samorządowa • przedsiębiorstwa 	zadanie ciągle	-	<ul style="list-style-type: none"> • środki unijne, krajowe i własne,
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	2017	5 772,644	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne, WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	2016-2022	63 108,010	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne, • NFOŚiGW, • WFOŚiGW, • RPO WP • POIŚ, • inne
<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	2016-2031	18000	<ul style="list-style-type: none"> • środki unijne, krajowe i własne,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów (w tym przyjmujące zmieszane odpady komunalne), – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – instalacji do recyklingu odpadów, – odzysku innego niż recykling odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	<ul style="list-style-type: none"> • gminy 	2016-2020	1 001 309,35	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne, • NFOŚiGW, • WFOŚiGW, • RPO WP • POiŚ, • inne
<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzający składowiskami odpadów 	2016-2022	51 614,10	<ul style="list-style-type: none"> • środki unijne, krajowe i własne,
Zasoby przyrodnicze				
<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody¹⁾, parków krajobrazowych²⁾ i oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000¹⁾; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> - ww. dokumentów, - nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu; 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektor RDOŚ w Rzeszowie¹⁾ • dyrektorzy parków krajobrazowych²⁾ 	2016-2019	14 240,00 2 740,00 brak wyliczeń wszystkich kosztów	<ul style="list-style-type: none"> • budżet państwa, • POiŚ 2014-2020, • RPO WP 2014-2020, • NFOŚiGW, • WFOŚiGW w Rzeszowie
<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	<ul style="list-style-type: none"> • nadleśnictwa 	2016-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • PROW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), - ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu³⁾, - ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, - niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, - ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi zwierząt, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektor RDOŚ w Rzeszowie¹⁾ • dyrektorzy parków krajobrazowych²⁾ • gminy³⁾ 	2016-2019	2 400,00 15,80 brak wyliczeń wszystkich kosztów	<ul style="list-style-type: none"> • budżet państwa, • WFOŚiGW • w Rzeszowie
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • dyrektorzy parków narodowych i parków krajobrazowych • nadleśnictwa • samorząd województwa • powiaty • gminy 	2016-2019	10 989,29 brak wyliczeń wszystkich kosztów	<ul style="list-style-type: none"> • środki UE, • budżet państwa, • NFOŚiGW • WFOŚiGW, • środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	<ul style="list-style-type: none"> dyrektorzy zespołów parków krajobrazowych gminy zarządcy dróg zarządcy cieków wodnych 	2016-2017	145,00 brak wyliczeń wszystkich kosztów	<ul style="list-style-type: none"> środki własne fundusze zagraniczne WFOŚiGW, NFOŚiGW,
<ul style="list-style-type: none"> ochrona ekosystemów leśnych i nieleśnych; 	<ul style="list-style-type: none"> dyrektorzy parków narodowych 	2016-2019	8 432,00 brak wyliczeń wszystkich kosztów	<ul style="list-style-type: none"> UE budżet państwa NFOŚiGW fundusz leśny środki własne
<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	<ul style="list-style-type: none"> nadleśnictwa 	2016-2022	53323,06	<ul style="list-style-type: none"> środki własne, Fundusz Leśny
<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 		2016-2020	905,0	<ul style="list-style-type: none"> środki własne, POIiŚ
<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego; zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 		2016-2023	22 248,6	<ul style="list-style-type: none"> środki własne, Fundusz Leśny, POIiŚ, fundusze UE
<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 		2016-2020	20 890,0	<ul style="list-style-type: none"> środki własne POIiŚ, fundusze UE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 		2016-2020	37 740,0	<ul style="list-style-type: none"> środki własne, POIiŚ
Zagrożenie poważnymi awariami				
<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy 	2017-2020	b.d.	b.d.
<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja stawów osadowych w Stalowej Woli; 	<ul style="list-style-type: none"> Miasto Stalowa Wola 	2016-2018	30 679,16	<ul style="list-style-type: none"> NFOŚiGW, środki własne
Gleby				
<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości gleby oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na jej powierzchni; 	<ul style="list-style-type: none"> OSCHR IUNG WIOŚ jednostki ratownictwa chemiczno-ekologicznego PSP 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne WFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy ODR 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy, ODR 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> jednostki samorządu terytorialnego 	2017-2019	b.d. działanie realizowane w ramach bieżących potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> budżet gminy budżet powiatu środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	<ul style="list-style-type: none"> starostowie 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne*****; 	<ul style="list-style-type: none"> starostowie dyrektor RDLP na gruntach leśnych 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne NFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojсковych, pokolejowych; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> budżet gminy RPO WP środki własne
	<ul style="list-style-type: none"> gmina Tarnobrzeg 	2018-2019	10 000	<ul style="list-style-type: none"> RPO WP budżet gminy
<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO - etap III - kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk monitoring; 	<ul style="list-style-type: none"> PIG-PIB 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> NFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanych oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	<ul style="list-style-type: none"> starostowie 	2015-2023	6 073,7	<ul style="list-style-type: none"> NFOŚiGW budżet powiatu RPO WP
<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	<ul style="list-style-type: none"> gminy starostowie 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> budżet gminy budżet powiatu
Zasoby geologiczne				
<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	<ul style="list-style-type: none"> przedsiębiorstwa jednostki naukowo-badawcze, w tym PIG-PIB 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne NFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy województwo 	zadanie ciągle	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania
<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli w skali powiatu; 	<ul style="list-style-type: none"> organy administracji geologicznej szczebla powiatowego i organy nadzoru górniczego 	zadanie ciągle	beznakładowo	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez starostę; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy organy administracji geologicznej szczebla powiatu 	zadanie ciągle	beznakładowo	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	<ul style="list-style-type: none"> przedsiębiorstwa 	2017-2023	wg indywidualnych kosztorysów	<ul style="list-style-type: none"> środki własne NFOŚiGW
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	<ul style="list-style-type: none"> jednostki naukowo-badawcze, w tym PIG-PIB, gminy 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie przez organy ochrony środowiska ewidencji źródeł pól elektromagnetycznych; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> WIOŚ starosta gminy 	2017-2020	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> środki własne WFOŚiGW budżet państwa
<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	<ul style="list-style-type: none"> gminy 	2017-2023	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> budżet gminy

* koszty podane na podstawie AKPOŚK dla celów informacyjnych, nie zostały ujęte w podsumowaniu ogólnych kosztów w Tabeli 21

**koszty na podstawie informacji przekazanych przez jednostki działające w zakresie ochrony środowiska na terenie województwa podkarpackiego oraz wykazu zadań, co do których planowane jest udzielenie finansowania przez WFOŚiGW lub NFOŚiGW oraz wniosków zakwalifikowanych do udzielenia dofinansowania w ramach programów operacyjnych RPO WP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020.

*** koszty podano zgodnie z danymi zwartymi w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju dla celów informacyjnych, nie zostały ujęte w podsumowaniu ogólnych kosztów w Tabeli 21.

**** szacunkowe koszty i terminy realizacji wymienionych zadań przyjęto zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym *Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych* oraz *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych*.

Źródło: Opracowanie własne PBPP na podstawie informacji uzyskanych od organów ochrony środowiska i przyrody i innych instytucji - informacje zostały zagregowane.

Koszty wskazane w tabelach pochodzą z informacji przekazanych przez instytucje oraz powiaty. Są to koszty szacowane, ponieważ nie wiadomo jakie zadania zostaną zakwalifikowane do realizacji w ramach programów operacyjnych lub mogą uzyskać dofinansowanie ze środków zewnętrznych. W związku z powyższym wykaz zadań jest niepełny i mogą być realizowane inne zadania, jeżeli mieszczą się w ramach obszarów, celów i kierunków interwencji określonych w POŚ WP 2017-2019.

W oparciu o harmonogramy rzeczowo-finansowe i możliwości finansowania przedsięwzięć środowiskowych w latach 2014-2020, oszacowane zostały nakłady na realizację zadań w poszczególnych obszarach interwencji (Tabela 21).

Tabela 21. Planowane nakłady na realizację POŚ WP 2017-2019

Obszar interwencji	Szacowane nakłady do 2023 r.	
	[mln zł]	[%]
Gospodarowanie wodami	1984,34	23,79
Gospodarka wodno-ściekowa	268,62	3,22
Ochrona klimatu i jakości powietrza	576,03	6,91
Zagrożenie hałasem	4139,58 ¹¹³	49,64
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	1139,80	13,67
Zasoby przyrodnicze	184,32	2,21
• ochrona przyrody	48,00	0,58
• lasy	136,32	1,63
Zagrożenie poważnymi awariami	30,68	0,37
Gleby	16,07	0,19
Zasoby geologiczne	b.d.	b.d.
Promieniowanie elektromagnetyczne	0,12	0
Razem	8339,56	100

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

¹¹³ Większość kosztów w obszarze interwencji *Zagrożenie hałasem* generowanych jest przez inwestycje drogowe wprowadzające ruch poza obszar miast i terenów zabudowanych.

12. SYSTEM REALIZACJI POŚ WP 2017-2019

Polityka ochrony środowiska w województwie prowadzona jest według strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, a także za pomocą wojewódzkiego programu ochrony środowiska (art. 14 ustawy *Prawo ochrony środowiska*).

Organem odpowiedzialnym za opracowanie *Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.* jest Zarząd Województwa Podkarpackiego. Obowiązkiem tego organu jest sporządzanie, co 2 lata, raportu z wykonania ww. dokumentu, oraz jego przedłożenie Sejmikowi Województwa Podkarpackiego, a następnie przekazanie do wiadomości Ministrowi Środowiska¹¹⁴. Postępy w realizacji POŚ WP 2017-2019 monitorowane będą wg wskaźników określonych w Tabeli 22.

Z realizacją POŚ WP 2017-2019 ściśle powiązane są:

- system pomiarów i ocen stanu środowiska, prowadzony przez WIOŚ w ramach państwowego monitoringu środowiska,
- nadzór nad jakością środowiska, sprawowany przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju województwa podkarpackiego zgodnie z kompetencjami i w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy, oraz przy pomocy aktualnie dostępnych instrumentów prawno-administracyjnych, finansowych, ekonomiczno-rynkowych, informacyjno-edukacyjnych oraz instrumentów z zakresu organizacji, marketingu i zarządzania środowiskiem.

Na etapie wykonywania raportów z wykonania POŚ WP 2017-2019 istotny będzie przepływ informacji pomiędzy Urzędem Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego a instytucjami regionalnymi (m.in. RDOŚ, PZMiUW), samorządami lokalnymi (starostwami i gminami) i instytucjami działającymi na obszarze województwa (m.in. RZGW, RDLP)¹¹⁵. Informacje te powinny dotyczyć stopnia zaawansowania zadań zapisanych w POŚ WP 2017-2019 wg rekomendowanych w nim wskaźników realizacji celów interwencji.

Istotne dla poprawy stanu środowiska będą przedsięwzięcia realizowane przez przedsiębiorstwa i podmioty gospodarcze przestrzennie przypisane do konkretnej gminy lub działające na rzecz gminy. Jednostki te w znacznej części finansowały będą zadania związane z podnoszeniem konkurencyjności, tj. wprowadzaniem systemów zarządzania środowiskiem na poziomie przedsiębiorstw (m.in. ISO 14000), najlepszych dostępnych technologii (BAT), ograniczaniem odpadowości, materiałochłonności i energochłonności czy racjonalizacją zużycia wody. Odbiorcami POŚ WP 2017-2019 będzie społeczeństwo województwa, które poprzez wzrost wiedzy o stanie środowiska, może ją spożytkować do kontroli realizacji

---

¹¹⁴ Art. 18 ust. 2 i ust.3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2017 r. poz. 519)

¹¹⁵ Organy i instytucje ochrony środowiska określa art. 376 i 386. ww. ustawy.

i efektów wdrażania tego dokumentu, osiągnięcia określonych korzyści oraz do działań na rzecz ochrony środowiska na poziomie lokalnym.

Analiza i ocena realizacji zadań określonych w POŚ WP 2017-2019 prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), Państwowy Monitoring Środowiska w Rzeszowie, a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy *Prawo ochrony środowiska*, w szczególności organów ochrony środowiska.

Monitoring realizacji POŚ WP 2017-2019 prowadzony będzie w zakresie:

- zmian stanu środowiska (na podstawie raportów o stanie środowiska w województwie podkarpackim, corocznie sporządzanych przez WIOŚ w Rzeszowie);
- stopnia realizacji przyjętych celów interwencji wg przypisanych im wskaźników;
- realizacji przyjętych działań/zadań;
- zmiany uwarunkowań realizacji POŚ WP 2017-2019.

Tabela 22. Wskaźniki realizacji celów wg obszarów interwencji

Cel interwencji	Wskaźnik				
	Nazwa	Wartość bazowa*		Wartość docelowa	Źródło danych
		2014 r.	2015 r.	2019 r.	
Gospodarowanie wodami					
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego	pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam ³] ¹¹⁶	–	14 198	wzrost	PZMiUW
	liczba ludności zabezpieczonej/ chronionej przed powodzią z terenów narażonych na występowanie tego zjawiska [osoby]	–	204 590	250 000	PZMiUW
	efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km]	–	37,6	–	GUS, PZMiUW
	długość obwałowań przeciwpowodziowych [km]	–	635,414	wzrost	PZMiUW
Gospodarka wodno-ściekowa					
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych	zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [hm ³]	–	266,6	spadek	GUS
	odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%]	–	72,4	75%	GUS
	udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	–	63,1	spadek	GUS
	długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) [km]	–	16238,4	wzrost	GUS
	odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	–	69,3	wzrost	GUS
	długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	–	14765,1	wzrost	GUS
	odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	–	80,7	wzrost	GUS

¹¹⁶ Zbiorniki wodne będące w zarządzie PZMiUW w Rzeszowie (podana pojemność uwzględnia dwa suche zbiorniki o łącznej pojemności 5,69 mln m³)

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

	nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi -razem [hm ³]	–	1,1	spadek	GUS
	udział JCWP o stanie dobrym [%]	–	22,6**	wzrost	WIOŚ
	udział JCWPd o stanie dobrym [%]	–	87,5 ***	94	WIOŚ
Wskaźniki realizacji wymagań dyrektywy Rady 91/271/EWG (na podstawie AKPOŚK 2017)					
	Nazwa wskaźnika		Wartość bazowa w 2016 r.	Wartość docelowa w 2021 r.	Źródło danych
	odsetek aglomeracji spełniających wszystkie warunki dyrektywy [%],		19	49	APOŚK
	w tym:				
	• odsetek aglomeracji z oczyszczalniami ścieków o wymaganej wydajności [%]		50	69	APOŚK
	• odsetek aglomeracji z oczyszczalniami spełniających wymagania w zakresie standardów oczyszczania ścieków [%]		83	98	APOŚK
	• odsetek aglomeracji spełniających wymagania wyposażenia w systemy zbierania ścieków komunalnych [%]		34	68	APOŚK
	• odsetek oczyszczalni w aglomeracji spełniających wymagania obowiązujących standardów oczyszczania [%]		84	100	APOŚK
Ochrona klimatu i jakości powietrza					
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu	liczba stref z przekroczeniami norm problemowych zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia:	–	2 1 2	spadek	WIOŚ
	• pył PM10; • pył PM2,5; • benzo(a)piren;				
	powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych	–	0,02 0,1 9,4	spadek	WIOŚ
	• pył PM10; • pył PM2,5;				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych	• benzo(a)piren;				
	wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM _{2,5} na terenie miasta Rzeszów [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	–	24	18	Obwieszczenie MŚ
	emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	1,42	1,4	1,37	GUS
	emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska (bez CO ₂) [tys. Mg]	15,60	19,2	15,36	GUS
	emisja CO ₂ z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	2 510,0	3034,2	2 427,36	GUS
	udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej [%]	23,4	–	26,91	GUS
	całkowita moc zainstalowana w urządzeniach OZE wytwarzających energię elektryczną ¹¹⁷ [MW]	-	6 970,033	8 015,538	URE
Zagrożenie hałasem					
IV. Poprawa klimatu akustycznego	liczba zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy hałasu w stosunku do zakładów skontrolowanych [%]	9,5	–	spadek	WIOŚ
	liczba punktów monitoringu hałasu komunikacyjnego, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych [szt.]	3	–	spadek	WIOŚ
	długość wybudowanych ekranów akustycznych [km]	9,98 7,36	–	–	GDDKiA, PZDW
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
V. Zmniejszenie masy odpadów	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie [tys. Mg]	174,5	–	wzrost ¹¹⁸	DOŚ UMWP,

¹¹⁷ Dane nie uwzględniają mocy zainstalowanej w elektrowni szczytowo-pompowej Solina - Myczkowce

¹¹⁸ Wskaźniki (tendencje) wg. Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022, Rozdział 10. Wskaźniki Monitoringu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów	Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych na składowiskach odpadów [Mg]	439,0	–	spadek ¹¹⁹	DOŚ UMWP
Zasoby przyrodnicze					
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	lesistość [%]	–	38,1% *****	wzrost	GUS
	powierzchnia lasów [w tys. ha]	–	679,57	wzrost	GUS
	odnowienia i zalesienie w lasach publicznych i prywatnych [ha/rok]	–	4 103,4	wzrost	GUS
	powierzchnia lasów ochronnych [%]	59,9%	–	–	GUS
Zagrożenie poważnymi awariami					
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków	liczba zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZDR) i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZZR) [szt.]	–	ZDR-12 ZZR-18	–	WIOŚ
	liczba przypadków wystąpienia poważnej awarii [szt.]	–	0	0	WIOŚ, KW PSP

¹¹⁹ Ibidem

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Gleby					
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	powierzchnia użytków rolnych wymagających wapnowania (w sto-pniu koniecznym i potrzebnym) [%]	61	–	spadek	OSCHR
	udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem [%]	3,60	–	5	GUS
	liczba producentów i przetwórci ekologicznych [szt.]	–	• 1305 • 36	wzrost	IJHARS
	powierzchnia gruntów ornych niezagospodarowanych (odłogów i ugorów) [tys. ha]	–	11,3	spadek	GUS
	powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku [ha]	–	297	wzrost	GUS
Zasoby geologiczne					
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych	liczba udokumentowanych złóż [szt.]	–	1136	1136	PIG-PIB
	zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu: <ul style="list-style-type: none"> • gaz ziemny [mln m³] • wody lecznicze [mln m³/h] • piaski i żwiry [mln Mg] 	–	• 28 504 • 96,93 • 1 282,6	utrzymanie wysokości wskaźnika na aktualnym poziomie /lub wzrost	PIG-PIB
Promieniowanie elektromagnetyczne					
Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektro-magnetycznych [szt.]	–	0	0	WIOŚ
	liczba obszarów objętych badaniami poziomu pól elektromagnetycznych [szt.]	–	45	45	WIOŚ

* Za rok bazowy przyjęto rok, w którym dostępne były najbardziej aktualne dane.

** Ramowa Dyrektywa Wodna zobowiązywała Polskę do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych do 2015 roku. Dyrektywa zgodnie art. 4 przewiduje następujące odstępstwa od założonych celów środowiskowych: czasowe (dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub 2027), ustalenie celów mniej

rygorystycznych, czasowe pogorszenie stanu wód i nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji. JCWP dla których przewidziane są odstępstwa wskazane są w aktualizacjach planów gospodarowania wodami (aPGW) na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru. Zgodnie z aPGW dla 46 % JCWP wskazano terminy osiągnięcia celów środowiskowych do 2021 r. (40%) i 2027 r. (6%).

*** Dane z 2012 r uzyskane w wyniku przeprowadzonej oceny stanu dla wydzielonych JCWPd (ocena przeprowadzona została dla 8 JCWPd, od grudnia 2016 roku obowiązuje nowy podział na 17 JCWPd) wykonana w oparciu o wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego oraz dane Państwowej Służby Hydrogeologicznej w zakresie stanu ilościowego. Zgodnie z aPGW tylko dla jednej JCWPd o numerze 115 wskazano odstępstwo czasowe od założonych celów do roku 2027.

**** Lesistość województwa podkarpackiego w roku 2015 przewyższyła o 8,1% wartość docelową lesistości w kraju planowanej do osiągnięcia w 2020 r. i o 5,1 % w roku 2050 - wg Polityki Leśnej Państwa planowane jest osiągnięcie lesistość w kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050.

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie z uwzględnieniem *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, opracowanych przez Ministerstwo Środowiska (2015 r.)

13. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Nie przeprowadzono postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania dokumentu na środowisko, gdyż POŚ WP 2017-2019 nie zawiera listy przedsięwzięć, które mogłyby prowadzić do znaczących transgranicznych oddziaływań. Pojawiają się jednak transgraniczne problemy ekologiczne do rozwiązania, m.in. dotyczące wód granicznych, ochrony powietrza i transportu materiałów szczególnie niebezpiecznych dla środowiska, czy przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na znaczne odległości.

14. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA POWIATOWYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Na podstawie art. 17. ust. 1. ustawy *Prawo ochrony środowiska* organ wykonawczy powiatu, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza powiatowy program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*.

Powiatowe programy ochrony środowiska winny być spójne z celami ekologicznymi określonymi w POŚ WP 2017-2019 i zapewniać ich realizację. Zagadnienia omówione w wojewódzkim programie ochrony środowiska, a specyficzne i ważne dla danego powiatu, powinny być uszczegółowione w programie powiatowym. W celu porównania efektów realizacji założonych celów w powiatach przedstawiono listę wskaźników rekomendowanych dla powiatowego programu ochrony środowiska, które powinny być uwzględnione w kolejnych edycjach programu ochrony środowiska. Lista ta jest otwarta, a powiaty mogą przyjąć dodatkowe wskaźniki.

Źródło danych powinny stanowić dane GUS, raporty i inne corocznie, ogólnie dostępne publikowane dane, a także pochodzić z danych będących w posiadaniu starostwa.

Tabela 23. Wskaźniki realizacji celów rekomendowane dla powiatowych programów ochrony środowiska

Obszar interwencji	Wskaźnik
Gospodarowanie wodami	<ul style="list-style-type: none"> • pojemność użytkowa obiektów małej retencji wodnej w zarządzie PZMiUW w Rzeszowie[dam³]; • efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km];
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [hm³]; • odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków[%]; • długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) [km]; • długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]; • różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji [%]: <ul style="list-style-type: none"> - ogółem, - na wsi;
	<ul style="list-style-type: none"> • liczba komunalnych oczyszczalni ścieków [szt.]: <ul style="list-style-type: none"> - biologicznych; - z podwyższonym usuwaniem biogenów; • pobór wód podziemnych [dam³];
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • stężenia zanieczyszczeń, dla których stwierdzono klasę C wg kryterium ochrony zdrowia w strefie, w której położony jest powiat [µg/m³]; • powierzchnia obszarów występowania przekroczeń zanieczyszczeń [%]; • liczba budynków objętych termomodernizacją [szt.]; • liczba zmodernizowanych kotłowni [szt.]; • odbiorcy energii elektrycznej [liczba osób]; • zużycie energii elektrycznej [kWh]; • liczba instalacji OZE [szt.]; • moc zainstalowana w urządzeniach OZE wg rodzajów instalacji [MW]; • odsetek gmin posiadających plany gospodarki niskoemisyjnej [%];
Zagrożenie hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy hałasu [szt.]; • długość ścieżek rowerowych[km]; • całkowita długość dróg powiatowych przebudowanych lub zmodernizowanych [km]; • lokalizacja i poziom notowanych przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu [dB];
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • masa zebranych odpadów komunalnych w tym zebranych i odebranych w sposób selektywny [tys. Mg]; • dzikie wysypiska odpadów: <ul style="list-style-type: none"> - liczba [szt.]; - powierzchnia [ha];
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • udział terenów zieleni w miastach w powierzchni miasta [ha]; • udział terenów zieleni poddanych rekultywacji lub rewitalizacji [ha]; • lesistość [%]; • powierzchnia lasów [w tys. ha]; • odnowienia i zalesienie w lasach publicznych i prywatnych [ha/rok];
Zagrożenie poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przypadków wystąpienia poważnej awarii [szt.]; • liczba zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZDR) i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZZR) na terenie powiatu; • powierzchnia lasów dotkniętych pożarami [ha];

Obszar interwencji	Wskaźnik
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia użytków rolnych wymagających wapnowania (w stopniu koniecznym i potrzebnym) [%]; • powierzchnia terenów, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi; • udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem [%]; • liczba producentów i przetwórci ekologicznych [szt.]; • powierzchnia gruntów ornych niezagospodarowanych (odłogów i ugorów) [tys. ha]; • powierzchnia gruntów zrehabilitowanych w ciągu roku (na podstawie decyzji w sprawie rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych) [ha]; • udział gruntów zabudowanych i zainwestowanych w powierzchni ogólnej powiatu [%]; • powierzchnia terenów zagrożonych osuwiskami [ha];
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udokumentowanych złóż [szt.]; • liczba wydanych koncesji na wydobywanie kopalin [szt.] i powierzchnia gruntów objętych ww. koncesjami [ha]; • zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali powiat m.in: <ul style="list-style-type: none"> - gaz ziemny [mln m³], - wody lecznicze [mln m³/h], - piaski i żwiry [mln Mg];
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych [szt.];
Wszystkie obszary interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • liczba organizacji pozarządowych działających aktywnie na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej [szt.]; • liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szkolenia, warsztaty, kampanie i inne]; • nakłady na ochronę środowiska w powiecie [zł, %];

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie z uwzględnieniem *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, opracowanych przez Ministerstwo Środowiska (2015 r.)

WYKAZ TABEL

Tabela 1. Efekty realizacji POŚ WP 2012-2015 według oceny wskaźnikowej	20
Tabela 2. Elementy przestrzeni i problemy o charakterze transgranicznym - Słowacja	30
Tabela 3. Elementy przestrzeni i problemy o charakterze transgranicznym - Ukraina	33
Tabela 4. Elementy przestrzeni i problemy wspólne dla województwa podkarpackiego i województw sąsiednich	37
Tabela 5. Większe rzeki województwa podkarpackiego	45
Tabela 6. Podstawowe dane zbiorników wód podziemnych województwa podkarpackiego	47
Tabela 7. Typy jednolitych części wód powierzchniowych występujących w województwie podkarpackim	59
Tabela 8. Wyniki oceny spełnienia wymagań w punktach monitorowania obszarów chronionych w badanych jednolitych częściach wód rzecznych za 2015 r.	62
Tabela 9. Całkowita emisja pyłów i głównych zanieczyszczeń gazowych z terenu województwa podkarpackiego w latach 2011-2015 *	76
Tabela 10. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w latach 2006-2015	80
Tabela 11. Rozmieszczenie przestrzenne odnawialnych źródeł energii powiatów i rodzajów instalacji z określeniem mocy technologicznej	82
Tabela 12. Zasobność gleb w mikroelementy w roku 2014	115
Tabela 13. Zasoby udokumentowanych złóż kopalin oraz wielkości ich wydobycia wg stanu na dzień 31.12.2015 r.	122
Tabela 14. Średnie poziomy pól elektromagnetycznych na terenie województwa podkarpackiego w latach 2013-2015	126
Tabela 15. Analiza SWOT- ochrona środowiska w województwie podkarpackim	128
Tabela 16. Problemy i zagrożenia środowiska na terenie województwa podkarpackiego	134
Tabela 17. Prognozowany stan środowiska w województwie podkarpackim	137
Tabela 18. Cele i kierunki interwencji	142
Tabela 19. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań własnych	161
Tabela 20. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań monitorowanych	165
Tabela 21. Planowane nakłady na realizację POŚ WP 2017-2019	179
Tabela 22. Wskaźniki realizacji celów wg obszarów interwencji	182
Tabela 23. Wskaźniki realizacji celów rekomendowane dla powiatowych programów ochrony środowiska	189

WYKAZ RYSUNKÓW

Rysunek 1. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze ze Słowacją.....	32
Rysunek 2. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z Ukrainą	35
Rysunek 3. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z województwem lubelskim.....	42
Rysunek 4. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z województwem małopolskim.....	43
Rysunek 5. Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przyrodnicze z województwem świętokrzyskim	44
Rysunek 6. Zbiorniki wód podziemnych	51
Rysunek 7. Suma zasobów wód podziemnych dyspozycyjnych i perspektywicznych	52
Rysunek 8. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	53
Rysunek 9. Obszary zagrożenia suszą hydrologiczną i rolniczą.....	54
Rysunek 10. Zaopatrzenie w wodę wg gmin w 2015 r.	66
Rysunek 11. Gospodarka ściekowa wg gmin w 2015 r.	67
Rysunek 12. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2015 r.....	68
Rysunek 13. Stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych w 2015 r.	69
Rysunek 14. Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych w 2015 r.	70
Rysunek 15. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w 2015 r.....	71
Rysunek 16. Jakość wód podziemnych, w punktach pomiarowych monitoringu w 2015r. ...	72
Rysunek 17. Obszary i główne źródła degradacji wód	73
Rysunek 18. Obszary przekroczeń norm pyłu zawieszonego PM10 w roku 2015.....	85
Rysunek 19. Obszary przekroczeń norm benzo(α)pirenu i pyłu zawieszonego PM 2,5 w roku 2015	86
Rysunek 20. Lokalizacja największych punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	87
Rysunek 21. Gminy posiadające opracowane plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczania niskiej emisji i założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	88
Rysunek 22. Klimat akustyczny - obszary objęte programami ochrony środowiska przed hałasem	91
Rysunek 23. Klimat akustyczny - monitoring hałasu komunikacyjnego w latach 2007-2015... ..	92
Rysunek 24. Regiony gospodarki odpadami wraz z instalacjami przetwarzania odpadów komunalnych w 2016 r.....	95
Rysunek 25. Istniejący system ochrony przyrody.....	100
Rysunek 26. Lesistość gmin.....	105
Rysunek 27. Lasy ochronne i Leśne Kompleksy Promocyjne.....	106
Rysunek 28. Potencjalni sprawcy poważnych awarii i „bomby ekologiczne”	108
Rysunek 29. Typy gleb w województwie podkarpackim.....	116
Rysunek 30. Dominacja poszczególnych użytków rolnych - stan 2015 rok.....	117

Rysunek 31. Poziom zakwaszenia gleb.....	118
Rysunek 32. Obszary osuwiskowe.....	120
Rysunek 33. Złóża kopalin.....	124
Rysunek 34. Rozmieszczenie punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych oraz wyniki badań poziomów pól elektromagnetycznych w województwie podkarpackim w 2015 r.	127

WYKAZ WYKRESÓW

Wykres 1. Ogólne zużycie wody na terenie województwa podkarpackiego w 2015 r. [hm^3]	57
Wykres 2. Odpady przemysłowe wytworzone na terenie województwa.....	93
Wykres 3. Sposób zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie województwa podkarpackiego w 2014 r.....	94
Wykres 4. Skład morfologiczny wytworzonej masy odpadów komunalnych	95
Wykres 5. Struktura własności lasów w 2015 r.	101
Wykres 6. Grupy gatunków panujących w lasach województwa podkarpackiego.....	102
Wykres 7. Pozyskanie drewna w latach 2011 - 2015.....	103
Wykres 8. Przyczyny uszkodzenia drzewostanów w 2015 r.....	104
Wykres 9. Liczebność i odstrzały zwierzyny łownej w 2015 r.	104
Wykres 10. Struktura użytkowania gruntów w województwie podkarpackim w 2015 r.....	112

WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

1. *Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. M.P. z 2016 r., poz. 652.
2. *Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju*, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, sierpień 2016 r.
3. *Analiza zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego*, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN (2001 r.).
4. *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły*, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2015 r.
5. *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodny Dniestru*, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. 2015 r.
6. *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły i Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu Dniestru*, RZGW, Kraków 2015 r. - sporządzona w ramach opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych w obszarze działania RZGW w Krakowie.
7. Baza Danych Lokalnych. 2015, Urząd Statystyczny w Rzeszowie.
8. *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce – stan na 31.XII.2015 r.* Państwowy Instytut Geologiczny Warszawa 2016 r.
9. *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego a Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020*. Zeszyt nr 8 ROT, Departament Rozwoju Regionalnego- Regionalne Obserwatorium Terytorialne, Rzeszów 2015.
10. *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności*. M.P. z 2013 r., poz. 121.
11. Dobrzański B., Kuźnicki F., Białousz S., *Kryteria wyróżniania i przestrzenne ujęcie gleb Polski według klasyfikacji FAO*, Roczniki Nauk Rolniczych PAN 1984 r., seria D . t. 188.
12. Dziewański J., Czajka K.. Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków, 2001 r. *Analiza zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego*
13. *Energia ze źródeł odnawialnych w 2014 roku*. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2015 r.
14. *Informacja na temat źródeł finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska w Polsce, roli NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz stanu wykorzystania środków finansowych na ochronę środowiska*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 4 marca 2016 r.
15. *Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2015 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2015 r.
16. *Inwentaryzacja emisji za rok 2011 sporządzona na potrzeby opracowania Programów Ochrony Powietrza*, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
17. *Krajowa polityka miejska 2023* .M.P. 2015 r. poz. 1235.
18. *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*. M.P. z 2010 r., Nr 36 poz. 423.

19. *Krajowy plan gospodarki odpadami 2022*. M.P. z 2016 r. poz. 784.
20. *Krajowy Program Ochrony Powietrza*. M.P. z 2015 r. poz. 905.
21. *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*. M.P. z 2012 r. poz. 252.
22. *Ramowa Konwencja o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat sporządzona w Kijowie dnia 22 maja 2003 r.* Dz.U. 2007 r. Nr 96, poz. 634.
23. *Leśnictwo 2014*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2015.
24. *Modelowanie jakości powietrza w województwie podkarpackim dla 2013 roku na potrzeby oceny jakości powietrza*, Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych "EKOMETRIA" Sp. z o. o., na zlecenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
25. *Modelowanie jakości powietrza w województwie podkarpackim dla 2014 roku na potrzeby oceny jakości powietrza*, Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych "EKOMETRIA" Sp. z o. o., na zlecenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
26. *Modelowanie jakości powietrza w województwie podkarpackim dla roku 2015 na potrzeby oceny jakości powietrza*, Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych "EKOMETRIA" Sp. z o. o., na zlecenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
27. *Ocena stanu wód powierzchniowych za 2015 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2016 r.
28. *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w 2015 r.*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016 r.
29. *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r.*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2015 r.
30. *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w latach 2010-2012*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2013 r.
31. *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w latach 2007-2009*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2010 r.
32. *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w latach 2004-2006*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2007 r.
33. *Ochrona środowiska 2014*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014 r.
34. *Ochrona środowiska 2013*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013 r.
35. *Ochrona środowiska 2010*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010 r.
36. *Polityka energetyczna Polski do roku 2030*, Uchwała Rady Ministrów Nr 202/2009 z dnia 10 listopada 2009 roku.
37. *Polska Czerwona Księga Roślin*, Polska Akademia Nauk Instytut Ochrony Przyrody, Kraków 2014 r.
38. *Porozumienia między rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej o współpracy transgranicznej z dnia 18 sierpnia 1994 r.*, oficjalna strona internetowa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych: msw.gov.pl/download/1/10996/POROZUMIENIE.pdf, na dzień 07.12.2012 r.
39. *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015*, przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr XLI/803/13 z dnia 29 listopada 2013 r.

40. *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*. M.P. z 2010 r. nr 33 poz. 481.
41. *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022*, Dz. U. Województwa Podkarpackiego z 2017 r. poz. 222.
42. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru*. M.P. z 2011 r. Nr 38, poz. 425.
43. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*. M.P. z 2011 r. Nr 49, poz. 549.
44. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*. Dz.U. z 2016 r. poz. 1911
45. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru*. Dz. U. z 2016 poz. 1917
46. *Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły (projekt)*, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2015 r.
47. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*. Dz. U. z 2016 r. poz. 1841
48. *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego*, przyjęty Uchwałą Nr XLV/925/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 22 kwietnia 2014 r.
49. *Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)*, Uchwała Nr 156/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r.
50. *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych*, aktualizacja przyjęta Uchwałą Nr XXX/543/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r., Dz.U. Woj. Podkarpackiego z 2017 r. poz. 73.,
51. *Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych*, aktualizacja przyjęta Uchwałą Nr XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r., Dz. U. Województwa Podkarpackiego z 2017 r. poz. 74.,
52. *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020*. M.P. z 2015 r., poz. 1207.
53. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie* przyjęty Uchwałą Nr LVIII/1096/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 listopada 2014 r.
54. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie* przyjęty Uchwałą Nr XVII/284/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 stycznia 2013 r.
55. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*. M.P. z 2015 r. poz. 305.
56. *Program Operacyjny „Rybnictwo i morze” –PO RYBY 2014-2020*.
57. *Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020*. M.P. z 2015 r., poz. 350.

58. *Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.*
59. *Program Region Morza Bałtyckiego 2014-2020.*
60. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.*
61. *Program Strategiczny Rozwoju Bieszczad*, t.j. Uchwała nr 201/4060/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 2 sierpnia 2016 r.
62. *Program Strategiczny Błękitny San*, Uchwała nr 201/4059/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 2 sierpnia 2016 r.
63. *Program Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023*, Uchwała nr 174/3557/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 10 maja 2016 r.
64. *Program Współpracy Interreg Europa.*
65. *Program Współpracy INTERREG Europa Środkowa.*
66. *Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020.*
67. *Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014–2020.*
68. *Raport Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) Środowisko Europy 2015 - Stan i prognozy (SOER 2015).*
69. *Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
70. *Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2009 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
71. *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*, Uchwała Nr XXIX/531/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 8 listopada 2016 r.
72. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*
73. *Rejestr form ochrony przyrody w województwie podkarpackim*, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
74. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2015.* Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, kwiecień 2016.
75. *Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie 2014 r.
76. *Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2015 r.
77. *Sprawozdanie z realizacji zadań Podkarpackiego Komendanta PSP za 2015 r.*, Rzeszów, styczeń 2016 r.
78. *Stopień wykorzystania dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych w Polsce (w obszarach bilansowych)*, mapa w skali 1:800 000, Państwowy Instytut Geologiczny, grudzień 2011 r.
79. *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.*, M.P. z 2014 r., poz. 469.
80. *Strategia Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”*, M.P. z 2013 r. poz. 73.
81. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*, M.P. z 2013 r. poz. 640.
82. *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, M.P. z 2013 r. poz. 378.
83. *Strategia Rozwoju Kraju 2020*, M.P. z 2012 r. poz. 882.

84. *Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja 2013)*, M.P. z 2013 r. poz. 641.
85. *Strategia „Sprawne Państwo 2020”*, M.P. z 2013 r. poz. 136.
86. *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*, M.P. z 2013 r. poz. 377.
87. *Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)*, M.P. z 2013 r. poz. 75.
88. *Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2020 r.* przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 26 sierpnia 2013 r. Uchwałą nr XXXVII/697/13
89. *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020*, M.P. z 2012 r. poz. 839.
90. *Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.*
91. *Środowisko Europy 2015 - Stan i prognozy. Synteza.*, Europejska Agencja Środowiska.
92. *Wielkoobszarowa inwentaryzacja lasów w Polsce. Wyniki za okres 2011-2015*, BULiGL, Sękocin Stary, marzec 2016 r.
93. *Wiodące branże województwa podkarpackiego - inteligentne specjalizacje regionalne, 2016 r.*, ROT wraz z Urzędem Statystycznym w Rzeszowie, 2016 r.
94. *Województwo podkarpackie – podregiony, powiaty, gminy*, Główny Urząd Statystyczny, Rzeszów 2015 r.
95. *Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego.*

Załącznik nr 1. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w POŚ WP 2017-2019

Cele środowiskowe, priorytety i kierunki interwencji lub kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Stopień powiązania*	Cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności		
<p>Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne; • Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych; • Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce; • Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii; • Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki; • Zwiększenie poziomu ochrony środowiska. <p>Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach; • Stworzenie warunków sprzyjających pozarolniczym miejsc pracy na wsi i zwiększeniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta; • Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe; • Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast; <p>Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski</p>	3	<p>Cele i kierunki określone w Strategii wpisują się w cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019, tj.</p> <p>Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków; • 2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy. <p>Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych; • 2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych; • 3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę. <p>Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie</p>

Cele środowiskowe, priorytety i kierunki interwencji lub kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Stopień powiązania*	Cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019
<p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego. 		<p>zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza; • 2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego; • 3. Wpieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego; • 4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych; • 5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020; • 6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza. <p>Cel IV.: Poprawa klimatu akustycznego</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem; • 2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego; • 3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem; <p>Cel V.: Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów;</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką

Cele środowiskowe, priorytety i kierunki interwencji lub kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Stopień powiązania*	Cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019
		<p>odpadami w województwie podkarpackim;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. Zapobieganie powstawaniu odpadów • 3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest; • 4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych; • 5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów; • 6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów; • 7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling. • <p>Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów; • 2. Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji, w szczególności gatunków zagrożonych; • 3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów; • 4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych; • 5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • 6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki); • 7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach; • 8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturalizacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.

Cele środowiskowe, priorytety i kierunki interwencji lub kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Stopień powiązania*	Cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019
		<p>Cel VII.: Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń; • 2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych. • <p>Cel VIII.: Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb; • 2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych • 3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych; <p>Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin; • 2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin. • 3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem;

Cele środowiskowe, priorytety i kierunki interwencji lub kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Stopień powiązania*	Cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019
		<ul style="list-style-type: none"> 4. Ochrona georóżnorodności. <p>Cel X.: Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.
Strategia Rozwoju Kraju 2020		
<p>Cel.I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego. <p>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> I.3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela. <p>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego. <p>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</p> <p>Priorytetowe kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami; II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej; II.6.4. Poprawa stanu środowiska; 	3	<p>Cele Strategii realizowane są przez wszystkie cele i kierunki interwencji określone w POŚ WP 2017-2019, a w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno- turystycznych; Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego; Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;

Cele środowiskowe, priorytety i kierunki interwencji lub kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Stopień powiązania*	Cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019
<ul style="list-style-type: none"> • II. 6.5. Adaptacja do zmian klimatu. <p>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym; • II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych; • II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich. <p>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych. <p>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach; • III.3.2. Wzmocnienie ośrodków wojewódzkich; <ul style="list-style-type: none"> • III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnianie potencjału obszarów wiejskich; • III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej. 		<ul style="list-style-type: none"> • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych; • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”		
<p>Cel.1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin; • 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody; • 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna; • 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią. <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii; • 2.2. Poprawa efektywności energetycznej; • 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii; • 2.8. rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne; <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki; • 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne; • 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki; • 3.5. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych; 	3	<p>Wszystkie cele określone w POŚ WP 2017-2019 wpisują się w cele Strategii</p> <p>Cel 1. Strategii realizowany jest w szczególności przez następujące cele określone w POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków; <p>Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych; <p>Cel.2. Strategii realizowany jest w szczególności przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów;

<ul style="list-style-type: none"> 3.6. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy; 		<p>Cel 3 Strategii realizują takie cele POŚ WP 2017-2019 jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno- turystycznych; Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych; Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
<p>Strategia Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”</p>		
<p>Cel.1. dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych; <p>Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. 	<p>1</p>	<p>Cele Strategii realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

<p>„bardziej zieloną ścieżkę” zwłaszcza ograniczanie energochłonności i materiałochłonności gospodarki;</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia; 		
Strategia rozwoju transportu do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)		
<p>Cel 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej; 2. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko; 	1	<p>Cele Strategii realizowane są przez poniższe cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego; Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020		
<p>Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej</p> <p><u>Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich</u></p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej; 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej; 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej; 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków; 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania 	2	<p>Cel 2. Strategii realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno- turystycznych; Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych;

<p>odpadów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu; <p><u>Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich</u></p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne <p>Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe</p> <p><u>Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych</u></p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych; <p><u>Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia</u></p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji; <p>Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p><u>Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich</u></p> <p>Kierunki interwencji:</p>		<p>Cel 3. Strategii realizowany jest w POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych <p>Cel 5. Strategii realizowany jest w POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno- turystycznych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel. VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką; • 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin; • 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi; <p><u>Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego</u></p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego; • 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne; • 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami; <p><u>Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)</u></p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu; • 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym; • 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie; • 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych; <p><u>Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich</u></p> <p>Kierunki interwencji:</p>		
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych; • 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi; • 5.4.3. Zrównoważona gospodarka łowiecka na OW służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa; • 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów. <p><u>Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych; • 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich; 		
Strategia „Sprawne Państwo 2020”		
<p>Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych Kierunek interwencji: 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju;</p> <p>Cel. 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego; 	1	<p>Poniższe cele POŚ WP 2017-2019 wpisują się w cele Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022		
<p>Cel.3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego</p> <p><u>Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej</u></p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1.2. Wdrożenie krajowego mechanizmu współpracy pomiędzy uczestnikami systemu ochrony infrastruktury technicznej; 	1	<p>Poniższe cele POŚ WP 2017-2019 wpisują się w cele Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów

<p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa</p> <p><u>Priorytet 4.1. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa narodowego</u></p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa; • 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa; <p>4.1.7. Ochrona dziedzictwa narodowego i rozbudowa infrastruktury kultury;</p>		<p>geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020</p>		
<p>Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej</p> <p>Kierunek interwencji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności; 	<p>2</p>	<p>W Cel szczegółowy 4. Strategii wpisują się następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno- turystycznych; • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020		
<p>Cel szczegółowy: 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego</p> <p><u>Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej</u></p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu; 	1	<p>W Cel szczegółowy 4. Strategii wpisuje się Cel VI. POŚ WP 2017-2019 tj. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020 regiony, miasta, obszary miejskie		
<p>Cel. 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów</p> <p><u>Kierunek działań: 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw</u></p> <p>Działania tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne; • 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego; <p>Cel. 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych</p> <p><u>Kierunek działań: 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe;</u></p>		<p>Cel.1 Strategii realizują następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych; <p>Cel 2. Strategii realizowany jest w POŚ WP 2017-2019 w następujących celach:</p>

<p>Działanie tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.2.3. Zwiększenie dostępności i jakości usług komunikacyjnych; • 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska; <p><u>Kierunek działań: 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze</u></p> <p><u>Kierunek działań: 2.4. Przewycięzenie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE</u></p> <p><u>Kierunek działań: 2.5. Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności</u></p>	2	<ul style="list-style-type: none"> • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
Polityka energetyczna Polski do roku 2030		
<p>1. Kierunek - poprawa efektywności energetycznej</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną; • konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15; <p>3. Kierunek - wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła</p> <p>Cel główny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii; 	2	<p>Cele <i>Polityki energetycznej Polski do roku 2030</i> realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów

<p>5. Kierunek - rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych; osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji; ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną; zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach; <p>7. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego; ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych; ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych; minimalizacja składowania odpadów poprzez najszersze ich wykorzystanie w gospodarce; zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.		<p>geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.</p>
--	--	---

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030		
<p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe - Polska Zachodnia - Polska Centralna - Polska Wschodnia; • 2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej; 	3	Cele KPZK realizowane są przez wszystkie cele POŚ WP 2017-2019.
<p>Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa dostępności polskich miast i regionów; <p>Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych; • 4.2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej; • 4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej; • 4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym 	3	Cele KPZK realizowane są przez wszystkie cele POŚ WP 2017-2019.

<p>zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.5. Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów; • 4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby; • 4.7. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych; <p>Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.1. Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie; • 5.2. Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi; 		
STRATEGIE PONADREGIONALNE		
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja 2013)		
<p>Strategiczny obszar: Innowacyjność</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa trwałych przewag konkurencyjnych poprzez działania na rzecz podnoszenia poziomu technologicznego zaawansowania i innowacyjności w obszarze wiodących endogenicznych ponadregionalnych specjalizacji gospodarczych; • Wzmocnienie potencjału sektora nauki badań w Polsce Wschodniej przy jednoczesnym wzmacnianiu powiązań i intensyfikacji współpracy między kluczowymi uczestnikami systemu innowacji; 	1	<p>Powiązanie celów Strategii zwłaszcza z poniższymi celami POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

<p>Strategiczny obszar: Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> Przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy; Wzmacnianie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy; <p>Strategiczny obszar: Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> Przełamywanie barier związanych z peryferyjnym położeniem Polski Wschodniej; Wzmocnienie spójności Polski Wschodniej; Wzmocnienie bezpieczeństwa elektroenergetycznego Polski wschodniej; 		
KRAJOWE PROGRAMY OPERACYJNE		
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020		
<p>I. Oś priorytetowa: Zmniejszenie emisyjności gospodarki</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.I. wspieranie wytwarzania i dystrybucji pochodzącej ze źródeł odnawialnych; 4.II. promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach; 4.III. wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym; 4.IV. rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia; 4.V. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów 	2	<p>Osie priorytetowe I. i VI. POIiŚ realizowane są przez cel POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; <p>Oś priorytetowa II. POIiŚ realizowana jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel. I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; Cel. II. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego;

<p>miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.VI. promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe; <p>II. Oś priorytetowa: Ochrona Środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5.II. wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami; 6.I. inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych w przez państwa członkowskie; 6.II inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych w przez państwa członkowskie; 6.III. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz w spieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną Infrastrukturę; 6.IV. podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu; 		<ul style="list-style-type: none"> Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; Cel. IV. Poprawa klimatu akustycznego; Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; Cel. VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym <p>Oś priorytetowe III POIiŚ realizują cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego; Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków; <p>Osie priorytetowe IV i V POIiŚ realizuje cel POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego; <p>Oś priorytetowa VII POIiŚ realizowana jest przez cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez
---	--	--

<p>III Oś priorytetowa: Rozwój sieci TEN-T i transportu multimodalnego</p> <p><u>Priorytety inwestycyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.I. wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T; • 7.II. rozwój i usprawnienie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej; <p>IV Oś priorytetowa: Infrastruktura drogowa dla miast</p> <p><u>Priorytety inwestycyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.a. wspieranie multimodalnego, jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycję w TEN-T; • 7.b. zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi; <p>V Oś priorytetowa: Rozwój transportu kolejowego w Polsce</p> <p><u>Priorytety inwestycyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.I. wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T; • 7.II. rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu; <p>VI Oś priorytetowa: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach</p>		<p>sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych; <p>Oś priorytetowa VIII POIiŚ realizowana jest przez cel POŚ WP 2017-2019: W Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
--	--	--

<p><u>Priorytety inwestycyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> 4.V. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu; <p>VII Oś priorytetowa: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego</p> <p><u>Priorytety inwestycyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych; <p>VIII Oś priorytetowa: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury</p> <p><u>Priorytety inwestycyjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> 6.c. zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego; 		
Program Operacyjny „Rybnictwo i morze” - PO RYBY 2014-2020		
<p>Priorytet 1. Wspieranie akwakultury zrównoważonej środowiskowo, zasobooszczędnej, innowacyjnej, konkurencyjnej i opartej na wiedzy</p> <p>Cel szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> wspieranie wzmocnienia rozwoju technologicznego, innowacji i transferu wiedzy; ochrona i odbudowa wodnej różnorodności biologicznej oraz wspieranie ekosystemów związanych z akwakulturą i promowanie zasobooszczędnej akwakultury; propagowanie akwakultury o wysokim poziomie ochrony środowiska oraz o wysokim poziomie zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz promowanie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; 	1	<p>Cele <i>PO Ryby 2014-2020</i> uwzględnione są w następujących celach POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020 PO IR		
<p>Oś priorytetowa I: Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe Oś priorytetowa II: Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach Oś priorytetowa III: Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw Oś priorytetowa IV: Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego</p>	1	<p>Cele POIR uwzględniane są m.in. przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno- turystycznych; • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych;
Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020		
<p>Oś priorytetowa I: Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Oś priorytetowa II: Nowoczesna infrastruktura transportowa</p> <p><u>Priorytet inwestycyjny 4e.</u>: promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p> <p>Cel szczegółowy: Zwiększone wykorzystanie transportu miejskiego w miastach wojewódzkich i ich obszarach funkcjonalnych</p> <p><u>Priorytet inwestycyjny 7b.</u>: zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi</p> <p>Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych w zakresie infrastruktury drogowej</p> <p>Oś priorytetowa III Ponadregionalna infrastruktura kolejowa</p>	1	<p>Cele <i>Programu Polska Wschodnia 2014-2020</i> uwzględniane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego;

<p><u>Priorytet inwestycyjny 7d.</u>: rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.</p> <p>Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność Polski Wschodniej w zakresie infrastruktury kolejowej.</p>		
PROGRAMY EUROPEJSKIEJ WSPÓLPRACY TERYTORIALNEJ		
Program Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2014-2020		
<p>Cel tematyczny 1.: Promocja kultury lokalnej i zachowanie dziedzictwa historycznego (CT3)</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Promocja kultury lokalnej i historii • 1.2 Promocja i zachowanie dziedzictwa naturalnego <p>Cel tematyczny 2.: Poprawa dostępności regionów, rozwoju trwałego i odpornego na klimat transportu oraz sieci i systemów komunikacyjnych (CT7)</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1 Poprawa i rozwój usług transportowych i infrastruktury; • 2.2 Rozwój infrastruktury technologii informacyjno-komunikacyjnych; <p>Cel tematyczny 3.: Wspólne wyzwania w obszarze bezpieczeństwa i ochrony (CT8)</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Wsparcie dla rozwoju ochrony zdrowia i usług socjalnych; • 3.2. Podejmowanie wspólnych wyzwań związanych z bezpieczeństwem; <p>Cel tematyczny 4.: Promocja zarządzania granicami oraz bezpieczeństwem na granicach, zarządzanie mobilnością i migracjami</p>	1	<p>Cele <i>Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2014-2020</i> uwzględniane są w następujących celach POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.

<p>(CT10)</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1 Wsparcie dla efektywności i bezpieczeństwa granic; • 4.2 Poprawa operacji zarządzania granicami, procedur celnych i wizowych; 		
<p>Program Współpracy Transgranicznej Polska - Słowacja 2014-2020</p>		
<p>Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza</p> <p>Cel szczegółowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zwiększenie poziomu zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przez odwiedzających i mieszkańców; <p>Oś priorytetowa 2. Zrównoważony transport transgraniczny</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. Zwiększanie mobilności transgranicznej poprzez usprawnienie połączeń transgranicznych; • 3. Zwiększenie dostępności transgranicznej obszaru pogranicza poprzez rozwój transportu multimodalnego; <p>Oś priorytetowa 3. Rozwój edukacji transgranicznej i uczenia się przez całe życie</p> <p>Cel szczegółowy: 4. Poprawa jakości transgranicznej edukacji specjalistycznej i zawodowej;</p>	<p>1</p>	<p>W Program współpracy transgranicznej wpisują się następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
<p>Region Morza Bałtyckiego 2014-2020</p>		
<p>Priorytet 2 „Efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi”</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czyste wody 	<p>1</p>	<p>Priorytet 2 <i>Programu</i> realizowany jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Energia odnawialna • Efektywność energetyczna • Zasobooszczędny niebieski wzrost 		<p>oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Program Współpracy Interreg Europa		
<p>Oś priorytetowa 1. Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy 1.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z infrastrukturą badań i innowacji i podnoszeniem zdolności, szczególnie w ramach Strategii Inteligentnych Specjalizacji. <p>Oś priorytetowa 2. Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy 2.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach, EWT, wspierających MŚP w wypracowywaniu i osiąganiu wzrostu gospodarczego oraz wprowadzaniu innowacji na wszystkich etapach ich cyklu życia. <p>Oś priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy 3.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. <p>Oś priorytetowa 4. Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami ochrona i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p>	1	<p>W cele <i>Programu Współpracy Interreg Europa</i> wpisują się m.in. cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.

<ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy 4.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, w obszarze ochrony i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego. 		
POLITYKA MIEJSKA		
Krajowa polityka miejska 2023		
<p>Cel szczegółowy 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej urbanizacji</p> <p>Wątki tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakość życia; • Partycypacja publiczna; • Transport i mobilność miejska; • Niskoemisyjność i efektywność energetyczna; • Rewitalizacja; • Polityka inwestycyjna; • Rozwój gospodarczy; • Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu; • Demografia; 	2	<p>Większość celów POŚ WP 2017-2019 wpisuje się w <i>Krajową Politykę Miejską</i> m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego na obszarach zurbanizowanych • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020		
<p>Priorytet 1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.</p>	2	<p>Cele <i>PROW 2014-2020</i> realizowane są m.in. przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych

<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1A. Wspieranie innowacji, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach wiejskich; • 1C. Promowanie uczenia się przez całe życie oraz szkolenie zawodowe w sektorze rolnym i leśnym; <p>Priorytet 4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4A. Odtwarzanie i ochrona oraz wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000, obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej i stanu europejskich krajobrazów; • 4B. Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów; • 4C. Zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą; <p>Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5C. Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki; • 5D. Redukcja emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa; • 5E. Promowanie ochrony i pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie;		<p>i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno- turystycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
---	--	--

<p>Priorytet 6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6B Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich; 		
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych		
<p>Cel główny: ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed niekorzystnymi skutkami</p>	1	<p>Cel KPOŚK i jego aktualizacja realizowany jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Aktualizacja Programu wodno-środowiskowy kraju		
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie pogarszanie stanu jednolitych części wód; • osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych; • spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie; • zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji. 	1	<p>Cele <i>Programu wodno-środowiskowego kraju</i> uwzględnione są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru		
<p>Cele środowiskowe**:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych a także zapobieganie ich pogorszeniu, w szczególności w odniesieniu do ekosystemów wodnych i od wody zależnych. • Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego jednolitych części wód podziemnych. 	1	<p>Cele <i>Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy Wisły i Dniestru</i> są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019, w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły		
<p>Cel nadrzędny: Ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego; • Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego; • Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym; 	1	<p>Cele <i>Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</i> są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.</p>
Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły (projekt)		
<p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu środowiska wodnego i ekosystemów od wody zależnych; • zwiększanie retencyjności obszarów rolniczych i leśnych, a także obszarów zurbanizowanych; • oszczędzanie wody; • zwiększenie stopnia retencji sztucznej; 	1	<p>Priorytety <i>Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły</i> są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.</p>
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030		
<p>Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3. dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu; • 1.4 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu; • 1.5 adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie; <p>Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2 miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany 	1	<p>Cele <i>SPA 2020</i> zrealizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

<p>klimate;</p> <p>Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6.1 zwiększenie świadomości odnośnie ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu; • 6.2 ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych; 		
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)		
<p>Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Kierunki działań na poziomie wojewódzkim i lokalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu wojewódzkim i lokalnym; • Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza; • Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza; • Rozwój i upowszechnianie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza; • Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza; • Upowszechnianie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza; 	1	<p>Cele i kierunki KPOP do roku 2020 (z perspektywą do 2030) uwzględnione są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>
Krajowy plan gospodarki odpadami 2022		
<p>Główne cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie powstawaniu odpadów; • zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska w tym odpadów biodegradowalnych; 	1	<p>Cele Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 uwzględniono w POŚ WP 2017-2019, w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów;</p>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

<ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych; • zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów; • zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska; • zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów; • utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami 		
Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)		
<p>Cel główny: Budowa spójnego i nowoczesnego systemu dróg krajowych zapewniającego efektywne funkcjonowanie drogowego transportu osobowego i towarowego</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie spójności sieci dróg krajowych (kontynuacja istniejących odcinków, budowa węzłów); • Wzmocnienie efektywności transportu drogowego (skrócenie średniego czasu przejazdów); • Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego (redukcja liczby wypadków i ich ofiar); • Poprawa dostępu do rynków i usług (połączenie miast wojewódzkich z Warszawą); 	1	<p>Cele Programu uwzględnione zostały przez POŚ WP 2017-2019 w następujących celach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032		
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest; minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju; • likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko 	1	<p>Cele <i>Programu</i> uwzględnione zostały przez POŚ WP 2017 -2019, w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>

Polityka Leśna Państwa ¹²⁰		
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością; • Zwiększanie zasobów leśnych; • Poprawa stanu i ochrona lasów. 	1	<p>Cele <i>Polityki Leśnej Państwa</i> realizowane są przez POŚ WP 2017 -2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020		
<p>Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej;</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A.I. Poprawa stanu wiedzy i dostępności informacji w zakresie różnorodności biologicznej; • A.II. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych i skuteczności egzekwowania prawa w zakresie ochrony różnorodności biologicznej; • A.III. Aktywizacja społeczeństwa na rzecz ochrony różnorodności biologicznej; <p>Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • B.I. Doskonalenie sieci obszarów chronionych w celu zwiększenia skuteczności ochrony różnorodności biologicznej; • B.II. Wzmocnienie instytucjonalne systemu zarządzania obszarami chronionymi, w tym systemu monitoringu przyrodniczego i raportowania; • B.III. Mobilizacja środków na realizację działań ochronnych w obszarach chronionych; <p>Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych</p>	1	<p>Cele szczegółowe <i>Programu</i> realizowane są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>

¹²⁰ Tworzony jest Narodowy Program Leśny, którego celem jest określenie wizji polskiego leśnictwa w perspektywie do 2030 i dalej do 2080 roku , wg strony internetowej <http://www.npl.ibles.pl/> (data dostępu: 16.03.2017 r.)

<p>oraz populacji zagrożonych gatunków</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • C.I. Zwiększenia efektywności systemu zarządzania gatunkami chronionymi; • C.II. Ograniczenie presji ze strony gatunków chronionych powodujących szkody gospodarcze; • C.III. Ochrona i odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych; <p>Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • D.I. Nadanie ekosystemom wartości społeczno-ekonomicznej; • D.II. Wdrożenie koncepcji zielonej infrastruktury jako narzędzia pozwalającego na utrzymanie i wzmocnienie istniejących ekosystemów oraz ich usług; <p>Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • F.I. Monitorowanie wpływu zmian klimatu na stan różnorodności biologicznej; • F.II. Ograniczanie presji ze strony gatunków inwazyjnych; 		
STRATEGIE, PROGRAMY I PLANY WOJEWÓDZKIE		
Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2020		
<p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA</p> <p>Cel 1.4. Poprawa konkurencyjności sektora rolno -spożywczego</p>	2	<p>W dziedzinie KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA Cel. 1.4 uwzględniono w POŚ WP 2017-2019 w Celu VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych;</p>

<p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.4.1. Poprawa efektywności i dochodowości gospodarstw rolnych poprzez ich modernizację zmianę struktur rolnych, rozwój biogospodarki oraz współpracy z ośrodkami naukowo-badawczymi 1.4.3. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym opartego na ekologicznej produkcji rolnej oraz certyfikowanych produktów wysokiej jakości <p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: SIEĆ OSADNICZA</p> <p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu. 3.3. Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa. 3.4. Obszary wiejskie - wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku 3.5. Wzmacnianie podstaw rozwojowych oraz dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym <p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: ŚRODOWISKO I ENERGETYKA</p> <p>Cel. 4.1. Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1.1. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków powodzi 4.1.2. Zapobieganie, przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków osuwisk 4.1.3. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie 		<p>W dziedzinie: SIEĆ OSADNICZA Cel. 3.1 uwzględniono w następujących celach w POŚ WP 2017 -2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; <p>W dziedzinie ŚRODOWISKO I ENERGETYKA cele Strategii realizowane są przez cele POŚ WP 2017-2019 tj.</p> <p>Cel 4.1. realizowany jest przez cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków; Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; <p>Cel 4.2. Strategii realizowany jest przez cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych; Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych;
--	--	--

<p>negatywnych skutków katastrof wynikających z działalności człowieka - katastrofy komunikacyjne, chemiczno - ekologiczne oraz pożary</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.4. Przeciwdziałanie oraz usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych - huragany, grad, susze oraz pożary • 4.1.5. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz likwidacja negatywnych skutków zagrożeń społecznych <p>Cel 4.2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2.1. Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu • 4.2.2. Zapewnienie właściwej gospodarki odpadami • 4.2.3. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej • 4.2.4. Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej <p>Cel 4.3. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.3.1. Efektywne wykorzystanie dotychczasowych - konwencjonalnych - źródeł energii oraz zasobów gazu ziemnego występujących na terenie województwa podkarpackiego • 4.3.2. Racjonalne wykorzystanie energii oraz zwiększanie efektywności energetycznej • 4.3.3. Wsparcie rozwoju energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii (OZE)		<ul style="list-style-type: none"> • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego; • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; <p>Cel 4.3. Strategii realizowany jest przez cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.
---	--	---

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

Cel główny: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa.

Cele tematyczne:

- 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
- 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych
- 3. Wzmacnianie konkurencyjności MSP
- 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
- 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
- 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami
- 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
- 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
- 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

2

Cele tematyczne 1. i 4. RPO WP realizowane są przez następujące cele w POŚ WP 2017-2019:

- Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych;
- Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych;

Cel tematyczny 2. RPO WP realizowany jest przez w POŚ WP 2017-2019 w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego;

Cel tematyczny 5. RPO WP realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:

- Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego;
- Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków;
- Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;

Cel tematyczny 6. RPO WP realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:

- Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu

		<p>długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; • Cel VII. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
<p>Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 - 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3).Aktualizacja, 2016.</p>		
<p>Priorytet: Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu</p> <p>II Cel strategiczny inteligentnych specjalizacji: Jakość życia</p> <p>Cele taktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. Poprawa jakości klimatu poprzez wykorzystanie ekoinnowacyjnych technologii pozyskiwania i oszczędzania energii • 3. Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa poprzez wykreowanie ekoinnowacyjnych i społecznie innowacyjnych produktów turystycznych. Ochrona zasobów środowiska i bioróżnorodności • 4. Poprawa zdrowia mieszkańców poprzez wspieranie ekologicznego i zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa, wspieranie produktów regionalnych i lokalnych oraz innowacji medycznych z zakresu profilaktyki medycznej. 	<p>2</p>	<p>Cel strategiczny II RSIWP i Cele taktyczne 2,3 i 4 uwzględniane są w POŚ WP 2017 -2019, zwłaszcza w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; • Celu VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;

Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023		
<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej województwa w wymiarze krajowym i międzynarodowym oraz wzmocnienie powiązań regionalnego systemu transportowego z systemem krajowym i międzynarodowym • 2. Rozwój połączeń transportowych wzmocniających powiązania funkcjonalne pomiędzy regionalnymi biegunami wzrostu oraz poprawa dostępności obszarów peryferyjnych • 3. Rozwój systemów transportowych wzmocniających integrację wewnętrzną obszarów funkcjonalnych regionalnych biegunów wzrostu • 4. Integracja podsystemów transportowych oraz poprawa bezpieczeństwa w transporcie 	<p>1</p>	<p>Cele szczegółowe PSRT WP do roku 2023 są uwzględniane przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego		
<p>Kierunki ogólne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integracja transportu publicznego z indywidualnym • Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego 	<p>1</p>	<p>Cele szczegółowe <i>Programu</i> są uwzględniane przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego		
<p>Cel strategiczny: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii</p> <p>Rekomendowane działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie „świadomości energetycznej” społeczeństwa oraz włączanie ludności w proces konsultacji społecznych • 2. Tworzenie gminnych (założeń do) planów zaopatrzenia w ciepło (chłód), energię elektryczną i paliwa gazowe 	<p>1</p>	<p>Cele szczegółowe <i>Programu</i> są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019 tj. w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • 3. Rozwój mocy przyłączeniowych, zapewniający możliwość odbioru energii elektrycznej z OZE • 4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury elektroenergetycznej, głównie w zakresie sieci przesyłowej, dystrybucyjnej i rozdzielczej • 5. Modernizacja i rozwój sieci ciepłowniczej i węzłów ciepłych, zapewniająca odbiór energii cieplnej wytworzonej z OZE • 6. Wspieranie rozwoju inteligentnych sieci energetycznych (ISE) oraz energetyki prosumenckiej 		
<p>Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych</p>		
<p>Cel Programu: Wskazanie przyczyn powstawania przekroczeń substancji w powietrzu w strefie oraz określenie kierunków działań naprawczych, których realizacja ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza.</p> <p>Działania obligatoryjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowanie tego rodzaju ogrzewania podłączeniem do sieci ciepłowniczych; • wymiana niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego; • użytkowanie nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniającymi wysokie normy emisji spalin; <p>Działania dodatkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków); • ograniczenie emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro w celu ograniczenia emisji wtórnej); • organizacyjne (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza). 	<p>1</p>	<p>Ustalenia programu ochrony powietrza są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019, w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>

Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Cel Programu: Wskazanie przyczyn powstawania przekroczeń substancji w powietrzu w strefie oraz określenie kierunków działań naprawczych, których realizacja ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza.

Działania obligatoryjne:

- likwidacja pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowanie tego rodzaju ogrzewania podłączeniem do sieci ciepłowniczych;
- wymiana niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego;
- użytkowanie nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniającymi wysokie normy emisji spalin;

Działania dodatkowe:

- poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków);
- produkcja energii prosumenckiej w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- ograniczenie emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro w celu ograniczenia emisji wtórnej);
- organizacyjne (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza).

1

Ustalenia programu ochrony powietrza są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019, w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie		
<p>Cel kierunkowy: Ograniczenie zasięgu uciążliwości akustycznych dla odcinków dróg o bardzo wysokim priorytecie w możliwie najefektywniejszy sposób.</p> <p>Działania krótkookresowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwentna realizacja planów inwestycyjnych GDDKiA • konsekwentna realizacja zapisów opracowań środowiskowych, które będą wykonane dla przebudowanych do chwili obecnej i przebudowywanych w przyszłości odcinków dróg • wykonanie niezbędnych działań, mających na celu poprawę klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej <p>Działania długoterminowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa kolejnych obwodnic miast • budowa dróg nieprzebiegających przez tereny podlegające ochronie akustycznej • właściwe planowanie przestrzenne dróg <p>Edukacja społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja komunikacji zbiorowej • promocja i edukacja w zakresie proekologicznego korzystania z samochodów 	1	<p>Ustalenia programu ochrony środowiska przed hałasem są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019, w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p>
Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie		
<p>Cel kierunkowy: Ograniczenie zasięgu uciążliwości akustycznych dla tzw. „gorących punktów” reprezentowanych w niniejszym Programie w postaci odcinków dróg o bardzo wysokim priorytecie w możliwie najefektywniejszy sposób</p> <p>Działania krótkookresowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwentna realizacja planów inwestycyjnych GDDKiA • konsekwentna realizacja zapisów opracowań środowiskowych, 	1	<p>Ustalenia programu ochrony środowiska przed hałasem są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019, w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p>

<p>które będą wykonane dla przebudowanych do chwili obecnej i przebudowywanych w przyszłości odcinków dróg</p> <ul style="list-style-type: none"> wykonanie niezbędnych działań, mających na celu poprawę klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej <p>Działania długoterminowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> budowa kolejnych obwodnic miast budowa dróg nieprzebiegających przez tereny podlegające ochronie akustycznej właściwe planowanie przestrzenne dróg <p>Edukacja społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> promocja komunikacji zbiorowej <p>promocja i edukacja w zakresie proekologicznego korzystania z samochodów</p> <ul style="list-style-type: none"> promocja innych metod ochrony przed hałasem niż ekrany akustyczne 		
<p>Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</p>		
<p>Główne cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, w tym odpadów komunalnych; zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów; zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach; wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów; wyeliminowanie składowania odpadów nie spełniających wymaganych parametrów. 	<p>3</p>	<p>Cele WPGO uwzględniono w POŚ WP 2017–2019, w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>

* Ocena stopnia spójności celów określonych w POŚ WP 2017-2019 z celami, priorytetami i kierunkami interwencji określonymi w krajowych i wojewódzkich dokumentach strategicznych i programowych: **3** - wszystkie cele, **2** - większość celów, **1**- wybrane cele, **0** - żaden cel nie jest zgodny.

** Cele środowiskowe określone zostały na mocy art. 4 *Ramowej Dyrektywy Wodnej* i w Ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1122)

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Załącznik nr 2. Wykaz planowanych inwestycji w zakresie gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej według przyjętych kierunków interwencji¹²¹

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
GOSPODAROWANIE WODAMI						
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków						
Ropa - Etap 1 - budowa lewego obwałowania rzeki Ropy na odcinku od drogi powiatowej w Trzcinicy do mostu kolejowego w Siedliskach Sławęcińskich na terenie miejscowości Trzcinica, gm. Jasło oraz Przysieki, Siedliska Sławęcińskie, Pusta Wola, gm. Skołyszyn, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2018	RPO WP	22 624	22 156	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskano decyzję o pozwoleniu na realizację inwestycji; • rozpoczęcie robót budowlanych w I półroczu 2017 r.; • zadanie realizowane od roku 2011;
Zabezpieczenie przeciwpowodziowe obszarów zalewowych położonych na prawym brzegu rzeki Wisłoki w km 50+500-57+800 na terenie miejscowości Dębica i Kędzierz, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2018	RPO WP	14 244	12 638	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskano decyzję o pozwoleniu na realizację inwestycji; • w 2016 r. podpisano umowę z wykonawcą robót budowlano-montażowych i zrealizowano ok. 50% zakresu robót; • zadanie realizowane od roku 2011;

¹²¹ Wykaz sporządzony został na podstawie informacji przekazanych przez jednostki działające w zakresie ochrony środowiska na terenie województwa podkarpackiego oraz wykazu zadań, co do których planowane jest udzielenie finansowania przez WFOŚiGW lub NFOŚiGW oraz wniosków zakwalifikowanych do udzielenia dofinansowania w ramach programów operacyjnych RPO WP 2014-2020, POIiŚ 2014-2020 oraz PROW 2014-2020.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Zabezpieczenie przed powodzią obszarów położonych w km rzeki Wisłoki 113+350-119+000 na terenie miasta Jasło, gm. Jasło oraz gm. Dębowiec, woj. podkarpackie - Etap I i II	PZMIUW w Rzeszowie	2017 -2020	RPO WP	58 571	28 738	<ul style="list-style-type: none"> • opracowano dokumentację projektową; • trwa uzyskiwanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; • zadanie realizowane od roku 2012;
Trześniówka V rozbudowa lewego wału rzeki Trześniówki w km 3+646-7+626 na terenie os. Sobów i Wielowieś miasto Tarnobrzeg wraz z budową przepompowni w m: Trześń, gm. Gorzyce, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2019	RPO WP	13 158	13 029	<ul style="list-style-type: none"> uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach oraz pozwolenie wodno prawne; • złożono wnioski o decyzję o pozwoleniu na realizację inwestycji; • zadanie realizowane od roku 2011;
Budowa wałów przeciwpowodziowych na rzece Wisłoce w km rzeki od 27+100 do 31+400 i potoku Kielkowskim w km wału od 0+150 do 1+971 - dla ochrony przeciwpowodziowej miejscowości Boża Wola, Kielków na terenie gm. Mielec i gm. Przeclaw, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2019	RPO WP	28 706	27 988	<ul style="list-style-type: none"> • opracowano dokumentację projektową, uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach oraz pozwolenie wodnoprawne; • trwa uzyskiwanie decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji; • zadanie realizowane od roku 2012;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa kanału ulgi o długości 366 m wraz z obiektami towarzyszącymi na potoku Husówka w km 3+949-4+401 na terenie miejscowości Husów, gmina Markowa, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2018	RPO WP	820	820	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe; • uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • trwa uzyskiwanie pozwolenia wodno - prawnego dla budowy kanału ulgi; • uzyskano decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego; • zadanie realizowane od roku 2016;
Zabezpieczenie przed powodzią miasta Rzeszowa i gm. Tyczyn poprzez kształtowanie koryta rzeki Strug*	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2020	RPO WP	37 439	20 005	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • trwają prace projektowe; • zadanie realizowane od roku 2008;
Wisła - etap 1 - rozbudowa prawego wału rzeki Wisły w km 5+950 - 15+819 na odcinku od Tarnobrzega (Skalna Góra) do Koćmierzowa (granica woj. podkarpackiego i świętokrzyskiego)	PZMIUW w Rzeszowie	2017	Bank Światowy	33 387	31 864	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskano decyzję o pozwoleniu na realizację inwestycji; • wybrano wykonawcę; • rozpoczęcie robót planowane w I kwartale 2017 r.; • zadanie realizowane od roku 2011;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Wisła Etap 2 - Rozbudowa prawego wału rzeki Wisły na dł. 13,959 km, prawego wału rzeki San na dł. 2,193 km oraz lewego wału rzeki Łęg na dł. 0,112 km, na terenie gm. Gorzyce i gm. Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2020	Bank Światowy	71 240	49 881	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • trwa uzyskiwanie pozwolenia wodno-prawnego; • zadanie realizowane od roku 2012;
San III - rozbudowa lewego wału rzeki San w km 0+000-4+445, gm. Gorzyce, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2020	Bank Światowy	28 317	11 470	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • zadanie realizowane od roku 2015;
Uszczelnienie, podwyższenie, modernizacja korpusu wału lewego rzeki San w km rzeki 9+500 - 27+000 na terenie gminy Stalowa Wola i gminy Zaleszany	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	Bank Światowy	70 000	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> • planowane zlecenie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji; • zadanie realizowane od roku 2016;
Łęg IV rozbudowa lewego wału rzeki w km 0+082 - 5+030 na terenie gminy Gorzyce oraz prawego wału w km 0+00-5+236 na terenie Gminy Gorzyce. Przebudowa przepompowni wody zlokalizowanej przy lewym wale rzeki Łęg w miejscowości Gorzyce	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	RPO WP	22 819	19 354	<ul style="list-style-type: none"> • odebrano prace projektowe; • trwa uzyskiwanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; • zadanie realizowane od roku 2015;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Ochrona przed powodzią obszarów zalewowych położonych wzdłuż rzeki Osa w km 0+000 - 10+900 na terenie miejscowości: Kępie Zaleszańskie, Kotowa Wola, Obojna gmina Zaleszany, Jamnica gm. Grębów woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	RPO WP	14 571	14 438	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe; • uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • złożono wniosek o wydanie pozwolenia wodnoprawnego; • zadanie realizowane od roku 2015;
Opracowanie projektu budowlanego i wykonawczego rozbudowy prawego wału rzeki Osa w km od 0+000-1+291 w miejscowości Kępie Zaleszańskie, gm. Zaleszany w ramach zadania: <i>Ochrona przed powodzią obszarów zalewowych położonych wzdłuż rzeki Osa w km 0+000 - 10+900 na terenie miejscowości: Kępie Zaleszańskie, Kotowa Wola, Obojna gmina Zaleszany, Jamnica gm. Grębów woj. podkarpackie</i>	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	RPO WP	3 994	94	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe • zadanie realizowane od roku 2016;
Trześniówka VII - rozbudowa prawego wału rzeki Trześniówka w km 0+000-7+678 na terenie m. Trześń i Gorzyce	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	RPO WP	15 495	13 244	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe; • uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • zadanie realizowane od roku 2015;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Babulówka - rozbudowa obwałowań: lewy w km 2+200-6+600, prawy w km 2+000-6+584 na terenie miejscowości Dymitrów Duży, gm. Baranów Sandomierski	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	RPO WP	15 744	4994	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe; • trwa uzyskiwanie decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • zadanie realizowane od roku 2015;
Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Góra Ropczycka” na rzece Budzisz, na terenie m. Sędziszów Małopolski, Góra Ropczycka, Zagorzyce, gm. Sędziszów Małopolski, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	RPO WP	38 154	15 668	<ul style="list-style-type: none"> • opracowano dokumentację projektową; • zakończono postępowanie odwoławcze od decyzji środowiskowej; • złożono wniosek o wydanie pozwolenia wodnoprawnego; • zadanie realizowane od roku 2011;
Zabezpieczenie przed powodzią terenów zlokalizowanych w zlewni potoku Młynówka na terenie gminy Miasto Rzeszów oraz Gminy Krasne, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	RPO WP	21 718	1069	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe; • trwa uzyskiwanie decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • zadanie realizowane od roku 2012;
Zabezpieczenia przed powodzią terenu m. Jarosławia poprzez zmianę parametrów hydraulicznych koryta pot. Szewnia - Miłka w km od 16+115 - 16+ 700	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2019	RPO WP	4 755	4 707	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe; • trwa uzyskiwanie decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; • zadanie realizowane od roku 2015;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Zabezpieczenie obszarów zalewowych położonych wzdłuż potoku Murynia w gminie Dzikowiec i Majdan Królewski	PZMIUW w Rzeszowie	2018-2022	budżet państwa	3342	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie dokumentacji projektowej w 2018 r.;
Zabezpieczenie przed powodzią doliny potoku Zawadka na terenie gminy Dębica, woj. podkarpackie*	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2019	budżet państwa	23 743	10 110	<ul style="list-style-type: none"> opracowano dokumentację projektową; uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; uzyskano pozwolenie wodno prawne dla Etapu 1; zadanie realizowane od roku 2013;
Odcinkowa przebudowa koryta cieku nr ew. 473 wraz z przepustami w km 0+000 - 0+465 na terenie miejscowości Pisarowce, gm. Sanok, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2018	budżet państwa	948	819	<ul style="list-style-type: none"> opracowano dokumentację projektową oraz uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach; uzyskano pozwolenie wodno prawne; zadanie realizowane od roku 2012;
Zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów zlewni potoku Sielec w Przemyślu	PZMIUW w Rzeszowie	brak danych	budżet państwa	9 000	9 000	<ul style="list-style-type: none"> dokumentacja opracowana przez Urząd Miasta w Przemyślu;
Zabezpieczenie przeciwfiltracyjne korpusu lokalnie i podłoża na całej długości na prawym wale rzeki Wisłoki w km 21+300 - 27+900 msc. Mielec	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	RPO WP	16 971	470	<ul style="list-style-type: none"> trwają prace projektowe; zadanie realizowane od roku 2016;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa lewego wału o długości 2163 m na cieku Głęboka (km modelu 3+080 - 5+040)	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	budżet państwa	6 160	356	<ul style="list-style-type: none"> • trwają prace projektowe; • zadanie realizowane od roku 2012;
Budowa zbiornika na lewym dopływie Budzisa o ujściu w km 17+310 w ramach zadania pn. Budowa trzech suchych zbiorników w Zagorzyczach: na Dopływie z Bud, na lewym dopływie Budzisa o ujściu w km 17+310, na prawym dopływie Budzisa o ujściu w km 18+310	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	budżet państwa	1860	60	<ul style="list-style-type: none"> • planowane zlecenie prac projektowych;
Budowa zbiornika na prawym dopływie Budzisa o ujściu w km 18+310 w ramach zadania pn.: Budowa trzech suchych zbiorników w Zagorzyczach: na Dopływie z Bud, na lewym dopływie Budzisa o ujściu w km 17+310, na prawym dopływie Budzisa o ujściu w km 18+310	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	budżet państwa	2320	60	<ul style="list-style-type: none"> • planowane zlecenie prac projektowych;
Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Broniszów” na rzece Wielopolce na terenie m. Łączki Kucharskie, Niedźwiada, gm. Ropczyce, m. Broniszów, Glinik, gm. Wielopole Skrzyńskie, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	RPO WP	49 600	350	<ul style="list-style-type: none"> • trwa uzyskiwanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; • prace projektowe zostaną zlecone w I półroczu 2017 r.;
Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Glinik” na rzece Wielopolce na terenie m. Glinik, gm. Wielopole Skrzyńskie, m. Niedźwiada, gm. Ropczyce, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	RPO WP	15 052	150	<ul style="list-style-type: none"> • trwa uzyskiwanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; • prace projektowe zostaną zlecone w I półroczu 2017 r.;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Rzegocin” na rzece Wielopolce na terenie m. Brzeziny, Wielopole Skrzyńskie gmina Wielopole Skrzyńskie woj. podkarpackie”	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	budżet państwa	9 250	250	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie prac projektowych w II półroczu 2017 r.;
Budowa lewostronnego obwałowania rzeki Ropy w km 5+050 - 7+170 w miejscowości Osobnica	PZMIUW w Rzeszowie	2016-2021	RPO WP	10 994	268	<ul style="list-style-type: none"> trwa uzyskiwanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; trwają prace projektowe;
Budowa suchego zbiornika na rzece Młynówka w km 3+700	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	budżet państwa	2532	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie prac projektowych w II półroczu 2017 r.;
Budowa prawostronnego obwałowania Wisłoki w km 102+740 - 104+000 w miejscowości Krajowice, gm. Kołaczyce	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	budżet państwa	6143	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie prac projektowych w II półroczu 2017 r.;
Budowa prawostronnego obwałowania w km 1+800-2+240 rzeka Bieździada w miejscowości Nawsie Kołaczyckie. Budowa lewostronnego obwałowania w km 3+070 - 3+540 rzeka Bieździada w miejscowości Nawsie Kołaczyckie. Budowa prawostronnego obwałowania w km 6+012 -6+350 rzeka Bieździada w miejscowości Bieździedza. Budowa lewostronnego obwałowania w km 6+170 - 6+520 rzeka Bieździada w miejscowości Bieździedza	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	budżet państwa	4231	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie prac projektowych w II półroczu 2017 r.;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Wiśniowa na cieku Szufnarówka, gm. Wiśniowa, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2021-2022	RPO WP	2 500	0	<ul style="list-style-type: none"> dokumentacja została zlecona przez Gminę Wiśniowa;
Przebudowa lewego wału rzeki Łęg w km 7+580-21+076, gm. Grębów, pow. Tarnobrzski	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	budżet państwa	41 300	500	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie prac projektowych w II półroczu 2017 r.;
Wzmocnienie wałów w rejonie starorzeczy poprzez zabezpieczenie przeciwfiltracyjne korpusu i podłoża na całej długości wału lewego rzeki Stary Breń w km rzeki 8+456-15+863 i wału prawego rzeki Stary Breń w km rzeki 8+132-15+863 w miejscowościach Gliny Małe, Sadkowa Góra, Borowa, Łysakówek, Łysaków, Czermin	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	budżet państwa	42 000	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie prac projektowych w II półroczu 2017 r.;
Przebudowa wałów rzeki Nowy Breń, lewy w km 8+000-10+950, prawy w km 7+181-11+778, gm. Czermin, Wadowice Górne, pow. Mielecki	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	budżet państwa	39 000	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie prac projektowych w II półroczu 2017 r.;
Ochrona przed powodzią i odprowadzenie wód powierzchniowych w zlewni potoku Motwica na terenie gminy Laszki, woj. podkarpackie*	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2021	budżet państwa	17 537	brak danych	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja dokumentacji projektowej;
Budowa suchego zbiornika na rzece Skodzierska w km 5+900	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	budżet państwa	2 700	200	<ul style="list-style-type: none"> planowane zlecenie dokumentacji projektowej w II półroczu 2017 r.;
Zwiększenie retencji wody w dolinie pot. Pogwizdówka na terenie miejscowości Pogwizdów, Medynia Łańcucka, Medynia Głogowska, gm. Czarna, woj. podkarpackie	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	budżet państwa	5 080	80	<ul style="list-style-type: none"> wykonano wariantową koncepcję; opracowanie materiałów do decyzji środowiskowej;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Utrzymanie wód i urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz tzw. „wód pozostałych”	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2019	budżet państwa	90 000	9000	<ul style="list-style-type: none"> szczegółowy wykaz zadań planowanych do realizacji w danym roku budżetowym wynika z opracowanego rocznego planu, sporządzonego do wysokości zabezpieczonych środków, który w miarę potrzeb jest aktualizowany;
Budowa zbiornika Kąty-Myscowa*	RZGW w Krakowie	2017-2021	projekt ujęty w Planie Junkera	902 511	216 261	<ul style="list-style-type: none"> w chwili obecnej trwa postępowanie administracyjne mające na celu uzyskanie decyzji środowiskowej; zadanie realizowane od roku 2007;
Stabilizacja dna, zabezpieczenie brzegów i remont budowli na potoku Ostra w km 0+000 - 11+000 w m. Dębica, Latoszyn, Gumniska, Braciejowa, gm. Dębica, pow. dębicki, woj. podkarpackie*	RZGW w Krakowie	2017-2019	budżet państwa	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> w trakcie postępowania o wydanie decyzji środowiskowej; zadanie realizowane od roku 2016;
Zabezpieczenie przed erozją dna i brzegów w km 0+000 - 1+370 pot. Gołęczynka w m. Gołęczyna gm. Pilzno pow. Dębica woj. podkarpackie	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	128	b.d.	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Zabezpieczenie przed erozją dna i brzegów pot. Jodłówka w km 0+000-0+700, 8+000-10+000, 13+200-15+200 w m. Jodłowa, gm. Jodłowa, pow. dębicki, woj. podkarpackie	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	3800	b.d.	-
Remont ubezpieczeń brzegów potoku Liczkówka w km 0+689 - 1+458 w m. Kołaczyce, gm. Kołaczyce, pow. Jasło, woj. podkarpackie	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	420	b.d.	-
Ubezpieczenie lewego brzegu rzeki Wisłoki dla zabezpieczenia małej obwodnicy Strzyżowa w m. Strzyżów	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	640	b.d.	-
Udrożnienie i ubezpieczenie prawego brzegu rzeki Wisłok	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	360	b.d.	-
Zabezpieczenie erodowanego brzegu rzeki Wisłoki w km 18+734 - 18+500 na łącznej długości 234 mb w m. Wola Mielecka, gm. Mielec, pow. mielecki, woj. podkarpackie	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	1700	b.d.	-
Wykonanie lokalnych ubezpieczeń na pot. Magierka w km 0+600-2+000 w m. Wara, gm. Nozdrzec, pow. brzozowski, woj. podkarpackie	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	45	b.d.	-
Wykonanie lokalnych ubezpieczeń na pot. Olszanica w km 3+250-6+900 w m. Uherce Mineralne, gm. Olszanica, pow. leski, woj. podkarpackie	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	32	b.d.	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Wykonanie ubezpieczeń na pot. Stupnica w km 7+500-10+200 w m. Sufczyzna, gm. Bircza, pow. Przemyski, woj. podkarpackie	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	2 300	b.d.	-
Ubezpieczenie prawego brzegu rzeki Wisły w km 229+100-230+400 w m. Roźniaty, gm. Padow Narodowa	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	3750	b.d.	-
Zbiornik Wodny Besko: Remont ubezpieczeń na skarpach powyżej zapory	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	100	100	-
Zbiornik Wodny Besko: Remont ubezpieczeń betonowych na prawym brzegu poniżej niecki wypadowej	RZGW w Krakowie	b.d.	budżet państwa	450	450	-
Studium wykonalności dla zlewni Wisły od Krakowa do Sandomierza wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	25 330	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); • zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;
Studium wykonalności dla zlewni Wisłoki od źródeł do Jasła wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego	4 827	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
			źródła finansowania			<ul style="list-style-type: none"> rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;
Studium wykonalności dla zlewni Jasiołki (prawobrzeżnego dopływu Wisłoki) wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	9 768	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnymi koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;
Studium wykonalności dla zlewni Ropy (lewobrzeżnego dopływu Wisłoki) wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	5 000	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnymi koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Studium wykonalności dla zlewni Wisłoka (lewobrzeżnego dopływu Sanu) wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	23 266	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); • zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;
Studium wykonalności dla zlewni Wisłoki od Jasła do ujścia do Wisły wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	17 717	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); • zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Studium wykonalności dla zlewni Sanu od źródeł do Dynowa wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	31 479	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;
Studium wykonalności dla zlewni Sanu od Dynowa do ujścia Wisłoka wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	18 684	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;
Studium wykonalności dla zlewni Sanu od Wisłoka do ujścia do Wisły wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	8 342	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						rok 2017;
Studium wykonalności dla zlewni Łęgu i Trześniówki wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	RZGW w Krakowie	b.d.	zadanie na obecną chwilę nie ma ustalonego źródła finansowania	5 000	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> studia wykonalności są opracowaniami dokumentacyjnym koniecznymi dla wdrożenia pełnego zakresu rzeczowego przedsięwzięć (tj. zadań w danej zlewni); zadanie zgłoszone do prac nad ustawą budżetową na rok 2017;
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie skutków suszy						
Budowa zbiorników retencyjnych i obiektów piętrzących- zastawek, przepustów	RDLP w Lublinie, Nadleśnictwo Rudnik, Nadleśnictwo Gościeradów	2017-2019	środki unijne - 85%, środki własne nadleśnictw - 15%	1 795	1 795	<ul style="list-style-type: none"> zadanie obejmujące budowę 4 zbiorników małej retencji budowę jednego oraz modernizację trzech przepustów; zadanie realizowane od roku 2016;
Budowa obiektów małej retencji wodnej/ Nadleśnictwo Rudnik (Nazwa zadania: Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu- mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej)	RDLP w Lublinie	2017-2020	POIiŚ, środki własne	1 595	1 595	<ul style="list-style-type: none"> zadanie realizowane od roku 2012;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowę 10 zbiorników suchych oraz 1 zbiornika wodnego w ramach realizacji projektu <i>Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych</i>	RDLP Kraków	2017-2020	POIiŚ, środki własne	700	510	zadanie realizowane od roku 2016;
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA						
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych						
Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków przy ulicy Masarskiej w Ropczycach	Przedsiębiorstw o Usług Komunalnych	2017-2020	POIiŚ - 85%, środki własne - 15%	10 274,385	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> wniosek o dofinansowanie w trakcie oceny;
Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Aglomeracji Jasienica Rosielna	Gmina Jasienica Rosielna	2017-2020	POIiŚ -85%, środki własne - 15%	46 235,4	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> wniosek o dofinansowanie w trakcie oceny;
Modernizacja części biologicznej oczyszczalni ścieków w Krośnie, hermetyzacja wybranych obiektów w oczyszczalni ścieków w Krośnie	MPGK Krosno Sp. z o.o.	2017-2020	POIiŚ -60%, środki własne-40%	31 000	20 000	<ul style="list-style-type: none"> inwestycje realizowane w ramach projektu pn. <i>Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej miasta Krosna - II etap</i>; zadanie realizowane od roku 2016;
Rozdział kanalizacji ogólnospławnej - III etap	MPGK Krosno Sp. z o.o.	2017-2018	POIiŚ - 50%, kredyt - 30%, środki własne - 20 %	4 000	4 000	<ul style="list-style-type: none"> zadanie realizowane od roku 2016;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa kanalizacji sanitarnej w Krośnie - kolejny etap	MPGK Krosno Sp. z o.o.	2017-2018	POIiŚ -60%, środki własne-40%	1 800	1 700	• zadanie realizowane od roku 2015;
Program strategiczny "Błękitny San" - uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Ustrzyki Dolne - etap I	Gmina Ustrzyki Dolne	2017	POIiŚ -85%, środki własne-15%	3 788,5	b.d.	• wniosek o dofinansowanie w trakcie oceny;
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Podborze	Gmina Radomyśl Wielki	2017	WFOŚiGW - 80%, środki własne - 20%	1 864,91	b.d.	-
Budowa transgranicznego korytarza ekologicznego rzeki Lubaczówki z wykorzystaniem najlepszych praktyk	PZMIUW w Rzeszowie	2017-2022	NFOŚiGW, Program LIFE	8 500	285	-
Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie	Gmina Wielopole Skrzyńskie	2017-2020	RPO WP, środki własne	b.d.	b.d.	• zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowanych do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Rozbudowa, przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków sanitarnych oraz przepompowni sieciowych kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bircza	Gmina Bircza	2017-2020	RPO WP, środki własne	b.d.	b.d.	• zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowanych do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Partyni wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej	Gmina Radomyśl Wielki	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> RPO WP, środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowanych do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości Horyniec - Zdrój	Gmina Horyniec-Zdrój	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> RPO WP, środki własne 	b.d.	– b.d.	<ul style="list-style-type: none"> zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa mechaniczno - biologicznej oczyszczalni ścieków w Błoniu wraz z budową kanalizacji sanitarnej w miejscowości Podole, Gmina Przecław	Gmina Przecław	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> RPO WP, środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z urządzeniami budowlanymi w miejscowościach Olchowa i Sielec - aglomeracja Iwierzycze	Gmina Iwierzycze	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> RPO WP, środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
„Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami dla miejscowości Siedleczka - etap II”	Miasto i Gmina Kańczuga	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> RPO WP, środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Haczów w miejscowościach Haczów i Jabłonica Polska	Gmina Haczów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej oraz kolektora ciśnieniowego z pompowniami w miejscowości Kalników-etap II	Gmina Stubno	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Pułanki z modernizacją oczyszczalni ścieków	Gmina Frysztak	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Przebudowa wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w Jarocinie	Gmina Jarocin	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa kanalizacji przy ul. Kościuszki i modernizacja oczyszczalni ścieków w Cieszanowie	Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Cieszanowie	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Przebudowa oczyszczalni ścieków w Załużu wraz z budową sieci kanalizacyjnej	Gmina Lubaczów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej dla Miasta Radymna	Miasto Radymno	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminach Jawornik Polski i Markowa - Etap I. Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Manasterz	Gmina Jawornik Polski	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Modernizacja oczyszczalni ścieków w Jeżowie	Gmina Jeżowe	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						ogólnego RPO WP;
Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Lipa wraz z rurociągiem ścieków oczyszczonych	Gmina Zaklików	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Rozbudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków oraz budowa odcinków sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Nowy Żmigród	Gmina Nowy Żmigród	2016-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Poprawa gospodarki ściekowej w Gminie Besko	Gmina Besko	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Rozwój gospodarki ściekowej w Gminie Solina - rozbudowa oczyszczalni ścieków oraz budowa kanalizacji ściekowej w aglomeracji Solina	Gmina Solina	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Laszkach oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Tuchli	Gmina Laszki	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji uzupełniającej w Gminie Medyka	Gmina Medyka	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Godowa	Gmina Strzyżów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Poprawa infrastruktury ściekowej w Gminie Miejskiej Dynów - budowa kanalizacji sanitarnej - etap III wraz z budową, przebudową i rozbudową miejskiej oczyszczalni ścieków w Dynowie	Gmina Miejska Dynów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowościach: Batycze, Maćkowice, Kosienice wraz z rozbudową i przebudową oczyszczalni ścieków w Orzechowcach	Gmina Żurawica	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						ogólnego RPO WP;
Budowa systemu gospodarki ściekowej w gminie Pruchnik	Gmina Pruchnik	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żabno	Gmina Radomyśl nad Sanem	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowościach: Cetula, Nielepkowice, Radawa, Ryszkowa Wola	Gmina Wiązownica	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Aglomeracji Krzeszów poprzez budowę kanalizacji sanitarnej i rozbudowę oczyszczalni ścieków	Gmina Krzeszów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przebudową oczyszczalni ścieków w Pilźnie	Gmina Pilzno	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Aglomeracji Krzemienna - II Etap	Gmina Dydnia	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki - Etap IV - Gmina Brzostek, Gmina Tarnowiec	Gmina Brzostek	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki - Etap IV - Gmina Czarna	Gmina Czarna	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w aglomeracji Wojaszówka - Etap I	Gmina Wojaszówka	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						ogólnego RPO WP;
Poprawa funkcjonowania gospodarki ściekowej w aglomeracji Rudnik nad Sanem poprzez modernizację oczyszczalni ścieków i rozbudowę kanalizacji sanitarnej	Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy i Miasta Ulanów wraz z rozbudową i modernizacją oczyszczalni ścieków	Gmina i Miasto Ulanów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej - połączenie oczyszczalni ścieków w miejscowości Grodzisko Dolne i Chodaczów wraz obiektami i infrastrukturą towarzyszącą sieci	Gmina Grodzisko Dolne	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Modernizacja oczyszczalni ścieków w m. Nowy Kamień oraz rozbudowa i przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Kamień	Gmina Kamień	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Poprawa gospodarki ściekowej na terenie gminy	Gmina Padew	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Padew Narodowa	Narodowa		<ul style="list-style-type: none"> • środki własne 			o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Daliowa, Posada Jaślicka, Jaślicka i Wola Niżna - Gmina Jaślicka	Gmina Jaślicka	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Aglomeracji Oleszyce	Gmina Oleszyce	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków na działkach nr 71/2, 73/3, 74/2 w miejscowości Kostków, gmina Jarosław, woj. podkarpackie	Gmina Jarosław	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Gminie Krzywca	Gmina Krzywca	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WP, • środki własne 	b.d.	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu ogólnego RPO WP;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Modernizacja gospodarki ściekowej w gminie Pawłosiów, na terenie aglomeracji Wierzbna	Gmina Pawłosiów	2017-2020	• RPO WP, • środki własne	b.d.	b.d.	• zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu dedykowanego dla MOF RPO WP;
Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Dębicko-Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego - etap I	Gmina Żyraków	2017-2020	• RPO WP, • środki własne	b.d.	b.d.	• zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu dedykowanego dla MOF RPO WP;
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej aglomeracjach Baranów Sandomierski i Grębów w ramach MOF Tarnobrzeg	Gmina Baranów Sandomierski	2017-2020	• RPO WP, • środki własne	b.d.	b.d.	• zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu dedykowanego dla MOF RPO WP;
Rozwój gospodarki ściekowej na terenie gminy Pysznica i Zaleszany w celu ochrony wód zlewni Sanu	Gmina Zaleszany	2017-2020	• RPO WP, • środki własne	b.d.	b.d.	• zadanie z listy wniosków o dofinansowanie projektów zakwalifikowany do oceny formalnej w ramach konkursu dedykowanego dla MOF RPO WP;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Rozbudowa i przebudowa sieci wodnej i kanalizacyjnej w Gminie Komańcza	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Komańczy	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	719,705	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowości Dąbrówka wraz z rozbudową sieci wodociągowej w miejscowościach Dąbrówka, Dąbrownica, Kurzyna Wielka	Gmina i Miasto Ulanów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	556,780	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej oraz kontenerowej pompowni wody w miejscowości Koziarnia	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krzeszowie	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1999,999	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej w miejscowości Nielepkowice	Gmina Wiązownica	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1999,996	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Nowy Nart i Stary Nart w Gminie Jeżowe	Gmina Jeżowe	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,182	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Czerwona Wola i kanalizacji sanitarnej w m. Czerce – I etap.	Gmina Sieniawa	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,792	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i> 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa infrastruktury kanalizacyjnej w miejscowości Wybrzeże	Gmina Dubiecko	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	962,893	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Nowiny, Gmina Radomyśl nad Sanem	Gmina Radomyśl nad Sanem	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1898,593	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
	Gmina Leżajsk	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1996,060	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>19 września 2017 w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Nowa Sarzyna	Gmina Nowa Sarzyna	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1985,449	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Tyrawa Solna	Gmina Sanok	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1994,902	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Brzostek etap 1.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Brzostku Sp. z o.o.	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1801,410	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Olchowa.	Gmina Zagórz	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1807,501	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej • o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Harasiukach.	Gmina Harasiuki	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1998,649	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<ul style="list-style-type: none"> • w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej; • o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Uporządkowanie gospodarki wodnej i ściekowej na terenie Gminy Czudec.	Gmina Czudec	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1369,817	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Stary Żmigród i Nienaszów - etap I oraz przebudowa odcinka sieci wodociągowej w Nowym Żmigrodzie.	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. gm. Nowy Żmigród	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,995	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wiśniowo, Niewodna, Kozuchów i Tułkowice oraz przebudowa ujęcia wody pitnej i stacji uzdatniania wody z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury w miejscowości Kozłówek w Gminie Wiśniowa.	Gmina Wiśniowa	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,984	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Cmolas.	Gmina Cmolas	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1538,287	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej w Hucisku, Zapolu, Trześni i Niwiskach oraz budowa odcinka sieci wodociągowej w Niwiskach.	Gmina Niwiska	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,887	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej na terenie Gminy Tuszów Narodowy.	Gmina Tuszów Narodowy	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1998,707	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Bojanów dla miejscowości Przyszów, Maziarnia, Stany ul. Krochowa oraz budowa sieci wodociągowej w miejscowości Przyszów.	Gmina Bojanów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1998,488	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej dla osiedli Słoneczne, Piaski i Północ 11 w Sokołowie Małopolskim oraz dla miejscowości Markowizna i części miejscowości Turza i budowa wodociągu na osiedlu Północ II w' Sokołowie Małopolskim.	Gmina Sokołów Małopolski	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,941	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami, przepompowniami ścieków dla miejscowości Kobylany - etap II oraz przebudowa i nadbudowa budynku hydroforni.	Gmina Chorkówka	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1998,469	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Przebudowa i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Majdan Królewski	Gmina Majdan Królewski	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	712,658	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Laszczyny i Grodzisko Dolne wraz z rozbudową sieci wodociągowej w Zmysłówce	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej SP z o.o. w Grodzisku Dolnym	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1998,999	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie miejscowości Siedleszczany	Gmina Baranów Sandomierski	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1901,324	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Czarna – etap III	Gmina Czarna	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1722,257	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Izbiska - Jamy (Przybysz) - Wierzchowiny I	Gmina Wadowice Górne	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1969,627	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami, przepompowniami i zasilaniem energetycznym dla miejscowości Wola Ociecka	Gmina Ostrów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1992,923	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mazury gm. Ranizów	Gmina Ranizów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,688	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Majdan Golczański	Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o., gm. Jarocin	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	199,999	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Jarocin	Gmina Jarocin	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1688,087	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa przy obiektowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Jodłowa	Gmina Jodłowa	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	314,718	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej w gminie Kolbuszowa	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o. gm. Kolbuszowa	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,999	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej z pompowniami w miejscowościach Pień, Dulcza Mała i Dulcza Wielka oraz budowa sieci wodociągowej w miejscowości Ruda	Gmina Radomyśl Wielki	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1995,923	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Basznia Górna, Podlasie, Tymce oraz sieci wodociągowej w miejscowości Dąbków (osiedle)	Gmina Lubaczów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1962,463	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Puchacze, Podemsczyzna, Świdnica oraz budowa wodociągu w m. Puchacze, Podemsczyzna, Świdnica i Krzywe	„Usługi Komunalne” Spółka z o.o., gm. Horyniec Zdrói	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1712,945	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie miejscowości Moszczaniec, gmina Jaśliska	Gmina Jaśliska	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1847,219	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Krempna poprzez budowy przydomowych oczyszczalni ścieków - etap II oraz przebudowa stacji uzdatniania wody.	Gmina Krempna	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	369,316	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Alfredówka i Tarnowska Wola	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o. gm. Nowa Dęba	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1998,591	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Hyżne. Budowa wodociągu w m. Szklary - odcinek od Skupu Mleka do Szkoły Podstawowej. Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Hyżne - etap IV A i B	Gmina Hyżne	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1892,876	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW r.
Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej dla m-ci Zawóz etap I	Gmina Solina	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1997,970	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> <ul style="list-style-type: none"> podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Podleszany	Gmina Mielec	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1869,966	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Program poprawy gospodarki ściekowej w Gminie Żyraków - etap III	Gmina Żyraków	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1764,847	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Grębów (Sokół), Gmina Grębów	Gmina Grębów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	668,341	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, przepompowniami ścieków z zasilaniem energetycznym dla miejscowości Stare Sioło i Lipina	Gmina Oleszyce	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1329,254	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę						
Modernizacja zakładu uzdatniania wody w Szczepańcowej	MPGK Krosno Sp. z o.o.	2017-2020	POIiŚ -60%, środki własne-40%	3500	3500	<ul style="list-style-type: none"> • inwestycja realizowane w ramach projektu pn. <i>Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej miasta Krosna- II etap</i>; • zadanie realizowane od roku 2016;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa magistrali wodociągowej Rymanów-Iskrzynia	MPGK Krosno Sp. z o.o.	2017-2018	<ul style="list-style-type: none"> WFOŚiGW - 80%, środki własne - 20 % 	10 000	10 000	<ul style="list-style-type: none"> zadanie realizowane od roku 2014;
Budowa stacji uzdatniania wody z przyłączem wodociągowym i energetycznym w miejscowości Wołosate	Bieszczadzki Park Narodowy	2017-2019	<ul style="list-style-type: none"> na chwilę obecną zadanie nie ma ustalonego źródła finansowania 	1 027,8	1 002,4	zadanie realizowane od roku 2012;
Stopień Wodny Rzeszów: Odtworzenie pierwotnej pojemności zbiornika przystopniowego Rzeszów na rzece Wisłok	RZGW Kraków	b.d.	budżet państwa	35 000	35 000	<ul style="list-style-type: none"> celem zadania jest zapewnienie niezawodnej pracy ujęcia wody dla miasta Rzeszowa poprzez zapewnienie odpowiedniej głębokości zbiornika, w szczególności w strefie przy ujęciach oraz na utrzymywaniu właściwej rzędnej piętrzenia wody w zbiorniku;
Stopień Wodny Rzeszów: Kompleksowa modernizacja instalacji hydraulicznej mechanizmów napędowych zasuw i klap Stopnia Wodnego Rzeszów	RZGW Kraków	b.d.	budżet państwa	600	600	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Łętownia i Ujkowice	Gmina Przemyśl	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1727,417	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa i przebudowa systemu zaopatrywania w wodę miejscowości Ropienka	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. gm. Ustrzyki Dolne	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1109,705	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa i systemu zaopatrywania w wodę miejscowości Ropienka wraz z infrastrukturą i urządzeniami technicznymi sieci	Gmina Ustrzyki Dolne	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1795,666	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Rozbudowa sieci wodociągowej i budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Nowa Sarzyna	Zakład Gospodarki Komunalnej Nowa Sarzyna Spółka z o.o.	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1930,577	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa odcinków sieci wodociągowej i sanitarnej w miejscowościach Gminy Jarosław	Gmina Jarosław	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	411,785	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w miejscowości Pysznica	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. gm. Pysznica	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1857,302	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Nowosielec, gm. Nisko	Gmina i Miasto Nisko	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1995,155	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> <ul style="list-style-type: none"> podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Przebudowa sieci wodociągowej w m. Liszna oraz oczyszczalni ścieków w m. Cisną	Gmina Cisną	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1997,982	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa ujęć i stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowej w miejscowościach Broniszów i Glinik oraz przydomowej oczyszczalni ścieków w Broniszowie	Gmina Wielopole Skrzyńskie	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1999,406	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Przebudowa i rozbudowa ujęcia wody w miejscowości Krasne w wraz z budową kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Dobcza, Krasne, Adamówka	Gmina Adamówka	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1999,911	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Chałupki Chotyńskie i Zaleska Wola	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Radymno Sp. z o.o.	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	912,225	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Golcowo	Gmina Domaradz	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	366,255	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p><i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Haczów	Gmina Haczów	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1483,269	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa;</i> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Przebudowa sieci wodociągowej dosyłowej w miejscowości Mymoń i Sieniawa	Gmina Besko	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	85,233	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<p>w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
<p>Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejącego budynku stacji uzdatniania wody w Skołyszynie, modernizacja układu technologicznego oraz budowa gminnego systemu zaopatrzenia w wodę miejscowości Harkłowa, Kunowa i Pusta Wola - Gmina Skołyszyn -1 etap.</p>	Gmina Skołyszyn	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1987,36	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
Budowa wodociągu gminnego w miejscowości Solonka, Straszędzie, Lubenia i Siedliska wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowa pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego – etap II a i III a.	Gmina Lubenia	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	1754,057	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków w rejonie Leśniczówki w miejscowości Wola Zgłobieńska gmina Boguchwała. Budowa kontenerowej pompowni wodociągowej, przebudowa istniejącej pompowni wodociągowej.	Zakład Gospodarki Komunalnej i Usług Wielobranżowych "GO-KOM" w Boguchwale Sp. z o.o.	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> • PROW • środki własne 	481,904	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-</i>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						<ul style="list-style-type: none"> ściekowa; podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami i pompownią wody w miejscowości Łęki Dolne, Pilzno, Jaworze Górne i Slotowa gm. Pilzno.	Gmina Pilzno	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	1871,458	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>; podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
Przebudowa pompowni wody w Płazówce.	Gmina Dzikowiec	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> PROW środki własne 	188,924	b.d.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja z listy stanowiącej załącznik do Uchwały Nr 340/734/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 września 2017 r. w sprawie zatwierdzenia

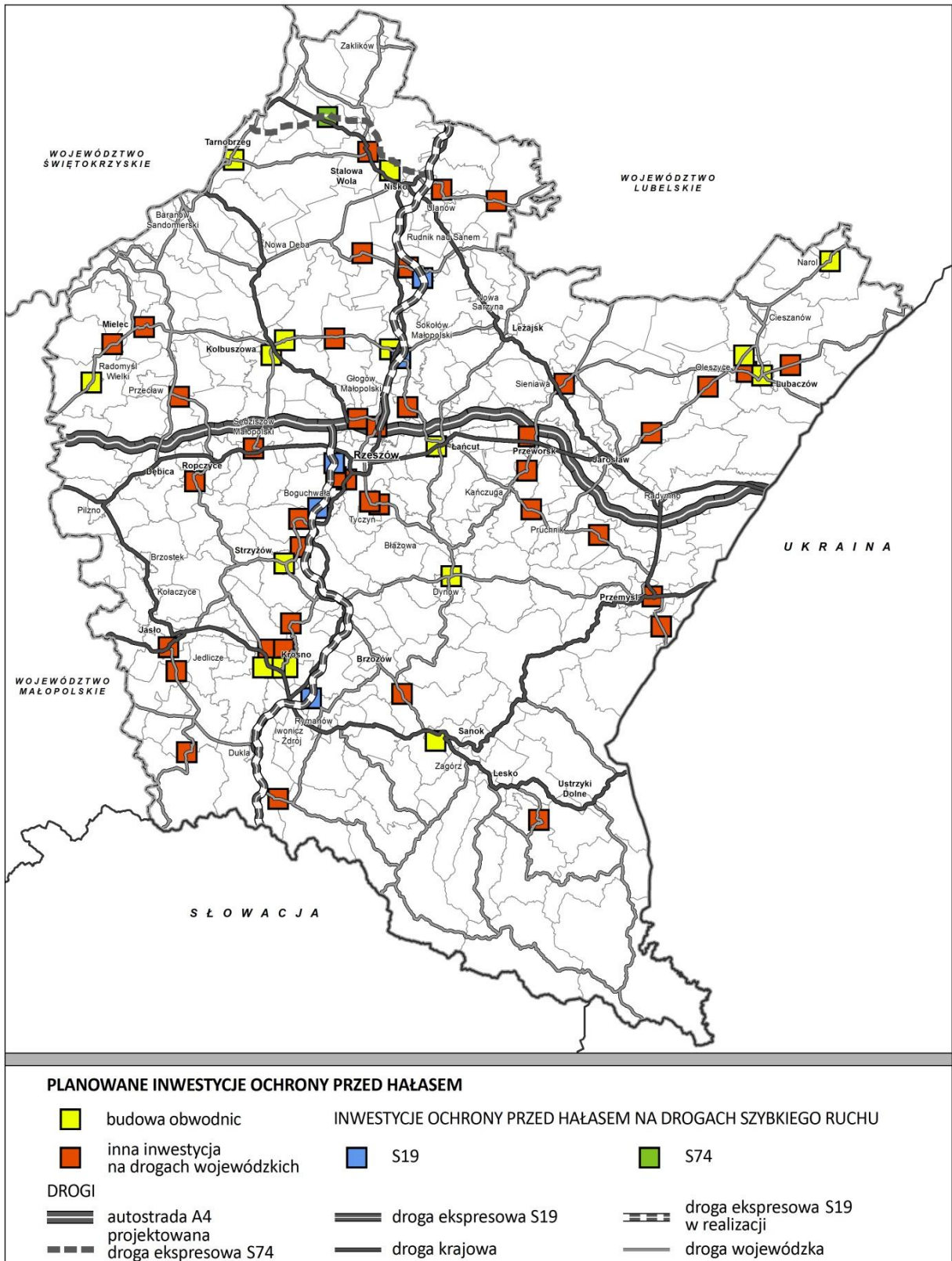
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2017-2019
Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 R.

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)		Dodatkowe informacje o zadaniu
				Koszt całkowity	Koszt w latach 2017-2019	
						zaktualizowanej listy operacji informującej o kolejności przysługiwania pomocy na operacje typu <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i> ; <ul style="list-style-type: none"> • podany koszt jest to wysokość kwoty pomocy w ramach PROW;
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych						
Monitoring wód powierzchniowych zgodnie z Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020	Wojewódzki Inspektorat Środowiska w Rzeszowie	2017-2020	budżet państwa WFOŚiGW	6 540	5 387	-

* Zadanie dla którego konieczne jest uzyskanie odpowiednich derogacji zgodnie z art. 4.7 RDW i art. 38j Prawa Wodnego. Inwestycje te zostały ujęte w aktualizacji planu gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Wisły w którym szczegółowo określono i wyjaśniono przyczyny zastosowania derogacji zgodnie z wymogami art. 4.7 RDW. P o uzyskaniu odpowiednich decyzji administracyjnych inwestycje te będą mogły być zrealizowane.

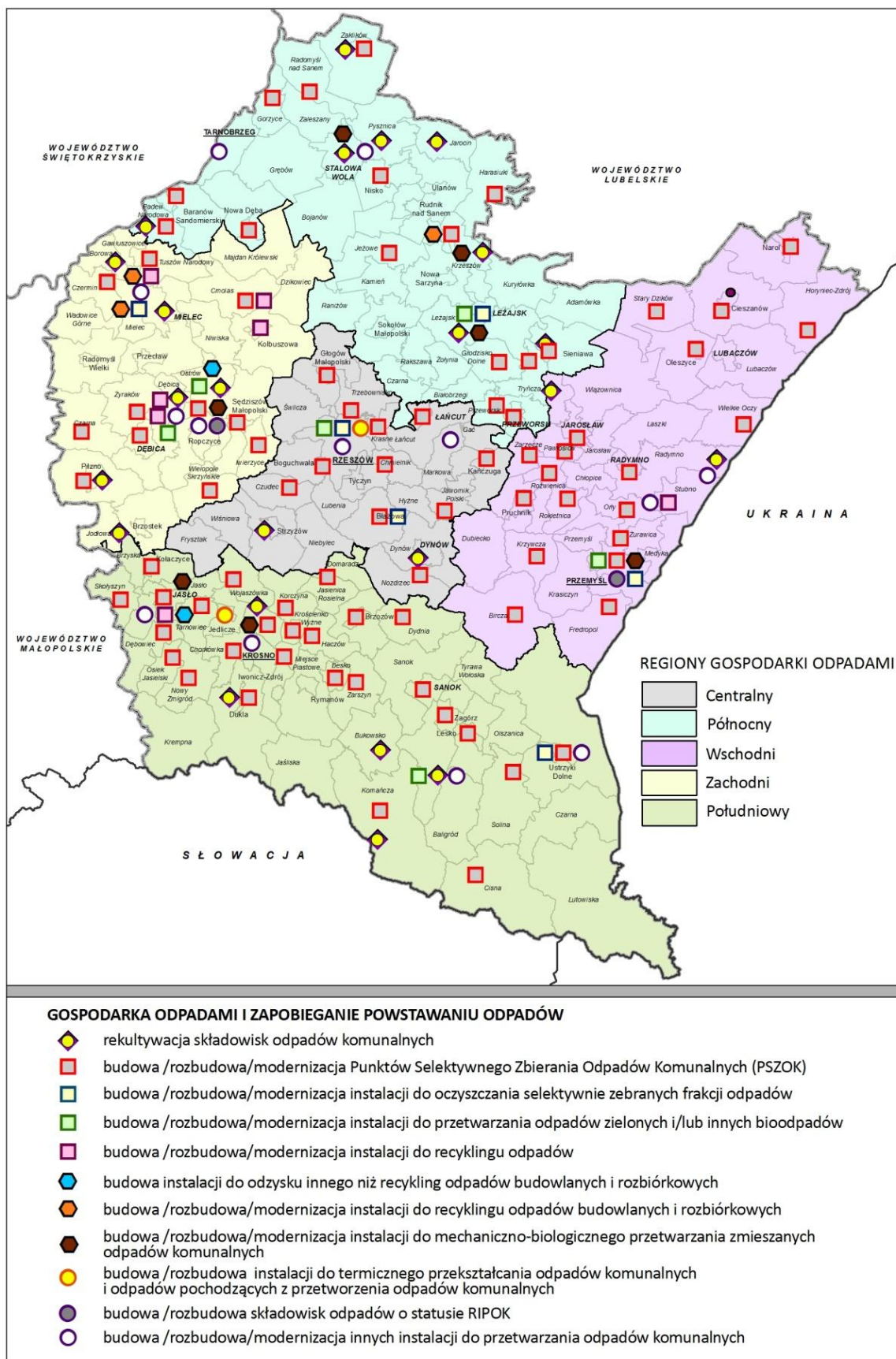
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Załącznik nr 3. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Zagrożenie hałasem

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Załącznik nr 4. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
NA LATA 2017 - 2019 Z PERSPEKTYWĄ DO 2023r.**

Rzeszów, 2017 r.

Sporządzający:

Zarząd Województwa Podkarpackiego

Wykonawca:

Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

Dyrektor: Jerzy Rodzeń

Z-ca Dyrektora: Renata Drążek

Zespół autorski:

Lucyna Zymyn – Kierownik Zespołu

Agata Bukała

Marta Guzik

Anna Hawaj

Alicja Janiczek

Anna Matyka

Anna Potoczny

Grzegorz Rajdek

Opracowanie graficzne:

Paweł Przybyła

Współpraca:

Departament Ochrony Środowiska

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego

Spis treści

I.	Informacje wstępne.....	7
	1. Podstawa prawna opracowania Prognozy	7
	2. Cel i zakres Prognozy.....	7
	3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy	8
II.	Informacje o zawartości, głównych celach POŚ WP 2017-2019 oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	10
	1. Zawartość projektu POŚ WP 2017-2019	10
	2. Główne cele projektu POŚ WP 2017-2019.....	12
	3. Powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z innymi dokumentami	18
III.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu POŚ WP 2017-2019 oraz częstotliwości jej przeprowadzania	21
IV.	Określenie istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019	24
	1. Istniejący stan środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	24
	1.1. Położenie, rzeźba terenu, klimat	24
	1.2. Zasoby przyrodnicze	24
	1.3. Wody powierzchniowe i podziemne.....	31
	1.4. Gleby	40
	1.5. Surowce mineralne.....	42
	1.6. Powietrze.....	46
	1.7. Klimat akustyczny.....	47
	1.8. Promieniowanie elektromagnetyczne	48
	1.9. Zagrożenia środowiska	49
	1.9.1. Zagrożenie powodziowe	49
	1.9.2. Zagrożenie suszą	50
	1.9.3. Poważne awarie.....	54
	1.10. Krajobraz, zabytki i dobra kultury współczesnej	58
	1.11. Tereny zdewastowane	60
	2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.....	60
V.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności dotyczące obszarów podlegających	

ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody	63
1. Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody	63
2. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019	65
VI. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017- 2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały w nim uwzględnione	66
VII. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszarów, a także na środowisko z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	90
1. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko	90
2. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000	205
3. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań projektu POŚ WP 2017-2019 na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	209
VIII. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być skutkiem realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów	227
IX. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	229
X. Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.....	230
XI. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	231
XII. Wnioski	231
XIII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	233
Wykaz użytych skrótów	239
Spis tabel	240
Spis rysunków	241
Wykorzystane materiały	242
Wykaz głównych aktów prawnych	246
Strony internetowe:	248

I. Informacje wstępne

1. Podstawa prawna opracowania Prognozy

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r., zwanej dalej Prognozą, wynika z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹.

W ustawie tej wdrożone zostały przepisy Wspólnoty Europejskiej dotyczące postępowania w sprawie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.06.2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz udziale społeczeństwa w sporządzaniu niektórych planów i programów w zakresie środowiska* (Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. *przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE*).

2. Cel i zakres Prognozy

Celem opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r., zwanego dalej projektem POŚ WP 2017-2019, jest:

- identyfikacja możliwych do określenia skutków środowiskowych (głównie pozytywnych oraz negatywnych);
- identyfikacja tych kierunków interwencji oraz typów zadań w ramach kierunków interwencji, których negatywne skutki środowiskowe pozostają w sprzeczności z wymogami prawa;
- ocena, czy realizacja projektu POŚ WP 2017-2019 sprzyja ochronie środowiska przyrodniczego województwa podkarpackiego;
- wskazanie, jeżeli jest to zasadne, rozwiązań alternatywnych przyczyniających się do zmniejszenia ewentualnych obciążeń środowiska.

Prognoza została opracowana zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* i zgodnie z zakresem uzgodnionym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 20.05.2016 r., znak: WOOŚ.411.2.7.2016.BK.2) oraz Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo z dnia 05.05.2016 r., znak: SNZ.9020.2.14.2016.AL).

---

¹t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.

Prognoza projektu POŚ WP 2017-2019 zawiera:

- informacje wstępne dotyczące podstawy prawnej opracowania prognozy, celu i zakresu prognozy oraz metodach zastosowanych przy jej sporządzaniu;
- informacje o zawartości, głównych celach projektu POŚ WP 2017-2019 oraz o powiązaniach z innymi dokumentami;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu POŚ WP 2017-2019 oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- określenie istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody*²;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas jego opracowania;
- analizę przewidywanych znaczących oddziaływań, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszarów, a także na środowisko z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- przedstawienie rozwiązań alternatywnych mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być skutkiem realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych;
- wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy;
- streszczenie w języku niespecjalistycznym.

3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy

Projekt POŚ WP 2017-2019 jest dokumentem ogólnym, określającym cele interwencji, kierunki interwencji oraz typy zadań, jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji.

W projekcie POŚ WP 2017-2019 nie ma umiejscowienia w przestrzeni typów zadań, jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji. Nie ma też określonej skali

---

²t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 z późn. zm.

poszczególnych przedsięwzięć, w związku z tym prognoza oddziaływania na środowisko ma charakter przede wszystkim jakościowy.

Biorąc pod uwagę fakt, że realizacja zapisów projektu POŚ WP 2017-2019 będzie przebiegała w różnym czasie, ocena jakościowa także jest utrudniona.

Prognoza oddziaływania na środowisko powstała w wyniku analizy treści projektu POŚ WP 2017-2019 i oceny polegającej na określeniu, jakie skutki dla środowiska może spowodować realizacja poszczególnych kierunków interwencji i typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji. W Prognozie uwzględniono m.in. wpływ na różnorodność biologiczną, krajobraz, zabytki, zdrowie ludzi, obszary Natura 2000 etc.

Podczas prac nad prognozą przyjęto, że wszystkie typy zadań realizowane w ramach kierunków interwencji, będą spełniały wszelkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą stosowane najnowsze technologie i techniki. Posłużono się metodą ekspercką oraz metodą analogii, czyli podobieństwa zjawisk.

Prace nad Prognozą zostały podzielone na następujące etapy:

Etap I – przeanalizowano zapisy podstawowych dokumentów powiązanych z projektem POŚ WP 2017-2019 oraz dokonano charakterystyki analizowanego dokumentu i oceny stanu środowiska.

Etap II – przeprowadzono analizy i oceny wpływu realizacji kierunków i typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji. Wyniki analiz i ocen zostały przedstawione w Tabelach 12-22. Starano się określić, jaki wpływ będzie miała realizacja i funkcjonowanie typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji na: powietrze, wody, klimat akustyczny, powierzchnię ziemi, lasy, surowce mineralne, krajobraz, obszary chronione w tym obszary Natura 2000, korytarze ekologiczne, rośliny, zwierzęta, zabytki i dobra kultury współczesnej oraz zdrowie ludzi. Jako kryterium oceny przyjęto oddziaływanie zdefiniowane jako: pozytywne, negatywne, mało znaczące i neutralne, bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe. W Tabeli 23 dokonano oceny oddziaływania realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 na cele środowiskowe określone dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Kolizje przestrzenne realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 z ochroną przyrody realizowaną w ramach obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody na podstawie ustawy 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* zaznaczono na Rysunkach 10-18.

Etap III – przygotowano pełny tekst Prognozy.

Podstawową trudność podczas sporządzania Prognozy stanowił ogólny charakter projektu POŚ WP 2017-2019, co sprawia, że sformułowania zawarte w tabelach często mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji poszczególnych kierunków interwencji czy typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji, w tym ich lokalizacji i wielkości.

II. Informacje o zawartości, głównych celach POŚ WP 2017-2019 oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

1. Zawartość projektu POŚ WP 2017-2019

Projekt POŚ WP 2017-2019 sporządzono w celu realizacji polityki ekologicznej województwa. Stanowi on kontynuację obowiązującego Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku³ (zwanego dalej POŚWP). Opracowanie nowej edycji projektu POŚ WP 2017-2019 wynika z konieczności dostosowania ustaleń POŚWP do aktualnych przepisów prawa oraz przyjętych aktualizacji dokumentów i programów na poziomie krajowym i wojewódzkim. Projekt POŚ WP 2017-2019 kontynuuje lub uwzględnia cele średniookresowe określone w jego poprzedniej edycji, wyniki raportów z wykonania POŚWP oraz informacje i wnioski zebrane na etapie opracowywania projektu POŚ WP 2017-2019.

Projekt POŚ WP 2017-2019 zawiera:

- Elementy formalne obejmujące: wstęp, streszczenie, podstawę prawną i powiązania z innymi dokumentami oraz metodykę opracowania.
- Ocenę aktualnego stanu środowiska uwzględniającą: uwarunkowania zewnętrzne o charakterze transgranicznym ze Słowacją i Ukrainą, międzyregionalne z województwami sąsiadującymi – małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim oraz uwarunkowania wewnętrzne dotyczące stanu środowiska województwa, których podsumowanie stanowi analiza SWOT. Oceny elementów przestrzeni środowiska dokonano w ramach 10. obszarów interwencji, tj.:
  - Gospodarowanie wodami.
  - Gospodarka wodno-ściekowa.
  - Ochrona klimatu i jakości powietrza.
  - Zagrożenie hałasem.
  - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
  - Zasoby przyrodnicze.
  - Zagrożenie poważnymi awariami.
  - Gleby.
  - Zasoby geologiczne.
  - Promieniowanie elektroenergetyczne.
- Podstawę do wyznaczenia w projekcie POŚ WP 2017-2019 celów i kierunków interwencji oraz przypisanych im zadań stanowią:
  - problemy i zagrożenia środowiska w województwie podkarpackim, zdiagnozowane na podstawie szczegółowej analizy stanu środowiska, do których należy zaliczyć, m.in.: zagrożenie powodziowe na znacznych obszarach województwa, występowanie obiektów zaliczanych do „bomb ekologicznych”, występowanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu na terenach dużych skupisk ludności,

---

³ Przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr XLI/803/13 z dnia 29 listopada 2013 r.

niezadowalający stan wód powierzchniowych (spowodowany głównie emisją ścieków komunalnych), powstawanie nielegalnych składowisk odpadów (tzw. dzikich wysypisk), funkcjonowanie na terenie województwa podkarpackiego zakładów zaliczonych do grupy dużego i zwiększonego ryzyka, zmiany klimatyczne i zjawiska pogodowe powodujące szkody w rolnictwie. Najważniejsze problemy, zagrożenia i cele możliwe do osiągnięcia w poszczególnych obszarach interwencji zestawiono w formie tabelarycznej z uwzględnieniem 10 obszarów interwencji;

- analiza efektów realizacji celów przyjętych w poprzedniej edycji programu, zawarta w dwóch ostatnich raportach o stanie środowiska w województwie podkarpackim. W projekcie POŚ WP 2017-2019, w formie tabelarycznej, wyszczególniono działania jakie realizowano w okresie obowiązywania POŚWP, wskaźniki realizacji celów określonych w 10. priorytetach ekologicznych w roku bazowym, w ostatnim roku raportowania, tj. 2014 oraz ostatnim roku obowiązywania POŚWP, tj. 2015 ocenę trendów (pozytywną, negatywną lub bez zmian) oraz krótką ocenę efektów realizacji działań;
  - prognoza stanu środowiska do 2023 r., w odniesieniu do 10. obszarów interwencji, która zgodnie z kierunkami działań określonymi w *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020 r.* zakłada poprawę stanu środowiska naturalnego, w tym cennych zasobów przyrodniczych, wody, powietrza (zmniejszenie poziomu emisji CO₂), obniżenie poziomu hałasu oraz poprawę gospodarki odpadami, a także rozwijanie odnawialnych źródeł energii;
  - powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na poziomie międzynarodowym, krajowym i wojewódzkim.
- Cele i kierunki interwencji projektu POŚ WP 2017-2019, wynikające z przeprowadzonych analiz, określono w ramach 10. obszarów interwencji, a w ramach każdego z nich kierunki interwencji, którym przyporządkowano typy zadań uwzględniając zagadnienia horyzontalne takie jak: adaptacja do zmian klimatu, działania edukacyjne, monitoring środowiska oraz podmiot odpowiedzialny za ich realizację.
- Finansowanie realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 uwzględniono w harmonogramach rzeczowo-finansowych realizacji planowanych działań w okresie od 2017 do 2023 r., z podziałem na zadania własne i zadania monitorowane.
- Analiza i ocena realizacji zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 prowadzona będzie przy pomocy monitoringu realizowanego w zakresie:
- zmiany stanu środowiska (na podstawie raportów o stanie środowiska w województwie podkarpackim, corocznie sporządzanych przez WIOŚ w Rzeszowie);
  - stopnia realizacji przyjętych celów interwencji wg przypisanych im wskaźników;
  - realizacji przyjętych działań/zadań;
  - zmiany uwarunkowań realizacji POŚ WP 2017-2019.

Raport z wykonania POŚ WP 2017-2019 sporządzany będzie co 2 lata i przedstawiany Sejmikowi Województwa Podkarpackiego.

- Wytyczne do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska, przedstawione w formie listy głównych wskaźników realizacji celów.
- Integralną część opracowania projektu POŚ WP 2017-2019 stanowią:
  - Załącznik 1. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w POŚ WP 2017-2019.
  - Załącznik 2. Wykaz planowanych inwestycji w zakresie gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej według przyjętych kierunków interwencji.
  - Załącznik 3. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Zagrożenie hałasem.
  - Załącznik 4. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

2. Główne cele projektu POŚ WP 2017-2019

W projekcie POŚ WP 2017-2019 w ramach 10. obszarów interwencji i celów interwencji wyznaczono kierunki interwencji, w obrębie których wyszczególniono typy zadań (Tabela 1.). Realizacja poszczególnych typów zadań ma na celu poprawę stanu środowiska w obrębie województwa podkarpackiego.

Tabela 1. Cele i kierunki interwencji oraz przypisane im typy zadań

Obszar interwencji	
Cel interwencji	
Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji
Gospodarowanie wodami	
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego	
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek;
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnie zagrożenia powodziowego;
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią;

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy;
Gospodarka wodno-ściekowa	
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych	
<p>1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki;
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom
<p>2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych;
<p>3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych	
<p>1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016 – 2020</i>; • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, – Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych;

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego, w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania;
<p>3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic; w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>;
<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza;
<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej;
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego;
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym;
Zagrożenie hałasem	
IV. Poprawa klimatu akustycznego	
<p>1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie; – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie; • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie;

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu;
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, Sokołów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe - Babica, Babica – Barwinek; budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów – Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Naroń, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosna oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic;
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu: <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów; przeprowadzenie monitoringu dla inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych – most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów	
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko;
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; ekoinnowacje;
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania;
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK);

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

<p>5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne; – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów; – recyklingu odpadów; – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych; – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych; – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych; – innych instalacji do przetwarzania odpadów; • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK;
<p>6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
<p>7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu;
<p>Zasoby przyrodnicze</p>	
<p>VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej</p>	
<p>1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów; – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu; – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020;
<p>2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000); – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych, charakterystycznych dla danego terenu; – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody; – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo; – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów;
<p>3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

<p>4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
<p>5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje;
<p>6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego; • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów;
<p>7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich;
<p>8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji;
Zagrożenie poważnymi awariami	
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków	
<p>1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek;
<p>2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>);
Gleby	
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	
<p>1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; • upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; • wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;
<p>2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; • identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; • rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; • działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; • stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach /obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji,

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie realizacji programów rewitalizacji;
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiwkowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);
Zasoby geologiczne	
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych	
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;
Promieniowanie elektromagnetyczne	
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;
	<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;

Wyszczególnione w Tabeli 1. typy zadań realizowane będą przez szereg podmiotów, odpowiedzialnych za ich wykonanie według swoich kompetencji.

3. Powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z innymi dokumentami

Podstawę do formułowania celów i kierunków określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 stanowiła analiza celów ochrony środowiska zawartych w dokumentach ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, tj.:

- nadrzędnych dokumentach strategicznych:
  - *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,*
  - *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,*
  - *Krajowej strategii rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,*
  - *Polityce energetycznej Polski do roku 2030,*
  - *Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.,*

- *Strategii Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”*,
- *Strategii Rozwoju Kapitał Ludzki 2020*,
- *Strategii Rozwoju Kapitał Społeczny 2020*,
- *Strategii Rozwoju Kraju 2020*,
- *Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*,
- *Strategii rozwoju transportu do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)*,
- *Strategii „Sprawne Państwo 2020”*,
- *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020*.
- strategiach ponadregionalnych:
  - *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja 2013)*.
- krajowych programach operacyjnych:
  - *Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*,
  - *Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020*,
  - *Programie Operacyjnym Polska Wschodnia 2014-2020*,
  - *Programie Operacyjnym „Rybnictwo i morze” - RYBY 2014-2020*.
- programach europejskiej współpracy terytorialnej:
  - *Regionie Morza Bałtyckiego 2014-2020*,
  - *Programie Współpracy Interreg Europa*,
  - *Programie Współpracy INTERREG Europa Środkowa*,
  - *Programie Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020*,
  - *Programie Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014–2020*.
- dokumentach sektorowych:
  - *Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*,
  - *Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru*,
  - *Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*,
  - *Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju*,
  - *Krajowej polityce miejskiej 2023*,
  - *Krajowym planie gospodarki odpadami 2022*,
  - *Krajowym Programie Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)*,
  - *Planie przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły (projekt)*,
  - *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*,
  - *Polityce Leśnej Państwa*,
  - *Programie budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)*,

- *Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020,*
- *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,*
- *Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020,*
- *Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.*
- wojewódzkich dokumentach strategicznych, programowych i wdrożeniowych:
  - *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022,*
  - *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego,*
  - *Programie ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,*
  - *Programie ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,*
  - *Programie ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie,*
  - *Programie ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie,*
  - *Programie Strategicznym „Błękitny San”,*
  - *Programie Strategicznym Rozwoju Bieszczad,*
  - *Programie Strategicznym Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023,*
  - *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,*
  - *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3). Aktualizacja 2016,*
  - *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020,*
  - *Wojewódzkim programie rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego.*

Analizę spójności celów projektu POŚ WP 2017-2019 z celami zawartymi w dokumentach strategicznych i programowych ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym przedstawiono w Tabeli 11.

III. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu POŚ WP 2017-2019 oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*⁴ programy ochrony środowiska podlegają aktualizacji, a także obowiązkowi sporządzenia co dwa lata raportu z wykonania programu.

W projekcie POŚ WP 2017-2019 została określona struktura zarządzania, instrumenty i narzędzia realizacji oraz metody i częstotliwość przeprowadzania analizy realizacji ustaleń. Warunkiem osiągnięcia założonych celów interwencji i kierunków interwencji jest konsekwentna realizacja wyznaczonych typów zadań, okresowa weryfikacja zapisów dokumentu oraz jego aktualizacja wraz z przygotowaną oceną skutków dla środowiska. Podstawowymi instrumentami realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 są:

- instrumenty prawne – przede wszystkim decyzje administracyjne, pozwolenia, zezwolenia, oceny, programy, plany;
- instrumenty finansowe i ekonomiczne – m.in. opłaty za korzystanie ze środowiska, dotacje z europejskich funduszy, zwolnienia i ulgi podatkowe;
- instrumenty społeczne – działania oparte na budowaniu powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem, kształceniem postaw proekologicznych, zapewnieniem powszechnego dostępu do informacji o środowisku (np. tworzenie baz danych o środowisku i jego zagrożeniach).

Raport z wykonania programu ochrony środowiska, sporządzany co dwa lata, ma na celu weryfikację zapisów oraz ocenę podjętych działań. Ocenę skutków realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 należy przygotować zgodnie z przyjętym monitoringiem, który uwzględnia dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), dane Państwowego Monitoringu Środowiska, a także informacje uzyskane od różnych jednostek realizujących przepisy ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska, przy czym za rok bazowy przyjęto dostępne dane najbardziej aktualne;
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- oceny wykonania i przyjętych typów zadań;
- zmiany uwarunkowań realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.

Postępy w realizacji POŚ WP 2017-2019 będą monitorowane wg określonych w dokumencie wskaźników (Tabela 2.). Należy zaznaczyć, że przyjęte w nim zasady monitorowania i oceny realizacji są właściwe i pozwalają ocenić zmiany zachodzące w środowisku oraz przewidzieć tendencje tych zmian.

---

⁴t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Tabela 2. Wskaźniki realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

L.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło danych
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego		
1.	Pojemność obiektów małej retencji wodnej ⁵ [dam ³]	PZMiUW
2.	Liczba ludności zabezpieczonej/chronionej przed powodzią z terenów narażonych na występowanie tego zjawiska [osoby]	PZMiUW
3.	Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km]	GUS, PZMiUW
4.	długość obwałowań przeciwpowodziowych[km]	PZMiUW
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych		
5.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [hm ³]	GUS
6.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków[%]	GUS
7.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	GUS
8.	Długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) [km]	GUS
9.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	GUS
10.	Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi razem [hm ³]	GUS
11.	Udział JCWP o stanie dobrym [%]	WIOŚ
12.	Udział JCWPd o stanie dobrym [%]	WIOŚ
Wskaźniki realizacji wymagań dyrektywy Rady 91/271/EWG (na podstawie AKPOŚK 2017)		
13.	odsetek aglomeracji spełniających wszystkie warunki dyrektywy [%], w tym:	APOSK
	• odsetek aglomeracji z oczyszczalniami ścieków o wymaganej wydajności [%]	APOSK
	• odsetek aglomeracji z oczyszczalniami spełniających wymagania w zakresie standardów oczyszczania ścieków [%]	APOSK
	• odsetek aglomeracji spełniających wymagania wyposażenia w systemy zbierania ścieków komunalnych[%]	APOSK
14.	odsetek oczyszczalni w aglomeracji spełniających wymagania obowiązujących standardów oczyszczania	APOSK
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych		
15.	Liczba stref z przekroczeniami norm problemowych zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: pył PM10, pył PM2,5 benzo(a)piren	WIOŚ
16.	Powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych: pył PM10, pył PM2,5, benzo(a)piren	WIOŚ
17.	Wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM2,5 na terenie miasta Rzeszów [µg/m ³]	Obwieszczenie MŚ
18.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	GUS
19.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska bez CO ₂ [tys. Mg]	GUS
20.	Emisja CO ₂ z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	GUS
21.	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej [%]	GUS
22.	Całkowita moc zainstalowana w urządzeniach OZE wytwarzających energię elektryczną ⁶ [MW]	URE

⁵Zbiorniki wodne będące w zarządzie PZMiUW w Rzeszowie.

⁶Dane nie uwzględniają mocy zainstalowanej w elektrowni szczytowo-pompowej Solina-Myczkowce.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

IV. Poprawa klimatu akustycznego		
23.	Liczba zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy hałas w stosunku do zakładów skontrolowanych [%]	WIOŚ
24.	Liczba punktów monitoringu hałasu komunikacyjnego, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych [szt.]	WIOŚ
25.	Długość wybudowanych ekranów akustycznych w [km]	GDDKiA, PZDW
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów		
26.	Masa zebranych odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie [tys. Mg]	DOŚ, UMWP
27.	Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych na składowiskach odpadów [Mg]	DOŚ, UMWP
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej		
28.	Liczba zatwierdzonych planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	RDOŚ
29.	Liczba opracowanych planów ochrony dla parków krajobrazowych [szt.]	DOŚ, UMWP
30.	Lesistość [%]	GUS
31.	Powierzchnia lasów [w tys. ha]	GUS
32.	Odnowienia i zalesienie w lasach publicznych i prywatnych [ha/rok]	GUS
33.	Powierzchnia lasów ochronnych [%]	GUS
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków		
34.	Liczba przypadków wystąpienia poważnej awarii [szt.]	WIOŚ, KW PSP
35.	Liczba zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZDR) i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZZR)	WIOŚ
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych		
36.	Powierzchnia użytków rolnych wymagających wapnowania (w stopniu koniecznym i potrzebnym) [%]	OSCHR
37.	Udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem [%]	GUS
38.	Liczba producentów ⁽⁴⁾ i przetwórci ekologicznych [szt.]	IJHARS
39.	Powierzchnia gruntów ornych niezagospodarowanych (odłogów i ugorów) [tys. ha]	GUS
40.	Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych w ciągu roku [ha]	GUS
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych		
41.	Liczba udokumentowanych złóż [szt.]	PIG PIB
42.	Zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu: gaz ziemny [mln m ³], wody lecznicze [mln m ³ /h], piaski i żwiry [mln Mg]	PIG PIB
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym		
43.	Stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych [szt.]	WIOŚ
44.	Liczba obszarów objętych badaniami poziomu pól elektromagnetycznych [szt.]	WIOŚ

IV. Określenie istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

1. Istniejący stan środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

1.1. Położenie, rzeźba terenu, klimat

Województwo podkarpackie leży w południowo-wschodniej części Polski. Południowa i wschodnia granica województwa pokrywa się z granicą państwową. Od strony zachodniej sąsiaduje z województwem małopolskim, od północno-zachodniej – z świętokrzyskim, a od północnej – z lubelskim.

Rzeźba terenu jest znacznie urozmaicona. Północny obszar województwa charakteryzuje się równinnym ukształtowaniem terenu, natomiast środkowa i południowa część jest bardziej urozmaicona morfologicznie, występują tu pasma gór i pogórzy porożcinane dolinami rzecznyymi. W morfologii terenu widoczny jest wyraźny układ pasmowy, o ogólnym przebiegu z północnego zachodu na południowy wschód. Jest on równocześnie odzwierciedleniem budowy geologicznej, w której wyróżniamy trzy duże geologiczne jednostki strukturalne: odcinek lubelski Synklinorium Brzeżne (Niecka Lubelska), Zapadlisko Przedkarpackie, Karpaty Zewnętrzne.

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski opracowanego przez J. Kondrackiego województwo podkarpackie położone jest w obrębie makroregionów: Roztocze (północno-wschodnia część województwa), Wyżyna Lubelska (część północna), Kotlina Sandomierska (część północna i środkowa), Pogórze Środkowobeskidzkie (część środkowa i południowa), Beskidy Środkowe (południowo-zachodnia), Płaskowyż Sańsko-Dniestrzański (część południowo-wschodnia) oraz Beskidy Lesiste (część południowo-wschodnia)⁷.

Warunki klimatyczne województwa są dość silnie zróżnicowane. W obrębie województwa występują trzy zasadnicze rejony klimatyczne: nizinny, podgórski, górski. Klimat nizinny występuje w północnej części województwa na obszarze Kotliny Sandomierskiej. Klimat w rejonie Pogórzy ma charakter przejściowy między nizinny, a górskim (podgórski), a w części południowej górski.

1.2. Zasoby przyrodnicze

Województwo podkarpackie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem siedlisk przyrodniczych. Najlepiej rozpoznany terenami pod względem przyrodniczym są obszary południowe, wschodnie i północne województwa. Znaczna część tych terenów została objęta ochroną w postaci parków narodowych, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu. Wyznaczone zostały także obszary Natura 2000, tj. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków i Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk. Na podstawie ustawy *o ochronie przyrody* 44,9 % województwa zostało objęte ochroną w postaci przestrzennych form ochrony przyrody.

---

⁷ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2000 r.

W Tabelach 3, 4, 5 przedstawiono leśne i nieleśne siedliska przyrodnicze, wody słodkie i torfowiska oraz ściany, piargi, rumowiska skalne i jaskinie występujące na terenie województwa podkarpackiego.

Tabela 3. Leśne siedliska przyrodnicze występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej⁸

Lp.	Siedlisko leśne	Występowanie
1.	91D0 - Bory i lasy bagienne	Pradolina Podkarpacka, Dolina Dolnej Wisłoki, Równina Tarnobrzaska, Dolina Dolnego Sanu, Płaskowyż Tarnogrodzki, Płaskowyż Kolbuszowski, Równina Biłgorajska.
2.	91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso- incanae</i> , olsy źródliskowe)	Kotlina Sandomierska, Pogórze Środkowobeskidzkie, Beskidy Środkowe, Beskidy Lesiste, Pogórze Przemyskie, Kotlina Jasielsko – Krośnieńska, Pogórze Jasielskie, Beskid Niski, Pogórze Bukowskie, Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie.
3.	91F0 – Łęgowe lasy dębowo- wiązowo- jesionowe (<i>Ficario – Ulmetum</i>)	Dolina Dolnego Sanu, Pogórze Przemyskie, Pogórze Dynowskie, Pogórze Strzyżowskie, Dolina Dolnej Wisłoki, Pradolina Podkarpacka, Płaskowyż Tarnogrodzki, Płaskowyż Kolbuszowski, Równina Tarnobrzaska.
4.	91P0 – Jodłowy bór świętokrzyski (<i>Abietetum polonicum</i>)	Północna część Równiny Tarnobrzeskiej.
5.	9110 – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo – Fagetum</i>)	Równina Tarnobrzaska, Dolina Dolnej Wisłoki, Płaskowyż Kolbuszowski, Pradolina Podkarpacka, Pogórza: Rzeszowskie, Strzyżowskie, Dynowskie, Przemyskie, Bukowskie, Płaskowyż Chyrowski, Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, Beskid Niski, Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie, Beskid Niski.
6.	9130 – Żyzne buczyny (<i>Asperulo – Fagetum</i>)	Płaskowyż Kolbuszowski, Pogórze Dynowskie, Pogórze Strzyżowskie, Pogórze Jasielskie, Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, Pogórze Przemyskie, Beskid Niski, Pogórze Bukowskie, Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie.
7.	9140 – Środkowo-europejskie, subalpejskie i górskie lasy bukowe z jaworem oraz szczawiem górskim (górskie jaworzyny zioloroślowe)	Bieszczady Zachodnie.
8.	9170 – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio Carpinetum</i>)	Góry Sanocko-Turczańskie, Pogórze Przemyskie, tereny położone na północ od Pogórza Jasielskiego i Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej.
9.	9180 – Jaworzyny i lasy klonowo- lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis- Acerion pseudoplatani</i>)	Beskid Środkowy, Beskidy Lesiste, Pogórze Środkowobeskidzkie, Bieszczady Zachodnie, Beskid Niski.
10.	9410 – Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>)	Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie.

Źródło: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne.

⁸ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Tabela 4. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej

Lp.	Rodzaj	Podtypy	Występowanie
1.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno - Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylon</i>)	4030-1 Wrzosowiska janowcowe (<i>Calluno - Genistetum</i>)	Północne rejony województwa – pogórza, Kotlina Sandomierska.
		4030-2 Wrzosowiska knotnikowe (<i>Pohlio-Callunetum</i>)	Północne rejony województwa.
		4030-3 Wrzosowiska mącznicowe (<i>Arctostaphylo-Callunetum</i>)	Północne rejony województwa.
2.	4060 Wysokogórskie borówczyśka bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>)	4060-1 Wysokogórskie borówczyśka bażynowe	Tereny BdPN – grzbiety połonin: Tarnica, Krzemień, Bukowe Berdo, Rozsypaniec, Połonina Wetlińska, Szeroki Wierch.
3.	4080 Subalpejskie zarośla wierzby lapońskiej lub śląskiej (<i>Salicetum lapponum, Salicetum silesiacae</i>)	4080-2 Subalpejskie zarośla wierzby śląskiej w Karpatach	Bieszczady – tereny BdPN – Tarnica.
4.	*6120 Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	*6120-1 Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe	Dolina Wisły, Kotlina Sandomierska, rejon pogórzy.
5.	6150 Wysokogórskie murawy acydofilne (<i>Juncion trifidi</i>) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (<i>Salicion herbaceae</i>)	6150-1 Wysokogórskie murawy acydofilne hal i połonin w Karpatach	Bieszczady – BdPN: Tarnica, Halicz, Krzemień, Rozsypaniec, Szeroki Wierch, Bukowe Berdo, Kińczuk Bukowski, Kopa Bukowska, Połonina Caryńska i Połonina Wetlińska.
6.	*6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	*6210-3 Kwietne murawy kserotermiczne (priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków)	Góry Pieprzowe, w postaci kadłubowej zbiorowisko rozpowszechnione jest w całym pasie wyżynnym i w pasie pogórzy.
7.	*6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion – płaty bogate florystycznie</i>)	*6230-1 Bieszczadzkie murawy bliźniczkowe (priorytetowe są tylko płaty bogate florystycznie)	Bieszczady – BdPN, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy (Obszar Natura 2000 Bieszczady).
		*6230-2 Zachodniokarpackie murawy bliźniczkowe (priorytetowe są tylko płaty bogate florystycznie)	Beskid Niski – MPN.
		*6230-4 Niżowe murawy bliźniczkowe (priorytetowe są tylko płaty bogate florystycznie)	Środkowa i północna część województwa.
8.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410-1 Zmiennowilgotne łąki olszewnikowo – trzęślicowe (<i>Selino carvifoliae-Molinietum</i>)	Środkowa i północna część województwa.
		6410-2 Łąki sitowo-trzęślicowe (<i>Junco-Molinietum</i>)	Północna część województwa.
9.	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430-1 Ziołorośla subalpejskie i regłowe	Południe województwa (Beskid Niski, Bieszczady).
		6430-2 Górskie, nadpotokowe ziołorośla lepiężnikowi	Występują pospolicie w całych Karpatach.
		6430-3 Niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe	Północna część województwa.
10.	6440 Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	6440-1 Łąki fioletowo-selernicowe (<i>Violo-Cnidietum dubii</i>)	Puszcza Sandomierska, Dolina Wisły, Dolina Dolnego Sanu.
11.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane	6510-1 Łąka rajgrasowa (owsicowa)	Cały teren województwa z wyjątkiem wysokich gór (powyżej 600m n.p.m.).

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	(<i>Arrhenatheretum elatioris</i>)	
		6510-2 Łąka z wiechliną łąkową i kostrzewą czerwoną (zbiorowisko <i>Poa pratensis-Festuca rubra</i>)	Cały teren województwa z wyjątkiem wysokich gór (powyżej 600m n.p.m.).

Źródło: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne
* znaczenie priorytetowe

Tabela 5. Wody słodkie i torfowiska występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej

Lp.	Rodzaj	Podtypy	Występowanie
1.	3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z <i>Littorelletea</i> , <i>Isoëto</i> - <i>Nanojuncetea</i>	3130-2 Roślinność mezotroficznych zbiorników wodnych należąca do związku <i>Elantini-Eleochari</i>	Środkowa i północna część województwa.
2.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	3140-1 Zbiorowiska ramienic ze związku <i>Charion fragilis</i> w silnie zmineralizowanych zasadowych wodach oligo- i mezotroficznych	Występują w wodach różnego typu na terenie całego województwa.
3.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150-2 Eutroficzne starorzeczka i drobne zbiorniki wodne	Teren całego województwa – doliny rzeczne wszystkich rzek.
4.	3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków	3220-1 Kamieńce górskich potoków z trzcinnikiem szuwarowym i kostrzewą czerwoną	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
		3220-2 Zarośla wrześni pobrzeżnej	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
5.	3230 Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (<i>Salici-Myricarietum</i> – część z przewagą wrześni)	3230-1 Zarośla wrześniowo-wierzbowe	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
6.	3240 Zarośla wierzbowe na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (<i>Salici-Myricarietum</i> – część z przewagą wierzb)	3240-1 Zarośla wierzbowo-wrześniowe	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
7.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	3260-1 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	Obszar pogórzy.
8.	3270 Zalewane muliste brzegi rzek	3270-1 Naturalna eutroficzna roślinność związków: <i>Chenopodion fluviatile</i> , <i>bidention tripartitae</i> p.p., <i>Elation Eleocharition ovatae</i>	Praktycznie cały teren województwa aż po wys. 600 m n.p.m.
9.	*7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) – siedlisko priorytetowe	*7110-3 Karpackie torfowiska wysokie	Bieszczady – głównie BdPN, dolina Sanu.
10.	7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120-1 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	Kotlina Sandomierska.
11.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)	7140-1 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska na niżu	Kotlina Sandomierska, Roztocze.
		7140-2 Górskie torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Bieszczady.
12.	7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	7150-1 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion albae</i>	Kotlina Sandomierska.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

13.	*7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>) – siedlisko priorytetowe	*7210-1 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Pojedyncze stanowiska mogą występować na terenie całego województwa, szczególnie jednak na południu.
14.	*7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i> – siedlisko priorytetowe	*7220 Petryfikujące źródła z utworami tufowymi (<i>Cratoneurion</i>)	Pojedyncze stanowiska mogą występować na terenie całego województwa, szczególnie jednak na południu.
15.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230-1 Młaki górskie	Południe województwa (na południe od linii Przemyśl – Strzyżów) głównie Bieszczady.
		7230-2 Torfowiska zasadowe Polski południowej (z wyłączeniem gór) i środkowej części województwa	Północna część województwa (na północ od linii Przemyśl – Strzyżów).
Ściany, piargi, rumowiska skalne i jaskinie			
1.	8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	8210-2 Szczelinowe zbiorowiska paproci	Środkowa część województwa (pasma pogórzy na południe od linii Przemyśl – Strzyżów).
2.	8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacetalia vandellii</i>	8220-3 Mszysto-paprociowe zbiorowiska zacienionych skał kwaśnych i obojętnych	Południowa część województwa (na południe od Strzyżowa).
3.	8310 Jaskinie niedostępne do zwiedzania	8310-1 Jaskinie niedostępne do zwiedzania	Głównie południowa część województwa (Beskid Niski, Bieszczady).

Źródło: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne
* znaczenie priorytetowe

Województwo podkarpackie charakteryzuje bogactwo przyrodnicze **fauny i flory**. Największą różnorodnością gatunków fauny charakteryzują się Bieszczady, Beskid Niski, a także rejon pogórzy. Stwierdzono tam obecność gatunków puszczańskich i drapieżników. Najcenniejsze z nich to m.in.: żubr (*Bison bonasus*), niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*), wilk (*Canis lupus*), ryś (*Felis lynx*). W obrębie województwa rozmnaża się co najmniej 57 gatunków kręgowców, które ujęte są w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Najliczniej występującymi populacjami bezkręgowców są: niepylak mnemosyna (*Parnassius mnemosyne*), nadobnica alpejska (*Rosalia alpina*), modliszka zwyczajna (*Mantis religiosa*).

Na terenie województwa występuje kilkanaście schronień i zimowisk nietoperzy liczących po kilkadziesiąt sztuk. Najcenniejsze z nich zostały objęte ochroną w ramach obszarów Natura 2000. Awifaunę województwa reprezentują takie gatunki, jak: skowronek (*Alauda arvensis*), zięba (*Fringilla coelebs*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), trznadel (*Emberiza citrinella*), gil (*Pyrrhula pyrrhula*), gawron (*Corvus frugilegus*), kawka (*Coloeus monedula*), sroka (*Pica pica*), kukułka (*Cuculus canorus*). Doliny rzek, zwłaszcza Sanu, są szlakami migracyjnymi wielu gatunków zwierząt, a także szlakami przelotów ptaków. Przejściowo można zauważyć tu gatunki południowe, tj.: kaczka hełmiasta (*Netta rufina*) oraz północne – kwokacz (*Tringa nebularia*), brodziec śniady (*Tringa erythropus*), gęś białoczelna (*Anser albifrons*). Największa kolonia bociana białego w województwie podkarpackim znajduje się w miejscowości Stubno.

Ciekawym zjawiskiem na tym terenie, jest występowanie gatunków wschodnich i południowych, a czasem również podzwrotnikowych, takich jak modliszka (*Mantis religiosa*) czy żaba dalmatyńska (*Rana dalmatina*).

Na terenie województwa występuje około 70 gatunków ssaków chronionych polskim prawem. Gatunki ssaków, które objęte są ochroną ścisłą, to: gacek szary (*Plecotus austriacus*), gacek wielkouch (*Plecotus auritus*), gronostaj (*Mustela erminea*), jeż wschodni (*Erinaceus concolor*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), nocek Bechsteina (*Myotis bechsteini*), nocek Brandta (*Myotis brandtii*), nocek duży (*Myotis myotis*), nocek Natterera (*Myotis nattereri*), orzesznica (*Muscardinus avellanarius*), popielica (*Glis glis*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), ryjówka malutka (*Sorex minutus*), rzęsorek rzeczek (*Neomys fodiens*), rzęsorek mniejszy (*Neomys anomalus*), smużka leśna (*Sicista betulina*), zębiełek białawy (*Crocidura leucodon*), zębiełek karliczek (*Crocidura suaveolens*). Wiele gatunków objętych jest ochroną częściową, niektóre z nich, to: mysz zaroślowa (*Apodemus sylvaticus*), mopek (*Barbastella barbastellus*), kret (*Talpa europaea*) i inne.

Bardzo cennymi, chronionymi gatunkami gadów i płazów, są m.in.: wąż eskulapa (*Zamenis longissimus*), gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), salamandra plamista (*Salamandra salamandra*), żaba dalmatyńska (*Rana dalmatina*).

Na obszarze województwa występują przedstawiciele prawie wszystkich gatunków płazów i gadów jakie spotyka się w Polsce. Są to m.in.: traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), kumak górski (*Bombina variegata*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*), gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), zaskroniec (*Natrix natrix*) i najrzadszy – wąż Eskulapa (*Elaphe longissima*).

W obrębie województwa występują także zwierzęta rzadkie, chronione oraz zagrożone, ujęte w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Najważniejsi przedstawiciele:

- **ssaków** to, m.in.: niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*), wilk (*Canis lupus*), ryś (*Lynx lynx*), bóbr europejski (*Castor fiber*), żubr (*Bison bonasus*), nietoperz (*Chiroptera*), bóbr (*Castor fiber*), wydra (*Lutra lutra*),
- **ptaków** to, m.in.: błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), cietrzew (*Tetrao tetrix*), jarząbek (*Bonasa bonasia*), (*Falco subbuteo*), krogulec (*Accipiter nisus*), muchówka białoszyja (*Ficedula albicollis*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), orzeł bielik (*Haliaeetus albicilla*), orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*), kania ruda (*Milvus milvus*), pliszka góraska (*Motacilla cinerea*), puchacz (*Bubo bubo*), puszczyk uralski (*Strix uralensis*), żoła (*Merops apiaster*), drop (*Otis tarda*), głuszec (*Tetrao urogallus* – gatunek skrajnie zagrożony występujący tylko na terenie województwa podkarpackiego),
- **mięczaków** to, m.in.: ślimak winniczek (*Helix pomatia*), skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*),
- **ryb** to, m.in.: strzebla potokowa (*Phoxinus phoxinus*), piekielnica (*Alburnoides bipunctatus*), głowacz przęgopłetwy (*Cottus poecilopus*), brzanka (*Barbus peloponnesius*), śliz (*Barbatula barbatula*), piskorz (*Misgurnus fossilis*),

- **plazów** to, m.in.: traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), kumak górski (*Bombina variegata*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), salamandra plamista (*Salamandra salamandra*),
- **owadów** to, m.in.: jelonek rogacz (*Lucanus cervus*), kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*), pachnica (*Osmoderma eremita*), paź królowej (*Papilio machaon*), paź żeglarz (*Papilio podalirius*),
- **gadów** to, m.in.: gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*), zaskroniec (*Natrix natrix*), wąż Eskulapa (*Elaphe longissima*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*).

Szata roślinna na terenie województwa odznacza się wielkim bogactwem i różnorodnością. Występują tu niemal wszystkie gatunki chronionych grzybów, porostów, paprotników, widłaków czy roślin naczyniowych. Strukturę roślinności województwa tworzą: lasy, tereny rolne, wyspy leśne w postaci małych fragmentów lasów, kompleksów zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz tereny wzdłuż cieków wodnych.

Na terenie województwa występują rośliny chronione i rzadkie, z czego co najmniej 70 wpisanych jest do Polskiej Czerwonej Księgi roślin, a 12 z nich ma tutaj swoje naturalne środowiska, m.in.: szachownica kostkowata (*Fritillaria meleagris*), chaber Kotschyego (*Centaurea kotschyana*), ostrożeń siedmiogrodzki (*Cirsium decussatum*), różanecznik żółty (*Rhododendron luteum*), turzyca dacka (*Carex dacica*), turzyca skalna (*Carex rupestris*), tojad wiechowaty (*Aconitum degenii*).

Występuje również około 200 gatunków roślin chronionych prawem polskim, z których przeważająca większość objęta jest ochroną ścisłą. Przykłady tych gatunków, to: śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), starodub łąkowy (*Ostercicum palustre*), dziewięciśń bezłodygowy (*Carlina acaulis*), grąźel żółty (*Nuphar lutea*) ciemnyca biała (*Veratrum album*), rukiew wodna (*Nasturtium officinale*), zimoziół północny (*Linnaea borealis*), goździk piaskowy (*Dianthus arenarius*), sasanka łąkowa (*Pulsatilla pratensis*), długosz królewski (*Osmunda regalis*), storczyk błotny (*Orchis palustris*), storczyk męski (*Orchis mascula*), zawilec narcyzowaty (*Anemone narcissifolia*) i wiele innych.

W Tabeli 6. wyszczególniono gatunki roślin chronionych na mocy Dyrektywy Siedliskowej oraz siedliska przyrodnicze, z jakimi są one związane.

Tabela 6. Gatunki roślin występujące na terenie województwa podkarpackiego chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej

Lp.	Nazwa	Siedliska przyrodnicze z jakimi jest związany gatunek
1.	1393 Sierpowiec błyszczący, Haczykowiec błyszczący (<i>Drepanocladus vernicosus</i>)	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchchzerio-Caricetea</i>), 7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>), 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.
2.	*4070 Dzwonek piłkowany, dzwonek lancetowaty (<i>Campanula serrata</i>) – występuje w Bieszczadach BdPN	4060 Wysokogórskie borówczyska bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>), 6230-1 Bieszczadzkie murawy bliźniczkowe, 6230-2 Zachodniokarpackie murawy bliźniczkowe, 6430-1 Zilorosła subalpejskie i regłowe.

3.	4068 Dzwonecznik wonny (<i>Adenophora liliifolia</i>)	9110 Ciepłolubna dąbrowa
4.	1902 Obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>), 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>), 9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>), 9170-2 Grąd subkontynentalny – lasy liściaste o bogatej strukturze , 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>).
5.	4093 Różanecznik żółty (<i>Azalia pontyjska</i>) (<i>Rhododendron luteum</i>)	Siedliska nie znalazły się w załącznikach Dyrektywy Siedliskowej.
6.	1939 Rzepik szczeciński (<i>Agrimonia pilosa</i>) rośnie w okolicach Ustrzyk, Wołosatego – BdPN	9170-2 Grąd subkontynentalny – lasy liściaste o bogatej strukturze.
7.	1617 Starodub łąkowy (<i>Ostericum palustre</i>)	6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe , 7230-2 Torfowiska zasadowe Polski południowej (z wyłączeniem gór) i części środkowej.
8.	1898 Ponikło kraińskie (<i>Eleocharis carniolica</i>) występuje m.in. na południe od miejscowości Moszczaniec w Beskidzie Niskim, nieopodal rezerwatu „Źródlika Jasiołki”, w miejscowości Czerniawka w powiecie jarosławskim.	3130 Brzegi lub osuszane dna oligotroficznych lub mezotroficznych zbiorników wód stojących, z roślinnością z klas <i>Littorelletea uniflorae</i>.
9.	4116 Tocja alpejska, karpacka (<i>Tozzia alpina</i>) – BdPN	6430-1 Ziolorośla subalpejskie i regłowe , 91E0-6 Nadrzeczna olszyna górską (<i>Alnetum incanae</i>), 91E0-7 Bagienna olszyna górską (<i>Caltho laetae-Alnetum</i>).

Źródło: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne.

1.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Zasoby wód powierzchniowych województwa podkarpackiego należą głównie do zlewni Wisły, która obejmuje łącznie ponad 90% powierzchni województwa. Niewielki obszar we wschodniej części województwa jest odwadniany do zlewni Dniestru m.in. przez rzeki: Strwiąż, Mszaniec i Lechnawę. Większe rzeki województwa przedstawiono w Tabeli 7.

W skali kraju wielkość zasobów wodnych województwa jest stosunkowo duża. Rzeki wypływające z obszaru województwa (bez Wisły) średnio prowadzą 8% zasobów krajowych. Wielkość ta jest jednak niestabilna (wahania od 3,9 mld m³ w latach suchych do 5,0 mld m³ w latach mokrych), a zasoby wodne nierównomiernie rozmieszczone (w północno-zachodniej części województwa zasoby wód są większe, niż w południowej).

Wody powierzchniowe charakteryzują się dużą zmiennością przepływów w czasie, wynikającą ze zróżnicowania warunków hydrologicznych w poszczególnych latach oraz górskiego charakteru większości rzek. Maksymalny odpływ w rzekach występuje w miesiącach marzec-kwiecień, natomiast minimum odpływu obserwowane jest najczęściej we wrześniu.

Tabela 7. Większe rzeki województwa podkarpackiego

Nazwa rzeki	Odbiornik	Długość rzeki na terenie woj. podkarpackiego	
		[w km]	[w %]
Wisła	Morze Bałtyckie	78,0	7,5
San	Wisła	443,0	100
Wisłok	San	205,0	100
Wisłoka	Wisła	153,0	100
Tanew	San	44,0	40,4
Lubaczówka	San	67,0	76,1
Łęg	Wisła	82,0	100
Ropa	Wisłoka	18,0	23,1
Jasiołka	Wisłoka	76,0	100
Wiar	San	60,0	88,2
Oslawa	San	62,0	100
Trześniówka - Jamnica	Wisła	57,0	100
Solinka	San	47,0	100
Stobnica	Wisłok	47,0	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznika statystycznego województwa podkarpackiego*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2015 r.

Małą dostępnością zasobów dyspozycyjnych wody charakteryzuje się górską i podgórska część województwa. Ze względu na niedostateczną zabudowę hydrotechniczną rzek (ilość zbiorników retencyjnych) duża część zasobów wodnych nie może być wykorzystana. Aktualnie większość wód powierzchniowych jest retencjonowana w 3. dużych zbiornikach zaporowych:

- Zbiornik Solina na Sanie o powierzchni 21,1 km² i pojemności 472 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu,
- Zbiornik Myczkowce na Sanie o powierzchni 2,0 km² i pojemności 10,9 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu,
- Zbiornik Besko na Wisłoku o powierzchni 1,5 km² i pojemności 15,5 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu⁹.

W województwie funkcjonuje również kilkadziesiąt innych zbiorników wodnych pełniących funkcje retencyjne, w tym 35 małych zbiorników administrowanych przez Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych o łącznej pojemności 14,2 mln m³ (w tym dwa zbiorniki suche o łącznej pojemności 5,69 mln m³). Większość z nich jest zlokalizowana w środkowej i północnej części województwa, na terenie Kotliny Sandomierskiej. Woda z nich wykorzystywana jest w gospodarce rybackiej, do nawodnień, a także do celów przeciwpożarowych, przeciwpowodziowych i rekreacyjnych¹⁰.

⁹ Urząd Statystyczny w Rzeszowie, *Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego*, Rzeszów 2015 r.

¹⁰ Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, stan na 31.12.2015 r.

Stan wód powierzchniowych

Ramowa Dyrektywa Wodna zobowiązywała Polskę do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych do 2015 roku, niemniej jednak większość wód województwa charakteryzuje się złą jakością, spowodowaną przede wszystkim emisją zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł punktowych.

Cele środowiskowe dla jednolitych wód powierzchniowych (JCWP) z obszaru województwa zawarte są w Planie gospodarowania dorzeczem Wisły¹¹ oraz Planie gospodarowania dorzeczem Dniestru¹². Dla większości JCWP celem jest osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Dla niektórych JCWP rzecznych został wskazany uszczegółowiony cel środowiskowy, jakim jest dobry stan lub potencjał ekologiczny oraz możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego. Dla obszarów chronionych występujących na terenie JCWP celem jest osiągnięcie norm i celów wynikających z przepisów szczególnych, na podstawie których zostały utworzone.

Do roku 2015 nie udało się osiągnąć wymaganego przez RDW stanu wód. Zgodnie z art. 4 RDW przewiduje się następujące odstępstwa od założonych celów środowiskowych:

- czasowe (dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub 2027),
- ustalenie celów mniej rygorystycznych,
- czasowe pogorszenie stanu wód w przypadku okoliczności o charakterze naturalnym czy działania siły wyższej np. powodzie i susze,
- nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji.

Dla obszaru województwa odstępstwa od założonych celów dotyczą 46% JCWP.

Ocena stanu wód powierzchniowych¹³ wykonana w roku 2015 wykazała zły stan wód dla większości badanych jednolitych części wód powierzchniowych. Spośród 94. JCWP poddanych ocenie, 31,9% charakteryzowało się stanem i potencjałem ekologicznym dobrym i powyżej dobrego. Stan i potencjał ekologiczny umiarkowany, słaby i zły charakteryzował łącznie 68,1% JCWP.

Badaniami stanu chemicznego objęto 55 JCWP, w tym 2. będące zbiornikami zaporowymi (zbiornik Solina na Sanie i Besko na Wisłoku). W 51. JCWP stwierdzono dobry stan chemiczny, a w pozostałych poniżej dobrego (przekroczenie środowiskowych norm jakości przez wybrane substancje z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Dotyczy to następujących JCWP: Wisłoka od Dębownicy do Ropy, Jasiołka od Panny do Chlebianki, Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów, Strwiąż do granicy państwa. Ogólny stan wód w jednolitej części wód powierzchniowych ocenia się przez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Dodatkowo na końcowy stan wód wpływ ma także ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych. Ostateczna ocena stanu jednolitej części wód determinowana jest zawsze przez gorszy z uzyskanych stanów. Stan wód został określony dla 84. jednolitych części wód

---

¹¹ Dz. U. z 2016 r., poz. 1911.

¹² Dz. U. z 2016 r., poz. 1917.

¹³ Ocena stanu wód powierzchniowych przygotowana przez WIOŚ w Rzeszowie.

powierzchniowych. W 65. JCWP stwierdzono zły stan wód (co stanowiło 77,4% ogółu JCWP poddanych ocenie). W pozostałych 19. JCWP (22,6%) odnotowano dobry stan wód (Rysunek 1.).

W celu ochrony wód użytkowanych przez ludzi oraz zachowania siedlisk i gatunków bezpośrednio zależnych od wody, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, przeprowadza się monitoring obszarów chronionych. Na jego podstawie wykonuje się ocenę stanu jednolitych części wód, uwzględniającą dodatkowe wymagania. W przypadku JCWP przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia z 17. ocenianych JCWP, 5 z nich nie osiągnęła stanu dobrego. Dla wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, na 2. badane JCWP tj. Lubaczówka od Łukawca do ujścia i Brusienka, obie spełniły wymagania dodatkowe dla obszarów chronionych.

Obszar całego kraju został uznany za zagrożony eutrofizacją ze źródeł komunalnych, tym samym wszystkie JCWP województwa stanowią obszar chroniony i wymagają dodatkowych ocen spełniania wymagań określonych dla tych obszarów. W przeprowadzonej ocenie jakości wód w 2015 r. na 88 badanych JCWP brak spełnienia wymagań dla obszarów ochronnych wrażliwych na eutrofizację stwierdzono w 64. JCWP.

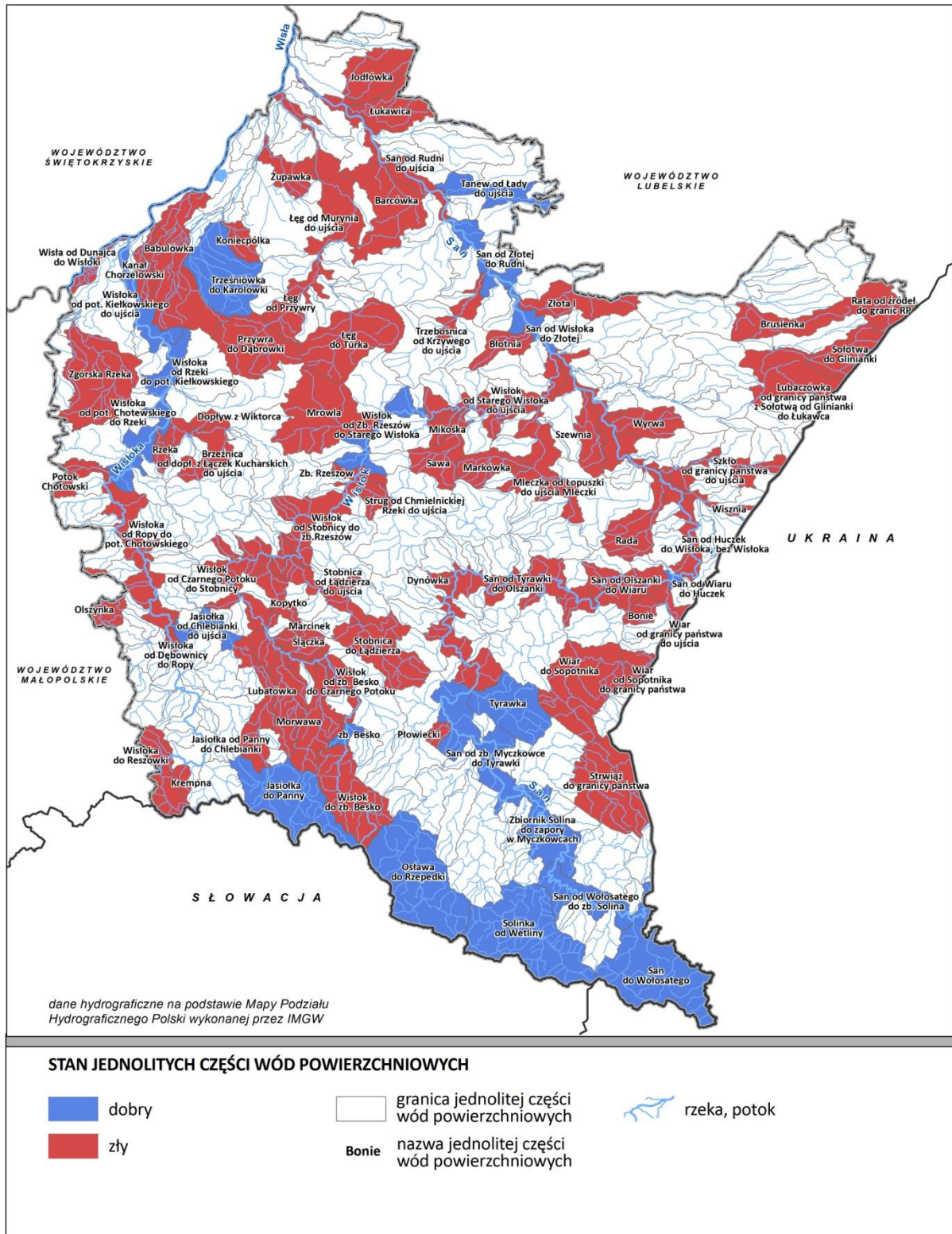
Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych województwa rozmieszczone są nierównomiernie, a w porównaniu z zasobami innych regionów kraju należą do niewielkich. Występują głównie w utworach czwartorzędowych, w niewielkich ilościach w utworach trzeciorzędowych i kredowych, śladowo w utworach starszych. Aż 80% zasobów wód podziemnych występuje w północnej części województwa. Według danych PIG, suma zasobów dyspozycyjnych i perspektywicznych wód podziemnych dla województwa podkarpackiego wynosi 2647,5 m³/24h/km². Największe zasoby znajdują się w powiatach: leżajskim, lubaczowskim, niżańskim, leskim oraz w Tarnobrzegu (powyżej 140 m³/24h/km²), najmniejsze w powiatach: brzozowskim, strzyżowskim oraz w mieście Krosno (poniżej 30m³/24h/km²). W 2015 roku zasoby eksploatacyjne możliwe do wykorzystania dla celów gospodarczych szacowane były na 512 hm³, co stanowiło ok. 2,9% zasobów krajowych¹⁴. Większość zasobów rozmieszczona jest w Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP). Na obszarze województwa podkarpackiego znajduje się, w całości lub w części, 10 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz jeden Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych (LZWP). W Tabeli 8. Przedstawiono podstawowe dane dotyczące zbiorników wód podziemnych, a na Rysunku 2. pokazano ich rozmieszczenie.

---

¹⁴Główny Urząd Statystyczny, *Ochrona środowiska*, Warszawa 2016 r.

Rysunek 1. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w województwie podkarpackim w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

Tabela 8. Podstawowe dane dotyczące zbiorników wód podziemnych

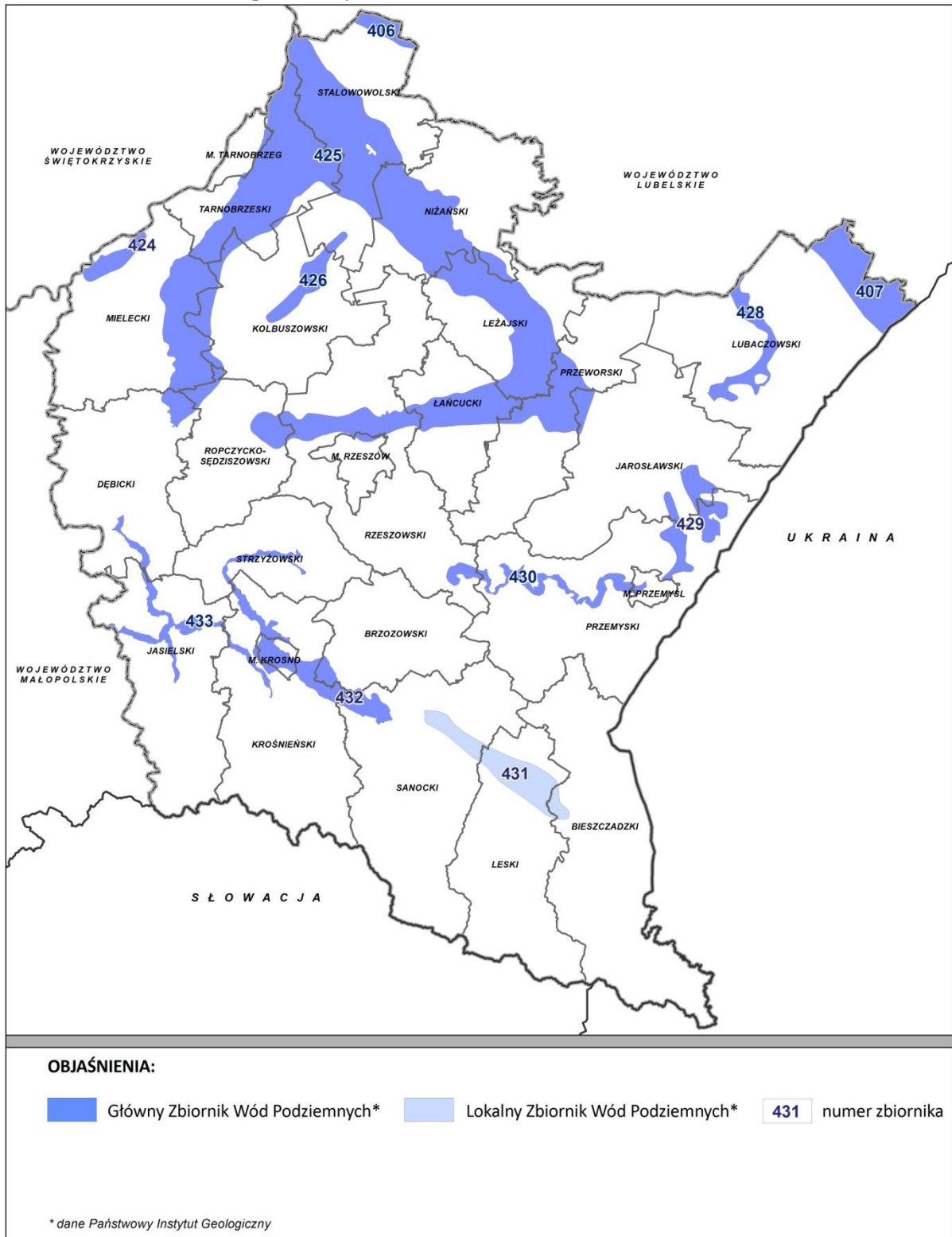
Nr	Nazwa zbiornika	Powierzchnia		Głębokość [m p.p.t.]	Średnia głębokość [m]	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	Proponowany obszar ochronny [km ²]
		całkowita [km ²]	w woj. podkarp. [%]				
GZWP							
406	Zbiornik Niecka lubelska (Lublin)	7476,66	0,6	40-100	b.d.	1 052 700	6751,52
407	Niecka Lubelska (Chelm- Zamość)	9051	1,9	60-120	b.d.	1 099 600	7458
424	Dolina Borowa	39,4	100,0	2-29	14	6900	47,5
425	Zbiornik Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów	1933,66	100,0	10-60	20	508 000	2035,36
426	Dolina kopalna Kolbuszowa	60,0	100,0	18-70	b.d.	16 804,8	135
428	Dolina kopalna Biłgoraj-Lubaczów	313,0	24,9	10-65	35	82 210	466
429	Dolina Przemyśl	137	100,0	10-30	b.d.	38 596	236,5
430	Dolina rzeki San	83,15	100,0	b.d.	10	5497,8	845,5
432	Dolina rzeki Wisłok	173,5	100,0	2-8	5	10 080	406,5
433	Dolina rzeki Wisłoka	98,1	86,6	2-10	8	59 800	286,5
LZWP							
431	Zbiornik warstw krośnieńskich (Sanok-Lesko)	147	100	5-60	30	25 581,0	202,4

Źródło: Dane PIG-PIB w Warszawie <http://pgi.gov.pl>

Żaden ze zbiorników wód podziemnych nie posiada ustanowionych obszarów ochronnych wód podziemnych. Według wskaźnika stanu zasobów wód podziemnych, aktualny pobór wód wynosi poniżej 15% w stosunku do zasobów dostępnych do zagospodarowania, co stanowi bardzo niski stopień wykorzystania. Rezerwy zasobów wód podziemnych w województwie podkarpackim ocenione zostały jako bardzo wysokie¹⁵.

¹⁵ Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911).

Rysunek 2. Zbiorniki wód podziemnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG-PIB <https://www.pgi.gov.pl/>

Stan wód podziemnych

Ocenę stanu wód podziemnych przeprowadza się dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), przez które należy rozumieć określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Wraz z przyjęciem aktualizacji planów gospodarowania dorzeczy obowiązuje nowy podział na jednolite części wód podziemnych. Obecnie w granicach administracyjnych województwa w całości lub części zlokalizowanych jest 17 JCWPd o numerach: 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 133, 134, 135, 136, 151, 152, 153, 154, 168, 169. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych określone na podstawie art. 4 RDW zawarte są w planach gospodarowania wodami. Głównym celem jest osiągnięcie dobrego stanu poprzez uzyskanie, co najmniej dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego danej części wód, a także zapobieganie ich pogorszeniu. Dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu.

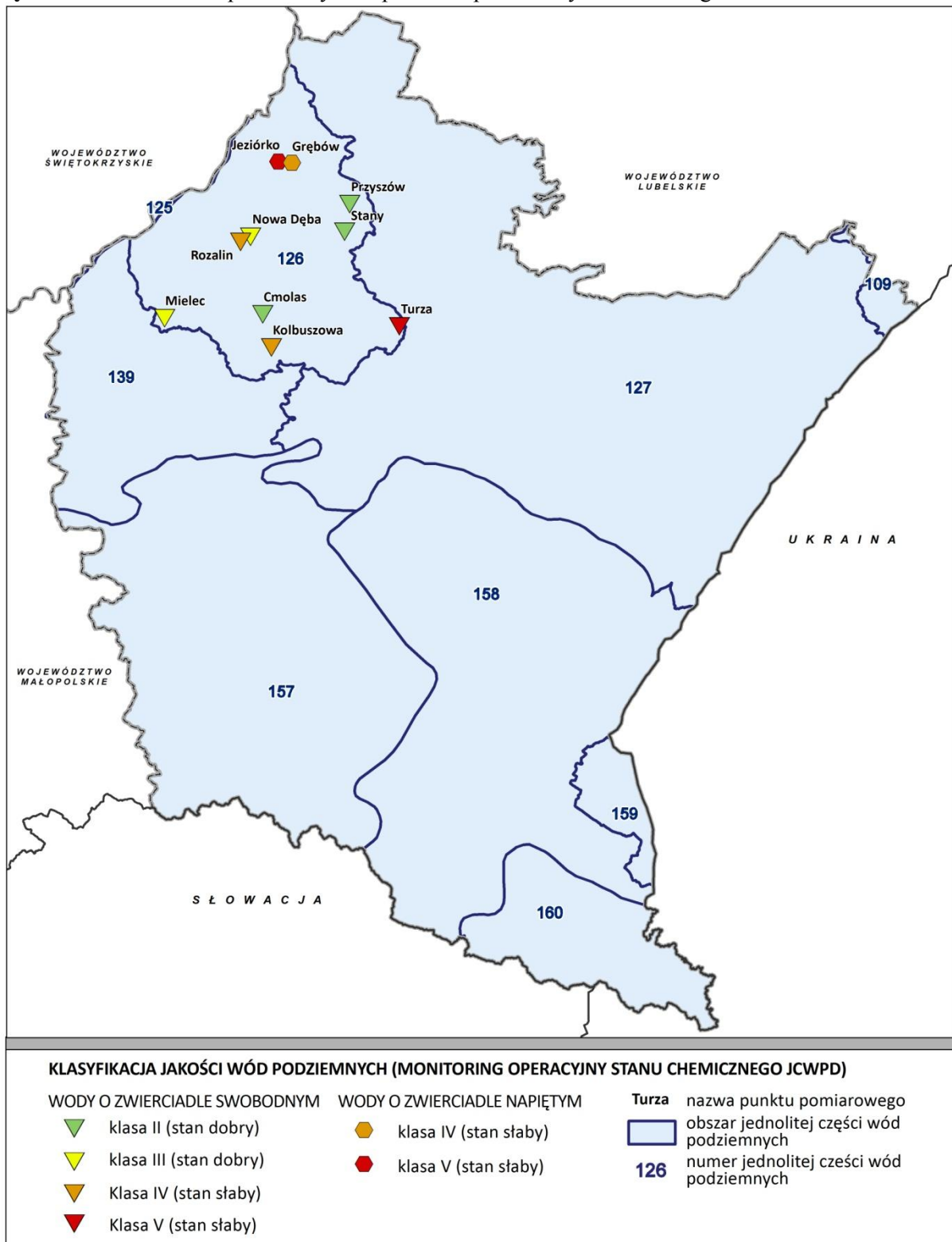
Realizacji celu będzie służyć:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW);
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Tak jak w przypadku wód powierzchniowych, wody podziemne powinny osiągnąć stan dobry do roku 2015. Dwie JCWPd o numerach 115 i 135 wskazane zostały jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla JCWPd o nr 115 został przedłużony termin osiągnięcia celów do roku 2027 ze względu na nieuporządkowaną gospodarkę wodno-ściekową (skutkiem są zanieczyszczenia wód podziemnych związkami NH₄). Ocena pozostałych części wód pod względem ilościowym i chemicznym była dobra.

Ocena stanu wód podziemnych w roku 2015 obejmowała jedną JCWPd o numerze 126 (wg podziału obowiązującego w 2015 r. – Rysunek 3.), dla której w oparciu o wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego z 2012 r. oraz dane Państwowej Służby Hydrogeologicznej w zakresie stanu ilościowego, stwierdzono słaby stan wód. Wykazanie słabego stanu wód skutkuje objęciem zagrożonej JCWPd monitoringiem operacyjnym stanu chemicznego wód podziemnych. W przypadku obszaru JCWPd nr 126 monitoring ten realizowany był w latach 2013-2015. W roku 2013 i 2014 badania przeprowadzono w 9. punktach pomiarowych: Mielec (84), Nowa Dęba (115), Kolbuszowa (139), Cmolas (1059), Turza (1219), Przyszów (1220), Stany (1221), Jeziórko (1526), Grębów (1527) a w roku 2015 w 10. punktach (dodatkowy punkt Rozalin 1509). W 2015 roku, porównaniu do roku 2014, stwierdzono niewielki spadek jakości wód. Stan wód pogorszył się w punktach pomiarowych: Turza (z klasy III na V) oraz Stany (z klasy I na II), a poprawę w punktach Cmolas (z klasy III na II) i Mielec (z klasy IV na III).

Rysunek 3. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

1.4. Gleby

Gleby województwa podkarpackiego charakteryzuje zmienność typologiczna związana z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka. Gleba jest układem dynamicznym, a związki w niej zawarte ulegają ciągłym przemianom wpływając na jej żyzność bądź zubożenie. Na terenach nizinnych województwa dominują gleby płowe i brunatne, wytworzone z piasków, glin, iłów i utworów pyłowych. Część północno-wschodnią województwa tj. Płaskowyż Tarnogrodzki, część Równiny Biłgorajskiej oraz Roztocze, pokrywają gleby brunatne i bielice. W obniżeniach terenu występują gleby rdzawe i bielcowe. W dolinach rzek: Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka oraz ich dopływów wytworzyły się mady (gleby pyłowe gliniaste i pyłowe, zaliczane są do III klasy bonitacyjnej, lecz ich znaczenie gospodarcze jest znikome z uwagi na ich niewielką ilość). W rejonie Jarosławia, Przemyśla i Przeworska występują czarnoziemy. Są to gleby zaliczane do najlepszych w województwie (pomimo, iż często są zdegradowane i częściowo zakwaszone). Na obszarach wyżynnych i górskich przeważają gleby brunatne wytworzone ze skał fliszowych. Gleby te podlegają procesom erozyjnym oraz ruchom masowym, często o dużej intensywności.

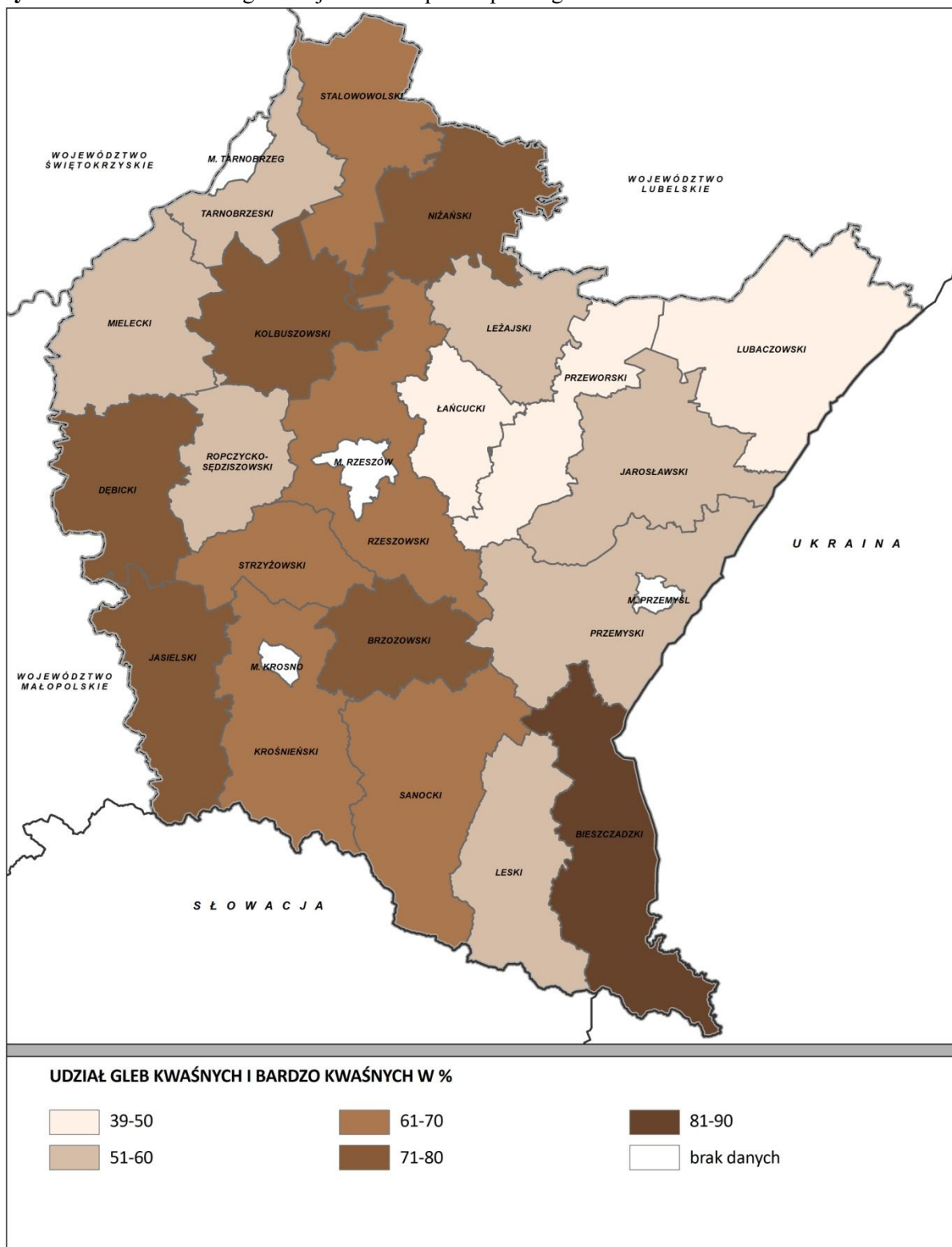
Stan gleb województwa jest na ogół dobry. Podstawowymi czynnikami degradacji gleb są: zakwaszenie gleb (Rysunek 4.), zjawiska erozyjne (w tym osuwiska), zanieczyszczenie substancjami chemicznymi i eksploatacja surowców. Badania Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Rzeszowie wykazały, że gleby województwa podkarpackiego charakteryzują się najwyższym w kraju zakwaszeniem, a deficyt fosforu i potasu dotyczy ok. 50% użytkowanych rolniczo gleb. Zakwaszenie gleb jest jednym ze wskaźników jej chemicznej degradacji, dlatego przeciwdziałanie tym procesom jest ważnym problemem ekologicznym. Na wysoki poziom zakwaszenia gleb w województwie mają wpływ czynniki naturalne (skała macierzysta), zaniedbania w sferze wapniowania i działalność gospodarza człowieka (kwaśne nawozy, środki ochrony roślin, przemysł).

Największe niedobory podstawowych makroskładników stwierdzono w 2014 r. w zakresie:

- fosforu dotyczące 96-74% użytków rolnych w powiatach bieszczadzkim, sanockim, leskim, jasielskim, krośnieńskim, tarnobrzeskim, stalowowolskim;
- potasu dotyczące 71-57% użytków rolnych w powiatach: kolbuszowskim, nizańskim, dębickim, leskim, ropczycko-sędziszowskim, stryżowskim;
- magnezu dotyczące 41-35% użytków rolnych w powiatach: stryżowskim, leżajskim, kolbuszowskim, dębickim, bieszczadzkim, rzeszowskim.

Na mocno zakwaszonych kompleksach użytków rolnych, przy występującym jednoczesnym bardzo dużym deficycie podstawowych składników pokarmowych roślin, mogą pojawić się symptomy chemicznej degradacji, skutkujące załamaniem wysokości plonów.

Rysunek 4. Zakwaszenie gleb województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r., WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r.

Stopień zanieczyszczenia chemicznego gleb w województwie na ogół jest niewielki i ma charakter punktowy (okolice dużych zakładów przemysłowych i wysypiska śmieci) i liniowy (wzdłuż szlaków komunikacyjnych o znacznym natężeniu ruchu). Jak wynika z badań WIOŚ w Rzeszowie, województwo podkarpackie znajduje się w grupie województw, gdzie poziom zawartości azotu mineralnego oscyluje wokół zawartości niestanowiących zagrożenia dla środowiska.

Województwo podkarpackie dysponuje gruntami o dobrym potencjalnie produkcyjnym i posiada wyższy od średniego krajowego współczynnik bonitacyjny. Istotnym problemem jest zakwaszenie gleb, które ogranicza ich niewadliwy potencjał i stosunkowo duża ilość gleb wykazujących deficyt przyswajalnego fosforu i potasu. Województwo posiada ogólnie korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolniczej. Uśredniony wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (uwzględniający jakość gleb, warunki klimatyczne i wodne oraz rzeźbę terenu) wynosi 70,4 pkt. (Polska – 66,6 pkt.). Jakość gleb pod względem przydatności do produkcji rolniczej określają klasy bonitacyjne od I do VI, przy czym klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI – najniższą. Największą powierzchnię użytków rolnych zajmują gleby IV, III i V klasy bonitacyjnej (łącznie ok. 87% użytków rolnych). Udział gleb bardzo słabych (VI klasa), nadających się pod zalesienia wynosi 7%, natomiast udział gleb najlepszych (klasa I) i bardzo dobrych (klasa II) jest niewielki. Gleby te zajmują łącznie 5% powierzchni użytków rolnych. Rolnicza przestrzeń produkcyjna w województwie stwarza dobre warunki do rozwoju produkcji zdrowej żywności oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Pozytywnym zjawiskiem ostatnich lat jest znaczne zmniejszenie powierzchni gruntów ugorowanych. W dużej mierze jest to wynik wsparcia finansowego rolnictwa.

1.5. Surowce mineralne

Województwo podkarpackie należy do średnio zasobnych w kopaliny. Ich występowanie wiąże się bezpośrednio z budową geologiczną danego rejonu. Na terenie województwa (stan na koniec 2015 roku¹⁶) znajduje się 1136 udokumentowanych złóż kopalin, o zróżnicowanej wielkości zasobów i zasięgu przestrzennym.

Złoża kopalin występujących na terenie województwa (Rysunek 5.) obejmują cztery zasadnicze grupy surowców, wydzielane w zależności od głównego przeznaczenia i możliwości zastosowania. Są to:

- **surowce energetyczne** – gaz ziemny występuje głównie na terenie powiatów: rzeszowskiego, leżajskiego, przemyskiego, przeworskiego, łańcuckiego, jarosławskiego, krośnieńskiego, lubaczowskiego, ropczycko-sędziszowskiego i dębickiego, tworząc samodzielne złoża lub współwystępując z ropą naftową. Zasoby gazu udokumentowane w 93. złożach stanowią 23,2% zasobów krajowych. Złoża ropy naftowej koncentrują się w rejonie Jasła, Krosna, Sanoka oraz Dębicy, Lubaczowa i Rzeszowa, najczęściej jako kopalina towarzysząca złożom gazu ziemnego.

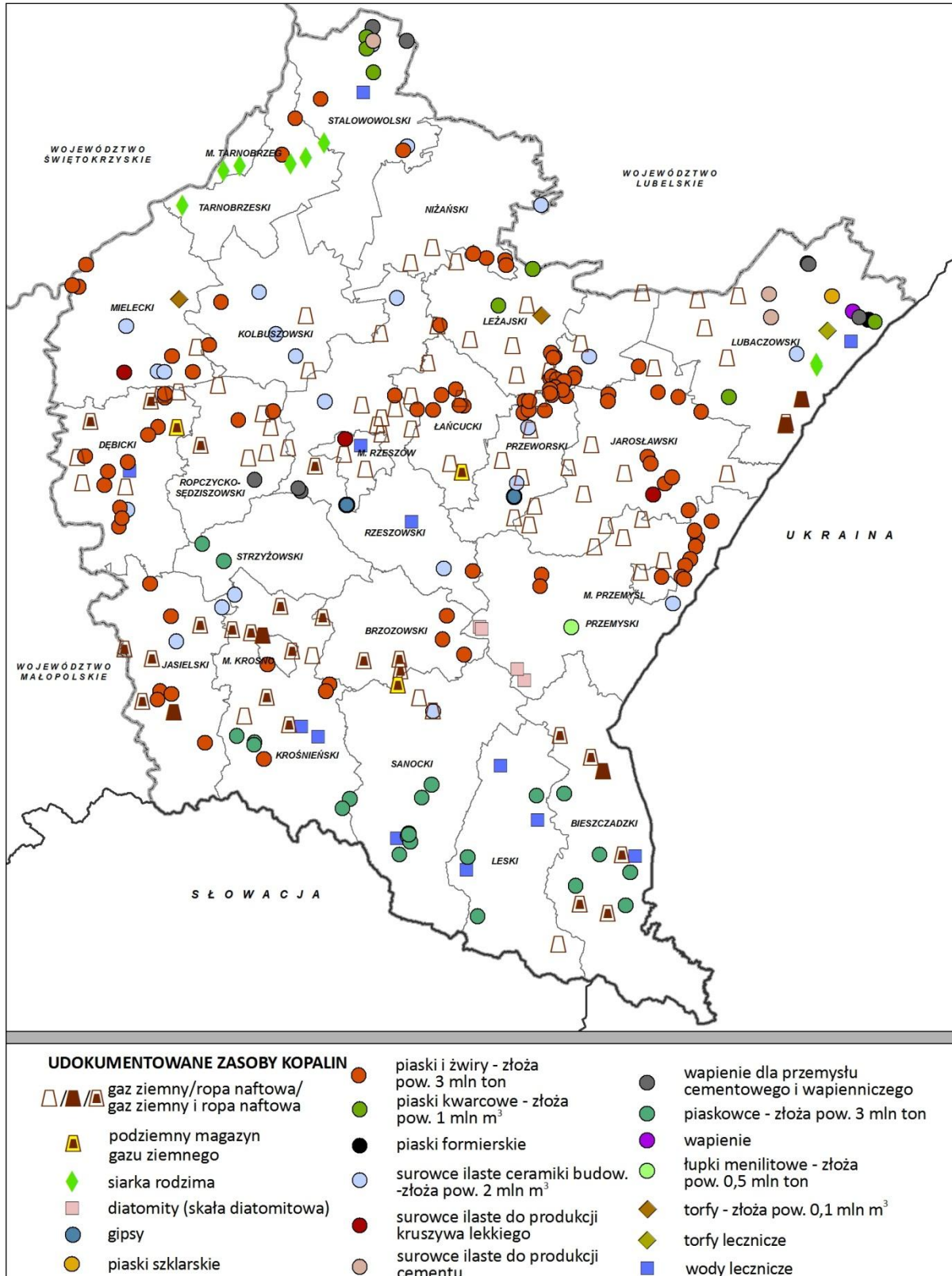
---

¹⁶Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce - wg stanu na 31.XII.2015 r. - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2016 r.

Udokumentowane w 28. złożach zasoby ropy naftowej stanowią 3,06% zasobów krajowych;

- **surowce chemiczne** – udokumentowane złoża siarki rodzimej zlokalizowane są w rejonie Tarnobrzega i Lubaczowa (8 złóż, ich zasoby to 84,56% zasobów krajowych) oraz diatomity (skała diatomitowa) na terenie gminy Bircza, są to 4 złoża, których zasoby stanowią 100% zasobów krajowych;
- **surowce skalne i inne:**
  - **kamienie łamane i bloczne** – reprezentowane przez piaskowce, wapienie i łupki menilitowe występują na terenie powiatów: bieszczadzkiego, krośnieńskiego, sanockiego i przemyskiego. Łącznie udokumentowano 53 złoża, których zasoby stanowią 5,23% zasobów krajowych. Zdecydowanie przeważają złoża piaskowców, których udokumentowano 43;
  - **wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego i cementowego** – występują w powiatach: lubaczowskim, rzeszowskim i stalowowolskim. Udokumentowane zasoby 8. złóż to 2,33% zasobów krajowych;
  - **piaski i żwiry** – największe zasoby niezagospodarowane oraz podlegające eksploatacji znajdują się głównie w powiatach: dębickim, mieleckim, przemyskim, jarosławskim, łańcuckim, przeworskim, brzozowskim i stalowowolskim. Na terenie województwa znajduje się 746 złóż piasków i żwirów. W ogólnej ich liczbie zdecydowanie przeważają złoża niewielkie, udokumentowane w ciągu ostatnich kilku lat na potrzeby eksploatacji. Jest to wynik rynkowego zapotrzebowania na lokalny surowiec, niezbędny przede wszystkim przy realizacji autostrady A4. Łączne zasoby kruszyw naturalnych stanowią 6,88% zasobów krajowych;
  - **piaski szklarskie** – występują w rejonie Lubaczowa. Jest to pojedyncze złożo, którego zasoby stanowią 0,4% zasobów krajowych;
  - **piaski kwarcowe** – udokumentowano w powiatach: stalowowolskim, leżajskim, rzeszowskim i lubaczowskim. Zasoby udokumentowanych 9. złóż to 4,75% zasobów krajowych;
  - **piaski formierskie** – zasoby udokumentowanego w rejonie Horyńca Zdroju pojedynczego złoża stanowią 5,37% zasobów krajowych;
  - **surowce ilaste ceramiki budowlanej** – największe zasoby występują w powiatach: kolbuszowskim, mieleckim, przeworskim, rzeszowskim, stalowowolskim i jasielskim. Udokumentowano 160 złóż, których zasoby stanowią 7,35% zasobów krajowych;
  - **gipsy** – udokumentowane 2 złoża znajdują się na terenie gmin: Kańczuga i Lubenia, a ich zasoby to 1,59% zasobów krajowych. Złoża gipsów rozpoznano również na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie w rejonie Broniszowa;
  - **surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego** – udokumentowane 3 złoża znajdują się w powiatach: rzeszowskim, mieleckim i jarosławskim. Ich zasoby to 11,33% zasobów krajowych;

Rysunek 5. Udokumentowane zasoby kopalin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce* – stan na dzień 31.XII.2015 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2016 r.

- **surowce ilaste do produkcji cementu** – udokumentowane zostały w powiatach lubaczowskim i stalowowolskim. Są to 3 złoża, a ich zasoby stanowią 25,88% zasobów krajowych;
  - **torfy** – występują praktycznie na terenie całego województwa, lecz udokumentowane złoża są nieliczne (4 złoża), a ich zasoby niewielkie, stanowiące 0,27% zasobów krajowych;
  - **torfy lecznicze (borowiny)** – udokumentowane w jednym złożu są stosowane w lecznictwie uzdrowiskowym w Horyńcu-Zdroju;
- **wody lecznicze, mineralne i termalne** – rozpoznano i częściowo udokumentowano zasoby wód mineralnych i zmineralizowanych w następujących powiatach: leskim (Lesko w gm. Lesko, Polańczyk w gm. Solina, Rabe w gm. Baligród), brzozowskim (Brzozów – Humniska w gm. Brzozów), dębickim (Latoszyn w gm. Dębica), krośnieńskim (Iwonicz-Zdrój i Lubatówka w gm. Iwonicz-Zdrój, Krościenko Wyżne w gm. Krościenko Wyżne, Rudawka Rymanowska i Rymanów Zdrój w gm. Rymanów), sanockim (Komańcza w gm. Komańcza, Poraż w gm. Zagórz), stalowowolskim (Lipa w gm. Zaklików), rzeszowskim (Borek Stary i Tyczyn w gm. Tyczyn, Chmielnik, Lubenia i Straszydle w gm. Lubenia, Rudna Wielka w gm. Świlcza, Hyżne, Szklary i Nieborów w gm. Hyżne, Rzeszów-Staromieście), jasielskim (Folusz w gm. Dębowiec). Według stanu na koniec 2015 r. na terenie województwa znajduje się 12 udokumentowanych złóż wód leczniczych, których zasoby stanowią 1,66% zasobów krajowych. Są to: udokumentowane zasoby wód leczniczych (wody zmineralizowane i o słabej mineralizacji) wykorzystywane w lecznictwie uzdrowiskowym w: Horyńcu-Zdroju, Iwoniczu-Zdroju, Rymanowie Zdroju i Polańczyku, wody lecznicze w Lipie (gm. Zaklików) oraz w Latoszynie (gm. Dębica), gdzie planowana jest realizacja uzdrowiska. Wody lecznicze wykorzystywane w uzdrowisku Iwonicz-Zdrój (odwierty Lubatówka 12 i 14 w złożu Iwonicz-Lubatówka) posiadają dodatkowo właściwości wód termalnych. Udokumentowane wody mineralne w miejscowościach: Czarna Górna (gm. Czarna), Komańcza, Lesko, Nieborów (gm. Hyżne), Rabe 1 (gm. Baligród), Rzeszów S-1, S-2 są od lat eksploatowane na podstawie pozwoleń wodno-prawnych. Zasoby wymienionych sześciu ujęć zostały zaliczone do kopalin – wód leczniczych z chwilą wejścia w życie (01.01.2012 r.) znowelizowanej ustawy Prawo geologiczne i górnicze¹⁷. Liczne poziomy występowania wód termalnych o temperaturze dochodzącej od 35⁰C do ponad 120⁰C na wypływie, zostały stwierdzone podczas poszukiwań oraz eksploatacji gazu i ropy naftowej. Występowanie wód termalnych, mineralnych stwierdzono w rejonie Wiśniowej i Rudawki Rymanowskiej. Jedynie w rejonie Lubatówki udokumentowane wody lecznicze, są wodami leczniczymi termalnymi, o temperaturze powyżej 20⁰C na wypływie. Zasoby wód termalnych są słabo rozpoznane (zostały stwierdzone punktowo otworami naftowymi i gazowymi). Ilość tych wód nie jest dokładnie określona, a część otworów została zlikwidowana.

---

¹⁷Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1131) stanowi, iż do kopalin – wód leczniczych, zalicza się udokumentowane zasoby wód podziemnych spełniające określone kryteria dotyczące właściwości wód.

Zasoby surowców mineralnych udokumentowanych w województwie charakteryzuje przeciętne zróżnicowanie.

Istotne znaczenie dla gospodarki regionalnej i krajowej posiadają przede wszystkim dość bogate zasoby gazu ziemnego, cechującego się dobrymi parametrami jakościowymi. Zasoby surowców skalnych są stosunkowo bogate, równomiernie rozmieszczone na obszarze województwa, charakteryzują się dobrą dostępnością oraz parametrami jakościowymi, decydującymi o ich przydatności. Udokumentowane zasoby zaspokajają lokalne i regionalne zapotrzebowanie na te surowce. Stanowią także cenne rezerwy surowcowe, jednak część złóż, ze względu na położenie w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy *o ochronie przyrody*, ma ograniczone możliwości ich wykorzystania.

Słabo rozpoznane są zasoby wód mineralnych i termalnych, których obecność została stwierdzona przy okazji poszukiwania i eksploatacji węglowodorów.

1.6. Powietrze

Zanieczyszczenie powietrza na obszarze województwa pochodzi głównie z emisji antropogenicznej, przede wszystkim z procesów spalania paliw. Antropogenicznymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są: źródła punktowe tzw. emisja punktowa tj. procesy energetycznego spalania paliw w sektorze produkcji energii i przemyśle oraz przemysłowe procesy technologiczne, transport tzw. emisja liniowa (komunikacyjna) oraz sektor komunalno-bytowy tzw. emisja powierzchniowa, pochodząca z indywidualnego i komunalnego ogrzewnictwa.

Według oceny jakości powietrza za rok 2015, wykonanej w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Rzeszowie¹⁸, w województwie podkarpackim zanieczyszczenia gazowe tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i ozon (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin) osiągały niskie wartości stężeń. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy miasto Rzeszów i strefy podkarpackiej, pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy A.

W zakresie normy rocznej pyłu PM₁₀ wyznaczono 8 obszarów przekroczeń obejmujących swoim zasięgiem 4 km² (0,02 % województwa podkarpackiego), a w zakresie dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM₁₀ wyznaczono 44 obszary przekroczeń obejmujące swoim zasięgiem 222,1 km² (1,2 % województwa podkarpackiego). Z kolei w zakresie dobowego stężenia dopuszczalnego strefa miasto Rzeszów i strefa podkarpacka zaliczone zostały do klasy C.

Wyniki badań jakości powietrza oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń zanieczyszczeń w województwie wykazują nadal ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀ mierzonym w kryterium ochrony zdrowia. W końcowej klasyfikacji strefy: miasto Rzeszów i podkarpacka zostały zaliczone do klasy C.

Ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza stwierdzono również w zakresie pyłu PM_{2.5}. Strefa miasto Rzeszów zaliczona została do klasy A (dotrzymany został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM_{2.5}), a strefa podkarpacka do klasy C

---

¹⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2015 – WIOŚ w Rzeszowie.

(przekroczony został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM_{2.5}). Ustalono 11 obszarów przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM_{2.5} obejmujących swoim zasięgiem 22,5 km² (0,1% województwa podkarpackiego).

W zakresie metali w pyłe PM₁₀ (arsen, kadm, nikiel, ołów) wartości odniesienia zostały dotrzymane na obszarze całego województwa. Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych. Strefy: miasto Rzeszów i podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy C. Wyniki pomiarów pozwoliły na wyznaczenie 65. obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P obejmujących swoim zasięgiem 1687 km² (9,4 % województwa).

Na poziom zanieczyszczeniami pyłowymi i benzo(a)pirenem wpływa głównie emisja powierzchniowa i napływowa. W centralnej części Rzeszowa, z gęstą siecią komunikacyjną, na wielkość stężeń tych zanieczyszczeń, znaczący wpływ ma emisja pochodząca ze środków transportu.

Wyznaczone w 2015 roku obszary przekroczeń w zakresie pyłu PM₁₀, PM_{2.5} i B(a)P są porównywalne do obszarów wyznaczonych w roku 2014, ale stwierdzono wzrost liczby dni z przekroczeniem normy dobowej pyłu PM₁₀ oraz wyższe stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w stosunku do roku 2014.

1.7. Klimat akustyczny

Klimat akustyczny województwa podkarpackiego kształtowany jest przede wszystkim przez hałas komunikacyjny (głównie drogowy i kolejowy) oraz hałas przemysłowy. Głównym generatorem hałasu jest ruch drogowy. Natężenie ruchu pojazdów osobowych koncentruje się głównie na drogach dojazdowych do głównych miast.

WIOŚ w Rzeszowie w 2015 r., w ramach 3 letniego cyklu pomiarowego wykonał pomiary natężenia hałasu komunikacyjnego w 4. miejscowościach, w obrębie których ustalono sieć punktów referencyjnych: Dębica (4 punkty pomiarowo-kontrolne), Przeworsk (6 punktów pomiarowo-kontrolnych), Tarnobrzeg (6 punktów pomiarowo-kontrolnych), Żurawica (4 punkty pomiarowo-kontrolne). W Dębicy, Przeworsku i Tarnobrzegu zostały przeprowadzone pomiary natężenia hałasu drogowego, natomiast w Żurawicy pomiary natężenia hałasu kolejowego.

Badania długookresowe natężenia hałasu drogowego wykazały, że w każdym punkcie pomiarowo-kontrolnym, przekroczone zostały dopuszczalne standardy akustyczne, w stosunku do funkcji spełnianych przez dany teren. W wyznaczonych 13. punktach pomiarowo-kontrolnych wartość dopuszczalna dla pory dnia (L_{AeqD}^{19}), została przekroczona w 7. punktach (Dębica ul. Rzeszowska o 2,0 [dB], ul. Krakowska o 0,8 [dB], Przeworsk ul. Grunwaldzka o 0,2 [dB], ul. Słowackiego o 6,0 [dB], Tysiąclecia o 1,6 [dB], Tarnobrzeg ul. 11 Listopada o 0,1 [dB], ul. Sienkiewicza o 4,1 [dB]), natomiast w 5. punktach (Dębica ul. Rzeszowska o 5,2 [dB], ul. Krakowska o 3,7 [dB], Przeworsk ul. Słowackiego o 2,8 [dB], ul. Tysiąclecia o 3,4 [dB], Tarnobrzeg ul. Sienkiewicza o 5,3 [dB]) dla pory nocy (L_{AeqN}^{20}).

---

¹⁹ L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia.

²⁰ L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy.

Przeprowadzone pomiary równoważnego poziomu hałasu dla hałasu kolejowego wykazały, że we wszystkich punktach pomiarowych zostały zachowane normy akustyczne.

Problem hałasu lotniczego na terenie województwa praktycznie nie występuje. Na terenie województwa zlokalizowane jest tylko jedno duże, międzynarodowe lotnisko Rzeszów-Jasionka. Na terenie lotniska w 2015 roku zarejestrowano 13723 startów i lądowań statków powietrznych, a w 2016 – 12629. W stosunku do roku 2015 liczba ta zmalała o około 1100. Hałas lotniczy ma charakter lokalny, a jego uciążliwość związana jest z pojedynczymi przelotami samolotów.

W ostatnich latach, zagrożenie hałasem przemysłowym wykazuje tendencję spadkową. Dostępność do nowoczesnych technologii produkcji sprawia, że zasięg emisji hałasu przemysłowego staje się coraz mniejszy.

1.8. Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne jest zjawiskiem powszechnie występującym w środowisku naturalnym i może pochodzić ze źródeł naturalnych (procesy i zjawiska występujące w kosmosie i na Ziemi) oraz sztucznych (wszelkie urządzenia zasilane energią elektryczną). W ostatnich latach obserwuje się duży wzrost sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku, w szczególności jest on związany z zastosowaniem nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych i rozbudową infrastruktury telefonii bezprzewodowej. Co roku uruchamiane są nowe stacje bazowe telefonii komórkowej tzw. BTS. Zgodnie z bazą danych *btsearch.pl* na koniec 2014 roku w Polsce funkcjonowało ok. 31 520 stacji bazowych, w tym ok. 1430 w województwie podkarpackim. W porównaniu do roku 2013, w roku 2014 liczba BTS w Polsce wzrosła o 12,4% a w województwie podkarpackim o 11,2%.

Monitoring i ocenę poziomów pól elektromagnetycznych, przeprowadza się w celu zapewnienia ochrony ludności i środowiska przed ponadnormatywnymi oddziaływaniami promieniowania niejonizującego. Badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w 2015 r. zostały wykonane przez WIOŚ w Rzeszowie w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2013-2015”. Ocenę poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku sporządzono na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów²¹. Zgodnie z rozporządzeniem, w miejscach dostępnych dla ludności, wartość dopuszczalna składowej elektrycznej pola, dla częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz i dla częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz, wynosi 7 [V/m]. Badania zostały wykonane w 45. punktach pomiarowych, zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności, na następujących obszarach województwa: w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców większej do 50 tys. (15 punktów pomiarowych), w pozostałych miastach (15 punktów pomiarowych), na terenach

---

²¹ Dz. U. z 2003 r. nr 192 poz. 1883.

wiejskich (15 punktów pomiarowych). Z przeprowadzonych, w roku 2015 badań wynika, że poziomy promieniowania elektromagnetycznego były bardzo niskie i nie przekraczały dopuszczalnych poziomów. Średnie poziomy pól elektromagnetycznych na poszczególnych rodzajach obszarów w województwie wyniosły:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców większej od 50 tys. 0,231 [V/m];
- w pozostałych miastach 0,218 [V/m];
- na terenach wiejskich 0,2 [V/m].

Najwyższe poziomy pól elektromagnetycznych zarejestrowano w następujących miejscowościach:

- Jarosław, osiedle Jagiellonów, ul. Jagiellonów 0,47 [V/m] +/- 0,26 [V/m];
- Przemyśl, osiedle Zniesienie, ul. Pasteura 0,45 [V/m] +/- 0,25 [V/m];
- Rzeszów, osiedle Paderewskiego, ul. Paderewskiego 0,42 [V/m] +/- 0,23 [V/m].

Na pozostałych obszarach województwa, objętych monitoringiem w 2015 roku, poziomy pól elektromagnetycznych były niższe od wartości 0,4 V/m, to jest od dolnego progu czułości sondy pomiarowej.

1.9. Zagrożenia środowiska

1.9.1. Zagrożenie powodziowe

Województwo podkarpackie, położone w regionie wodnym Górnej Wisły, w znacznym stopniu narażone jest na występowanie powodzi. Wskaźniki opadu i odpływu przewyższają tu średnie wartości dla obszaru Polski, odpowiednio o 15% i 50%. Determinuje to wyższy, o co najmniej 15%, poziom zagrożenia powodziowego od przeciętnego zagrożenia powodziowego w Polsce. Ukształtowanie terenu w regionie wodnym Górnej Wisły (występowanie stromych stoków oraz wąskich dolin) sprzyja szybkiej transformacji opadu (osiągającego do 200 mm/dobę) w odpływ. Poważnym zagrożeniem są powodzie błyskawiczne, którym sprzyja: gęsta i koncentryczna sieć hydrograficzna, kształt zlewni (zbliżony do owalnego – co sprzyja szybkiej koncentracji fali powodziowej), gleby czy też pokrycie terenu (w dużej mierze mamy do czynienia z terenami skalistymi lub pokrytymi rumoszem), duże spadki zboczy i koryt i nasycenie zlewni przed opadami wywołującymi powódź. Na obszarach zurbanizowanych, powstawaniu powodzi błyskawicznych sprzyja znaczne uszczelnienie zlewni. Wraz ze wzrostem powierzchni nieprzepuszczalnych skraca się czas koncentracji fal wezbraniowych. W dorzeczu Górnej Wisły występują najczęściej dwa rodzaje wezbrań: opadowe i roztopowe, rzadziej natomiast zatorowe. Charakterystyczne jest to, że wezbrania nie obejmują całego dorzecza, lecz poszczególne zlewnie. Obok przyczyn naturalnych, wzrost zagrożenia powodziowego związany jest z presją osadniczą na tereny narażone na zalewanie. Duży wpływ na zagrożenie powodziowe mają również zmiany klimatu, które powodują nasilenie zjawisk ekstremalnych, w tym również powodzi. Niski poziom retencji wód powierzchniowych i gruntowych oraz niewystarczająca ilość zbiorników retencyjnych, polderów, suchych zbiorników, zbiorników z rezerwą powodziową, jest dodatkowym czynnikiem zwiększającym zagrożenie powodziowe. Stan techniczny infrastruktury przeciwpowodziowej w województwie od wielu lat oceniany jest jako

niezadowalający. Ponad połowa wałów przeciwpowodziowych będącego podstawowym środkiem ograniczającym zasięg powodzi wymaga modernizacji. Na taką niezadowalającą ocenę stanu technicznego obwałowań wpływ ma przede wszystkim ich wiek oraz brak postępu prac modernizacyjnych.

Zgodnie z art. 88a pkt 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*²², ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego (MZP), map ryzyka powodziowego (MRP) oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Dla odcinków rzek, dla których nie wykonano MZP, studia ochrony przeciwpowodziowej zachowują ważność do czasu sporządzenia i przekazania właściwym organom MZP opracowanych w kolejnych cyklach planistycznych. Wyznaczone w studiach obszary bezpośredniego zagrożenia powodziowego uznaje się za obszary szczególnego zagrożenia powodzią (art.17 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o *zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw*). Wyznaczone przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej na mapach zagrożenia powodziowego oraz przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w studiach ochrony przeciwpowodziowej obszary zagrożenia powodziowego, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Rysunek 6.) obejmują teren o powierzchni ok. 1414 km², co stanowi 7,9% powierzchni województwa. Według tych opracowań, największe zagrożenie powodziowe, obejmujące znaczne obszary, stwarzają rzeki: Wisła, Wisłoka, Wisłok i San. Ponadto, lokalne powodzie i podtopienia stwarzają potoki górskie i mniejsze rzeki m.in.: Ropa, Jasiołka, Mleczka, Wisznia, Szkło, Lubaczówka i Tanew. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe. Zakazy te wynikają wprost z art. 88l ust. 1 ustawy *Prawo wodne*.

1.9.2. Zagrożenie suszą

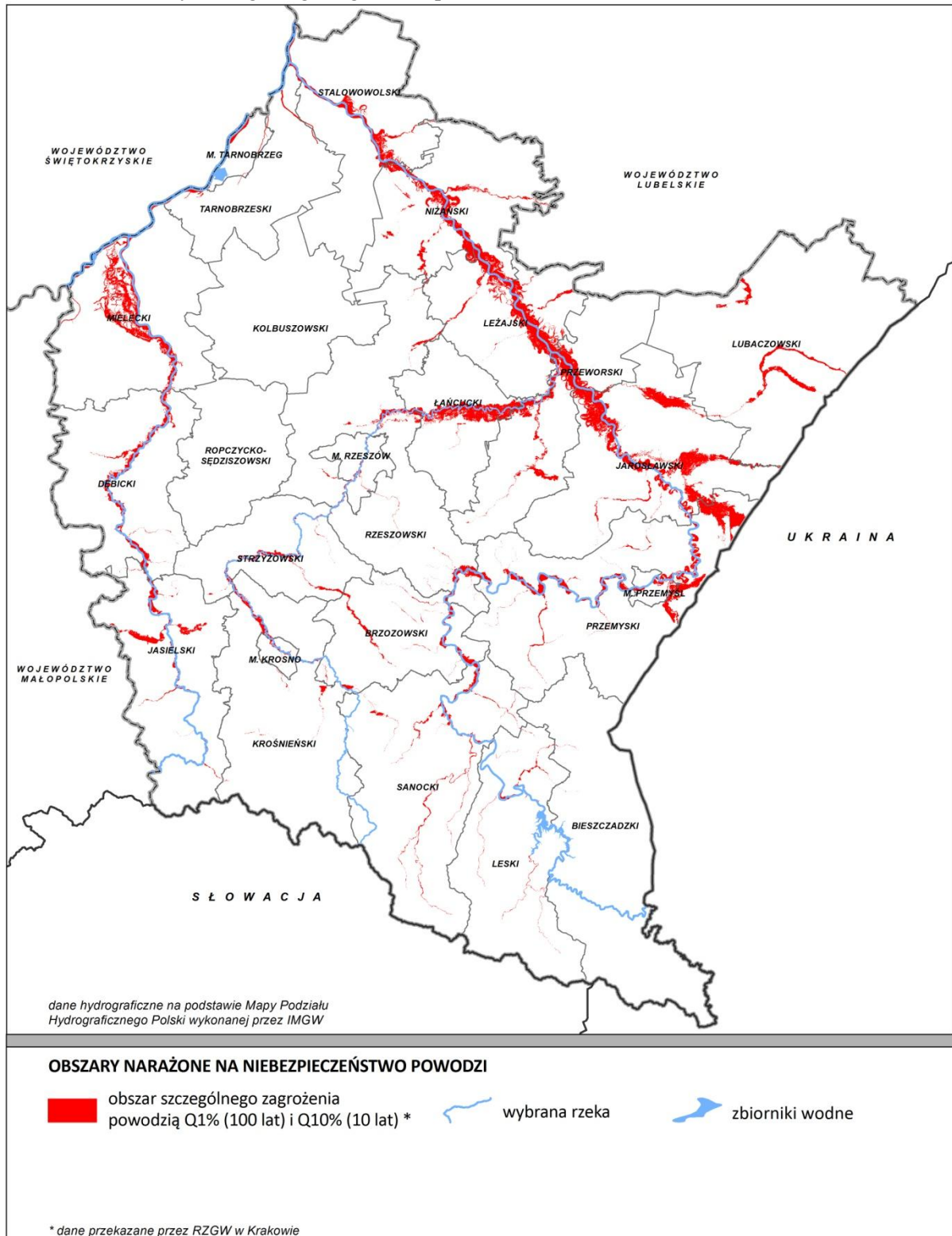
Zjawisko suszy związane jest z warunkami klimatycznymi, niewłaściwą działalnością człowieka w zakresie melioracji, odwodnień, zalesień oraz brakiem kompleksowego programu hydrotechnicznego i agrotechnicznego w rolnictwie. Wyróżnia się trzy rodzaje suszy: atmosferyczną, glebową (rolniczą) i hydrologiczną. Efektem suszy hydrologicznej, trwającej na ogół długo, nawet kilka sezonów, jest obniżenie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych (tzw. niżówka hydrologiczna). Susze: atmosferyczna i glebowa są uciążliwe, ale zanikają stosunkowo szybko. Odbudowa zasobów wodnych w przypadku wystąpienia suszy hydrologicznej, wymaga obfitych oraz długotrwałych opadów deszczu i śniegu.

Nierównomierne rozłożenie naturalnych zasobów wodnych i niewystarczająca retencja zbiornikowa, w stosunku do potrzeb ludności i gospodarki, powoduje zwiększenie negatywnych skutków zjawiska suszy. Zjawisko to na przestrzeni ostatnich lat w różnym stopniu dotknęło większość gmin województwa podkarpackiego.

---

²² t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 z późn. zm.

Rysunek 6. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RZGW w Krakowie

Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły i w regionie wodnym Dniestru, przeprowadzona przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie²³, wykazała znaczne obniżenie poziomu wody w ciekach, zanik mniejszych cieków oraz obniżenie poziomu zwierciadła wód gruntowych na niemal na całym obszarze województwa podkarpackiego. W ostatnich latach dotkliwie susze wystąpiły w roku: 2003, 2006 i 2013. Rozkład średniej liczby niżówek w roku, występujących w obrębie regionu wodnego Górnej Wisły (w części obejmującej województwo podkarpackie), wskazuje na największą ich intensywność występowania w południowej i południowo-wschodniej części województwa²⁴. W czterostopniowej skali zagrożenia suszą rolniczą, wg: wskaźników glebowego i średniego progowego KBW, przy uwzględnieniu typów gleb i struktury upraw, najbardziej zagrożone suszą rolniczą na terenie województwa podkarpackiego są gminy: Jarocin, Harasiuki, Rakszawa, Majdan Królewski i Cmolas (Rysunek 7.).

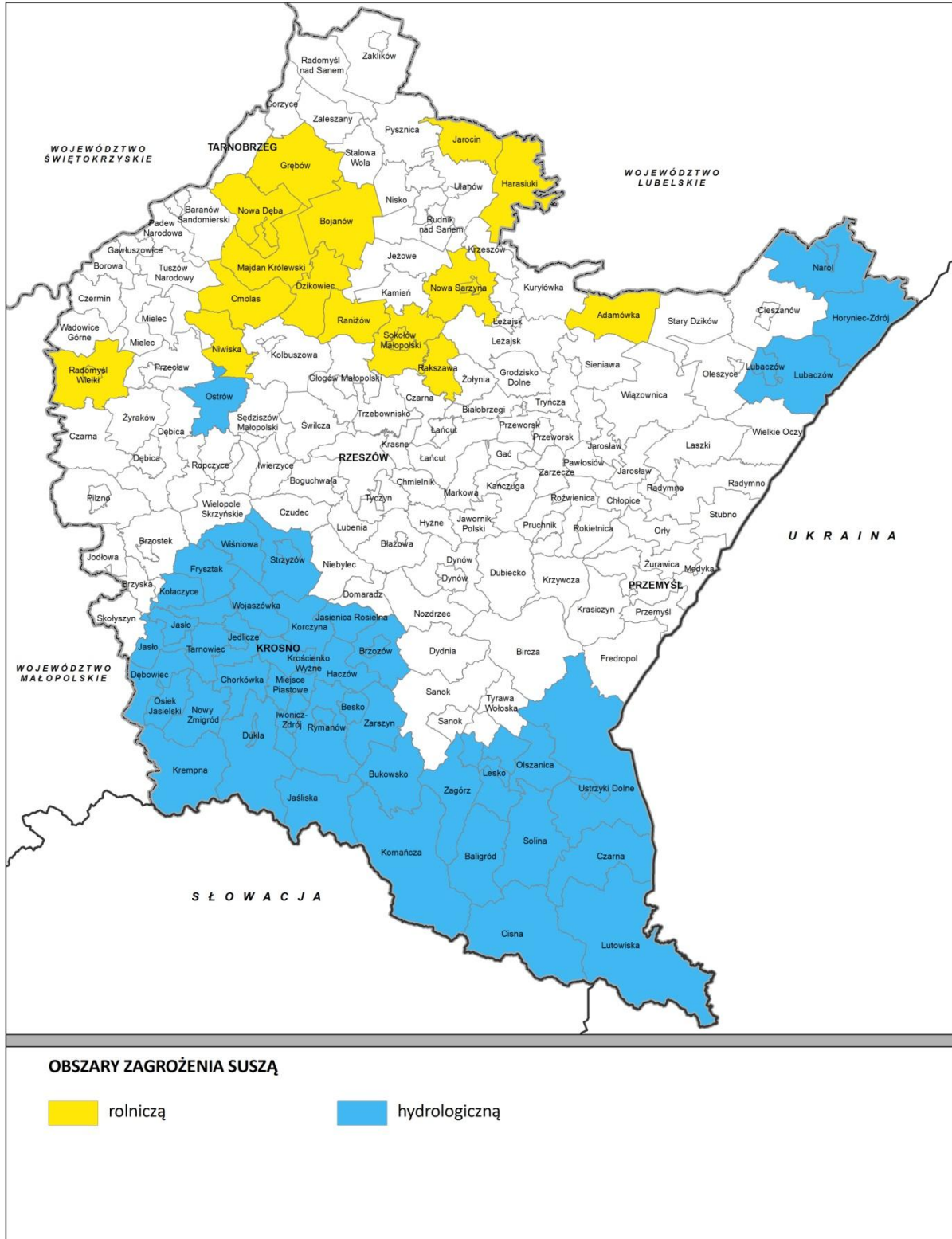
Według raportów publikowanych przez IUNG-PIB w ramach Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej, w 2013 roku w okresie od 21 czerwca do 10 września susza dotknęła aż 143 gminy spośród 160 gmin województwa, natomiast w 2015 roku, w okresie od 21 czerwca do 20 września, wszystkie gminy województwa, w mniejszym lub większym stopniu, narażone były na starty związane z wystąpieniem suszy rolniczej. Jedynie na terenie gminy Błazowa (obszar miejski) nie stwierdzono zagrożenia suszą rolniczą.

---

²³ *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły i Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu Dniestru* sporządzona w ramach opracowania planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych w obszarze działania RZGW w Krakowie, RZGW, Kraków 2015 r.

²⁴ Liczba niżówek występujących w roku wskazuje na podatność zlewni bilansowej jej cieków na zjawisko suszy hydrologicznej.

Rysunek 7. Obszary zagrożone suszą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opracowań *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły* oraz *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Dniestru*, RZGW w Krakowie, 2015 r.

1.9.3. Poważne awarie

Poważna awaria, zgodnie z art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo Ochrony Środowiska* to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem. Poważna awaria przemysłowa, zgodnie z art. 3 pkt 24 ww. ustawy to poważna awaria w zakładzie dużego lub zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na potrzeby charakteryzacji stopnia zagrożenia, zakłady prowadzące działalność niebezpieczną dzieli się na: zakłady dużego ryzyka wystąpienia awarii (ZDR), zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii (ZZR) oraz zakłady będące potencjalnymi sprawcami poważnych awarii (PSPA).

W 2015 roku, na terenie województwa podkarpackiego zlokalizowanych było 10 zakładów z grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i 20 zakładów z grupy zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii (Rysunek 8., Tabela 9.). Część z tych zakładów należy do grupy zakładów, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie, może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki. Zakłady takie znajdują się: w Nowej Sarzynie (3), Jaśle (2), Pustkowie (2) i Widelce (2). W ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska, na terenie województwa podkarpackiego, znajdują się 51 zakłady zaliczone do kategorii Potencjalnych Sprawców Poważnych Awarii. W zakładach dużego i zwiększonego ryzyka utrzymywane są wysokie standardy bezpieczeństwa, i dlatego od 2003 r. na ich terenie nie zanotowano poważnej awarii przemysłowej. W latach 2003-2011 odnotowywane były przypadki zdarzeń o znamionach poważnych awarii, głównie związane z transportem substancji niebezpiecznych. Ich skutki dla środowiska nie były znaczące. W latach 2012-2014 zdarzenia tego typu nie miały miejsca.

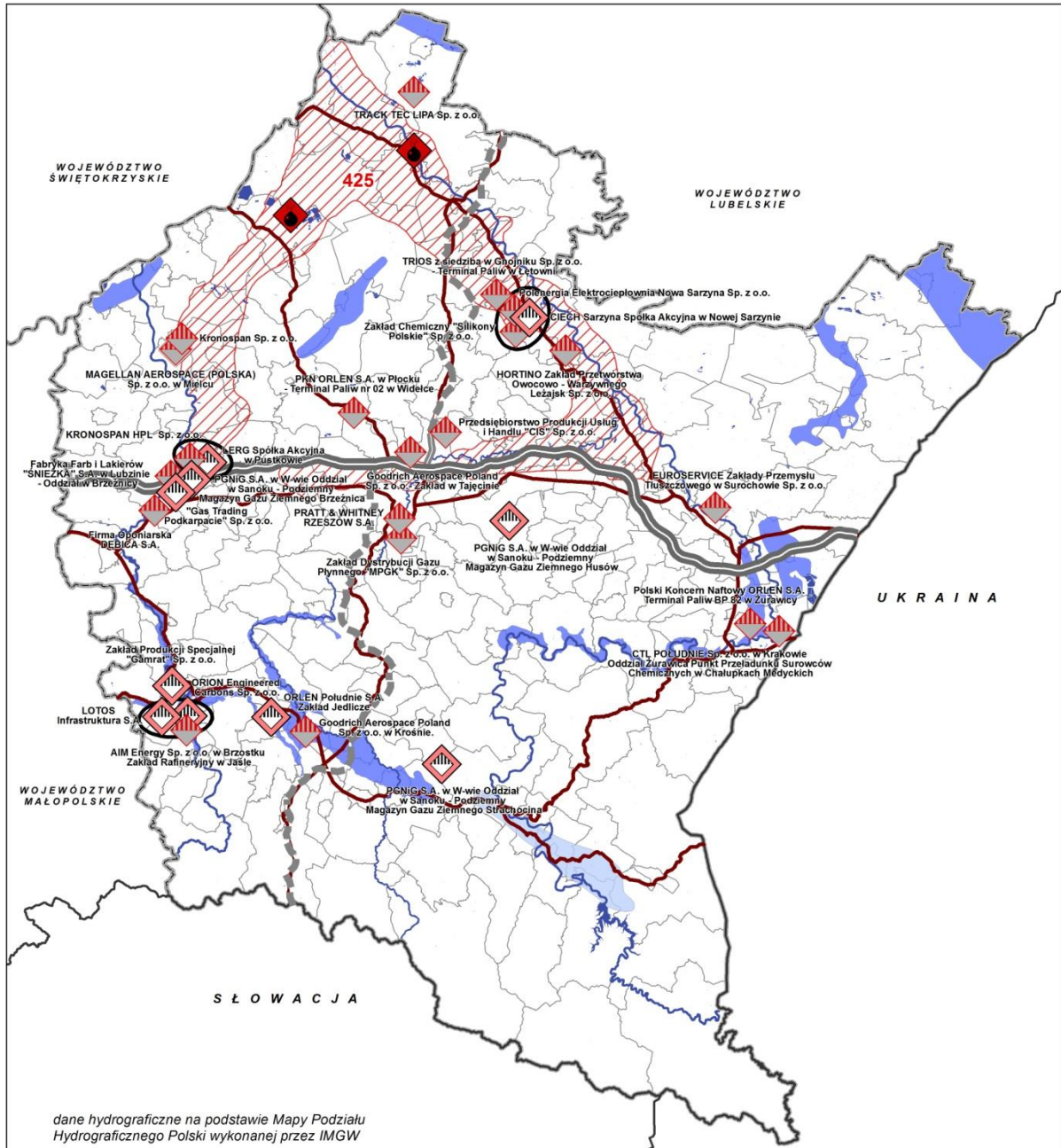
Znaczące oddziaływanie na środowisko mogą mieć obiekty zaliczone do „bomb ekologicznych”. Na terenie województwa podkarpackiego do „bomb ekologicznych” zostały zaliczone 2 obiekty:

- składowisko odpadów poprodukcyjnych (6 stawów osadowych) Huty Stalowa Wola S.A. usytuowane w terenach nadzalewowych Sanu, na przepuszczalnych piaskach, w obszarze wód podziemnych Stalowej Woli, w odległości 2 km od dwóch ujęć wody²⁵;
- zanieczyszczenia chemiczne migrujące z nierozpoznanego źródła do wód podziemnych, stanowiących zasoby wody pitnej dla ludności miasta i gminy Nowa Dęba, w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody.

---

²⁵ Przystąpiono do prac rekultywacyjnych w ramach projektu *Rekultywacja stawów osadowych 1-6 na terenie Huty Stalowa Wola S.A. oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne*.

Rysunek 8. Zakłady dużego ryzyka i „bomby ekologiczne”

dane hydrograficzne na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski wykonanej przez IMGW

RYZIKO WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH I "BOMBY EKOLOGICZNE"

	zakłady dużego ryzyka		425 zbiornik wód podziemnych zagrożony oddziaływaniem "bomb ekologicznych"
	zakłady zwiększonego ryzyka		rzeki
	"bomby ekologiczne"		zbiorniki wodne
	grupy zakładów zlokalizowanych w niedużej odległości od siebie, mogących zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki		autostrada A4
	główny/lokalny zbiornik wód podziemnych		droga ekspresowa S19
			droga ekspresowa S19 w realizacji
			drogi krajowe

Źródło: Opracowanie własne, PBPP na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie i danych Podkarpackiego Wojewódzkiego Komendanta PSP w Rzeszowie, 2016 r.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Tabela 9. Wykaz potencjalnych sprawców poważnych awarii (stan na dzień 25.07.2016 r.)

Lp.	Dane adresowe zakładów	Data i numer decyzji wydanej przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej ustalającej grupę zakładów, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie, może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki
Zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR)		
1.	CIECH Sarzyna S.A. w Nowej Sarzynie ul. Chemików 1, 37-310 Nowa Sarzyna, miejscowość Nowa Sarzyna gm. Nowa Sarzyna	DECYZJA nr 614/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.2.8.11 z dnia 18.11.2011 r.
2.	LERG S.A. w Pustkowie Pustków-Osiedle 59D, 39-206 Pustków miejscowość Pustków, gm. Dębica	DECYZJA nr 186 /12 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.6.3.12 z dnia 17.04.2012 r.
3.	„Gas Trading Podkarpacie” Spółka z o.o. ul. Metalowców 27, 39-200 Dębica miejscowość Dębica, gm. m. Dębica	-
4.	PGNiG S.A. Warszawie Oddział w Sanoku – Podziemny Magazyn Gazu Ziemnego Brzeźnica, ul. Zaborowie 29, 39-207 Brzeźnica miejscowość Brzeźnica, gm. Dębica	-
5.	PGNiG S.A. Warszawie Oddział w Sanoku - Podziemny Magazyn Gazu Ziemnego Husów, 37-120 Markowa miejscowość Markowa, gm. Markowa	-
6.	ORLEN Południe S.A. Zakład Jedlicze ul. Trzecieckiego 14, 38-200 Jedlicze miejscowość Jedlicze, gm. Jedlicze	-
7.	Orion Engineered Carbons Sp. z o.o. ul. 3-go Maja 83, 38-200 Jasło miejscowość Jasło, gm. m. Jasło	DECYZJA nr 619/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie znak: WZ.5586.1.6.11 z dnia 06.12.2011 r.
8.	Zakład Produkcji Specjalnej „Gamrat” Sp. z o.o. ul. Mickiewicza 108, 38-200 Jasło, miejscowość Jasło, gm. m. Jasło	-
9.	PGNiG S.A. Warszawie Oddział w Sanoku - Podziemny Magazyn Gazu Ziemnego Strachocina, 38-507 Jurowce miejscowość Strachocina, gm. Sanok	-
10.	LOTOS Infrastruktura S.A., ul. 3-go Maja 101, 38-200 Jasło, miejscowość Jasło, gm. m. Jasło	DECYZJA nr 619/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie znak: WZ.5586.1.6.11 z dnia 06.12.2011 r.
Zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR)		
1.	GOODRICH Aerospace Poland Sp. z o.o. - Zakład w Tajęcinie, Tajęcina 111, 36-002 Jasionka, miejscowość Tajęcina gm. Trzebownisko	-
2.	PRATT&WHITNEY RZESZÓW S.A. ul. Hetmańska 120, 35-076 Rzeszów miejscowość Rzeszów, gm. m. Rzeszów	-

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3.	HORTINO Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego Leżajsk Sp. z o.o. ul. Fabryczna 2, 37-300 Leżajsk, miejscowość Leżajsk, gm. m. Leżajsk	-
4.	Fabryka Farb i Lakierów „Śnieżka” S.A. w Lubzinie - Oddział w Brzeźnicy, ul. Dębicka 44, 39-207 Brzeźnica, miejscowość Brzeźnica, gm. Dębica	-
5.	Polenergia Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o. ul. ks. J. Popieluszki 2, 37-310 Nowa Sarzyna miejscowość Nowa Sarzyna, gm. Nowa Sarzyna	DECYZJA nr 614/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.2.8.11 z dnia 18.11.2011 r.
6.	Zakład Chemiczny „Silikony Polskie” Sp. z o.o. ul. Chemików 1, 37-310 Nowa Sarzyna miejscowość Nowa Sarzyna, gm. Nowa Sarzyna	DECYZJA nr 614/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.2.8.11 z dnia 18.11.2011 r.
7.	Przedsiębiorstwo Produkcji Usług i Handlu CIS Sp. z o.o. Pogwizdów 155, 37-126 Medynia Głogowska miejscowość Pogwizdów, gm. Czarna	-
8.	Kronospan HPL Sp. z o.o., Pustków Osiedle 59E, 39-206 Pustków, miejscowość Pustków, gm. Dębica	DECYZJA nr 186 /12 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.6.3.12 z dnia 17.04.2012
9.	Firma Oponiarska „DĘBICA” S.A. ul. 1 Maja 1, 39-200 Dębica miejscowość Dębica, gm. m. Dębica	-
10.	Zakład Dystrybucji Gazu Płynnego „MPGK” Spółka z o.o., ul. Jachowicza 1, 35-311 Rzeszów, miejscowość Rzeszów, gm. m. Rzeszów	-
11.	GOODRICH Aerospace Poland Sp. z o.o. w Krośnie ul. Żwirki i Wigury 6A, 38-400 Krosno miejscowość Krosno, gm. m. Krosno	-
12.	AIM Energy Sp. z o.o. w Brzostku Zakład Rafineryjny w Jasle ul. 3 maja 101, 38-200 Jasło miejscowość Jasło gm. m. Jasło	-
13.	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. Terminal Paliw w Żurawicy, ul. Ogrodowa 3, 37-710 Żurawica miejscowość Żurawica, gm. Żurawica	-
14.	CTL POŁUDNIE Sp. z o.o. w Krakowie Oddział Żurawica Punkt Przeladunku Surowców Chemicznych w Chałupkach Medycznych, Medyka 469, 37-732 Medyka, miejscowość Medyka, gm. Medyka	-
15.	EUROSERVICE Zakłady Przemysłu Tłuszczowego w Surochowie Sp. z o.o., Surochów 160A, 37-500 Jarosław, miejscowość Surochów, gm. Jarosław	-
16.	TRIOS z siedzibą w Gnojniku Sp. z o.o. – Terminal Paliw w Łętowni Łętownia, 37-312 Łętownia, miejscowość Łętownia, gm. Jeżowe	-
17.	Kronospan Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec, miejscowość Mielec, gm. Mielec	-

18.	PKN ORLEN S.A. w Płocku-Terminal Paliw nr 02 w Widelce Widelka 869, 36-145 Widelka, miejscowość Widelka, gm. Kolbuszowa	DECYZJA nr 320/15 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.5.4.15 z dnia 03.06.2015 r.
19.	TRACK TEC LIPA Sp. z o.o. 37-470 Zaklików, ul. Leśna 24, miejscowość Lipa, gm. Zaklików	
20.	MAGELLAN AEROSPACE (POLSKA) Spółka z o.o. w Mielcu ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec, miejscowość Mielec, gm, Mielec	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii* sporządzonego przez WIOŚ w Rzeszowie oraz informacji o decyzjach wydanych na podstawie art. 264d ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* wydanych przez Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie.

1.10. Krajobraz, zabytki i dobra kultury współczesnej

Ze względu na położenie, zróżnicowaną rzeźbę terenu, sieć rzeczną oraz bogate zasoby przyrodnicze i kulturowe, województwo podkarpackie należy do najatrakcyjniejszych krajobrazowo regionów Polski.

Najcenniejsze, i niejednokrotnie unikatowe, wartości przyrodniczo-krajobrazowe zajmujące ok. 44% obszaru województwa zostały objęte różnymi formami ochrony prawnej w postaci: 2. parków narodowych, 10. parków krajobrazowych, 96. rezerwatów przyrody, 63. obszarów Natura 2000 oraz 13. obszarów chronionego krajobrazu.

Ze względu na ukształtowanie terenu na obszarze województwa występują następujące typy krajobrazu: górski (na południu), pogórzy, kotlin oraz dolin podgórskich (w środkowej części) oraz wyżynny, kotlin podgórskich i dolin rzecznych (na północny województwa).

Do szczególnych atrakcji naturalnych regionu należą tereny górskie, w tym wyróżniające się krajobrazy Bieszczadów wraz z Jeziorem Solińskim, największym sztucznym zbiornikiem wodnym w Polsce. Najcenniejsze, pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, tereny Bieszczadów wraz z przygranicznymi, chronionymi prawnie obszarami Słowacji i Ukrainy tworzą Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie” wpisany na listę światowego dziedzictwa przyrody UNESCO. Bieszczady to najwyższe góry w województwie i najdziksze z polskich gór, to także obszar o niezwyklej przyrodzie i historii, gdzie w największym stopniu zachował się naturalny charakter krajobrazu Polski. Znaczące zmiany w krajobrazie Bieszczadów spowodowane zostały przez powojenne wyludnienie ludności oraz sukcesję naturalną. Oprócz Bieszczadów obszarem o wysokich walorach krajobrazowych jest Beskid Niski oraz Roztocze, kraina łącząca Wyżynę Lubelską z Podolem na Ukrainie. Krajobraz Beskidu Niskiego tworzą pasma niewysokich gór i wzgórz, podzielonych obniżeniami i poprzecinanych poprzecznie dolinami rzek.

Atrakcyjność krajobrazową województwa podkreśla wysoka lesistość obszaru wynosząca ponad 37 % z bogatą różnorodnością gatunkową drzewostanów oraz urozmaicona mozaika pól uprawnych, a także występujące zasoby wód mineralnych, torfów leczniczych

i specyficzne cechy mikroklimatu. Na terenie województwa od wielu lat funkcjonują 4 uzdrowiska: w Iwoniczu-Zdroju, Rymanowie Zdroju, Polańczyku i Horyńcu-Zdroju.

Obszar województwa podkarpackiego ze względu na położenie przy granicy ze Słowacją i Ukrainą oraz swoją przeszłość, którą przez wieki cechowała różnorodność etniczna, wyznaniowa oraz kulturowa, charakteryzuje duża ilość i różnorodność obiektów zabytkowych.

Charakterystycznymi elementami krajobrazu kulturowego województwa świadczącymi o wielokulturowości i wielowyznaniowości są licznie występujące budowle sakralne: kościoły i klasztory rzymskokatolickie, cerkwie greckokatolickie i prawosławne oraz synagogi. Niezaprzeczalnym atutem atrakcyjności krajobrazowej i fenomenem na skalę kraju są zabytkowe drewniane kościoły i cerkwie, z których 6 zostało wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO. Są to: kościoły w Bliznem i Haczowie oraz cerkwie: w Chotyńcu, Radrużu, Smolniku nad Sanem i Turzańsku.

Na terenie województwa znajdują się dwa zespoły zabytków uznanych za Pomniki Historii: zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku i zespół zamkowo-parkowy w Łańcucie. W Jarosławiu funkcjonuje jedyny w regionie Park Kulturowy Zespołu Staromiejskiego i Zespołu Klasztornego oo. Dominikanów.

Zachowało się też wiele cennych zabytkowych zespołów zabudowy miejskiej oraz historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, architektura sakralna, rezydencjonalna, obronna, użyteczności publicznej, mieszkalna, budownictwo przemysłowe oraz zabytkowe założenia zieleni i cmentarze, a także mała architektura (liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne). Najcenniejsze zabytkowe zespoły zabudowy zachowały się m.in. w Rzeszowie, Przemyślu, Krośnie, Sanoku, Jarosławiu, Łańcucie, Pilźnie i Przeworsku. Drewniana zabudowa małomiasteczkowa przetrwała m.in. w Jaśliskach, Kalwarii Paławskiej, Mrzygłodzie, Pruchniku i Ulanowie, a zabudowa charakterystyczna dla uzdrowisk w Rymanowie Zdroju i Iwoniczu-Zdroju.

Istotne znaczenie dla tożsamości kulturowej województwa mają układy przestrzenne związane z powstaniem Centralnego Okręgu Przemysłowego, rozwijane w ramach industrializacji po II wojnie światowej, m.in. w Stalowej Woli, Nowej Dębie, Mielcu czy Rzeszowie.

Wartości krajobrazu kulturowego podnoszą też takie zabytki województwa podkarpackiego jak: obiekty, zespoły i założenia rezydencjonalne (zamkowe, pałacowe) m.in. w Łańcucie, Krasieczynie, Baranowie Sandomierskim, Narolu oraz dworskie np. w Dzikowie.

Znaczącym elementem krajobrazu wiejskiego jest tradycyjne budownictwo drewniane, niestety reprezentowane w coraz mniejszym zakresie. Jego najcenniejsze przykłady zgromadzono w Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, a także w mniejszych obiektach, takich jak m.in. Zagroda Gancarska w Medyni Głogowskiej, czy Skansen – muzeum wsi Markowa.

Wśród założeń architektury obronnej wymienić należy unikalny kompleks Twierdzy Przemyśl, jak również kompleks schronów kolejowych niemieckiego stanowiska dowodzenia z II Wojny Światowej w Stępinie-Cieszynie oraz Strzyżowie, zespół obiektów Przemyskiego Rejonu Umocnionego, tzw. „Linii Mołotowa” oraz sąsiadujących z nimi niemieckich umocnień granicznych, tzw. Pozycji Granicznej „Galicja”.

Zabytki przemysłu i techniki w województwie reprezentowane są przez pierwszą na świecie kopalnię ropy naftowej w Bóbrce, na miejscu której obecnie znajduje się Muzeum Przemysłu Naftowego im. I. Łukaszczyka oraz funkcjonujące kolejki wąskotorowe: tzw. Bieszczadzka Kolejka Leśna i kolejka Przeworsk-Dynów.

Świadectwem wielokulturowości województwa są cmentarze rzymsko-greckokatolickie, częściowo zachowane cmentarze żydowskie i nieliczne cmentarze ewangelickie.

Wartościowymi elementami dziedzictwa kulturowego są też licznie występujące zabytki archeologiczne, będące świadectwem bogatych dziejów województwa od epoki kamienia po epokę nowożytną. W miejscu jednego z najważniejszych stanowisk archeologicznych w Polsce powstał Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy.

Do zasobów kulturowych województwa zaliczyć należy również liczne współczesne (powojenne) niebędące zabytkami obiekty, detale, zespoły bądź założenia przestrzenne, charakteryzujące się wysoką wartością artystyczną lub historyczną. Nieliczne z nich znajdują się w rejestrze zabytków oraz gminnych ewidencjach zabytków, niektóre spełniają ustawowe kryteria tzw. dóbr kultury współczesnej.

Obok zachowanych materialnych świadectw, na tożsamość kulturową składają się też wartości niematerialne, np.: różnorodne zwyczaje i obrzędy, język (gwara), nazwy miejscowe.

1.11. Tereny zdewastowane

Na terenie województwa podkarpackiego występuje stosunkowo mała gruntów zdegradowanych i zdewastowanych. Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogólnej wynosił w 2015 r. zaledwie 0,1%. Województwo podkarpackie, pod względem powierzchni gruntów wymagających rekultywacji, stale zajmuje jedno z ostatnich miejsc w Polsce. Grunty zdegradowane i zdewastowane w województwie stanowią zaledwie 2,27% gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kraju. W ciągu roku 2015 zrekultywowano 555 ha gruntów, z tego na cele leśne 7 ha, a 538 ha na cele rolnicze.

2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

Obligatoryjnym elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest analiza i ocena zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń analizowanego projektu dokumentu. Sprowadza się to do rozważenia skutków środowiskowych sytuacji braku opracowania i realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.

Obowiązek sporządzenia i realizacji analizowanego dokumentu wynika z przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Jego głównym celem jest realizacja polityki ochrony środowiska tj. określenie sposobu osiągnięcia celów ochrony środowiska, ustalonych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym z uwzględnieniem uwarunkowań regionalnych i lokalnych. Podstawą określenia w projekcie POŚ WP 2017-2019 celów interwencji i kierunków interwencji były strategiczne cele środowiskowe, określone w nadrzędnych, krajowych dokumentach strategicznych i regionalnych dokumentach

o charakterze programowym i wdrożeniowym oraz identyfikacja głównych problemów ekologicznych w województwie, wynikających z dysproporcji pomiędzy stanem istniejącym, a wymaganym przepisami prawa.

Formalnie nie istnieje możliwość braku realizacji zapisów zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019, jednak dla celów prognostycznych należy rozpatryć również taką sytuację.

Odstąpienie od wdrażania zapisów ocenianego dokumentu oznaczałoby zaniechanie obowiązku realizacji globalnej, wspólnotowej i krajowej polityki ekologicznej oraz prowadziłoby do braku poprawy stanu obecnego i utrzymywania się, bądź nasilenia, tendencji zmian negatywnych w odniesieniu do całokształtu środowiska obszaru województwa, zwłaszcza w zakresie:

- stanu zasobów i jakości wód podziemnych i powierzchniowych;
- zagrożenia powodziami;
- jakości powietrza;
- zanieczyszczenia powierzchni ziemi;
- zagrożenia hałasem;
- zagrożenia dla bioróżnorodności i obszarów przyrodniczo cennych, w tym obszarów preferowanych do objęcia ochroną prawną dotychczas niechronionych.

Przy braku realizacji działań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 w poszczególnych obszarach interwencji, w dużym stopniu prawdopodobne są negatywne skutki środowiskowe, a najistotniejsze z nich to:

- **w zakresie gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej:**
  - brak realizacji zadań ukierunkowanych na zapobieganie, przeciwdziałanie i ograniczanie zasięgu i skutków powodzi oraz na wzrost retencji wodnej, przy obecnym złym stanie obiektów technicznych, związanych z retencjonowaniem wody i zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, skutkować będzie potęgowaniem negatywnych skutków suszy i utrzymywaniem się zagrożeń dla ludzi, zamieszkujących obszary corocznie narażone na wystąpienie wód powodziowych;
  - przy braku kontynuacji inwestycji dotyczących rozwoju i modernizacji systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych i opadowych oraz systemów zaopatrzenia w wodę, zahamowany zostanie korzystny trend poprawy ilościowego i jakościowego stanu wód w województwie, wynikający ze zmniejszania presji ze strony nieuporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej;
- **w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza:**
  - zaniechanie realizacji zadań ukierunkowanych na ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z sektora komunalno-bytowego, zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz pochodzących ze źródeł przemysłowych i energetyki prowadziłoby do odwrócenia korzystnego trendu poprawy w zakresie ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza pyłami oraz benzo(a)pirenem;
  - niepodejmowanie działań na rzecz wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepłej może przede wszystkim skutkować brakiem ograniczania emisji gazów cieplarnianych, a tym samym brakiem dążenia do zmniejszenia zagrożeń wynikających z globalnego ocieplenia;

- **w zakresie zagrożenia hałasem;**
  - niezrealizowanie inwestycji komunikacyjnych, polegających na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z terenów zabudowy oraz na stosowaniu przedsięwzięć eliminujących rozprzestrzenianie się hałasu, nie spowoduje poprawy klimatu akustycznego, a tym samym nie zmniejszy się negatywny wpływ hałasu na zdrowie i życie ludzi. Przewiduje się systematyczny wzrost ruchu samochodowego, a co za tym idzie, wzrost emisji hałasu komunikacyjnego;
- **w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów;**
  - zaniechanie realizacji zadań w zakresie gospodarki odpadami, polegających głównie na budowie instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów pogorszyłoby niewątpliwie stan środowiska, wzrosłoby zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych, gleb oraz powietrza atmosferycznego;
  - zaniechanie działań wiążących się z wdrażaniem systemowego podejścia do gospodarki odpadami może przyczynić się do wzrostu niekontrolowanego pozbywania się odpadów, a tym samym do powstawania „dzikich wysypisk śmieci” oraz ich spalania w indywidualnych piecach, co w przypadku tworzyw sztucznych należy uznać za zjawisko bardzo niebezpieczne dla środowiska, w tym dla zdrowia ludzi;
  - brak działań edukacyjnych, nie podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców, nie pozwoli na bezkonfliktowe wprowadzanie rozwiniętych systemów gospodarki odpadami;
- **w zakresie zasobów przyrodniczych**
  - zaniechanie działań z zakresu ochrony i przywracania różnorodności biologicznej i krajobrazowej może doprowadzić do utraty walorów przyrodniczych najcenniejszych terenów województwa poprzez zniszczenie, bądź degradację siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych, co w konsekwencji może skutkować zaburzeniem funkcjonowania systemów ochrony przyrody, w tym sieci ekologicznej Natura 2000;
  - brak realizacji zadań związanych z prowadzeniem trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej będzie negatywnie oddziaływać na kondycję lasów i ich różnorodność biologiczną na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.

Przewiduje się, iż niezrealizowanie zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019, może przynieść jedynie negatywne zmiany w odniesieniu do obecnego stanu środowiska. Natomiast realizacja tych zadań powinna doprowadzić do rozwiązania głównych problemów w dziedzinie ochrony środowiska województwa podkarpackiego. Dotyczy to w szczególności uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, eliminacji zagrożeń, zwłaszcza powodziowych, wzmocnienia funkcjonowania obszarów chronionych oraz ograniczenia zagrożeń i uciążliwości na terenach zurbanizowanych (hałas, zanieczyszczenie powietrza).

V. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

1. Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych; siedlisk zagrożonych wyginięciem; rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień.

Województwo podkarpackie jest jednym z najcenniejszych przyrodniczo obszarów Polski, a nawet Europy. Urokliwe krajobrazy i niezwykle bogactwo świata roślin, zwierząt oraz przyrody nieożywionej sprawiły, że różnymi formami ochrony przyrody (Rysunek 9.) objęto 44,7 % powierzchni województwa.

Znajdują się tu²⁶:

- **2 parki narodowe:** Bieszczadzki, Magurski;
- **96 rezerwatów przyrody**, w tym: 4 rezerваты faunistyczne, 40 leśnych, 26 florystycznych, 8 przyrody nieożywionej, 12 krajobrazowych i 6 torfowiskowych;
- **10 parków krajobrazowych** (z czego 6 położonych jest w całości na terenie województwa podkarpackiego, a 4 w części);
- **13 obszarów chronionego krajobrazu** obejmujących ochroną tereny o wyróżniającym się krajobrazie, zróżnicowanych ekosystemach oraz wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych;
- **63 obszary Natura 2000:**
  - **1 obszar PLB**, będący zarówno obszarem ptasim jak i obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty: Bieszczady PLC180001;
  - **7 obszarów PLB** wyznaczonych na podstawie Dyrektywy Ptasiej;
  - **55 obszarów PLH** mających znaczenie dla Wspólnoty;
- **1560 pomników przyrody**²⁷, wśród pomników przyrody znajdują się pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, głazy narzutowe, skałki i inne,
- **442 użytków ekologicznych** o pow. 2299,1 ha²⁸,
- **28 stanowisk dokumentacyjnych**²⁹, o powierzchni 26,6 ha,

---

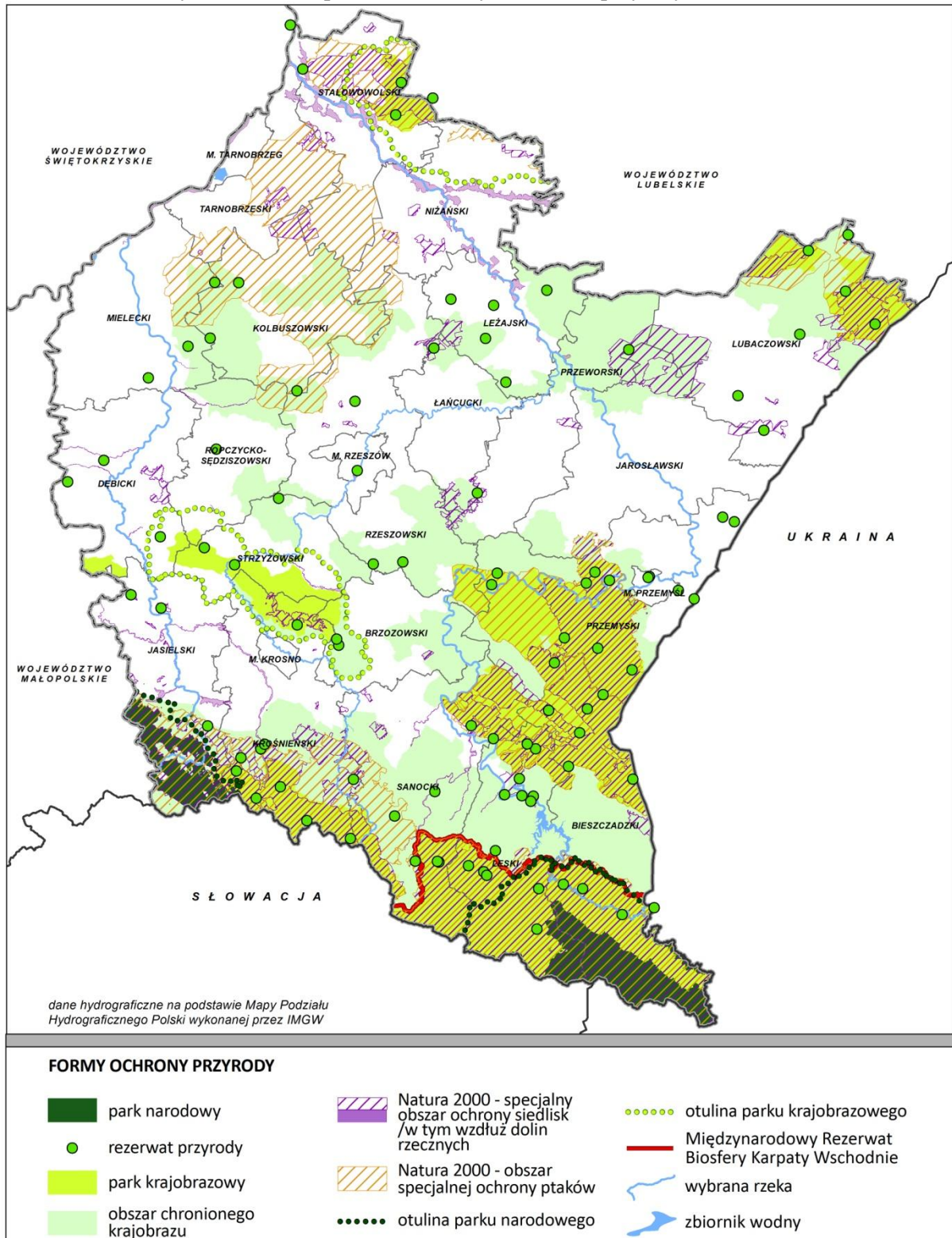
²⁶Według *Rejestru form ochrony przyrody w województwie podkarpackim* (data dostępu 05.09.2016 r.). Rejestr użytków ekologicznych jest w trakcie aktualizacji.

²⁷ Na podstawie opracowania *Ochrona środowiska 2016* – Główny Urząd Statystyczny Warszawa 2016 (dane z 2015 r.).

²⁸ *ibidem*.

²⁹ *ibidem*.

Rysunek 9. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

- **10 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych**³⁰ obejmujących fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne, o powierzchni 331,2 ha,

2. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019

Główne problemy ochrony środowiska w województwie podkarpackim istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 zidentyfikowane na podstawie aktualnego stanu środowiska oraz obecnego zagospodarowania i użytkowania terenów zostały przedstawione w Tabeli 10.

Tabela 10. Najważniejsze problemy i zagrożenia środowiska na terenie województwa podkarpackiego istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

Komponent środowiska/ zakres oddziaływania	Problem/zagrożenie
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> – presja urbanistyczna i turystyczna na obszary cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym; nierównomierna lesistość; – pożary lasów i lasy monokulturowe; – niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa i szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne; – susze i mała retencja w lasach; – fragmentacja siedlisk przyrodniczych i zagrożenie ciągłości korytarzy ekologicznych;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> – zagrożenia naturalne w postaci: zakwaszenia gleb, erozji, osuwisk oraz intensyfikacja i chemizacja rolnictwa; – zajmowanie pod zabudowę gruntów przydatnych pod uprawy rolnicze; – zmniejszenie liczby gospodarstw ekologicznych;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> – negatywne oddziaływanie eksploatacji na środowisko, a zwłaszcza eksploatacji surowców skalnych metodą odkrywkową; – nielegalne wydobycie kopalin;
Zasoby wodne	<ul style="list-style-type: none"> – małe zasoby dyspozycyjne wód, oraz niewystarczająca retencja zbiornikowa w stosunku do potrzeb ludności i gospodarki, sprzyjające zwiększeniu negatywnych skutków suszy; – zagrożenie powodziowe na znacznych obszarach województwa, determinowane uwarunkowaniami przyrodniczymi i brakiem odpowiedniej infrastruktury przeciwpowodziowej (niewystarczająca długość i słaby stan techniczny wałów przeciwpowodziowych, zbyt mała ilość polderów, suchych zbiorników i zbiorników z rezerwą powodziową);
Klimat/ powietrze	<ul style="list-style-type: none"> – sezonowe przekroczenia wartości kryterialnych pyłów PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu i poziomu celu długoterminowego, ustalonego dla ozonu oraz niedotrzymanie pułapu stężenia ekspozycji ustalonego dla pyłu PM2,5 w obszarze tła miejskiego Rzeszowa; – występowanie zagrożeń w postaci ekstremalnych zjawisk pogodowych będących skutkiem globalnych zmian klimatycznych;
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> – niezadowalający stan wód powierzchniowych, utrudniony i ekonomicznie nieuzasadniony rozwój sieci kanalizacyjnej w terenach zabudowy rozproszonej i na terenach o zróżnicowanym ukształtowaniu terenu; – dysproporcja pomiędzy skanalizowaniem terenów wiejskich i miejskich oraz pomiędzy zwodociągowaniem i skanalizowaniem występująca zwłaszcza na obszarach wiejskich;

³⁰ Na podstawie opracowania *Ochrona środowiska 2016* – Główny Urząd Statystyczny Warszawa 2016 (dane z 2015 r.).

Gospodarka odpadami	<ul style="list-style-type: none"> – nieosiągnięcie przez samorządy gminne wymaganych prawem poziomów w zakresie zagospodarowania odpadów biodegradowalnych i niektórych surowców wtórnych; – powstawanie nielegalnych składowisk odpadów (tzw. dzikie wysypiska); – brak składowisk odpadów o statusie RIPOK w niektórych regionach gospodarki odpadami komunalnymi; – brak wystarczającej ilości instalacji o odpowiednim poziomie technologicznym do zagospodarowania odpadów biodegradowalnych; – przeważająca ilość zmieszanych odpadów wśród odbieranych odpadów komunalnych;
Hałas	<ul style="list-style-type: none"> – nadmierna emisja hałasu komunikacyjnego
Poważne awarie	<ul style="list-style-type: none"> – duża ilość zakładów zaliczonych do grupy dużego i zwiększonego ryzyka, potencjalnych sprawców poważnych awarii oraz zlokalizowanych w sposób zwiększający ryzyko wystąpienia „efektu domina”; – wzrost zagrożenia związanego z transportem substancji niebezpiecznych; – zagrożenia wynikające z występowania obiektów zaliczanych do „bomb ekologicznych”;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego w środowisku i ograniczanie monitoringu do miejsc, gdzie zlokalizowane są stacje: radiowe, telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

VI. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały w nim uwzględnione

W wyniku analiz wykazano, że projekt POŚ WP 2017-2019, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, uwzględnia cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³¹. Założone do realizacji cele interwencji określone w analizowanym projekcie POŚ WP 2017-2019 odzwierciedlają zdefiniowane problemy i zagrożenia, potrzeby stanu środowiska oraz spodziewane pozytywne efekty w zakresie ochrony, poprawy stanu i kształtowania środowiska województwa podkarpackiego.

Cele interwencji projektu POŚ WP 2017-2019 to:

- I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.
- II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.
- III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.
- IV. Poprawa klimatu akustycznego.
- V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.

³¹t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 383 z późn. zm.

- VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
- VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
- IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
- X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Zestawienie i porównanie celów środowiskowych, priorytetów, kierunków wyszczególnionych w dokumentach powiązanych z projektem POŚ WP 2017-2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały w nim uwzględnione zawiera Tabela 11.

Tabela 11. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w projekcie POŚ WP 2017-2019

Cele środowiskowe, priorytety, kierunki interwencji oraz kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Cele i kierunki interwencji określone w projekcie POŚ WP 2017-2019 wpisujące się w cele, kierunki, priorytety wyznaczone w analizowanych dokumentach
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	
<p>Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne. • Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych. • Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce. • Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii. • Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki. • Zwiększenie poziomu ochrony środowiska. <p>Cel.8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach; • Stworzenie warunków sprzyjających pozarolniczym miejsc pracy na wsi i zwiększeniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta. • Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe. 	<p>Cele i kierunki określone w <i>Strategii</i> wpisują się w cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019 tj.</p> <p>Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków; • 2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy. <p>Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno – turystycznych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych. • 2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych. • 3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę. <p>Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast. <p>Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	<p>cieplarnianych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza. • 2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego. • 3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego. • 4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych. • 5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020. • 6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza. • 7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu. <p>Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem. • 2. Wyrowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego. • 3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem. <p>Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim. • 2. Zapobieganie powstawaniu odpadów. • 3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest. • 4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych. • 5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów. • 6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów. • 7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling. <p>Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów. • 2. Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji, w szczególności gatunków zagrożonych. • 3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów. • 4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych. • 5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • 6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki) • 7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach. • 8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
--	--

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<p>Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń. • 2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych. <p>Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb. • 2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych. • 3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych. <p>Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin. • 2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin. • 3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą. • 4. Ochrona georóżnorodności. <p>Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	
<p>Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego. <p>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I.3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela. <p>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego. <p>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</p> <p>Priorytetowe kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami. • II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej. • II.6.4. Poprawa stanu środowiska. • II. 6.5. Adaptacja do zmian klimatu. <p>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p>	<p>Cele <i>Strategii</i> realizowane są przez wszystkie cele i kierunki interwencji określone w POŚ WP 2017-2019, a w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<ul style="list-style-type: none"> • II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym. • II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych. • II.7.3. Udroźnienie obszarów miejskich. <p>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych. <p>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach. • III.3.2. Wzmocnienie ośrodków wojewódzkich. • III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacnianie potencjału obszarów wiejskich. • III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej. 	<p>rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	
<p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin. • 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody. • 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna. • 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią. <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii. • 2.2. Poprawa efektywności energetycznej. • 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. • 2.8. rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne. <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. • 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne. • 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki. • 3.5. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych. • 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy. 	<p>Cel 1. Strategii realizowany jest w szczególności przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel 2. Strategii realizowany jest w szczególności przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. <p>Cel 3 Strategii realizują takie cele POŚ WP 2017-2019 jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
Strategia Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	
<p>Cel.1. dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych. <p>Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę” zwłaszcza ograniczanie energochłonności i materiałochłonności gospodarki. • 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia. 	<p>Cele Strategii realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Strategia rozwoju transportu do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)	
<p>Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej. • 2. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko. 	<p>Cele <i>Strategii</i> realizowane są przez poniższe cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	
<p>Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.</p> <p>Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej. • 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej. • 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci 	<p>Cel 2. Strategii realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>wodociągowej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. • 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów. • 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu. <p>Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne. <p>Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe.</p> <p>Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych. <p>Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji. <p>Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.</p> <p>Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką. • 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin. • 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi. <p>Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego. • 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne. • 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami. <p>Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu. • 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym • 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie. • 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych. 	<p>ziemi oraz remediacja, rekultywacja, rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel 3. <i>Strategii</i> realizowany jest w POŚ WP 2017-2019 przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja, rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>Cel 5. <i>Strategii</i> realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel. VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
--	---

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych. • 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi. • 5.4.3. Zrównoważona gospodarka łowiecka na OW służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa. • 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów. <p>Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. • 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich. 	
Strategia „Sprawne Państwo 2020”	
<p>Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju. <p>Cel. 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego. 	<p>Poniższe cele POŚ WP 2017-2019 wpisują się w cele Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	
<p>Cel.3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego.</p> <p>Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1.2. Wdrożenie krajowego mechanizmu współpracy pomiędzy uczestnikami systemu ochrony infrastruktury technicznej. <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.</p> <p>Priorytet 4.1. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa narodowego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa. • 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa. • 4.1.7. Ochrona dziedzictwa narodowego i rozbudowa infrastruktury kultury. 	<p>Poniższe cele POŚ WP 2017-2019 wpisują się w cele Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	
<p>Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności. 	<p>W Cel szczegółowy 4. Strategii wpisują się następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<p>długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	
<p>Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.</p> <p>Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu. 	<p>W Cel szczegółowy 4. Strategii wpisuje się Cel VI POŚ WP 2017-2019 tj. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020 regiony, miasta, obszary miejskie	
<p>Cel. 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.</p> <p>Kierunek działań: 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw.</p> <p>Działania tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne. • 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego. <p>Cel. 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe. <p>Działanie tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.2.3. Zwiększenie dostępności i jakości usług komunikacyjnych. • 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochrona środowiska. <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze. <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.4. Przewyciężenie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE. <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.5. Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności. 	<p>Cel.1 Strategii realizują następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel 2. Strategii realizowany jest przez POŚ WP 2016-2019 w następujących celach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.

Polityka energetyczna Polski do roku 2030	
<p>1. Kierunek - poprawa efektywności energetycznej.</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną. • konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15. <p>3. Kierunek - wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła.</p> <p>Cel główny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii. <p>5. Kierunek - rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych. • osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji. • ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną. • zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach. <p>7. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego. • ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych. • ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych. • minimalizacja składowania odpadów poprzez najszerze ich wykorzystanie w gospodarce zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych. 	<p>Cele <i>Polityki energetycznej Polski do roku 2030</i> realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	
<p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe – Polska Zachodnia – Polska Centralna – Polska Wschodnia. • 2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej. 	<p>Cele KPZK realizowane są przez wszystkie cele POŚ WP 2017-2019.</p>

<p>Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa dostępności polskich miast i regionów. <p>Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. • 4.2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej. <p>Kierunek działań</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. • 4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego. • 4.5. Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów. • 4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby. • 4.7. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych. <p>Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.1. Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie. • 5.2. Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi. 	
STRATEGIE PONADREGIONALNE	
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja 2013)	
<p>Strategiczny obszar: Innowacyjność</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa trwałych przewag konkurencyjnych poprzez działania na rzecz podnoszenia poziomu technologicznego zaawansowania i innowacyjności w obszarze wiodących endogenicznych ponadregionalnych specjalizacji gospodarczych. • Wzmocnienie potencjału sektora nauki badań w Polsce Wschodniej przy jednoczesnym wzmocnianiu powiązań i intensyfikacji współpracy między kluczowymi uczestnikami systemu innowacji. <p>Strategiczny obszar: Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy. • Wzmocnianie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy. <p>Strategiczny obszar: Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna.</p>	<p>Powiązanie celów Strategii zwłaszcza z poniższymi celami POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przelamywanie barier związanych z peryferyjnym położeniem Polski Wschodniej. • Wzmocnienie spójności Polski Wschodniej. • Wzmocnienie bezpieczeństwa elektroenergetycznego Polski wschodniej. 	
KRAJOWE PROGRAMY OPERACYJNE	
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	
<p>I. Oś priorytetowa: Zmniejszenie emisyjności gospodarki.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.I. wspieranie wytwarzania i dystrybucji pochodzącej ze źródeł odnawialnych. • 4.II. promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach. • 4.III. wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym. • 4.IV. rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia. • 4.V. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. • 4.VI. promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe. <p>II. Oś priorytetowa: Ochrona Środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.II. wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami. • 6.I. inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych w przez państwa członkowskie. • 6.II. inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych w przez państwa członkowskie. • 6.III. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz w spieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną Infrastrukturę. • 6.IV. podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. <p>III. Oś priorytetowa: Rozwój sieci TEN-T i transportu multimodalnego.</p>	<p>Osie priorytetowe I. i VI. POIiŚ realizowane są przez cel POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. <p>Oś priorytetowa II. POIiŚ realizowana jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel. I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel. IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel. VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym. <p>Oś priorytetowe III POIiŚ realizują cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. <p>Osie priorytetowe IV i V POIiŚ realizuje POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. <p>Oś priorytetowa VII POIiŚ realizowana jest przez cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.I. wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T. • 7.II. rozwój i usprawnienie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej. <p>IV. Oś priorytetowa: Infrastruktura drogowa dla miast.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.a. wspieranie multimodalnego, jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T • 7.b. zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi. <p>V. Oś priorytetowa: Rozwój transportu kolejowego w Polsce.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.I. wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T. • 7.II. rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. <p>VI. Oś priorytetowa: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.V. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmianę klimatu. <p>VII. Oś priorytetowa: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. <p>VIII. Oś priorytetowa: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6.c. zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. 	<p>geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.</p> <p>Oś priorytetowa VIII POIiŚ realizowana jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Program Operacyjny „Rybacko i morze” - RYBY 2014-2020	
<p>Priorytet 1. Wspieranie akwakultury zrównoważonej środowiskowo, zasobooszczędnej, innowacyjnej, konkurencyjnej i opartej na wiedzy.</p> <p>Cel szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie wzmocnienia rozwoju technologicznego, innowacji i transferu wiedzy. • ochrona i odbudowa wodnej różnorodności biologicznej oraz wspieranie ekosystemów związanych z akwakulturą i promowanie zasobooszczędnej akwakultury. • propagowanie akwakultury o wysokim poziomie ochrony środowiska oraz o wysokim poziomie zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz promowanie zdrowia 	<p>Cele PO Ryby 2014-2020 uwzględnione są w następujących celach POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

i bezpieczeństwa publicznego.	
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020 – PO IR	
<p>Oś priorytetowa I: Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe.</p> <p>Oś priorytetowa II: Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach.</p> <p>Oś priorytetowa III: Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw.</p> <p>Oś priorytetowa IV: Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego.</p>	<p>Cele POIR uwzględnione są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.
Program Polska Wschodnia 2014-2020	
<p>Oś priorytetowa I: Przedsiębiorcza Polska Wschodnia.</p> <p>Oś priorytetowa II: Nowoczesna infrastruktura transportowa.</p> <p>Priorytet inwestycyjny 4e.: promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.</p> <p>Cel szczegółowy: Zwiększone wykorzystanie transportu miejskiego w miastach wojewódzkich i ich obszarach funkcjonalnych,</p> <p>Priorytet inwestycyjny 7b. zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.</p> <p>Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych w zakresie infrastruktury drogowej.</p> <p>Oś priorytetowa III: Ponadregionalna infrastruktura kolejowa.</p> <p>Priorytet inwestycyjny 7d. rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.</p> <p>Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność Polski Wschodniej w zakresie infrastruktury kolejowej.</p>	<p>Cele <i>Programu Polska Wschodnia 2014-2020</i> uwzględniane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
PROGRAMY EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ	
Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020	
<p>Cel tematyczny 1. Promocja kultury lokalnej i zachowanie dziedzictwa historycznego (CT3).</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Promocja kultury lokalnej i historii. • 1.2 Promocja i zachowanie dziedzictwa naturalnego. <p>Cel tematyczny 2. Poprawa dostępności regionów, rozwoju trwałego i odpornego na klimat transportu oraz sieci i systemów komunikacyjnych (CT7).</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1 Poprawa i rozwój usług transportowych i infrastruktury. • 2.2 Rozwój infrastruktury technologii informacyjno-komunikacyjnych. <p>Cel tematyczny 3. Wspólne wyzwania w obszarze bezpieczeństwa i ochrony (CT8).</p>	<p>Cele <i>Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020</i> uwzględniane są w następujących celach POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Wsparcie dla rozwoju ochrony zdrowia i usług socjalnych. • 3.2. Podejmowanie wspólnych wyzwań związanych z bezpieczeństwem. <p>Cel tematyczny 4. Promocja zarządzania granicami oraz bezpieczeństwem na granicach, zarządzanie mobilnością i migracjami (CT10).</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1 Wsparcie dla efektywności i bezpieczeństwa granic. • 4.2 Poprawa operacji zarządzania granicami, procedur celnych i wizowych. 	
Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014-2020	
<p>Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza.</p> <p>Cel szczegółowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zwiększenie poziomu zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przez odwiedzających i mieszkańców. <p>Oś priorytetowa 2. Zrównoważony transport transgraniczny.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. Zwiększanie mobilności transgranicznej poprzez usprawnienie połączeń transgranicznych. • 3. Zwiększenie dostępności transgranicznej obszaru pogranicza poprzez rozwój transportu multimodalnego. <p>Oś priorytetowa 3. Rozwój edukacji transgranicznej i uczenia się przez całe życie.</p> <p>Cel szczegółowy 4. Poprawa jakości transgranicznej edukacji specjalistycznej i zawodowej.</p>	<p>W Program współpracy transgranicznej wpisują się następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Region Morza Bałtyckiego 2014-2020	
<p>Priorytet 2. Efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czyste wody. • Energia odnawialna. • Efektywność energetyczna. • Zasobooszczędny niebieski wzrost. 	<p>Priorytet 2 <i>Programu</i> realizowany jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Program Współpracy Interreg Europa	
<p>Oś priorytetowa 1. Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje.</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z infrastrukturą badań i innowacji i podnoszeniem zdolności, szczególnie w ramach Strategii Inteligentnych Specjalizacji. <p>Oś priorytetowa 2. Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach, EWT, wspierających MŚP w wypracowywaniu i osiąganiu wzrostu gospodarczego oraz wprowadzaniu innowacji na wszystkich etapach ich cyklu życia. 	<p>W cele <i>Programu Współpracy Interreg Europa</i> wpisują się m.in. następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Oś priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. <p>Oś priorytetowa 4. Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami ochrona i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego .</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, w obszarze ochrony i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego. 	
POLITYKA MIEJSKA	
Krajowa polityka miejska 2023	
<p>Cel szczegółowy 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej urbanizacji.</p> <p>Wątki tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakość życia. • Partycypacja publiczna. • Transport i mobilność miejska. • Niskoemisyjność i efektywność energetyczna. • Rewitalizacja. • Polityka inwestycyjna. • Rozwój gospodarczy. • Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu. • Demografia. 	<p>Większość celów POŚ WP 2017-2019 wpisuje się w <i>Krajową Politykę Miejską</i>. Należą do nich m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
DOKUMENTY SEKTOROWE	
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	
<p>Priorytet 1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1A. Wspieranie innowacji, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach wiejskich. • 1C. Promowanie uczenia się przez całe życie oraz szkolenie zawodowe w sektorze rolnym i leśnym. <p>Priorytet 4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4A. Odtwarzanie i ochrona oraz wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000, obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej i stanu europejskich krajobrazów. • 4B. Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów. • 4C. Zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania 	<p>Cele PROW 2014-2020 realizowane są m.in. przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII.. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>glebą.</p> <p>Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5C. Ułatwienie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki. • 5D. Redukcja emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa. • 5E. Promowanie ochrony i pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie. <p>Priorytet 6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6B Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich. 	
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
<p>Cel główny: ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed niekorzystnymi skutkami.</p>	<p>Cel KPOŚK i jego aktualizacja realizowany jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Program wodno-środowiskowy kraju	
<p>Cele :</p> <ul style="list-style-type: none"> • niepogarszanie stanu jednolitych części wód. • osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych. • spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie. • zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji. 	<p>Cele <i>Programu wodno-środowiskowego kraju</i> uwzględnione są w POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru	
<p>Cele środowiskowe *:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych a także zapobieganie ich pogorszeniu, w szczególności w odniesieniu do ekosystemów wodnych i od wody zależnych • Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego jednolitych części wód podziemnych. 	<p><i>Cele Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru</i> są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019, w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	
<p>Cel nadrzędny: Ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego. • Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego. • Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym. 	<p>Cele Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego określony w Programie jest spójny z celami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym.</p>

Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły(projekt)	
<p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu środowiska wodnego i ekosystemów od wody zależnych. • zwiększanie retencyjności obszarów rolniczych i leśnych, a także obszarów zurbanizowanych. • oszczędzanie wody. • zwiększenie stopnia retencji sztucznej. 	<p>Priorytety <i>Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły</i> są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.</p>
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)	
<p>Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3. dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu. • 1.4. ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. • 1.5 adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie. <p>Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2.miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu. <p>Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6.1.zwiększenie świadomości odnośnie ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu. • 6.2.ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych. 	<p>Cele SPA 2020 realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)	
<p>Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Kierunki działań na poziomie wojewódzkim i lokalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu wojewódzkim i lokalnym. • Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza. • Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza. • Rozwój i upowszechnianie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza. • Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza. • Upowszechnianie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza. 	<p>Cele i kierunki KPOP do roku 2020 (z perspektywą do 2030) uwzględnione są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022	
<p>Główne cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie powstawaniu odpadów; • zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska w tym odpadów biodegradowalnych; • osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych; • zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów; • zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska; • zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów; • utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami. 	<p>Cele Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 uwzględniono w POŚ WP 2017-2019, w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest. • minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju. • likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. 	<p>Cele <i>Programu</i> uwzględnione zostały przez POŚ WP 2017-2019 w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>
Polityka Leśna Państwa	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością. • Zwiększanie zasobów leśnych. • Poprawa stanu i ochrona lasów. 	<p>Cele <i>Polityki Leśnej Państwa</i> realizowane są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)	
<p>Cel główny: Budowa spójnego i nowoczesnego systemu dróg krajowych zapewniającego efektywne funkcjonowanie drogowego transportu osobowego i towarowego.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie spójności sieci dróg krajowych (kontynuacja istniejących odcinków, budowa węzłów). • Wzmocnienie efektywności transportu drogowego (skrócenie średniego czasu przejazdów). • Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego (redukcja liczby wypadków i ich ofiar). • Poprawa dostępu do rynków i usług (połączenie miast wojewódzkich z Warszawą). 	<p>Cele <i>Programu</i> uwzględnione zostały przez POŚ WP 2017-2019 w następujących celach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020	
<p>Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A.I. Poprawa stanu wiedzy i dostępności informacji w zakresie różnorodności biologicznej. • A.II. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych i skuteczności egzekwowania prawa w zakresie ochrony różnorodności biologicznej. • A.III. Aktywizacja społeczeństwa na rzecz ochrony różnorodności biologicznej. 	<p>Cele szczegółowe Programu realizowane są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • B.I. Doskonalenie sieci obszarów chronionych w celu zwiększenia skuteczności ochrony różnorodności biologicznej. • B.II. Wzmocnienie instytucjonalne systemu zarządzania obszarami chronionymi, w tym systemu monitoringu przyrodniczego i raportowania. • B.III. Mobilizacja środków na realizację działań ochronnych w obszarach chronionych. <p>Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • C.I. Zwiększenia efektywności systemu zarządzania gatunkami chronionymi. • C.II. Ograniczenie presji ze strony gatunków chronionych powodujących szkody gospodarcze. • C.III. Ochrona i odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych. <p>Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • D.I. Nadanie ekosystemom wartości społeczno-ekonomicznej. • D.II. Wdrożenie koncepcji zielonej infrastruktury jako narzędzia pozwalającego na utrzymanie i wzmocnienie istniejących ekosystemów oraz ich usług. <p>Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • F.I. Monitorowanie wpływu zmian klimatu na stan różnorodności biologicznej. • F.II. Ograniczanie presji ze strony gatunków inwazyjnych. 	
STRATEGIE, PROGRAMY I PLANY WOJEWÓDZKIE	
Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2020	
<p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA Cel 1.4. Poprawa konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.4.1.-Poprawa efektywności i dochodowości gospodarstw rolnych poprzez ich modernizację zmianę struktur rolnych, rozwój biogospodarki oraz współpracy z ośrodkami naukowo -badawczymi. • 1.4.3. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym opartego na ekologicznej produkcji rolnej oraz certyfikowanych produktów wysokiej jakości. <p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: SIEĆ OSADNICZA Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu. • 3.3. Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa. • 3.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku. • 3.5. Wzmacnianie podstaw rozwojowych oraz 	<p>W dziedzinie KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA Cel. 1.4 uwzględniono w POŚ WP 2017-2019 w Celu VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <p>W dziedzinie: SIEĆ OSADNICZA Cel.3.1 uwzględniono w następujących celach w POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>W dziedzinie ŚRODOWISKO I ENERGETYKA cele <i>Strategii</i> realizowane są przez cele POŚ WP 2017-2019 tj. Cel 4.1. realizowany jest przez cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.</p> <p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: ŚRODOWISKO I ENERGETYKA</p> <p>Cel.4.1. Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.1. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków powodzi. • 4.1.2. Zapobieganie, przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków osuwisk. • 4.1.3. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków katastrof wynikających z działalności człowieka – katastrofy komunikacyjne, chemiczno-ekologiczne oraz pożary. • 4.1.4. Przeciwdziałanie oraz usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, grad, susze oraz pożary. • 4.1.5. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz likwidacja negatywnych skutków zagrożeń społecznych. <p>Cel.4.2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2.1. Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu. • 4.2.2. Zapewnienie właściwej gospodarki odpadami. • 4.2.3. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej. • 4.2.4. Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej. <p>Cel. 4.3. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.3.1. Efektywne wykorzystanie dotychczasowych – konwencjonalnych – źródeł energii oraz zasobów gazu ziemnego występujących na terenie województwa podkarpackiego. • 4.3.2. Racjonalne wykorzystanie energii oraz zwiększanie efektywności energetycznej. • 4.3.3. Wsparcie rozwoju energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii (OZE). 	<p>poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>Cel 4.2. Strategii realizowany jest przez cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. <p>Cel 4.3. <i>Strategii</i> realizowany jest przez Cel III projektu POŚ WP 2017-2019 tj. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	
<p>Cel główny: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa.</p> <p>Cele tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji. • 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych • 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. • 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem. • 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami. 	<p>Cele tematyczne 1. i 4. RPO WP realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel tematyczny 2. RPO WP realizowany jest w POŚ WP 2017-2019 w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<ul style="list-style-type: none"> • 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu. najważniejszej infrastruktury sieciowej. • 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. • 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. • 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. 	<p>Cel tematyczny 5. RPO WP realizowany jest przez następujące cele-POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>Cel tematyczny 6. RPO WP realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VII. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
<p>Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3). Aktualizacja, 2016</p>	
<p>Priorytet: Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu.</p> <p>II Cel strategiczny inteligentnych specjalizacji: Jakość życia.</p> <p>Cele taktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. Poprawa jakości klimatu poprzez wykorzystanie ekoinnowacyjnych technologii pozyskiwania i oszczędzania energii. • 3. Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa poprzez wykreowanie ekoinnowacyjnych i społecznie innowacyjnych produktów turystycznych. Ochrona zasobów środowiska i bioróżnorodności. • 4. Poprawa zdrowia mieszkańców poprzez wspieranie ekologicznego i zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa, wspieranie produktów regionalnych i lokalnych oraz innowacji medycznych z zakresu profilaktyki medycznej. 	<p>Cel strategiczny II RSIWP i Cele taktyczne 2, 3 i 4 uwzględniane są w POŚ WP 2017 -2019, zwłaszcza w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celu. III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Celu VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych
<p>Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023</p>	
<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej województwa w wymiarze krajowym i międzynarodowym oraz wzmocnienie powiązań regionalnego systemu transportowego z systemem krajowym i międzynarodowym. • 2. Rozwój połączeń transportowych wzmocniających powiązania funkcjonalne pomiędzy regionalnymi 	<p>Cele szczegółowe PSRT WP do roku 2023 są uwzględniane przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>biegunami wzrostu oraz poprawa dostępności obszarów peryferyjnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3. Rozwój systemów transportowych wzmacniających integrację wewnętrzną obszarów funkcjonalnych regionalnych biegunów wzrostu. • 4. Integracja podsystemów transportowych oraz poprawa bezpieczeństwa w transporcie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego	
<p>Kierunki ogólne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integracja transportu publicznego z indywidualnym. • Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego. 	<p>Cele szczegółowe <i>Programu</i> są uwzględniane przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego	
<p>Cel strategiczny: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Rekomendowane działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie „świadomości energetycznej” społeczeństwa oraz włączanie ludności w proces konsultacji społecznych. • 2. Tworzenie gminnych (założeń do) planów zaopatrzenia w ciepło (chłód), energię elektryczną i paliwa gazowe. • 3. Rozwój mocy przyłączeniowych, zapewniający możliwość odbioru energii elektrycznej z OZE. • 4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury elektroenergetycznej, głównie w zakresie sieci przesyłowej, dystrybucyjnej i rozdzielczej. • 5. Modernizacja i rozwój sieci ciepłowniczej i węzłów cieplnych, zapewniająca odbiór energii cieplnej wytworzonej z OZE. • 6. Wspieranie rozwoju inteligentnych sieci energetycznych (ISE) oraz energetyki prosumenckiej. 	<p>Cele szczegółowe Programu są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>
Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych	
<p>Cel Programu: Wskazanie przyczyn powstawania przekroczeń substancji w powietrzu w strefie oraz określenie kierunków działań naprawczych, których realizacja ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza.</p> <p>Działania obligatoryjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowanie tego rodzaju ogrzewania podłączeniem do sieci ciepłowniczych; • wymiana niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego; • użytkowanie nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniającymi wysokie normy emisji spalin; <p>Działania dodatkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków); • produkcja energii prosumenckiej w sektorze publicznym i mieszkaniowym; 	<p>Ustalenia programu ochrony powietrza są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro w celu ograniczenia emisji wtórnej); • organizacyjne (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza). 	
<p>Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych</p>	
<p>Cel Programu: Wskazanie przyczyn powstawania przekroczeń substancji w powietrzu w strefie oraz określenie kierunków działań naprawczych, których realizacja ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza.</p> <p>Działania obligatoryjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowanie tego rodzaju ogrzewania podłączeniem do sieci ciepłowniczych; • wymiana niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego; • użytkowanie nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniającymi wysokie normy emisji spalin; <p>Działania dodatkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków); • produkcja energii prosumenckiej w sektorze publicznym i mieszkaniowym; • ograniczenie emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro w celu ograniczenia emisji wtórnej); • organizacyjne (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza). 	<p>Ustalenia programu ochrony powietrza są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie</p>	
<p>Cel kierunkowy: Ograniczenie zasięgu uciążliwości akustycznych dla odcinków dróg o bardzo wysokim priorytecie w możliwie najefektywniejszy sposób.</p> <p>Działania krótkookresowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwentna realizacja planów inwestycyjnych GDDKiA. • konsekwentna realizacja zapisów opracowań środowiskowych, które będą wykonane dla przebudowanych do chwili obecnej i przebudowywanych w przyszłości odcinków dróg. • wykonanie niezbędnych działań, mających na celu poprawę klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej. <p>Działania długoterminowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa kolejnych obwodnic miast. • budowa dróg nieprzebiegających przez tereny podlegające ochronie akustycznej. • właściwe planowanie przestrzenne dróg. <p>Edukacja społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja komunikacji zbiorowej. • promocja i edukacja w zakresie proekologicznego korzystania z samochodów. 	<p>Ustalenia programu ochrony środowiska przed hałasem są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p>

Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie	
<p>Cel kierunkowy: Ograniczenie zasięgu uciążliwości akustycznych dla tzw. „gorących punktów” reprezentowanych w niniejszym Programie w postaci odcinków dróg o bardzo wysokim priorytecie w możliwie najefektywniejszy sposób.</p> <p>Działania krótkookresowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwentna realizacja planów inwestycyjnych GDDKiA. • konsekwentna realizacja zapisów opracowań środowiskowych, które będą wykonane dla przebudowanych do chwili obecnej i przebudowywanych w przyszłości odcinków dróg. • wykonanie niezbędnych działań, mających na celu poprawę klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej. <p>Działania długoterminowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa kolejnych obwodnic miast. • budowa dróg nieprzebiegających przez tereny podlegające ochronie akustycznej. • właściwe planowanie przestrzenne dróg. <p>Edukacja społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja komunikacji zbiorowej. • promocja i edukacja w zakresie proekologicznego korzystania z samochodów. • promocja innych metod ochrony przed hałasem niż ekrany akustyczne. 	<p>Ustalenia programu ochrony środowiska przed hałasem są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego</p>
Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022	
<p>Główne cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, w tym odpadów komunalnych; • zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów; • zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach; • wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów • wyeliminowanie składowania odpadów nie spełniających wymaganych parametrów. 	<p>Cele WPGO uwzględniono w POŚ WP 2016–2019, w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>

* Cele środowiskowe określone zostały na mocy art.4 *Ramowej Dyrektywy Wodnej* i w Ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1122).

VII. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszarów, a także na środowisko z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

1. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Typy zadań w ramach kierunków interwencji zidentyfikowane w projekcie POŚ WP 2017-2019, ze względu na specyfikę dokumentu, nie zostały szczegółowo umiejscowione w przestrzeni oraz dokładnie scharakteryzowane, dlatego też możliwe było jedynie określenie potencjalnych oddziaływań, bez wyznaczenia ich poziomów. Należy podkreślić, że na tym etapie nie jest możliwe wykonanie szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko

realizacji poszczególnych typów zadań brak jest m.in. danych dotyczących miejsca ich realizacji, powierzchni jaka będzie przeznaczona pod ich realizację, zastosowanych technik czy charakterystyki poszczególnych przedsięwzięć. Podkreślenia wymaga fakt, iż realizowane przedsięwzięcia w ramach typów zadań określonych w kierunkach interwencji wiążące się z bezpośrednią ingerencją w środowisko, podlegają ocenie oddziaływania na środowisko. W zależności od rodzaju przedsięwzięcia może wystąpić także konieczność sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Podczas prac nad Prognozą przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania na środowisko realizacji typów zadań w ramach kierunków interwencji oraz określono, jaki wpływ będzie miała ich realizacja na poszczególne komponenty środowiska, takie jak: powietrze, wody powierzchniowe i podziemne (jednolite części wód), klimat akustyczny, surowce mineralne, powierzchnia ziemi łącznie z glebą, różnorodność biologiczna, obszary prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zabytki. Wyniki analiz przedstawiono w Tabelach 12-22.

Prognozowane oddziaływanie oceniano jako:

- **Pozytywne (P)** – dotyczy zadań o charakterze nieinwestycyjnym oraz inwestycyjnym o bezpośrednim, korzystnym oddziaływaniu na dany komponent środowiska;
- **Negatywne (N)** – dotyczy zadań o charakterze inwestycyjnym oraz potencjalnie, potencjalnie negatywnie oddziałującym na dany komponent środowiska;
- **Neutralne (0)** – dotyczy zadań nieinwestycyjnych m.in. o charakterze systemowym i monitoringowym oraz inwestycyjnych, charakteryzujących się brakiem oddziaływania lub oddziaływaniem znikomym na dany komponent środowiska.

Należy zaznaczyć, iż część zadań inwestycyjnych na etapie realizacji (budowy) może oddziaływać negatywnie na niektóre komponenty środowiska, natomiast na etapie funkcjonowania, w perspektywie długofalowej, ich oddziaływanie będzie pozytywne (korzystne). Znajduje to odzwierciedlenie w analizach przeprowadzonych w Tabelach 12-22 poprzez przypisanie niektórym typom zadań oddziaływań zarówno pozytywnych jak i negatywnych oraz doprecyzowaniu wpływu na poszczególne elementy środowiska w części dotyczącej charakterystyki oddziaływania.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Tabela 12. Prognozowane oddziaływanie na jakość powietrza

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; odtworzenie retencji dolin rzek; opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), odwracalne, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> budowa obiektów retencjonujących wodę, 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 			
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	N	<p>Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
<p>3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	<p>Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	P	N	<p>Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	<p>Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne</p>
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski; <ul style="list-style-type: none"> Sokołów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe-Babica, Babica – Barwinek, budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; ekoinnowacje; 	P		Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne; przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych, charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	• monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni;	0	0	
	• upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego;	0	0	
	• wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	• bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	• identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;	0	0	
	• rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji przedsięwzięcia) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	• działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji przedsięwzięcia) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	• stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji;	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	• realizacja Systemu Osłony Przeciwoświsiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;	0	0	
	• prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	• właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);	0	0	
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	0	0	
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Z przeprowadzonej analizy wynika, że oddziaływanie na jakość powietrza będzie zarówno pozytywne jak i negatywne w przypadku realizacji m.in. typów zadań realizowanych w ramach następujących kierunków interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.
- Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.

Należy zaznaczyć, że realizacja m.in. typów zadań w ramach kierunków interwencji:

- Monitoring i zarządzanie jakością powietrza.
- Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza.
- Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.

- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
  - Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych.
  - Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem.
- będzie pozytywnie wpływać na jakość powietrza.

Prognozuje się, że negatywne oddziaływanie na środowisko atmosferyczne będzie miał etap realizacji typów zadań (budowy przedsięwzięć) w ramach następujących kierunków interwencji:

- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych.

Przewiduje się, że prognozowane oddziaływania będą o różnym zasięgu (lokalne, ponadlokalne) i intensywności (w zależności od rozmiaru prowadzonych prac), bezpośrednie (dotyczące realizacji konkretnego przedsięwzięcia np. infrastruktury drogowej), pośrednie (np. z zakresu edukacji), długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanych zadań) jak i krótkoterminowe (np. występujące na etapie realizacji poszczególnych typów zadań).

Tabela 13. Prognozowane oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie zarówno krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie jak i pośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne jak i nieodwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	0	
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego;</i> 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	0	0	
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 			
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	Oddziaływanie krótkoterminowe (w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	P	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów, • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
		0	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych, charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	podkarpackiego,			
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów poprzemysłowych, powojсковych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach poprzemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwoświsowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie prowadzenia rekultywacji) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	P	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe bezpośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;	0	0	

Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne (jednolite części wód) związane będzie przede wszystkim z krótkoterminowym wzrostem zanieczyszczeń wód oraz ze zwiększonym poborem wód. W przypadku realizacji typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.

- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych, będzie w dwojaki sposób (pozytywny jak i negatywny) wpływać na wody powierzchniowe i podziemne.

Pozytywne oddziaływanie, przede wszystkim pośrednie, związane będzie z realizacją typów zadań m.in. w ramach kierunków interwencji:

- Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych.
- Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Zapobieganie powstawaniu odpadów.
- Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.

W przypadku realizacji typów zadań w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy,

negatywne oddziaływanie wystąpi podczas realizacji przedsięwzięć jak i w czasie ich funkcjonowania. Należy podkreślić, że dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii czy środków minimalizujących, negatywne oddziaływanie może ulec znacznemu zmniejszeniu. Prognozowane oddziaływanie o negatywnym charakterze może także wystąpić na etapie realizacji poszczególnych typów zadań, ale nie powinno to mieć większego znaczenia dla jakości i ilości wód.

Charakteryzując oddziaływania realizacji poszczególnych typów zadań na środowisko brano pod uwagę środki minimalizujące negatywne oddziaływanie.

Podczas analiz zwrócono szczególną uwagę na oddziaływania, jakie mogą być związane z realizacją wałów przeciwpowodziowych, budowli piętrzących, suchych zbiorników, zbiorników wodnych, regulacji cieków.

Budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych m.in. może prowadzić do ograniczenia naturalnych terenów zalewowych cieków, co prawdopodobnie utrudni regulację stosunków wodnych i prowadzi do pogorszenia retencji w dolinie obwałowanych cieków i dłuższego czasu spływu fali powodziowej; erozji zarówno koryta jak i brzegów

cieków, spowodowanej wzrostem prędkości przepływu wody w ciekach; podniesienia poziomu wody gruntowej w obrębie terenów obwałowanych:

W czasie budowy wałów przeciwpowodziowych może dochodzić również do zamulenia wody w ciekach.

W przypadku realizacji suchych zbiorników negatywny wpływ na wody związany jest głównie z budową zapór tych zbiorników, a więc z ingerencją w koryto cieku. Negatywne oddziaływanie na wody wystąpi na etapie prowadzenia prac budowlanych (realizacja zapory). W takim przypadku może dojść do krótkotrwałego zamulenia i zanieczyszczenia wód. Na etapie funkcjonowania zbiorniki suche nie będą generować negatywnych oddziaływań. Jeżeli, w wyniku dużych wezbrań wód, nastąpi wypełnienie zbiorników, to wtedy mogą wystąpić zmiany parametrów fizykochemicznych wód (temperatura, warunki tlenowe czy też prędkość przepływu wody).

Oddziaływanie zbiorników wodnych na wody jest zależne od warunków lokalnych, sposobu budowy zbiorników, ich wykorzystania oraz funkcjonowania. Głównym zagrożeniem dla wód jest pogorszenie parametrów fizykochemicznych wody spowodowane czasowym zatrzymaniem wody (negatywne, bezpośrednie, długoterminowe). W zbiornikach następuje wzrost temperatury wody (woda w zbiornikach wodnych nagrzewa się szybciej niż w ciekach), co powoduje spadek rozpuszczalności tlenu, a to wpływa na rozkład materii organicznej. W zbiornikach nastąpi także wzrost związków biogennych, szybki rozwój bakterii beztlenowych, dalsze ograniczanie tlenu w wodzie, zwiększenie osiadania osadów bogatych w związki biogenne, wypływanie zbiornika, co w konsekwencji będzie powodować niekorzystne zmiany w składzie gatunkowym i ilościowym fauny i flory. Realizacja zbiorników wodnych może prowadzić do zmiany warunków hydrologicznych oraz ekologicznych cieków, na których zlokalizowane będą zbiorniki. Poniżej zapór zbiorników nastąpi zmniejszenie amplitudy przepływu, co będzie oddziaływać na ekosystemy zależne od wód, szczególnie zależnych od okresowych wezbrań i niżówek. Może też dojść do obniżenia poziomu wód gruntowych poniżej zapór wodnych, a powyżej do podniesienia ich poziomu. Poniżej zbiornika będzie dochodzić także do zatrzymania rumowiska, co spowoduje negatywny wpływ na siedliska zależne od jego transportu.

Na etapie realizacji zapór wodnych może dojść do zanieczyszczenia wody spowodowanego pracą sprzętu użytego do ich budowy (krótkoterminowe) oraz do zamulenia cieków.

Budowle piętrzące wodę w rzekach prowadzą do utraty naturalnego charakteru cieków oraz wpływają na warunki termiczne wody, skład chemiczny wody oraz jej szybkość przepływu. Przegrodzenie cieków powoduje erozję poniżej budowli piętrzących, prowadzi do obniżenia poziomu wody w ciekach poniżej budowli piętrzących oraz do obniżenia poziomu wód gruntowych w obrębie terenów przyległych do cieków, a powyżej budowli piętrzących do podniesienia poziomu wód gruntowych.

Należy zaznaczyć, że budowle piętrzące dostosowane są do okresowego piętrzenia wody.

W trakcie realizacji budowli piętrzących może dojść do zamulenia cieku oraz zanieczyszczenia wody związkami ropopochodnymi (krótkoterminowe, lokalne).

Odcinkowa regulacja rzek i potoków, powoduje zmianę parametrów hydraulicznych koryt cieków oraz okresowe zamulenie wody w wyniku prowadzonych prac, będzie też mieć

wpływ na poziom wód gruntowych w bezpośrednim sąsiedztwie regulowanych cieków, następuje również ułatwienie odpływu wód.

Podczas realizacji wałów przeciwpowodziowych, suchych zbiorników wodnych, zbiorników wodnych, budowli piętrzących oraz regulacji rzek i potoków należy uwzględniać środki minimalizujące negatywny wpływ na środowisko. I tak: sprzęt wykorzystywany do budowy powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed ewentualnym wyciekami paliwa, a uzupełnianie paliwa powinno odbywać się na terenach do tego odpowiednio przystosowanych. W obrębie terenu, na którym prowadzone będą roboty powinny znajdować się środki do neutralizacji substancji ropopochodnych. Należy też zadbać, aby gospodarka odpadami była prowadzona w sposób właściwy, prace należy prowadzić przy niskim przepływie wody.

W przypadku wałów przeciwpowodziowych środkiem minimalizującym jest także sama lokalizacja wałów (nie powinny być lokalizowane zbyt blisko koryta cieków).

Minimalizowanie oddziaływań suchych zbiorników powinno polegać również na zastosowaniu takich konstrukcji, które umożliwiają zminimalizowanie wysokości słupa wody w zbiornikach i pozwalają na skrócenie czasu wypełnienia wodą, a także uwzględniają wahania zwierciadła wód podziemnych i nie dopuszczają do ich podpiętrzenia.

W przypadku zbiorników wodnych i budowli piętrzących ważne jest odpowiednie zarządzanie zgromadzoną wodą, czyli takie, które gwarantuje zachowanie nienaruszalnego przepływu wody.

Realizując budowle piętrzące należy również rozważyć możliwość piętrzenia wody za pomocą niższych progów wodnych, ale na dłuższym odcinku cieków.

W trakcie odcinkowej regulacji rzek i potoków należy stosować takie środki minimalizujące, które pozwolą na jak najmniejsze przekształcenie reżimu cieków, czyli na zachowanie częstotliwości wylewów. Należy także zachować starorzecza, oczka wodne, odstąpić od prostowania cieków, a tam gdzie to jest możliwe należy zachować łagodne brzegi (zwiększenie pojemności koryta cieków) oraz tak prowadzić regulację, aby nie powodować spadku poziomu wód gruntowych. Do umocnień brzegów powinny być stosowane materiały naturalne i rośliny.

Realizacja typów zadań zwłaszcza w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków, przy wykorzystaniu najlepszych dostępnych technologii będzie korzystnie wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza w zakresie elementów fizykochemicznych, lokalnie wpływać na zwiększanie wielkości przepływu odbiornika za miejscem zrzutu ścieków oraz powodować miejscowe pogorszenie jakości wody. Na etapie funkcjonowania kanalizacji i oczyszczalni ścieków, w wyniku awarii, może również dochodzić do przedostawania się zanieczyszczeń do wód gruntowych.

Środkami minimalizującymi oddziaływanie negatywne są m.in.: lokalizacja oczyszczalni poza terenami zalewowymi, stosowanie najnowszych technik i technologii wykorzystywanych do oczyszczania ścieków.

Na etapie budowy nowych dróg oraz modernizacji dróg może dochodzić do miejscowego zanieczyszczenia wód gruntowych spowodowanego m.in. awarią sprzętu budowlanego (wyciek paliwa). Na etapie funkcjonowania drogi mogą zakłócać naturalny spływ wód powierzchniowych, a także wód gruntowych, a wody spływające z dróg mogą

transportować do wód substancje chemiczne pochodzące z materiałów, z których zostały one zbudowane, substancji pochodzących z emisji spalin samochodowych, osadów opon czy też pozostałości substancji chemicznych stosowanych do utrzymania przejezdności dróg w okresie zimowym.

Środkiem minimalizującym zagrożenia dla wód jest stosowanie zasady praktyki dobrego zarządzania oraz kontroli źródeł zanieczyszczeń. Należy zaznaczyć, że środkiem minimalizującym jest także właściwe zaprojektowanie przebiegu dróg oraz ich otoczenia, podczyszczanie ścieków opadowych, ograniczenie lub wyeliminowanie środków chemicznych używanych do utrzymania przejezdności dróg w okresie zimowym.

Podczas prowadzenia prac budowlanych w ramach realizacji poszczególnych przedsięwzięć oddziaływania mogą się również kumulować i zależeć będą od harmonogramu prowadzonych prac. Oddziaływania te będą miały głównie charakter lokalny i ograniczą się do terenów sąsiadujących z realizowanym przedsięwzięciem.

Tabela 14. Prognozowane oddziaływanie na jakość klimatu akustycznego

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), odwracalne, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych</i>, – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych</i>; 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrozenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, Sokółów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe-Babica, Babica – Barwinek, budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokółowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów; przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych – most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału odzysku surowców wtórnych i energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	0	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 			
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	0	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	0	0	
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwasczenie i trzebieże, melioracje; 	0	0	
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	0	0	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	0	0	
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	0	N	Oddziaływanie lokalne, krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne,
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojaskowych i pokolejowych; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	0	0	
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;			
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;			

Przeprowadzone analizy wykazały, iż realizacja typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.
- Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu), termicznego przekształcania z odzyskiem energii oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

może oddziaływać w sposób pozytywny jak i negatywny na klimat akustyczny.

Projekt POŚ WP 2017-2019 proponuje do realizacji również takie typy zadań, których emisja hałasu będzie pochodzić głównie w fazie realizacji przedsięwzięcia. Takie typy zadań zostały określone m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.

- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb.

Prognozowane negatywne oddziaływanie na jakość klimatu akustycznego należy minimalizować poprzez szereg przedsięwzięć ograniczających (np. ekrany i materiały dźwiękochłonne). Należy podkreślić, że oddziaływanie hałasu na środowisko może być skumulowane.

Prognozowane pozytywne oddziaływanie będzie dotyczyło realizacji typów zadań m.in. w takich kierunkach interwencji jak:

- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Zmniejszenie zagrożenia ponadnormatywnym hałasem komunikacyjnym.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.

Oddziaływanie pozytywne będzie zarówno pośrednie, jak i bezpośrednie, długoterminowe.

Tabela 15. Prognozowane oddziaływanie na zasoby surowców mineralnych

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	• budowa obiektów retencjonujących wodę;	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	• realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy;	0	N	
	• uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy;	0	0	
	• uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy;	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	• budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki;	0	0	
	• prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom;	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	• realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i> ;	0	0	
	• uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru;	0	0	
	• uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru;	0	0	
	• realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju;	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	• ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych;	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	• budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii;	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych;</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	<p align="center">P</p>	<p align="center">0</p>	
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	<p align="center">P</p>	<p align="center">0</p>	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	<p align="center">P</p>	<p align="center">0</p>	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
<p>1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
<p>2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, – Sokółów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek; • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">N</p>	<p>Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	0	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko - projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	0	0	
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	0	0	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	0	0	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling.	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	0	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	0	0	
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	0	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	0	0	
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	0	0	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	0	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji i małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	• monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni;	0	0	
	• upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego;	0	0	
	• wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	• bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi;	0	0	
	• identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;	0	0	
	• rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne;	0	0	
	• działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych;	0	0	
	• stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji;	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	• realizacja Systemu Osłony Przeciwośliskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;	0	0	
	• prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrożających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;	0	0	
	• właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);	0	0	
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	P	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Prognozowane negatywne oddziaływanie na zasoby surowców mineralnych będzie związane głównie z wykorzystywaniem kruszyw naturalnych np. realizacji poszczególnych przedsięwzięć (np. drogi). Typy zadań, których realizacja będzie negatywnie oddziaływać na surowce mineralne zostały wskazane w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.

Projekt POŚ WP 2017-2019 zakłada również realizację typów zadań, których funkcjonowanie przyniesie długoterminowe pozytywne oddziaływanie na zasoby geologiczne, w tym będzie sprzyjać oszczędnemu dysponowaniu zasobami nieodnawialnych surowców mineralnych. Są to przede wszystkim typy zadań wyszczególnione w kierunkach interwencji:

- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin.
- Ochrona georóżnorodności.

Tabela 16. Prognozowane oddziaływanie na powierzchnie ziemi łącznie z glebą

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<p>kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona;</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 			
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych;</i> 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	<p align="center">P</p>	<p align="center">0</p>	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
<p>3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">N</p>	<p>Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">N</p>	<p>Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	<p align="center">P</p>	<p align="center">N</p>	<p>Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	<p align="center">0</p>	<p align="center">0</p>	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, Sokołów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe-Babica, Babica – Barwinek, budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych – most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; ekoinnowacje; 	P		
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturalizacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne

Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Analiza oddziaływania realizacji i funkcjonowania zrealizowanych typów zadań na powierzchnię ziemi łącznie z glebą wykazała, że sposób oddziaływania będzie zróżnicowany. Negatywne oddziaływanie wystąpi w związku z realizacją typów zadań określonych w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy,

szczególnie, gdy ich realizacja będzie się odbywać na obszarach, które jeszcze nie są zainwestowane. Oddziaływania negatywne jak i pozytywne, bezpośrednie jak i pośrednie związane będą z realizacją typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych,

przy czym oddziaływanie negatywne, bezpośrednie związane będzie przede wszystkim z fazą realizacji przedsięwzięcia (budowa inwestycji w nowych miejscach).

Pozytywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi łącznie z glebą związane będzie z realizacją typów zadań w m.in. w kierunkach interwencji:

- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

- Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin.

Oddziaływania pozytywne będą zarówno pośrednie jak i bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne.

Tabela 17. Prognozowane oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> przewodzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych; 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i> 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokół Małopolski, – Sokół Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	0	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku w odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000, ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojaskowych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, bezpośrednie, ponadlokalne

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Z przeprowadzonych analiz wynika, że realizacja typów zadań w ramach kierunków interwencji będzie w sposób zróżnicowany oddziaływać na różnorodność biologiczną. Niekorzystne oddziaływanie, głównie likwidacja siedlisk przyrodniczych, może wystąpić podczas realizacji typów zadań m.in. w ramach następujących kierunków interwencji:

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych,

i dotyczyć będzie nowych lokalizacji przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w miejscach jeszcze niezainwestowanych.

Realizacja typów zadań wyszczególnionych m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb,

będzie miała pozytywny jak i negatywny wpływ na różnorodność biologiczną, przy czym negatywny będzie związany z realizacją nowych przedsięwzięć (likwidacja różnorodności biologicznej), a pozytywny z funkcjonowaniem zrealizowanych typów zadań. Oddziaływania będą zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie.

Pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną będzie miała, w szczególności, realizacja typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin.

Należy zaznaczyć, że realizacja ww. typów zadań w sposób pozytywny, pośredni jak i bezpośredni będzie oddziaływać na bioróżnorodność.

Tabela 18. Prognozowane oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym na obszary Natura 2000

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 			
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0		
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> termomodernizacji i termorenowacji obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 			
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie;</i> – <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie,</i> 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów;</i> 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa;</i> • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału odzysku surowców wtórnych i energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; eko-innowacje; 	P	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływania odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów; budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
			P	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	0	Oddziaływania długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne,
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalni	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalni z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalni	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	P	0	
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym na obszary Natura 2000 realizacji typów zadań określonych m.in. w ramach kierunków interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.

- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych, będzie miało charakter zarówno pozytywny jak i negatywny, przy czym stwierdzone negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000 nie oznacza oddziaływań znaczących.

Prognozowane pozytywne oddziaływanie będzie dotyczyło realizacji typów zadań zawartych m.in. w kierunkach interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.
- Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Ochrona georóżnorodności.

Przewidywane oddziaływanie na obszary chronione będzie zarówno pośrednie jak i bezpośrednie, krótkoterminowe i długoterminowe o różnym zasięgu i intensywności.

Tabela 19. Prognozowane oddziaływanie na rośliny i zwierzęta

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; odtworzenie retencji dolin rzek; opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych, 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	0	
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, – Sokółów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	0	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> wv. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	
2. Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, bezpośrednie, ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmożenie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;			
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;			

Z przeprowadzonej analizy wynika, że negatywne oddziaływanie na rośliny i zwierzęta może wystąpić podczas rozbudowy istniejących przedsięwzięć oraz realizacji nowych w obrębie obszarów, które nie są jeszcze zainwestowane. Wówczas może dojść do bezpośredniego zniszczenia roślin, siedlisk przyrodniczych bądź do ich przekształcenia.

Negatywne oddziaływanie może powodować realizacja typów zadań określonych w kierunku interwencji:

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.

Oddziaływania pozytywne jak i negatywne będą związane z realizacją typów zadań zawartych m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Oddziaływanie negatywne będą związane głównie z fazą realizacji przedsięwzięć. Należy podkreślić, że przedsięwzięcia powinny być lokalizowane poza stanowiskami siedlisk i roślin chronionymi. Projekt POŚ WP 2017-2019 zawiera również szereg projektów których realizacja i funkcjonowanie może w sposób pozytywny oraz negatywny oddziaływać na rośliny i zwierzęta. Prognozowane pozytywne oddziaływanie, zarówno pośrednie i bezpośrednie, stwierdzono w przypadku realizacji typów zadań określonych w kierunkach interwencji:

- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb.

Tabela 20. Prognozowane oddziaływanie na krajobraz

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;			
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	N	Oddziaływanie lokalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, możliwe oddziaływania skumulowane
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> budowa obiektów retencjonujących wodę; 	0	N	Oddziaływanie lokalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczenie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, Sokołów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe-Babica, Babica – Barwinek, budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; eko-innowacje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów, • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P		Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; • sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
		P	0	
		P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojсковych i pokolejowych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wyбір niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne

Z przeprowadzonej analizy wynika, że negatywne oddziaływanie na krajobraz może wystąpić w wyniku realizacji nowych przedsięwzięć w obrębie obszarów, które nie są jeszcze zainwestowane. Wówczas dojdzie do przekształcenia istniejącego krajobrazu. Negatywne oddziaływanie może powodować realizacja typów zadań określonych w kierunku interwencji:

- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

Negatywne oddziaływanie na krajobraz dotyczy przede wszystkim realizacji typów zadań, które są związane z zainwestowaniem nowych terenów, wolnych od jakiegokolwiek zabudowy.

Pozytywne oddziaływanie na krajobraz będzie miała realizacja typów zadań wyszczególnionych m.in. w kierunkach interwencji:

- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
- Ochrona georóżnorodności.

Realizacja niektórych typów zadań może spowodować występowanie zarówno pozytywnych jak i negatywnych oddziaływań na środowisko. Tego rodzaju typy zadań zostały wskazane m.in. w następujących kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

Tabela 21. Prognozowane oddziaływanie na zabytki i dobra kultury współczesnej

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	P		Oddziaływanie pośrednie jak i bezpośrednie, długoterminowe, lokalne jak i ponadlokalne
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	0	
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	0	
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	0	0	
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, – Sokółów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokółowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • eko-innowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	0	0	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	0	0	
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	0	0	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	0	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	0	0	
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	0	0	
2. Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie jak i pośrednie lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	0	0	
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	0	0	
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;			
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;			

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że realizacja projektu POŚ WP 2017-2019 będzie miała pozytywny wpływ na zabytki i dobra kultury współczesnej, a szczególnie pozytywny typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno – bytowego
- Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych;
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych.

Pozytywne jak i negatywne oddziaływanie może przynieść realizacja typów zadań wyszczególnionych m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

Tabela 22. Prognozowane oddziaływanie na zdrowie ludzi

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie, bezpośrednie
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0		
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	– Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,			
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, bezpośrednie, długoterminowe odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, bezpośrednie, długoterminowe odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, bezpośrednie, długoterminowe odwracalne, ponadlokalne
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	P	0	Oddziaływanie pośrednie długoterminowe, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; eko-innowacje; 	0		
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P		Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	• monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego;	P	0	
	• wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;	P	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	• bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednio odwracalne, lokalne
	• identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;	0	0	
	• rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednio odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojaskowych i pokolejowych;	P	0	
	• stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji;	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	• realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;	P	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrożających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;	P	0	
	• właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);	P	0	Oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie jak i bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	P	0	

Z przeprowadzonej analizy wynika, że realizacja typów zadań, w większości przypadków, będzie miała pozytywny wpływ na zdrowie ludzi. Oddziaływanie pozytywne prognozuje się w przypadku realizacji wszystkich typów zadań określonych m.in. w następujących kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych.
- Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych.
- Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

W projekcie POŚ WP 2017-2019 wyznaczono również takie typy zadań, których realizacja może w sposób zarówno pozytywny jak i negatywny wpływać na zdrowie ludzi. Należą do nich typy zadań wyszczególnione m.in. w następujących kierunkach interwencji:

- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że realizacja i funkcjonowanie wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań w ramach kierunków interwencji nie będzie miało znaczącego wpływu na środowisko. Prognozowane oddziaływanie negatywne, pomimo różnej skali i intensywności nie wykazuje znaczącego

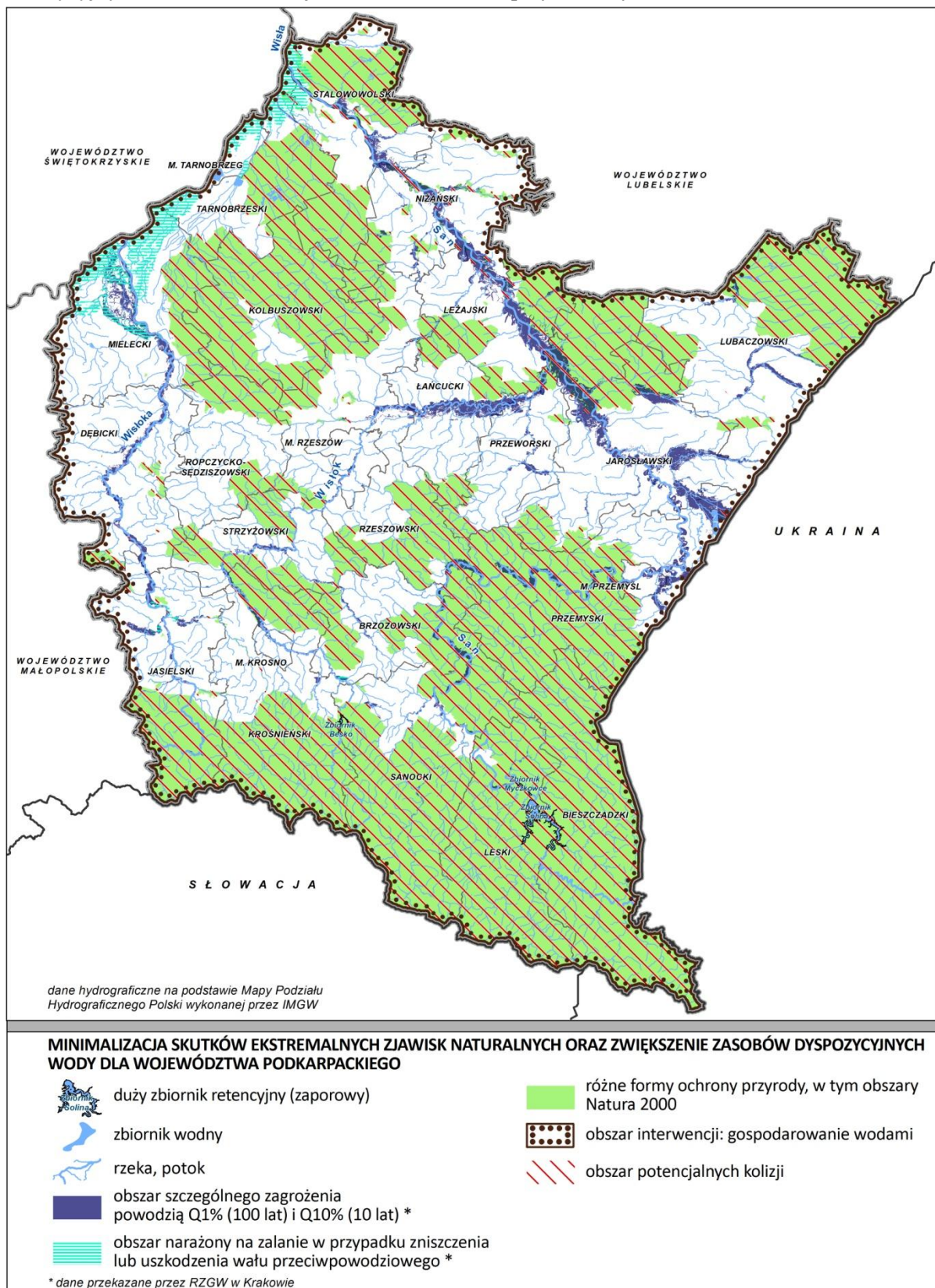
oddziaływania na środowisko. Należy zaznaczyć, że mogą pojawić się kolizje związane z realizacją inwestycyjnych typów zadań, a ochroną zasobów przyrodniczych w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody (Rysunki 10 - 18).

Prognozuje się następujące rodzaje oddziaływań negatywnych, jakie mogą potencjalnie pojawić się w wyniku realizacji zamierzeń inwestycyjnych określonych w typach zadań, w kierunkach interwencji:

- zajmowanie, degradacja i fragmentacja chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionej flory i fauny (np. realizacja wałów przeciwpowodziowych),
- powstawanie nowych barier dla funkcjonowania układów przyrodniczych w tym tworzenie barier dla migracji gatunków oraz barier w odniesieniu do zachowania i tworzenia ciągłości korytarzy ekologicznych (np. realizacja dróg),
- zwiększenie emisji (m.in. zanieczyszczenia komunikacyjne, hałas komunikacyjny) szczególnie wokół nowych ciągów komunikacyjnych),
- wyłączenia z systemu przyrodniczego fragmentów terenów rolnych, bądź leśnych, dolin rzecznych.

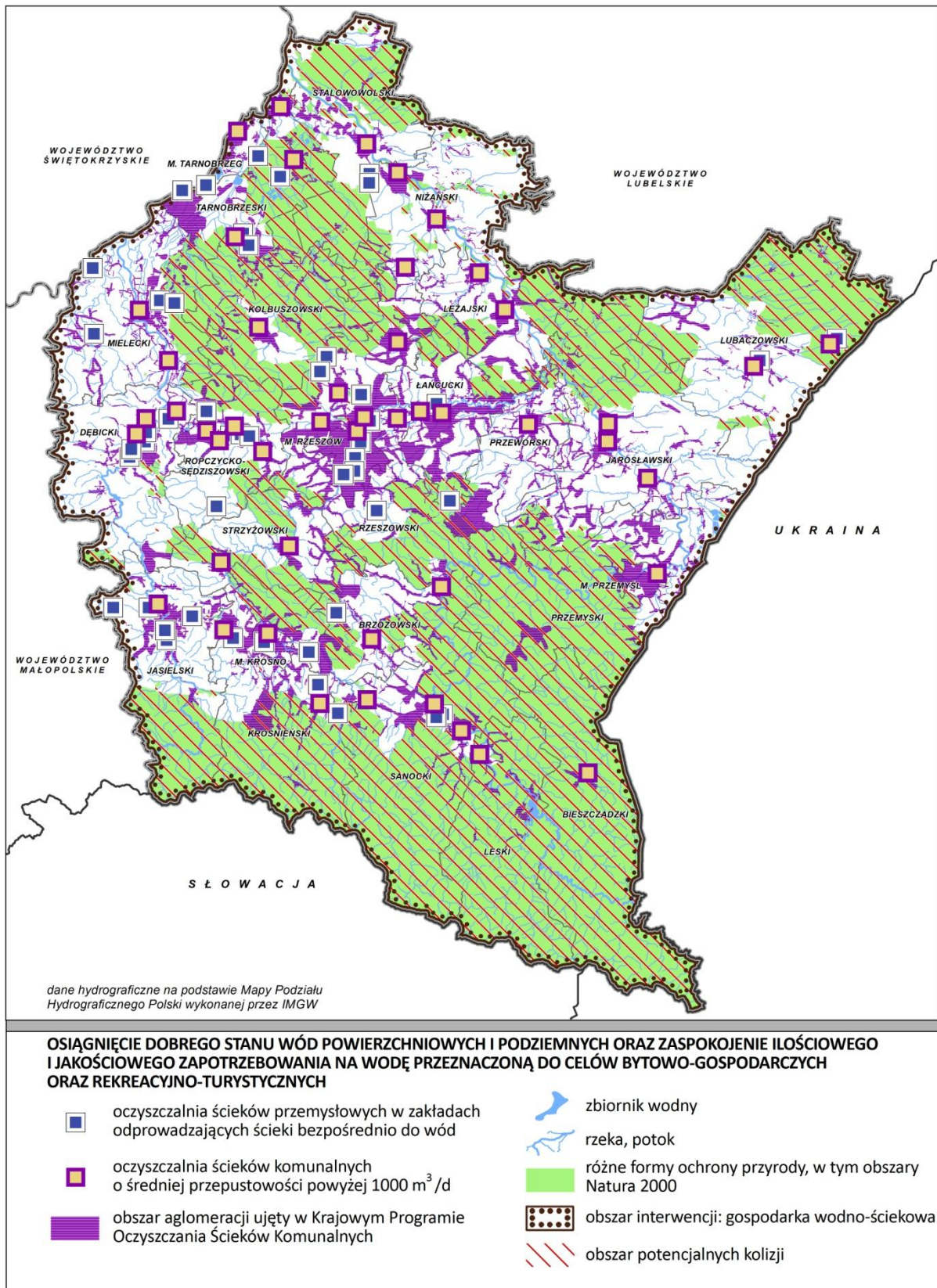
Podkreślenia wymaga fakt, iż funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań wyznaczonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wykazywać będzie pozytywny wpływ na środowisko w dłuższej perspektywie czasowej.

Rysunek 10. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych I. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

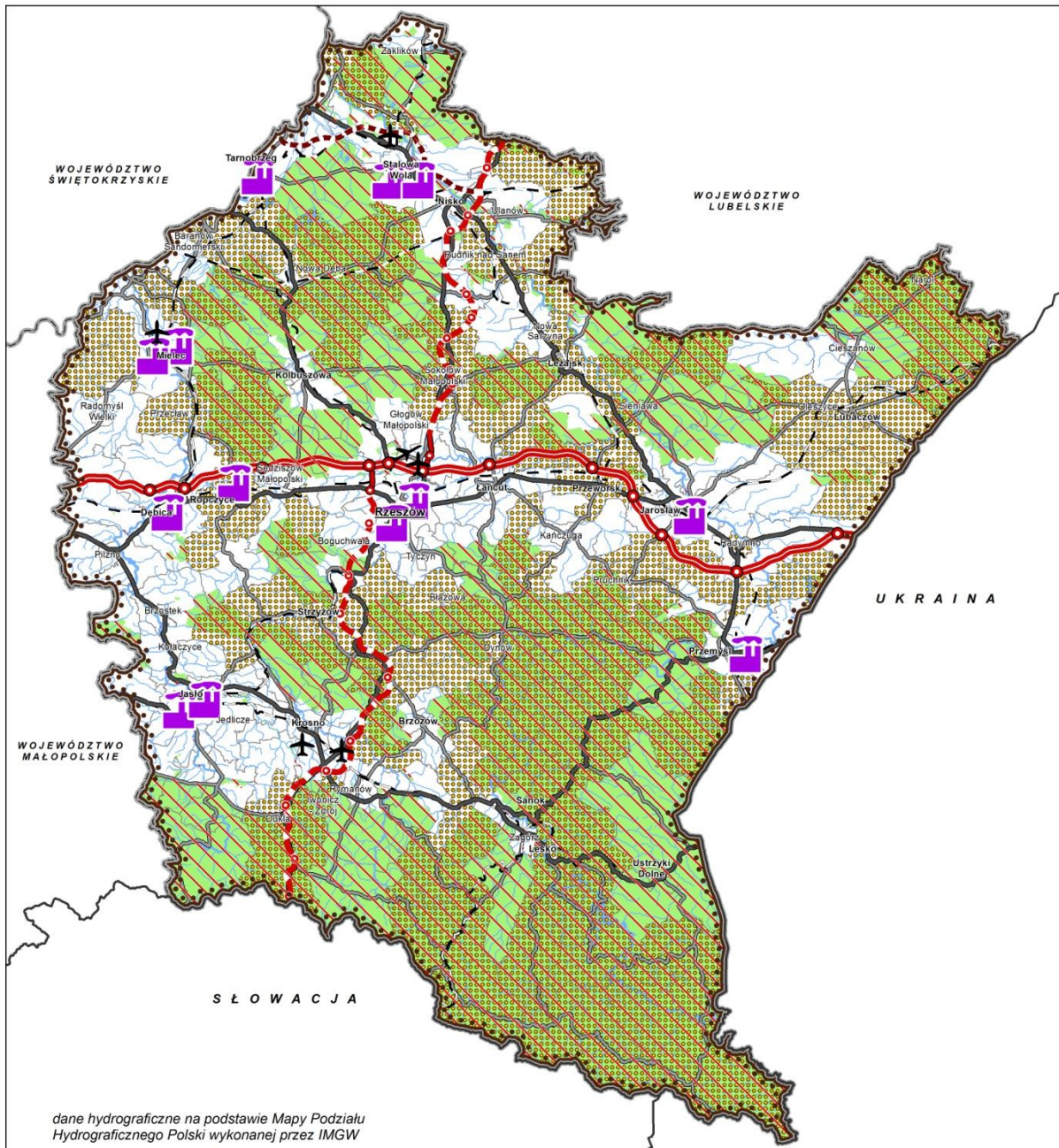
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 11. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych II. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 12. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych III. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

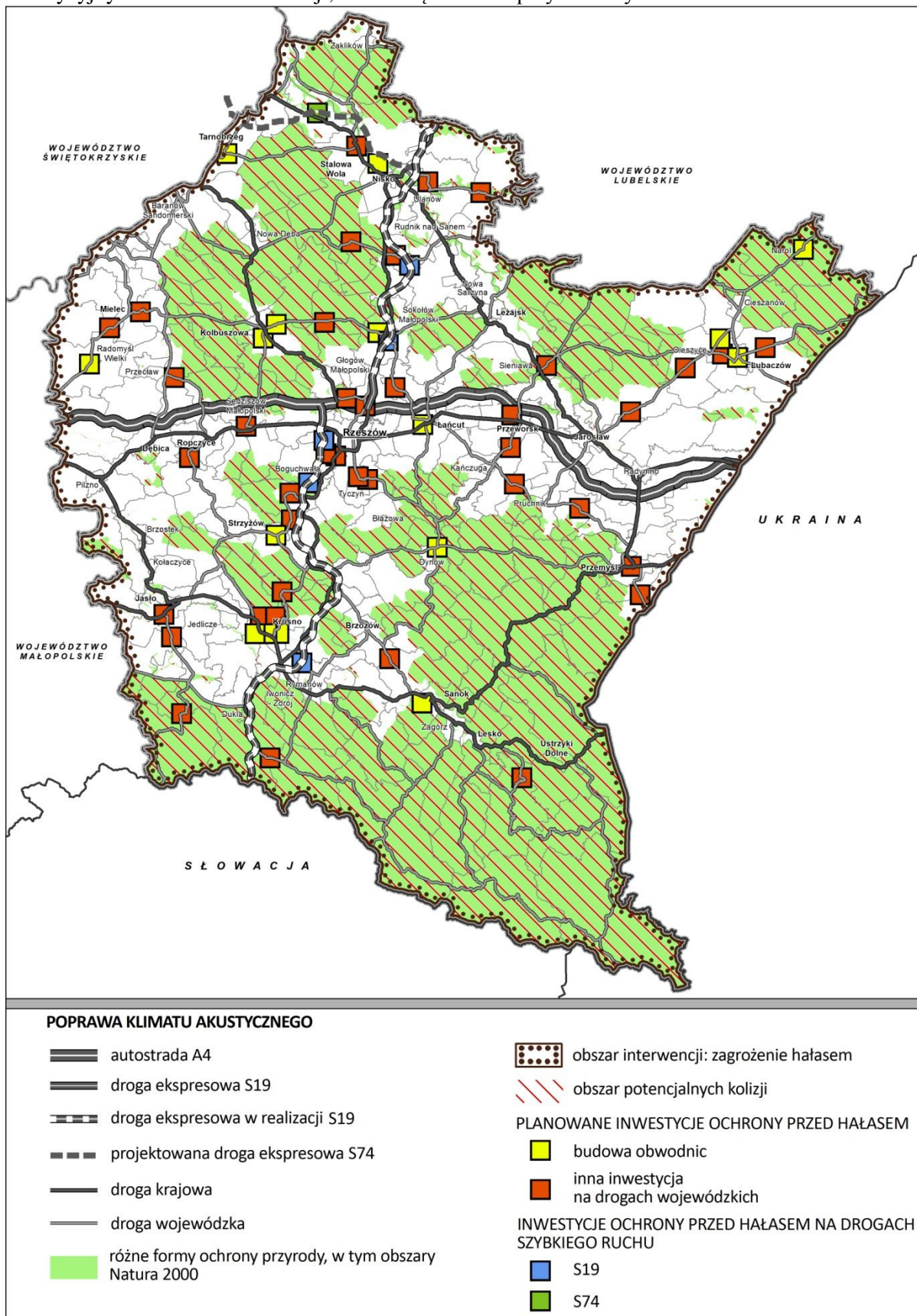

POPRAWA I UTRZYMANIE WYMAGANEJ PRAWEM JAKOŚCI POWIETRZA, W TYM DĄŻENIE DO OSIĄGNIĘCIA POZIOMU CELU DŁUGOTERMINOWEGO DLA OZONU I KRAJOWEGO CELU REDUKCJI NARAŻENIA DO ROKU 2020 ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANOM KLIMATU POPRZEC SUKCESYWNĄ REDUKCJĘ EMISJI GAZÓW CIĘPLARNIANYCH

główne punktowe źródło emisji gazów i pyłów	port lotniczy Rzeszów - Jasionka
autostrada A4 z węzłami	lotnisko
droga ekspresowa S19 z węzłami	gminy które, nie posiadają opracowanych planów gospodarki niskoemisyjnej, programów ograniczenia niskiej emisji, oraz założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
droga ekspresowa S19 z węzłami w realizacji	obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza
droga krajowa	różne formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000
droga wojewódzka	obszar potencjalnych kolizji
inna droga	
linia kolejowa	

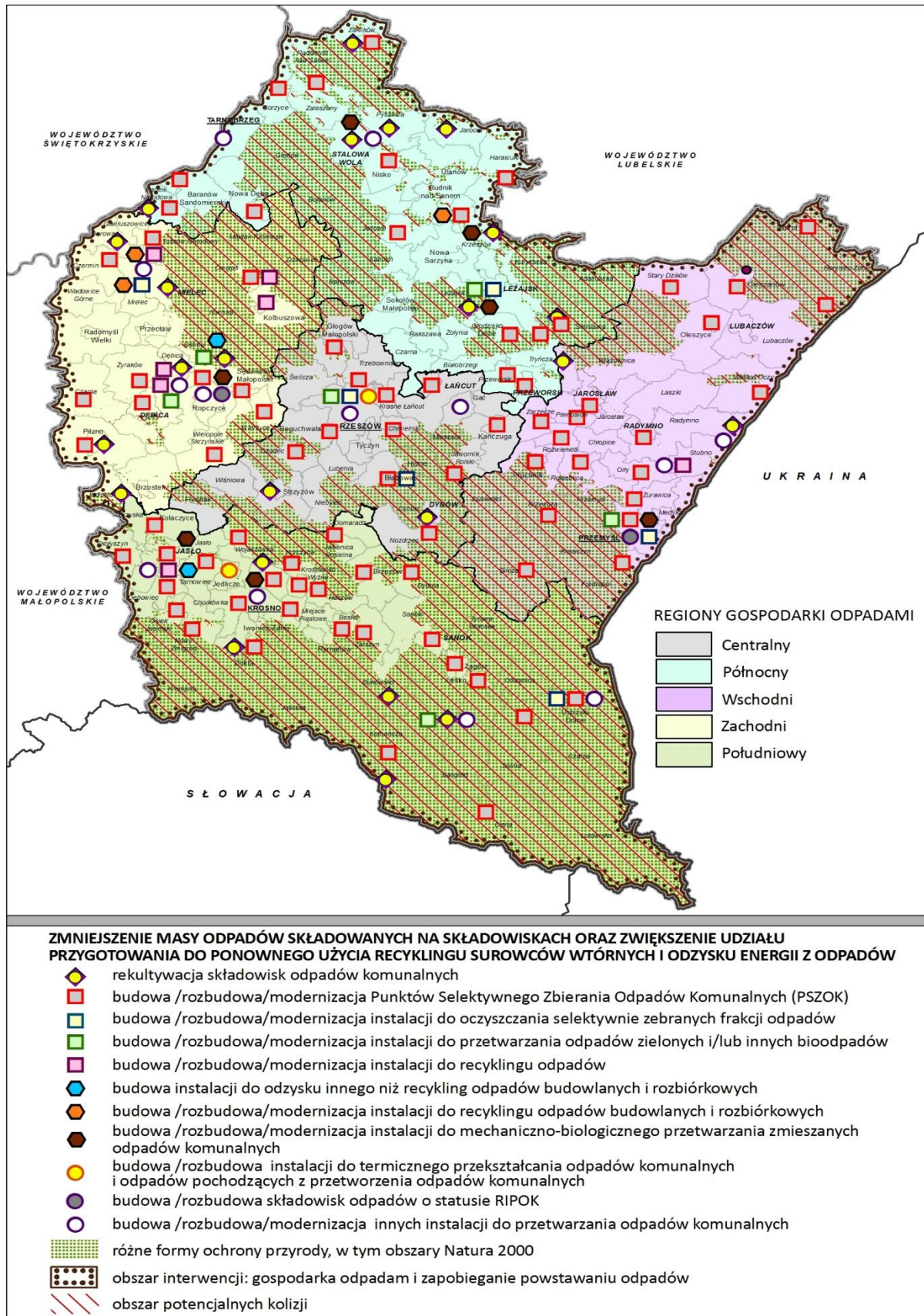
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 13. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IV. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

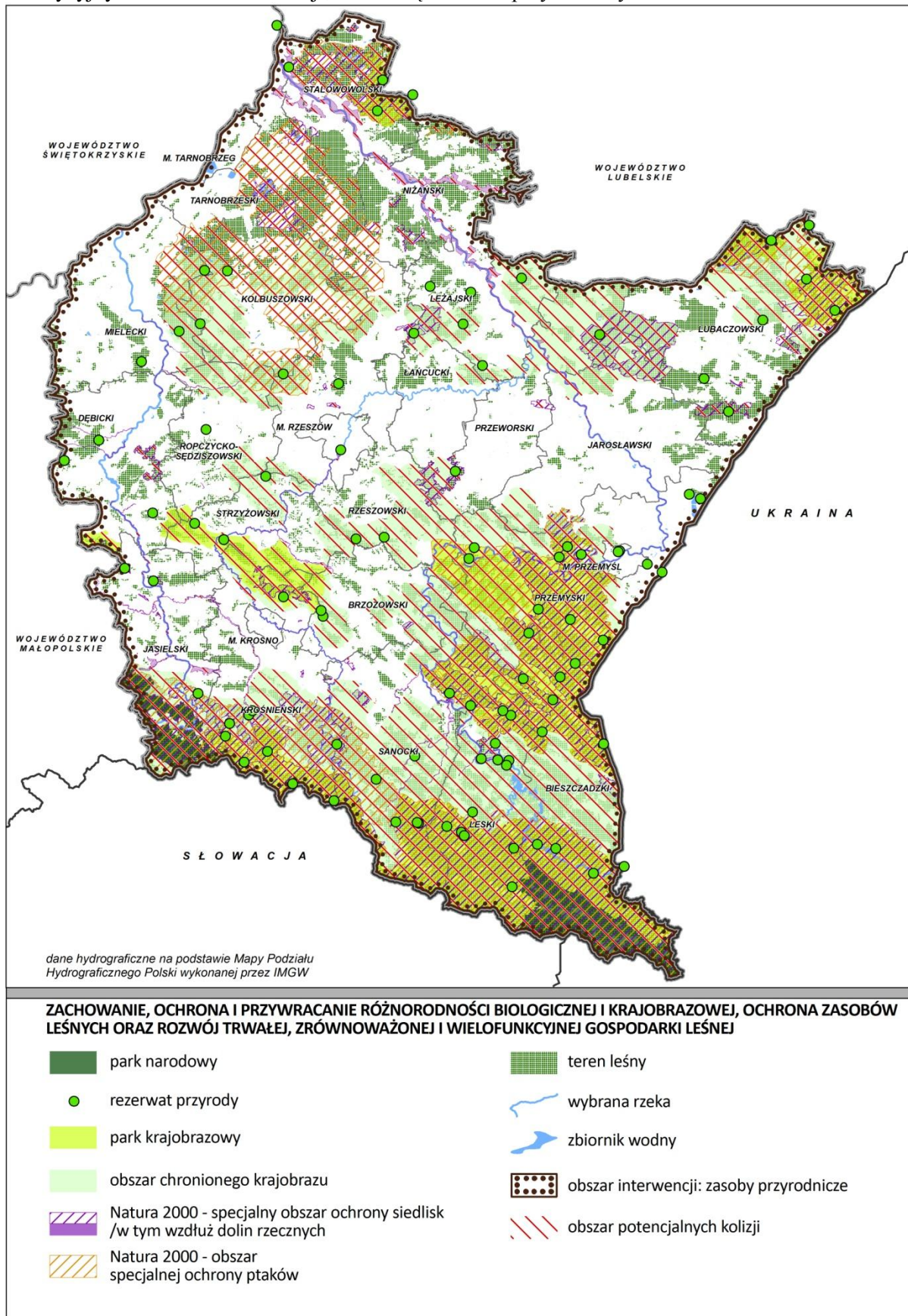
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 14. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych V. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

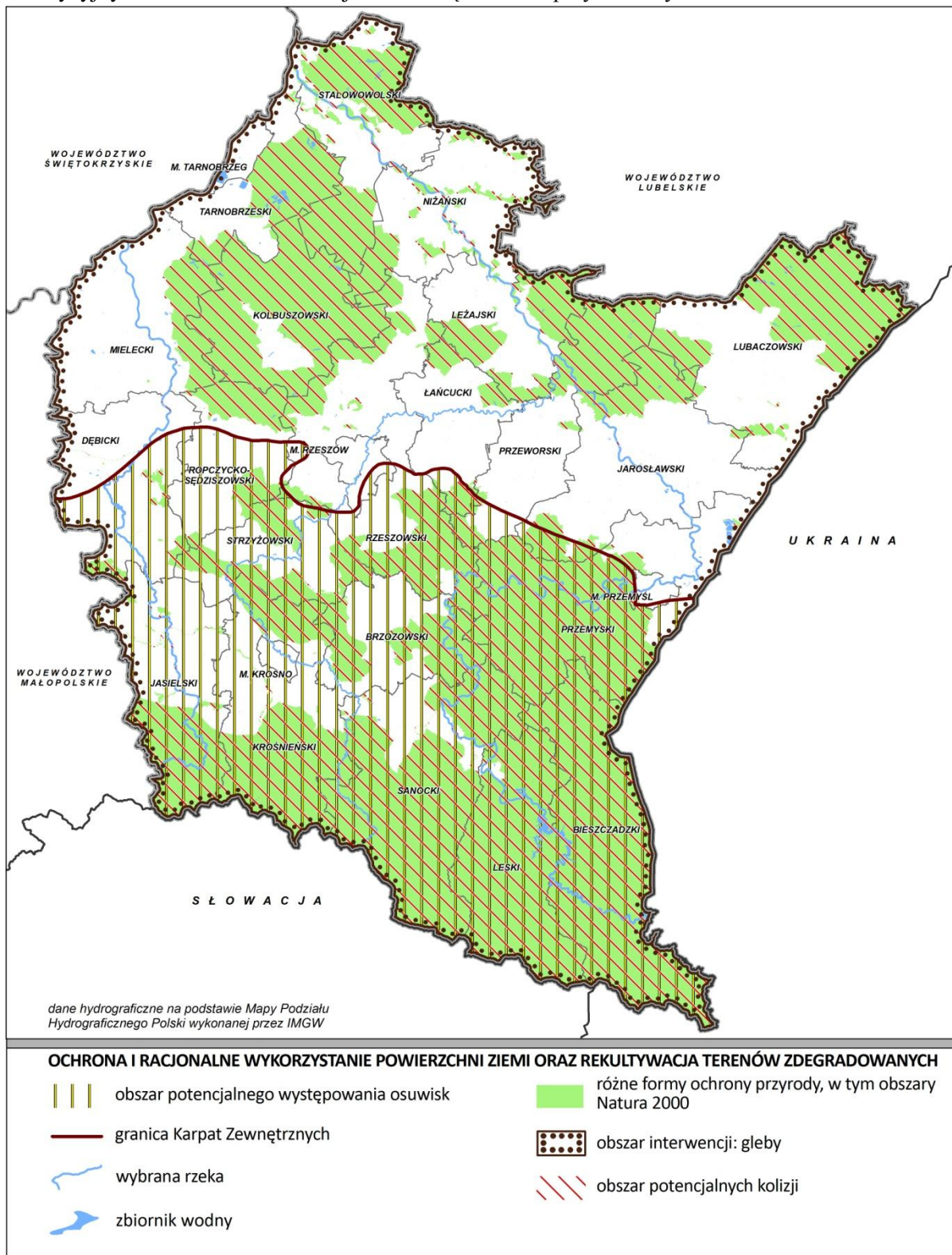
Rysunek 15. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VI. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

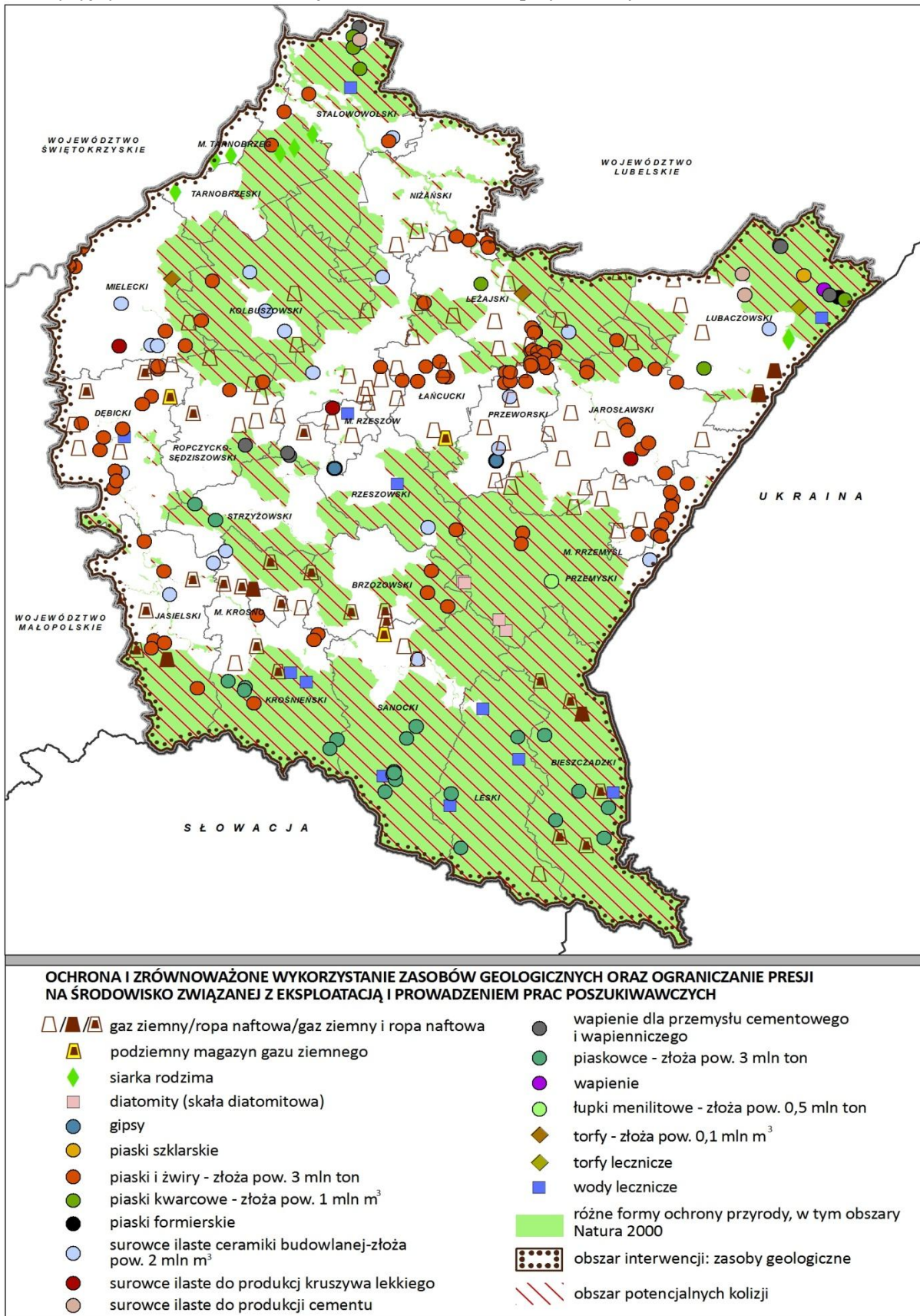

Rysunek 16. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VIII. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

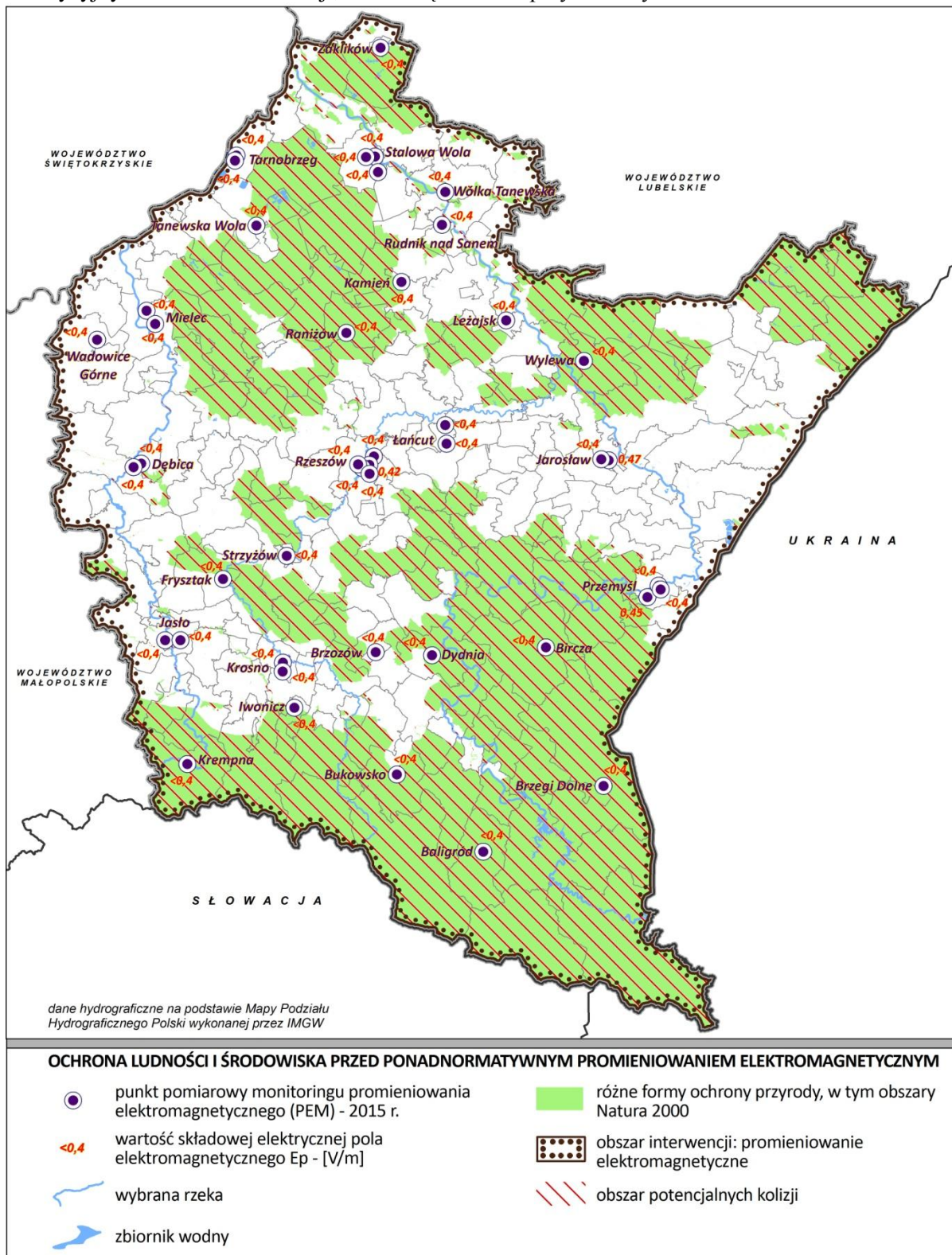
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 17. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IX. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 18. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych X. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

2. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000

Zakres przestrzenny analizowanego projektu POŚ WP 2017-2019 obejmuje obszar całego województwa podkarpackiego cechującego się występowaniem wielu cennych walorów środowiska przyrodniczego, co ma odzwierciedlenie w ilości obszarów objętych ochroną, w tym na podstawie „Dyrektywy Ptasiej” i „Dyrektywy Siedliskowej”, w formie obszarów Natura 2000. Obszary Natura 2000 występują głównie w północnej, północno-wschodniej części województwa, jednak ich zasadnicza koncentracja dotyczy części południowej. Obszary specjalnej ochrony ptaków PLB Natura 2000 zajmują 25,8% powierzchni województwa, a specjalne obszary ochrony siedlisk PLH Natura 2000 17,2% i często obejmują te same powierzchnie, a obszar PLC, będący zarówno obszarem specjalnej ochrony ptaków jak i specjalnym obszarem ochrony siedlisk, zajmuje 6,2% powierzchni województwa.

Kwestie ochrony obszarów Natura 2000 regulują przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*.

Art. 33 ustawy mówi, że: „zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000 lub,
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami”.

Art. 34 tejże ustawy mówi: „1. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 (proponowane obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – wyznaczone na podstawie Dyrektywy Siedliskowej), zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

2. W przypadku, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- 1) ochrony zdrowia i życia ludzi,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
- 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego,

- 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej”.

Zgodnie z przepisami ustawy *o ochronie przyrody* (art. 5. pkt 1d) „integralność obszaru Natura 2000 – spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000”.

Przepisy te stosuje się zarówno do obszarów wyznaczonych jak i mających znaczenie dla Wspólnoty.

W celu ewentualnej identyfikacji oraz oceny potencjalnych oddziaływań projektu POŚ WP 2017-2019 na cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 dokonano analizy jego zapisów.

W konsekwencji uznano, iż przedmiotowy projekt POŚ WP 2017-2019 jest dokumentem prośrodowiskowym, z założenia służącym ochronie i poprawie środowiska oraz przeciwdziałaniu i eliminacji występujących na terenie województwa zagrożeń środowiskowych. Podstawowe założenia analizowanego dokumentu realizowane będą poprzez sformułowanie w poszczególnych obszarach interwencji, celów i kierunków interwencji oraz realizujących je typów zadań. Określone w projekcie POŚ WP 2017-2019 cele interwencji wynikają bezpośrednio z celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym, i są z nimi zgodne. Istotna część wskazanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań, w tym inwestycyjnych, wynika bezpośrednio z obowiązujących dokumentów strategicznych i wdrożeniowych tj. strategii, programów i planów wspólnotowych, krajowych i wojewódzkich, odnoszących się do ochrony i kształtowania środowiska.

Jak wykazała analiza zapisów projektu POŚ WP 2017-2019, część celów interwencji realizowana będzie poprzez zadania o charakterze inwestycyjnym, co wiązać się będzie z ingerencją w środowisko na etapie budowy oraz potencjalnym negatywnym oddziaływaniem na etapie funkcjonowania. Zadania te, pomimo iż docelowo służące ochronie i poprawie jakości środowiska, w zależności od ich umiejscowienia w przestrzeni województwa, mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Grupą zadań o zidentyfikowanym, potencjalnym negatywnym oddziaływaniu na obszary Natura 2000 mogą być przede wszystkim przedsięwzięcia związane z:

- ochroną przeciwpowodziową oraz wzrostem retencji wodnej i przeciwdziałaniem negatywnym skutków suszy tj. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in. budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe, poldery, obiekty retencjonujące wodę),
- ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego – realizacja nowych inwestycji drogowych oraz modernizacja istniejących dróg;
- ochroną klimatu i jakości powietrza – inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, elektrownie wodne, farmy fotowoltaiczne).

Prawdopodobne zagrożenie negatywnym oddziaływaniem nie oznacza jednoznacznie stwierdzonych znaczących oddziaływań na obszary Natura 2000. Niemniej jednak w przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w obrębie obszarów Natura 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie może dochodzić m.in. do:

- zajęcia i zniszczenia siedlisk przyrodniczych i siedlisk cennych gatunków flory i fauny w wyniku realizacji przedsięwzięć z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej;
- fragmentacji siedlisk przyrodniczych i niszczenia cennych gatunków flory;
- niszczenia i uszkodzenia siedlisk flory i fauny przy realizacji nowych i modernizacji istniejących wałów przeciwpowodziowych;
- zmniejszenia powierzchni siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych,
- jakościowych zmian siedlisk zwłaszcza hydrogenicznych, w wyniku zmian warunków hydrogeologicznych – osuszanie i odwadnianie terenu, spływy i przenikanie zanieczyszczonych wód z pasów drogowych;
- powstawania nowych barier dla funkcjonowania układów przyrodniczych,
- jakościowych zmian siedlisk w wyniku emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych;
- płoszenia się niektórych gatunków fauny, co może prowadzić do opuszczania lęgówisk np. w wyniku nadmiernej emisji hałasu komunikacyjnego;
- zakłócenia funkcjonowania korytarzy ekologicznych na odcinkach przejść komunikacyjnych inwestycji liniowych przez kompleksy leśne i doliny cieków, będącymi trasami migracji zwierząt,
- przerwania ciągłości ekologicznej w korytach cieków, uszkodzeń roślinności wodnej;
- wyłączenia z systemu przyrodniczego dolin rzecznych terenów rolnych, a w niektórych przypadkach może zdarzyć się, że nastąpi też wyłączenie terenów leśnych;
- zmniejszenia liczebności gatunków chronionych, ograniczenia zasięgu ich występowania oraz braku zapewnienia wystarczająco dużej powierzchni siedlisk dla ich bytowania;
- negatywnego oddziaływania powodowanego bezpośrednią śmiertelnością gatunków ptaków i nietoperzy w przypadku realizacji OZE (farmy wiatrowe);
- zaburzenia naturalnych korytarzy migracyjnych oraz zwiększenia śmiertelności ornitofauny wskutek kolizji spowodowanych efektem „lustra wody” i wystąpienia efektu termicznego przy realizacji dużych farm fotowoltaicznych.

Wymienione oddziaływania mogą mieć charakter oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, długoterminowych, trwałych, w przewadze potencjalnie negatywnych.

Istotne oddziaływania na obszary Natura 2000 mogą potencjalnie wystąpić przy realizacji przedsięwzięć w tych częściach województwa, które cechują się wysokimi wartościami przyrodniczymi, i gdzie występuje skupienie takich obszarów. Jednak większość typów zadań inwestycyjnych, proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 nie jest umiejscowiona w przestrzeni, stąd na etapie niniejszej Prognozy trudno o jednoznaczną ocenę oddziaływania. W przypadku części proponowanych zadań inwestycyjnych, których lokalizacja jest w przybliżeniu określona można wskazywać na elementy kolizyjne

z obszarami Natura 2000 oraz na potencjalne, wyżej wymienione oddziaływania, w dużej mierze zależne od skali przedsięwzięcia. Jednak projekt POŚ WP 2017-2019 nie jest dokumentem decyzyjnym, w związku z czym nie jest możliwa już na tym etapie szczegółowa, jednoznaczna ocena z ostrzegawczym wskazaniem ewentualnych, znaczących oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów. Ocena taka będzie powtórzona i uszczegółowiona na etapie opracowywania dokumentów wykonawczych, w tym decyzji administracyjnych dla konkretnych rozwiązań inwestycyjnych i powinna być poprzedzona rzetelnym rozpoznaniem warunków przyrodniczych (opracowanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej) i wykonaniem monitoringu przedrealizacyjnego.

Do zadań wskazanych w projekcie POŚ WP 2017-2019, kolizyjnych z obszarami Natura 2000, o możliwych, najbardziej istotnych potencjalnych oddziaływaniach na te obszary należą:

- budowa drogi S19 – projektowana droga przecina główny Korytarz Karpacki i na całym odcinku jej przebiegu w województwie podkarpackim narusza lub sąsiaduje z obszarami: Lasy Janowskie PLB060005, Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031, Dolina Dolnego Sanu PLH180020, Dolina Dolnej Tanwi PLH060097, Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055, Mrowie Łąki PLH180043, Ostoja Czarnorzecka PLH180027, Wisłok Środkowy z Dopływami PLH180030, Beskid Niski PLB180002, Jasiołka PLH180011, Łysa Góra PLH180015, Ostoja Jaślicka PLH180014, Ostoja Magurska PLH180001, Trzciana PLH180018, Ladzin PLH180038, Rymanów PLH180016, Łąki w Komborni PLH180042, Osuwiska w Lipowicy PLH180044;
- budowa drogi S74 – odcinek drogi projektowany na terenie województwa jest kolizyjny z obszarami: Puszcza Sandomierska PLB180005, Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049 i Dolina Dolnego Sanu PLH180020;
- realizacja inwestycji przeciwpowodziowych na odcinkach rzek: San, Wisłoka i Wisłok, które mogą kolidować z obszarami: Dolina Dolnego Sanu PLH180020, Rzeka San PLH180007, Sanisko w Bykowcach PLH180045, Dolna Wisłoka z Dopływami PLH180053, Wisłoka z dopływami PLH180052, Wisłok Środkowy z Dopływami PLH180030.

Inwestycje powyższe wynikają z przesądzeń na szczeblu krajowym lub są ujęte w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i wdrożeniowych, a ich realizacja pośrednio, w długim okresie czasowym, będzie sprzyjać eliminacji zagrożeń i poprawie stanu środowiska. Wymienione przedsięwzięcia będą wymagały przeprowadzenia precyzyjnych ocen oddziaływania na środowisko, w tym ocen oddziaływania na obszary Natura 2000, przeprowadzanych na etapie opracowywania dokumentów wykonawczych. Przy czym należy zauważyć, iż ostateczny zakres, charakter, natężenie, a nawet wystąpienie oddziaływań będzie uzależnione np. od przebiegu inwestycji liniowej, zastosowanych rozwiązań technicznych i rozważań minimalizujących negatywny wpływ. Przedsięwzięcia te będą mogły być zrealizowane tylko w przypadku, gdy na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, zostanie wykazany brak znaczących oddziaływań lub zostanie zapewniona kompensacja przyrodnicza.

Mając na uwadze powyższe można stwierdzić, iż na obecnym etapie oceny strategicznej nie przewiduje się oddziaływań znacząco negatywnych, ani zmian w środowisku skutkujących zagrożeniami dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności obszarów Natura 2000, w rozumieniu przepisów ustawy *o ochronie przyrody*.

Przy skutecznej realizacji zaleceń wskazanych w dokumentach wykonawczych sporządzanych na etapie przygotowania przedsięwzięcia do realizacji, a dotyczących w szczególności: rzetelnego i precyzyjnego rozpoznania warunków przyrodniczych, zastosowania, w miarę potrzeb, alternatywnych rozwiązań, w tym minimalizujących potencjalny negatywny wpływ, nie przewiduje się:

- znaczącego wpływu na kluczowe procesy i związki kształtujące strukturę obszaru;
- znaczących negatywnych zmian w zakresie zachowania w stanie naturalnym populacji gatunków;
- zmniejszenia liczebności gatunków kluczowych powodowanych bezpośrednią śmiertelnością związaną z realizacją typów zadań;
- takiego zagrożenia spowodowanego realizacją projektu POŚ WP 2017-2019, aby nie był utrzymany właściwy stan ochrony gatunków i siedlisk w granicach obszarów Natura 2000.

Realizacja zakładanych zamierzeń inwestycyjnych prowadzących do osiągnięcia celów interwencji nie spowoduje zagrożeń prowadzących do całkowitej utraty funkcji ochrony siedlisk i gatunków jakie mają spełniać obszary Natura 2000. Należy ponadto podkreślić, że funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań inwestycyjnych będzie skutkować poprawą jakości środowiska, w tym także działań z zakresu ochrony przed powodzią, które w szczególności będą służyły ochronie zdrowia i życia ludzi.

3. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań projektu POŚ WP 2017-2019 na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną głównym celem dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) jest osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód (ilościowego oraz chemicznego). Służyć temu będą działania zapobiegające lub ograniczające dopływ zanieczyszczeń do wód ze źródeł komunalnych i przemysłowych, propagujące rolnictwo ekologiczne, czy zapewniające równowagę pomiędzy poborem a retencją wód.

Dla JCWP, będących w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym jest jego utrzymanie. Dla pozostałych naturalnych części wód, celem jest Osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla części wód silnie zmienionych oraz sztucznych – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obu przypadkach konieczne jest również utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla niektórych JCWP rzecznych został wskazany uszczegółowiony cel środowiskowy, jakim jest dobry stan lub potencjał ekologiczny oraz możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego.

Dla obszarów chronionych występujących na terenie JCWP celem jest osiągnięcie norm i celów wynikających z przepisów szczególnych, na podstawie których zostały utworzone.

Biorąc pod uwagę ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych 187 (54%) jednolitych części wód powierzchniowych województwa podkarpackiego nie jest zagrożona. Pozostałe 158 (46%) znajduje się w grupie JCWP zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Wszystkie posiadają derogacje czasowe, z czego 139 JCWP powinno osiągnąć dobry stan wód do roku 2021, a pozostałe 19 JCWP do roku 2027. W większości przypadków głównymi powodami zastosowania odstępstw była niska wiarygodność oceny, co uniemożliwiło wskazanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu oraz zaplanowanie racjonalnych działań naprawczych.

Dla jednolitych części wód podziemnych głównym celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego stanu poprzez uzyskanie co najmniej dobrego stanu ilościowego oraz jakościowego (chemicznego) danej części wód. Zadanie to będzie realizowane poprzez:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Spełnieniem warunku niepogarszania stanu jednolitych części wód podziemnych będących, w co najmniej dobrym stanie ilościowym i jakościowym (chemicznym), będzie utrzymanie tego stanu.

Spośród 17. JCWPd wyznaczonych w województwie podkarpackim dwie o numerach 115 i 135 zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla JCWPd o nr 115 został przedłużony termin osiągnięcia celów środowiskowych do roku 2027 ze względu na nieuporządkowaną gospodarkę wodno-ściekową (skutkiem są zanieczyszczenia wód podziemnych związkami NH₄).

Z analizy projektu POŚ WP 2017-2019 wynika, że znaczna część wymienionych typów zadań ma znaczenie dla stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych (Tabela 23).

Najbardziej sprzyjającymi działaniami dla celów środowiskowych będzie realizacja typów zadań w ramach kierunków interwencji II celu interwencji: Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie potrzeb ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. Przewiduje się oddziaływania pozytywne, zapewniające jakościową i ilościową ochronę zasobów wodnych, zabezpieczające potrzeby mieszkańców oraz potrzeby rozwoju gospodarki narodowej. Będą to głównie przedsięwzięcia dotyczące systemów zaopatrzenia w wodę (budowa, rozbudowa, modernizacja sieci wodociągowej, ujęć wód i stacji uzdatniania wody), systemów odbioru ścieków komunalnych i przemysłowych

(budowa, rozbudowa, modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków), systemów oczyszczania ścieków przemysłowych, a także indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.

Ważnym elementem realizacji celów środowiskowych jest również zrealizowanie kierunków interwencji i typów zadań określonych w celu interwencji: I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. Działania w tym zakresie przyczynią się do zwiększenia naturalnej retencji wód poprzez zalesianie i zadrzewianie obszarów, a także do renaturyzacji dolin rzecznych. Przewiduje się również, że duże zbiorniki retencyjne będą zwiększać dyspozycyjność wód województwa, zapewniać wodę pitną mieszkańcom oraz równoważyć zasoby wodne ze względu na pobór i zasilanie. Niemniej jednak funkcjonowanie tych zbiorników może utrudniać migrację ryb, wpływać na pogorszenie się warunków bioróżnorodności rzek, szczególnie powyżej wybudowanej zapory.

Pozostałe cele interwencji: V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów, VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków, VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych, IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych będą oddziaływać pozytywnie, pośrednio, służąc generalnie ochronie zasobów wodnych.

Negatywne oddziaływania realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 będą miały miejsce przede wszystkim na etapie prowadzenia prac budowlanych różnych inwestycji, w tym także z zakresu gospodarki wodno-ściekowej. Nie oznacza to jednak uniemożliwienia osiągnięcia celów środowiskowych określonych dla wód powierzchniowych i podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej. Oddziaływania te będą miały raczej charakter krótkotrwały i ustąpią po zakończeniu prac budowlanych, a funkcjonowanie zrealizowanych przedsięwzięć przyczyni się do zwiększenia poziomu ochrony wód. Niektóre planowane inwestycje wymagają, na etapie decyzyjnym, przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (np. budowa zbiorników retencyjnych, czy budowa instalacji do odzysku, przetwarzania, sortowania odpadów).

Brak oddziaływania na stan wód powierzchniowych i podziemnych stwierdzono w przypadku realizacji zadania: Monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z *Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020*, w ramach kierunku interwencji Monitoring i zarządzanie jakością powietrza, w zadaniu Monitoring poziomu hałasu w ramach kierunku interwencji Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem oraz w całości kierunku interwencji: Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem i Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Tabela 23. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań typów projektów na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Ocena oddziaływania na cele środowiskowe określone dla JCWP	Ocena oddziaływania na cele środowiskowe określone dla JCWPd
Gospodarowanie wodami			
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego			
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: ochronne, wynikające z odtwarzania retencji dolin rzecznych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie prowadzenia prac budowlanych związanych z budową zbiorników retencyjnych, polderów, modernizacją istniejących oraz budową nowych odcinków wałów przeciwpowodziowych, a także odcinkową regulacją rzek i potoków.</p>	<p>Oddziaływanie negatywne: na etapie prowadzenia prac budowlanych związanych z budową zbiorników retencyjnych, polderów, modernizacją istniejących oraz budową nowych odcinków wałów przeciwpowodziowych, a także odcinkową regulacją rzek i potoków.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zabezpieczające mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeby gospodarki narodowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zabezpieczające mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeby gospodarki narodowej.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 		
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców w wodę pitną, ochrona ilościowo wód podziemnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych i infrastruktury wodociągowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną, ochrona ilościowa wód podziemnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych i infrastruktury wodociągowej.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>
Gospodarka wodno-ściekowa			
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno – turystycznych			
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód powierzchniowych, ilościową ochronę zasobów wodnych, zabezpieczenie mieszkańców w wodę pitną dobrej jakości oraz na potrzeby gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód podziemnej, ilościową ochronę zasobów wodnych, zabezpieczenie mieszkańców w wodę pitną dobrej jakości oraz na potrzeby gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę zasobów wodnych.</p>
<p>3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód powierzchniowych, ilościową ochronę zasobów wodnych przeznaczoną dla mieszkańców i na inne cele. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód powierzchniowych, ilościową, ochronę zasobów wodnych, przeznaczoną dla mieszkańców i na inne cele. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>
Ochrona klimatu i powietrza			
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.			
<p>1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy: miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu</i> 	<p>Brak oddziaływania</p> <p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>	<p>Brak oddziaływania</p> <p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<p><i>zawieszono PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i></p>		
<p>2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>
<p>3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego;</i> 		

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 		
Zagrożenie hałasem			
IV. Poprawa klimatu akustycznego			
<p>1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	<p>Brak oddziaływania</p>	<p>Brak oddziaływania</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	<p>Brak oddziaływania</p>	<p>Brak oddziaływania</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	<p>Brak oddziaływania</p>	<p>Brak oddziaływania</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886, • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: stosowanie zieleni izolacyjnej będzie służyć ochronie wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: stosowanie zieleni izolacyjnej będzie służyć ochronie wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów			
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie WPGO będzie służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie WPGO będzie służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; • eko-innowacje; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane zadania w ramach WPGO będą służyły ochronie zasobów wodnych</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane zadania w ramach WPGO będą służyły ochronie zasobów wodnych</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest</p>	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie programów będzie służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie programów będzie służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
<p>4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 		
<p>5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie gospodarki odpadami przyczyni się do ochrony zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie gospodarki odpadami przyczyni się do ochrony zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane działania przyczynią się do ochrony zasobów wodnych</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane działania przyczynią się do ochrony zasobów wodnych</p>
<p>7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling</p>	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby przyrodnicze			
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej			
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 		
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000); – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu; – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody; – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo; – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
<p>3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów</p>	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
<p>5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 		
<p>8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
Zagrożenie poważnymi awariami			
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków			
<p>1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
<p>2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi przyczyni się do ochrony zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi przyczyni się do ochrony zasobów wodnych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby			
VIII. . Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych			
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 		
2. Remediacja zanieczyszczonych powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/objektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 		
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
	<ul style="list-style-type: none"> • prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac zabezpieczających.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac zabezpieczających.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
Zasoby geologiczne			
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych			
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmożenie systemu kontroli; 		
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 		
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 		
Promieniowanie elektromagnetyczne			
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym			
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania

W wyniku realizacji zadań w ramach kierunków określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 przewiduje się, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych w znacznym stopniu ulegnie poprawie. Działania związane z gospodarką ściekową takie jak: budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii, a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona przyczyni się do wzrostu liczby użytkowników korzystających z procesów oczyszczania ścieków komunalnych. Będzie to korzystnie wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza w zakresie elementów fizykochemicznych. Ponadto modernizacja oczyszczalni ścieków wpłynie na poprawę procesu oczyszczania ścieków, stopniową redukcję zrzutów, w tym substancji niebezpiecznych. Stosowanie nowoczesnych technologii podnoszących jakość oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód spowoduje m.in. usuwanie z wód ksenobiotyków, w tym pochodnych farmaceutyków oraz eliminację zawracania związków fosforu do obiegu ściekowego.

Budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej przyczyni się do ograniczenia spływu substancji biogennej do wód powierzchniowych z terenów zanieczyszczonych, w tym terenów miejskich, składowych, przemysłowych, co będzie mieć znaczenie dla spowolnienia procesu eutrofizacji i przyczyni się do poprawy jakości wód, szczególnie w zakresie elementów biologicznych.

Budowa zbiorników retencyjnych przyczyni się do zmniejszenia skutków powodzi i susz oraz do poprawy dyspozycyjności wód w danym obszarze. W przypadku wykorzystania wody do zabezpieczenia ludności w wodę do spożycia, będą wyznaczane strefy ochronne ujęć wód (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi), więc należy się spodziewać poprawy wszystkich elementów jakości wód (biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych).

W innych działaniach dotyczących gospodarowania wodami celem będzie ochrona i przywrócenie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków. Budowa przepławek na rzekach (Wisłoka i jej dopływy: Ropa, Jasiołka), umożliwi swobodną migrację ryb, przywracając ciągłość morfologiczną. Przyczyni się także do właściwego kształtowania stosunków wodnych (poprzez ograniczenia presji hydromorfologicznej wywieranej na części wód objęte pracami). Poprawie ulegną również biologiczne parametry jakości wód dotyczące składu, liczebności i struktury wiekowej ichtiofauny.

W trakcie realizacji zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019, na etapie prowadzenia budowy, rozbudowy modernizacji sieci infrastrukturalnych, oczyszczalni ścieków, wałów przeciwpowodziowych, zbiorników, sieci komunikacyjnych itp. będzie występować ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza w przypadku prac budowlanych w bliskim sąsiedztwie cieków. Lokalnie może dochodzić do zamulenia, do pogorszenia stanu fizykochemicznego wód, szczególnie w wyniku awarii sprzętu budowlanego. Wpływ ten należy minimalizować poprzez zachowanie należytej ostrożności, przestrzegania przepisów BHP, stosowania sprawnego, konserwowanego sprzętu

budowlanego. Należy również nadmienić, że tego typu negatywne oddziaływanie będzie mieć charakter krótkotrwały, chwilowy o znaczeniu lokalnym.

W przypadku funkcjonowania oczyszczalni ścieków, zwiększenie ilości oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód (wskutek wzrostu liczby ludności obsługiwanych przez oczyszczalnię), mogą powodować lokalnie zwiększenie wielkości przepływu wód odbiornika, szczególnie za miejscem zrzutu, zaburzyć jego reżim hydrologiczny i pogorszyć miejscowo jakość wody, niemniej jednak korzystne oddziaływania związane z funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków zdecydowanie przeważają nad negatywnymi, które równocześnie mogą być minimalizowane poprzez stosowanie wielostopniowych systemów denitryfikacji ścieków, szczelność instalacji, stosowanie skutecznych i nieuciążliwych dla środowiska koagulantów.

Na etapie funkcjonowania obiektów związanych z retencjonowaniem wody możliwe jest wystąpienie negatywnych bezpośrednich i długotrwałych oddziaływań na wody powierzchniowe, takich jak: zmiana warunków hydromorfologicznych, pogorszenie parametrów fizykochemicznych wód, zaburzenie transportu rumowiska powodujące erozję cieków. Ograniczeniem tych oddziaływań będzie umożliwienie migracji ryb poprzez wykonanie np. przepławki, umożliwiającej zachowanie ciągłości hydromorfologicznej danego cieków, kształtowanie brzegów w sposób zapewniający odpowiednie warunki dla młodocianych stadiów ryb, zastosowanie środków ograniczających erozję koryta cieków poniżej zbiornika. W przypadku suchych zbiorników negatywne oddziaływanie pojawi się na etapie prac budowlanych. W trakcie funkcjonowania negatywny wpływ będzie związany nagłym przyjmowaniem dużej ilości wód (najczęściej) słabej jakości z katastrofalnych opadów lub roztopów i będzie mieć charakter krótkotrwały.

Realizacja zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. będzie korzystnie wpływać na osiągnięcie celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem obszarów chronionych. Inwestycje prowadzone zgodnie z obowiązującymi procedurami prawnymi będą wykluczać lub minimalizować (o ile nie można wykluczyć) negatywne oddziaływanie. Należy również podkreślić, że przedsięwzięcia zaplanowane w POŚ WP 2017-2019 mają służyć przede wszystkim poprawie jakości środowiska, w tym przyczyniać się do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

VIII. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być skutkiem realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

Analizowany projekt POŚ WP 2017-2019 jest z założenia dokumentem służącym poprawie i ochronie środowiska oraz eliminacji zagrożeń środowiskowych poprzez sformułowanie, w poszczególnych obszarach interwencji, celów i kierunków interwencji oraz realizujących je typów zadań. Określone w nim cele interwencji są zgodne z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym. Istotną część wskazanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań, w tym inwestycyjnych, wynika bezpośrednio z obowiązujących dokumentów strategicznych, programów i planów wspólnotowych, krajowych i wojewódzkich, odnoszących się do ochrony i kształtowania środowiska.

Realizacja konkretnych typów zadań naprawczych, w szczególności związanych z lokalizacją i realizacją niezbędnych przedsięwzięć inwestycyjnych, w pewnych przypadkach może wiązać się z potencjalnym negatywnym oddziaływaniem na środowisko, zarówno na etapie budowy jak i funkcjonowania. Część z proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 zamierzeń inwestycyjnych (przedsięwzięcia, instalacje), zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, mogą zaliczać się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko³²). Z powyższego wynika, iż mogą podlegać procedurom ocen oddziaływania na środowisko. Będą to przede wszystkim przedsięwzięcia związane z:

- ochroną przeciwpowodziową tj. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in. budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe);
- ochroną wód i poprawą warunków życia ludzi – zbiorniki retencyjne, inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej (m.in.: wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków);
- ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego - realizacja nowych inwestycji drogowych oraz modernizacja istniejących dróg;
- ochroną jakości powietrza atmosferycznego i klimatu –inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, biogazownie, elektrownie wodne), rozbudowa sieci ciepłowniczych i gazowych;
- ochroną środowiska przed odpadami – instalacje do odzysku, termicznego przekształcania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Potencjalne, negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu m.in. poprzez:

- prawidłowy wybór lokalizacji, gdyż skala potencjalnych przekształceń środowiska zależna jest w istotnym stopniu od lokalnych uwarunkowań przyrodniczych;

---

³²t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 71.

- stosowanie środków technicznych, w tym nowoczesnych rozwiązań technologicznych o możliwie znikomym wpływie na środowisko, zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji;
- rzetelne przeprowadzenie procedur postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko;
- rozważania różnych wariantów przedsięwzięcia, w tym lokalizacyjnych, technologicznych;
- przestrzeganie przepisów prawa dotyczących pozwoleń zintegrowanych, standardów emisyjnych z instalacji;
- stosowanie systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska.

Prawodawstwo polskie, w zakresie ochrony środowiska, daje narzędzie zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań przedsięwzięć mogących znacząco wpływać na stan środowiska m.in. w postaci procedur postępowania w sprawie ocen oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Stąd szczególnej uwagi wymagać będą procesy projektowe inwestycji, w tym wybór technologii i środków technicznych ograniczających negatywne oddziaływanie, przeprowadzenie rzetelnej analizy oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia, z rozważeniem różnych wariantów lokalizacji przedsięwzięcia i stosowanych rozwiązań technologicznych.

Zapobieganie i ograniczanie potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogą być rezultatem realizacji niektórych typów zadań (przedsięwzięć i instalacji) następować będzie poprzez:

- wybór niskokonfliktowych lokalizacji przedsięwzięć, w tym tras przebiegu inwestycji liniowych, poprzedzony wariantowaniem i szczegółowym rozpoznaniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych wraz z przeprowadzeniem inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu przedrealizacyjnego, co jest szczególnie istotne w kontekście specyfiki województwa, charakteryzującego się znacznym udziałem obszarów objętych ochroną prawną w rozumieniu przepisów ustawy *o ochronie przyrody*, w tym istotnym udziałem obszarów sieci Natura 2000;
- projektowanie i realizację wszystkich przedsięwzięć z zastosowaniem odpowiednich rozwiązań technologicznych, konstrukcyjnych i materiałowych, w tym stosowaniem technologii spełniających kryteria BAT;
- dostosowanie terminów realizacji przedsięwzięcia (prac budowlanych) do terminów okresów lęgowych;
- realizację inwestycji hydroenergetycznych zapewniających zastosowanie rozwiązań umożliwiających migrację gatunków m.in. przepławki dla ryb;
- dbałość o minimalizowanie ekspozycji obiektów dysharmonizujących krajobraz poprzez nasadzanie zieleni, stosowanie odpowiedniej kolorystyki;
- realizację obejść drogowych terenów zabudowanych oraz innych inwestycji komunikacyjnych z zastosowaniem rozwiązań minimalizujących presję na środowisko poprzez zapewnienie m.in. przepustów i przejść dla migrujących zwierząt, wykonanie

okratowania urządzeń odwadniających pasy drogowe wraz z urządzeniami oczyszczającymi wody opadowe i roztopowe, zastosowanie nasadzeń zieleni ekotonowej i osłonowej, budowę ekranów akustycznych, stosowanie „cichych” nawierzchni.

Realizując poszczególne typy zadań należy przede wszystkim:

- zachować spójność i integralność obszarów Natura 2000 (wyznaczonych oraz ważnych dla Wspólnoty);
- unikać tworzenia barier dla przemieszczających się zwierząt oraz prawidłowego funkcjonowania układów przyrodniczych;
- ograniczać presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym;
- wykluczać, lub w uzasadnionych przypadkach ograniczać, fragmentację środowiska do niezbędnego minimum;
- zapewniać drożność korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

W przypadkach braku możliwości całkowitego uniknięcia negatywnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i pojawienia się niebezpieczeństwa nieodwracalnego zniszczenia bioróżnorodności, co w szczególności dotyczy zajmowania terenów siedlisk przyrodniczych (w tym szczególnie cennych) przy realizacji zbiorników retencyjnych i inwestycji drogowych, konieczne będzie podjęcie działań kompensacyjnych tj. zapewnienie odtworzenia zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych.

Jak wynika z powyższego oraz braku w projekcie POŚ WP 2017-2019 szczegółowych lokalizacji realizacji poszczególnych typów zadań, nie jest możliwe wskazanie działań kompensacyjnych w odniesieniu do poszczególnych typów zamierzeń inwestycyjnych.

IX. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W projekcie POŚ WP 2017-2019 nie przeprowadzono postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania środowisko, gdyż dokument nie zawiera listy przedsięwzięć, które mogłyby prowadzić do znaczących transgranicznych oddziaływań. Ponadto realizacja typów zadań ma na celu ochronę, poprawę stanu środowiska, przyczyni się także do zachowania zasobów i walorów przyrodniczych, przeciwdziałania i minimalizowania występujących zagrożeń, a także wzmocnienia jakości środowiska. Natomiast pojawiają się transgraniczne problemy ekologiczne dotyczące wód granicznych, ochrony powietrza oraz transportu materiałów szczególnie niebezpiecznych dla środowiska i występują one niezależnie od realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.

Transport zanieczyszczeń na teren Ukrainy może odbywać się poprzez rzeki Strwiąż i Wiar, natomiast z Ukrainy na teren województwa podkarpackiego poprzez rzeki: Lubaczówka, Wisznia, Szkło, Wiar. Główne zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią m.in.: zrzuty ścieków komunalnych, obszary zdegradowane w wyniku eksploatacji siarki i niewłaściwie zrehabilitowane, awarie ropociągów.

Problemem ekologicznym są zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji samochodowej związanej z transgranicznym ruchem pasażerskim i towarowym, szczególnie na bardzo obciążonych odcinkach dróg prowadzących do granicy z Ukrainą i Słowacją. Ponadto zagrożenie (awarie, katastrofy) stanowi transport materiałów niebezpiecznych. Trudno jest jednak przewidzieć skalę, rozmiar i czas takiego zdarzenia oraz trudno prognozować skutki dla środowiska czy zdrowia ludzi.

Ważnym elementem polityki ochrony środowiska jest monitorowanie zmian zachodzących w środowisku, informowanie, ostrzeganie przed niebezpieczeństwem oraz reagowanie na potencjalne zagrożenia. W tym celu niezbędną jest współpraca transgraniczna odpowiednich służb ochrony środowiska i jednostek ratowniczych, a przede wszystkim przestrzeganie praw i umów międzynarodowych.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że stopień ogólności, brak jednoznacznej lokalizacji realizacji poszczególnych typów zadań oraz skali realizowanych zadań, charakter projektu POŚ WP 2017-2019, nie daje podstaw do stwierdzenia wystąpienia znaczącego oddziaływania transgranicznego. Nie zachodzi zatem potrzeba uruchamiania procedury oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

X. Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych

Zgodnie z art. 51 ust. 3b *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien obejmować przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań przyjętych w projekcie ocenianego dokumentu, w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000.

Kwestie rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do przedmiotowego dokumentu jakim jest projekt POŚ WP 2017-2019 należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- prawidłowości sformułowania celów interwencji w ramach poszczególnych obszarów interwencji;
- zasadności doboru kierunków interwencji i typów zadań realizujących określone cele interwencji.

W zakresie celów interwencji nie zachodzi potrzeba przedstawiania rozwiązań alternatywnych, gdyż zostały określone zgodnie z celami i priorytetami ekologicznymi ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym oraz wojewódzkim i są spójne z polityką ochrony środowiska, określoną w strategicznych dokumentach nadrzędnych.

W odniesieniu do zaproponowanych kierunków interwencji i typów zadań realizujących poszczególne cele interwencji przeprowadzona analiza wykazała, iż nie można całkowicie wykluczyć potencjalnego negatywnego oddziaływania na środowisko części zadań o charakterze inwestycyjnym, proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019, pomimo

założenia, iż mają służyć ochronie środowiska i poprawie jego stanu. W wielu dziedzinach brak realizacji tych inwestycji wiązałby się z kontynuacją negatywnych oddziaływań, brakiem poprawy stanu środowiska, a nawet z jego pogorszeniem i powstawaniem nowych zagrożeń. Dotyczy to przede wszystkim części przedsięwzięć związanych z ochroną przeciwpowodziową (zbiorniki retencyjne, budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, odcinkowa regulacja rzek i potoków), ochroną i poprawą klimatu akustycznego (budowa obejść drogowych, budowa i przebudowa dróg), ochroną klimatu i jakości powietrza (np. budowa instalacji wykorzystujących do produkcji energii źródła odnawialne, w szczególności budowa farm wiatrowych i elektrowni wodnych, rozbudowa sieci ciepłowniczych i gazowych), porządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej (budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz oczyszczalni ścieków) oraz porządkowaniem gospodarki odpadami (budowa instalacji służących do odzysku, termicznego przekształcania i unieszkodliwiania odpadów). Niemniej jednak nie proponuje się w tym zakresie alternatywnego wyboru wariantu „zerowego” – braku realizacji typów zadań (inwestycji), gdyż w dłuższym horyzoncie czasowym wykonanie założeń projektu POŚ WP 2017-2019 będzie miało zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Ponadto na etapie realizacji poszczególnych typów zadań, przedsięwzięć istnieje możliwość wyboru najmniej kolizyjnej lokalizacji oraz zastosowania rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ, w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000 i ochrony przyrody.

XI. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie opracowywania prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczałyby możliwość opracowania prognozy oddziaływania na środowisko. Pewne utrudnienia miały charakter trudności metodycznych i wynikały ze specyfiki dokumentu strategicznego, charakteryzującego się dużym stopniem ogólności zapisów. Dotyczyły one głównie:

- dokładnego umiejscowienia w przestrzeni realizacji poszczególnych typów zadań,
- braku informacji, co do rodzaju i skali prawdopodobnych zamierzeń inwestycyjnych,
- brak wypracowanych metod stosowanych podczas analiz tego typu dokumentów,
- brak określonych kryteriów przeprowadzania oceny.

XII. Wnioski

- Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzyjny i procedurę konsultacji projektu POŚ WP 2017-2019.
- Prognoza w ogólny, strategiczny sposób rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 oraz wskazuje obszary, w obrębie których mogą wystąpić potencjalne kolizje wynikające z realizacji typów zadań, szczególnie inwestycyjnych, a ochroną przyrody.
- Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji typów zadań wyszczególnionych w poszczególnych kierunkach interwencji służących osiągnięciu

- założonych celów interwencji, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki dla środowiska związane z ich realizacją.
- Ocena potencjalnych oddziaływań ma charakter hipotetyczny ze względu na bardzo ogólny charakter projektu POŚ WP 2017-2019.
  - Prognoza wskazuje możliwe skutki dla środowiska związane z realizacją typów zadań wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019.
  - Analiza projektu POŚ WP 2017-2019 wykazała jego zgodność z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.
  - Realizacja poszczególnych typów zadań powinna uwzględniać szczególnie cenne przyrodnicze i środowiskowe walory województwa i być poprzedzona szczegółowym, przyrodniczym, rozpoznaniem oraz wyborem do realizacji wariantu najbardziej korzystnego dla środowiska.
  - W odniesieniu do dokumentu o tak dużym stopniu ogólności, jakim jest projekt POŚ WP 2017-2019, utrudnione jest zaproponowanie rozwiązań mających na celu kompensację przyrodniczą. Taka możliwość i potrzeba powstanie przy wyborze lokalizacji i realizacji konkretnych typów zadań inwestycyjnych. Obecnie można jedynie wskazać potrzebę stosowania rozwiązań alternatywnych i wybierania do realizacji takiego wariantu, który będzie najbardziej korzystny dla środowiska.
  - Stopień ogólności, charakter dokumentu, zwłaszcza brak jednoznacznej lokalizacji realizacji poszczególnych typów zadań oraz skali realizowanych zadań, nie daje podstaw do stwierdzenia wystąpienia znaczącego oddziaływania transgranicznego. Nie zachodzi potrzeba uruchamiania procedury oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.
  - Grupą zadań o zidentyfikowanym, potencjalnym negatywnym oddziaływaniu na obszary Natura 2000 mogą być przede wszystkim przedsięwzięcia związane z: ochroną przeciwpowodziową oraz wzrostem retencji wodnej i przeciwdziałaniem negatywnym skutków suszy tj. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in.: budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe, poldery, obiekty retencjonujące wodę); ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego - realizacja nowych inwestycji drogowych oraz modernizacja istniejących dróg; ochroną klimatu i jakości powietrza – inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, elektrownie wodne, farmy fotowoltaiczne).
  - Przeprowadzone analizy wykazują, że realizacja i funkcjonowanie wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań w ramach kierunków interwencji nie będzie miało znaczącego wpływu na środowisko. Prognozowane oddziaływanie negatywne, pomimo różnej skali i intensywności nie wykazuje znaczącego oddziaływania na środowisko. Mogą jednak pojawić się kolizje związane z realizacją inwestycyjnych typów zadań, a ochroną zasobów przyrodniczych w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody
  - Funkcjonowanie zrealizowanych już projektów strategicznych będzie korzystnie wpływać na stan środowiska i zdrowie ludzi, zwłaszcza, gdy stosowane będą

najnowsze technologie oraz „dobre praktyki”, niemniej jednak pozytywnych zmian należy spodziewać się w dłuższej perspektywie czasowej.

- W trakcie funkcjonowania systemu monitorowania w zależności od potrzeb powinno się wprowadzić nowe wskaźniki odnoszące się do zasobów przyrody, jakości poszczególnych elementów środowiska oraz pokazujących tendencje zmian jakościowych środowiska.
- Realizując poszczególne typy zadań należy przede wszystkim: zachować spójność i integralność obszarów Natura 2000 (wyznaczonych oraz ważnych dla Wspólnoty), unikać tworzenia barier dla przemieszczających się zwierząt oraz prawidłowego funkcjonowania układów przyrodniczych, ograniczać presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym, wykluczać, lub w uzasadnionych przypadkach ograniczać, fragmentację środowiska do niezbędnego minimum, zapewniać drożność korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt.
- Istotnym jest by decyzja o realizacji typów zadań, szczególnie inwestycyjnych, poprzedzała szczegółowa analiza pod kątem zastosowanych rozwiązań ograniczających potencjalne negatywne skutki środowiskowe.
- Cele opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu POŚ WP 2017-2019 zostały osiągnięte.

XIII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu POŚ WP 2017-2019 została opracowana zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i zgodnie z zakresem uzgodnionym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 20.05.2016 r., znak: WOOŚ.411.2.7.2016.BK.2) oraz Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo z dnia 05.05.2016 r., znak: SNZ.9020.2.14.2016.AL).

Prognoza oddziaływania na środowisko powstała w wyniku analizy treści projektu POŚ WP 2017-2019, który wskazuje 10 obszarów strategicznych, cele interwencji i ramach każdego z nich ustala kierunki interwencji (35) i podporządkowane nim typy zadań oraz finansowanie realizacji projektu w okresie od 2016 do 2023 r.

Projekt POŚ WP 2017-2019 jest dokumentem ogólnym, nie ma w nim określonej skali poszczególnych przedsięwzięć, w związku z tym w Prognozie analizy mają charakter przede wszystkim jakościowy.

W Prognozie dokonano oceny realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 w zakresie oddziaływania na ochronę środowiska przyrodniczego województwa podkarpackiego.

Większość typów zadań inwestycyjnych, proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 nie jest umiejscowiona w przestrzeni, stąd trudno o jednoznaczną ocenę oddziaływania. Podczas prac nad Prognozą przyjęto, że wszystkie typy zadań realizowane w ramach kierunków interwencji, będą spełniały wszelkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą stosowane najnowsze technologie i techniki. Posłużono się metodą ekspercką oraz metodą analogii, czyli podobieństwa zjawisk.

W Prognozie analizowano powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z dokumentami ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym uwzględniających zasady ochrony środowiska oraz dokonano oceny zgodności celów w nich zawartych z celami określonymi w ocenianym dokumencie. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono zgodność projektu POŚ z tymi dokumentami.

Prognoza zawiera charakterystykę i ocenę poszczególnych elementów środowiska. I tak:

- Zły stan wód powierzchniowych spowodowany jest przede wszystkim emisją z punktowych źródeł zanieczyszczeń (oczyszczalnie komunalne i przemysłowe), a także znaczącymi poborami wód (przemysł, gospodarka komunalna). Znaczące obciążenie rzek zanieczyszczeniami pochodzenia komunalnego jest przyczyną wzbogacania się wód w substancje biogenne (związki azotu i fosforu), co prowadzi do zjawiska eutrofizacji wód i w konsekwencji do pogorszenia ich stanu. Największa presja sektora komunalnego na odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych obejmuje duże rzeki tj. San, Wisłok i Wisłokę. Są one odbiorcami ścieków z licznych ośrodków miejsko-przemysłowych województwa. Należą do nich takie miasta jak: Rzeszów, Leżajsk, Jarosław, Krosno, Mielec, Dębica, Stalowa Wola, Jasło, Sanok, Tarnobrzeg czy Łańcut.
- Stan gleb województwa jest na ogół dobry. Podstawowymi czynnikami degradacji gleb są: zakwaszenie gleb zjawiska erozyjne (w tym osuwiska), zanieczyszczenie substancjami chemicznymi i eksploatacja surowców.
- Wyniki badań jakości powietrza oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń zanieczyszczeń w województwie wykazują ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10 mierzonym w kryterium ochrony zdrowia. W końcowej klasyfikacji strefy: miasto Rzeszów i podkarpacka zostały zaliczone do klasy C. Ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza stwierdzono również w zakresie pyłu PM2.5. Strefa miasto Rzeszów zaliczona została do klasy A (dotrzymany został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM2.5), a strefa podkarpacka do klasy C (przekroczony został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM2.5). Ustalono 11 obszarów przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2.5 obejmujących swoim zasięgiem 22,5 km² (0,1% województwa podkarpackiego).
- Badania długookresowe natężenia hałasu drogowego wykazały, że w każdym punkcie pomiarowo-kontrolnym, przekroczone zostały dopuszczalne standardy akustyczne, w stosunku do funkcji spełnianych przez dany teren. W wyznaczonych 13. punktach pomiarowo-kontrolnych wartość dopuszczalna dla pory dnia, została przekroczona w 7. punktach, natomiast w 5. punktach dla pory nocy.
- Badania poziomów pól elektromagnetycznych zostały wykonane w 45. punktach pomiarowych, zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności, z których wynika, że poziomy promieniowania elektromagnetycznego były bardzo niskie i nie przekraczały dopuszczalnych poziomów.
- Największe zagrożenie powodziowe, obejmujące znaczne obszary, stwarzają rzeki: Wisła, Wisłoka, Wisłok i San. Ponadto, lokalne powódzie i podtopienia stwarzają

potoki górskie i mniejsze rzeki m.in.: Ropa, Jasiołka, Mleczka, Wisznia, Szkło, Lubaczówka i Tanew. Ponadto stan techniczny infrastruktury przeciwpowodziowej w województwie od wielu lat oceniany jest jako niezadowolający. Ponad połowa wałów przeciwpowodziowych będącego podstawowym środkiem ograniczającym zasięg powodzi wymaga modernizacji. Na taką niezadowolającą ocenę stanu technicznego obwałowań wpływ ma przede wszystkim ich wiek oraz brak postępu prac modernizacyjnych.

- Najbardziej zagrożone suszą rolniczą na terenie województwa podkarpackiego są gminy: Jarocin, Harasiuki, Rakszawa, Majdan Królewski i Cmolas.
- W 2015 roku, na terenie województwa podkarpackiego zlokalizowanych było 12 zakładów z grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i 18 zakładów z grupy zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii
- Znaczące oddziaływanie na środowisko mogą mieć obiekty zaliczone do „bomb ekologicznych”. Na terenie województwa podkarpackiego do „bomb ekologicznych” zostały zaliczone 2 obiekty:
  - składowisko odpadów poprodukcyjnych (6 stawów osadowych) Huty Stalowa Wola S.A. usytuowane w terenach nadzalewowych Sanu, na przepuszczalnych piaskach, w obszarze wód podziemnych Stalowej Woli, w odległości 2 km od dwóch ujęć wody;
  - zanieczyszczenia chemiczne migrujące z nierozpoznanego źródła do wód podziemnych, stanowiących zasoby wody pitnej dla ludności miasta i gminy Nowa Dęba, w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody.

Przewiduje się, iż niezrealizowanie zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019, może przynieść jedynie negatywne zmiany w odniesieniu do obecnego stanu środowiska. Natomiast realizacja tych zadań powinna doprowadzić do rozwiązania głównych problemów w dziedzinie ochrony środowiska województwa podkarpackiego. Dotyczy to w szczególności uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, eliminacji zagrożeń, zwłaszcza powodziowych, wzmocnienia funkcjonowania obszarów chronionych oraz ograniczenia zagrożeń i uciążliwości na terenach zurbanizowanych (hałas, zanieczyszczenie powietrza).

Podczas prac na Prognozę przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania na środowisko realizacji typów zadań w ramach kierunków interwencji oraz określono, jaki wpływ będzie miała ich realizacja na poszczególne komponenty środowiska, takie jak: powietrze, wody powierzchniowe i podziemne (jednolite części wód), klimat akustyczny, surowce mineralne, powierzchnia ziemi łącznie z glebą, różnorodność biologiczna, obszary prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zabytki.

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że realizacja i funkcjonowanie wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań w ramach kierunków interwencji nie będzie miało znaczącego wpływu na środowisko.

Prognozowane oddziaływanie negatywne, pomimo różnej skali i intensywności, nie wykazuje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Należy zaznaczyć, że mogą pojawić się kolizje związane z realizacją inwestycyjnych typów zadań, a ochroną zasobów przyrodniczych w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Podkreślenia wymaga fakt, iż funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań wyznaczonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wykazywać będzie pozytywny wpływ na środowisko w dłuższej perspektywie czasowej.

Jak wykazała analiza zapisów projektu POŚ WP 2017-2019, część celów interwencji realizowana będzie poprzez zadania o charakterze inwestycyjnym, co wiązać się będzie z ingerencją w środowisko na etapie budowy oraz potencjalnym negatywnym oddziaływaniem na etapie funkcjonowania. Zadania te, pomimo iż docelowo służące ochronie i poprawie jakości środowiska, w zależności od ich umiejscowienia w przestrzeni województwa, mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Grupą zadań o zidentyfikowanym, potencjalnym negatywnym oddziaływaniu na obszary Natura 2000 mogą być przede wszystkim przedsięwzięcia związane z:

- ochroną przeciwpowodziową oraz wzrostem retencji wodnej i przeciwdziałaniem negatywnym skutków suszy tj. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in.: budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe, poldery, obiekty retencjonujące wodę),
- ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego - realizacja nowych inwestycji drogowych oraz modernizacja istniejących dróg;
- ochroną klimatu i jakości powietrza – inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, elektrownie wodne, farmy fotowoltaiczne).

Istotne oddziaływania na obszary Natura 2000 mogą potencjalnie wystąpić przy realizacji przedsięwzięć w tych częściach województwa, które cechują się wysokimi wartościami przyrodniczymi, i gdzie występuje skupienie takich obszarów.

W przypadku części proponowanych zadań inwestycyjnych, których lokalizacja jest w przybliżeniu określona, można wskazywać na elementy kolizyjne z obszarami Natura 2000 oraz na potencjalne, wyżej wymienione oddziaływania, w dużej mierze zależne od skali przedsięwzięcia. Jednak projekt POŚ WP 2017-2019 nie jest dokumentem decyzyjnym.

Do zadań wskazanych w analizowanym dokumencie, kolizyjnych z obszarami Natura 2000, o możliwych, najbardziej istotnych potencjalnych oddziaływaniach na te obszary należą:

- budowa drogi S19;
- budowa drogi S74;
- realizacja inwestycji przeciwpowodziowych na odcinkach rzek: San, Wisłoka i Wisłok.

Należy zaznaczyć, że prawdopodobne zagrożenie negatywnym oddziaływaniem nie oznacza jednoznacznie stwierdzonych znaczących oddziaływań na obszary Natura 2000, niemniej jednak w przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w obrębie obszarów Natura 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie może dochodzić m.in. do:

- zajęcia i zniszczenia siedlisk przyrodniczych i siedlisk cennych gatunków flory i fauny w wyniku realizacji przedsięwzięć z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej;
- fragmentacji siedlisk przyrodniczych i niszczenia cennych gatunków flory;
- niszczenia i uszkodzenia siedlisk flory i fauny przy realizacji nowych i modernizacji istniejących wałów przeciwpowodziowych;
- zmniejszenia powierzchni siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych,
- jakościowych zmian siedlisk zwłaszcza hydrogenicznym, w wyniku zmian warunków hydrogeologicznych;
- powstawania nowych barier dla funkcjonowania układów przyrodniczych,
- jakościowych zmian siedlisk w wyniku emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych;
- płoszenia się niektórych gatunków fauny;
- zakłócenia funkcjonowania korytarzy ekologicznych na odcinkach przejść komunikacyjnych inwestycji liniowych przez kompleksy leśne i doliny cieków;
- przerwania ciągłości ekologicznej w korytach cieków, uszkodzeń roślinności wodnej;
- wyłączenia z systemu przyrodniczego dolin rzecznych terenów rolnych;
- zmniejszenia liczebności gatunków chronionych, ograniczenia zasięgu ich występowania oraz braku zapewnienia wystarczająco dużej powierzchni siedlisk dla ich bytowania;
- negatywnego oddziaływania powodowanego bezpośrednią śmiertelnością gatunków ptaków i nietoperzy w przypadku realizacji OZE (farmy wiatrowe);
- zaburzenia naturalnych korytarzy migracyjnych oraz zwiększenia śmiertelności ornitofauny wskutek kolizji spowodowanych efektem „lustra wody” i wystąpienia efektu termicznego przy realizacji dużych farm fotowoltaicznych.

Wymienione oddziaływania mogą mieć charakter oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, długoterminowych, trwałych, w przewadze potencjalnie negatywnych.

Ostateczny zakres, charakter, natężenie, a nawet wystąpienie oddziaływań będzie uzależnione np. od przebiegu inwestycji liniowej, zastosowanych rozwiązań technicznych i rozważań minimalizujących negatywny wpływ. Przedsięwzięcia te będą mogły być zrealizowane tylko w przypadku, gdy na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, zostanie wykazany brak znaczących oddziaływań lub zostanie zapewniona kompensacja przyrodnicza.

Prognozuje się, że realizacja zakładanych zamierzeń inwestycyjnych prowadzących do osiągnięcia celów interwencji nie spowoduje zagrożeń prowadzących do całkowitej utraty funkcji ochrony siedlisk i gatunków jakie mają spełniać obszary Natura 2000. Należy ponadto podkreślić, że funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań inwestycyjnych będzie skutkować poprawą jakości środowiska, w tym także działań z zakresu ochrony przed powodzią, które w szczególności będą służyły ochronie zdrowia i życia ludzi.

Zapobieganie i ograniczanie potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogą być rezultatem realizacji niektórych typów zadań (przedsięwzięć i instalacji) następować będzie poprzez:

- wybór niskokonfliktowych lokalizacji przedsięwzięć, w tym tras przebiegu inwestycji liniowych;
- projektowanie i realizację wszystkich przedsięwzięć z zastosowaniem odpowiednich rozwiązań technologicznych, konstrukcyjnych i materiałowych, w tym stosowaniem technologii spełniających kryteria BAT;
- dostosowanie terminów realizacji przedsięwzięcia (prac budowlanych) do terminów okresów lęgowych;
- realizację inwestycji hydroenergetycznych zapewniających zastosowanie rozwiązań umożliwiających migrację gatunków;
- dbałość o minimalizowanie ekspozycji obiektów dysharmonizujących krajobraz;
- realizację obejść drogowych terenów zabudowanych oraz innych inwestycji komunikacyjnych z zastosowaniem rozwiązań minimalizujących presję na środowisko.

Realizując poszczególne typy zadań należy przede wszystkim:

- zachować spójność i integralność obszarów Natura 2000 (wyznaczonych oraz ważnych dla Wspólnoty);
- unikać tworzenia barier dla przemieszczających się zwierząt oraz prawidłowego funkcjonowania układów przyrodniczych;
- ograniczać presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym;
- wykluczać, lub w uzasadnionych przypadkach ograniczać, fragmentację środowiska do niezbędnego minimum;
- zapewniać drożność korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

Na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że nie zachodzi potrzeba uruchamiania procedury oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

W trakcie opracowywania prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczałyby możliwość opracowania prognozy oddziaływania na środowisko. Pewne utrudnienia miały charakter trudności metodycznych i wynikały ze specyfiki dokumentu strategicznego, charakteryzującego się dużym stopniem ogólności zapisów.

Wykaz użytych skrótów

EEA – Europejska Agencja Środowiska
EFRROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EIS – Europejski Instrument Sąsiedztwa
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS – Główny Urząd Statystyczny
ICT – Technologie informacyjno-komunikacyjne
IJHARS – Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
JCWP – Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPd – Jednolite Części Wód Podziemnych
MRP - Mapa Ryzyka Powodziowego
MZP – Mapa Zagrożenia Powodziowego
PKB - Produkt Krajowy Brutto
POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PSPA – zakłady będące potencjalnymi sprawcami poważnych awarii
PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PZRP – Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym
RDW – Ramowa Dyrektywa Wodna
RIPOK – Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców
SOPO – System Osłony Przeciwosuwiskowej
UE – Unia Europejska
WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR – zakłady dużego ryzyka wystąpienia awarii
ZZR – zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii

Spis tabel

Tabela 1. Cele i kierunki interwencji oraz przypisane im typy zadań	12
Tabela 2. Wskaźniki realizacji projektu POŚ WP 2017-2019	22
Tabela 3. Leśne siedliska przyrodnicze występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	25
Tabela 4. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	26
Tabela 5. Wody słodkie i torfowiska występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	27
Tabela 6. Gatunki roślin występujące na terenie województwa podkarpackiego chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	30
Tabela 7. Większe rzeki województwa podkarpackiego.....	32
Tabela 8. Podstawowe dane dotyczące Zbiorników Wód Podziemnych.....	36
Tabela 9. Wykaz potencjalnych sprawców poważnych awarii (stan na dzień 25.07.2016 r.).	56
Tabela 10. Najważniejsze problemy i zagrożenia środowiska na terenie województwa podkarpackiego istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.....	65
Tabela 11. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w projekcie POŚ WP 2017-2019.....	67
Tabela 12. Prognozowane oddziaływanie na jakość powietrza	92
Tabela 13. Prognozowane oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	101
Tabela 14. Prognozowane oddziaływanie na jakość klimatu akustycznego	113
Tabela 15. Prognozowane oddziaływanie na zasoby surowców mineralnych.....	122
Tabela 16. Prognozowane oddziaływanie na powierzchnie ziemi łącznie z glebą.....	131
Tabela 17. Prognozowane oddziaływanie na różnorodność biologiczną.....	140
Tabela 18. Prognozowane oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym na obszary Natura 2000.....	150
Tabela 19. Prognozowane oddziaływanie na rośliny i zwierzęta.....	159
Tabela 20. Prognozowane oddziaływanie na krajobraz	168
Tabela 21. Prognozowane oddziaływanie na zabytki i dobra kultury współczesnej	177
Tabela 22. Prognozowane oddziaływanie na zdrowie ludzi	186
Tabela 23. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań typów projektów na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	212

Spis rysunków

Rysunek 1. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w województwie podkarpackim w roku 2015	35
Rysunek 2. Zbiorniki Wód Podziemnych	36
Rysunek 3. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu w roku 2015 .	39
Rysunek 4. Zakwaszenie gleb województwa podkarpackiego	41
Rysunek 5. Udokumentowane zasoby kopalin	44
Rysunek 6. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	51
Rysunek 7. Obszary zagrożone suszą.....	53
Rysunek 8. Zakłady dużego ryzyka i „bomby ekologiczne”	55
Rysunek 9. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody	63
Rysunek 10. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych I. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	196
Rysunek 11. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych II. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych.....	197
Rysunek 12. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych III. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	198
Rysunek 13. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IV. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	199
Rysunek 14. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych V. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych.....	200
Rysunek 15. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VI. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	201
Rysunek 16. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VIII. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych...	202
Rysunek 17. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IX. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	203
Rysunek 18. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych X. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych.....	204

Wykorzystane materiały

1. *Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych* (M. P. z 2016 r., poz. 652).
2. *Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1917).
3. *Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911).
4. *Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju*, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, sierpień 2016 r.
5. *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Dniestru*, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. 2015 r., Kraków 2015 r.
6. *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły*, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2015 r.
7. Badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w 2015 r. zostały wykonane przez WIOŚ w Rzeszowie w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2013-2015”.
8. *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce - stan na 31.XII.2015 r.* – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2016 r.
9. Dane Podkarpackiego Wojewódzkiego Komendanta PSP w Rzeszowie, 2016 r.
10. Dane Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, stan na 31.12.2015 r.
11. *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności* (M. P. z 2013 r., poz. 121).
12. Główny Urząd Statystyczny, *Ochrona środowiska 2015*, Warszawa 2016 r.
13. J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2000 r.
14. *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (M. P. z 2012 r., poz. 252).
15. *Krajowa Polityka Miejska 2023* (M. P. z 2015 r., poz. 1235).
16. *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary miejskie* (M. P. z 2011 r., Nr 36, poz. 423).
17. *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*.
18. *Krajowy Plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych* –przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 7 grudnia 2010 r.
19. *Krajowy plan gospodarki odpadami 2022* (M. P. z 2016 r., poz. 784).
20. *Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* (M. P. z 2015 r., poz. 905).
21. *Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* (M. P. z 2009 r. Nr 50, poz. 735).
22. *Ocena stanu wód powierzchniowych za 2015 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2016 r.
23. *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w 2015 r.* Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016 r.
24. *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022*. Uchwała Nr XXXI/551/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 5 stycznia 2017 r.

25. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru*. M.P. z 2011 r. Nr 38, poz. 425.
26. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*. Dz. U. z 2016 r., poz. 1911.
27. *Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły*. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2015 r.
28. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego* – Uchwała nr XLVIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r.
29. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1841).
30. *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego*, przyjęty Uchwałą Nr XLV/925/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 22 kwietnia 2014 r.
31. *Polityka energetyczna Polski do roku 2030*, (M. P. z 2010 r., Nr 2, poz. 11).
32. *Polityka Leśna Państwa*, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r.
33. *Polska Czerwona Księga Roślin*, Polska Akademia Nauk Instytut Ochrony Przyrody, Kraków 2014 r.
34. *Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000*, podręcznik metodyczny, 2004 r.
35. *Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)*, Uchwała Nr 156/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. z późn. zm.
36. *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020* (M. P. z 2015 r., poz. 1207).
37. *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych*, Uchwała nr XXX/543/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r. (Dz. U. Woj. Podkarpackiego z 2017 r., poz. 73).
38. *Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych*, Uchwała Nr XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2017 r., poz. 74).
39. *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku*, Uchwała Nr XLI/803/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 listopada 2013 r.
40. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie*, Uchwała Nr XVII/284/2012 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 stycznia 2012 r.
41. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie*, Uchwała Nr LVIII/1096/2014 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 października 2014 r.

42. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów, plan na lata 2013-2017, Uchwała Nr LI/976/2013 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 23 kwietnia 2013 r.*
43. *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (M. P. z 2010 r. Nr 33 poz. 481).*
44. *Program Operacyjny „Rybacko i morze” - RYBY 2014-2020.*
45. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, zaakceptowany przez Komisję Europejską decyzją z 16 grudnia 2014 r., obowiązuje od 19 grudnia 2014 r. z późn. zm.*
46. *Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020 (M. P. z 2015 r., poz. 350).*
47. *Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.*
48. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (M. P. z 2015 r., poz. 541).*
49. *Program Strategiczny „Błękitny San, t.j. Uchwała Nr 201/4059/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 2 sierpnia 2016 r.*
50. *Program Strategiczny Rozwoju Bieszczad, t.j. Uchwała Nr 201/4060/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 2 sierpnia 2016 r.*
51. *Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023, Uchwała Nr 174/3557/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 10 maja 2016 r.*
52. *Program Współpracy Inerreg Europa.*
53. *Program Współpracy INTERREG Europa Środkowa.*
54. *Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020.*
55. *Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014-2020.*
56. *Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2015 r.*
57. *Region Morza Bałtyckiego 2014-2020.*
58. *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) Uchwała Nr XXIX/531/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 8 listopada 2016 r.*
59. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 20014-2020, Uchwała Nr 33/629/15 Zarządu Województwa podkarpackiego z dnia 3 marca 2015 r. z późn. zm.*
60. *Rejestr form ochrony przyrody w województwie podkarpackim. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie (data dostępu 05.09.2016 r.).*
61. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2015 – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2016 r.*
62. *Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2015 r.*
63. *Stopień wykorzystania dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych w Polsce (w obszarach bilansowych) skala 1:800 000, Państwowy Instytut Geologiczny, 2011 r.*
64. *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r. (M. P. z 2014 r., poz. 469).*
65. *Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (M. P. z 2013 r., poz. 73).*

66. *Strategia na rzecz różnorodności biologicznej UE 2020* z dnia 3 maja 2011 r.
67. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* (M. P. z 2013 r., poz. 640).
68. *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* (M. P. z 2013 r., poz. 378).
69. *Strategia Rozwoju Kraju 2020* (M. P. z 2012 r., poz. 882).
70. *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 - aktualizacja 2013*, (M. P. z 2013 r., poz. 641).
71. *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP 2022* (M. P. z 2013 r., poz. 377).
72. *Strategia rozwoju transportu do 2020 z perspektywą do 2030* (M. P. z 2013 r., poz. 75).
73. *Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2020 r.*, Uchwała nr XXXVII/697/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 sierpnia 2013 r.
74. *Strategia „Sprawne Państwo 2020”* (M. P. z 2013 r., poz. 136).
75. *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020* (M. P. z 2012 r., poz. 839).
76. *Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29.10.2013 r.
77. *Środowisko Europy 2015 - Stan i prognozy. Synteza*. Europejska Agencja Środowiska.
78. *Warunki korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły*, Rozporządzenie nr 4/2014 Dyrektora RZGW w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r.
79. *Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego*, Uchwała nr XLIII/874/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 24 lutego 2014 r.

Wykaz głównych aktów prawnych

1. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy dla wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.
2. Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.
3. Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE.
4. Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów.
6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.
7. Dyrektywa 91/271/EWG Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych.
8. Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.
9. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja. 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i floty.
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 71).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. nr 192 poz. 1883).
12. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.
13. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.).
14. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 z późn. zm.).
15. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 z późn. zm.).
16. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1376 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.).

18. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405 z późn. zm.).
19. Ustawa z dnia 11 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 z późn. zm.).

Strony internetowe:

1. Centralny rejestr form ochrony przyrody, <http://www.crfop.gdos.gov.pl>
2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych województwa podkarpackiego, PIG PSH w Warszawie <http://pgi.gov.pl>
3. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu w roku 2015; <http://www.wios.rzeszow.pl>
4. Rejestr form ochrony przyrody w województwie podkarpackim www.bip.rzeszow.rdos.gov.pl (13.10.2015 r.).
5. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w województwie podkarpackim w roku 2015, <http://www.wios.rzeszow.pl>

Rzeszów, dnia 15.03.2017 r.

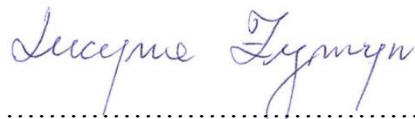
OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisana, Lucyna Zymyn, zatrudniona w Podkarpackim Biurze Planowania Przestrzennego w Rzeszowie na stanowisku głównego projektanta; jako kierownik Zespołu Projektowego ds. Planowania Regionalnego do wykonania opracowania pn. „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.”

niniejszym oświadczam, że spełniam wymogi

o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.).

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
Imię i Nazwisko / czytelny podpis